

DE PLATE

MAANDBLAD

▶ JAN. 1988

AN HYP
SPAARBANK

A. VAN ISEGHEM
Stockholmstraat 47a
8400 Oostende
Tel. 059/70 35 73

Plaatsingen op korte termijn bij

AN HYP

SPAARBANK

Kantoor Oostende :
Wapenplein 8 - 8400 Oostende - Tel. 059/50 49 11 (6 1)

geven U:

- * voordelige rente
- * vrijstelling van roerende voorheffing (tot 50.000 F. intrest)
- * onmiddellijk volledig opvraagbaar
- * ongevallenverzekering

Een vriendelijk onthaal en een persoonlijke service zullen U te beurt vallen.

Privé parking voor klanten

Elke dag open van 9 tot 12.30 uur en van 14 tot 17.30 uur
Zaterdag van 9 tot 12 uur

Ook onze agenten in de stad staan steeds tot uw dienst !

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 1 - januari 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

JANUARI - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand januari 1988.

A. Op zaterdag 9 januari 1988 om 17 uur.

- KEN UW STAD - Wandelvoordracht naar de Retrospective EMILE BULCKE in het Stedelijk Museum voor Schone Kunsten onder leiding van de heer Norbert HOSTYN, stadsconservator.

Dit geldt als een herinnering. Deze activiteit werd aangekondigd in het decembernummer van ons tijdschrift.

B. Op donderdag 28 januari 1988 om 20 uur stipt in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6, Oostende

Jaarlijkse ledenvergadering

PROGRAMMA

1. Welkomswoord door de heer A. VAN ISEGHEM, Voorzitter en hulde aan de overleden leden.
2. Diavoordracht, FORT NAPOLEON, VROEGER EN NU, door de heer VANALDERWEIRELDT.
3. VEILING VAN DE PLATE onder leiding van de heer Omer VILAIN, ondervoorzitter.

Een lijst van de te veilen stukken zal ter beschikking gesteld worden van de leden.

Daar de veiling uitsluitend aan de leden is voorbehouden, zal het nodige gedaan worden opdat leden en niet-leden, die zich in regel willen stellen met hun lidmaatschapsbijdrage 1988, dit aan de ingang kunnen doen.

J.B. DREESEN

JAARPROGRAMMA "DE PLATE" 1988

1. Zaterdag 9 januari 1988 om 17 uur.
  - KEN UW STAD. Wandelvoordracht RETROSPECTIEVE EMILE BULCKE in het Stedelijk Museum van Schone Kunsten onder leiding van de heer Norbert HOSTYN, Stadsconscervator.
2. Donderdag 28 januari 1988 om 20 uur.
  - FORT NAPOLEON, VROEGER EN NU. Diavoordracht door de heer VANALDERWEIRELDT.
  - Jaarlijkse VEILING VAN DE PLATE, voorbehouden aan leden onder leiding van de heer Omer VILAIN.
3. Donderdag 25 februari 1988 om 20u30.
  - ZOEKLICHT OP EEN OOSTENDENAAR : WALTER DEBROCK. Een vraag- en antwoordvoordracht met de heer Walter DEBROCK gevoerd door de heer Omer VILAIN.
4. Donderdag 31 maart 1988 om 20u30.
  - DE OOSTENDSE COMPAGNIE 1715-1735. MARITIEME EN ECONOMISCHE ASPECTEN. Avondvoordracht door de heer Jan PARMENTIER.
5. Woensdag 20 april 1988 om 14 uur.
  - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de RADIOMARITIEME DIENSTEN VAN DE KUST en de STEDELIJKE VISSERIJSSCHOOL JOHN BAUWENS. Organisatie de heer J.B. DREESEN.
6. Donderdag 28 april 1988 om 20u30.
  - ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN HET HAZEGRAS. Avondvoordracht door de heer Daniel FARASYN.
7. Zaterdag 14 mei 1988 om 15 uur.
  - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de KERK VAN DE DOMINIKANEN beter gekend als de PATERSKERK. Onder leiding van de heer Jean Pierre FALISE.
8. Donderdag 26 mei 1988 om 20u30.
  - LEOPOLD II. URBANIST VAN OOSTENDE. Filmvoordracht door de heer LABYT.
9. Zondag 12 juni 1988 om 09 uur.
  - Studiereis naar ISEGHEM en KORTRIJK onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
10. Zaterdag 24 september 1988 om 15 uur.
  - KEN UW STAD. Wandelvoordracht. Bezoek aan de tentoonstelling FRANÇOIS MUSIN in het stedelijk Museum voor Schone Kunsten onder leiding van de heer Norbert HOSTYN, Stadsconscervator.
11. Donderdag 29 september 1988 om 20u30.
  - LITERAIR TOERISME AAN ONZE KUST. Avondvoordracht door de heer Emile SMISSAERT.
12. Donderdag 13 oktober 1988 om 15 uur.
  - DE DEVENTER KAART VAN OOSTENDE. Namiddagvoordracht door de heer J.B. DREESEN.

13. Donderdag 27 oktober 1988 om 20u30.
 - DE OORSPRONG VAN OOSTENDE. Paneelgesprek onder leiding van de heer DESMET. Paneelleden de heren BILLIET, FARASYN en VILAIN.
14. Donderdag 24 november 1988 om 20u30.
 - HET WATERVLIEGVELD VAN OOSTENDE. Avondvoordracht door de heer Walter MAJOR.
15. Vrijdag 9 december 1988 om 19 uur.
 - OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND en SOUPER.
16. Donderdag 15 december 1988 om 20u30.
 - DE OOSTENDSE GUINEAVAART (1715-1719). Avondvoordracht door de heer Jan PARMENTIER.

-0-0-0-0-0-0-

In het Museum DE PLATE worden in de loop van het jaar de volgende thematentoonstellingen georganiseerd.

- Januari - Maart	LUCHTVAART TE OOSTENDE. Organisatie de heer Walter MAJOR.
- April - Juni	LITERAIR TOERISME AAN DE KUST. Organisatie de heer Emile SMISSAERT.
- Juli - September	VERKIEZINGSPROPAGANDA TE OOSTENDE. Organisatie de heer Omer VILAIN.
- October - December	VLAGGEN EN PENNINGEN VAN OOSTENDSE VERENIGINGEN. Organisatie de heren J.P. FALISE en E. LIETARD.

J.B. DREESEN

VRAAG

Wie weet er iets over de "Oostendse Phillumisten Club" ? Wanneer werd de club opgericht ? Bestaat ze nog ?

Antwoord graag aan de heer Norbert Hostyn
 Feest & Cultuurpaleis
 Wapenplein
 Oostende

Ter inlichting : een filumist is een verzamelaar van lucifersmerken.

INDEX 1987

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel & indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 100 F te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1987". U kunt uiteraard ook rechtstreekt terecht in de museumshop.

Index 87 verschijnt in de loop van de maand Januari.

ONZE AKTIE VOOR HET BEHOUD DER GEVELS

VAN HET E. FEYSPLEIN BOEKT EEN EERSTE SUCCES ! ! !

MINISTERIE VAN DE VLAAMSE GEMEENSCHAP

Administratie
voor Ruimtelijke Ordening en Leefmilieu
Provinciale Commissie voor
Monumenten en Landschappen
van West-Vlaanderen

Brugge, 13-11-1987

V.Z.W. "De Plate"
Oostendse Heenkundige Kring
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

Secretariaat
A.R.O.L.
Bestuur Monumenten en
Landschappen
Oude Gentweg 75 D
8000 BRUGGE
Tel. 050/33.57.87

Uw kenmerk

Ons kenmerk
MH/LR

Bijlagen

Uw brief van

Mevrouwen,
Mijne Heren,

In antwoord op uw schrijven van 20 juni j.l., melden wij U dat de problematiek van de gebouwen aan het E. Feysplein werd behandeld in de vergadering van de Provinciale Commissie voor Monumenten en Landschappen van 16 september j.l.

De commissie bracht het volgende advies uit : de stad Oostende dient een architectuurwedstrijd gericht op de particuliere sector te organiseren. Zowel projecten met behoud van -als niet behoud van de gevels- dienen binnen het jaar voorgelegd te worden aan de P.C.M.L. Inmiddels mag niet verkocht noch gesloopt worden. Indien binnen het jaar geen voorstel ter zake komt, dan zal de commissie het dossier terug openemen.

Met de meeste hoogachting,
De Gouverneur-Voorzitter,

O. VANNESTE.

PROEF TOT IDENTIFICATIE VAN DE TUNNELS IN DE BOUWPUT
VAN DE ONDERGRONDSE PARKING WAARGENOMEN

door Daniël FARASYN

Bij de aanleg van de ondergrondse parking bezuiden de Leopoldlaan werden o.m. drie tunnels blootgelegd, twee van kleinere afmetingen op de zijde van het Postgebouw, een grotere bij en onder de Karel Janssenslaan lopend.

Om tot de identificatie en oorsprong van deze gangen te kunnen overgaan zou men in feite, de aard, de bouwtrant, het gebruikte materiaal, de juiste afmetingen, het vroeger verloop en ook de eventuele residuen die zich op de bodem van deze gangen bevinden moeten kennen. Een opgave dus die buiten het bereik ligt van hen die niet bij deze werken betrokken zijn.

Toch willen wij een poging wagen om uit te leggen hoe en wanneer die gangen tot stand zijn kunnen komen.

Velen brengen het bestaan van de twee kleine gemetselde openingen aan de H. Serruyslaan in verband met elektrische leidingen gelegd naar het transfostation, dat in juli 1914 in gebruik werd genomen en rechtover het Postgebouw aan de rand van het park stond. Dit station werd in 1957 afgebroken. Het lijkt mij echter onwaarschijnlijk dat elektrische leidingen in dergelijke ruime gangen zouden geplaatst zijn tenzij die gangen vooraf zouden hebben bestaan en vroeger zouden gebruikt zijn geweest als riool of als waterleiding.

1) als riool. Men mag niet uit het oog verliezen dat deze plaats sinds eeuwen gebruikt werd om het overtollige water uit de stad af te voeren. De kaart van Jac. DEVENTER ± 1560 wijst zeer duidelijk aan dat in de 16e eeuw een stadswaterloop hier in de Havenvliet uitmondde, vliet gelegen tussen de Oostendse Watergang - latere Sinte Catharinakreek - en de eerste westelijke haven. Deze stadswaterloop bestond zeker tot ± 1665 en werd in latere jaren bij de aanleg van het westelijk deel van de Witte Nonnenstraat en van wat nu de Poststraat is overwelfd. De lozing van rioolwater na de stadsuitbreiding van 1665-1666 in Z.W. richting gebeurde steeds op deze plaats doorheen de stadswallen in de hoofdgracht en dit tot 1855. In 1853-1854 werd een rioleringsnet in de stad aangelegd. Van uit de derde bassin, waaruit spuiwater werd getrokken, liep dit net o.m. langs de H. Serruyslaan, de Langestraat, de Louisastraat, de Oostkant van de Grote Markt, een deel van de Kerk- en van de Witte Nonnenstraat, de Kaaistraat, de Zuidstraat, de Vindictivelaan en mondde uit in de Visserskreek, rechtover het Waterhuis. Men kon aldus alle afvoer van rioolwater in de noordelijke en westelijke stadsgrachten in 1855 uitschakelen.

2) als gang voor waterleidingen geplaatst na het aanboren van een artesische put in 1858-1859 of na de bouw van een metalen watertoren op de hoek van de H. Serruyslaan en de K. Janssenslaan in 1872.

Een passend antwoord op deze geschetste mogelijkheden kan maar gegeven worden indien men het juiste verloop van deze nu afgebroken gangen kent in de uitgegraven bouwput.

De grote tunnel aan de K. Janssenslaan is zonder twijfel een "aqueduc", een waterleiding geweest, die verbonden was met de vijver van het Leopoldpark. Deze vijver werd zelf gevoed met water getrokken uit de Brugse vaart langsheen de vestingsgrachten

die de Z. wallen van het Hazegras omzoomden. Deze aqueduc ligt in de oude stadsgracht voor de vroegere Westpoort. Misschien werd die tunnel door de Nederlanders gebouwd wanneer zij in 1819-1820 een nieuwe Westpoort optrokken bijna in het West verlengde van de Witte Nonnenstraat, en hierbij overwelfende bruggen legden naar het voorliggend ravelijn.

In 1873 werd met de aanleg begonnen van grotere rioolcollectors in de oude stad, in het Visserskwartier en ook in de nieuwe blokken tussen de dijk en de oude stad. Om deze laatste te spuien werd water getrokken uit de aqueduc. Wanneer men in 1877 riolen van 1,05 x 0,70 m. in de K. Janssenslaan naar het Leopold I plein en de Torhoutsesteenweg aanlegde werd eveneens water getrokken uit deze aqueduc om die riolen te zuiveren. Wellicht is de vertakking in de blootgelegde tunnel naar de riolen nu nog te zien. Een nader onderzoek is in dit verband aangewezen.

Wat de wateraanvoer betreft naar de vijver van het Park moet vermeld worden dat DELBOUILLE in 1876-1877 met toestemming van de Minister van Oorlog een leiding doorheen de Ieperstraat tot in de vestingsgracht bezuiden het Hazegras aanlegde. Deze speciale toestemming was nodig omdat de blok tussen de Amsterdam- en Kairostraat, de Rome- en Stockholmstraat oorspronkelijk voorbehouden was voor het optrekken van Kazernegebouwen. Er bestond eveneens een oude waterleiding vertrekkend van uit de vaart even ten Z. van de Brugse poort en lopend langs de Lijndraaiersstraat, de Stockholmstraat tot aan de Euphr. Beernaertstraat. Deze leiding, die nog in 1900 bestond was echter niet verbonden met de Parkvijver.

Vanaf 1909 werd door de firma SMIS VALCKE een modern rioleringsnet uitgewerkt waarbij gezorgd werd voor afzonderlijke afvoer van riool- en huishoudelijk afvalwater en grote pompstations tot snellere lozing werden ingezet. Dit betekende meteen het einde van het gebruik van de hier aangehaalde tunnels die opgedoekt in de vergetelheid geraakten... totdat graafwerken ze opnieuw blootlegden.

# # # #

"BLUTSYDE" EN "TER CUERE"
OOK EEN OOSTENDSE AANGELEGENHEID

door Richard VERBANCK

Rodulf van Sint-Truiden (rond het jaar 1000) : De historicus mag niet van de waarheid afwijken, noch uit angst, noch uit sympathie.

Ik vind het noodzakelijk vooraf een tekst over te nemen van Raf SEYS in "COCLARIENSIA - 1987". Dit om eventuele misverstanden te vermijden.

FOUTEN

Van de Franse filosoof en historicus François Marie AROUET, gezegd VOLTAIRE (Parijs 1694-1778), lazen we eens dat de geschiedenis een onmetelijk archief is van leugens en een beetje waarheid : "L'Histoire, immenses archives de mensonges et d'un peu de vérité". Wat twee eeuwen na zijn dood nog juist is. In de geschiedschrijving worden fouten begaan ingevolge onbevoegdheid, blindelings geloof in al wat zwart op wit gedrukt staat, zelfs door opzettelijk geknoei van de waarheid om naakte realiteit te verbloemen, ingevolge van wat nog meer. Fouten zijn er om verbeterd te worden, zo dachten we altijd, en ook : het boeiende van de geschiedschrijving bestaat er nog steeds in nader te onderzoeken, dieper tot de kern van de zaak door te dringen en... op feiten en gebeurtenissen te stoten die een totaal ander licht werpen op wat voordien algemeen werd aanvaard. Ook in Koekelaere ! Ook wat de brand van 1437 betreft.

Gelieve deze wijze woorden voor ogen te houden want ze dienen als verontschuldiging voor velen, ook voor mij.

Voor wie de titel van mijn artikel raadselachtig klinkt wil ik dadelijk verklappen dat de plaatsnamen Ter Cuere en Blutsyde in verband zullen gebracht worden met de vorming van de Geule. Te Bredene zijn deze namen heilige koeien geworden die aanleiding hebben gegeven tot enkele fabeltjes die moeilijk uit te roeien zijn.

Is "Ter Cuere" een andere naam voor "Blutsyde" ? Één enkele tekst uit de Cartulaire van VLIETINCK heeft dit misverstand veroorzaakt blz. 192 : "in 't gehuchte ghenampt ter kuere ofte Blutsie". Ter kuere wordt hier uit het oorspronkelijk charter overgenomen en wordt geschreven zonder hoofdletter, zoals het hoort, in tegenstelling met Blutsie die een eigennaam is. Let ook op de U-E.

Deze tekst werd voordien verwerkt in zijn "Oude Oostende", maar wordt onbewust vervalst : het wordt "Ter Ceure of Blutsye". Hier wordt Ceure een eigennaam met hoofdletter, en het wordt E-U (blz. 51). De letterverwisseling is niet erg vermits keure of kuere dezelfde betekenis hebben.

Moet men uit deze éne tekst besluiten dat Ter Cuere een andere naam is voor Blutsyde ? Neen, want elders schrijft VLIETINCK : "Noordvrije of Oostende". Dit zal wel niemand letterlijk opnemen. Wanneer men het tijdstip in acht neemt waarop al deze charters werden opgesteld, en gelet op het taalgebruik dat verre van eenvoudig was, dan mag men verwachten dat misleidende uitdrukkingen werden neergepend. (Cartulaire f° 125 - In het "Oude Oostende" : blz. 41).

Het is voldoende geweten dat "ter ceure of cuere" duidt op een rechtsgebied : schependom, vierschare, keurgebied. Dit rechtsgebied valt niet altijd samen met de parochiegrenzen. Zo zien wij bij DE FLOU : "Vossenhol" : "binnen de prochie Breedene in een taveerne geheetgen 't Vossenhol ende binnen de Kuere van Oosthende (1548-49 - Staatsarchief Brugge - rek. Br. Vrye - blz. 64).

Bij VLIETINCK, blz. 157, vinden we : "Ziekenhuisje besmettelijke ziekten van Oostende bevindt zich "buiten Kuere", dus buiten het schependom van Oostende. Wellicht kan dit slaan op het "Huis ter Zieke Liederen" dat zich nabij Bredene-dorp bevond.

BLUTSYDE

De naam Blutsyde duikt in de oude dokumenten slechts op wanneer aldaar "de zee doorbrac". Zo kennen we veel vermeldingen, opgetekend op verschillende tijdstippen. Het moet een plaats geweest zijn waar weinig bescherming was tegen de zee, maar nergens staat geschreven waar ze lag en ook komt ze op geen enkel plan voor, ook niet op de kaart van POURBUS die nochtans kwistig was met toponiemen.

De inbraken van de zee nabij Blutsyde worden netjes op een rijtje gezet. De laatste vermelding slaat op de aanleg van een nieuwe weerdijk achter de bestaande oude groenen dijk. Rond dit tijdstip werd het stadsplan van VAN DEVENTER getekend en kwam de kaart van het Brugse Vrije van POURBUS klaar. De nieuwe dijk is reeds te zien op beide werken. POURBUS geeft echter een beter beeld van de strandverdediging vóór Oostende. We stellen vast dat het enige cruciale punt ligt op de plaats waar nu het Klein Strand van Oostende ligt, eertijds tussen de Stad en de Oostkeignaertweg. Oostwaarts bieden dijken en duinen voldoende bescherming.

Toen in 1478 de zee eens te meer doorbrak te Blutsyde werd een Thomas DE BUD van Oudenburg naar Oostende gezonden met zijn paard om te helpen.

Maar dan verschijnt Karel LOPPENS. Begin 1936 publiceert deze in BIEKORF een artikel waarin hij melding maakt van strandvondsten te Bredene. Het betreft sporen van bewoning tussen de huidige Groenendijk en - oostwaarts - kilometerpaal 33. Voor wie Bredene kent ligt dit punt ter hoogte van de Schoonheidsleerlaan.

LOPPENS, voor wie ik de meeste eerbied heb, heeft ook VLIETINCK gelezen en kent de naam Blutsyde. Zijn besluit is snel getrokken : hij heeft Blutsyde gevonden ! Maar hij fantaseert verder : gezien de naam eindigt op "yde" kan het niet anders of hier was vroeger een inham waar vissers woonden en het gehucht lag gedeeltelijk op de schorren vóór de duinen, gedeeltelijk in de duinen.

Wie had toen deze besluitvorming durven in twijfel trekken ? Zeker IK niet en ook Carlo LOONTIENS heeft LOPPENS gevolgd. Ook R. EECKHOUT (Zoeklicht op Bredene) verklaart zich akkoord maar ziet toch liever Blutsyde tussen de havengeul en de Groenendijk. Hiermede is hij al dichterbij de waarheid, maar Blutsyde blijkt een rekbaar geval te zijn.

Op het eind van het Loppensjaar (1936) verscheen van de hand van Edw. VLIETINCK een werkje over "De Yden van Vlaanderen". Daarin is geen sprake van Blutsyde maar LOPPENS krijgt wel een koele afstraffing : "De bewering alsof een YDE steeds een water, geul, kreek of vliet zou geweest zijn, is een loutere en door de feiten tegengesproken veronderstelling".

VLIETINCK gaat akkoord met vele buitenlandse taalkundigen die menen dat YDE niets anders is dan een plaats op het strand waar de boten (platbodems) kwamen aanleggen.

Het is dus een plaats op het strand waar de vissers kwamen "hidene". Er staat geschreven dat de vissers van Oostende hun netten kwamen drogen aan de oostduinen. Dit stukje oostduinen, waar ook de galg te vinden was, besloeg slechts 16 gemeten en was in 1395 door de hertog van Bourgondië geschonken aan de stad Oostende. Achter deze smalle duinen werd een dijk ter versterking aangelegd. Op het plan van VAN DEVENTER kan men zien dat tussen deze dijk en de oostelijke toegangsweg naar de stad enkele huizen staan. Daar dichtbij, maar dan aan de overkant van de oostkeignaertweg merken we eveneens een paar woningen. De eerste groep lag in het Oostschependom, een tamelijk moerassig gebied. We komen daarop terug.

Wat heeft LOPPENS gevonden ? Het is onbetwistbaar dat sedert de vroege middeleeuwen bewoning is geweest achter de duinen. Indien men de oude kustlijn doortrekt vanaf het meest zeewaartse punt van het verdwenen "Oud Oostende", dan lagen de duinen vóór Bredene minstens aan de laagwaterlijn. We weten met zekerheid dat de duinen sedertdien achteruit getrokken zijn bij gebrek aan dijken. De onbegroeide duinen stoven meer en meer het land in en bedekten met "tolmzand" (VLIETINCK) honderden gemeten landbouwgrond. We hebben zelf vastgesteld hoe op het strand aan de Vosseslag oude stenen grondvesten kwamen bloot te liggen na een zware storm. Ook wat men schorren noemt, maar in feite vroeger landbouwgrond was, kwam bloot te liggen en vertoonde sporen van begroeiing. De duinwachter wist ons te vertellen dat gedurende de laatste tien jaar de duinen minstens 50 meter achteruit getrokken waren. Een betonnen paal, op het stand, bood als richtpunt het nodige bewijs. Eens moet de stenen constructie achter de duinen gelegen hebben, vervolgens eeuwen lang bedolven geweest zijn om uiteindelijk weer te voorschijn te komen op het strand.

Zo verging het ook met de woonresten die te Bredene gevonden werden door Karel LOPPENS. Waarom kan dit Blutsyde niet zijn ?

We bezitten enkele teksten waaruit we kunnen afleiden waar enerzijds Blutsyde, en anderzijds "ter cuere" kon liggen ten opzichte van Oostende.

Cartulaire, blz. 182 : "Op de limiten s'lands vanden Vryen". Zelfde tekst : "ter plaatse genaempt ter cuere, dootslagen gebuert waren ende ook dicwils vagabonden en andere persoonen logieren, dewelcke de passanten bespieden vuyt ende inde stede gaande, by dage ende by nachte, om arch te doene..."

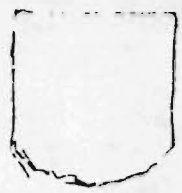
Dat volkje woonde dus dicht bij de oostelijke ingang van de stad (aan de twee bruggen) en hier komen we terug op het groepje huizen dat lag binnen het Oostschependom.

Eerst een woordje over dit Oostschependom. Dit gebied lag tussen de Keignaertweg en de stad en behoorde tot de jurisdictie van Het Vrije en de parochie Bredene.

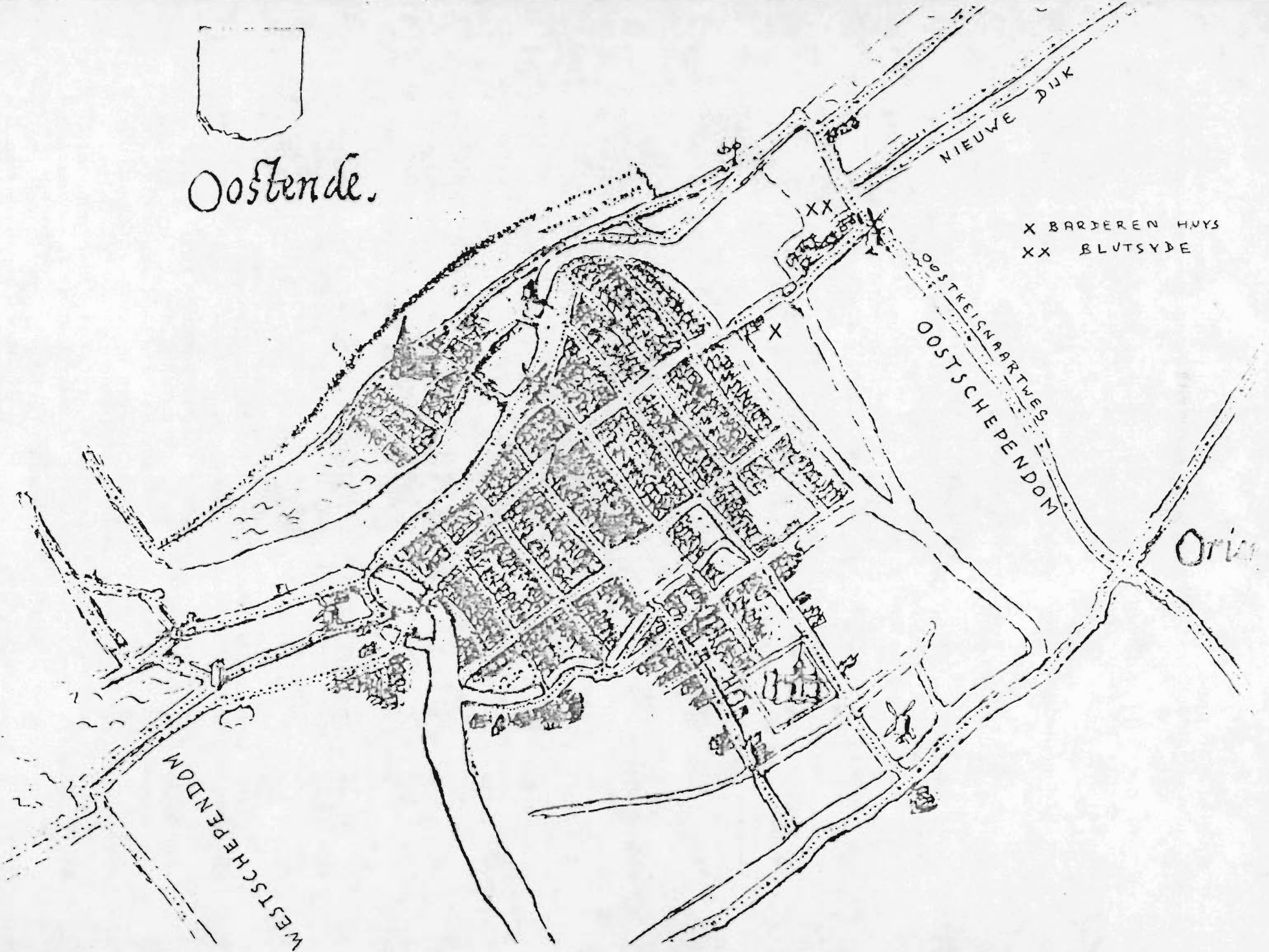
Ten westen van de stad, tussen de westkeignaertweg en de havenvliet lag het Westschependom.

Voor wie de toestand niet erg duidelijk is kan ik het voorbeeld aanhalen van de stad Sluis : "Door de aanleg van de wallen was er bovendien een terrein bij de stad Sluis getrokken, de z.g. Oost- en Zuidkeure, dat onder de jurisdictie van het Vrije viel

Oostende.

88 + 11

X BARJEREN HUYS
XX BLUTSYDE

en niet tot het rechtsgebied der stadschepenen behoorde". (Dr. M.K.E. GOTTSCHALCK - Historische geografie van westelijk Zeeuws-Vlaanderen).

Op de kaart van VAN DEVENTER werden de toponiemen door VLIETINCK bijgeschreven. Het woord "Oostschependom" laten we voor zijn rekening. Enkele eeuwen geleden noemde men dit rechtsgebied "Ter Cuere". In dit gebied woonde het stoute volkje, en dan meer in het klein gehucht langs de toegangsweg tot de stad dat Blutsyde noemde.

Het beste bewijs dat West- en Oostschependom buiten de jurisdictie vielen van de stad Oostende vinden we in het akkoord dat in 1562 gesloten werd tussen de magistraten van Oostende en Het Vrije waarbij enige herbergen, drankslijterijen en een brouwerij die TEGENAAN de stad gelegen waren moesten verdwijnen. We merken dat verschillende genoemde herbergen zich binnen het West- en Oostschependom bevinden : Ter Wiele (W), Het barderen Huus, gelegen vlakbij de dichtste van de twee bruggen die oostelijk toegang gaven tot de stad ("bij het Sas"). Dan Het Draecxken dat lag "aan de oostduinen te landewaert". Met oostduinen bedoelde men toen steeds de plaats waar de galg stond en waar nu het Klein Strand ligt.

Stel U één ogenblik voor dat Blutsyde Ter Cuere is - wat velen nog geloven - dan zaten volgens LOPPENS onze stoute bespieders ergens te loeren vanaf de Groenendijk. Ze moeten goede ogen gehad hebben !

1562 - In dit jaar moesten alle herbergen, drankslijterijen, bakkerijen en brouwerijen uit het oostschependom (Ter Cuere) en het westschependom verdwijnen. Verschillende herbergiers, en hun kwade gasten, verdwenen met de noorderzon. Veel andere nering zal in de kleine woonkern Blutsyde niet geweest zijn. Nadien kwam het tijdperk van de godsdienstige beroerten. Rond Oostende grepen schermutselingen plaats en uiteindelijk werd de stad bezet door Engelsen en Hollanders. Deze omringden de stad met bolwerken en grachten.

Indien in het jaar 1584 nog mensen woonden in het kleine gehucht Blutsyde, hetgeen ik betwijfel, zo werden ze op zekere dag verzocht op te hoepelen want opnieuw, en nu voor goed, zou de zee doorbreken te Blutsyde, zij het ditmaal met de hulp van de bezetters van Oostende.

De bedoeling was de streek onder water te zetten, en waar kon de doorsteek beter gebeuren dan op de plaats die van ouds gekend was als de meest zwakke tegenaan de stad : tussen de galg en de oude groenen weerdijk. Een gedeelte van de dijk werd afgegraven en de Geule vormde zich waar eens de oostkeignaertweg lag. De oostduinen zouden nog lang een hindernis of drempel vormen waarover men bij laag water kon rijden.

In zijn werk over "Het Oude Oostende" heeft VLIETINCK het stadsplan van VAN DEVENTER laten overtekenen met enkele lijnen die de moderne stad moeten situeren. Het was een poging, en er zullen wel enige afwijkingen zijn. Indien we de overtekening aanvaarden dan ligt het oude oostschependom of Ter Cuere bijna helemaal in de huidige havengeul en visserskaai. Het gehucht Blutsyde moeten we zoeken op het kleine strand en in de havengeul.

Zo verdwenen geluidloos de namen Blutsyde en Ter Cuere. Beide mogen in verband gebracht worden met de voorgeschiedenis van de

Geule. De doorsteek was als het ware een logisch vervolg op de vele vroegere natuurlijke doorbraken.

Mijn besluit : er is nooit een "verzwolgen vissersgehucht" geweest dat Ter Cuere of Blutsyde noemde. Blutsyde was niets anders dan een klein gehucht binnen het oostschependom of Ter Cuere, parasiterend op de stad Oostende en leefbaar door de verkoop van drank waarop geen accijnzen betaald werden. Kortom, een gehucht met een kwalijke reputatie.

TER CEURE JAARBOEK 1986

Met de regelmaat van een klok is in het voorjaar 87 weer het TER CEURE jaarboek verschenen. Eens te meer gevuld met een waaier van interessante onderwerpen.

Frans VANLEENHOVE zet in met "een publieke verkoop van de goederen van Marie-Adèle-Henriette Arrighi de Casanova de Padoue gelegen te Bredene en te Klemsterke. Een bijdrage die familiekundigen en "kadastralen" kan interesseren.

In het archief te Brugge vond men een tweede brief van Johannes VANBESIEN, soldaat van Napoleon, die, eens te meer, in leesbare taal wordt gezet en van de nodige commentaar wordt voorzien door Richard VERBANCK, die hiermee niet aan zijn proefstuk is, want hij commentarieerde reeds vroeger een brief van dezelfde soldaat VANBESIEN.

Marc LOY voert Filomene STUBBE en haar, oudste, café van Bredene ten toneele. Een stukje volkshistoriek.

In een korte bijdrage heeft Richard VERBANCK een overzicht van de resten van de oude sluizen van Slijkens die bij het uitvoeren van peilingen voor afbraakwerken in 1901 ontdekt werden. Een bladzijde meer in de geschiedenis van de sluizen van Sas-Slijkens.

De belangrijkste bijdrage is naar mijn inzien wel het stuk dat Richard VERBANCK pleegde over de visaanvoer en handel tijdens de oorlog 1940-45. Over dit onderwerp is er tot nog toe weinig of niet gepubliceerd geworden. Buiten een sfeerbeeld van wijlen Juul FILLIAERT en cijfermateriaal van de heer Ch. GILLIS is er ons niets anders bekend. Bekeken door een bril, waarmee men bij ons ten lande meestal de gebeurtenissen uit de oorlogstijd bekijkt is dit wel te begrijpen. Het is meestal zeer gevoelsgeladen materie waaraan men zich liefst niet waagt. Gelukkig begint ook hierin een kentering te komen en wordt van verschillende zijden op een objectieve wijze de gebeurtenissen tussen 1940 en 1945 beschreven. De bijdrage van Richard VERBANCK in verband met visaanvoer en handel aan onze kust catalogeer ik in deze reeks. Zeker te lezen.

Daniel DESCHACHT spreekt in een kort stukje over de aanstelling van een politiecommissaris te Bredene in 1803. Het jaarboek wordt besloten door een uitstekende bijdrage van Karel CLYBOUW over de oude dorpskern in Bredene. In een kanjer van 26 bladzijden voert hij ons met de hand doorheen de oude Bredense dorpskern waar hij huis na huis commentarieert op basis van een reeks nota's die hij vanaf zijn jeugd jaren noteerde.

Met de samenstelling van de raad van beheer, de werking gedurende het jaar 1986 en de aanzienlijke ledenlijst besluit dit rijk gedocumenteerd Jaarboek van onze bloeiende zuster (of broeder) vereniging. Doe zo voort.

J.B. DREESEN

door Norbert HOSTYN

Ondanks het volumineuze artikel over de Kapucijnenkerk in ons voorbije septemhernummer en een belangrijke bijdrage over de Kapucijnen te Oostende in "Ostendiana V" (1986), is er nog niets verteld over het orgel in de kerk. Die primeur kwam onlangs van de hand van A. FAUCONNIER & P. ROOSE, twee eminente Vlaamse orgelgeskundigen.

Zij zijn de auteurs van : Het historisch orgel in Vlaanderen, deel IV a : Provincie West-Vlaanderen. Arrondissementen Brugge en Oostende, Brussel, 1986. Op hun publicatie is deze bijdrage dan ook hoofdzakelijk gebaseerd.

Over eventuele pijporgels in het Kapucijnenkerkje in de 17de of 18de eeuw zijn blijkbaar geen getuigenissen of archivalia tot ons gekomen.

Het orgel, zoals het er nu staat, werd oorspronkelijk in 1853 gebouwd door de firma Charles-Louis VAN HOUTTE uit Waregem. Omstreeks 1890 werd het een eerste keer omgebouwd door de Firma Ch. ANNEESSENS uit Geraardsbergen en omstreeks 1920 nogmaals, nu door de firma Jules ANNEESSENS uit Menen.

Het meubel, de orgelkast dus, doet neoklassiek aan, maar dateert pas uit 1853. Door de genoemde uitbreidingen onderging het meubel gevoelige transformaties. Zo bouwde Ch. ANNEESSENS een klavier in aan de zijkant, daar waar het klavier oorspronkelijk aan de voorzijde stond.

Vooraan zijn nog de oude ronde registergaten aanwezig en zelfs enkele van de originele naametiketten van de registers :

Clairon basse	?
Trompette basse	?
?	Fourniture
Doublette	?
Prestant	?
Cornet	?
Tramblant	Rossignol

Na de laatste verbouwing zag de dispositie er als volgt uit :

- Bourdon 16
- Montre 8
- Prestant 4
- Flûte 4
- Violon 8
- Bourdon 8
- Quinte
- Flageolet 2
- Trompette 8
- ?

Het klavier had een omvang van C tot g''' en het orgel had een - nu verdwenen - aangehangen pedaal. De windvoorziening gebeurde met een handpomp.

Dit orgel bleef in gebruik tot tijdens W.O. II, toen het tijdens een beschieting zwaar beschadigd werd en nooit meer hersteld. Het instrument is nu reeds meer dan 40 jaar verwaarloosd, bedekt met een even oude stoflaag, en - hoeft het gezegd - niet meer te bespelen.

Waarom ook hier eens geen restauratie overwegen ? ? ?

Puttend uit mijn eigen herinneringen herinner ik me nog de astmatische klanken van een elektronisch instrument waarop in de vroege zestiger jaren de diensten werden opgeluisterd.

In een volgende fase ca. 1967/68 stond hier een tijdlang het huisorgel van Stefaan DOMBRECHT, orgeltitularis van de SS. Petrus en Pauluskerk, in afwachting van definitieve plaatsing in zijn woning.

Toen kende de Kapucijnenkerk nog enkele orgelhoogdagen : zo hadden er in de zomer van 1968 vier orgelrecitals plaats door vooraanstaande binnen- en buitenlandse meesters verzorgd, en zelfs een heus concert met het Belgisch Kamerorkest van G. MAES, het koor van het Oostends Conservatorium en orgelist Herman VERSCHRAEGEN (februari 1968). Heerlijke muzikale hoogtepunten waren dat.

Zo iets zou in de niet al te verre toekomst wéér moeten kunnen ! !

ENSORIANA

Academie. 275 jaar onderwijs aan de Koninklijke Academie voor Schone Kunsten van Brussel (tentoonstellingscatalogus), Brussel (Kon. Musea voor Schone Kunsten van België), 1987.

Een kapitale studie over het kunstonderwijs te Brussel in de 18de, 19de en 20ste eeuw. Op p. 163 ev. komt ENSOR aan bod : vooral zijn academiejaren (1877-1880), die voor hem op een desillusie zcuden uitlopen worden hier - voor het eerst - uitgediept.

Op p. 172 e.v. krijgt ook Willy FINCH, ander belangrijk Oostends kunstschilder ruime aandacht (wanneer voor hém een straatnaam in onze stad ?).

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXXVI

DE VASTE DIRIGENTEN VAN HET SYMPHONIEORKEST VAN HET KURSAAL (4)

door Ann CASIER

5. JEAN-JOSEPH DUMON (1829-1889)

Jean Joseph DUMON werd te Oostende geboren op 10 december 1829 (1). Hij was oud-laureaat van het Koninklijk Conservatorium te Brussel waar hij les volgde bij E. AERTS, een fluitist met gevestigde naam in binnen- en buitenland. In 1857 werd hij aan het Koninklijk Conservatorium tot professor benoemd, een taak die hij reeds vanaf 1853 waarnam. Hij was ook solo-fluitist aan het Belgische hof en dirigent van de "Société des Choeurs" van Sint-Joost-ten-Node.

Samen met MERCK, GUIDÉ, NEUMANS, PONCELET en DE GREEF, stichtte hij te Brussel in oktober 1884 een vereniging die zich speciaal bezighield met de interpretatie van muzikale werken, vooral composities voor blazers en piano. Ze gaven jaarlijks vier voorstellingen in de concertzaal van het conservatorium aldaar. De eerste voorstelling had plaats op 16 november 1884. Heel wat Belgische componisten schreven speciaal een fluitconcert voor DUMON. Onder hen : FÉTIS, HANSSSENS, BENOIT en G. MEYNNE. Onder zijn leerlingen haalden er 36 een eerste prijs van wie heel veel onder hen nationale beroemdheden werden. Als voornaamste citeren we : de gebroeders ANTHONI, GARIN, LIVAIN, CHAUDOIR, SCHMIDT, WAUCAMPT, FONTAINE en ELSLANDE (2). In 1865 werd DUMON ridder in de Leopoldsorde,

wegens zijn overweldigend succes te Parijs. In Brussel kreeg hij een flatterende en verdiende sympathiedemonstratie in de kleine concertzaal van de school, vanwege zijn 30 jaar professoraat met speciale felecitaties van GEVAERT (3).

DUMON kon wel terugblikken op een rijke loopbaan en op heel wat concerttournees (Engeland 1859 - Nederland, Denemarken, Ierland 1860 en Parijs 1863) (4).

Zijn drie jaar durend dirigentschap te Oostende (1857-1877) was slechts een kleine periode uit zijn leven. Hij stierf te Brussel op 8 mei 1889 (5).

6. DUHEM & DUMON

Op het einde van 1877 kwam in Oostende een ware polemiek tot stand pro en contra het duo DUHEM en DUMON. l'Echo d'Ostende citeerde hier de "Fédération artistique" waar die schreven hoe weinigen meevoelen met Belgische artiesten waar het hun werk of hun virtuositeit betreft. Er is niet alleen onverschilligheid, doch zelfs vijandelijkheid. Het is het eeuwige : "ga jij hier vandaan, dan kan ik je plaats innemen." (Werd hier soms niet op E. PERIER gezinspeeld die het jaar daarop in de plaats van DUHEM en DUMON kwam ?). l'Echo d'Ostende vatte het als volgt samen :

"We vinden in "Guide du Baigneur" twee artikels (getekend . . . en TIBI) die slechts lage en niet-loyale aanvallen zijn. Deze artikels getuigen van jaloersheid en bevatten slechts onjuistheden en slecht ingeklede domheden...

Daarom geven we hier een uittreksel van het antwoord van DUMON en DUHEM aan "Guide des Baigneurs", en gepubliceerd door l'Echo d'Ostende op 23.12.1877.

... Om te bewijzen dat onze programma's niet monotoon zijn volgt hier een (zeer onvolledig) résumé van wat we in het Kursaal brachten :

BEETHOVEN : Andante en finale van de symfonie in do klein.
Allegretto van de symfonie in la.
Andante en finale van de symfonie in re.
Ouverture Léonore.
Ouverture Egmont.

HAYDN : Andante van de symfonie "La surprise" (telkens gebist).
Andante van de symfonie in re (gebist).

GLUCK : Ouverture d'Iphigénie en Aulide.
Airs de ballets.

BACH : Sicilienne, arrangement de Gevaert.
Gavotte.

MENDELSSOHN : Scherzo van de symfonie in la.
Finale.
Ouverture de Ruy-Blas.

WEBER : Invitation à la valse.
Ouverture : Robin des Bois.
Jubel.
Obéron.
Euryanthe.

WAGNER : Ouverture : Tannhauser
Rienzi.

en behalve deze "oude dingen zonder waarde" dixit . . ., nog fantasies op Faust, Robert le Diable, les Huguenots, la Trouvère, e.a.

Dan volgt nog een lijst van afzonderlijke stukken van GOUNOD, SCHUBERT, VIEUXTEMPS en LISZT en dan komt hun repliek op de aantijging van TIBI, geen Belgische muziek gespeeld te hebben :

Drie fantasieën van HANSSENS : La romanesca.
Fant. sur des airs populaires.
Carnaval de Venise.

Concertouverture van FÉTIS.

Fantaisie espagnole en verschillende arrangementen op aria's
van BACH door GEVAERT.

Polonaise van A. DUPONT.

Scherzo symphonique en marche triomphale van VAN DEN EEDE.

Prélude uit de symfonie van Alfred TILMAN.

Daarbij hadden wij graag werken gespeeld van WAELPUT en BENOIT,
moesten die gepubliceerd zijn. Daarenboven zijn de meeste composi-
ties van BENOIT geschreven voor massakoór en grote instrumentale
bezetting, waarover wij ook niet kunnen beschikken.

... Zou er onder de dekmantel van al deze artikels niet een vreem-
de dirigent sluimeren. Doch wij blijven vertrouwen op het stadsbe-
stuur en het applaus van het talrijke, cosmopoliete publiek.

Hierbij denken we de goede zaak verdedigd te hebben en een ware
dienst bewezen te hebben aan de muziek. Wij blijven trouw aan
het principe van dit blad (in casu : "Fédération Artistique")
dat de belangen verdedigt van de artisten 'd'un vrai mérite'".

7. ÉMILE PERIER

Werd behandeld door N. HOSTYN. Zie De Plate 81/9-11 & 81/34-36.

(wordt vervolgd)

-
- (1) E. GREGOIR, Les artistes musiciens belges au XVIIIième et au XIXième siècle, Brussel-Parijs, 1885, p. 153-154.
ID., Galerie biographiques des artistes musiciens belges au XVIIIième et au XIXième siècle, Brussel-Antwerpen, 1862, p. 64-65; meldt verkeerdelijk als geboortedatum en plaats : Brugge, 1831. Ook de sterfdatum is er verkeerd : 26.09.1878. Waarschijnlijk gebeurde een omwisseling van data met de gelijknamige DUMON, directeur van de muziekschool van Charleroi.
  - (2) ID., Les artistes musiciens belges..., Brussel-Parijs, 1885, p. 153-154.
  - (3) E.O., 12.04.1885.
  - (4) E. GREGOIR, Galerie biographiques des artistes musiciens belges au XVIIIième siècle, Brussel-Antwerpen, 1862, p. 64-65.
  - (5) E. GREGOIR, Deuxième complément et supplément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIième et au XIXième siècle, Brussel-Parijs, 1890, p. 72.
  - (6) E.O., 20.01.1878.

GEVELANKERS TE BREDENE EN TE OOSTENDE

door Karel CLYBOUW

Gevelankers zijn één der kleine details van de geografische en historische architectuur, dat behoort bij ons erfgoed.

Wij hopen met deze korte uiteenzetting de belangstelling te wekken van vele heemkundigen. Wie zich daar voor interesseert, raden wij aan vooral uit te kijken naar oude constructies.

Wij hebben sinds ettelijke jaren onze aandacht toegespitst op deze muur- of gevelankers, en onze bevindingen zijn uitgegroeid tot een merkwaardige inventarisatie, geografisch gespreid over

ca. 200 gemeenten en steden in binnen- en buitenland.

Als inleiding volgt hier een uittreksel, ver van volledig, over het gevondene te Bredene en te Oostende. Wij komen daar uitgebreid op terug in ons nieuw boek dat binnenkort van de pers komt.

Wat is een muuranker ? Zoals zijn naam zegt, komt het voor op vrijwel alle muren van een gebouw. Sinds de baksteenconstructie in gebruik gekomen is, werd bij het bouwen alles gericht op het nuttige. De muren vormen het voornaamste element. Zij worden verbonden met balken, die niet alleen dienen om de zoldering te vormen, maar ook om de muren te versterken en bijeen te houden. Maar door dakgebinten konden de muren uiteengaan, wat men nog kan constateren bij oude huizen.

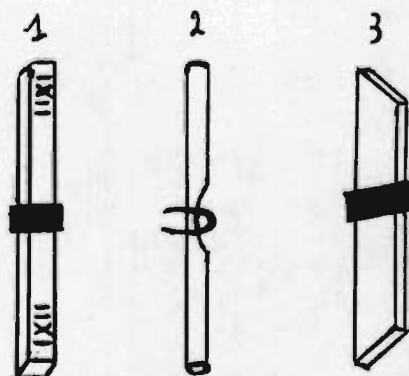
De functie van het anker is in principe utilitair : nl. het verbinden of verankeren van de balken met de muren, zodat deze laatsten op afstand worden gehouden en versterkt. Het anker is oorspronkelijk een wezenlijk onderdeel in de constructie van elk gebouw, woning, schuur, kerk, enz.

De verspreiding en veralgemening in het gebruik van ankers is een eerste feit. Een tweede feit bestaat in de eenvormigheid der ankers; en een derde feit : de aanwezigheid daarop van dezelfde inscripties, wat beslist de toevalligheid uitsluit.

Bij een overzicht van de vorm der ankers konden wij achteraf drie verschillende modellen in smeedijzer onderscheiden, met daarnaast - sporadisch - het houten model.

Het aanvankelijk primitief model zag er uit als volgt :

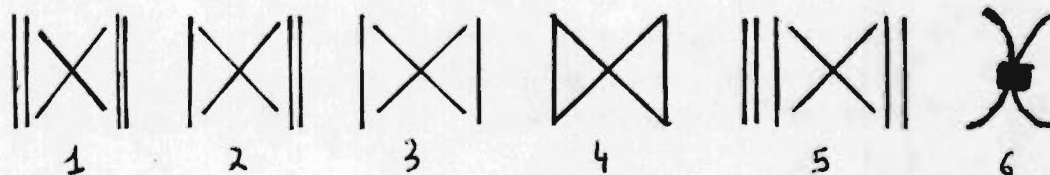
1. vierkantig, door de dorps-smid gesmeed : een rechte stang of staaf met daarop ingekapte tekens naar de twee uiteinden toe.
2. rond model : een ronde stang, ca. 35 cm lang met een uitgeslepen gleuf aan de bovenzijde in het midden om het verschuiven van het oog te beletten. Zonder inscriptie.
3. rechthoekig model : hoog en smal; door-gaans zonder inscriptie.

De geleidelijke evolutie in de manier van bouwen bracht mee, dat de primaire technische functie van de gevelankers mede evolueerde. Van een nuttig voorwerp werd het een jaartalaanduiding, een versieringsmotief en het opzettelijk uitbeelden van een zekere betekenis.

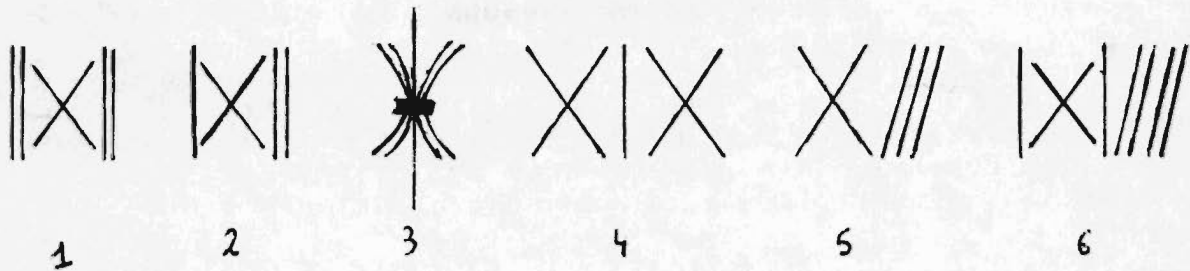
Inscripties of tekens op de ankers

Wij vonden op het grondgebied van Bredene o.m. volgende tekens en smeedijzeren ankers :

In Oostende vonden wij de volgende inkappingen en ankers :

Teken 1 vonden wij insgelijks op een oude keukenbalk en op de deurklinken binnen en buiten op Bredene.

In Oostende : 2 eerder zeldzaam

3 op het college te Oostende

4, 5 en 6 op voorwerpen, gevonden op de plaats waar vroeger hutten stonden op het strand te Maria-kerke en Raversijde.

Plaats van de inscripties

Bijna alle op de bovenkant, en naar de twee uiteinden toe, en herhaald; hierbij wordt 2 omgekeerd langs de onderkant. Bemerkt dezelfde inscripties op voorwerpen. Wij vonden ze op meubels, schilderijen, op de "opperluchten" van de voordeuren, enz.

Spreiding van de ankers

Om reden van het agrarisch karakter van Bredene zijn de muurankers vooral te vinden op de boerderijen. Dat zijn trouwens de oudste constructies, die ook minder in aanmerking kwamen voor vernieuwing en nieuwbouw. Wij vonden op alle hoeven het meest gangbaar anker nr 1 met een identieke inscriptie; ook op de huizen.

In Oostende valt de gelijkenis op met de ankers van Bredene, al vallen deze niet zo op als op het platteland. En deze gelijkenis valt nog méér op in Oost- en West Vlaanderen, en ook verder in binnen- en buitenland, zoals uit het boek zal duidelijk worden.

Nergens blijkt toevallige overeenstemming, zowel in de vorm als in de tekens op de ankers. Alles wijst daarentegen op een georganiseerde groepering. Een lichte variatie in de tekens sluit deze niet uit.

De inkepingen dragen een eigen naam, die werd onderzocht. Tevens gingen wij op onderzoek naar hun oorsprong en betekenis, met aansluiting op andere symbolen in de architectuur.

GENEALOGISCHE REPERTORIA

Een "Repertorium der oude parochieregisters in België" verscheen in 1985 of 1986 waarin, in alfabetische volgorde, een overzicht geboden wordt van de oude parochieregisters (doop-, trouw- en begraafboeken). Werd uitgegeven door de Belgische Federatie voor Genealogie en Heraldiek, Wisersquare 7 bus 20, te 1040 Brussel. Prijsopgave werd niet vermeld.

En wat Nederland aangaat, E.A. VAN BERESTEYN geeft een overzicht van gedrukte genealogieën (in principe drie generaties of meer), zowel apart verschenen als in verzamelwerken en periodieken, in zijn "Genealogisch repertorium" dat uit twee boekdelen bestaat,

in 1972 in 3de uitgave op de markt gebracht te Den Haag; telt respectievelijk 376 en 343 bladzijden. Let wel dat de eerste en tweede uitgaven van dit werk, dus vóór 1972, verouderd zijn. De derde uitgave uit 1972 bestrijkt de periode vóór 1970. In de loop van 1987 zal een derde deel, dat de periode sedert 1970 behandelt, verschijnen als uitgave van het Centraal Bureau voor Genealogie, Prins Willem-Alexanderhof 22, postbus 11755, NL 2502 AT DEN HAAG. De kostprijs ligt waarschijnlijk aan de dure kant, vermoed ik.

Meldenswaardig is, dat het maandblad voor geschiedenis en archeologie, "Spiegel historiael", als themanummer het onderwerp koos : genealogie in Nederland. Op het einde van deze zeer interessante aflevering, vanaf p. 508 e.v., werd een overzicht, zeer degelijk en overzichtelijk samengesteld, geboden met naam en adressen van belangrijke (Nederlandse) documentatiebureaus, verenigingen en archieven. Titels van handleidingen en handboeken voor genealogisch onderzoek, evenals gespecialiseerde periodieken, gaan dit puik overzicht en wegwijsmaken vooraf.

Emile SMISSAERT

WAS JAMES WEDDEL, DE BRITSE ZUIDPOOLONDERZOEKER,
EEN OOSTENDENAAR ?

door J.B. DREESEN

Van ons geacht lid de heer Jan CHRISTIAENS, schepen van onze stad, ontvingen we een fotocopie van de TIMES, waaruit bleek dat James WEDDEL, Brits Zuidpoolonderzoeker en zeevaarder naar wie de WEDDELZEE in de Antarctica werd genoemd, op 28 augustus 1787 in Oostende werd geboren.

Wij gingen te rade bij onze familiekundige, met kennis van het 18de eeuwse Oostende, Jan COOPMAN.

Uit het onderzoek van de parochieregisters van Oostende - the Parish register - uit die periode bleek op 18-4-1787 te Oostende gedoopt te zijn

WEDDLY James

zoon van Archibald geboren te Edinburg in 1753
en PEES Sarah

Over het verschil in schrijfwijze tussen WEDDLY en WEDDEL is er in deze periode niet zoveel te zeggen. Alles gebeurde nog op het gehoor en dan kwamen de meest eigenaardige dingen op papier. Iedereen die aan stamboomonderzoek doet kent een paar van deze gevallen in zijn kwartierstaat. De datum schijnt echter meer dan twee jaar mis te zijn. In dit geval denken we dat de parochieregisters een betrouwbaarder bron zijn dan een eventuele mondelinge verklaring van James zelf of van zijn ouders. Met "a fair degree of exactness" mogen we dan ook aannemen dat de TIMES gelijk heeft in het feit dat James WEDDEL een "geboren" Oostendenaar was.

Met onze dank aan de heer CHRISTIAENS voor zijn melding en aan de heer COOPMAN voor zijn opzoekingen.

Voor de geïnteresseerden drukken we hierna een korte levensloop af van onze "Oostendse" James WEDDEL.

WEDDELL, JAMES (1787-1834), British Antarctic explorer and sealer, after whom the Weddell Sea is named, was the son of a Lanarkshire upholsterer. After an unhappy apprenticeship in the merchant service, he was handed over to the Royal Navy as a prisoner guilty of insubordination. By 1812, however, he had risen by merit to the rank of master, R.N. In 1819 he took command of the sealing brig "Jane" of Leith, in which he made three voyages to the Antarctic. Of the first, in 1819-21, no detailed record survives; its success enabled him to buy a share in the brig, of which he was given command for a second voyage (1821-22), accompanied by the cutter "Beaufoy" (Capt. Michael MCLEOD). The two ships visited South Georgia and the South Shetland Islands, and, in December 1821, MCLEOD independently discovered the South Orkney Islands, only six days later than George POWELL and Nathaniel B. PALMER.

WEDDELL subsequently visited and named these islands in February 1822. During his third voyage, 1822-24, again in company with the "Beaufoy" (Capt. Matthew BRISBANE), WEDDELL surveyed the South Shetland and South Orkney islands, after which, with these two small ships, he sailed southward in search of new land.

With unusually open ice condition, he reached latitude 74°15' S, longitude 34°16' W in the sea that was later named after him, exceeding James COOK's record of southernmost exploration by more than 3°.

Almost alone among early British sealers, WEDDELL left a record of his explorations in book form, A Voyage Towards the South Pole, published in 1825.

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

XLIV - GEDENKPLAAT JOZEF VERHELLE

Op zaterdag 5 oktober 1985 werd een gedenkplaat Jozef VERHELLE onthuld in de "Hermes", het Bloso-centrum langs de Torhoutsesteenweg, dit naar aanleiding van de 10de verjaardag van Verhelles overlijden.

Het draagt slechts een sober opschrift

JOZEF VERHELLE
1910 - 1975
STICHTER HERMES

Over VERHELLE kunt u desgewenst méér lezen in de publicatie "Herinneringen aan Jozef Verhelle" (red. John GHEERAERT & Guido VAN CANNEYT), Oostende, 1985.

*
* *

XLV - HERDENKINGSPLAAT OVERLIJDEN KONINGIN LOUISE-MARIE

Aangebracht op initiatief van de Oostendse Handelskamer in het huis aan de Langestraat. Ingehuldigd op zaterdag 11 februari 1984 door Minister DECROO ter gelegenheid van diens bezoek aan de Handelskamer.

XLVI - DE LASTDRAGER

Van de beloftevolle, maar veel te vroeg gestorven Oostendse beeldhouwer Jan MAES (broer van Jo MAES), een decoratieve gevelsculptuur verwerkt in de voorgevel van het woonhuis Stockholmstraat 49, dat van kort vóór W.O. II moet dateren.

*
*   *   *

XLVI - PALLAS

Één van de jongste aanwinsten van Oostende's monumentenbestand is de 12 meter lange stalen sculptuur "PALLAS" van de eigentijdse Vlaamse beeldhouwer Luc VAN SOOM.

Het werk is eigendom van de Provincie West-Vlaanderen en werd aangekocht à 250.000 Fr.

Op 18/19 februari 1987 werd het naar zijn toekomstige ligplaats gebracht en later opgericht in de plantsoenen aan het 2e Handelsdok, kant Vindictivelaan.

De bedoeling is daar, aan de terminus van de autostrade, een soort symbolische richtingsaanwijzer te zijn richting Provinciaal Museum.

Lit. : Het Nieuwsblad, 20 feb 87, p. 13.

*
*   *   *

AANVULLINGEN

- ° Het beeldje "Fortuna" in het plantsoen van het Mac-Leodplein is het werk van Julien DILLENS, medewerker van CHAMBON's decoratieateliers (zie De Plate 84, p. 88-89).
- ° De buste Leopold II van VINÇOTTE werd in de eerste week van februari 1987 opgesteld op het Clementinaplein (zie De Plate 86, p. 9).

ENSORIANA

Catalogus Ensor-tentoonstelling, Ferrara (It.), 1986.

De catalogus van deze controversiële tentoonstelling bedraagt 244 blz. en bevat talrijke afbeeldingen, helaas van veel tweedehandsrangswerk en zelfs van valse werken, die door gewiekste en gewetenloze collectionneurs in de expositie zijn gesmokkeld.

Voor de amateurs zie hier het besteladres van dit curiosum :

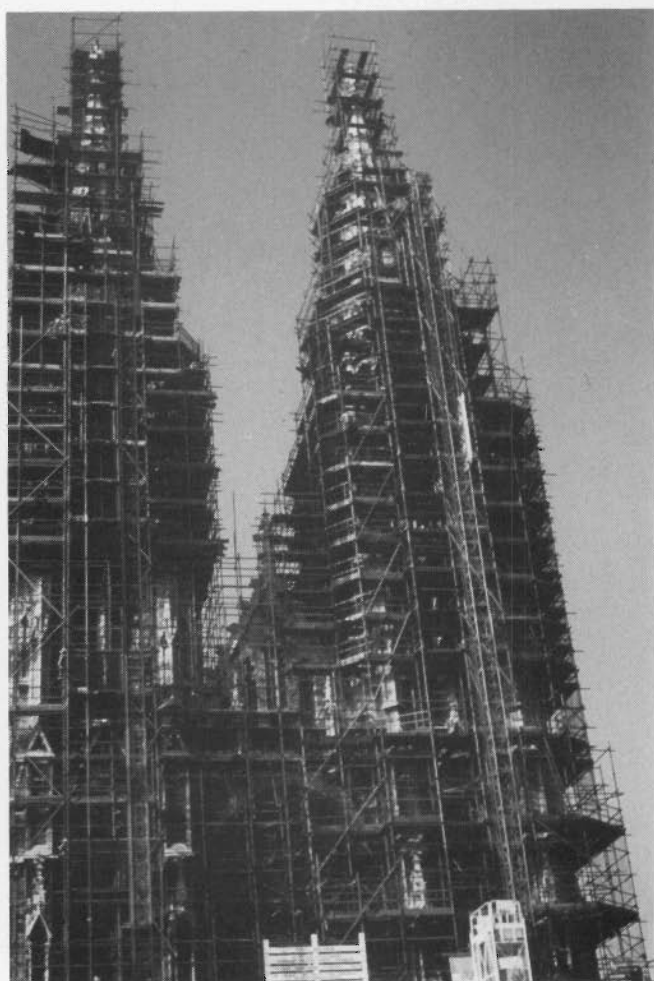
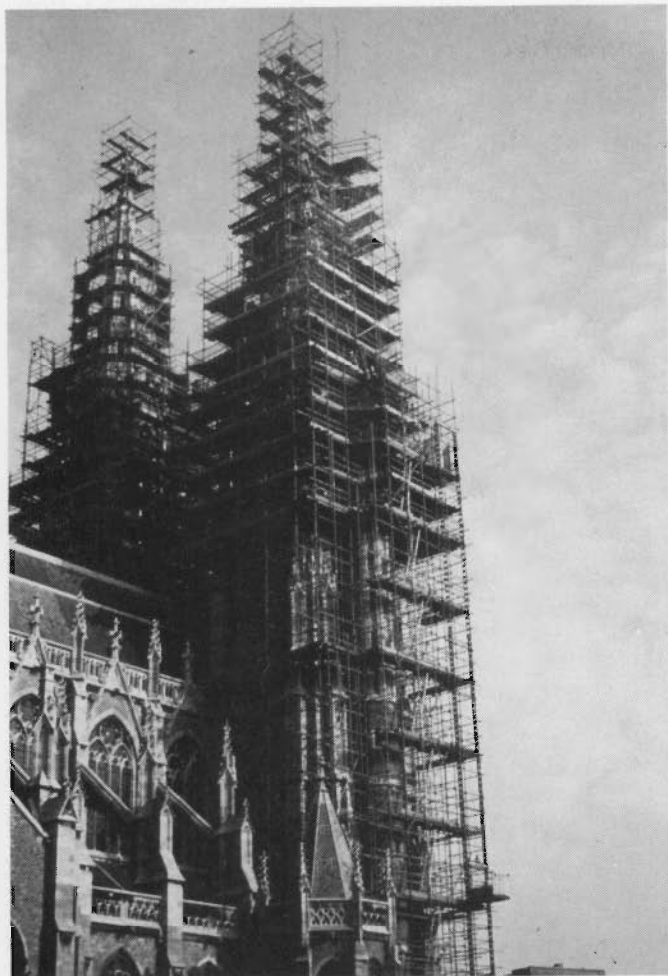
Opus Libri
Via Della Torretta, 16
IT - 50 137 Firenze

Prijs : 60.000 Lire

IN DE LEESHOEK VAN ONS HEEMMUSEUM ZIJN DE HEEMKUNDIGE TIJDSCHRIFTEN
VAN DE ZUSTERVERENIGINGEN WAARMEE WE EEN RUILABONNEMENT HEBBEN,
STEEDS TER INZAGE

Restauratie van de Sint Petrus- en Pauluskerk

1. BESTUUR

Maakten deel uit van het bestuur op 31 december 1987

de heer A. Van Iseghem	voorzitter
de heer O. Vilain	ondervoorzitter
de heer J.B. Dreesen	secretaris
de heer J.P. Falise	penningmeester

mevrouw J. Valkenborg en de heren N. Hostyn, W. Major,
E. Smissaert, P. Vandenabeele en G. Vermeersch als leden.

a. Deelname aan vergaderingen, werkgroepen en commissies

- In de loop van het jaar werden 9 bestuursvergaderingen gehouden.
- de kring was vertegenwoordigd in de Culturele raad Oostende door de heer E. SMISSAERT. Hij woonde 9 vergaderingen bij, 4 vergaderingen van de Werkgroep "Viering 20 jaar Culturele raad" en 1 werkvergadering van de werkgroep "Infrastructuur".
- de heer J.B. DREESEN vertegenwoordigde de kring op 2 vergaderingen van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde.

b. Algemene Statutaire vergadering

- De Algemene Statutaire vergadering ging door op 20 juni 1987. Alle effectieve leden waren aanwezig of vertegenwoordigd door volmacht. De lidmaatschapsbijdragen voor 1988 bleven behouden op het peil van 1987 zijnde 350 ₣, 500 ₣ en 1.000 ₣. Een motie gericht tegen de afbraak van de gevelreeks op het E. Feysplein werd goedgekeurd.

2. SECRETARIAAT

Het secretariaat van de kring verwerkte tijdens het jaar 290 stukken in de briefwisseling.

a. Leden

De kring telde op het eind van het jaar 433 leden. Dit is een vermeerdering van 15 leden ten overstaan van 1986. De leden waren als volgt onderverdeeld : aangesloten leden 374, steunende leden 52, beschermende leden 7.

b. Necrologie

In de loop van het jaar ontvielen ons de volgende leden :
de heer DECOCK, de heer CARTRYSSE, de heer Elie VERDUYN,
de heer Gerard LAMOOT, mevrouw PINCKET MONTENY, de heer
Gilbert NATAN, de heer Alfred VILAIN, de heer Frank EDEBAU.
mevrouw GRYSPEERD-MESSING

3. ACTIVITEITEN

a. Voordrachten

Er werden 11 lezingen gehouden, te weten :

1. Donderdag 29 januari 1987
  - ENSOR, VREEMD, MAAR VAN ALLE TIJDEN. Filmvoordracht door mevrouw S. DESAEVER.
78 aanwezigen.

2. Donderdag 26 februari 1987
  - DE VLAAMSE BANKEN. Avondvoordracht door Ir. C. VAN CAUWENBERGHE.
64 aanwezigen.
3. Dinsdag 17 maart 1987
  - HONDERD JAAR POLITIEKE PROPAGANDA TE OOSTENDE. Namiddagvoordracht door de heer O. VILAIN.
28 aanwezigen.
4. Donderdag 26 maart 1987
  - MUZIEK OM ENSOR. Avondvoordracht door de heer C. WAUTERS.
60 aanwezigen.
5. Donderdag 30 april 1987
  - BIEREN EN STREEKBIEREN. Avondvoordracht door de heer VAN WALLEGHEM.
68 aanwezigen.
6. Donderdag 21 mei 1987
  - VERLICHTE GEESTEN TE OOSTENDE (1775-1800). Avondvoordracht door de heer W. DEBROCK.
48 aanwezigen.
7. Donderdag 24 september 1987
  - BIJGELOVIGHEID ONDER DE VISSERS. Avondvoordracht door de heer HOVART.
42 aanwezigen.
8. Dinsdag 13 oktober 1987
  - DE VISSERSOPSTAND TE OOSTENDE, 100 jaar geleden. Namiddagvoordracht door de heer J. KLAUSING.
39 aanwezigen.
9. Donderdag 29 oktober 1987
  - OOSTENDENAARS IN DEENSE AZIATISCHE COMPAGNIE. Avondvoordracht door de heer J. PARMENTIER.
64 aanwezigen.
10. Donderdag 26 november 1987
  - AUGUST STRACKE (1846-1935) een merkwaardige Oostendse figuur uit de Belle Epoque. Avondvoordracht door de heer G. BILLIET.
58 aanwezigen.
11. Donderdag 17 december 1987.
  - DE GROTE VLOEIING VAN 1584 of het ontstaan van de Oostendse Geule. Avondvoordracht door de heer J.B. DREESEN.
48 aanwezigen.

b. Studiebezoeken

Onder het motto KEN UW STAD werden 3 studiebezoeken gebracht.

1. Zaterdag 11 april 1987
  - KEN UW STAD. Geleid bezoek aan de CONSTANT PERMEKE tentoonstelling in het Provinciaal Museum voor Moderne Kunst.
72 deelnemers.

2. Zaterdag 16 mei 1987

- KEN UW STAD. Bezoek aan de HAZEGRASKERK onder leiding van de heer J.P. FALISE.
48 deelnemers.

3. Zaterdag 14 november 1987

- KEN UW STAD. Bezoek aan het RIJKSSTATION VOOR ZEE-VISSERIJ onder leiding van de heer DECLERCK.
45 deelnemers.

c. Podiumoptreden

Op vrijdag 11 december 1987 vindt in het KONINGINNEHOF een OOSTENDSE KLEINKUNSTAVOND plaats voorafgegaan door het jaarlijkse souper. De kleinkunst werd verzorgd door het CAMERLINCKX koor.
65 deelnemers.

d. Studiereis

Zondag 14 juni 1987

- Studiereis naar de Hoppestreek en het Westvlaams Openlucht-museum van IZENBERGE onder leiding van de heer J.B. DREESEN.
50 deelnemers.

e. Andere activiteiten

- Jaarlijkse veiling op 29 januari

Er waren 78 aanwezigen op deze activiteit. De veiling, onder leiding van de heer O. VILAIN bracht 8.416 ₣ op voor de kring. Er werden 246 voorwerpen geveild voor totaal bedrag van 51.000 ₣.

- Gouwdag 4 april 1987 te Brugge

De heer en mevrouw J.P. FALISE, mevrouw VALKENBORG en de heer VAN ISEGHEM vertegenwoordigden de Kring op deze Gouwdag. Er was een referaat in de voormiddag en een studiebezoek in de namiddag.

- Onthulling gedenkplaat E. BULCKE

Er waren 35 aanwezigen op de sobere onthulling van de gedenkplaat E. BULCKE op 31 oktober 1987. De heren Burge-meester en twee schepenen hadden eraan gehouden aanwezig te zijn. Nadien werd door de voorzitter de heer VAN ISEGHEM het aperitief geoffreerd in de Golf van het Leopoldpark.

- Thematoonstellingen

In het Museum werden in de loop van het jaar de volgende thematoonstellingen georganiseerd.

- van 3 januari tot 31 maart   DE BOUW VAN EEN STALEN VISSERSCHIP.
- van 1 april tot 30 juni   KLASFOTO'S VAN OOSTENDSE LEERLINGEN UIT 1962.
- van 1 juli tot 30 september   TRAMS AAN DE KUST.
- van 1 oktober tot 31 december   KINDERSPEELGOED VAN VOOR 1960.

- de heer BERARD
  - een kruisbeeld
  - een kaarsenhouder in metaal
  - een onvolledig koffiestel
  - een Oostendse limonadefles
  - een bundel tekst ivm grensstenen
  - 3 gefotocopieerde overdrukken uit De Schakel, maandblad van de Douane en Accijnsen
  - het uniform van een douanier
  - allerlei over palen en hokjes op de grens
  - allerlei
- de heer TIMMERMANS
  - een schotel in keramiek Conscience vrienden
- Mevrouw VAN LOO
  - vier foto's Van Nestegenootschap, 1923 reis
- de heer GEEROLF
  - twee uniformen gevangenisbewakers
- AN-HYP
  - 5.000 kaften voor het tijdschrift De Plate
- de heer J. VAN HOECK
  - 1 ex. Westvlaanderen in de bezetting. P. Cocle 1984
  - 1 ex. Karel de Wolf en zijn Brugs Volk. 1983
  - La Flandre est un songe. M. de Ghelderode 1982
  - Gedenkboek Nikolaas Zannekin
  - Het protestantisme in Vlaanderen
  - twee krantenknipsels
  - een tabakspot
- de heer A. LEGEIN
  - 43 snapshots van personen, gebouwen en schepen te Oostende voor de tweede wereldoorlog
- de Vismijnvrienden
  - een niet proportioneel gebouwde makette van een boot met enige folkloristische waarde voor Oostende
- de heer A. BLOMMAERT
  - een schilderij "De kantwerkster" door Delaruwiere
- de heer W. MAJOR
  - een ingekaderde Plechtige Komuniegedenkenis op naam Emma Major
- de heer BRACKX
  - een rekenmachine mod 805 RC Allen anno 1945
  - een verzinkte wastobbe
- de Firma VALCKE
  - een rekenmachine anno 1930
- Mevrouw VAN MASSENHOVE
  - een rekenmachine anno 1960
- de heer O. VILAIN
  - een rekenmachine anno 1975
- mevrouw TIMMERMANS
  - een stel kinderkegels
  - een stel Alu. potten en pannen voor kinderen

- Heemkring TER CUERE
  - mevrouw VAN HYFTE
  - de heer MAJOR
  - mevrouw S. SPECKENS
  - de heer G. LESTABEL
  - de heer A. VAN ISEGHEM
- Jaarboek Ter Cuere 1986
- een Soir Illustré van 16 maart 1929 met een foto van de Oostendse carnavalstoet
  - drie affiches van een operette- en variétéavond in het Witte Paard in 1957
  - een speelgoedkinderwagen
  - vier binnenzichten van de post in de oorlogsjaren
  - een scheepje in fles
  - een speelgoedbootje in blik
  - een Kloeffe van de Orde van de Kloeffe
  - een tegel van de Vercamer-school
  - een sigarenkoker
  - een vuurslag (Oostende)
  - enkele boekjes van de Wagon-Lits
  - zes dokumentjes ivm Hotel Providence
  - een ex. Repertorium der bedrijven van het arr. Oostende
  - een ex. Belgische Ver. der banken Comité Oostende
  - een ex. Willemsfonds afd. Oostende 1880-1980
  - een ex. Hoge en Nobele Confrérie Rat Mort
  - een ex. Het Davidsfonds te Oostende van 1882 tot 1921
  - een bundel dokumenten van de brouwerij LE LION D'OR, et. De Rycker bestaande uit :
    - een schrijven 1923 met hoofding van de firma (+ fotocopie)
    - een prijslijst met hoofding van de firma
    - een briefomslag met hoofding De Rycker
    - een uittreksel uit de kadastrale legger op naam van De Rycker
    - drie plannen van woonst en brouwerij van De Rycker
    - vier foto's met de gebouwen van de brouwerij De Rycker
    - een foto met personeel van de brouwerij De Rycker
    - een bierkaartje op naam van Et. De Rycker
  - een fotocopie van een foto en een tekst m.b.t. de historiek van het bal Rat Mort

- diverse publicaties en brochures waarvan 5 over een onderwerp in Oostende (recente uitgaven)
- 2 catalogussen tentoonstelling "Sperrgebiet"
- 2 brochures Rijksstation Zeevisserij
- een brochure Oostendse revue 1987
- een foto (na 1918) van de apotheek Halewyck

- de A.S.L.K. een ex. van de catalogus van de tentoonstelling "Te Kust en te Kuur"

- de heer J. VAN HOECK
  - 3 tijdschriften De Franse Nederlanden 1985, 1986 en 1987
  - 2 tijdschriften Zannekin 1985 en 1986
  - 1 ex. Brugge bezet door L. Schepens
  - 1 ex. Busboek Westvlaanderen juni 1986
  - 7 zichtkaarten
  - een reeks dagbladknipsels over Ensor
  - 1 ex. Belgica 2000
  - Tarieven Townsend en Th.

- de heer A. VANDENBUSSCHE
  - 1 ex. Bouwen 1ste jg. nr 4
  - 1 ex. Vlaamse Gids 30ste jg. nr 12
  - 1 ex. De familie 1ste jg. nr 7
  - 1 ex. Het westen 2de jg. nr 4
  - 1 ex Huis aan zee. 32 gedichten door de hr. Vandenbussche

- de heer G. TANGHE
  - een beker Sportvissersclub
  - elf wimpels sportvisserij
  - 22 tegels sportvisserij
  - 6 schildjes sportvisserij
  - 1 penning sportvisserij
  - 3 tinnen schoteltjes sportvisserij
  - 1 stenen asbak sportvisserij

- mevr. M. VAN WALLEGHEM
  - 22 verslagen (1950-1975) van de Buurtspoorwegen
  - 36 kleine werktuigen uit het schoenmakersberoep
  - 9 affiches m.b.t. activiteiten in Oostende

- mevr. VALKENBORG drie poppen (70 en 90 cm groot)
- de heer LAMS een gietijzeren kanonbal (16de eeuw)
- Mevr. G. CORNILLIE 2 snuisterijdoosjes uit de Belle Epoquetijd met aanduiding Oostende
- de heer PINCKET een scheepsmodel van de zeilloodsboot "Stroombank"

- de heer GOETHALS 8 familiefoto's en 3 dokumenten
- de heer L. DEWULF 1 foto bijeenkomst atheneumstudenten tijdens W.O. I
- de heer F. BLOMME een gekleurde publiciteitslitho voor Doizetabak
- de heer D. DEWULF 2 kopijen van kaarten 18de eeuw één van Bredene, één van Slype, Leffinge
- mevr. R. HERRLING 1 groepsfoto SEO-personeel 1956
- de heer J.B. DREESEN
  - 7 jaargangen van het V.V.F. Streepje 1980 t/m 1986
  - 6 brochures m.b.t. de Radiomaritieme diensten Oostende
  - een bundel dokumentatie m.b.t. de viering van het honderdjarig bestaan Kon. Maatsch. Ex-Onderofficieren Oostende
- de heer M. CALCOEN een plan van de bouwput voor ondergrondse parking met archeologische gegevens
- de heer H. SERVAES
  - 5 foto's van de familie Dosfel
  - 1 foto van architect Hespel
  - 2 foto's Boulangerie Plouvier-Barrat
  - 1 foto eerste appartementsgebouwen in Oostende
  - 1 foto Sacramentsprocessie 1930
  - 5 foto's van het Corps de Torpilleurs
- de heer J. PRIEM 2 exemplaren van de krant Jantje de Lanteerenman 1911
- de heer J. COOPMAN een klasfoto Maria-Hendrikschool tijdens W.O. II
- Mevr. Y. VANSLEMBROUCK een inkstel gemaakt tijdens W.O. I
- de heer H. DE MEER 1 ex. van de Almanach du Commerce et de l'Industrie de la ville d'Ostende 1897
- de heer J. POTTIER
  - 1 penning van de inhuldiging Maritieme Installaties op 4 september 1905
  - 2 sabels van het model die voorheen gebruikt werden door de Oostendse politie

e. deelname aan tentoonstellingen

De Kring leverde materiaal in bruikleen voor de volgende tentoonstellingen :

- in de maand januari en februari aan DE PEPERBUSSE

twee schilderijen van Fort Napoleon van de hand van Gustaaf VAN HESTE voor de retrospectieve die voor deze schilder werd georganiseerd.

- voor de tentoonstelling georganiseerd door de A.S.L.K. "Te Kust en te Kuur" en die praktisch de ganse zomer liep
  - een foto Symphonieorkest van het Kursaal te Oostende
  - drie speelpenningen van de "Club Prive" van het Casino te Oostende
  - bij deze gelegenheid werd ook de Kursaalmakette (eigendom stad) die in het Heemmuseum door de Kring beheerd wordt ter beschikking gesteld
- voor de tentoonstelling "Van Wieg tot Graf" die gans de zomer in de V.V.F. Oostende liep
  - een keuze van spijskaarten (vier stuks)
  - een doodsbrief A. Pieters en Ch. Janssens
  - groepsfoto zilveren jubileum Vranckx en Adamy
  - doopkleed in kantwerk 19de eeuw
  - souvenir van Pierre François Bonnel
  - rieten rammelaar
- voor de tentoonstelling "Met zicht op zee"

De volgende voorwerpen werden vóór een tweetal jaren uitgeleend

- stadsplan ± 1890
- relieffoto Kursaal
- affiche Belle Epoque (eigendom Stad)
- plan in kader genoemd De Brugadal
- in de maand juni werd de makette van het "Kapelletje te Bredene" ter beschikking gesteld voor de jaarlijkse ommegang
- voor de tentoonstelling "Sperrgebiet" die in de maand november drie dagen liep te Stene
  - diverse representatieve affiches van de bezetting 14-18 en 40-45
  - Duitse soldatenband voor marinepet
  - epaulet Duits soldaat
  - schilderij Duitse batterijen
  - schilderij brand Lunapark 14-18
  - boek van het Duitse Marinekorps in Vlaanderen 14-18
  - vlag van de Oostendse Officiëren vereniging
- voor de retrospectieve Emile Bulcke die loopt van november 1987 tot januari 1988
  - 50 schilderijen van Emile Bulcke
  - een Chinese sierkast
  - een Belle-Epoque sierkast
  - een selectie porceleinen beeldjes

f. zorgden voor het museum

de heren VAN DUIVENBODEN en VERMEERSCH zorgden voor de openstelling en uitbating van het museum.

5. PUBLICATIES

a. Tijdschrift

Van het tijdschrift verschenen 9 nummers op de vooropgestelde data in jan., feb., maart, april, mei, sept., oct., nov. en dec. In totaal werden 330 bladzijden gepubliceerd waaronder 9 fotobladzijden en 29 bladzijden met kaarten en tekeningen.

44 % der bijdragen hadden betrekking op de Lokale Geschiedenis, 24 % op de Heemkunde, 6 % op de Volkskunde, 12 % op de Kunstgeschiedenis, 3 % op de Literatuur, 1 % op Familiekunde en 10 % waren mededelingen.

Een inhoudstafel van 19 bladzijden van de jaargang 1987 werd opgesteld door de heer HOSTYN.

Als hoofdredacteurs fungeerden de heren HOSTYN en SMISSAERT.

b. Aanwinsten boekenfonds (buiten boeken voorzien in 4d aanwinsten)

- een ingebonden exemplaar DEN DYZERE 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar OUD RUYSSSELEDE 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar VLAAMSE STAM 1986.
- een ingebonden exemplaar DE PLATE 1986.
- een ingebonden exemplaar ONS DOOMKERK 1981 + 82 + 83.
- een ingebonden exemplaar HET ZONNEHEEM 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar 'T SCHORRE 1980 t/m 1986.
- een ingebonden exemplaar HET HOUTLAND. JAARBOEKEN 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar WESTVLAAMS VERBOND HEEMKUNDE 1984-85.
- een ingebonden exemplaar AAN DE SCHREVE 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar ZILLEGEM 1984 + 85 + 86.
- een ingebonden exemplaar ERNIGAGHEM 1985 + 86.
- een ingebonden exemplaar IEPERS KWARTIER 1982 t/m 1986.

c. Opgenomen in het archief

een farde correspondentie van de Kring 1986

d. Kalender

Door tussenkomst van de heer VILAIN en de inzet van de heer LAMMAING van het Grafisch Bedrijf Lammaing op de Torhoutsesteenweg, werd aan elk lid een kalender 1987 aangeboden met als thema "OOSTENDSE STRANDFOLKLORE".

e. Ruilabonnementen

Werden uitgewisseld met de volgende Heemkringen of Verenigingen : Ter Cuere, Bredene. Het Houtland, Torhout. Iepers Kwartier, Ieper. Zedelgemse Kring voor Geschiedenis, Zedelgem. Aan de Schreve, Poperinge. Heemkring Erpe-Mere. West-Vlaams Verbond voor Heemkunde, Brugge. Het Zonneheem, Zonnebeke. David Jonckheere, Aartrijke. Het Brugs Ommeland, Brugge. Van Coppenollekring, Sint-Andries. Bachten de Kupe, Veurne. Vlaamse Vereniging voor Familiekunde, Nationaal. Graningate, Middelkerke. Oudheidkundige Kring het Land van Waas, Sint-Niklaas. Den Dyzere, Diksmuide. Geschiedkundige Kring Ernigaghem, Eernegem. Geschiedkundige Kring Graafschap Jette, Brussel. Kring Dr. Van Damme, Blankenberge. Heemkring Ruiselode, Ruiselode. Volkskunde, Centrum voor Studie en Documentatie, Antwerpen. Vlaams genootschap van Santiago de Compostella, Brugge. Heemkundige Kring Karel Van de Poele, Lichtervelde. 't VVF Streepje, Oostende.

6. GIFTEN

De Kring mocht een geldelijke gift in ontvangst nemen van de heren VAN ISEGHEM en SMISSAERT.

Gedaan te Oostende op de 1ste dag van de Louw-, Ijs- of Wolfsmaand '88

J.B. DREESEN
Secretaris

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

LEDENLIJST AFGESLOTEN OP 31 DECEMBER 1987

(E) = effectief lid
 (S) = steunend lid
 (B) = beschermend lid
 zonder vermelding = aangesloten lid

Mevr. ABICHT	Langestraat 81	Oostende
Mevr. ACKEIN (S)	Spoorwegstraat 35	Oostende
A. ALLEMEERSCH	Duivenhokstraat 53	Oostende
A. AMEEL (S)	Pareloesterlaan 5	Oostende
G. AMELOOT	Lindenlaan 8	Oostende
R. AMPE	Vogelzangdreef 2	Oostende
Mej. ANTONY	Stockholmstraat 21/5	Oostende
L. ASPESLAGH (S)	Jozef II straat 25	Oostende
E. BAELS	Warschaustraat 12/8	Oostende
H. BAERT	Verenigingstraat 1/7D	De Panne
S. BAILIERE	Kastanjelaan 37	Oostende
Mevr. BALLUI	Stuiverstraat 157	Oostende
BANK BRUSSEL LAMBERT	Wapenplein 3	Oostende
Mevr. BARAT	Vindictivelaan 11/5	Oostende
M. BAUWENS	Prins Albertlaan 43	Oostende
Mevr. BECQUAERT	Sluisvlietlaan 82	Bredene
D. BEIRENS	Floralaan 7	Oostende
J.M. BEKAERT	Brusselstraat 8/6	Oostende
J. BERARD	Kerkstraat 32/5	Oostende
Mevr. BERTELOOT (S)	Albert I Promenade 35/23	Oostende
A. BEYEN	Sint Riquierstraat 12	Bredene
J. BEYEN	Van Tyghemlaan 47	Oostende
G. BILLIET	Duinenstraat 86	Oostende
E. BLOMMAERT	Torhoutsesteenweg 38	Oostende
F. BLOMME	Irisstraat 12	Oostende
L. BOEHRINGER (S)	Rietstraat 45	Oostende
N. BOEY	Duinenstraat 52	Bredene
Mevr. BOHNE	Kaaistraat 1	Oostende
J. BONNEVIE (S)	Vijfwegenstraat 6	De Haan
R. BORREY (S)	Steense Dijk 222	Oostende
R. BOTERBERGE	Eric Jameslaan 11	Blankenberge
R. BOUCKENOOGHE	Albert I Promenade 44/14	Oostende
A. BOUSSE	Alfons Pieterslaan 97/6	Oostende
M. BOUSSY	Prinses Stefanieplein 23/6	Oostende
ROUTEN-DEL RUE	Handboogstraat 8/41	Kortrijk
D. BRISSINCK	Stanleylaan 45	Oostende
Mevr. BROUCKE	Koninginnelaan 79/9	Oostende
BRUGSE-BOEKHANDEL	Dyver 2	Brugge
R. BULTEEL	Oud Vliegplein 61	Oostende
J. BRYE	Sint Sebastiaanstraat 2	Oostende
H. CAENEN	Torhoutsesteenweg 31/6	Oostende
L. CAENEN	Dr. Coolenstraat 15/2	Oostende
A. CALCOEN (S)	Rogierlaan 38/9	Oostende
M. CALCOEN	Verenigingstraat 12	Oostende
S. CARBON (S)	Hendrik Serruyslaan 78/18	Oostende
Mevr. CARRO	Nijverheidstraat 26/13	Oostende
G. CARTON	Azalealaan 11	Oostende
Mevr. CARTRYSSE	Leopold II laan 22	Oostende
A. CASIER	Sint Hubertuslaan 84	Brugge
G. CASIER	Stokkellaan 192	Oostende
A. CAVEREEL	Acacialaan 25	Oostende
F. CHEESEMAN	O. Warlandlaan 241	Brussel

CENTRUM MIDDENKUST

J. CHRISTIAENS		
A. CLEMENS		
M. CONSTANDT		
F. COOPMAN		
H. CORBISIER		
J. CORNEILLIE		
J. CORNETTE		
G. CORNILLIE		
F. CORSELLIS		
R. CORVELEYN		
W. CORVELEYN		
K. COULIER		
F. CRESIS		
P.B.V.A. CUVELIER		
Mevr. DAELE		
J. DAEMS		
Mevr. DAMMAN (S)		
H. DANGEZ		
G. DANIELS		
Mevr. DASSEVILLE		
A. DAWYNDT		
W. DEBAERE		
E. de BETHUNE		
W. DEBROCK (E)		
R. DEBRUYNE		
Mevr. DECHAENE		
Mevr. DECHERF		
W. DECKMIJN		
Mevr. DECLERCK		
D. DECLERCK		
Mevr. DECOCK		
H. DECOMBEL (S)		
F. DECORTE		
R. DECROP		
A. DEDECKERE		
O. DEFOOR		
W. DE GHESELLE		
A. DEGRAEVE		
E. DEGRAEVE		
Mevr. DEGRAEVE (S)		
H. DEGRAVE		
A. DE GRYSE		
J. DE LANGHE		
M. DELANOEYE		
R. DELANOYE		
A. DELEGER		
R. DEMAEGDT		
Mevr. DEMULDER		
F. DENECKER		
DENDUYVER-BAELDE		
Mevr. DENORME (S)		
F. DEPPEZ		
L. DEPPEZ (S)		
M. DERAMMELAERE		
R. DERAMMELAERE		
R. DE RIDDER		
Mevr. DERINCK		
E. DERYCKE		
Mevr. DESAEVER		

Raversijdestraat 18	Oostende
Christinastraat 2/6	Oostende
F. Van Maastrichtplein 5	Oostende
Noord Edestraat	Oostende
Wilgenlaan 38	Oostende
Mariakerkelaan 131	Oostende
de Smet de Naeyerlaan 26	Oostende
Kapellestraat 101	Oostende
Leffingestraat 61	Oostende
Renteniersstraat 4	Oostende
Raversijdestraat 9	Oostende
Kapittelstraat 62	Oostende
Stokkellaan 177	Oostende
Aug. Beernaertstraat 21	Oostende
Troonstraat 60	Oostende
Verenigingstraat 133	Oostende
Van Iseghemlaan 104	Oostend
Nieuwpoortsesteenweg 445/6	Oostende
Voorhavenlaan 80	Oostende
Muscarstraat 25	Oostende
Torhoutsesteenweg 343/12	Oostende
Knollestraat 11	Veurne
Schaarstraat 50	Brugge
Kasteeldreef 10	Marke
Toxandriestraat 9	Brussel
Leeuwerikenstraat 184	Oostende
Koningstraat 33	Oostende
Koninginnelaan 52B	Oostende
H. Hartlaan 7	Oostende
Prinses Marie-Josélaan 11	Bredene
Violierenlaan 49	Oostende
Jozef II straat 44	Oostende
Van Tyghemlaan 24	Oostende
Van Tyghemlaan 32	Oostende
Oud Vliegveld 29	Oostende
Elisabethlaan 99	Oostende
H. Hartlaan 2	Oostende
Torhoutsesteenweg 45/3	Oostende
Koningstraat 55/3	Oostende
Verenigingstraat 6	Oostende
Prinses Stefanieplein 7/2	Oostende
Kroonlaan 8	Oostende
Perzikenlaan 28	Oostende
Vindictivelaan 6/2	Oostende
Larixenlaan 10	Oostende
Vrijheidstraat 80	Oostende
Aartshertoginnestraat 39	Oostende
Kievitstraat 17	Oostende
Vindictivelaan 14/25	Oostende
Sacramentenstraat 7	Middelkerke
Zevekoteheirweg 12	Gistel
Warschaustraat 2/18	Oostende
Azalealaan 10	Oostende
Leopold II laan 3	Oostende
Werkzaamheidstraat 81	Oostende
Werkzaamheidstraat 68	Oostende
Vlaanderenstraat 21A/3	Oostende
Van Iseghemlaan 76	Oostende
Mimosalaan 6	Oostende
Torhoutsesteenweg 63/8	Oostende

D. DESCHACHT	Lotuslaan 19	Oostende	C. HALSBERGHE (S)	Madeliefjeslaan 66	Oostende
F. DESCHACHT	Beukenlaan 58	Oostende	C. HEILMAN (B)	Adolf Buylstraat 33	Oostende
G. DESCHACHT	Lariksenlaan 14	Oostende	R. HELSMOORTELE	Sint Lodewijkstraat 11	Oostende
E. DESCHEPPER	Mariakerkelaan 8	Oostende	G. HERRLING	Wanne Cauterlaan 141	Brussel
G. DESNERCK	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	Oostende	R. HEYMAN (S)	Eeuwfeestlaan 46	Knokke Heist
Mevr. DESNERCK	Nieuwpoortsesteenweg 186/4	Oostende	G. HILTROP	August Beernaertstraat 24	Oostende
A. DESWAEF	Oude Statiestraat 12	Oostende	Mevr. HOLLEVOET	Wilgenlaan 32	Oostende
Mevr. DE TAEYE (E)	Vindictivelaan 24/17	Oostende	W. HOORELBEKE	Klaprozenlaan 7	Oostende
R. DEVELDER	Rietstraat 37	Oostende	Mevr. HOSTYN	Witte Nonnenstraat 34	Oostende
G. DEVENT	Graaf d'Ursellaan 12-13	Knokke-Heist	G. HOSTYN	Elzenstraat 12	Leefdaal
R. DEVINCK	Molenstraat 66	Bredene	J. HOSTYN	Zwaluwenstraat 118	Oostende
L. DEVISCH (B)	H. Hartlaan 15	Oostende	J. HOSTYN	Elisabethlaan 349	Oostende
A. DEVISSCHER	Rue du Linchet 10	Mont St Guibert	J. HOSTYN	Frère Orbanstraat 89	Oostende
Mevr. DEVISSCHER	Torhoutsesteenweg 38	Oostende	N. HOSTYN (E)	Brusselstraat 18	Oostende
R. DE VliegHER	Steenweg op Bergen 506	Brussel	R. HOSTYN	Ieperstraat 52	Oostende
D. DEVOS (S)	Verenigingstraat 114	Oostende	Mevr. HOUCK	Prinses Stefanieplein 7	Oostende
N. DEVOS	Amsterdamstraat 26/3	Oostende	M. HUBERT	Buurtspoorwegstraat 60	Bredene
DEVOS-VAN BIERVLIET	Mimosalaan 51	Oostende	F. HUBRECHTSEN	Gerststraat 35A	Oostende
A. DEVRESE	Elisabethlaan 365	Oostende	Mevr. HUWEL	Prinses Marie-Josélaan 11	Bredene
DEVRIESE-DYSERINCK	Oude Molenstraat 19	Oostende	F. IMPENS	Nieuwpoortsesteenweg 173	Oostende
J. DEWOLF	Broederlijkheidstraat 6	Oostende	Mevr. INGELBRECHT (S)	Prinses Stefanieplein 1/8	Oostende
L. DEWULF	Rivierstraat 30	Oostende	E. INGELBRECHT	Meeuwenlaan 28	Oostende
R. DHONDT	Elisabethlaan 336/16	Oostende	A. INGHELBRECHT	Wilgenlaan 46	Oostende
R. DILLEN	Pontonstraat 14	Oostende	J. JACOBSEN	Stockholmstraat 39/4	Oostende
J. DREESEN (E)	Rode Kruisstraat 4	Oostende	Mevr. JACQUELOOT	Hendrik Serruyslaan 40/11	Oostende
F. DUFAIT	Maurits Sabbestraat 23	Oostende	A. JORDI	Leopold I plein 1	Oostende
B. DUFLOU	Oud Vliegveld 63	Oostende	J. JOYE	Violierenlaan 124	Oostende
I. DURIER	Sint Bertinuslaan 27	Ichtegem	Mej. KERKVOORDE	Karel Janssenslaan 15	Oostende
P. ENTE	Leopoldplein 7/4	Oostende	Mej. KINT	Koningstraat 44/6	Oostende
Mevr. EVERAERE	Aartshertoginnestraat 47	Oostende	J. KLAUSING (E)	Koninginnelaan 34/2	Oostende
Mevr. EVERAERT	Baron Van Caloenlaan 37A	De Haan	Mevr. KLUYSSSE	Paul Michielslaan 78	Oostende
J.P. FALISE (E)	Hendrik Serruyslaan 78/19	Oostende	R. KNOCKAERT (B)	Golfstraat 34	Nieuwpoort
D. FARASYN (E)	Elf Julistraat 75	Gent	W. KOOY	E. Beernaertstraat 82/5	Oostende
J. FELIX	Koninginnelaan 52B/22	Oostende	F. KRIJGER	Steenze Dijk 615	Oostende
H. FEYS (S)	Wapenplein 6/2	Oostende	K.U. LEUVEN	Oude Markt 13	Leuven
D. FINET	Acacialaan 47	Oostende	LABYT-VERLEYE	Sartlaan 57	Oostende
A. FISCHER	Halfweghuisstraat 36	Jabbeke	A. LAFERE	Mercatorlaan 17/12	Oostende
L. FRANCOIS	Chrysantenstraat 19	Oostende	R. LAGA	Brabantstraat 2/24	Oostende
Mevr. FRÉDÉRIC	Gerststraat 6	Oostende	J. LALEMAN (S)	Kapucijnenstraat 4	Oostende
GALERIJ DE PEPERBUSSE	Prins Boudewijnstraat 7	Oostende	D. LAMOOT	Frans Musinstraat 60	Oostende
GEMEENTEKREDIET VAN BELGIE	Pachecolan 44	Brussel	Mevr. LAMOOT	Tarwestraat 81	Oostende
A. GERARD	Rogierlaan 9/6	Oostende	H. LATESTE	8 Zalighedenstraat 2	Gistel
P. GERARD	Kemmelbergstraat 8	Oostende	A. LAUREYS	Olmenlaan 2	Oudenburg
R. GERARD	Werkzaamheidstraat 102	Oostende	J. LAUWEREINS (S)	Ieperstraat 14/14	Oostende
R. GERYL	Hendrik Serruyslaan 52-54/11	Oostende	J. LAUWEREINS	Oude Burggrave 29	Evergem
G. GÉSELE	Strobloemlaan 33	Oostende	Mevr. LAUWEREINS	Prinses Stefanieplein 31/7	Oostende
F. GEVAERT	Duinenstraat 40	Bredene	W. LECLUYSE	Vlinderstraat 4	Oostende
J. GHEERAERT	Duinhelmstraat 7	Bredene	G. LEIRMAN	Torhoutsesteenweg 18	Oostende
GIDSEN BOND W-VLAANDEREN	Sint Jansdreef 31	Bruge	A. LERMYTE	Mariakerkelaan 18	Oostende
Mevr. GILLES	Christinastraat 117	Oostende	R. LEROY	Christinastraat 34	Oostende
H. GOBERECHT	P. Michielslaan 45	Oostende	Mevr. LIBERTON	Hendrik Serruyslaan 72/7	Oostende
F. GOEGBEUR	Edmond Laponstraat 28	Oostende	A. LIBIN (S)	Grensstraat 15	Oostende
J. GOEKINT (S)	Zandvoordeschorredijkstr 65	Oostende	E. LIETARD (S)	Wapenplein 14/3	Oostende
Mevr. GOES	Deurnelaan 9	Oostende	W. LIEVENS	Oud Vliegveld 23	Oostende
Juffr. GOETHAELS	Lobelialaan 5	Oostende	G. LOMBREZ	Duinenweg 347	Middelkerke
G. GOUWY	Rogierlaan 23/1	Oostende	Mevr. LOY	Amsterdamstraat 23	Oostende
F. GOVAERT	Madridstraat 4	Oostende	B. MAERTENS	Sint Paulusstraat 40	Oostende
J. GUILLEMIN	Koninginnelaan 50/4	Oostende	J. MAERTENS	Gistelsteenweg 525	Jabbeke
Mevr. GYSSENS	Mariakerkelaan 93	Oostende	A. MAES	Gerststraat 103	Oostende
			R. MAES	Petunialaan 11	Oostende

Mevr. MAES	Nieuwpoortsesteenweg 457	Oostende	F. RIGAUX	Ter Heydelaan 336/4	Deurne
T. MAEYAERT	Visserskaai 35	Oostende	J. RIVERS	Sint Franciscusstraat 6	Oostende
R. MAKELBERGE	Waterlelielaan 20	Oostende	A. ROETS	Jasmijnlaan 7	Oostende
W. MAJOR (E)	Edmond Laponstraat 10	Oostende	Mej. ROLEN	Kerkstraat 41	Oostende
Mevr. MARCHAL (S)	Albert I Promenade 37/4	Oostende	F. ROTSAERT	Frankrijklaan 6	Bredene
H. MARCHAND	Paul De Gravelaan 11	Veurne	R. SAUDEMONT	Borsig Alle 15	Bonn (DBR)
J. MARCHAND	Strooistraat 43	Oppem-Meise	H. SCHRAMME	Petunialaan 41	Oostende
P. MARIN	Constant Permekelaan 25	Oostende	Mevr. SERRUYS (B)	Ijzerstraat 1	Oostende
B. MASEMAN (S)	Diksmuidestraat 6/17	Oostende	G. SERVAES	Torhoutsesteenweg 328	Oostende
E. MASSCHALCK (S)	Vindictivelaan 286	Oostende	P. SERVAES	Alfons Pieterslaan 87	Oostende
J. MERTENS	Leon Spilliaertstraat 35	Oostende	Mevr. SEURYNCK	Rietstraat 51	Oostende
M. MESSIAEN	H. Jaspalaan 37	Westende	O. SEYS (S)	Sint Franciscusstraat 16	Oostende
Mevr. MESTDAGH	Golfstraat 23	Bredene	R. SEYS	Ringlaan 1	Koekelare
D. METSU	Kappellestraat 143	Bredene	W. SEYS	Ooststraat 36/8	Oostende
A. MICHIELS	Nieuwpoortsesteenweg 487	Oostende	L. SIMOENS	Ieperstraat 14	Oostende
A. MICHIELS	Gentstraat 3	Oostende	R. SIMOENS	Keignaertlaan 56	Oostende
J. MILLECAMPS	Sint Sebastiaanstraat 36/16	Oostende	Mej. SIMON	Van Iseghemlaan 98/9	Oostende
Mevr. MINNE	Sinte Catharinaplein 1	Oostende	R. SIMON	Acacialaan 31	Oostende
R. MIROIR (S)	Warschaustraat 10	Oostende	R. SIMONS	August Vermeylenstraat 5	Oostende
A. MISSIAEN	Steense Dijk 364	Oostende	W. SIX	Koninginnelaan 52/23	Oostende
J. MOL (S)	Sint Sebastiaanstraat 2	Oostende	Mevr. SMISSAERT (S)	Sint Sebastiaanstraat 6	Oostende
P.V.B.A. MONBALLIU	Jozef II straat 29	Oostende	E. SMISSAERT (E)	Hendrik Serruyslaan 4/9	Oostende
Mevr. MONTEYNE	Haverstraat 3	Oostende	SNELDRUKCENTER OOSTENDE (B)	Torhoutsesteenweg 354	Oostende
R. MONTENY	Spaarzaamheidstraat 39	Bredene	A. SNYCKERS	Koninginnelaan 46/16	Oostende
W. MONTMORENCY	Sint Paulusstraat 10	Oostende	J. SOETAERT (S)	Essex Scottishlaan 19	Middelkerke
J. MORTIER	Karel Janssenslaan 29/7	Oostende	Y. SOETENS	Constant Permekelaan 2	Oostende
H. MUSIN	Twee Stationsstraat 45	Brussel	Mevr. SPECKENS	Albert I Wandeling 86/3	Oostende
MYCKE VANPAEMEL	Stenenstraat 15	Oostende	A. STAELENS	Koninginnelaan 43A/2	Oostende
E. MYLLE	Generaal Jungbluthlaan 9	Oostende	R. STANDAERT	Dahlialaan 54	Oostende
Mevr. NATAN	Ooststraat 22/2	Oostende	H. STEENACKER	L. Van Tyghemlaan 55	Oostende
Mevr. NEFORS	Rogierlaan 41/4	Oostende	A. STEURBAUT	Canadaplein 2	Oostende
J. NIERYNCK	Timmermanstraat 5	Oostende	G. STUBBE	Elisabethlaan 407	Oostende
R. NIEUWENHUYSE	Koninginnelaan 50/3	Oostende	R. STIIBBE	Nieuwpoortsesteenweg 711	Oostende
Mevr. NOTERMAN	Rogierlaan 19/7	Oostende	Mevr. SZYLHABEL	Maria Theresiastraat 21	Oostende
N.V. B en C NUYTEN (S)	Torhoutsesteenweg 88 I	Oostende	Mevr. TABARY	Van Iseghemlaan 36/15	Oostende
OLIVIER-BECKERS-DEKEYSER (S)	Hendrik Serruyslaan 78/22	Oostende	W. TAECKENS	Klaprozenlaan 40	Oostende
J. OLSEN	Prinses Stefanieplein 39	Oostende	J. TAEYMANS	Milisstraat 67	Antwerpen
R. PANCKOUCKE	6 GP Ops Telecom Post 41	BSD	A. TIMMERMANS (S)	Leopold II laan 32/4	Oostende
A. PERDAENS	Acacialaan 10	Oostende	R. TIMMERMANS	Sint Sebastiaanstraat 24/6	Oostende
R. PIERLOOT	Elisabethlaan 21	Oostende	Mevr. TIMMERMANS	Ooststraat 67/IV	Oostende
J. PIERS (S)	Hendrik Serruyslaan 42	Oostende	B. TRATSAERT	Keiweg 2	Oudenburg
W. PIETERS	Troonstraat 256/3.01	Oostende	J.P. TYTGAT	Kapucijnenstraat 5	Edingen
L. PINCKET	Kerkstraat 21/1	Oostende	Mevr. UREEL	Maria Theresiastraat 2	Oostende
P. PINCKET	Rogierlaan 19/3	Oostende	Mevr. VAES	Gerststraat 71	Oostende
F. PINTELON	Elisabethlaan 323	Oostende	Mevr. VALKENBORG (E)	Torhoutsesteenweg 45/12	Oostende
H. PIRON	Slijpesteenweg 58	Middelkerke	E. VANALDERWEIRELDT	Ed. Hammanstraat 14	Oostende
M. PLOVIE	Eigenhaardstraat 9	Oostende	M. VANALDERWEIRELDT	Ed. Hammanstraat 14	Oostende
POLLAUD-DULIAND-DREESEN	Ma Nyniche, Place Dutour	Fouras (F)	A. VAN CAILLIE	Verenigingstraat 36	Oostende
S. PONJAERT	Vindictivelaan 14/19	Oostende	P. VAN CAILLIE	Kaaistraat 6	Oostende
A. PORTA	E. Beernaertstraat 116	Oostende	R. VANCRAEYNST (S)	Blauw Kasteelstraat 103	Oostende
F. PORTA	Van Iseghemlaan 145	Oostende	G. VANDAMME	Voorzienigheidstraat 14	Oostende
J. POTTIER (S)	Vindictivelaan 35	Oostende	M. VAN DAMME (E)	Albert I Wandeling 38	Oostende
J. PRIEM	Frans Musinstraat 19	Oostende	R. VANDAMME	Parijsstraat 13/4	Oostende
V. PRINZIE	E. Beernaertstraat 48	Oostende	W. VAN DAMME	Stockholmstraat 35/2	Oostende
E. PROVOOST	Paul Michielslaan 33	Oostende	L. VANDECASTEELE	Sint Riquierstraat 17	Bredene
F. PUYSTIENS	Derbylaan 1	Bredene	P. VANDENABEELE (E)	Salvialaan 4	Oostende
M. QUAGHEBEUR (S)	Hendrik Serruyslaan 48	Oostende	Mevr. VANDFENBROEKE	Prinses Stefanieplein 19/5	Oostende
G. RAMMELAERE	Nieuwpoortsesteenweg 44/1	Oostende	F. VANDEN BROUCKE	Begonialaan 10	Oostende
R. REUNBROUCK	Voorhavenlaan 171/6	Oostende	A. VANDENBUSSCHE	Petunialaan 48	Oostende
R. REUNBROUCK	Spaarzaamheidstraat 88	Oostende	A. VANDENBUSSCHE	Rode Kruisstraat 1	Oostende

Mevr. VANDENDOOREN	Koningstraat 36/2	Oostende	H. VIAENE	Mac Leodstraat 4	Oostende
Mevr. VANDENDRIESSCHE	Leopold I plein 5A/2	Oostende	Mevr. VIEREN	Warschaustraat 22/4	Oostende
D. VANDEPITTE	L. Spilliaertstraat 57	Oostende	Mevr. VILAIN	Groentenmarkt 10/10	Oostende
P. VAN DER HEYDE (S)	Prinses Clementinaplein 64	Oostende	O. VILAIN (E)	Rogierlaan 38	Oostende
VANDERMEULEN-DEMEESTER	Mercatorlaan 19/34	Oostende	R. VILLEIRS	Zandheuvel 4/D1	Bredene
D. VANDERWAL	Gerststraat 60	Oostende	VLAAMS CENTRUM GENEALOGIE	Handzameplein 1	Kortemark
B. VANDESTEEENE	Warschaustraat 3/24	Oostende	A. VOGELEERE	Frans Musinstraat 45	Oostende
J. VANDESTEEENE	Ravenlaan 16	Oostende	G. VOLCKE	Vanderstichelenlaan 135	Oostende
F. VANDEVELDE	Christinastraat 83	Oostende	R. VYNCKE	Kemmelbergstraat 61	Blankenberge
VANDEWALLE WAELEKENS	Edith Cavellstraat 82	Oostende	W. VYNCKE	Nijverheidstraat 26/1	Oostende
Mevr. VANDEWYNCKEL	Bredensesteenweg 40	Oostende	A. VYVEY	Leopold I plein 2/1	Oostende
D. VAN DUUVENBODEN (E)	Schelpenstraat 1D	Oostende	J. VYVEY (S)	Alfons Pieterslaan 68	Oostende
G. VAN DUUVENBODEN	August Vermeylenstraat 31	Oostende	E. WALLYN	Stockholmstraat 39/2	Oostende
Mevr. VAN EYCKEN	Sint Sebastiaanstraat 20	Oostende	G. WALTERS	Honoré Borgerstraat 107	Oostende
Mevr. VAN GLABBEKE (B)	E. Van Becelaerelaan 24/20	Brussel	M. WANDELS	Nieuwstraat 9	Oostende
E. VAN HAVERBEKE (S)	Nieuwpoortsesteenweg 20A	Oostende	C. WAUTERS	San Cirolaan 24	Oostende
T. VANHAVERBEKE (S)	Hennepstraat 17	Oostende	M. WELLECOMME	Ringlaan Zuid 116	De Haan
Mevr. VANHEE	Henri Devedeleerstraat 46	Buizinge	Mej. WILLAERT	Kapucijnenstraat 23/3	Oostende
J. VAN HOECK (S)	Nieuwpoortsesteenweg 591	Oostende	R. WITTEZAELE	Kerkstraat 11/3	Oostende
Mevr. VANHOOREN	Hendrik Conscienceplein 8	Oostende	Mej. WYBOUW	Torhoutsesteenweg 354	Oostende
M. VANHOOREN	Nieuwpoortsesteenweg 44	Oostende	R. WYBOUW	Kanaalstraat 7	Snaaskerke
J. VAN HUELE (S)	E. Beernaertstraat 42	Oostende	ZWARTE ZUSTERS	Gouwelozestraat 98	Oostende
I. VAN HYFTE	Kastanjelaan 58	Oostende			
A. VAN ISEGHEM (E)	Ijzerstraat 1	Oostende			
Mevr. VANLOO	Zandheuvel 1/7d	Bredene			
L. VANOUTRYVE	Brabantstraat 2/20	Oostende			
H. VAN OYE	Rogierlaan 26/7	Oostende			
F. VANSEVENANT	Wapenplein 9	Oostende			
Mevr. VANSEVENANT	Lijnbaanstraat 4	Oostende			
A. VANSIELEGHEM	Schietbaanstraat 10/8	Oostende			
Mej. VANSTEENKISTE	Sluisvlietlaan 100	Bredene			
P. VANTHUYNE	Christinastraat 112/2	Oostende			
R. VANTOURNHOUT	Metselaarstraat 42	Oostende			
Mevr. VAN TROOST	Cardijnplein 1/23	Oostende			
C. VAN TROOSTENBERGHE	Oostendebaan 27	Middelkerke			
Mej. VANTYGHM	Zeedijk 166/12	Oostende			
Mevr. VAN UDEN	Albatroslaan 17	Oostende			
Mevr. VANWALLEGHEM	Torhoutsesteenweg 63/4	Oostende			
R. VANWALLEGHEM	Frère Orbanstraat 59	Oostende			
R. VENS	Sint Franciscusstraat 60	Oostende			
R. VERBANCK (E)	Driftweg 65	Bredene			
Mevr. VERBIEST	Maria Theresiastraat 42	Oostende			
A. VERBURGH	Zwanenlaan 75	Oostende			
VERBURGH-SERRANO	Zwanenlaan 75	Oostende			
E. VERDUYN	Van Iseghemlaan 115/14	Oostende			
M. VERHAEGHE	Dr. Verhaeghestraat 20	Oostende			
A. VERLAECKE	Zandvoordestraat 119	Oostende			
W. VERLONJE	Albert I Wandeling 16/1	Oostende			
G. VERMEERSCH (E)	Blaauwkasteelstraat 98/2	Oostende			
A. VERMEESCH	Kievitstraat 3	Oostende			
C. VERMEESCH (S)	Dilbeeklaan 34	Oostende			
J. VERMEIREN	Van Iseghemlaan 96	Oostende			
G. VERSCHORRE	Vrijheidstraat 55	Oostende			
VERSCHUEREN-VAN PUT (S)	Leopold II laan 34/9	Oostende			
R. VERSLUYS	Brusselstraat 8	Bredene			
W. VERSLUYS (S)	Kapellestraat 167	Bredene			
D. VERSTRAETE	Engelendalelaan 140	Brugge			
M. VERSTRAETE	Bronstraat 18	Oostende			
W. VERSTRAETE	Langestraat 107	Oostende			
Mevr. VIAENE	Amsterdamstraat 33/4	Oostende			

VONDST

Gezien in de zomer van 1987 in hotel "Europe" te Bredene : 2 pauwbeesten in geslepen koper, afkomstig van de zuid-gevel van het Oostendse 3e Kursaal.

Een raadsel hoe dié daar terecht zijn gekomen ! ?

Wedden dat... als we allemaal goed zoeken we genoeg losse onderdelen "her en der" terugvinden om dit schitterende gebouw weer in elkaar te steken ? ? ?

Norbert HOSTYN

IN DIT NUMMER

- blz. 2 : J.B. DREESEN : Jaarprogramma De Plate 1988.
blz. 5 : D. FARASYN : Proef tot identificatie van de tunnels in de bouwput van de ondergrondse parking waargenomen.
blz. 8 : R. VERBANCK : "Blutsyde" en "Ter Cuere" ook een Oostendse aangelegenheid.
blz. 13 : J.B. DREESEN : Ter Cuere Jaarboek 1986.
blz. 14 : N. HOSTYN : Orgels in groot Oostende - het orgel van de Kapucijnenkerk.
blz. 15 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
blz. 17 : K. CLYBOUW : Gevelankers te Bredene en te Oostende.
blz. 19 : E. SMISSAERT : Genealogische repertoria.
blz. 20 : J.B. DREESEN : Was James Weddel, de Britse Zuidpoolonderzoeker, een Oostendenaar ?
blz. 21 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden & gedenkplaten te Oostende - XLIV - XLV - XLVI - Aanvullingen.
blz. 23 : J.B. DREESEN : Het jaarverslag 1987.
blz. 33 : Ledenlijst afgesloten op 31 december 1987.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

BEZOEK HET HEEMMUSEUM !!!

Feest- en Cultuurpaleis
Wapenplein
Oostende

OPEN IEDERE ZATERDAG

VAN 10u TOT 12u
VAN 15u tot 17u

EMILE BULCKE

AFFICHE VOOR HET OOSTENDS CARNAVAL 1901

CARNAVAL OOSTENDE 1901
Le PROGRAMME des FÊTES

Organisées par le Comité sous le patronage
de l'ADMINISTRATION COMMUNALE

Samedi 16 FÉVRIER, à 9^h du soir
ARRIVÉE de S. M. CARNAVAL III
et sa suite dans sa belle ville d'Ostende.
Dimanche 17 FÉVRIER, à 2^h de relevée

GRAND CORTÈGE
50 Chars - 40 Groupes - 15 Musiques
Lundi 18 FÉVRIER, à 3^h de relevée

GRAND CORTÈGE DE LA JEUNESSE
à 6^h du soir, **CORSO AUX FLAMBEAUX**
à 10^h du soir au Casino, **GRAND BAL MASQUÉ**
Mardi 19 FÉVRIER, à 3^h de relevée

GRAND CONCERT et DÉCORATION de la GRANDE PLACE.
à 6^h du soir, Place d'Armes, **BAL POPULAIRE.**
Dimanche 24 FÉVRIER, à 2^h de relevée

CONCOURS POUR VOITURES ORNÉES & FLEURIES - BATAILLE DE FLEURS & CORPETTI.
à 7^h du soir Grand Place, **CONCERT - EMBAZEMENT DU KIOSQUE.**
à 10^h au Casino, **GRAND BAL MASQUÉ**
organisé par la Société des PRÉSIDENTS.

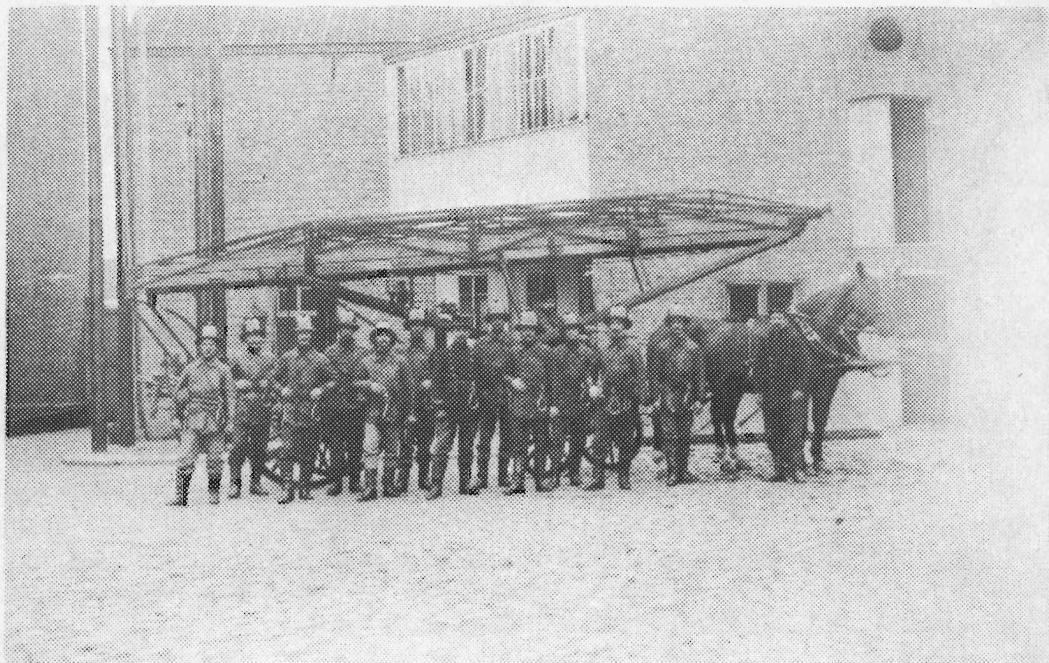
Lundi 25 février à 6^h du soir sur la Plage Est, **GRAND FEU D'ARTIFICE**
CARNAVAL BRULÉ de l'EFFIGIE - RETRAITE AUX FLAMBEAUX.

17 MARS MI-CARÊME
Cortège (redoute) - concours de masques isolés et de groupes comiques
à 10^h au Casino.

LIBERTÉ
ÉGALITÉ
FRATERNITÉ
MUNICIPALITÉ
PROGRES
DROIT
JUSTICE

GESCHIEDENIS BRANDWEER OOSTENDE

RONNY VILLEIRS

ZANDHEUVEL 4D1 BREDENE

200 JAAR BRANDWEERGESCHIEDENIS 1- FEB. 1988

VERSCHIJNT IN APRIL 1988

890FR BIJ VOORINTEKENING OP } 001-1870621-52
990FR NA 15 FEBRUARI 1988 !! } + 50 FR. PORT

160 FOTO'S + PLANS + TEKENINGEN + DOCUMENTEN

FORMAAT 19 X 26

200 BLZ INGEBONDEN MET HARDE KAFT

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

DEEL I

LANDBOUWWOORDENSCHAT

AFLEVERING 3

HET ERF

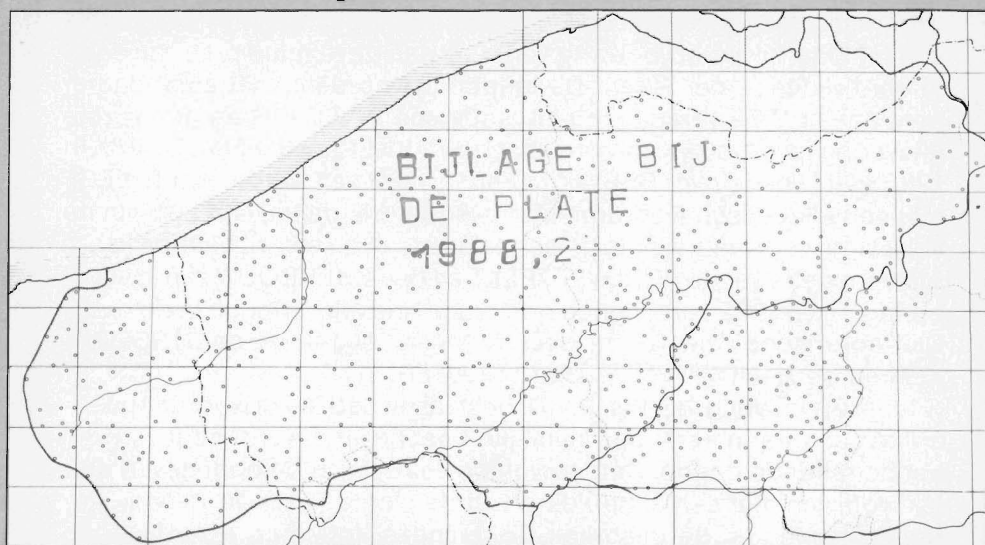
met kumulatieve registers

door

Magda DEVOS

Hugo RYCKEBOER

Jacques VAN KEYMEULEN

Samengesteld in het Seminarie voor Vlaamse Dialektologie van de Rijksuniversiteit Gent, met steun van het Fonds voor Kollektief Fundamenteel Onderzoek, van de Provinciebesturen van Oost- en West-Vlaanderen en van de Nederlandse Taalunie, en gepubliceerd met steun van het Belgisch Interuniversitair Centrum voor Neerlandistiek.

Seminarie voor Vlaamse Dialektologie, Rijksuniversiteit Gent

Drukkerij G. Michiels, Tongeren, 1987

Weet u nog wat een *poeiweeg* is of een *mazegat*? Nee? En wat is ook weer het verschil tussen een Westvlaamse *schelf* en een Oostvlaamse *schelf*? En wist u dat in Noord-Oost-Vlaanderen auto's wel uit de bocht kunnen gaan, maar kippen niet! Want een *hoender-* of *kiekiesbocht* is daar gewoon een afgesloten kippenren. Of hoe heette ook weer dat ding waaruit het paard zijn hooi at? Zoveel vragen rijzen soms op, als we oudere boeren in hun sappig dialect horen spreken; hun dialect met die rijke woordenschat, waarvan sommige woorden nu tot een geïmagineerde schijnt te behoren.

Op al die vragen vindt u een antwoord in het WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN, kortweg het WVD! Het W.V.D. is vanaf 1972 die woordenschat gaan opvragen bij de oudere generatie bij wie dat nog allemaal in het geheugen leeft. Toen startte aan de Rijksuniversiteit Gent een woordenboekproject, dat, steunend op een uitgebreide enquête, opgezet met de hulp van honderden plaatselijke medewerkers de woordenschat ging verzamelen van de dialecten gesproken in het oude graafschap Vlaanderen, met name in Frans-Vlaanderen, West- en Oost-Vlaanderen en vanaf 1983 ook in Zeeuws-Vlaanderen.

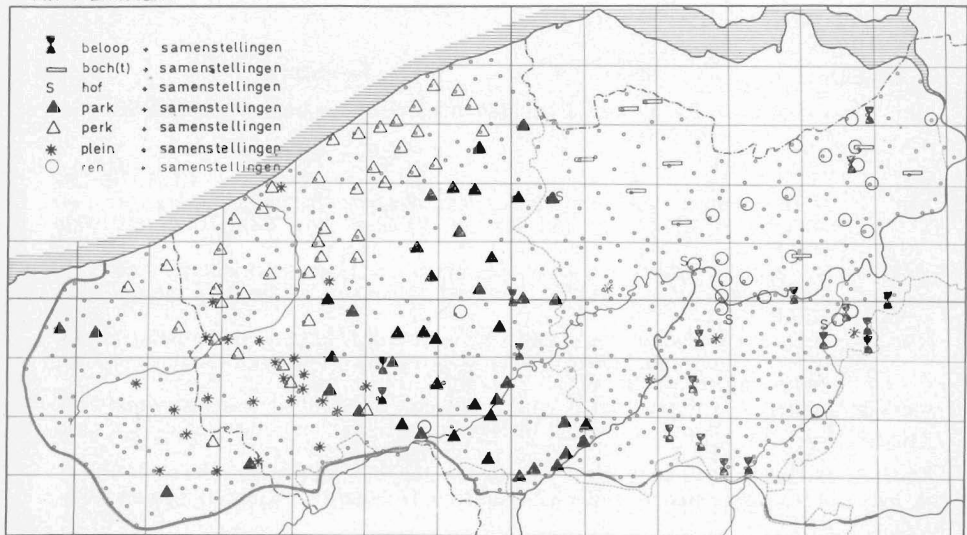
Het WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN is geen alfabetisch, maar een systematisch woordenboek, dat in afleveringen verschijnt. Daarbij wordt voorrang verleend aan de terminologie van oude of verdwijnende beroepen. De landbouwwoordenschat staat daarin centraal. In 1979 verscheen een algemene INLEIDING en een eerste aflevering Landbouwwoordenschat over AKKERLAND EN WEILAND, in 1985 een tweede over BEHUIZING en in 1987 een derde over het ERF met een alfabetisch woordregister over de drie delen, een lijst van de vrijwillige medewerkers, de bewerkte plaatsen en een uitslaande kaart. Afleveringen over de RUNDVEETEELT en de AKKERBOUW zijn in voorbereiding. In 1982 verschenen ook reeds drie afleveringen in de reeks Niet-agrarische Vaktalen, nl. over de MANDENMAKER, de STRODEKKER en de HANDSPINNER-TOUWSLAGER.

Iedere aflevering van het W.V.D. bestaat uit een reeks woordenboek-artikeltjes waarin eerst een zakelijke beschrijving wordt gegeven van het betreffende begrip. Daarop volgen alfabetisch de opgegeven dialectwoorden met een aanduiding van de plaats of streek waar ze gebruikt worden en de uitspraak. Tekeningen, foto's en woordkaarten proberen zowel de zaak als het taallandschap aanschouwelijk voor te stellen. Bij elk deel behoort ook een WETENSCHAPPELIJK APPARAAT, dat de gebruikte vragenlijsten afdruckt en per woord de lokalisatie aangeeft van de verschillende uitspraakvarianten door middel van kodennummers.

Het WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN is zowel een wetenschappelijk verantwoorde taalinventarisatie als een prettig kijken en leesboek voor wie zijn moedertaal liefheeft.

KIPPENREN

binnenkoer(tje) : Beveren (IJzer) *binəkoər*, Watou, Wijtschate *binəkoertjə*.

koer(tje) : s p o r. WV noord *koər*, *koər*, *koertjə*, ook Winnezele, Watervliet en Strijpen *koər*.

Zie ook BINNENKOER(TJE).

voorhofje : Wulveringem *voərooviegə*, Hamme (Dendermonde) *veurofkn*.

voorland : Veurne, Beerst *voərlant*.

KIPPENREN

Afgesloten loopplaats voor kippen bij het kippenhok.

WVD 10, 14; D 48 (1973), 16b; Coutenye, Derwael.

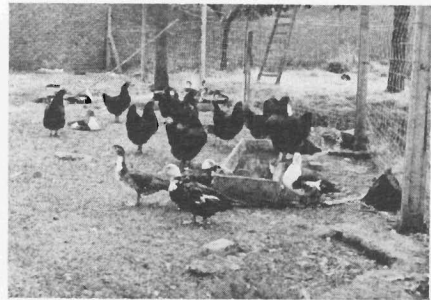
beloop : s p o r. Denderstr. noord *bəloəp*; z e l d z. OV zuid tussen Schelde en Dender *bəluəp*, ook Passendale *bəloəp* en Meerdonk *bəlieəp*.

Zie ook HENNE-, KIEKE(RE)NBELOOP.

boch(t), bochtje : Heikant *bochtjən*, Waarschoot *boch*, Evergem *bocht*.

Zie ook HOENDER-, KIEKEN(S)BOCHT.

henhof : Knesselare *inof*.

Kippenren. (Copyright Ekonomaat Belgische Boerenbond)

hennekoer(tje) : Bollezele *ənəkoertjə*, Moere *ənəkoər*.

henneleuke : Heule *inəleukə*.

henneloop : Kuurne *inəloəp*.

henne(n)beloop : z e l d z. WV zuid *inəbəloəp*, ook Oubrakerl en Everbeek *innəbəluəp*.

hennepark : f r e k w. WV Houltl en WV zuidoost *ənə*, *ienə*, *inəpark*; s p o r. FV en str. v. Ieper-Poperinge *ənəpark*.

henneperk : f r e k w. FV noord, Veurne-Ambacht, WV Polders en aangrenzend Houltl *ənəperk*; s p o r. WV

Van het Woordenboek van de Vlaamse Dialekten zijn thans verkrijgbaar (genaaid 16 x 24 cm):

— INLEIDING

- nr. 1 M. De Vos, H. Ryckeboer, J. Taeldeman en W. Pée, *Inleiding*, 138 blz. 2 60 kaarten, Gent-Tongeren 1979: 350 F.

— WOORDENBOEKTEKSTEN

- nr. 2 M. Devos en H. Ryckeboer, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 1 *Akkerland en Weiland*, XII + 240 blz.; 154 kaarten; 30 illustraties, Gent-Tongeren 1979, 500 F.
- nr. 3 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 2 *Behuizing*, XVI + 227 blz.; 118 kaarten; 61 illustraties, Gent-Tongeren 1985: 600 F.
- * nr. 4 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 3 *Het Erf* (met kumulatieve registers) XII + 204 blz.; 43 kaarten; 31 illustraties, Gent-Tongeren 1987: 600 F.
- nr. 5 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. II *Niet-agrarische vaktalen*, afl. 1 *De Mandenmaker*, X + 99 blz.; 16 kaarten; 45 illustraties, Gent-Tongeren 1982: 300 F.
- nr. 6 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. II *Niet-agrarische vaktalen*, afl. 2 *De Strodekker*, VII + 40 blz.; 2 kaarten; 17 illustraties, Gent-Tongeren 1982: 150 F.
- nr. 7 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. II *Niet-agrarische vaktalen*, afl. 3 *Handspinner en Touwslager*, IX + 59 blz.; 1 kaart; 20 illustraties, Gent-Tongeren 1982: 200 F.

— WETENSCHAPPELIJKE APPARATEN (voor vakspecialisten)

- nr. 8 M. Devos en H. Ryckeboer, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 1 *Akkerland en Weiland; Wetenschappelijk Apparaat*; 240 blz., Gent-Tongeren 1979: 500 F.
- nr. 9 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 2 *Behuizing; Wetenschappelijke Apparaat*, 312 blz., Gent-Tongeren 1985: 600 F.
- * nr. 10 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. I *Landbouwoordschat*, afl. 3 *Het Erf* (met kumulatieve registers); *Wetenschappelijk Apparaat*, 175 blz. Gent-Tongeren 1987: 500 F.
- nr. 11 M. Devos, H. Ryckeboer, J. Van Keymeulen, dl. II *Niet-agrarische vaktalen*, afl. 1, 2, 3, *Wetenschappelijk Apparaat*, 124 blz., Gent-Tongeren 1982: 280 F.

* = nieuw!

BESTELFORMULIER WVD Onder omslag toesturen naar:
Drukkerij George Michiels n.v.
ONDERGETEKENDE: Corverstraat 13, 3700 TONGEREN

Naam _____

Adres _____

Postnummer _____ Gemeente _____ Land _____

B.T.W.-nummer _____

wenst te ontvangen: WVD nr(s): _____

Hij/zij stort het verschuldigde bedrag op bankrekening 235-0450756-09 van Drukkerij George Michiels n.v., Corverstraat 13, 3700 TONGEREN, met vermelding: *Woordenboek van de Vlaamse Dialekten*.

DATUM

HANDTEKENING

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17   **Nr. 2** - februari 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

FEBRUARI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een vraag en antwoordvoordracht die doorgaat op :

donderdag 25 februari 1988 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, met als

Onderwerp : ZOEKLICHT OP EEN OOSTENDENAAR : WALTER DEBROCK

waarbij de heer Walter DEBROCK zal vertellen uit zijn rijkgevuuld leven, hierbij geanimeerd door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN.

De heer Walter DEBROCK voorstellen is water naar de zee dragen. Als rasechte Oostendenaar, Ere-Voorzitter van de Marine-Academie, Erevoorzitter van de Raad van Beheer van de Vrije Universiteit Brussel, Weerstander, Politiek gevangene, auteur van een onnoembaar aantal publicaties en bijdragen over de meest diverse onderwerpen, is hij een man waar we als Oostendenaar naar op kunnen kijken.

De heer DEBROCK kennen we, doorheen zijn vele voordrachten die hij voor onze Kring gaf, als een vlot en onderhoudend spreker. We zijn zeer verheugd dat hij bereid werd gevonden van deze keer eens iets over zichzelf te zeggen.

Dit belooft dan ook een avond te worden die geen enkel bewust Oostendenaar mag missen.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

OOSTENDSE HUISNUMMERS

door Daniël FARASYN

Wij zijn het zo doodgewoon geworden, aan de ene straatkant huizen met pare nummers aan te treffen en aan de overkant onpare nummers aan de gevels te zien prijken. Practisch niemand stelt zich de vraag sinds wanneer is dit gebruik hier in voege getreden, hoe gebeurde de huisnummering in voorbije eeuwen, bestond die wel eertijds? Dergelijke vragen duiken slechts op bij historici, heemkundigen, genealogen, die met het probleem geconfronteerd worden een of ander gebouw in het vroegere stadsbeeld te localiseren.

Bij het naslaan van oude archieven blijkt het duidelijk, dat een blijvende officiële huisnummering een relatief jong verschijnsel is, dat eerst op het einde van de 18de eeuw, onder het Frans Bewind werd ingevoerd.

Voor zo verre wij konden nagaan in stedelijke verordeningen en vooral in notariële akten is de vermelding van een huisnummer meer uitzonderlijk vóór 1796. Oostendse notarissen duiden bij verkoop of verhuuring van huizen alleen de straatkant aan, N. of Z., O. of W. en de namen van de eigenaars van de aangrenzende panden. Slechts enkele gevallen van opgave van huisnummers zijn ons bekend.

De Hr. COOPMAN, in een bijdrage over "Oostendse Huisnamen" verschenen in Ostendiana II, stipte aan dat hij de eerste aanduiding van een huisnummer had aangetroffen in een notariële akte van 1705. In een studie over het Godshuis "De Drie Koningen", in Ostendiana III wees hij eveneens het bestaan aan in 1755 op de noordzijde van de Witte Nonnenstraat van twee aan elkaar palende huisjes, genummerd 5 en 6. Persoonlijk vond ik bij notaris DEMOOR de vermelding terug in 1728 van drie huizen genummerd 1, 2, 3 op de oostzijde van de Westmolenstraat, nu H. Serruyslaan. Ook notaris VAN ISEGHEM noteert in een akte van januari 1794 huisnummers in de Verlorenstraat onder volgende vermelding: "in het straetje commende over de poorte van het gouverneurshof loopende naer het platten form op de noordzijde van diere nr. 2 paelende van oosten aen het huys nr. 1 ende van westen hetgonne nr 3".

Blijkbaar moet er dus wel in de 18de eeuw en wellicht ook vroeger een huisnummering hebben bestaan waarbij een doorlopende nummering 1, 2, 3 werd gebruikt en niet de nummeringswijze die wij hedentendage kennen.

Dit nummeren van huizen is om begrijpelijke redenen nauw verbonden met huis- en volkstellingen, die periodisch werden gehouden, wat aanleiding gaf tot het tijdelijk aanbrenge van huisnummers. In Oostende werden o.m. volkstellingen uitgevoerd in 1698, 1717, 1723. In juni 1769 ging men te Oostende over tot een huizentelling, tot groot ongenoegen van de bevolking. Huizen werden opnieuw van nummers voorzien. "On est occupé actuellement à les numéroter. Le peuple qui attribue au magistrat des vues tendantes à vouloir charger les maisons de certaines taxes se récrée contre cette nouveauté et déteste celui qui en est l'auteur quoique mal à propos", zo meldt een briefschrijver uit Oostende.

In het begin van de definitieve bezettingsperiode van de Fransen, in 1794, greep er nog eens een huisnummering plaats, om een vlotte graanverdeling te kunnen organiseren.

Zoals voorheen werd wellicht ook hier de traditionele doorlopende huisnummering per straatkant gebruikt.

Bij de wet van 2 oktober 1755 besloot de Franse regering een nieuwe algemene volkstelling te houden. De centrale administratie van het Leiedepartement gaf hiervoor, bij besluit van 21 februari 1796, de nodige richtlijnen op. Nog hetzelfde jaar werd de telling uitgevoerd. Alle gegevens werden in een lijvig dossier van 182 follio's samengebundeld en door de Commissaire du Directoire Exécutif près le canton d'Ostende, TETUT, op 13 februari 1797, naar Brugge opgestuurd.

Bij deze telling werd een nieuwe methode van gebouwennummering ingevoerd. De stad werd in 15 wijken ingedeeld. De nummering ging door, wijk na wijk, straat na straat in doorlopende vorm voor de ganse stad, van het nr. 1 op de noordzijde van de Langestraat, nu Madridstraat, tot het nr. 1621 in "Le Faubourg" ten westen van de stad gelegen.

Dit gaf het verrassend resultaat dat huizen in straten en pleinen die op de grenzen van verschillende secties gelegen waren totaal uiteenlopende nummers kregen toegewezen. Gebouwen van het Wapenplein of de Grote Markt droegen op de noordzijde de nrs. 124 tot 131, op de oostkant de nrs. 1166 tot 1171, op de zuidkant de nrs. 564 en 565, op de westzijde de nrs. 174 tot 176. Deze volkstelling werd vooral op het Hazegras en in het westelijk voorgeborgte zeer onnauwkeurig uitgevoerd. Sommige huisnummers ontbraken. Andere werden zelfs tweemaal vermeld. Daarom werd in 1798 een aanvullende rectificerende telling gehouden, waarbij ten dele nieuwe huisnummers werden gegeven. Dit was vooral het geval in de eerste wijk.

Men zou wellicht bij deze vrij eigenaardige nummeringsmethode van 1796 en 1798 de bedenking kunnen maken dat deze nummers geen huisnummers zijn maar wel kadastrumnummers. Wanneer men in 1807 naar een nieuwe methode overgaat vermelden notarissen echter de oude en de nieuwe toegekende nummers als huisnummers. Notaris DONNY laat in november 1807 in een verkoopsakte van een huis op de noordzijde van de Albertstraat, nu E. Beernaertstraat, gelegen, aantekenen "portant cy devant le no. 1252 et présentement le no. 16". Bij de verkoop van een huis op de westzijde van de Kapellestraat laat hij noteren "ayant porté le no. 539 et depuis peu numérotée 43". Hetzelfde doet notaris TETUT in december 1807 bij de verkoop van "deux maisons contigues, rue de la Fortune, nrs. 1486 et 1487 présentement numérotées 14 et 15". De nummers gebruikt van 1796 tot 1807 zouden dus wel als huisnummers mogen beschouwd worden.

In 1807 werd de doorlopende nummering voor de ganse stad vervangen door een meer aanvaardbare nummering, plein per plein, straat per straat. Gebouwen op de Grote Markt kregen de nummers toegewezen 1 tot 23. Het nr. 1 was het hoekhuis van de Sint-Sebastiaanstraat, het nr. 23 het hoekhuis bij de Kapellestraat. In de straten gebeurde de nummering doorlopend aan de ene dan aan de andere straatkant. De Langestraat telde toen 93 gebouwen en strekte zich uit van de Weststraat tot de noordoostelijke wallen. De noordzijde, vanaf de wallen tot de Weststraat, kreeg de nummers toegewezen van 1 tot 56, de zuidkant, vanaf de wallen tot de Weststraat, de nrs. 57 tot 93. Zo kwam het, dat op het westelijk uiteinde van de Langestraat - nu de Madridstraat - het huis nr. 1 rechtover het huis stond, dat het nr. 93 droeg. Hetzelfde gold voor de Kapellestraat, die tussen het Wapenplein en de Jozef II straat 66

gebouwen telde. Bij de Grote Markt stonden de huizen nr. 1 en nr. 66 rechtover elkaar.

Deze in onze ogen nog vrij zonderlinge nummeringsmethode bleef te Oostende in voege tot rond 1860.

De overgang naar het gebruik van pare nummering aan de ene straatkant en onpare aan de overzijde moet te Oostende vanaf 1860 geleidelijk zijn gebeurd. De wijzigingen in de straatbenamingen doorgevoerd in 1858, de sinds 1846 nationaal voorgeschreven 10 jaarlijkse tellingen zullen aan deze grondige verandering in huisnummeringsmethode wel niet vreemd zijn geweest. In 1860 is de nieuwe nummering reeds in gebruik o.m. in de Kapellestraat en de Ooststraat, in 1861, in de Kaaistraat, de Louisastraat, de Schippersstraat. Andere straten kregen in daaropvolgende jaren een nieuwe nummering, derwijze dat in het tweede halfjaar van 1866 alle gebouwen in de straten en de 22 steegjes die de stad toen telde van nieuwe nummers waren voorzien naar het principe dat wij nu nog altijd kennen. Van doorslaggevend belang voor deze definitieve algemene wijziging in de huisnummering was de publicatie in het Belgisch Staatsblad van 7 juli 1866, blz. 3742-3743, van de verplichting voor alle gemeenten de nieuwe huisnummeringsmethode door te voeren, dit in het vooruitzicht van de algemene telling van 31 december 1866.

Het gebruik van pare huisnummers aan de ene straatkant en onpare nummers aan de overzijde van de straat is dus te Oostende een goed 120 jaren oud.

BOEKBESPREKING

André VAN CAILLIE, Oud Oostende in Beeld, deel III

Eén week eerder dan vooropgezet was A.V.C.'s "Deel III" klaar. Een prestatie.

Een kijkalbum met andermaal 200 fotodocumenten nopens het oude en minder oude Oostende. "Oud" betekent maximaal terug tot 1837, het geboortjaar van de fotografie. Maar de vroegste foto's met Oostende op blijken zich wel tussen 1850-1860 (eerder naar '60 op) te situeren.

En met dergelijke spectaculaire documenten opent A.V.C. de reeks : de haven, de stad en het strand ten tijde van de omwallingen in 1860 (nrs. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 19), het 1ste Kursaal in 1860 (nr. 11), schitterende opnamen van het westelijk strand met de eerste houten gebouwen (nrs. 12, 13, 14). Nr. 14 is een uitzonderlijk zeldzame blik op de 1ste Koninklijke Paviljoenen. Nrs. 16 en 17 betreffen de werkzaamheden aan de Handelsdokken in 1872. Nrs. 27-30 openbaren ongekeende hoekjes van het "Hazegras". Op nr. 54 is luchtvaartpionier PAULHAN weer in actie. Dank zij fotografisch uitvergrooten brengt nr. 59 de oude vuurtorenwijk weer tot leven.

En wie zou - zonder onderschrift - op nr. 66 het Marie-Joséplein herkennen ? Of de Hofstraat op nr. 116 ? Let op nr. 91 : de Yachtclub van Art-nouveau-architect Georges HOBÉ : straks wellicht ook prooi voor de slopershaven.

Eindelijk ook eens wat alternatieve opnamen van de Royal Palace, o.a. de Feestzaal (nrs. 102 en 103).

Op nr. 106 de 1 mei-stoet van 1920, blijkbaar veel serener dan die van voor enkele jaren.

Een absolute topper is nr. 115 : de 3 Handelsdokken met wijde omgeving uit de lucht gezien (1930).

63 foto's dateren van 1944 en later. Een groter percentage in vergelijking met de vorige delen. Wat wel als voordeel heeft dat jongere generaties, de huidige vijftigers, veertigers én der-tigers nu ook al kunnen mijmeren over stukjes verdwenen Oostende dat zij nog gekend hebben : het Wit Paard (nrs. 164, 165, 166), bioscopen als Cameo, Roxy e.a. (nrs. 146-148, 188)....

Spijtig dat we niets uit beide wereldoorlogen aantreffen. Maar niet getreurd : André denkt reeds luidop aan....deel IV !

Norbert HOSTYN

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

EDMOND PICARD

Het Koninklijk Theater van Oostende werd op 15 juli 1905 op feestelijke wijze ingehuldigd en dit als een langverwacht centrum van kulturele expressie.

De directie van dit theater lag in de vakkundige handen van Dhr. Georges MARQUET, de uitbater van de Kursaal en van de pas ingerichte speelzalen.

Ter gelegenheid van de inhuldiging van dit theater werd er voor de eerste maal een voorstelling gegeven op 15 augustus 1905. Op het programma stond de premiere van een komedie van Meester Edmond PICARD "Ambidextre journaliste" (vertaald als "De handige en eerlijke journalist").

Edmond PICARD was voor Oostende absoluut geen onbekende persoon, hij was reeds van vroeger bekend als een soort "public-relations" van de Kursaal en was vooral bekend voor zijn slogan (gewaagde uitdrukking voor die tijd) "Oostende - Kunstcentrum".

De voorstelling had een enorme bijval en was een goede gelegenheid om de bekroning van zijn geleverde diensten aan onze stad te herdenken.

Door het Stadsbestuur van Oostende werd er een medaille geslagen en geschonken aan Georges PICARD vóór de voorstelling van de premiere van de komedie.

1905 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

R. OSTENDE

Stadswapen van Oostende boven 2 gekruise takkenbundels.

V. Een tekst in 10 lijnen :

L'ADMINISTRATION COMMUNALE/A MAITRE/EDMOND PICARD/ A L'OCCASION DE LA/PREMIERE REPRESENTATION/AU THEATRE ROYALE/DE LA COMEDIE/"AMBIDEXTRE JOURNALISTE/19 AOUT 1905

# # #

DE VASTE DIRIGENTEN VAN HET SYMPHONIEORKEST VAN HET KURSAAL (5)

door Ann CASIER

8. H. LEUDET

LEUDET was tweede chef, aan het Kursaalorkest verbonden in 1878; de periode waarin PERIER eerste dirigent was. Hij was lid van de "Société des concerts de Paris" en gedurende vijftien jaar aan de opera verbonden als solo-violist (1). Hij bleef slechts één jaar actief als tweede dirigent. Hij trad ook als violist op tijdens de kamermuziekvoorstellingen.

9. FRANÇOIS-MARIE DE MOL (1844-1883)

Werd destijds behandeld door N. HOSTYN. Zie De Plate 80/205-206.

10. DÉSIRÉ PRYS (1852 - ?)

Désiré PRYS werd geboren te Bergen in 1852. Hij volgde viool bij WILLIAME en DONGRY en behaalde in 1870 zijn prijs van uitmuntendheid. Achtereenvolgens was hij : repetitor, orkestchef en theaterdirecteur te Bergen, dit in de periode 1880-1882. Nadien werd hij eerste orkestchef te Doornik, een functie die hij tijdens de zomermaanden te Versailles uitoefende. In 1884-85 werd hij dan orkestchef van de opera-comique te Antwerpen. Sedert 1877 (of reeds vroeger) speelde hij tijdens de zomermaanden mee in het Kursaalorkest en nam zijn plaats in onder de eerste violisten. In 1886 werd hij tevens dirigent van de opera-comique te Luik. De compositieklas die hij volgde was deze van HUBERTI en VAN DEN EEDEN (2). In 1886 werd te Antwerpen een werk uitgevoerd van hem : de "Marche Triomphale", in het Koninklijk theater waar hij orkestchef was. Zijn ballet "Les Sylphides" werd te Luik uitgevoerd.

Te Bergen werd hij muziekchef van de "Garde Civique" en in 1889 componeerde hij nog een opera-comique in één acte "L'Aveuglette" (3). Behalve violist was hij gedurende lange tijd dirigent van het dansorkest van het Kursaal, van 1882 tot en met 1891. Hij verving in 1890 de zieke tweede dirigent J. DE SWERT tijdens de middagconcerten. Op zijn beurt werd hij dan vervangen door zijn broer Nestor als dirigent van het dansorkest (4).

Enkele jaren later dook PRYS in het Oostends Kursaal weer op, met zijn harmonieorkest uit Frameries, waarmee hij optrad op 8 augustus 1897.

Composities van Désiré PRYS in het Kursaal gespeeld zijn :

- Allegretto (orgel)
- Bertha, gavotte (orkest)
- Canterbury, marche (orkest)
- Colin et Colinette, polka (twee trompetten)
- Concertouverture (orkest)
- Coppéneur, polka (orkest)
- Les cosaques de l'Ukraine (orkest)
- Divertissement (orkest)
- Elle dort (zang en piano)
- Intermezzo (orgel)
- Marche des ex-sous-officiers (orkest)
- Marche triomphale (orkest)
- Marietta, valse dédiée à S.M. Marie-Henriette

- Reine des Sedangs (orkest)
- Polka (orkest)
- Sérénade (viool en orgel)
- Les Sylphides, ballet divertissement (orkest)

Verder schreef hij nog fantasieën en transcripties op heel wat romantische werken (zie index van de uitgevoerde werken) en nog twee komische opera's in één acte : "Jean-Pierre en Dolores" en "Le sonnet de Jeannot" (5).

11. JOSEPH MICHEL (1847-1888)

Werd destijds behandeld door N. HOSTYN. Zie De Plate 83/227.

12. JULES DE SWERT (1843-1891)

Werd destijds behandeld door N. HOSTYN. Zie De Plate 83/174.

13. LÉON RINSKOPF (1862-1950)

Werd destijds behandeld door N. HOSTYN. Zie De Plate 1982. (6).

(1) E.O., 04.07.1878.

(2) E. GREGOIR, Supplément et complément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1887, p. 223.

(3) E. GREGOIR, Deuxième complément et supplément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1890, p. 167.

(4) S.O., 1890, passim.

(5) E. GREGOIR, Supplément, op. cit. p. 223.

(6) N. HOSTYN, Léon Rinskopf, in Nationaal Biografisch Woordenboek, 10, Brussel, 1983.

WILLIAM GOOLD

door D. VERSTRAETE

Tegenslagen aan de ene kant, succes aan de andere kant, dat was het lot van een reder en handelaar drie honderd jaar geleden. William GOOLD legde zich toe op het kopen en verkopen van schepen. Christiaan BACHUSIUS was zijn medewerker. Die kocht in 1693, voor rekening van GOOLD, het schip "De Eendracht" dat gekaapt was door het convooi van Nanna PIETERSEN uit Nederland. Dat schip was opgebracht in Zeeland en na verschillende conferenties bij de onderzoeksrechter, mocht BACHUSIUS het naar Oostende laten komen. Er werd daarvoor een loods gebruikt. De schipper, Gerrit Eversen BROUWER, werd ziek te Oostende. Hij stierf en hij werd aldaar begraven. Dat bracht allemaal onkosten mee voor de reders.

Het schip moest dan nog opgekalefaterd worden, er was werk voor de timmerman Jacob MOENTACK, voor de zeilmaker, voor de smid Joannes RIJCKAM, voor bakker VERDONCK, brouwer ANDRIESEN, voor de lijndraaier, voor de ketelaar VAN ISEGHEM en voor allerlei leveranciers van eetwaren. In totaal, de koopsom van het schip inbegrepen, moesten BACHUSIUS en GOOLD 1065 gulden betalen. Wij zouden het grootboek van GOOLD moeten kunnen vinden om te achterhalen wat er in Ierland werd geladen en wat er van te Oostende werd verkocht. In deze bundel krijgen wij alleen enkele gegevens over schepen waar GOOLD belangen in had. Zo bijvoorbeeld over het schip "House of Austria" dat met schipper GOURNAY wijn bracht naar Oostende. Pieter WILLAERT had vier vaten besteld bij GOOLD

maar hij weigerde die te aanvaarden. Er moest bestendig geproce-
deerd worden tegen slechte betalers, bij voorbeeld tegen Jan
WALLOP die zijn boter niet betaalde of tegen de zeelieden die
verantwoordelijk waren voor het vergaan van een schip in de haven
van Oostende. Het jaar 1696 was een zeer druk jaar. GOOLD en
BACHUSIUS kochten dan verschillende schepen, bv. het fluitschip
"De Lucia", gekocht in maart van dat jaar, het Engels pinasscheepje
"The St-Jacques" gekocht voor 1.010 gulden, het fluitschip "The
Happy Retour" voor 2.525 gulden. Dit schip werd in orde gebracht
en verkocht aan Thomas BACKER voor 2.800 gulden, dus met een winst
van 275 gulden. Het waren meestal gekaapte schepen die zo hun
bestemming vonden maar in mei 1696 kochten BACHUSIUS en GOOLD
"De Ijzerdrager" in een publieke veiling van Judocus DELAVILLETTE.

Dat was de man die de convooien te Oostende moest regelen. Dat
schip kostte 2.650 gulden. Er kwamen daar meestal veel onkosten
bij voor aftakelen, voor zeilen aan land brengen, voor het schip
uit de kaai te halen, waterpompen en allerlei andere onkosten.
Daarbij kwam nog dat "De Ijzerdrager" op een nacht losgeraakte
en door de storm in de kreek afdreef. Schipper FILLEGON kwam
met zes matrozen en vijf soldaten hulp bieden. Zij konden nog
dezelfde nacht het schip in de havengeul brengen maar zij verteer-
den veel geld in "De Strooien Haan". Ook met een Engelse bark, voor
600 gulden gekocht, waren er moeilijkheden. Dit schip werd aan
de nieuwe kaai gebracht maar het raakte daar vast in het slijk.
Er waren acht delvers nodig en drie bootsgezellen om dat schip
los te krijgen. Zij kregen brandewijn, brood en kaas. Een jongen
voerde het volk op en af met een boot en een binnenlander bracht
touwen en ander materiaal aan om het schip vlot te krijgen.

BACHUSIUS zorgde voor alles. Hij betaalde de port van brieven,
liep naar notaris RIJCKEMAN om allerlei officiële documenten
te doen opstellen, deed de Engelse sargiën (dekens) naar het
kantoor van de koning brengen waar ze moesten gekeurd worden
en hij verkocht ondertussen ook nog masten. Hij had zelfs de
tijd om een kabeljauw naar mevrouw GOOLD te brengen en Jacob
GOVAERT verwittigen die de coiffure van mevrouw moest maken.

Die mevrouw, dus Agnes BAUWENS, zou op 22 maart 1696 sterven.
Zij werd in de Sint-Gilliskerk begraven. Toen ze drie jaar voor-
dien haar nieuw huis in de Vlamingstraat te Brugge inrichtte hoop-
te ze dat God haar familie en haar nageslacht in vrede in dat huis
zou laten wonen en er in zaligheid sterven. De dood van zijn vrouw
was niet de enige tegenslag die GOOLD had te verduren. Een jaar
voordien verloor hij de "Sint-Guillielmus", een kostelijk schip
dat met zijn schipper Maarten JANSEN en zijn lading veronge-
lukte tijdens een terugreis van Bordeaux. Dat snauwschip was
door Christiaan BACHUSIUS, William GOOLD en Dierick van TIENEVELD,
elk voor een derde, gekocht voor 750 gulden. BACHUSIUS was de
boekhouder en hij zorgde voor de equipage die veel geld kostte
(366 gulden). William GOOLD verzekerde het schip te Rotterdam
voor 600 gulden. Schip en lading vertegenwoordigden een verlies
van 2.283 gulden. Pieter DE KEYSER, schipper op het Brugse hoekschip
"Onze Lieve Vrouw", had de "Sint-Guillielmus", in compagnie van
18 andere snauwschepen, uit de haven van Bordeaux zien zeilen.
Zij waren allen geladen met Franse koopwaren. DE KEYSER had nog
gesproken met schipper JANSEN en hij zag dus de "Sint-Guillielmus"
in zee lopen. Dat was op nieuwjaarsdag 1696. Er was geen verder
nieuws over het schip vernomen. Op zijn heenreis had het drie
pakken berevellen mee die veel geld gekost hadden en waar

GOOLD goed had voor gezorgd. Zij werden dag en nacht bewaakt, GOOLD zelf kwam een nacht waken. Die huiden werden ook eens in een pakhuis losgemaakt en geteld. De motten en de as werden er uit geslagen en dan werden ze terug verpakt en naar het schip van Maarten JANSEN gevoerd. Zij kwamen dus wel aan te Bordeaux maar het geld dat ervoor betaald werd verdween in de golven samen met het schip.

Die tegenslagen verhinderden GOOLD niet om verder te werken. Van begin 1696 tot einde 1699 werden op de openbare weegschaal (de balance) te Oostende 6.895 tonnen boter gewogen voor rekening van William GOOLD. Het waren tonnen van 40, 30, 20 of minder steen. Het juiste gewicht van een steen in Vlaanderen is mij niet bekend maar een Engelse steen woog 6,35 Kg. In de veronderstelling dat de tonnen door elkaar 30 steen wogen zou men, in ons gewicht, meer dan 200.000 Kg. boter ingevoerd hebben voor GOOLD in de tijdspanne van vier jaar. Hij kocht die boter vooral bij William SAGAN te Waterford in Ierland. Daniël ARTHUS uit Londen was tussenpersoon.

De vrouw van William GOOLD was in maart van 1696 gestorven, op 22 december van 1697 hertrouwde hij met Barbara Theresia JOEST, dochter van een Brugse advocaat (5). Vrienden maakten bij die gelegenheid een "Trouwduicht van de deugdelijke, voorzichtige en begaafden bruidegom, sir Willielmus Goold en van de deugdelijke, welbegaafde en lieftallige bruid juffrouw Barbara Theresia Joest, verzamende in de huwelijke staat op 22 december 1697". GOOLD wordt in dat lang gedicht geloofd om zijn werkzaamheid en hij wordt vergeleken met vlijtige mensen uit de oudheid. Ook de liefde van Barbara wordt er in geprezen. Het stuk werd te Brugge gedrukt bij Jacob BEERNAERT in de Breydelstrate in Sint-Xaverius. GOOLD was dus reeds goed ingeburgerd te Brugge. In augustus 1701 kreeg hij van J. DE CUYPER, pastoor in Sint-Gillis en van de kerkmeesters aldaar, een vrije sepulture van twee gemetselde vouten, in den hogen koor rechtover het zitsel van de heer pastoor. Hij moest daarvoor niet betalen, hij kreeg dit als geschenk omdat hij de kerk lange tijd als kerkmeester had geholpen. GOOLD betaalde toch zes pond voor die begraafplaats.

GOOLD kon het nu een beetje rustiger doen. Hij had zijn helpers te Oostende die voor de boter zorgden en hij kon zich nu beter bezig houden met allerlei processen tegen lastige betalens, bij voorbeeld tegen Adriaan FLORENS. Dit proces werd gevoerd voor de wethouders van Oostende en Jacob RIJCKEMAN was procureur. Het gebeurde ook wel eens dat GOOLD een proces verloor, zo bv. in 1701 toen hij 19 vaten boter moest teruggeven aan Jan DE VAERE en dan nog 25 gulden als proceskosten moest betalen. GOOLD kocht nu ook allerlei waren in verschillende steden om schepen te bevoorraden. Hij voerde ook meekrap in uit Zeeland. Dit laatste duurde echter niet lang want Nederland en Engeland werden vijanden nadat Filips van ANJOU, kleinzoon van Lodewijk XIV, als erfgenaam van de Spaanse troon was erkend. Engelse kooplieden, vroeger graag gezien te Oostende, werden nu met argwaan bekeken.

Dat was wel niet het geval met William GOOLD want die was reeds sedert lang ingeburgerd. Daarbij, hij verlegde nu zijn handelsbetrekkingen. Hij deed zijn neef, Edmond GOOLD, in september 1702, zaken kopen te Duinkerke. Die neef kon spoedig laten weten dat zeven binnenlanders op weg waren met zout en andere koopwaren voor Brugge en Gent. Toch werd op 16 juni 1702 uit Amsterdam naar GOOLD geschreven dat huiden te Middelburg kunnen geleverd worden na aanvraag van een paspoort in Den Haag. De schrijver

van die brief vraagt aan GOOLD de Zweedse schipper Dauwe Dirkesen CRAEMER te helpen met raad en met geld. Die schipper was te Oostende opgebracht door de kaper Joannes DE WULF en in Amsterdam kon men niet begrijpen waarom Zweedse schepen geqaapt werden. GOOLD zal niet veel gedaan hebben, hij moest zelf goed uitkijken. Hij was wel een Ier maar men verwarde Ieren gemakkelijk met Engelsen en er werden ook Ierse schepen geqaapt. In januari 1703 werd het Engelse fregat "The Aventure" in zee veroverd en te Oostende opgebracht door Michiel MANSVELT. De kapitein van "The Gournay" had hierbij geholpen en daar dit schip eigendom was van GOOLD en van BACHUSIUS kregen die mensen ook een deel van de opbrengst toen het materiaal verkocht werd. Uit Duinkerke kwamen ondertussen verschillende schepen aan met boter. In maart 1705 waren in totaal meer dan 24.000 pond boter gelost te Oostende of te Brugge. Roger HEREFORT had die boter te Cork op het schip "The Providence" doen laden en dat schip naar Duinkerke gestuurd. GOOLD was voor één vierde in die lading betrokken en dat betekende meer dan 2.000 gulden. De rest van de boter was voor Edmond LOFTUS en LE CERF te Brugge.

GOOLD had mensen in dienst die zijn boter verkochten, bv. Michiel JANSSENS die boter verkocht te Brussel. Op 14 september 1706 schreef Joachim VAN DER LEPP uit Bergen naar William GOOLD in verband met een levering van kanten en ellegoed voor onderkieren. Hij zou zijn hoeker naar Oostende sturen met zalm en 6.000 pond stokvis alhoewel het goedkoper zou zijn moest Duinkerke als haven gebruikt worden. Hij wilde ook nog pek en teer leveren, rogge en tarwe uit Dantzig. GOOLD reageerde echter niet. Hij was waarschijnlijk ziek. Hij reageerde ook niet op 14 oktober 1706 toen Edmond GOOLD uit Dublin naar zijn "worthy cousin" schreef dat een lading van 120 ossenhuiden op de "Young John" naar Oostende gestuurd was. Hij kon ook nog voor boter zorgen tegen 18 gulden per 100 pond, voor leder en voor Engelse hoppe.

William GOOLD stierf in november 1706. Hij werd in het koor van de Sint-Gilliskerk begraven onder een witte steen waarop geschreven stond dat hij een Ier was die tot een beroemde en oude familie behoorde te Cork, dat hij bestuurder was van de Bogaarden school en kerkmeester van Sint-Gillis. Zijn eerste vrouw, Agnes BAUWENS, die op 22 maart 1696 stierf, ligt ook in dat graf. Zijn tweede vrouw, Barbara JOETS stierf in 1761. Zij werd begraven in het familiegraf van Karel JOETS in de Sint-Salvatorskerk (6). Op het einde van haar leven woonde zij in de H. Geeststraat samen met Joanna GOOLD, zuster van William, en met haar zuster Anna. Aanvankelijk had zij wel wat last met rekeningen die GOOLD nog moest betalen of met processen die nog in gang waren. Zij kreeg ook wel rouwbeklag, zo bv. van Stephen CRAGH uit Londen die terzelve tijd een onbetaalde rekening opstuurde. Ook M. DELAHADÉ uit Cork schrijft naar madame om zijn spijt uit te drukken over de dood van William GOOLD, zijn oude vriend.

-
- (1) De inlichtingen over William GOOLD komen uit bundel 2353 van het Fonds Aanwinsten in het Rijksarchief te Brugge.
  - (2) In zijn artikel over het godshuis "De Drie Koningen" (Ostendiana III, blz. 63) vermeldt J. COOPMAN een Jan Baptiste GOULD. Hij spelt die naam met OU. Eigenlijk zou het OA moeten zijn maar in Vlaanderen schreef men die naam steeds met OO, ook op de grafsteen van William GOOLD. COOPMAN deelt in nota mee dat hij verschillende leden van die Ierse familie uit

Cork terugvond in het notariaat VAN CAILLIE, einde 17de - begin 18de eeuw als kooplieden en reders.

- (3) Die Maria Catherine VAN NUYS hebben wij, in het hierboven vermelde artikel van J. COOPMAN leren kennen als stichteres van het godshuis "De Drie Koningen" te Oostende.
- (4) Mooie zichten van de Kom te Brugge kunnen we bewonderen in het boek "Brugge en de Zee", onder leiding van V. VERMEERSCH uitgegeven door het Mercatorfonds in 1982. In dat boek vinden we echter geen inlichtingen over die "Ancient Company des Gens de La Grande Bretagne". In datzelfde boek had ook wel een afbeelding mogen gestaan hebben van het schilderij dat de leden van de Kamer en Koophandel voorstelt. Wij kunnen dit schilderij nu in het museum van het Brugse Vrije bewonderen.
- (5) Die naam wordt ook soms JOEST geschreven. Het is niet onmogelijk dat de naam JOOST daar verband mee houdt.
- (6) Brugge, Stadsbibliotheek, Handschrift 449, deel III blz. 249 voor William GOOLD en deel V blz. 103 voor Barbara JOETS.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Er bestaan al heel wat grammofoonplaten met opnamen van Oostendenaars : hetzij als zanger, muzikant, tekstschrijver of componist.

Al lang voor de opening in september 1970 van de Discotheekafdeling van onze Sted. Openb. Bibliotheek, werden daar platen bewaard van Irma WESTERLINCK, BERTINO, Louis GASIA. In de laatste 17 jaar werd er serieus aan verder verzameld, zodat de collectie al uit meer dan 300 exemplaren bestaat. Velen kwamen reeds nieuwsgierig informeren naar de inhoud van die afzonderlijke collectie, die zorgvuldig bewaard wordt, naast de bestaande 20.000 platen die worden uitgeleend.

Het is hoegenaamd geen volledige collectie van alle platen die door Oostendenaars werden gecreëerd. Verschillende redenen daarvoor zijn : beperkte oplagen van edities in eigen kring, ook was niet altijd geweten dat de uitvoerders van bepaalde stukken Oostendenaars waren. Nochtans zal u in de volgende lijst merken dat deze collectie eerder uitgebreid is en er waarschijnlijk voor iedere lezer onbekende namen zullen in voorkomen. Daarom wordt zo mogelijk de kunstenaar met een korte tekst voorgesteld. Wij laten niet na onze burelen die in deze collectie opgenomen worden, te vermelden.

Ik dank het Bestuur van "De Plate" voor de mogelijkheid die zij biedt om de catalogus van deze collectie audio-visuele materialen langs hun tijdschrift kenbaar te maken.

De indeling van de rubrieken is als volgt :

1. Klassiek - 2. Jazz. - 3. Documenten. - 4. Kinderplaten -
5. Volksdans - 6. Letterkunde - 7. Lichte genre

1. KLASSIEKE MUZIEK

a) Solisten

Paul BEELAERTS (hoboïst, componist)

Geboren te Oostende op 19 juli 1949.

Kon. Muziekconservatorium te Gent en te Brussel. Als componist is hij autodidact. Europese prijs Pro Civitate in 1979. Laureaat Tenutowedstrijd in 1973. In 1977 zelfde prijs voor compositie. Werd onlangs voorgesteld voor de Italiaprijs.

1° Concerto in d voor hobo, strijkers en continuo van A. MARCELLO. Concerti in D opus 7 nr. 11 voor viool, strijkers en continuo in d voor 2 hobo's en continuo; Concerto grosso in a opus 3 nr. 8 voor 2 violen, strijkers en continuo van A. VIVALDI. Paul Beelaerts en Paul Dombrecht, hobo; Collegium instrumentale Brugense met o.a. Marie-Christine Springuel, viool; o.l.v. P. Peire.
Opgenomen in Klankstudio Steurbaut te Gent in december 1979. DG 1980 502; 1LP.

2° In honorem sancti Ludovici regis Galliae : canticum; Mors Saulis et Jonathae : oratorium van M.-A. CHARPENTIER. Gezongen door verschillende solisten, het Gents Madrigaalkoor en Cantabile Gent; Musica polyphonica met o.a. Paul Beelaerts en Paul Dombrecht, hobo; o.l.v. L. Devos.
Erato STU 71466; 1LP.

Roland CARDON (componist)

Geboren te Ronse op 15 april 1929. Volgde de Koninklijke conservatoria te Gent en te Luik. Speelde fluit solo bij Muziekkapel 12de Brigade Arlon (1954); hoofdonderkapelmeester bij Muziek 4de Brigade Liège (1957); kapelmeester bij Binnenlandse strijdkrachten Arlon (1963); kapelmeester bij Rijkswacht Brussel (1972-1981). Leraar in verschillende muziekacademies van het land. Directeur van het Stedelijk Muziekconservatorium te Oostende sinds 1982. Heeft meer dan 200 composities op zijn naam, waarvan vele op plaat opgenomen.

1° Zie : Muziekkapel van de Belgische Zeemacht nr. 6.

Roland CORIJN (componist, altviolist)

Geboren te Kortrijk in 1938.

Volgde Muziekacademie te Harelbeke en Kon. Muziekconservatorium te Gent. Laureaat Tenuto 1973 met 4 movimenti. Altviolist van het Belgisch Kamerorkest. Stichter van verschillende ensembles. Directeur Sted. Muziekconservatorium te Oostende van 1 september 1977 tot 31 augustus 1979. Is nu directeur van het conservatorium te Harelbeke.

1° Quattro movimenti van Roland CORYN. De Philharmonie van Antwerpen o.l.v. Fr. Devreese (ook met uitvoering werk van andere componisten).
Opgenomen in de Elisabethzaal te Antwerpen.
Cultura_5073-N2; 1LP. (reeks : muziek in Vlaanderen).

2° Sonate voor twee piano's (1981) van Roland CORIJN. L. Kende, H. Hendrickx, piano's (ook met uitvoering werk van andere componisten).
Opgenomen in 1984.
Terpsichore 1982 029; 1 LP.

3° Zie : Georges Maes nr. 6.

Gustave DE BRAUWER (klarinet)

Geboren te Oordegem op 15 september 1933.

Behaalde aan het Muziekconservatorium te Gent in 1952 de eerste prijs voor kamermuziek en in 1953 het hoger diploma voor klarinet. Schreef een belangrijke toonladderstudie voor klarinet. Was leraar aan het Sted. Muziekconservatorium te Oostende. "Petite musique pour Claude de France, jardinier" op. 16 voor klarinet en piano van C.-A. WAUTERS werd aan hem opgedragen.

1° Concerto voor 7 blazers, slagwerk en strijkorkest (1919) van Frank MARTIN en werk van M. POOT. Solisten zijn o.a. Gustave De Brauwer, klarinet; Jozef Wauters, fluit; Omer Geirnaert, hobo; Westvlaams orkest o.l.v. D. Varendonck.
Harmonia Mundi HMO 30.736; 1LP.

Ephrem DELMOTTE (beiaardier, componist)

Geboren te Ronse op 13 maart 1905.

Muziekschool te Ronse op vijfjarige leeftijd begonnen. Kon. Muziekconservatorium te Gent bij Leandre Vilain. Als leraar muziek volgt hij nog lessen voor beiaard te Mechelen bij J. Denijn en St. Neefs. Stadsbeiaardier te Ronse vanaf 1930, te Sluis sinds 1963 en te Oostende sinds 1965.

Was gastbeiaardier in vele Europese landen en in Israël. Gaf niet alleen onderricht in Vlaanderen maar ook in het buitenland.

1° Beiaard van Oostende : Du gris, Op de Vismarkt ben ik geboren; Kom in dat kleine paviljoen; Roses of Picardië; Allen die willen ter kaperen varen; Des winters als het regent; Naar Island; Ik zag Cecilia komen; Van twee coninckskinderen; Les feuilles mortes; Torna a Sorriento; Souvenir; Ich liebe dich; Het hutje bij de zee; Wien, du Stadt meiner Träume; Wiegeliëd; Trees.
E. Delmotte, beiaard.
Decca SSS 582 x 636; 1LP.

2° Beiaard van Oostende : Selectie van zeven stukken uit vorige LP.
E. Delmotte, beiaard.
Decca 95-23.930X; 1 single.

3° Beiaard van Oostende : Al ben ik niet groot; Als vader kwam van zee; Beiaardier Delmotte; Moeder.
E. Delmotte, beiaard.
Laurentius VANACKER, compositie en productie.
Opname door Le Beach Studio Middelkerke.
Excess Records E.R. 1002; 1 single (uitgave 1987).

Jules Toussaint DE SUTTER (dirigent, componist)

Geboren te Gent op 10 april 1889. Overleden te Fréjus op 3 december 1959.

Volgde Kon. Conservatorium te Gent. Behaalde ondermeer de eerste prijs van Rome in 1919 voor zijn cantate "Tijl Uilenspiegel". In 1919 benoemd tot directeur van het Conservatorium te Oostende en dirigent van het Orkest van het Kursaal. Van 1936 tot 1954 was hij directeur van het Kon. Conservatorium te Gent. Componist van symphonieën, symphonische gedichten, een oratorium, een opera, kamermuziek, e.a.

Hij vond de dood te Fréjus bij de dijkbreukramp.

1° Concert voor klavier en orkest van J. Toussaint de Sutter (ook met werk van ander componist). M. Gazelle, piano; L'Orchestre de Liège o.l.v. F. Quinet.
Decca 173.404; 1LP.

BOEKBESPREKING

Roland PIERLOOT, Het vroegere Mariakerke en Raversijde, 1987.

Zo stilaan geraakt de markt met kijkboeken over "oud Oostende" oververzadigd : er zijn de 2 volumes van Y. VYNCKE's "Oostende in oude prentkaarten", er zijn de 3 delen "Oud Oostende in beeld" van André VAN CAILLE - met soms erg spectaculaire foto's voor kennersogen, het kijk- en leesboek over de Oostendse visserij door R. DESNERCK bracht ons alle essentiële beeldmateriaal uit die sector, "Zandvoorde toen" (1978) bracht ons heel wat beelden van deze deelgemeente. Reken daar nog de vele fotobladzijden uit "De Plate" bij (1)...

Onlangs nu verscheen er een lijvige uitgave gewijd aan Mariakerke-Raversijde. Een bewuste monografische aanpak dus. En de pluim gaat naar R. PIERLOOT die ontstellend veel beeldmateriaal nopens zijn interessegebied heeft weten te verzamelen.

Het zijn foto's en prentkaarten van oude straten en hoekjes die je overigens niet zo gauw te zien krijgt. Ook voor de amateurs van de kustarchitectuur is dit boek een ware schat : p. 56, 57, 58 (verrassend mooie art-nouveau !), 63, 65.

Ook het Musée STRACKÉ komt ruim aan bod (p. 29-31). En dan de tramfanaten ! (p. 55).

Maar vooral zijn er de gewone dingen, de alledaagse straten met hun mensen in hun dagelijks doen vereeuwigd.

Wat ontbreekt is m.i. een woordje historiek over Mariakerke-Raversijde; de bijschriften zijn ook niet wat ze moeten zijn, en vertellen vaak niet meer dan wat we op de foto zelf kunnen lezen.

Ons stoort ook het "copyright" : hoe kunnen auteur of uitgever in godsnaam copyright hebben op prentkaarten van 1900 die door derden op de markt zijn gebracht en hoewel zeldzaam - toch weer niet uniek zijn ?

Alles samen toch een must voor uw persoonlijke "Ostendiana".

---

(1) ....die trouwens ook afzonderlijk te koop zijn in onze verkoopstand !

August VAN ISEGHEM

HOE SNEL EN EFFICIËNT IETS ZOEKEN OF TERUGVINDEN IN "DE PLATE" ?

Voor de jaargangen 1972-1982 bestaat er een cumulatieve index op auteursnamen met hun titels, op familienamen en op trefwoorden.

Kostprijs : 200 Fr

Voor de jaargangen 1983, '84, '85, '86 en '87 bestaan afzonderlijke inhoudstafels en indices.

Kostprijs : 100 Fr.

Kortom : 6 inhoudstafels ontsluiten u 16 jaargangen van "De Plate".

Te verkrijgen door storting op rekening 750-9109554-54 van De Plate, Oostende, met vermelding : "cumulatieve index" of "index 19..".

Ook te verkrijgen in de museumshop.

STRAATJE ZONDER EINDE

AUGUSTUS 1952

KADZANDSTRAAT EN BONENSTRAAT
DECEMBER 1954

door Norbert HOSTYN

1910

In juli deelname aan het 4e Salon van de "Cercle Artistique d'Ostende", ingericht in het Kursaal, met volgende vijf werken : "Sous-bois in de herfst", "Alleen", "Ter rust", "Ingang van de haven" en "Straatje in Vlaanderen" (1).

Verder in de maand volgde al een 5e Salon, nu in de Kon. Galerijen. Jan DE CLERCK was er met een "Gestrande vissersschuit" en een "Speelmanskapel te Brugge". In "L'Echo d'Ostende" verscheen volgende kritiek : "Voici le premier des De Clerck. Il permet de se rendre compte des essais de facture différentes réalisés depuis quelques années par le chercheur infatigable qui est heureusement dans l'âge où l'on peut répéter sans fatigue les expériences les plus diverses. Le jeune maître a raison, du reste, de les tenter, puisqu'elles attestent un incontestable mouvement ascensionnel. Nous préférons de beaucoup ses oeuvres nouvelles aux précédentes" (2).

Op financiëel gebied ging het Jan DE CLERCK nu beter voor de wind. Er was geld om in september een Italiëreis aan te vatten. We weten dat hij Venezia en Assisi bezocht, maar ook het heerlijke Brunate aan het Lago di Como. Venezia zou een geliefd motief worden in zijn kunst.

Een foto in een van DE CLERCK's albums toont ons de meester, gezeten in een gondola, samen met enkele vrienden. Het decor is het Palazzo Ducale en een deel van de Libreria Vecchia. Met de grote hoed, het donkere pak en de obligate strik mat DE CLERCK zichzelf duidelijk artiestenallures aan.

In oktober vond Jan DE CLERCK kopers voor twee schilderijen : "Sous-bois nabij Spa" en "Alleen". Zijn inzending naar het herfstsalon te Lyon, een "Vissersinterieur", werd in de Lyonese pers met een goeie kritiek onthaald (3) :

"Le tableau dans lequel M. Jan De Clerck a représenté l'intérieur d'une de ces familles de pêcheurs ostendais, est une des oeuvres le plus remarquables de ce salonnet. On y reconnaît facilement la main habile déjà révélée par tant de dessins et pastels si recherchés des connaisseurs. Les compositions de M. Jan De Clerck, que nous félicitons chaleureusement, se recommandent par des qualités toutes spéciales, nous aurons plus d'une fois l'occasion de les apprécier. La grâce, un sentiment aimable, distinguent toutes ses oeuvres et, outre la finesse du trait et la liberté des tons qui donne tant de charme et de couleur à l'ensemble, nul ne sait mieux que lui appeler la lumière sur le point qu'il veut faire ressortir, et forcer le regard le plus distrait à s'y arrêter."

Enkele belangrijke werken uit 1910 :

"De werf" (olie; 88 x 114). Een schip ligt op stapel, tussen een warboel van houten balken zijn scheepsbouwers aan 't werk.

"Laatste zonnestrallen te Venezia" (olie op doek). (Eertijds Philadelphia, verz. ROSENTHAL)

"Te Venezia" (pastel). (Eertijds Gent, verz. Maurice DE PRAETERE).

1911

In het naseizoen was Jan DE CLERCK terug aan het Lago di Como. Op 9 september woonde hij er de regatta's bij (Villa d'Este). Het eigenhandig geannoteerde programmaboekje bleef hij bewaren als een herinnering.

1912

Deelname aan de tentoonstelling van de "Kunstkring van Nieuwpoort-Stad" met acht schilderijen : "Ter rust", "Kalm", "Straat te Nieuwpoort", "Straatje te Diksmuide", "Christushoofd", "Venetië", "Winteravond" (4).

Jan DE CLERCK was ondervoorzitter van deze Nieuwpoortse Kunstkring, waarvan Thomas VAN ISEGHEM het voorzitterschap waarnam. Onder de leden van deze kring vinden we Oscar DE CLERCK, Eugène-Achille GERBOSCH, Oscar HALLE en de stillevenschilderes Thérèse RUCLOUX terug.

-
- (1) Cercle Artistique d'Ostende. Quatrième Salon au Kursaal, Oostende, 1910, p. 18, nrs. 16-20.
  - (2) A.J., Au Salon Artistique d'Ostende, in L'Echo d'Ostende, 7 augustus 1910.
  - (3) TH. LEROY, in Le Petit Lyonnais, nr. van november 1910.
  - (4) Kunstkring van Nieuwpoort-Stad. Moderne Kunst-werke, Nieuwpoort 1912.

(vervolgt)

DE TAALKWESTIE IN DE GEMEENTERAAD

Het is soms leuk om oude gemeenteraadsverslagen verschenen in het "Bulletin Communal de la Ville d'Ostende" na te lezen.

Na de eerste Wereldoorlog werden de gemeenteraadszittingen nog bijna uitsluitend in het Frans gehouden. Enkele overeenkomsten werden evenwel in het Nederlands opgesteld. In dat verband lezen we een ordemotie door het gemeenteraadslid DE VRIÈRE in de zitting van 28 juni 1919 gehouden. We laten die ordemotie hier integraal volgen :

24. Motion d'ordre. - Conseil communal. - Usage du flamand.

M. de Vrière. - Vous venez de lire un tas de pièces en flamand. Est-il bien nécessaire encore de relire ces pièces en français ? Si l'on a compris, on pourrait le dire, ainsi la deuxième lecture deviendrait inutile.

M. le Président. - Les flamands ont le droit de demander la lecture flamande.

M. de Vrière. - Je ne discute pas ce droit. Je veux établir que si les Wallons ont compris le texte flamand, ils ne doivent pas insister pour avoir le texte français.

M. le Président. - Il n'est juste qu'on lise les rapports en flamand et en français.

We denken dat hier geen verdere commentaar nodig is.

Omer VILAIN

EEN LIEDJE OVER DE KAPELLESTRAAT

door Jef KLAUSING

Ronny MAES, de zoon van Octaaf die destijds de welbekende frituur uitgbaat heeft in de Christinastraat, nabij de Langestraat, tekende het volgende lied op dat zijn moeder onlangs zong.

IN DEN UNIPRIX

In den U-ni prix 'k weun der dich-te bie
 'k goan der 's noens goan e-ten 'k goan der 's noens goan e-ten.
 In den U-ni-frix 'k weun der dich-te bie
 'k goan der 's noens goan e-ten Sa-la met pe-ta-te-friet
 'k goan der 's noens goan e-ten Sa-la met fe-ka-te-friet

In den Uniprix
 'k Weun der dichte bie
 'k Goan der 's noens goan eten (2 x)
 In den Uniprix
 'k Weun der dichte bie,
 'k Goan der 's noens goan eten) 2 x
 Sala met petattefriet)

In den l'Innovationg
 Poppen zoender hoar
 Poppen die kun'n dansen (2 x)
 In den l'Innovationg
 Poppen zoender hoar,
 Poppen die kun'n dansen) 2 x
 Al in de l'Innovationg)

In de "Variété"
 Viere, vuuf en nee...
 Doenkerblauwe schortjes, (2 x)
 In de "Variété"
 Viere, vuuf en nee...
 Doenkerblauwe schortjes) 2 x
 Al in de "Variété)

Het is goed mogelijk dat dit lied door onze BERTINO geschreven werd : het past in zijn stijl.

Ook een jaartal kan er op geplakt worden : rond 1935. Toen was er in de Kapellestraat (waar nu de winkel "Blokker" is) het magazijn "UNIPRIX" dat ook warme maaltijden opdiende. De magazijnen "A L'INNOVATION" lagen er juist tegenover (waar nu "C & A" gevestigd is). Wat de "VARIÉTÉ" betreft, ik kan me niet goed meer herinneren waar deze winkel gelegen was, waarschijnlijk ook in de Kapellestraat. In deze winkel die met de oorlog verdwenen is, werd (toen !) alles verkocht aan speciale prijzen : 4,95 Fr, 9,95 Fr, enz., dat is de reden waarom gezongen werd : viere, vuuf en nee... (-gentig).

Volledigheidshalve heb ik de melodie opgetekend. Deze melodie is dezelfde als die van het soldatenlied dat we vóór 1940 in de kazerne zongen :

Schachten debout, (2 x)
Les hommes de la classe
Die zo geren jassen (= patatten schillen)
Schachten debout, (2 x)
Les hommes de la classe
Numérotez vous.

...een herinnering aan de tijd dat ons leger nog franstalig was.

Deze melodie moet voorzeker afgeleid geweest zijn van het koor der Piraten uit de operette "The Pirates of Penzance" uit 1879 van GILBERT en SULLIVAN, die ze waarschijnlijk geleend hebben uit de opera "La Traviata" (1853) van VERDI en wel het bekende zigeunerkoor dat gedurende vele jaren het kenwijsje was van het opera- en belcantoprogramma in de radio van de betreunde Oostendse producer Etienne VANNESTE.

LAATSTE JAREN EN DOOD VAN AUGUST STRACKÉ

door Germain BILLIET

Mijn informatie over de laatste levensjaren van STRACKÉ is vrij schaars. Ik haal ze hoofdzakelijk uit het bulletin van de Oostendse kamer van koophandel, uit enkele documenten in privé-bezit, uit gesprekken met geburen van STRACKÉ uit de Verlaatstraat, waar hij gestorven is, en wat zijn dood en begrafenis betreft, uit de lokale bladen. Onnodig te zeggen dat mijn kennis over die levensperiode van onze hotelier veel lacunes vertoont.

Na W.O. I deemstert de figuur van onze dynamieke selfmade man vrij snel weg. Het enige milieu waar hij nog heel even verschijnt is de kamer van koophandel, maar het is een verschijning zonder glans. In 1919, nl. op 4 februari, woont hij één vergadering bij. Ongetwijfeld uit een behoefte om zich te bevestigen. Op de lijst van de aanwezigen staat STRACKÉ vermeld als "président section intérêts balnéaires". Maar dat is een lege titel waarachter geen realiteit meer steekt. Overigens, dat jaar komt STRACKÉ niet meer naar de vergaderingen.

Ook in 1920 is hij één keer aanwezig (1 februari). Op de ledenlijst prijkt hij nog als "négociant en huitres et homards, rue du Quai 37". Hij wordt zelfs opgegeven als de derde oudste en als lid van de 5 secties. Maar die vermelding is gewoon een achteloos herhalen van een vroegere situatie. STRACKÉ was toen geen

hotelhouder en ook geen handelaar meer. Hij woonde nu aan de overkant van de straat, tegenover het vroegere hotel. De samenstelling van het bestuur van de kamer van koophandel leert ons dat Henri HILLEBRANT nu voorzitter is van de afdeling "Intérêts balnéaires", "en remplacement de M. STRACKÉ August, démissionnaire". Maar over dat ontslag krijgen we nergens bescheid. STRACKÉ is geruisloos vervangen.

Hij daagt nog een allerlaatste keer op, op de algemene vergadering van 24 februari 1924. Hij neemt er zelfs het woord om de voorzitter en de leden van het bureau te feliciteren bij de vernieuwing van hun mandaat. Het is duidelijk dat STRACKÉ die gelegenheid te baat neemt om zich nog eens te doen opmerken. Wel een ijdele poging voor de 78-jarige man. Wordt zijn naam nog afgedrukt in de algemene ledenlijst van 1926, 1928 en 1930, hij komt voortaan niet meer naar de vergaderingen.

Maar het lijkt wel of onze gewezen hotelier weigert afstand te doen van zijn prestige. Zich vastklampend aan zijn vergane glorie laat hij zich in 1921, piekfijn uitgedost, fotograferen door E. DE SOUTERE, toen de florerende fotograaf op de Groentemarkt. Het portret toont de 75-jarige STRACKÉ op zijn voordeligst. Een stevig gebouwde man, gezeten in een fauteuil, het kloeke hoofd rechtop. Treffend is zijn waardig voorkomen en zijn krachtige eerlijke blik. Grijs haren, grijs sikje, verzorgde snor, donker kostuum met wit vest. In de linkerhand een ceremoniële witte pet, de rechterhand steunend op een wandelstok met zilveren handvat. In het knoopsgat, links, een ordeteken. De staatsiefoto van een man die terugblijkt op een prachtige carrière en nog bewust is van zijn waarde. Onderaan de foto staat de volgende formule gedrukt : "Veuillez accepter, je vous prie, comme expression de ma profonde reconnaissance pour votre témoignage d'estime et d'amitié depuis de longues années ce portrait en souvenir. Votre dévoué..." In het stedelijk archief berust een exemplaar ondertekend Auguste STRACKÉ en opgedragen aan "Monsieur James ENSOR", die toen 61 jaar oud was.

Ook met die foto, die hij ongetwijfeld aan anderen heeft gestuurd, probeert STRACKÉ zijn imago op te poetsen en enigszins in de belangstelling te blijven. Die pogingen om zijn aanzien te handhaven doen een beetje pijnlijk aan.

In de naoorlogse anti-Duitse sfeer moet zijn afkomst als een odium op hem gekleefd hebben. Waarschijnlijk was STRACKÉ in bepaalde milieus persona ingrata geworden. Romdom de bejaarde man groeide de stilte en de eenzaamheid. En met de onverschilligheid of de minachting de vergetelheid.

Door de oorlog en door de ouderdom had STRACKÉ inderdaad veel van zijn glans verloren. Hij exploiteerde geen hotel meer. Zijn museum en zijn prachtige villa waren vernietigd. Een andere bron van verdriet moet zijn tweede vrouw geweest zijn, Katharina HOFFMAN uit Wiesbaden. Heeft zij Oostende en haar man verlaten op het einde van de oorlog of kort daarna ? Het staat vast dat ze in 1924 niet meer in onze stad verbleef en vóór STRACKÉ gestorven is. Maar : waar en wanneer ? Zoals ik al zei rept STRACKÉ in zijn autobiografie geen woord van zijn tweede vrouw. Ik heb geprobeerd in Wiesbaden verdere gegevens over haar te verkrijgen maar zonder resultaat.

Onmiddellijk na de oorlog was STRACKÉ zeker niet onbemiddeld. In Oostende-West bezat hij 1.300 m² bouwgrond waarvan hij sinds 1909 eigenaar was. Bovendien had hij voor zijn verloren gegane bezittingen in Mariakerke oorlogsschade ontvangen. Dat hebben

mijn zegslieden uit de Verlaatstraat met stelligheid verzekerd. In elk geval tussen 1922 en 1927 ontplooit de oude STRACKÉ een drukke activiteit op het stuk van onroerende goederen. Hij koopt en verkoopt. Hoe het allemaal in zijn werk gegaan is, kon ik niet ten gronde uitvissen.

In april 1922 koopt hij 518 m² bouwgrond in de Spaarzaamheistraat. Een goed jaar later, nl. in augustus 1923, doet hij die grond van de hand. In het begin van hetzelfde jaar (februari 1923) verkoopt hij het huis in de Kaaistraat (nr 39) dat hij in 1893 gekocht had en aan het Hôtel d'Allemagne paalde. En in mei 1923 koopt hij, weer in de Spaarzaamheidstraat, 830 m² bouwgrond verdeeld in 6 percelen waarvan hij er één verkoopt in augustus 1923 en de 5 andere in de maanden januari, februari, maart en april 1924.

Dat is wel het drukste jaar van zijn transacties. In maart 1924 verkoopt hij, op het gehucht De Meiboom, aan de rand van het Maria-Hendrikapark, 1.846 m² grond en huizen in de Frère Orbanstraat en in de aanpalende Verlaat- en Beekstraat. Die twee laatste straten verbinden de Gouweloze- en de Frère Orbanstraat. Van die laatste straat werd het oostelijk gedeelte omstreekt 1954 omgedoopt in A. Vermeylenstraat. Een groot deel van die grond verkoopt hij in de loop van 1925.

In juli en augustus 1924 verkoopt hij 4 huizen die hij heeft laten bouwen in de Gelijkheidstraat. In september 1924 verkoopt hij meer dan de helft van de bouwgrond gelegen in Oostende-West.

In mei 1925 doet hij, onderhands, afstand van zijn oesterkwekerij (39 aren) nl. "Huitrière Ostende-Est" ten voordele van een zekere Albert RAU. Zijn laatste transactie sluit hij af in 1927. In september dat jaar verkoopt hij het huis in de Kaaistraat (nr 41) dat hij aangekocht had in 1888. Het is of hij de laatste schakel, die hem met het stadscentrum verbindt, doorhakt.

Ondertussen heeft STRACKÉ in de loop van 1924 3 huizen naast elkaar laten bouwen in de toen schaars bebouwde Verlaatstraat, nl. de nrs 9, 11 en 13. Ze werden genoemd "de huizen van Stracké". Hij zelf betrok nr 9 en verhuurde de andere woningen.

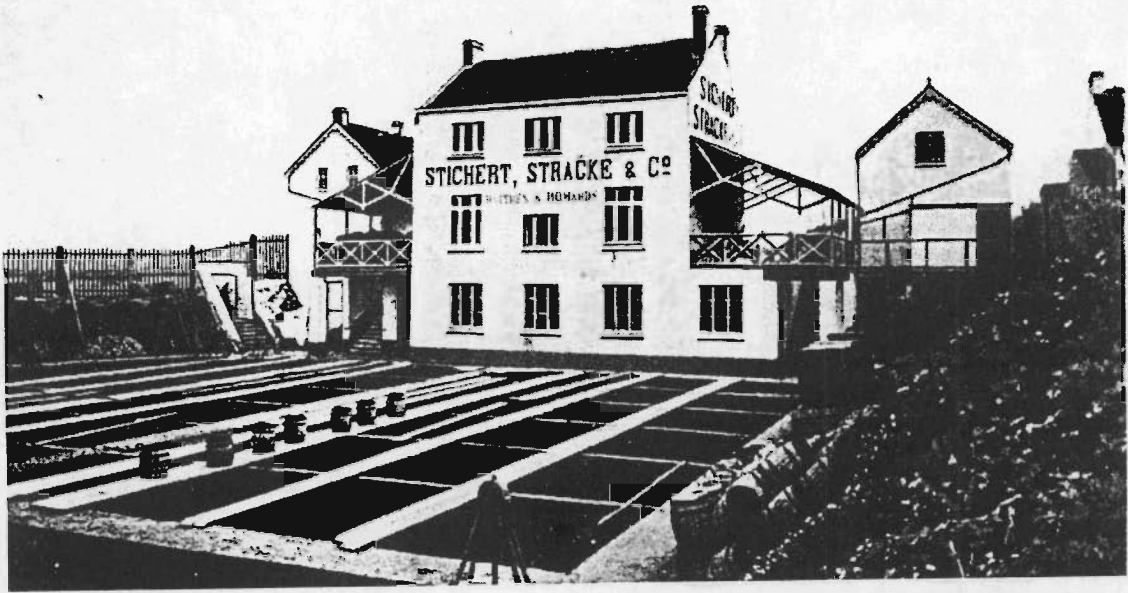
Toen gebeurde er iets dat mijn informanten uit de Verlaatstraat niet geweten hebben maar door notariële akten wordt geopenbaard. Voor het huishouden van STRACKÉ zorgde een Duitse gouvernante waarvan mijn zegslieden de naam niet wisten. Welnu op 30 oktober 1925 verkoopt STRACKÉ het huis dat hij bewoont, Verlaatstraat 9, aan zijn huishoudster, de 50 jarige Johanna Wilhelmina HASELBACH, weduwe van Fritz SCHULZE (uit Siegen) voor 32.000 ₣. En hij blijft er nog tien jaar wonen volgens een overeenkomst die wij niet kennen. Het is b.v. niet onmogelijk dat die vrouw de koopsom niet moest betalen in ruil voor haar diensten.

Van die Johanna HASELBACH, genoemd Frau SCHULZE, bewaren mijn zegslieden geen vriendelijke herinneringen. Het was een bazige lastige vrouw die een vurige aanhangster werd van HITLER toen diens ster begon te rijzen. Op 18 juli 1939 verkocht zij het huis voor 76.000 ₣ aan Charles LENAERTS en keerde naar Duitsland terug. Bij STRACKÉ werkte ook een dienstmeid uit Jabbeke. Mijn pogingen ginder om haar identiteit te achterhalen leverden niets op.

We kunnen ons de vraag stellen waarom de eertijds zo gevierde hotelier zich in een zo weinig riant omgeving heeft teruggetrokken. Uit misnoedigheid en teleurstelling wegens zijn miskennis en verloren prestige? Omdat hij er in zijn oude dag rust en stilte vond?

DE OESTERPUT VAN STRACKÉ

Oostende. - Parc aux Herbes & Homard. Strand. Stracké

Over de manier waarop de tachtigjarige STRACKÉ de tien laatste jaren van zijn leven heeft doorgebracht, wisten de zegslieden uit de Verlaatstraat weinig bijzonderheden te vertellen. Ze noemen STRACKÉ een stille brave man door iedereen graag gezien. Hij was eenvoudig en gemoedelijk in de omgang en hield niet van drukdoenerij. Met zijn geburen sprak hij Oostends dat hij al sinds zijn zestiende jaar rond zich gehoord had. Hij werkte in zijn tuin en ging geregeld wandelen (allicht in het Maria-Hendrikapark) met die fraaie wandelstok van dat glorieuze portret.

Af en toe kreeg STRACKÉ bezoek van blijkbaar welgestelde personen die per auto toekwamen. Misschien ook van zijn dochter Augustine die sinds 1921 in Vorst woonde waar haar man, Henri DIEGEL op 13 juni 1923 gestorven was. Vermoedelijk bestonden er hartelijke betrekkingen tussen vader en dochter. STRACKÉ zelf vermeldt in zijn autobiografie alleen haar geboorte.

En in de Verlaatstraat sleepten de laatste jaren van de gewezen hotelier zich voort. Geleidelijk verslechterde niet alleen de lichamelijke maar ook de financiële toestand van STRACKÉ. Volgens verscheidene bronnen had hij in zijn gerekte levensavond zijn bezittingen zo goed als opgebruikt. Het einde van dat lange actieve leven was verdrietig.

"La vieillesse ne lui fut guère propice", schrijft Le Phare in het nr van 2 oktober 1935. "Elle fut marquée de pénibles soucis matériels que pouvaient à peine atténuer les soins dévoués d'un gouvernante qui n'avait pas voulu abandonner le maître dans l'adversité". In datzelfde stuk noteert de journalist over STRACKÉ "alidité pendant quatre ans" wat een langdurige ziekte suggereert.

August STRACKÉ stierf in zijn woning Verlaatstraat 9 omstreeks 2 uur in de morgen op dinsdag 24 september 1935. Hij was toen 89 jaar en 8 maanden oud. Zijn dochter, ongetwijfeld van zijn naderend levenseinde tijdig verwittigd, was die morgen bij de aangevers van het overlijden. De tweede aangever was Samuel LASAT, een 35 jarige metselaar, geboortig van Vlissegem. Hij was de naaste buur van STRACKÉ. Ook van en over die LASAT heb ik geen informatie meer kunnen verkrijgen.

In de lokale bladen verschenen tamelijk uitvoerige in memoriams nl. in L'Echo d'Ostende 25.09-28.09 en vooral 2.10.1935 - Le Littoral 28.09.1935 - Le Phare 2.10.1935 en De Zeewacht 28.09 en 5.10.1935. Ze bevatten een overzicht van STRACKÉS loopbaan, lofwoorden voor zijn persoonlijkheid en bijzonderheden over zijn begrafenis. Ook hier stoten we op onjuistheden en zelfs tegenstrijdigheden. Maar dat is niet ongewoon in de berichtgeving. Het uitvoerigst curriculum vitæ van STRACKÉ vinden we in Le Littoral en in De Zeewacht. De anonieme journalisten putten daarbij overvloedig uit STRACKÉS autobiografie.

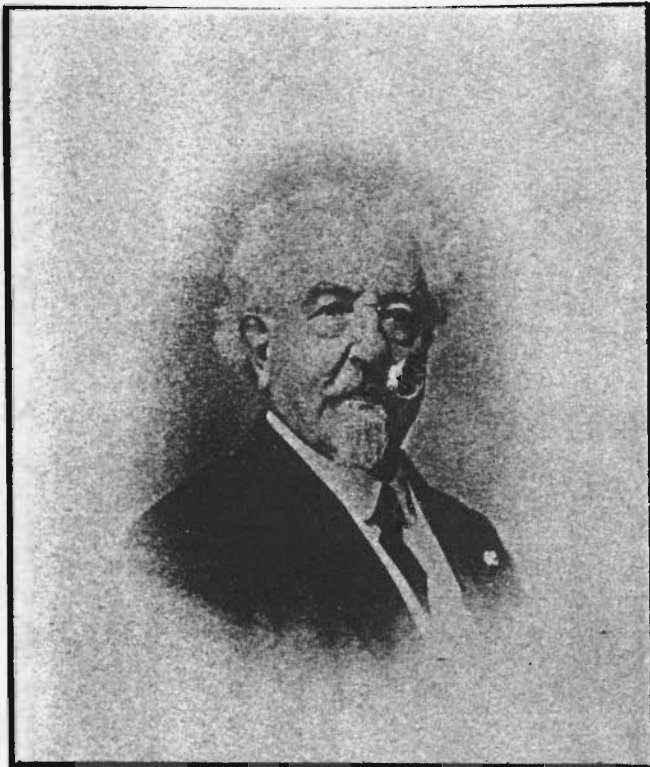
De Franstalige bladen zingen onvermengd de lof van STRACKÉ. In zijn eerste (kort) in memoriam onderstreept L'Echo dat STRACKÉ wars was van politiek gekonkel en hooggeschat werd bij de internationale hoteliersbond. Voor Le Littoral was STRACKÉ een pionier en een mecenas voor zijn adoptiefstad - een nobel man, gedienschtig, edelmoedig.

Le Phare hemelt hem het meest op in een dubbele bijdrage (in hetzelfde nr van 2.10.1935) die een heel persoonlijk accent draagt. In de twee stukken wordt herinnerd aan het proces Oscar HELSMOORTEL (juni 1915) waarbij STRACKÉ het leven van die kolenhandelaar zou gered hebben, een bewering die helemaal niet strookte met een andere belangrijke informatiebron, zoals ik vroeger heb aangetoond. Het eerste stuk plaatst STRACKÉS hoedanigheden in reliëf : hij was enthousiast, scherpzinnig, van een bezonnen durf die hem in staat stelde nieuwe wegen op te gaan. Zijn bevoegdheid op het gebied van het hotelbedrijf was al lang bekend in het buitenland. En de journalist illustreert dat.

Op een winteravond in 1906, vertelt onze reporter, pas terug van een reis door de Karpaten, bevonden we ons in een hotelhal in

Unter den Linden in Berlijn. De oude hotelhouder de naam Oostende noterend toen wij ons inschreven, vroeg ineens naar "CHTRAKKE" (sic), een jeugdvriend. Of we hem kenden? Toen we hem zeiden dat STRACKÉ het ver gebracht had en dat hij in de achting stond van de koninklijke familie, was hij tot schreiens ontroerd. Zonder zekerheid daarover te hebben vermoed ik dat die Berlijnse hotelhouder Lorenz ADLON was, de jeugdvriend van STRACKÉ toen deze nog kegelzetter was in Heidelberger Fass in 1858 en 1859.

Bij al die wierook laat De Zeewacht (28.09.1935) een gedempte kritische noot horen. De anonieme journalist - het kan A. ELLEBOUDT zijn - beëindigt de schets van STRACKÉ's levensloop met een dubbele opmerking. Na genoteerd te hebben dat hij onder de oorlog ('14-'18) al zijn materieel ter beschikking van het Rode Kruis had gesteld, voegt hij eraan toe: "later werd zijn handelwijze ten onrechte beknipt". Onze kranteman schaart zich dus niet aan de kant van de bekniptelaars maar laat verstaan dat er geroddeld werd. Waarover? Waarom? Hij geeft geen verklaring. Twee zinnen verder geneest en slaat hij. Hij zegt: "Aug. STRACKÉ was 'n rechtschapen man die bewust was van het werk dat hij geleverd had om in de samenleving tot een hogere stand te komen en daarom misschien wel te veel met de eer gediend was". Dat betreft dus de ijdelheid van STRACKÉ, een menselijke eigenschap die hem inderdaad niet vreemd was.

A. STRACKÉ
foto op zijn "doodsantje"
verz. O. VILAIN

En nu de begrafenis. Ook daarover vernemen we misleidende en eigenaardige dingen. In zijn nr 28 van september 1935, d.w.z. daags na de begrafenis, meldt L'Echo d'Ostende: "Le service funèbre et l'inhumation ont eu lieu dans l'intimité". Je wrijft je ogen uit als je dat leest want op 2.10. publiceert dezelfde krant een uitgebreid verslag, veruit het degelijkste van alle, over de plechtigheid. In de inleiding daarvan herstelt L'Echo zijn vergissing aldus: "...malgré que celles-ci (nl. les funérailles) devaient être intimes, beaucoup de monde avait tenu à y assister...".

Er is nog meer tegenstrijdigheid. In het tweede stuk van Le Phare (Mort de M. STRACKÉ) lezen we aan het slot "ce généreux bienfaiteur et donateur a été bien oublié le jour de son enterrement". Anderzijds besluit de reporter van Le Littoral zijn in memoriam aldus: En

assistant à ces funérailles qui n'avaient pourtant reçu aucune publicité nous avons été émus en voyant l'élite d'Ostende venir rendre hommage à l'homme de bien qui venait de disparaître. De nombreuses couronnes témoignaient aussi de gratitude cachée". Het is blijkbaar de bedoeling geweest de begrafenis in alle stilte te houden want er werden geen doodsbrieven rondgestuurd, wat ook

bevestigd wordt door de Zeewacht (5.10.1935) : ...had de omgeving van de afluivende eraan gedacht om een doodsbericht uit te zenden... voorzeker zou er in de kerk geen plaatsje vrij geweest zijn".

Onthutsend en tegelijk veelzeggend is een ander mededeling van Le Phare (2.10.1935, het eerste stuk). Onze anonieme journalist beweert daar dat de begrafenisplechtigheid in grote mate mogelijk werd gemaakt door de tussenkomst van de ex-president van de Oostendse hoteliersbond die het initiatief nam om een collecte te houden onder de oud-collega's van de overledene. Daaruit moeten wij besluiten dat STRACKÉ financieel aan de grond zat. Dat hij de laatste 15 jaar van zijn lang leven zijn geld en goed had opgemaakt. Anderzijds wordt dat bevestigd door het feit (mij uit privé-bron meegedeeld) dat zijn dochter Augustine in 1936 de nalatenschap van haar vader verzaakte hoogst waarschijnlijk omdat die deficitair was.

Gestorven op dinsdag 24 september 1935 werd STRACKÉ de vrijdag daarop, 27 september, begraven. Als bewoner van de Verlaatstraat behoorde hij tot de parochie van Sinte-Catharina (Conterdam). De lijkdienst werd echter gehouden in de St. Pieter en Pauluskerk, ongetwijfeld op aandringen van de Oostendse hoteliersbond.

Van de plechtigheid geven L'Echo (2.10.1935) en de Zeewacht (5.10.1935) een ampel verslag. Het eerste is omstandiger en zakelijker en bevat de lijkrede uitgesproken door de heer Michel DE COSTER.

Dat van de Zeewacht was ingestuurd door een Oostendenaar "vriend en bewonderaar van STRACKÉ" en is nogal sentimenteel. De onbekende gelegenheidsschrijver wijst op de zeldzaamheid van een lijkstoet door "'t Bosje" en probeert een poëtische stemming op die zachte septembermorgen op te roepen. Hij noteert dat de lijkstoet, met bloemenkransen beladen, door het Hazegras trok voorbij de plaats waar STRACKÉ zijn loopbaan begonnen was. Naarmate de stoet de stad naderde, sloten vele stadsgenoten zich aan. Tot zover de Zeewacht.

Ik volg nu verder het verslag van L'Echo. "...de nombreuses couronnes et fleurs avaient été envoyées..." Het Internationaler Verein, de Oostendse hoteliersbond en het Oostends gemeentebestuur hadden voor een bloemenkrans gezorgd.

De rouw werd geleid door de heer RAU. Is dat een familielid van de kant van STRACKÉ's eerste vrouw? Is dat de koper van STRACKÉ's oesterput? Ik heb het niet kunnen uitmaken. Bij de familie, waartoe in de eerste plaats Augustine STRACKÉ behoorde, had zich de heer RUPP uit Ligneville (sic) aangesloten, al jaren bevriend met STRACKÉ. (Waarschijnlijk is hier Lunéville bedoeld, ca. 25 km oostelijk van Nancy, in Lotharingen). Ook van die man weet ik niets af.

Het stadsbestuur was vertegenwoordigd door burgemeester MOREAUX, schepenen VAN VLAANDEREN, stadssecretaris SURMONT en A. VROOME, ceremoniemeester van de stad. De wereld van het hotelbedrijf door de voorzitter van de nationale hoteliersbond, door de voorzitter van de Gentse hoteliersbond en door de leden van de Oostendse bond en vele andere personaliteiten.

Na de dienst werd het lijk naar het kerkhof aan de Nieuwpoortse Steenweg gevoerd. Vóór de familiegrafkelder hield Michel DE COSTER, voorzitter van de hoteliersbond een rede waarin hij op beknopte en persoonlijke wijze een betrouwbaar levensbeeld van STRACKÉ schetste. Ik licht er het volgende uit. "Hij was een voorbeeld,

zei de spreker, voor onze vereniging zowel door zijn bevoegdheid als hotelhouder als door zijn innerlijke kwaliteiten. Hij was een volmaakte 19de eeuwse hotelier...altijd onberispelijk gekleed... als een burchtheer zijn gasten onthaldend, met bloemen voor de dames en voor ieder een vriendelijk welkomstwoord. Die verfijnde hoffelijkheid en die oprechte dienstvaardigheid bezorgden hem de vriendschap van de koninklijke familie, vriendschap die de zonnestraal was in zijn leven". Mevr. DIEGEL, alias Augustine STRACKÉ, dankte bewogen.

Zo eindigde dat rijkge vulde leven van de arme kegelzetter uit Mainz. Na 45 jaar geschitterd te hebben in de zakenwereld werd hij door de oorlog en zijn nasleep in de schaduw verdrongen. In de eenzaamheid gestorven werd hij tenslotte met veel eerbetoen begraven. Bovendien werd hem een blijvend eerbewijs gebracht. Op 24 januari 1936 besliste het schepencollege een straat te noemen naar de energieke hotelier die Oostende zoveel diensten bewezen had. Inderdaad werd toen de Uitzichtstraat, die de Boude-
wijnstraat met de Kaaistraat verbond, gewijzigd in August Stracké-
straat.

STRACKÉ verdiende dat gebaar van piëteit vanwege zijn adoptiefstad. Zijn leuze, die hij aan het slot van zijn autobiografie met fierheid aanhaalt : "travail mène au but", heeft hij ten overvloede waar gemaakt. Door onverdroten arbeid heeft hij inderdaad zijn doel bereikt.

Het kleine dappere kegelzettertje dat met de rusteloze inzet van uitzonderlijke talenten tenslotte een hotelhouder werd van internationaal formaat, blijft een Oostends boegbeeld van de Belle Epoque.

THEMATENTOONSTELLINGEN

De tentoonstelling over "Kinderspeelgoed van voor 1960" kan nog een laatste maal bezocht worden op zaterdag 6 februari.

Op 13 februari start de tentoonstelling "LUCHTVAART TE OOSTENDE".

Aan de hand van documenten, tijdschriften, boeken en vooral foto's zal een overzicht gegeven worden van de Oostendse luchtvaartgeschiedenis van 1909 tot heden, met het accent op "de vergane glorie van de luchthaven van Stene".

Ons bestuurslid, de heer Walter MAJOR, staat in voor de organisatie.

HET VERZET AAN ONZE KUST

A. MAERTENS, onderluitenant-leerling aan de Koninklijke Militaire School te Brussel promoveerde in 1982 met een proefschrift over : HET GEHEIM LEGER EN DE ZONE III SECTOR BRUGGE-OOSTENDE van 1940 tot aan de bevrijding. (Bron : Het Geheim Leger. 1940-1944. Uitgave J. Verbeke en Co Gent, 1986, 334 blz.)

Bij dezelfde uitgeverij J. Verbeke en Co te gent komt te verschijnen : NIET LANGER GEHEIM door Kolonel S.B.H. Guy VAN POUCKE, de clandestiene organisatie en operaties in het Kustgebied en Noord-West-Vlaanderen van het Geheim Leger - Zone III - Sector Brugge-Oostende.

De Westvlaming Kolonel S.B.H. Guy VAN POUCKE steunde voor deze detailstudie op een 100-tal nooit voordien gepubliceerde documenten die hij na een jarenlange navorsing bijeen kon brengen.

Eindelijk een stap in de goede richting want wie hoorde ooit over de organisatie en de actie van het Geheim Leger aan de Kust. Ik herinner me voor het eerst iets over dit onderwerp gezien te hebben op een tentoonstelling over "Het Verzet in Europa" die liep in het Britse War-museum te Londen. (Tijdschrift De Plate, 14de jaargang, nr 1/1985 blz 21 en 22).

J.B. DREESEN

OOSTENDE IN 1835 : REISEBRIEFTE AUS BELGIEN
van DR. JOH. WILH. LOEBELL*

...Die Stadt ist schlecht gebaut un hat ein weit ärmlicheres Ansehn, man sieht wenig oder keine Spuren van Wolhabenheit und Behaglichkeit der Einwohner. Ich glaubte wenigstens allerlei Vergnügungsanstalten und Unterhaltungsörter als Speculationen auf die Börsen der vielen Engländer, die sich in den Sommermonaten des Seebads wegen hier aufhalten, zu finden, allein vergebens habe ich nach solchen Orten umhergespäht, wo man sich und anderen die quälende Langeweile des Badelebens einigermassen verstecken und bemänteln kann.

Ostende besisst, vermöge seiner geographischen Lage und seines Hafens, noch immer unverächtliche Vortheile für Schiffahrt und Handel. Der Zugang zu dem Hafen is leicht und auch in der Jahreszeit möglich, wo die Flüsse gefroren sind, der Aufenthalt in den Bassins völlig sicher. Den Nachtheilen, welche Ebbe und Fluth durch Veränderungen in der Riefe des Jahrwassers und des Hafens selbst hervorbringen, hat man längst entgegenzuwirken gestrebt. Die früheren Versuche waren vereinzelt und unsicher, und brachten gewöhnlich nur die Vertauschung eines Uebels mit einem andern hervor, aber unter Napoleon wurden grossartigers und auf ein besseres System gegründete Arbeiten vorgenommen. Andere zur Vervollständigung derselben dienende sind von der gegenwärtigen Regierung angeordnet worden; von ihrer Vollendung erwartet man die gänzliche Ueberwindung der bisher noch obwaltenden Schwierigkeiten.

Die Eifersucht, welche die von Kaiser Karl V für den Verkehr mit Indien hier errichtete Handelsgesellschaft bei den Holländern erregte, der Streit, den sie darüber erhoben, die Mühe, die sie sich gaben, ihre Aufhebung zu bewirken, zeugen für die Bedeutung, die ein von hier aus mit Geschick und Einsicht betriebener Handelsverkehr hätte gewinnen können. Der Handel von Ostende ruhte hierauf bis zum americanischen Kriege. Als in diesem Holland, mehr von politischer Leidenschaftlichkeit fortgerissen, als seinen Handelsinteressen gemäss, sich zu den Feinden seines alten Bundesgenossen gesellt hatte, war weit und breit kein neutraler Hafen als Ostende, und da die österreichische Regierung für diesen Fall schon einige Massregeln ergriffen hatte, so kam die hiesige Schiffahrt für die Kriegsjahr in grosse Aufnahme.

Im Jahre	1777	liefen ein	59	Ostend	Schiffe		
"	"	1779	"	"	358	"	"
"	"	1780	"	"	886	"	"

So schnell liesz aber auch dieser vorübergehende Schwung wieder nach, dasz von Schiffen aller Art, einheimischen und auswärtigen,

im Jahre 1782 einliefen 2.636, und
" " 1783 " 1.694;

obschon erst im Herbst dieses lesztern Jahres die Präliminarien zwischen England und Holland unterzeichnet worden waren. Dass Ostende's Handel indess nicht ganz wieder auf seinen vorigen Standpunkt sank, hatte es dem Kaiser Joseph zu verdanken, der es schon 1781 zu einem Freihafen machte. Dadurch blieb der hiefige Verkehr auch nach dem Frieden zwei bis drei mal so bedeutend, als er vor dem Ausbruche des Krieges gewesen war, und schon fing er an, sich zusehends wieder zu heben, als die französische Revolution jede begonnene Anknüpfung wieder zerrisz. Während der Republik und des Kaiserreichs benusste man alle Gelegenheiten, die sich zu Unternehmungen darboten, aber bei dem schwankenden Zustande und dem schnellen Wechsel der Verhältnisse wurde etwaniger Gewinn durch einen folgenden Verlust wieder aufgehoben. Nach dem Sturze Napoleons konnte sich Ostende neben den holländischen Seeplaszen und dem aufblühenden Antwerpen vollends nicht halten, und die meisten hiesigen Schiffe wurden in diese Häfen geschickt. Der Fischfang, von dem man etwas erwartete, hob sich nicht, und Ostende sah sich auf einigen Rüstenverkehr, einigen Handel mit Salz und Holz, und auf die englischen Paquetbote und Dampfschiffe beschränkt. Die Revolution hat hier fast gar keine Veränderung hervorgebracht. Denn im Jahre 1829 liefen ein 539 Schiffe, und
" " 1834 " " 558 " dagegen
" " 1832 " " 972 "

welche vorübergehende Zunahme nur der damaligen Lage Antwerpens zuzuschreiben ist.

Doch scheinen Manchen die oben angegebenen Vortheile der Lage und des Hafens so Grosz, dasz sie die Hoffnung, den hiesigen Handel wieder mehr aufleben zu sehen, noch nicht aufgeben. Sie erwarten dies besonders von der Eisenbahn, wenn diese ein mal bis zur deutschen Gränze vollendet sein, und ein Zweig derselben, nach dem 1834 gegebenen Gesetze, bis hieher laufen wird...

* uitg. Berlin, 1837.

IN DIT NUMMER

- blz. 40 : D. FARASYN : Oostendse huisnummers.
blz. 42 : N. HOSTYN : Boekbespreking; Oud Oostende in Beeld.
blz. 43 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
blz. 44 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
blz. 45 : D. VERSTRAETE : William Goold.
blz. 49 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - collectie Ostendiana.
blz. 52 : A. VAN ISEGHEM : Boekbespreking; Het vroegere Mariakerke en Oostende.
blz. 53 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (5).
blz. 54 : O. VILAIN : De taalkwestie in de gemeenteraad.
blz. 55 : J. KLAUSING : Een liedje over de Kapellestraat.
blz. 56 : G. BILLIET : Laatste jaren en dood van August Stracké.
blz. 63 : J.B. DREESEN : Boekbespreking ;Het verzet aan onze kust.
blz. 64 : J.H. LOEBELL : Reisebriefe aus Belgien.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Emile Bulcke herdacht

De Oostendse heemkring De Plate en het stadsbestuur onthullen een gedenkplaat Emile Bulcke aan het laatste woonhuis van de kunstschilder, Leon Spilliaertstraat 55. Op zaterdag 21 november wordt tevens een retrospectieve tentoonstelling met werken van deze meester geopend in het stedelijk Museum voor Schone Kunsten

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 3 - maart 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

MAART - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de avondvoordracht die doorgaat op :

donderdag 31 maart 1988 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6, met als

Onderwerp : DE OOSTENDSE COMPAGNIE (1715-1735) Maritiem-Economische aspecten

Spreker : de heer Jan PARMENTIER, medewerker aan het Seminarie voor Koloniale en Overzeese geschiedenis van de R.U. Gent.

De meeste auteurs en sprekers behandelen onze, gekende, OOSTENDSE COMPAGNIE meestal vanuit het politiek gebeuren. Wij hebben Licenciaat Jan PARMENTIER bereid gevonden ons ook eens de maritiem-economische aspecten toe te lichten.

Vanavond spreekt hij ons, algemeen maritiem gezien, over de schepen, hun bemanningen en de gages, het leven aan boord, de uitredingslasten, de vaarroutes.

Op het economisch-financieel terrein geeft hij een antwoord op de volgende vragen : wat brachten de schepen mee terug ? Welke waren de uitwisselingsproducten en de gebruikte handelstechnieken ? Welke waren de winstmarges en wie zat er achter het hele systeem ?

De meeste onder ons kennen de heer PARMENTIER van de voordrachten die hij reeds voor onze Kring bracht. Als medewerker van het Seminarie van Koloniale en Overzeese geschiedenis aan de RUG en als geassocieerd lid van de Koninklijke Belgische Marine Academie is hij een gewaardeerd auteur van geschiedkundige bijdragen en mededelingen in Nederlandse, Engelse en Deense gespecialiseerde tijdschriften. Hij is een vlot en aangenaam spreker die zijn publiek steeds weer weet te boeien door zijn onderwerp en de manier waarop hij het brengt.

Eens te meer een fijnstelling van een ongeschreven blad van onze Oostendse geschiedenis, die U zeker niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

EEN TWEEDE SUCCES VOOR ONZE AKTIE

"BEHOUD DE GEVELS VAN HET E. FEYSPLEIN" !

**KAMER VOOR HANDEL
EN NIJVERHEID** v.z.w.
VAN HET ARRONDISSEMENT OOSTENDE

O ref : RB/gf/076

Oostende, 24.12.1987

DE PLATE
Secr : Rode Kruisstr, 4
8400 OOSTENDE

Geachte Heren,

Uw vraag om steun voor het behoud van de gevelreeks op het Ernest Feysplein hebben wij in de Raad van Beheer van 15 december jl. besproken.

Wij zijn het ten volle met U eens dat het verdwijnen van dit stukje oud-Oostende ten allen prijze moet vermeden worden.

Wij hebben dit standpunt bij de bevoegde personen van het Stadsbestuur verdedigd.

Wij hopen dat deze brief U in passende omstandigheden en ten gepasten tijde dienstig zal zijn en groeten,

Hoogachtend.

Raf BULCKE
Voorzitter

door Daniel FARASYN

Bij het uitgraven van het terrein bestemd voor de aanleg van een ondergrondse parking bezuiden de Leopold II laan in september-oktober 1987 werd door dhr. CALCOEN, stadslandmeter, nauwkeurig de ligging en de afmetingen genoteerd van diverse oude grondvesten en kokers in de bouwput teruggevonden. De heer CALCOEN legde die gegevens vast op kaart. Foto's werden genomen tijdens de graafwerken. Zo werd het mogelijk tot betere identificatie over te gaan van wat hier werd blootgelegd...een stukje ondergrondse geschiedenis van onze stad.

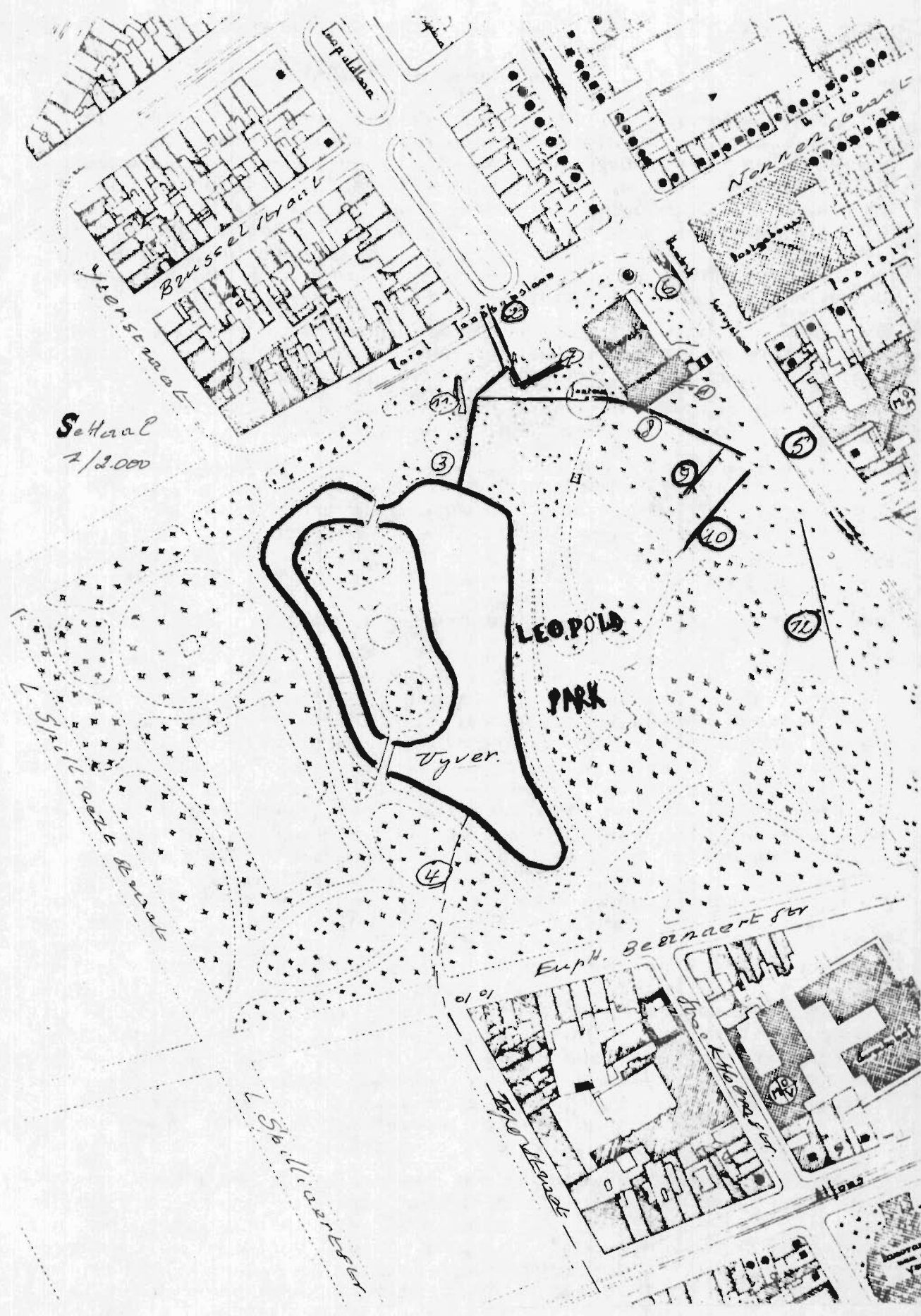
Dhr. DREESEN bezorgde mij de kaart en foto's, wat mij toeliet enkele rectificaties en aanvullingen te brengen aan mijn bijdrage in het januarinummer van ons tijdschrift verschenen.

Op een hierbijgevoegde kaart heb ik, ruw geschetst, de gegevens aangebracht door dhr. CALCOEN aangetekend.

1 is het transfostation waarvan de bouwaanbesteding plaats vond in augustus 1913. Het station werd in gebruik genomen in juli 1914 en in 1957 afgebroken. Nu werden de grondvesten ervan bijna volledig opgeruimd. Gezien het niveau waarop de talrijke kokers voorkomen, lijdt het geen twijfel dat het hier om leidingskokers gaat en niet om rioolwerken. Evenwel blijf ik bij mijn vroeger standpunt, dat dit gebied van de 17e eeuw tot 1855 als lozingszone benut werd om het rioolwater doorheen de wallen in de stadsgracht af te leiden.

2 is de 3 m. brede en 2,60 m. hoge gemetste koker, die van uit de Westkant van de Leopold II laan het Park inliep. Deze werd niet tijdens het Hollands Bewind maar wel bij de sloping van de wallen in 1874 in de vroegere stadsgracht gelegd. Bij de planning van de stadsuitbreiding had de stad het project opgevat aan de rand van de oude stad een riool met grote diameter aan te leggen die als spuiriol zou fungeren. Tevens had de stad met de staat op 29-06-1873 een akkoord afgesloten dat de stad met de aanleg van rioolwerken zou beginnen, zelfs wanneer de verkoop der terreinen, voorzien op 29-08-1873 niet door de regering zou worden goedgekeurd. Minister van Financiën, MALOU, aanvaardde het aankoopaanbod van MOURLON dd. 25-08-1873 niet en gaf op 02-09-1873 opdracht aan de stad met de aanleg van de riolen te beginnen, zoals het bij conventie was voorzien. Aldus werd in 1874 een grote koker aangelegd die langsheen de Leopold II laan, de Van Iseghemlaan en de Nieuwe Visserskaai liep. Om deze nieuwe grote riool te spuien was voorzien water te onttrekken aan de vijver van het Leopoldpark, vijver, die als enig deel van de stadsgracht aan de Westkant van de stad bewaard bleef. Deze vijver zou gespijsd worden met water afkomstig uit de afleidingsvaart en uit de stadsgrachten van het Hazegras, zoals dit reeds sinds de Hollandse Periode, 1814-1830, het geval was.

De grote "Aquaduc" 2 werd daarom met de vijver verbonden door het leggen van een waterkoker in een deel van de vroegere stadsgracht 3. Deze koker, gebouwd op een voet van ongewapend beton had een hoogte van 1,60 m. bij een breedte van 1,20 m. Om over voldoende water in de vijver van het park te beschikken besliste de stad op 18-05-1875 aan de verbindingskoker tussen de vijver en de grachten van het Hazegras een grotere diameter te geven dan oorspronkelijk was vastgelegd. De uitvoering van dit werk

Schaal
1/2.000

LEOPOLD
PARK

Vyver

Euph. Bernaertstr

Spillstraat

Spillstraat

Spillstraat

Spillstraat

op 27-09-1876 aan DELBOUILLE toevertrouwd, die in 1874 de domaniale gronden van Oostende had aangekocht. Zo kwam de leiding tot stand, die van uit de zuidelijke stadsgrachten doorheen de Ieperstraat 4 water in de vijver van het Leopoldpark aanbracht.

De aanvoer van een groot watervolume naar de vijver was niet alleen nodig voor het spuien van de nieuwe riolen. De stad wenste ook water uit de vijver te trekken om dit in de stad te bedelen.

In 1858-1859 had men reeds een artesische put aangeboord bijna op het noordelijk uiteinde van de Parkstraat bij de Babylonestraat 5. Wegens zijn hoog zoutgehalte kon het hieruit gewonnen water niet als drinkwater benut worden. toch werd het in daarop volgende jaren langsheen een rudimentair net naar een vijftal openbare pompen, "Borns-fontaines", geleid, die aan de rand van de oude stad waren geplaatst o.m. in het begin van de Madridstraat, in de Babylonestraat bij het gevang, in de Ooststraat, op de hoek van de Kapucijnen- en de Nieuwstraat en in de Jozef II straat tegenaan de pastorie. Voor 2 ctm. kon men aan deze pompen een emmer water verkrijgen om te wassen en te schrobben. In 1871 vatte de stad het plan op om het waterleidingsnet verder uit te breiden en huisaansluiting op dit net mogelijk te maken. Dit vergde echter de beschikking over een ruime waterhoeveelheid en een krachtige pompinstallatie. Daarom werd een nieuwe watertoren van 12 m. hoogte "sur terrain vierge" d.i. op tot hiertoe onbebouwde grond, in 1871-1872 opgericht aan de voet van de wallen even bezuiden de hoek van de K. Janssenslaan en de H. Serruyslaan 6. Deze toren werd in 1897 afgebroken. Tevens werd een aftakking 7 aangelegd in 1874 van uit de grote "Aquaduc" 2 naar de watertoren. Ook werd er een koker van 0,6 m. diameter 8 geplaatst naar de oude artesische put. Men was in 1875 zinnens minstens nog twee nieuwe leidingen tussen de artesische put en de vijver aan te brengen om zowel water uit de vijver te trekken als om overtollig putwater in de vijver te lozen. Wellicht zijn dit de kokers 9 en 10. In welk jaar die zijn gelegd is mij niet bekend.

Ten slotte wil ik nog wijzen op een stuk vestingsmuur 11 van 3 m. breedte, daterend uit de Hollandse Periode en op een gemetselde loopgracht uit de tweede wereldoorlog 12 die bij de graafwerken werken werden blootgelegd.

Met een speciaal dankwoord aan dhr. CALCOEN wil ik deze bijdrage afsluiten. Nauwe samenwerking tussen stadsdiensten en onze heemkring kunnen zeker bijdragen tot een betere kennis van het verleden van onze stad.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (2)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Hilde DOMBRECHT (piano)

Geboren te Oostende op 23 maart 1946.

In 1956 begonnen de drie "Dombrechtjes" (Hilde, Pieter en Paul) muziek te studeren aan het Stedelijk Conservatorium te Oostende. Voordien waren de eerste muzikale ervaringen opgedaan in de "Grote Kerk", op het hoogzaal, tijdens de zondagsdiensten als vader Stephaan DOMBRECHT het orgel bespeelde, vooral rond de Kersttijd,

toen de ganse familie ingeschakeld werd in een koortje, dat de Middernachtsmis 4-stemmig opluisterde. Bij deze gelegenheid zong Hilde als schuchter solistje de bekende kerstliederen, iets dat zij jaren lang is blijven doen.

Tussen 1957 en 1963 volgde zij ondertussen de Grieks-Latijnse Humaniora aan het Sint-Andreaslyceum en liep conservatorium, waar zij de graad van uitmuntendheid behaalde voor piano en voordracht reps. bij Mevr. R. VANZANDIJCKE en Mevr. L. VANHOUTTE. In 1965 werd zij laureate van de eerste "Pro Civitate" wedstrijd voor piano te Brugge.

In 1967 behaalde zij bij prof. Abel MATTHIJS de 1ste prijs piano aan het Koninklijk Conservatorium te Gent. In 1970 behaalde zij bij G. MAES aan hetzelfde conservatorium de 1ste prijs kamermuziek. Vanaf 1967 werd zij lerares piano te Ronse en te Kortrijk. Tot voor enkele jaren bleef zij pianistiek actief, vooral in kamermuziekverband.

Geleidelijk is door het beoefenen van Eutonie (een soort Westerse yoga) een andere omgang met muziek en pedagogie gegroeid. Op het ogenblik volgt zij opleiding Eutonie in Duitsland, driemaal per jaar trekt zij zich terug in "Gernsbach" voor 14 dagen. Als ze in het land is geeft ze haar pianocursus te Kortrijk. Ze begeleidt ook de eurythmic in de Gentse Steinerschool. Hilde DOMBRECHT zet zich in voor "De twee Adem", een koor voor hedendaagse muziek, dat zij samen met koorleider Mark DE SMET, dirigent van "De nieuwe muziekgroep" in 1985 oprichtte.

1° Pro civitate Brugge 1965 : Nationale muziekwedstrijd piano met o.a. Rhapsodie in sol opus 79 van J. BRACHMS.

Hilde Dombrecht, piano.

Nr. 193.448; 1LP.

Paul DOMBRECHT (hobo)

Geboren te Geluwe op 9 oktober 1948.

Studeerde aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel, waar hij in 1972 de hogere diploma's hobo en kamermuziek behaalde. Sinds diezelfde periode legt hij zich tevens toe op de studie van de 18e en 19e eeuwse instrumenten. Met die verschillende instrumenten concerteerde hij vrijwel in gans Europa.

In kamermuziekverband musiceerde hij in uiteenlopende combinaties met o.a. de gebroeders KUYKEN, Robert KOHNEN, Gustav LÉONHARDT, Frans BRÜGGEN en anderen.

In 1984 richtte hij het ensemble "Octophores" op, gespecialiseerd in het uitvoeren van klassieke kamermuziek op originele blaasinstrumenten. Tevens is hij lid van "La Petite Bande".

Hij verleende zijn medewerking aan verschillende radio en T.V. producties en vele plaatopnamen o.a. bij "Harmonia Mundi", Seon, Musica Magna, Telefunken en vooral Accent.

Binnenkort verschijnt bij Accent "Telemann's Tafelmuziek" deel III waar Paul DOMBRECHT de algemene leiding op zich nam.

Hij is leraar aan het Lemmensinstituut te Leuven en aan het Koninklijk Muziekconservatorium te Brussel.

1° Kerstklanken : met o.a. Noël van Cl. DAQUIN. Trio voor orgel van J.N. LOEILLET. Vivace en Andante uit Concerto nr 2 van G. F. HÄNDEL. Largo en Vivace uit de Sonate in mi be gr. voor hobo en orgel van G. TELEMANN.

Paul Dombrecht, hobo : Stefaan Dombrecht, orgel. De kerstliederen worden gezongen door het Sint-Niklaaskoor van Oostduinkerke. Duinenhalm DL 111630; 1LP.

- 2° Concerts royaux; Nouveaux concerts; L'Apothéose de CORELLI. L'Apothéose de LULLY. Sonatas: La Superbe; La Steinquerque; La Sultane van François COUPERIN. Uitgevoerd op originele instrumenten met o.a. Paul Dombrecht, barokhobo. Philips 6747 174; 6 LP.
- 3° Parnassus-ensemble : Concerto opus 37 van J. BODIN de BOISMORTIER. Concerto opus 2 nr 4 van F. GIMINIANI. Sonate in re kl. van A. DORNEL. Triosonate uit Tafelmusik van G. TELEMANN. Sinfonia in F. van J. FUX, voor blazers en basso continuo met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Studio G. Steurbaut te Gent 1976. Alpha DB 248; 1 LP.
- 4° Sonate II van Th. VINCENT. Sonate I van W. BABELL. Sonate I van F. GIMINIANI. Sonate in F van G.F. HÄNDEL. Sonate in g van C.Ph.E. BACH. Sonate in c van C. FÖRSTER, voor hobo, cello en klavecimbel met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in de Sint-Stefanuskerk te Melsen, oktober 1978. Accent ACC 7804; 1 LP.
- 5° Concerto a quattro in d van G. F. HÄNDEL. Triosonate in g van G. TELEMANN. Sonate in G van B. GALUPPI. Quartett in F van J.G. JANITSCH. Quintett in D van J.Chr. BACH, voor blazers en basso continuo. Parnassus ensemble met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in de Sint-Stefanuskerk te Melsen, november 1978. Accent ACC 7806; 1 LP en ACC 47806; 1 CD.
- 6° Suite in g uit Getreue Music-Meister. Sonate in B uit Essercizi musici. Partita II in G uit Die kleine Cammer-Music. Sonate in g uit Tafelmusik, voor hobo en basso continuo van G. TELEMANN met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Protestantse kerk te Brussel-Koninklijke kapel, februari 1980. Accent ACC 8013; 1 LP en ACC 48013D; 1CD.
- 7° Suite nr 1 BWV 1066 van J.S. BACH. ...Sinfonia nr 37 van J. HAYDN. Vlaams Kamerorkest van Brussel o.l.v. A. Van Lysebeth met o.a. Paul Dombrecht, hobo. V.K.B. 1980 501; 1 LP.
- 8° Cantates : o.a. Herr streü in mich des Wortes Samen; Nach Finsterniss und Todesschatten van G. TELEMANN. Parnassus ensemble met o.a. Paul Dombrecht, hobo. Opgenomen in Protestantse kerk te Brussel-Koninklijke kapel, juni 1981. Accent ACC 8120; 1 LP.
- 9° Sonate (1960) van A. WEBER. Controversia (1968) van A. JOLIVET. Mobile (1962) van H. HOLLIGER. Notturmo romantico (1980) van W. CARRON, voor hobo en harp. Paul Dombrecht, hobo. Pavane ADW 7069; 1 LP.
- 10° 6 Brandenburgischen Konzerte BWV 1046-1051 van J.S. BACH. Uitgevoerd op originele instrumenten o.l.v. G. Leonhardt met o.a. Paul Dombrecht, hobo (nrs 1 en 2). Opname december 1976 en juni 1977. RCA RL 30400; 2 LP.
- 11° Musikalisches Opfer BWV 1079 van J.S. BACH. Amphion Ensemble met o.a. Paul Dombrecht, Engelse hoorn. Pavane ADW 7095; 1LP.

- 12° Sonates nr 4 in G en nr 5 in F voor blazers en basso continuo van J.D. ZELEŒKA met o.a. Paul Dombrecht, hobo.
Accent ACC 8226; 1LP.
- 13° The virtuoso romantic oboe : 3 Romances opus 96 van R. SCHUMANN. Morceau de salon opus 228 van J.W. KALLIWODA. Grand sonata opus 35 van J.P. PIXIX, voor hobo en piano. Paul Dombrecht, hobo; J. van Immerseel, piano.
Opgenomen in de Protestantse kerk Brussel-Koninklijke kapel, april 1983.
Accent ACC 8330; 1LP.
- 14° Der Tod Jesu : cantate voor soli, koor en orkest van C.H. GRAUN.
Soli, Westvlaams vocaal ensemble o.l.v. P. Peire; Musica Polyphonica met o.a. Paul Dombrecht, hobo.
Opgenomen in Sint-Andreas Instituut te Brugge, april 1982.
Erato NUM 750602; 2 LP.
- 15° Symfonie nr 7 opus 92; Fidelio ouverture opus 72b van L. VAN BEETHOVEN, voor 9 blazers.
Octophorus met o.a. Paul Dombrecht, hobo; Piet Dombrecht, hoorn.
Opgenomen in Sint-Gilliskerk te Brugge, augustus 1984.
Accent ACC 8434; 1LP.
- 16° Quintet KV 452 van W.A. MOZART. Quintet opus 16 van L. VAN BEETHOVEN, voor piano en blazers.
Octophorus met o.a. Paul Dombrecht, hobo; Piet Dombrecht, hoorn.
Opgenomen in de Sint-Elisabethkapel te Antwerpen, december 1985.
Accent ACC 8538; 1LP en ACC 58538; 1CD.
- 17° Zie : Paul Beelaerts nr 1.
- 18° Zie : Paul Beelaerts nr 2.

OOSTENDE IN DE KUNST TE OSLO

Bij een recent bezoek aan de National Galeriet te Oslo, liepen we door een zaal waarin een gasttentoonstelling uithing met grafisch werk van Erich HECKEL (1883-1970).

Tot onze verwondering meenden we op een van de litho's het kanaal Oostende-Brugge ter hoogte van Sas-Slijkens te herkennen. En dat was het ook want de titel van het werk luidde KANAL VED OOSTENDE (1916) (Kanaal van Oostende). Dit zette er ons toe aan meer aandacht aan de titel van de andere werken te besteden.

Hieruit bleek dat Erich HECKEL voor en tijdens Wereldoorlog I (waarschijnlijk als soldaat) in Vlaanderen vertoefde en er met zijn schetsboek was rondgetrokken.

Tussen de werken vonden we nog een werk uit Oostende gedateerd 1917 : DANSENDE MENN (Dansende mannen).

Er hing ook nog een FLAMS SLETTE LANDSKAP (1916), VED GENT (1916), LANDSKAP FRA ALS (ALS = Aalst) (1913), BAR VEDOUMEN (1916-Gent), ISKJELLNAT RESTAURANTEN (1916-Gent).

Als Westvlaming hebt u met de vertaling van de Noorse titels waarschijnlijk geen probleem ?

J.B. DREESEN

OOSTENDSE LIEDERSCHAT

door J. KLAUSING

OP DE VISMARKT BEN IK GEBOREN

I.

Op de vismarkt ben ik geboren
Op de vismarkt ben ik gekend
Zonder vis dan loop ik verloren,
Maar met vis ben ik content.
'k Leze nooit geen boek of gazetten,
Politiek zit voor mij in de hoek,
Ze mogen gerust de wereld verzetten,
'k Vage aan alles vierkantig mijn broek.
Maar als de vis te diere is
Loop ik met but of haring.

Refrein : Een plate of een kabeljauw dat is mijn leven
Nog nooit van sedert 'k ben getrouwd ga 'k buiten de schreve
Ik leur altijd met mijn karre rond langs de straten
En 't klinkt toch zo schoon uit mijn mond verse platen

II.

'k Heb ook geen schrik van de koude
't Mag sneeuwen en vriezen dat 't krakt
Een onweer kan mij niet weerhouden
'k Heb er altijd mijn ronde gedaan.
Zet ik mij somtijds in een koleire
Als er eene te veel afbiedt
Met mijn tonge kan ik mij verweren :
Zeg Wanne, meisje, peist ge dat ik 't hebbe voor niet
Maar dat is toch mijnen bonheur,
Altijd maar op mijn wegen.

III.

Niemand kan er tegen mij roepen
Zulke schone stemme dat ik heb
Overlaatst zei Melle de Soepe
Dat ik een mislukte chanteuse ben.
Maar mijn vis wil ik niet derven,
Als ik er op peis, mijn herte doet zeer.
Daarom als ik eens kom te sterven
Vraag ik dat ze een stokvis in mijn kiste steekt
Maar gene sprot of geen haring,
Pakt er dan liever een lekkere paling.

ONTSTAAN VAN DE OOSTENDSE HANDELSKAMER

In "Biekorf" 87, 4, 1987, p. 375 e.v. staat een interessant artikel afgedrukt getiteld "Het ontstaan van de Handelskamer te Oostende 1803". Het is van de hand van L. VAN ACKER.

Hij benadrukt de rol van August WIELAND als promotor en in een nawoord geeft hij een korte biografie van deze boeiende Oostendse figuur.

Aangeraden lectuur !

N. HOSTYN

door Norbert HOSTYN

1913

Op 20 februari 1913 organiseert Jan DE CLERCK een benefiet-avond in de zaal "Asseloos" ten voordele van de weduwe van ene loods VERBURGH die op zee was omgekomen, en van haar acht kinderen. Vele musici uit zijn vriendenkring verleenden hun medewerking aan dit door DE CLERCK op touw gezette "kunstfeest" : de zangeressen HULPIAU en MORMONT, de pianisten Théo MOREAUX en E. BORREY, de cellist Maurice DUFRASNE, de violist Gilbert MOREAUX en de declamator Jean FRAEYS.

In 1913 stuurde Jan DE CLERCK enige schilderijen naar een salon van de "Circle Artistique" te Tournai : een "Hoekje te Nieuwpoort", een "Oostendse wasvrouw" en twee aquarellen "Marine en "Piazzetta San Marco na een regenbui". Zijn Oostendse kunstvrienden Madeleine DE PAPE en Léonard DE SELLIERS waren ook in dat salon vertegenwoordigd (1).

In "La Fédération Artistique", een gezagvol kunsttijdschrift uit die jaren, verscheen in dat verband volgende kritiek :

"J. De Clerck, un fidèle habitué du pointillisme, ne comprend jamais mieux son sujet que quand le soleil l'inonde de tous ses rayons. On remarque le "Coin de Nieuport" et "Laveuse"." (2)

1914

Deelname aan het Salon te Spa met drie schilderijen : "Anna - Oostende", "Gedwongen rust - werf te Oostende" en "Venezia - Piazza San Marco bij grijs weer" (3). Tijdens de oorlog geraakten deze werken zoek te Spa.

Aan dit salon deden ook Oscar DE CLERCK, Léonard DE SELLIERS en Oscar HALLE mee.

De zomertentoonstelling van de "Cercle Artistique" in de Koninklijke Gaanderijen was de laatste manifestatie in zijn soort te Oostende. De opening was op 4 juli 1914. Als ere-exposanten hadden men Jacob SMITS, Auguste OLEFFE en Franz CHARLET gevraagd hun doeken naar dat salon te sturen. Ze schitterden er onverwacht-korte tijd naast werken van Félix BEULENS, Emile BULCKE, Madeleine DE PAPE, Jef DE BROCK, Oscar CORNU, Eugène-Achille GERBOSCH, Léonard DE SELLIERS, DEMEUNYNCK en Oscar DE CLERCK. Jan DE CLERCK's kunst was er uitgebreid vertegenwoordigd.

De criticus van "Le Carillon" oordeelde niet onverdeeld gunstig over wat hij er te zien kreeg van Jan DE CLERCK :

"M. Jan De Clerck a envoyé plusieurs pastels. Son "Man van Smarten" est, malgré sa légende flamande assez incompréhensible. J'aime peu ses soirs : "Soir Antique" et "Le Soir tombe" de même que son "Chantier à Venise" éblouissant et appliqué. "Ce que je sens quand je ne vois pas" qui, paraît-il, représente "la passe de la main sur le visage" et sa "Première Neige" qui embue d'une glaciis rose tout le paysage. Mais nous pardonnons volontiers à M. De Clerck de voir rose la neige, puisque nous lui devons "Au Repos" et surtout la "Rade Silencieuse". Je sais bien, on pourrait discuter sa manière impressionniste, arguer que les barques sont assez factices, les flots un peu irréels et trop éclaboussés de

soleil. Mais le dessin est d'une maître. Et quelle couleur ! Quel sentiment ! En dépit des critiques, "Au Repos" et "La Rade" resteront et ne dépareraient ni une collection célèbre, ni un musée" (4).

Voor het eerst ontmoeten we hier de "Handwreef" in eigentijdse literatuur. Y. RENAUD bespreekt ze kort. Is het tē gedurfd te veronderstellen dat "De Handwreef" pas van kort voor 1914 dateert ?

1914 moest overigens voor Jan DE CLERCK een beslissend jaar worden : hij had een ambt als tekenleraar aanvaard ergens in Servië. Hij was omzeggens vertrekkenklaar toen de oorlog uitgerekend daar ontbrandde. Na de gebeurtenissen te Serajevo verklaarde Oostenrijk-Hongarije op 28 juli de oorlog aan Servië... De helse sneeuwbal ging aan 't rollen.

Ook voor Jan DE CLERCK was het zéker niet het ogenblik om zich op reis te begeven. Zijn toekomstplannen vielen in duigen.

Toen de Duitse troepen België binnen vielen en ook Oostende rechtstreeks bedreigd werd, vluchtte de familie DE CLERCK, net als talloze anderen uit hun stad weg. Per garnaalboot ging de vaart naar Engeland. De directeur van het Gaity-Théâtre, een vroegere werkgever van Georges DE CLERCK, hielp er hen aan een woning : "Beechcroft", Idmiston Road, Worcester Parc, Surrey. In die dagen verbleven Jan's broers Georges en Oscar in Amerika. Oscar werkte er aan opdrachten voor tentoonstellingen te New-York, Philadelphia, Boston en Rio de Janeiro.

In Engeland zou Jan DE CLERCK opgenomen worden in de hulpdiensten van het Belgisch leger. Eerst zou hij in een munitiefabriek tewerkgesteld zijn geweest, en later in een valschermatelier. Volgens niet meer te controleren getuigenissen hield hij zich ook bezig met projecten voor scheepscamouflages.

Anno 1914 zou hij in Engeland ook Constant PERMEKE geholpen hebben. Deze had een kwetsuur opgelopen tijdens het beleg van Antwerpen, en was erg gewond naar Engeland overgebracht. Constant PERMEKE zou zijn zoon John (°1914) naar Jan DE CLERCK genoemd hebben.

The Museum,

Folkestone =

Exhibition of Modern

Belgian Pictures . . .

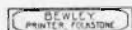
under the auspices of

The Belgian Ministry of Fine Arts.

1916.

8

		£	s.
75 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
76 PAYSAGE, LA RIVIÈRE	L. Frederic	20	0
77 PAYSAGE, SOUS-BOIS...	L. Frederic	20	0
78 OLD STEPS ...	L. Reckelbus	15	0
79 ENFANT DANS LES GRISAILLES	L. Frederic	36	0
80 TEMPS GRIS ...	C. Houben	10	0
81 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
82 PAYSAGE, ARDENNES	L. Frederic	20	0
83 ST. PAUL'S ...	J. Celos	10	0
84 YPRES, 1915 ...	M. Van der Loo	21	0
85 BARQUE DE PÊCHE, OSTENDE	J. De Clerck	40	0
86 LA ROUTE EN HIVER	J. De Clerck	40	0
87 PAYSAGE EN FLANDRE	O. Rotsaert	8	0
88 VIELLES MAISONS À PERTH	P. Delcour	15	0
89 LE PETIT MARCHÉ ...	J. Celos	4	0
90 L'ESCAUT, ANVERS ...	P. Thelen	12	12
91 BARQUE DE ST. VALERY (effet de soleil)	O. Leschevin	12	0
92 INTÉRIEUR ...	P. Delcour	18	0
93 VIEUX QUAI À LIERRE	M. Van der Loo		
94 LES PONTS DE LONDRES	P. Paulus	3	0
95 NOCTURNE ...	A. Marcette	15	0
96 CHRYSANTHÈME	G. Ceunis	6	0

RYMAN & Co. Ltd.

CATALOGUE

Exhibition
of
Belgian
Art

23, HIGH STREET - - OXFORD

ON-STAIR CASE.

TITLE.	ARTIST.
1.—Effet de neige	P. Cauchie
2.—Automne à Fern Hill Park	"
3.—Bracuhill	D. Vermeulen
4.—L'Eglise d'Oost Dunkerque (Nieuport)	"
5.—Jour de marché (Nieuport)	M. Seghers
6.—La Lettre	Van Roy
7.—Le Chenal de Nieuport	M. Seghers
8.—Village de La Panne	V. Uytterschaut
9.—Eglise d'Oost Dunkerque	"
10.—Automne, Rouge Cloitre	"
11.—Vieille Ruelle à Furnes	"
12.—The Sundial	Mme. J. Didier-Allard
13.—Jour d'Hiver	"
14.—Sous Bois	"
15.—Le Maison	"
16.—Evening at Old Malden Smith	Jan de Clerck
17.—First Spring Day	Mme. J. Didier-Allard
18.—Walter Scott's Bridge	"
19.—La Rade Silenciense	Jan de Clerck
20.—Antwerp	P. Thelen
21.—Vers le Moulin	P. Thelen
22.—Chaumière dans les Dunes	C. Jacquet
23.—Journée d'Eté	P. Thelen
24.—Repos Forcé	Jan de Clerck
25. { Ruelle des Ardennes	E. Tytgat
Fin de Vacances	"
Bourgeois belges en promenade	"
26.—Portrait d'Homme (Sanguine)	Verbrugge
27.—Portrait de Vieille Femme (Sanguine)	"
28.—Old Man	"
29.—Ostende	F. Verhaegen
30.—Marée d'équinoxe	A. Marcette
31.—L'Ecluse Maidenhead	"
32.—En Hollande	"
33.—La Laitière	"
34.—Environs de Nieuport	"
35.—Zélande	E. de la Montagne

Tijdens de Eerste Wereldoorlog verbleven er wel meer Belgische kunstenaars in Engeland : Emile CLAUS, Isidoor OPSOMER, Léon DESMET, Jules DEBRUYCKER, Albert BAERTSOEN, Léonard DE SELLERS, Edgard TYTGAT, Robert BOUDRY, Constant PERMEKE...

Via zijn goede vriend Eugène-Achille GERBOSCH kwam Jan DE CLERCK te Londen in contact met Paul LAMBOTTE, Directeur der Schone Kunsten bij het Belgisch Ministerie voor Wetenschappen en Schone Kunsten. Paul LAMBOTTE was de bezieler van een aantal initiatieven ter promotie van de Belgische kunstenaars in ballingschap, ondermeer een tentoonstelling te Folkestone, anno 1916, en één te Oxford by RYMAN & C° Ltd.

- (1) Cercle Artisque de Tournai. 29me exposition 1913, Tournai, 1913, p. 41, nr. 67-68; p. 57, nr. 297-298.
- (2) L.J., Au Cercle Artistique de Tournai, in La Fédération Artistique, 12 october 1913, p. 3; hernomen in Le Carillon van 16 october 1913.
- (3) Ville de Spa. Exposition des Beaux-Arts. 53me Salon 1914, Spa, 1914, nrs. 56-58.
- (4) Y. RENAUD, L'Exposition des Beaux-Arts (suite), in Le Carillon, 23 juli 1914.

(vervolgt)

door Ann CASIER

14. NESTOR PRYS

Van Nestor PRYS, de broer van Désiré, is weinig te vinden. GREGOIR vermeldt een zekere PRYS, broer van Désiré, doch zonder voornaam, waarvan de kans groot is dat het om Nestor gaat en die orkestlid van het theater te Brugge was (1). Die functie werd nadien in de locale pers teruggevonden, wanneer Nestor in 1897 de namiddagconcerten leidde (2). In 1897 en 1898 is Nestor PRYS één van de eerste violisten in het Kursaalorkest en soms gelegenheidsdirigent, waarbij zijn goede smaak in het opstellen van programma's evenals zijn correcte manier van orkest leiden geprezen werden (3). Hij verving dan ook dit jaar NEUF COUR als leider van het Kursaal-dansorkest (4).

Als componist kregen een drietal werken van hem een eerste uitvoering te Oostende. De meest favoriete was "Sérénade voor violen en orgel" onder leiding van N. PRYS, met medewerking van A. WIEGAND. Alle violisten namen plaats op de trap die naar het orgel leidde en zo vermengde zich de klank van beide instrumenten wondermooi.

De werken van Nestor PRYS die in het Kursaal uitgevoerd werden zijn :

- Les bacchantes, intermezzo (orkest)
- Danse orientale (orkest)
- Entr'acte pizzicata (snaren)
- Les éphémées, valse lente (orgel)
- Gavotte (orkest)
- Gavotte pompadour (orkest)
- Ma mie (zang en piano)
- Minuit (orkest)
- Les Mules, valse (orkest)
- Sérénade Vénétienne (orkest)

15. PIETRO LANCIANI (1857-1912)

Zie De Plate 86/118-119

16. AUGUSTE STRAUWEN (1874- ?)

Auguste STRAUWEN werd in 1905 dirigent van de balconconcerten en leidde vanaf 1912 de ochtendconcerten. Hij was als dirigent niet zo belangrijk.

17. PAUL GOOSSENS (1868- ?)

Paul GOOSSENS werd geboren te Elsene op 7 augustus 1868. Hij studeerde aan het conservatorium te Brussel waar hij later repetitor werd van de concerten onder leiding van GEVAERT en van Joseph DUPONT.

Hij was ook stichter van de Cercle Gilson, kamermuziekvereniging voor blaasinstrumenten, en tevens van een klein symfonisch orkest.

GOOSSENS was achtereenvolgens tweede dirigent te Amiens, Nantes, Rochelle, Rochefort en Sables d'Olonne. Hij dirigeerde symfonische concerten in België, Frankrijk en in Duitsland.

Hij werd in 1912 tweede dirigent van het Kursaalorkest, naast Léon RINSKOPF (5). Een der mededingers naar deze plaats was Jef

KEURVELS, de pianist-begeleider van het Kursaalorkest (6).

GOOSSENS verkoos eerder het lichte muziekgenre, in de voetsporen van LANCIANI, en dirigeerde soepel, elegant, energiek en expressief (7).

-
- (1) E. GREGOIR, Deuxième complément et supplément au volume : les artistes musiciens belges au XVIIIème et au XIXème siècle, Brussel-Parijs, 1890, p. 267.
(2) C. LOONTIENS, in La musique à Ostende, in Ostende et le littoral, o.l.v. H. VANDEPUT, 1932, p. 197.
(3) S.O., 17.08.1897.
(4) S.O., 11.04.1897.
(5) C.O., 26.03.1912.
(6) Gent, Universiteitsbibliotheek, HS 2687 (202). Handschriftelijke documenten m.b.t. Léon Rinskopf.
(7) S.O., 15.06.1912.
-

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

REGATTEN GEHOUDEN TE OOSTENDE

De roeisport was reeds in de vorige eeuw een druk beoefende sporttak (hoewel door een zekere elite). In Oostende werden er wedstrijden georganiseerd die vooral bekend waren onder de benaming "Regattes d'Ostende".

Deze regatten werden gehouden op het kanaal Oostende-Brugge en dit ter hoogte van het clubhuis van de plaatselijke vereniging "S.R.S.N.O." (Société Royale Sport Nautique Ostendaise) beter gekend bij de bewoners als Sport Nautique.

Vreemde verenigingen kwamen ook hun wedstrijden in Oostende organiseren. Bij zulke wedstrijden was het de beste gelegenheid om de binnen- en buitenlandse elite in de roeisport aan het werk te zien.

In Oostende werden er verschillende keren Europese kampioenschappen gehouden.

Om deze sportgebeurtenissen te herdenken werd er dan aan de deelnemende roeiers een medaille geschonken.

Hieronder een reeks van deze medailles.

1895 MEDAILLE IN BRONS Ø 39 mm MET BOL EN RING

R. Omlijsting gevormd door versieringen en met in het midden een anker, roeispanen, enterhaken, palmtakken en een vlag met een tekst in 4 lijnen :
FÉDÉRATION/BELGE/DES SOCIÉTÉS/D'AVIRON
onderaan FISCH & C°

V. Zelfde omlijsting als op de rectozijde doch in het midden een randschrift :
* CHAMPIONNATS D'EUROPE. OSTENDE 15 SEPTEMBRE 1895

1910 MEDAILLE IN ZILVER & EMAIL Ø 29/34 mm MET RING

R. Medaille in de vorm van een wapenschild met reddingsboeien, anker, links een wimpel met de kleuren van Oostende en rechts de kleuren van België.

Op de reddingsboei een legende :
RÉGATES/INTERLES/D'OSTENDE

- V. Een tekst in 2 lijnen :
JUIN/1910/.
onderaan Paul FISCH

1914 MEDAILLE IN VERGULD ZILVER Ø 29 mm MET RING

R. Op de voorgrond 3 toeschouwers kijkend naar een roeiboot met 4 en stuurman.

- V. Links een eiken- en lauwertak en rechts een tekst in 4 lijnen :
F.B.S.A./OSTENDE/26 JUILLET/1914
990

Deze wedstrijden waren georganiseerd door Fédération Belge Sport Aviron.

1914 MEDAILLE IN VERGULD ZILVER Ø 25 mm MET RING

R. Op de voorgrond 3 toeschouwers kijkend naar een roeiboot met 4 en stuurman.

- V. Links een eiken- en lauwertak en rechts een tekst in 4 lijnen :
R.I.S.N./OSTENDE/28 JUIN/1914
990

1925 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm

R. Roeier in actie naar links varende en met op de achtergrond bomen, vuurtoren, fabriek met kraan en een schip.

- V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES JUBILAIRES/D'OSTENDE/...../MAI-JUIN/1925/...

1926 MEDAILLE IN VERGULD BRONS 50 mm

R. Roeier in actie naar links varende en met op de achtergrond bomen, vuurtoren, fabriek met kraan en een schip.

- V. Eiken- en lauwertak in kransvorm met middenin een tekst in 4 lijnen :
S.R.S.N.O./RÉGATES/INTERNATIONALES/1926

1928 MEDAILLE IN ZILVER Ø 33 mm MET RING

R. Zicht op de oude kursaal van uit zee.

- V. Een randschrift : ROYAL SPORT NAUTIQUE. OSTENDE. 1928. In het midden 2 lauwertakken en gekruiste roeispanten met in elke hoek een letter R S N O.

1937 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS Ø 28 mm MET RING

R. Stadswapen van Oostende met een kroon, 2 gekruiste roeispanten en links en rechts lauwertakken.
R.S N.O

- V. Een tekst in 4 lijnen :
S.R.S.N.O./RÉGATES/INTERNATIONALES/1937

1954 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.

- V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 5 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/D'OSTENDE/6-7 JUIN/1954/. 1er PRIX .

1957 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 5 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/D'OSTENDE/9-10 JUIN/1957/1er PRIX

1958 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/25-26 MAI 1958/. 1er PRIX .

1958 MEDAILLE IN BRONS Ø 29 mm MET RING

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. Een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/25-26 MAI 1958/. 2e PRIX .

1959 MEDAILLE IN BRONS 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/17-18 MAI 1958/. 1er PRIX .

1960 MEDAILLE IN BRONS Ø 50 mm

- R. Een roeier in vooraanzicht, rustend in zijn boot.
V. 2 lauwertakken in kransvorm met bovenaan een ster en in het midden een tekst in 4 lijnen :
RÉGATES INTERNATIONALES/OSTENDE/5-6 JUIN 1960/. 1er PRIX .

1966 MEDAILLE IN KOPER. Afm. 36/46 mm

- R. Medaille in schildvorm met kroon en 3 Olympische ringen.
V. Een tekst in 2 lijnen :
S.R.S.N.O./29 & 30 - 5 - 66

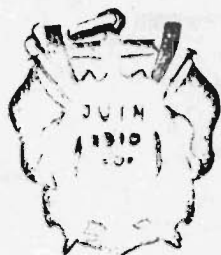
1974 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 70 mm

- R. NEDERLANDSE CULTUUR
Enbleem van de Olympische Spelen met onderaan
B.L.O.S.O.
V. Een tekst in 3 lijnen :
K.R.N.S/OOSTENDE/1974

1975 MEDAILLE IN NIKKEL. Afm. 45/45 mm

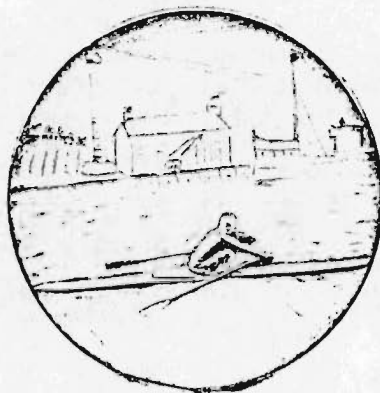
- R. Rechts boven BLOSO
2 gestilleerde roeiers kijkend naar links.
V. Een tekst in 3 lijnen :
K.R.N.S./OOSTENDE/1975

Buiten deze opgesomde medailles bestaan er nog vele andere.

1910 Medaille in zilver
& email ø 29/34 mm met ring

1925 medaille in
verguld brons ø 50 mm

1937 medaille in verzilverd
brons ø 28 mm met ring

1960 medaille in
brons ø 50 mm

door J.B. DREESEN

Haast twee eeuwen geleden werd in ons land een leger op de been gebracht dat voor het eerst de benaming "nationaal" verdiende.

Jozef II kreeg, vanwege zijn vernieuwingspolitiek, meer en meer te kampen met het verzet van zijn onderdanen. Hierbij waren de onlusten van 1787 een eerste ernstige waarschuwing die echter vanaf 1789 in een stroomversnelling terecht kwam.

"De republiek der Verenigde Nederlandse Staten" improviseerde de lichte troepen. Duizende vrijwilligers stroomden toe. Het mangelde hen niet aan moed, enthousiasme en offervaardigheid maar spijtig genoeg ontbrak hen ondervinding, afdoende bewapening, tucht en krijgsbeleid. Het patriottenleger kwam er echter en maakte zich klaar om aan te vallen.

Een oud-officier van het Oostenrijkse leger, Jean André VANDER MERCH - afkomstig uit Menen en die uit het Oostenrijks leger ontslag had genomen omdat hij de verhoopde graad van generaal niet verkregen had - werd opperbevelhebber van dit leger met de graad van luitenant-generaal.

Dit patriottenleger leverde slag in de Kempen en bezette op 25 oktober 1787 Turnhout. In november van hetzelfde jaar trokken ze naar Vlaanderen, bezetten op 7 november Sint Niklaas en Lokeren en bevrijdden op 12 november Gent. Op 17 november capituleerde het garnizoen van Brugge en werd ook Oostende bezet. De Oostenrijkse commandant van Oostende, generaal de RINSMAL trachtte nog in contact te komen met het Brugse garnizoen, om de Oostenrijkse weerstand tegen de rebellen te organiseren, maar dat mislukte hem. Hij geraakte met zijn troepen op de dool, geraakte in geen enkele Westvlaamse stad meer binnen en trok ten lange laatste naar Frankrijk waar hij de wapens neerlegde. Dit was het roemloos einde van het Oostenrijks-Oostendse garnizoen.

Over de afloop van deze opstand en het kortstondig bestaan van de "Republiek der Verenigde Nederlandse Staten" spreken onze geschiedenisboeken. Waar echter weinig over geschreven werd en bekend is gebleven is over het Oostendse aandeel in deze "bevrijdingsoorlog".

Het enige dat ik tot nog toe vond is een trommel van de Oostendse vrijwilligers uit die periode.

De trommel is een cilinder in hout van 41 cm hoogte en dezelfde diameter, beschilderd met witte en bruine wolvetanden. Boven en onderaan is de trommel voorzien van een zwart, geel, rood getande houten band. Het instrument behoort tot de verzameling van het Koninklijk Legermuseum te Brussel.

Daar we volgend jaar de 200ste verjaring van dit gebeuren herdenken loont het de moeite over dit onderwerp wat zoekwerk te ondernemen. Wie doet mee ?

B E Z O E K   O N S   H E E M M U S E U M

Open iedere zaterdag van 10u tot 12u
15u tot 17u

HET IS EVENEENS GEOPEND OP DEZELFDE UREN VAN 2 APRIL TOT EN MET
17 APRIL UITGENOMEN OP 5 EN 12 APRIL

1944...

ZEEHELDENPLEIN ▲

“PETIT-NICE” ▼

COPYRIGHT BY
PHILIP MICHAEL
1944

(FOTO MICHAËL; S.A.O.)

'T KIND MOET EEN NAAM HEBBEN
OF NAAMGEVING TE OOSTENDE 1800-1988

door Norbert HOSTYN

Alles is mode in deze wereld. Denk maar aan de sport : joggen, aërobic, snooker, golf, jetski.... waar men tien jaar geleden nog tevreden was met lopen, turnen, een partijtje drieband, tennis of surfen. Merkenmode en -snobisme in de kledij is een ander hoofdstuk die tot in de scholen is doorgedrongen en niet zelden het klimaat onder de leerlingen verpest.

Alles is mode in deze wereld en ook het geven van voornamen aan pasgeborenen ontsnapt niet aan deze regel.

In dit artikel willen we nagaan wat de krachtlijnen ter zake waren te Oostende. We ondernamen geen doorgedreven onderzoek, maar beperkten ons tot een aantal steekproeven rond "scharnierjaren" : 1800, 1850, 1901, 1925 (goed en wel na W.O. I), 1945 (onmiddellijk na W.O. II), 1960, 1970, 1980 en ten slotte 1988. Erg actueel dus.

1800

Om een idee te krijgen wat de favoriete voornamen te Oostende waren rond 1800 - in volle Franse periode - raadpleegden we het register met geboorteakten van dat jaar, en wel de copie bewaard in de Burgerlijke Stand.

We gingen als volgt te werk : we noteerden de voornamen uit de index die alfabetisch op familiennaam is opgesteld en wel het deel gaande van de letters A tot en met G.

Dat leverde ons 102 jongens en 76 meisjes op. Voldoende om enig representatief idee te krijgen van de krachtlijnen in de voornaamgeving dat jaar, nu 188 jaar geleden.

JONGENS (OP 102 VOORNAMEN)

Jean : 21	Corneille : 1
Pierre : 17	Désiré : 1
François : 9	Edouard : 1
Joseph : 8	Etienne : 1
Charles : 5	Eugène : 1
Louis : 5	Frederik : 1
Philippe : 5	Guillaume : 1
Jacques : 4	Henri : 1
Antoine : 3	Jean-Baptiste : 1
Lievin : 2	Joachim : 1
Salomon : 2	Laurent : 1
Adrien : 1	Mathieu : 1
Alexandre : 1	Nicolas : 1
André : 1	Stephanus : 1
Auguste : 1	Theodore : 1
Augustin : 1	Thobi : 1

MEISJES (OP 76 VOORNAMEN)

Marie : 19	Celestine : 1
Jeanne : 17	Charlotte : 1
Rosalie : 6	Clarisse : 1
Anne : 5	Euphrasie : 1
Thérèse : 5	Françoise : 1
Sophie : 4	Isabelle : 1
Virginie : 4	Julienne : 1

Cathérine : 4	Justine : 1
Colette : 3	Léonore : 1
Adèle : 1	Marguerite : 1
Agnes : 1	Marthe : 1
Ange : 1	Monique : 1
Annette : 1	Melanie : 1
Barbe : 1	Pétronille : 1
Rose : 1	

1850

Voor deze tweede steekproef consulteerden we de lijst der geboorten zoals afgedrukt in het Oostendse nieuwsblad "La Flandre Maritime", meer bepaald de volledige periode tussen 1 april en 31 juli, tzt. 4 maand. Genoeg om een idee te hebben welke namen toen gangbaar en populair waren.

JONGENS (OP 82 VOORNAMEN)

Auguste : 13	André : 1
Jean : 11	Antoine : 1
François : 6	Armand : 1
Emile : 4	Arnold : 1
Henri : 4	Bertrand : 1
Louis : 4	Charles : 1
Alexis : 3	Eugène : 1
Alphonse : 3	Felix : 1
Désiré : 3	Guillaume : 1
Edouard : 3	Gustave : 1
Joseph : 3	Julien : 1
Pierre : 3	Michel : 1
Constantin : 2	Laurent : 1
George : 1	Leopold : 1
Albert : 1	Philippe : 1
Alfred : 1	Firmin : 1

Jean en François blijven erg in trek maar de populariteit van Auguste is pijlsnel de lucht in gegaan.

MEISJES (OP 72 VOORNAMEN)

Marie : 10	Christine : 1
Elise : 5	Clémentine : 1
Espérance : 3	Clothilde : 1
Hermanie : 3	Elodie : 1
Justine : 3	Emilie : 1
Rosalie : 3	Eugène : 1
Anne : 2	Hélène : 1
Caroline : 2	Hortense : 1
Cathérine : 2	Julie : 1
Clémence : 2	Julienne : 1
Emma : 2	Josephine : 1
Florentine : 2	Léonie : 1
Jeanne : 2	Lucie : 1
Adeline : 1	Mathilde : 1
Alette : 1	Nathalie : 1
Alice : 1	Pauline : 1
Alosie : 1	Pharailde : 1
Camille : 1	Philomène : 1
Céline : 1	Mélanie : 1

Octavie : 1
Stephanie : 1
Valérie : 1

Sidonie : 1
Sylvia : 1
Zéline : 1

Marie blijft omzeggens het grote "kassukses" met iets minder dan 1 x op 7; maar dat lijkt dan toch een afname in vergelijking met de onderzochte namen in 1800 waar we 1 x op 4 haalden.

Verder valt de grotere verscheidenheid in voornaamkeuze op in vergelijking met 1800.

1901

1901 : in volle "Belle-Epoque" dus. We onderzochten 2 maanden : juni-juli wat ons 254 geboorten opleverde.

JONGENS (OP 141 VOORNAMEN)

François : 11
Maurice : 9
Alphonse : 6
Louis : 5
Auguste : 5
Edouard : 5
Henri : 5
Gerard : 4
Julien : 4
Joseph : 4
Léon : 4
Achille : 3
Albert : 3
André : 3
Arthur : 3
Charles : 3
Georges : 3
Gustave : 3
Edmond : 2
Emile : 2
Gaston : 2
Edgard : 2
Jean : 2
Jacques : 2
Pierre : 2
Oscar : 2
René : 2
Robert : 2
Victor : 2
Camille : 2
Romain : 1
Willy : 1

Aimé : 1
Alexander : 1
Baptiste : 1
Cyril : 1
Constantin : 1
Dieudonné : 1
Eloi : 1
Ernest : 1
Eugène : 1
Ferdinand : 1
Firmin : 1
Florimond : 1
Frédéric : 1
Herman : 1
Hippolyte : 1
Jean-Baptiste : 1
Jules : 1
Josse : 1
Ladislas : 1
Léon : 1
Lievin : 1
Lucien : 1
Marcel : 1
Matthieu : 1
Maximilien : 1
Noël : 1
Odilon : 1
Olivier : 1
Prosper : 1
Rigobert : 1
Valère : 1
Richard : 1

MEISJES (OP 113 VOORNAMEN)

Madeleine : 11
Marie : 8
Yvonne : 8
Marguerite : 6
Hélène : 6
Elise : 5
Jeanne : 5
Paula : 4
Adrienne : 3

Julie : 1
Julienne : 1
Irma : 1
Léontine : 1
Louise : 1
Lydie : 1
Marcelline : 1
Mathilde : 1
Mélanie : 1

Angèle : 3	Nathalie : 1
Céline : 3	Nelly : 1
Ester : 3	Pauline : 1
Irène : 3	Rolande : 1
Alice : 2	Rosalie : 1
Alida : 2	Urbanie : 1
Berthe : 2	Victorine : 1
Albertine : 2	Wilhelmine : 1
Espérance : 2	Zulma : 1
Anna : 1	Coralie : 1
Christine : 1	Ernestine : 1
Estelle : 1	Elodie : 1
Eugène : 1	Eveline : 1
Fernande : 1	Florida : 1
Florine : 1	Fortunée : 1
Georgine : 1	Germaine : 1
Hilda : 1	Joséphine : 1
Delphine : 1	

Marie blijft hoog scoren, maar Madeleine is nu erg populair. In onze 2 vorige steekproeven vinden we die naam niet terug. Minder voor de hand liggend is de hoge frequentie van de voornaam Yvonne.

(vervolgt)

DE MAGAZIJNEN "AUX VARIÉTÉS"

Als vervolg op "Een liedje over de Kapellestraat" (De Plate 88/55), vond ik per toeval in de verzameling "De Zeewacht" van het jaar 1924 een reeks aankondigingen (1/2 bladzijde !) van deze winkelketen naar aanleiding van de solden die toen (het was toen Juli) gehouden werden. Natuurlijk, alles aan 4,95 ₣ !

Er waren op dat tijdstip twee magazijnen "Aux Variétés" in onze stad. Eén in het nummer 24 Vlaanderenstraat, en de andere in de Kapellestraat 48. Dat laatste, gelegen in de richting van de "Grote Markt", was in het huis naast het huis waar thans het magazijn Caddy (dat het nummer 50 draagt) gevestigd is.

De uitbaters - volgens de aankondiging - waren : C. & A. DE BAERDE-MACKER. Volgens dezelfde aankondigingen waren er nog een tiental magazijnen met dezelfde naam, verspreid over het ganse land.

Jef KLAUSING

THEMATENTOONSTELLING

Tot en met 17 april loopt de tentoonstelling "LUCHTVAART TE OOSTENDE"

Aan de hand van documenten, tijdschriften, boeken en vooral foto's wordt een overzicht gegeven van de Oostendse luchtvaartgeschiedenis van 1909 tot heden, met het accent op "de vergane glorie van de luchthaven van Stene".

Ons bestuurslid, de heer Walter MAJOR, staat in voor de organisatie.

door Piet OPSTAELE

Inleiding

Dit artikel beoogt een korte levensschets te geven van T. HAMMAN die reder was en zich gedurende dertig jaar als gemeenteraadslid en als schepen in dienst heeft gesteld voor de belangen van de stad Oostende.

Alhoewel het opzoekingswerk naar de basisgegevens vrij vlot ging, werd het probleem van het gebrek aan bronnen steeds groter naar mate ik dieper in het leven van deze Oostendse politicus binnendrong.

Eén van de belangrijkste oorzaken hiervoor was de vernieling van het stadhuis, de stedelijke bibliotheek en het stadsarchief in het begin van W.O. II.

I. Levensschets van Theodore Hamman

1. Geboorte, kinder- en jeugdjaren

Op 29 september 1792 werd, in de Weststraat nr. 49 te Oostende Theodore als zoon en negende kind van het gezin van Thomas Theodore en Jeanne Henriette Francisca DUBRUILLE geboren.

De kleine Theodore werd waarschijnlijk gedoopt door een priester van de parochie St. Petrus en Paulus te Oostende.

Vader HAMMAN was niet van Oostendse origine, maar werd geboren te Diksmuide (16 september 1751). Verhuisde naar Oostende waar hij huwde met een Oostends meisje en zijn beroep als apotheker uitoefende. Thomas was een tijdlang president van de Kamer van Koophandel te Oostende. Hij is ook schepen en gedurende ongeveer één jaar burgemeester (20 jan 1795 - 20 feb 1796) van de stad Oostende geweest.

Over de kinder- en jeugdjaren van Theodore is weinig gekend, dit geldt eveneens voor het eventueel onderwijs onderricht dat Theodore zou gevolgd hebben.

2. Het familiaal milieu waarin Theodore opgroeide

Theodore groeide op in een brede familiekring van 7 kinderen en na hem werd nog één kind, Thérèse Jeanne Antoinette, geboren.

Dat de kindersterfte in deze periode ook in de meer begoede kringen van de maatschappij groot was mag blijken uit het feit dat Theodore twee van z'n zusjes nooit gekend heeft, omdat ze binnen de drie jaar na hun geboorte stierven. En het laatste kind van de familie HAMMAN bleef slechts één jaar in leven.

Daar het aantal bronnen uit het begin van de 19de eeuw zeer beperkt zijn is het moeilijk om een volledig beeld van het familiaal milieu van de HAMMAN's te schetsen. Men kan stellen dat de familie tot de hogere burgerij van Oostende behoorde.

Bij de HAMMAN's is er een zekere traditie van beroepen in de medische sector te bespeuren : Theodore's grootvader, Theodore Adolphe, was geneesheer; zijn vader was apotheker en z'n broer Antoine leerde het beroep van apotheker aan zijn vader.

De politiek speelde in het gezin een niet onbelangrijke rol, daar vader HAMMAN schepen en een tijdlang burgemeester van de stad Oostende is geweest. Ook het zeezezen en de zeevaart vormden

waarschijnlijk een belangrijke factor in het leven van Theodore. Twee van z'n broers (Joseph en Jean) waren zeemannen die onder het bevel stonden van Guillaume ROYON, die getrouwd was met hun zus Marie Rosalie. Joseph en Jean HAMMAN stierven echter beiden op zee.

3. Het huwelijk van Theodore Hamman

Op 12 mei 1830 voltrok zich het burgerlijk huwelijk tussen Theodore F. M. en Louise Marie Thérèse UYTBORCK. Theodore trouwde op 37-jarige leeftijd met een meisje van 17 jaar dat in Tienen was geboren (26 oktober 1812).

Uit dit huwelijk werden er geen kinderen geboren.

Het getrouwde koppel vestigde zich in het huis nr. 3 in de Weststraat te Oostende. Ze bleven er ook hun ganse leven wonen.

Het politiek, economisch en sociaal leven van Theodore HAMMAN werden in de volgende aparte hoofdstukken onderverdeeld, omdat men zo zich een overzichtelijker en genuanceerder beeld kan vormen van deze aspecten van z'n leven.

II. Theodore als reder en verzekeraar

1. Het redersleven

De HAMMAN's en aanverwanten waren in de vorige eeuw goed vertegenwoordigd in het rederswezen te Oostende. Deze traditie werd echter verbroken wanneer een ons onbekende HAMMAN door de verwaarlozing van zijn bouwloods werd geruïneerd.

Niettegenstaande dit feit blijkt dat Theodore HAMMAN één van de grote Oostendse reders was naast J. DE BONINGE en L. CORNELIS. Zo zeilden er in 1852 regelmatig 25 schepen af waarvan Theodore reder was. Hoeveel schepen er eigendom waren van Theodore is niet bekend. Hij organiseerde ook geen visvaarten naar IJsland. Grotere schepen en een groter investering kunnen hier de oorzaken van zijn.

In de haven van Oostende had Theodore een loods in bezit. Deze opslagplaats was langs de "Bassin de Commerce" (= het huidig Mercaterdok) gelegen.

2. Verzekeerinsmaatschappij van visserssloepen

Het was in januari 1836 dat een "Verzekeeringsmaatschappij van Visschersboten" of "Compagnie d'Assurance sur les Bateaux de pêche" werd opgericht door Emile DE BRAUWER, DE KNUYT-DE BRAUWER, VAN IMSCHOOT-DE BROCH en Theodore HAMMAN.

In de statuten, die gedrukt werden in de vorm van een brochure, vinden we "het doel van deze maatschappij bestaat er in de visschersboten, gebruikt voor de vischvangst of voor het vervoer van oesters, kreeften of zout benoedige voor de visscherij, te verzekeren tegen de gevaren door een polis vast te stellen".

De duur van deze maatschappij werd vastgesteld voor een periode van 20 jaar, maar ze heeft wel degelijk een poos langer bestaan.

Er werd ook regelmatig een algemene vergadering gehouden, die plaatsvond in de vergaderzaal van de Kamer van Koophandel te Oostende. Op deze vergadering werd de rekening van de maatschappij overlopen en goedgekeurd en vervolgens werd overgegaan tot de verkiezing van drie of vier leden van de zeven die de Verzekeeringsmaatschappij telde.

Theodore HAMMAN was ook een tijdlang secretaris en schatbewaarder van deze maatschappij.

III. Het politiek leven van Theodore Hamman

1. De politieke situatie te Oostende in de periode 1830 tot ca. 1850

Wegens het gebrek aan bronnen is het zeer moeilijk om te achterhalen wat er zich tijdens deze periode precies afspeelde te Oostende op politiek vlak. In Oostende was er een duidelijke, maar eerder kleine groep van orangistisch gezinden aanwezig. Eén van de grote orangistische voormannen van Oostende was Jean-Baptiste SERRUYS die het beleid van Willem I zeer sterk en fanatiek steunde in de Tweede Kamer en later ook in het Nationaal Congres.

In tegenstelling tot de woelingen van 1830 te Brussel bleef het te Oostende kalm.

De politieke belangstelling van de kiesgerechtigden was in deze periode bijzonder laag te noemen. Een voorbeeld hiervan is de grote afwezigheid bij de wetgevende verkiezingen : voor de verkiezing van de Kamers was het percentage afwezigen 31% in 1832 en tussen 1837 en 1845 ging dit cijfer zelf niet meer onder de 60%; voor de verkiezingen van de Senaat ging dit percentage van 49% in 1839 tot zelfs 89,5% (!) afwezigen in 1847.

Hierbij dient natuurlijk ook opgemerkt te worden dat het om een censitair kiesstelsel gaat, wat betekent dat slechts een elitaire groep stemrecht had.

Er bestonden nog geen politieke partijen en van politieke strijd of twisten was er ook nagenoeg nog geen sprake. Tijdens de verkiezingen werd er meestal gestemd voor personen die een zeker prestige of een bepaalde invloed hadden in de stad.

Het is in 1843 dat voor het eerst katholieke en liberale kandidaten op de lijst voor de gemeenteraadsverkiezingen stonden. In de periode 1844-1851 kwamen er geen liberale kandidaten op de kieslijsten voor. Dit gebeurde opnieuw in 1851. Vanaf dat jaar ging men steeds meer over van een onpartijdig standpunt naar een liberale overtuiging. Vanaf 1860 begonnen ze zich dan ook te verenigen (1866 : l'Association libérale et constitutionnelle d'Ostende) en groeiden de liberalen uit tot een politieke macht die van groot belang was in Oostende.

Ook de katholieken verenigden zich (1869 : Cercle catholique), maar hun aanhang was klein er werd weinig aandacht aan hen besteed.

Ook de Oostendse pers kende een bloei als gevolg van de strijd tussen de liberalen en katholieken. De belangrijkste van deze kranten waren : L'Echo d'Ostende en le Carrilon die in liberale handen waren en de katholieke kranten Feuille d'Ostende (aanvankelijk neutraal) en le Littoral.

2. Theodore als politicus

Omdat de bronnen uit de periode voor 1850 bijzonder schaars zijn (Bulletin Communal pas vanaf 1865, zeer weinig kranten van voor 1850 bewaard, nagenoeg geen kiezerslijsten uit deze periode, enz. ...) was het moeilijk om iets over de politieke activiteiten van Theodore HAMMAN te weten te komen.

Op 38-jarige leeftijd begon Theodore aan z'n politieke carrière in de Oostendse politiek. Hij werd namelijk verkozen tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 1830.

Tijdens de gemeenteraadsverkiezingen van 14 juli 1836 was er een gelijkheid van stemmen tussen C. DECLEIR en Theodore HAMMAN.

Na een nieuwe stemming werd Theodore uiteindelijk herkozen met een voorsprong van 47 stemmen.

Tijdens de verkiezingen van 25 oktober 1842, die werden uitgeschreven wegens een vernieuwing van de gemeenteraad, werd hij herkozen als gemeenteraadslid. Het is na de gemeenteraadsverkiezingen van 28 oktober 1845 dat Theodore werd benoemd tot schepen van de stad Oostende.

Volgens de wet van 1 augustus 1848 werden gemeenteraadsverkiezingen uitgeschreven voor een vernieuwing van de gemeenteraden. Hierbij werd Theodore HAMMAN opnieuw verkozen en werd ook zijn functie als schepen hernieuwd.

Wegens het ontslag van Theodore op 4 februari 1852 werden er nieuwe gemeenteraadsverkiezingen uitgeschreven op 15 maart 1852.

Men kan stellen dat Th. HAMMAN een unionist was, hoewel dit een term is die een brede lading dekt. Ook was Theodore hoogstwaarschijnlijk een praktiserend katholiek, denken we maar aan z'n betrokkenheid in de Berg van Barmhartigheid, die overduidelijk een katholieke organisatie was.

Op economisch vlak lijkt het dat Theodore bepaalde liberale ideeën (reder, lid van de Kamer van Koophandel en medeoprichter van de Verzekeringskas voor Visschersloepen).

Na Theodore was August HAMMAN (° Oostende 4 november 1857 - + Brussel 26 september 1934) een belangrijk politiek figuur van de familie HAMMAN in Oostende. Hij kwam op voor de katholieke partij en werd als volksvertegenwoordiger verkozen in de periode tussen 1894 en 1912 (uitgezonderd tijdens de kamerverkiezingen van 27 mei 1900).

IV. De Berg van Barmhartigheid

1. Historische schets van de Berg van Barmhartigheid

De Berg van Barmhartigheid of Mont de Charité werd opgericht in 1628 op initiatief van de regering. Deze instellingen hadden hun oorspronkelijke caritatief karakter verloren door o.a. het aanrekenen van interesten en ze fungeerden als commerciële bankinstellingen die aan kooplieden en ook aan de regering krediet verleenden op onderpand.

In Oostende werd de Berg van Barmhartigheid opgericht door de priester Emmanuel DE CAMBA. Over de beginperiode van deze liefdadigheidsinstelling te Oostende is bitter weinig geweten. Het is mogelijk dat ze tijdens de Franse revolutie werd opgedoekt.

Op 14 februari 1810 werd de Berg hersteld en gereorganiseerd. Het hoofddoel was om alle behoeftigen die in Oostende overleden een waardige begrafenis te geven. Ieder gezin dat een maandelijkse bijdrage van vijf centiemen betaalde had het recht om bij het overlijden van een familielid te eisen dat het bestuur de begrafenis, de gewone godsdienstige plechtigheid en alle andere onkosten van de begrafenis betaalde en dit tot een maximum van 12 gulden. Ook behoeftige overledenen die geen maandelijkse bijdrage hadden betaald werden behoorlijk begraven, waarvan de kosten maximum 6 gulden mochten bedragen.

Het aantal overledenen te Oostende die op kosten van de Berg van Barmhartigheid werden begraven tijdens de periode 1810-1866 bedroeg 25.153 personen. Met een gemiddelde van 55 jaar met één begrafenis per dag op kosten van de Berg kan men besluiten dat

het belang (zoals het epidemiegevaar verminderen) en de invloed (het groot aantal betalende leden) van deze organisatie in Oostende zeker niet te verwaarlozen was.

2. Theodore Hamman en de Berg van Barmhartigheid

Andermaal is over de activiteiten van Theodore in de Berg zeer weinig geweten. Wanneer in 1863 de honderdjarige verjaardag van de organisatie te Oostende werd gevierd was het Theodore HAMMAN die de president van de Berg was.

Het was ook aan de vrijgevigheid van Th. HAMMAN te danken dat de bode van de Berg van Barmhartigheid een ketting ontving als onderscheidingsteken. Op deze medaille was een begrafenis op de Calvarieberg en een aan het kruis genagelde Christus afgebeeld. De medaille was omgeven met zonnestrallen en bovenaan bevond zich de inscriptie "Oostende 1854" en onderaan de woorden "Berg van Barmhartigheid".

V. De Kamer van Koophandel

1. De Kamer van Koophandel te Oostende, 1830-1875

De Kamer te Oostende telde 9 leden, die elk jaar met een derde werden vernieuwd. Ieder jaar werd er door de leden zelf een voorzitter en onder-voorzitter gekozen. De secretaris van de Kamer van Koophandel werd benoemd door de Koning. Hoewel jaarlijks een derde van de leden moest vernieuwd worden blijkt dat heelwat leden gedurende jaren bleven zetelen.

De leden van de Kamer waren nagenoeg allen direct betrokken bij de activiteiten van de Oostendse haven. Het gevolg hiervan was dat de aandacht van de Kamer vooral uitging naar de activiteiten in en rond de Oostendse vissers- en handelshaven.

De werking van de Kamer van Koophandel in deze periode is vooral te situeren op het gebied van het verschaffen van informatie en advies aan de autoriteiten. Ze was ook vrij om zelf problemen van het Oostends zakenleven te rapporteren aan de overheid. Haar rol als drukkingsgroep was bijgevolg niet onbelangrijk. Vanaf 1841 was de Kamer verplicht om een jaarverslag te maken over de economische toestand van handel en nijverheid. Deze verslagen mochten echter pas vanaf 1856 gedrukt en gepubliceerd worden.

Omstreeks 1870 werd de kritiek op deze vastgeroeste instellingen bijzonder groot en dit ten gevolge van de toenemende verspreiding van een liberale geest. Ze werden dan ook op 23 april 1875 vervangen door de Vrije Kamers van Koophandel.

2. Theodore Hamman als lid van de Kamer van Koophandel

Theodore moet ergens tussen 1833 en 1840 lid geworden zijn van de Kamer van Koophandel te Oostende. Met tussenpozen is hij dit ook gebleven tot omstreeks 1860 of misschien zelf iets later.

In een brief aan de goeverneur van West-Vlaanderen klaagt Theodore, als voorzitter van de Oostendse Kamer van Koophandel, de misbruiken aan die bestaan bij kinder- en vrouwenarbeid. Hierbij wijst hij erop dat de vrijheid van de mens één van z'n belangrijkste voorrechten is. Het is dan ook de overheid die z'n verantwoordelijkheid moet opnemen en dergelijke misbruiken i.v.m. kinder- en vrouwenarbeid moet verhinderen.

De edele principes die Theodore in deze brief naar voor brengt wijst erop dat hij begaan was met het lot van de arbeiders, dit in tegenstelling tot sommige andere leden van de burgerij.

Zoals de meeste andere leden van de Kamer van Koophandel was ook Theodore onmiddellijk betrokken bij de economische activiteiten van de haven van Oostende en dit als reder en verzekeraar van vissersloepen.

Ook ander leden van de familie HAMMAN waren in de 19de eeuw lid van de Kamer van Koophandel te Oostende. M. HAMMAN was een tijdlang secretaris, Thomas HAMMAN was lid tot aan z'n dood in 1887 en vanaf datzelfde jaar werd Auguste lid van de Kamer van Koophandel van Oostende

VI. Het overlijden van Theodore Hamman

Na de dood op 15 januari 1851 van z'n vrouw, Louise UYTBORCK, bleef Theodore voor de rest van z'n leven alleen wonen in de Weststraat nr. 3 te Oostende. Op 82-jarige leeftijd overleed Theodore op 26 februari 1875 te Oostende. De begrafenisplechtigheid vond plaats op 2 maart om 11 uur in de St. Petrus- en Pauluskerk te Oostende.

Theodore HAMMAN werd begraven op het kerkhof aan de Nieuwpoortsesteenweg. Zoals op zijn graf staat geschreven was hij ridder in de Leopoldsorde.

De dood van Th. HAMMAN betekende meteen het einde van een rijk gevuld leven. Op economisch en financieel gebied kan men stellen dat Theodore een belangrijke rol heeft gespeeld te Oostende. Wat z'n invloed en betekenis was op politiek vlak is moeilijker te bepalen.

Het was een veelzijdig man die zowel sterk sociaal voelend was, als dat hij economisch onderlegd en actief was.

Dankwoord

We wensen een woord van dank te richten tot A. VAN CAILLIE, R. VANCRAEYNEST, R. HOUWEN en stadsarchivaris N. HOSTYN.

Het personeel van de stadsbibliotheek van Brugge en Oostende, van het rijksarchief te Brugge en Beveren-Waas, en tenslotte de archivaris van het kadaster te Brugge wensen we te danken voor hun bereidwillige medewerking.

Tenslotte richten we een dankwoord aan prof. dr. R. VAN EENOO en dr. L. FRANÇOIS.

BIBLIOGRAFIE

- Almanach commerciale maritime, industrielle et agricole de l'arrondissement d'Ostende. Dokument.
- BILLIET G., Almanach du Commerce et de l'industrie de la ville d'Ostende, De Plate, Oostende, 1982, pp. 64-66.
- DESNERCK G. & R., Vlaamse visserij en vissersvaartuigen, Handzame, deel I, 1974, 256 p.
- FRANÇOIS L., Jean-Baptiste Serruys : een orangistische stem in het Nationaal Congres, Ostendiana, 1978, III, pp. 159-167.
- GOEKINT J., Oostendse burgemeesters door de eeuwen heen..., Oostende, verkiezingspamflet, 1982.
- HOSTYN N., Een familiekundig overzicht van de familie Hamman en zijn aanverwanten, 't V.V.F.-streepje, IX, 1979, 1, pp.19-30.
- KLAUSING J., Kiesstrijd in Oostende, De Plate, Oostende, 1984, pp. 211-213.

- LOONTIENS G., Een eeuw zeevisscherij te Oostende, Oostende, 1930, 32 p.
- MAERVOET W., De politieke evolutie in het arrondissement Oostende, 1830-1914, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1964-1965, 186 p.
- MERTENS J., Archief in en over Oostende, Ostendiana, 1972, pp. 23-32.
- METSU D., De kamers van Koophandel van Oostende, 1803-1914, de evolutie van een drukkingsgroep, Gent, R.U.G. (onuitgegeven licentiaatsverhandeling), 1982-1983.
- Notice sur le Mont-de-Charité à Ostende, 23 p.
- VELDEKENS, Le livre d'Or de l'Ordre de Léopold et de la Croix de Fer, Brussel, Lelong, deel II, 1958, 785 p.

SCHEEPSAALMOEZENIER Hendrik VERDONCK

Hendrik VERDONCK werd op 21 september 1861 geboren te Rollegem. Op 27 september 1887 werd hij te Brugge priester gewijd en vertrok op 1 september 1888 als aalmoezenier op het schoolschip. Dat bleef hij waarschijnlijk tot in 1895 want op 27 december van dat jaar wordt hij onderpastoor te Spiere. In 1904 wordt hij onderpastoor te Esen en op 17 april 1914 pastoor te Kooigem waar hij, godvruchtig, overleed de 16de maart 1945.

Wie weet meer over deze scheepsaalmoezenier ?

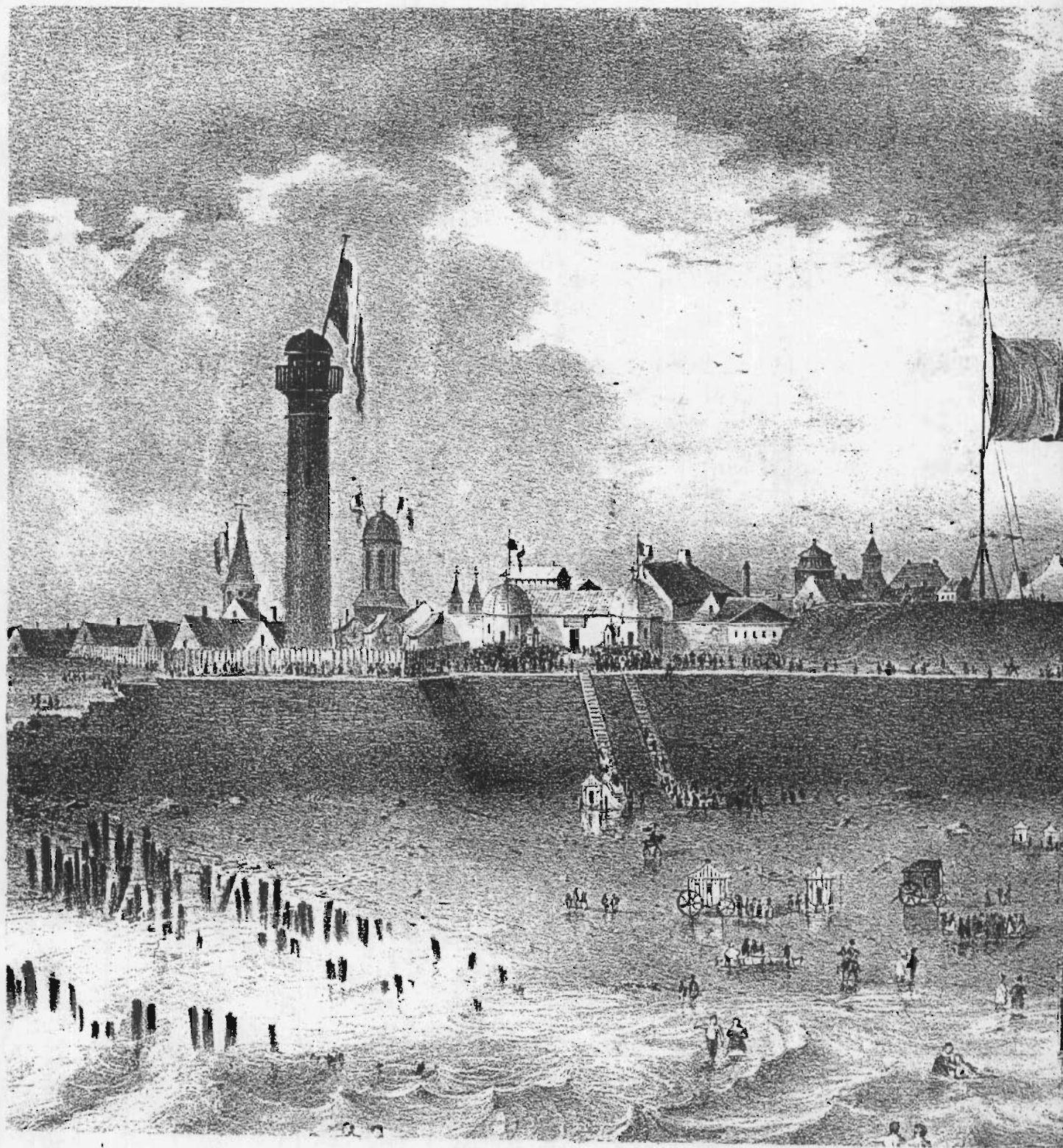
J.B. DREESEN

IN DIT NUMMER

- blz. 69 : D. FARASYN : Vondsten in de bouwput van de ondergrondse parking.
- blz. 71 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - collectie Ostendiana (2).
- blz. 74 : J.B. DREESEN : Oostende in de kunst te Oslo.
- blz. 75 : J. KLAUSING : Oostendse liederchat.
- blz. 76 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (6).
- blz. 79 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVI.
- blz. 80 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 84 : J.B. DREESEN : Oostende en de Brabantse omwenteling.
- blz. 85 : N. HOSTYN : 't Kind moet een naam hebben of naamgeving te Oostende 1800-1988.
- blz. 88 : J. KLAUSING : De magazijnen "Aux Variétés".
- blz. 89 : P. OPSTAELE : Theodore François Michel Hamman.
- blz. 95 : J.B. DREESEN : Scheepsaalmoezenier Hendrik Verdonck.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

ROTTIGNI, Vue de la ville et bains d'Ostende 1834 (detail)

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 4 - april 88

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

APRIL - ACTIVITEITEN

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten in de loop van de maand april.

A. In de reeks "Ken uw stad" een wandelvoordracht

op woensdag 20 april 1988 om 14 uur

voor een geleid bezoek aan

de RADIOMARITIEME DIENSTEN VAN DE KUST
en DE STEDELIJKE VISSERIJSSCHOOL JOHN BAUWENS

Van horen, kennen we als Oostendenaar OOSTENDE RADIO, de verbinding van (onze) wal met onze zeelui. Hoe OOSTENDE RADIO reilt en zeilt is voor de meesten onder ons een ander paar mouwen. Een enige gelegenheid om te weten te komen hoe het nu eigenlijk in zijn haak zit.

Oostende telt drie visserijscholen (er ligt er wel eentje op Bredens grondgebied maar dat neemt niet weg dat de school door en door Oostends is). De meest centrale van de drie is het prachtig moderne gebouw dat U alleen vanop afstand kent, de STEDELIJKE VISSERIJSSCHOOL JOHN BAUWENS. Vandaag krijgt U de kans de school ook eens aan de binnenkant te bekijken.

Samenkomst op woensdag 20 april om 13u45 voor het Hotel Melinda.

Wij verdelen ons in twee groepen die alternatief de ene en daarna de andere instelling bezoeken. Elk bezoek duurt ongeveer anderhalf uur.

Wij rekenen stellig op Uw aanwezigheid. Elk zegge het voort.

B. Op de avondvoordracht die doorgaat

op donderdag 28 april 1988 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6.

het onderwerp : ONTSTAANSGESCHIEDENIS VAN HET HAZEGRAS

de spreker : de heer Daniël FARASYN, Ere-Provisor Koninklijk Atheneum Gent Sint-Pieters.

Nu het Hazegras omsloten zit in de wurgende greep van de school-, kazerne- en administratieve randzones en bedreigd wordt door nieuwe havenplannen wordt het tijd deze, eens zo levendige, stadswijk in het zoeklicht te plaatsen.

Over het ontstaan en de groei van het Hazegras zijn in het verleden heel wat misverstanden gerezen.

Oorspronkelijk gepland als industrie en visserswijk, start de bewoning van het Hazegras omstreeks 1790. De wijk werd in de Franse en de Hollandse periode zeer weinig gestimuleerd. Vanaf 1830 kwam er echter schot in de zaak.

Ondanks het feit dat de spoorlijn Brussel-Oostende er reeds in 1838 kwam kreeg het Hazegras zijn eerste station slechts enkele jaren later. Maar laten wij daar liever ons geacht lid en Oostendekenner, bij uitstek, de heer Daniël FARASYN over aan het woord. Als kenner van het kwartier brengt hij ons vana- vond een van zijn 18 karaatse fijnstellingen op een boeiend aspect van onze Oostendse geschiedenis, die van het Hazegras.

Het is een avond die geen enkel Oostendebewust inwoner van onze stad mag missen. De toegang is vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

DE LAATSTE STUIVER

De taverne die zich in de 18e eeuw langs de Duinenweg ten westen van de stad Oostende bevond is reeds ettelijke malen in de belangstelling geweest vanwege de eigenaardige naam DE LAATSTE STUIVER.

Voor de enen was het een laatste geldstuk (stuiver) voor de anderen gold de stelling dat het te maken had met een wegwaaiende duin (ook stuiver genoemd).

In het stadsarchief te Gent onder het fonds "Vreemde steden" kwam bij een opzoeking de volgende tekst voor :

"...que le cabaret nommé "Le Dernier Sol" situé près de la ville, et tous autres qui à l'avenir pourraient être établi à pareille distance seront sujets au payement des accises de la dite ville, comme ceux de son enclos. Sa Majesté voulant faciliter à la dite ville les moyens de subsister..."

Sol is hier een oude schrijfwijze van SOU = STUIVER.

Jan COOPMAN

ONS HEEMMUSEUM is

Open iedere zaterdag van 10u tot 12u
15u tot 17u

HET IS EVENEENS GEOPEND OP DEZELFDE UREN VAN 2 APRIL TOT EN MET 17 APRIL UITGENOMEN OP 5 EN 12 APRIL.

TOT EN MET 17 APRIL LOOPT DE TENTOONSTELLING "LUCHTVAART TE OOSTENDE" MET HET ACCENT OP "DE VERGANE GLORIE VAN DE LUCHTHAVEN VAN STENE".

door Germain BILLIET

Dat Oostendse Lunapark, d.w.z. de ruïnes ervan, heb ik gekend. Nu ja : gekend ! Met de wetenschap dan van een ukkepek van vier jaar. Het is een nevelachtig maar toch reële herinnering aan een wanordelijke massa balken.

Mijn dertien jaar oudere zuster had mij op wandel meegenomen. Ongetwijfeld wou zij ook het ongewone spektakel zien van die uitgebrande reusachtige speeltent, gebouwd op de hoek van de Koninginnelaan en de toenmalige Avenue des Courses (nu de Astridlaan), die de laatste jaren vóór W.O. I duizenden liefhebbers van het rolschaatsen had aangetrokken. De fans van die sport vonden toen ook hun gading op de Rink van Den Helder (Van Iseghemlaan) en op die van de "Grottes" (bij het Royal Palace Hotel).

Grasduinend in het Carillon, op zoek naar "Strackeana", trof ik in de jaargangen 1911, 1912 en 1913 over dat Lunapark een vijftigtal berichten aan die mij ertoe aanzetten iets over het kort maar bewogen bestaan van dat amusementspaleis te evoceren. De wederwaardigheden van die betwiste kermiskeet zijn leerrijk. Ze illustreren de kronkelwegen van de administratie en de invloed van machten die achter de schermen werken. De gedetailleerde Carillon-berichten vat ik, soms in groepjes, samen.

Het Lunapark (= L.P.) duikt in onze Oostendse krant voor het eerst op in het nummer van 30 mei 1911. Hierin en in de nrs van 3, 8, 10, 13, 15 en 24 juni wordt tegenover dat L.P. negatief gereageerd. Ik resumeer. De Skating Rink, een gigantische houten constructie, rijst uit de grond maar krijgt direct de wind van voren. Tegen de eigenaar is procesverbaal opgemaakt (op 24 mei 1911) omdat hij beginnen te bouwen is zonder wettelijke toelating.

Op 3 juni wordt de vijandelijke stemming nog wat opgevijseld door een protestbrief waarin de anonieme schrijver de hele onderneming hekelt als volgt. Dat pretpark, zo dicht bij de koninklijke villa en waarvoor aantrekkelijke verkoopsters worden gevraagd, zal de hele zomer de rust van de koningin en van de jonge prinsen storen door het lawaai van orgelmuziek en luidruchtige schaatsers en ook door... geflirt in de maneschijn. Voor enkele duizenden zullen deftige families verjaagd worden. Oostende moet zich tegen die schanddaad verzetten.

Op 8 juni nieuw protest. Hoe is het mogelijk dat daar, tegen de tuin van het koninklijk verblijf, een grote kermiskraam gebouwd wordt ? Precies daar waar vroeger Leopold II een Brussels financier belet heeft te bouwen ! De regering is met dat terrein (staats eigendom) lichtzinnig omgesprongen. Zonder de koning of onze stad te raadplegen heeft de minister van Openbare Werken (nl. J. LIEBAERT) onderhandeld met een theaterdirecteur. Het is zo goed als zeker dat op de openingsdag van dat L.P. de koninklijke familie zal afreizen. Bovendien schijnt het dat de constructie 8 m buiten de bebouwbare zone ligt. De hele zaak is een blunder. Het slot is een woordspeling op de naam van de minister... "une gaffe bien digne d'un ministère qui confond facilement les mots liberté et... "Liebaerté"...

Op 10 juni wordt de aanval op het L.P. voortgezet. Het grote brandgevaar dat dit enorme plankengevaarte oplevert, is voldoende reden om de opening van het L.P. te verbieden. De openbare veiligheid staat op het spel.

Op 13 juni gaat de zaak juridisch aan het rollen. Het bestuur van het L.P. is volgende woensdag gedagvaard voor de politierechter wegens inbreuk op het gemeentereglement.

Op 15 juni meldt de krant dat vele lezers het brandgevaar, waarop gewezen wordt, beklemtonen. En toch gaat de bouw door.

Op 24 juni verschijnt het verslag van de rechtszitting. De stad Oostende heeft geprocedeerd tegen de heer MOURU DE LACOTTE, directeur van het L.P. en tegen de heer L. FONTAINE, aannemer. Na vergeefse waarschuwingen van de stad, zelfs na een procesverbaal hebben die heren zonder toelating en bovendien buiten de rooilijn gebouwd. Daarom eist de stad de afbraak van het L.P. De advocaat van de verdediging probeert zijn cliënt voor te stellen als het slachtoffer van een reeks vergissingen. Verder vergelijkt hij het L.P. met de Noorse stallingen. Beide zijn veilig. - Die vergelijking mankt, zegt de tegenpartij. De toeloop in het L.P. zal het gevaar vergroten. De Noorse stallingen worden weinig gebruikt en daar is geen volk. - De debatten worden volgende woensdag voortgezet.

En op 27 juni horen we een andere klok, in een brief van MOURU DE LACOTTE. Deze protesteert tegen de boze artikels. Het L.P. wordt een belangrijke attractie. Zijn façade zal een repliek zijn van het Brusselse expogebouw. Alle brandgevaar wordt volstrekt vermeden. Deze week wordt het L.P. helemaal onbrandbaar gemaakt. - Maar hier was M. DE LACOTTE een slecht profeet.

Op 1 juli lezen we dat de L.P.-zaak wordt uitgesteld omdat de besluiten van Mr. VERBESSEN, advocaat van M. DE LACOTTE, te laat werden ingediend. Drie dagen later volgt een sensationeel bericht waaruit duidelijk blijkt dat de directeur van de controversiële Skating Rink krachtige steun geniet. Inderdaad, op bevel van de minister van Financiën (dat was toen M. LÉVIE) wordt het onderzoek tegen de heer M. DE LACOTTE opgeschort.

Onze krant, plots van houding veranderd, zwaait nu in de nrs van 22 en 25 juli, 1, 3, 8, 9, 11 en 26 augustus en 21 september aardig met het wierookvat. Ik resumeer weer. In de loop van juli is het pretpark geopend en het heeft nu krachtige wind in de zeilen. De opening was een groot succes. Het gebouw is voltooid. Het publiek is opgetogen over de attracties. De schaatsbaan ligt in een feeëriek verlicht decor. Het L.P. dankt zijn populariteit aan zijn gezelligheid, zijn redelijke toegangsprijzen en zijn waaier van gemakkelikheden voor groot en klein. Daarom is er elke avond zoveel volk rond de ruime Rink, op de bowling en in de tuin. Talrijke schaatsers en toeschouwers geven daar rendez-vous. Met thee en gebak.

Op zaterdag 12 augustus organiseert de Smart Sporting Club van Brussel hier een liefdadigheidsfeest ten voordele van de Crèche Marie-Louise (psychologisch clever gezien). Op het programma allerlei wedstrijden : two-step, black and white (snap ik niet), een grote carrousel. Op de dijk een afstandsproef Oostende-Middelkerke-Oostende voor professionals, begiftigd met 500 ₣ prijzen. Verscheidene kampioenen, o.a. die van Ierland en van Holland nemen eraan deel.

Wegens de luchtvaartwedstrijd Blankenberge-Oostende wordt dat fameuze feest verplaatst naar 23 augustus. Op 26 augustus krijgen we daarvan het verslag. Het was een reüsite. Het 3de linieregiment gaf een concert, de burgemeester van Oostende (op de eretribune) deelde de prijzen uit. Bravo voor de organisatoren, vooral graaf CORNET DE WAYS RUART.

Maar... hoge bomen vangen veel wind. De storm van 30 september heeft op zee mensenlevens geëist en in heel de stad zware schade veroorzaakt. Ook het L.P. is erg toegetakeld. Le Carillon meldt op 3 oktober : hele panelen zijn weggerukt, vele ruiten ingeslagen, de piste ligt vol hout en glas.

Op 5, 7 en 14 oktober optimistischer berichten : over enkele dagen is de baan weer bruikbaar. Er wordt een wintertuin ingericht. Feesten worden aangekondigd waaronder weer een ten voordele van de Crèche Marie-Louise. De toegangsprijs wordt van 0,25 op 0,50 Fr gebracht. Het L.P. zal heel het winterseizoen open blijven. Directeur is nu de heer RAEMAECKERS. In de piste zal een strook voorzien worden voor rolschaatsen en een voor dans. Op initiatief van de Aeroclub en de Automobiëclub wordt een groot galafeest gegeven voor de kas van de slachtoffers van de zee.

Op 12 oktober werd het L.P. heropend met een welgeslaagd liefdadigheidsfeest. De zaal was fijn versierd en verlicht. Er waren snelheidswedstrijden voor de Lunabeker. In hetzelfde nummer wordt apart, met opvallende letters, volgende advertentie afgedrukt :

LUNA PARK - Ostende, Avenue de la Reine - Le plus grand Rink de Belgique - 1.800 mètres de piste - 3 séances par jour :
matin 10 h - après midi 2h30 - soir 8 h - Patins : 1 Fr - Carnet de billets à prix réduits - Salle de fêtes - jardin d'hiver -
Les patineurs munis de leurs patins bénéficient du droit d'entrée.

Op 21 oktober een speciaal bericht : in het L.P. wordt vandaag een reuzeorkestrion ingewijd dat 92 muzikanten vervangt. Voor de volgende donderdag worden allerlei wedstrijden aangekondigd : gymkana (behendigheidspoeven) en hoepelwedstrijden voor meisjes en jongens.

Op 7 november roept de joernalist : Opgepast ! Hij onderstreept enerzijds de stijgende bijval van het L.P. maar waarschuwt tegelijk voor het gevaar van de twee grote (modieuze) spelden in de hoeden van schaatsende dames. Aangepaste kledij wordt aanbevolen, b.v. de Russische tuniek-blouse.

Op 9, 11, 16 en 23 november nog korte berichtjes.

Op 25 november schrijft reporter CHARLEY dat hij aangenaam verrast is door veranderingen aangebracht in het L.P. : sterker elektrisch licht, prachtige gekleurde lampen, smaakvolle versiering. Nog enkele verbeteringen aan het dak en dan is het perfect. Nog iets : de beroemde schaatser MONOHAN is geëngageerd voor een tiental vertoningen.

Maar de hemel boven het L.P. wordt donker. Themis laat haar prooi niet los. Op 2 en 7 december krijgen we verslag van het L.P.-proces gehouden op 29 november.

Gaston MOURU DE LACOTTE, theaterdirecteur (geb. Ukkel 22.04.1867) en Louis FONTAINE, aannemer (geb. Montroeuil-sur-Haine 17.04.1880) hebben een Skating Rink gebouwd zonder voorafgaande toelating, ze hebben de gevels daarvan opgetrokken met houten panelen en ze hebben de rooilijn niet gevolgd.

M. DE LACOTTE wringt zich in allerlei bochten. Hij beweert dat hij op het ogenblik van de bouw geen huurder meer was van het terrein. Sterker nog : dat de hoge overheid hem het recht en de verplichting had gegeven de Skating te bouwen. Bovendien gaat het hier om een tijdelijke constructie want de Belgische staat wil het terrein een andere bestemming geven. En tenslotte : op het plan stond er geen aanduiding om achteruit te bouwen. Maar

al die smoesjes baten niet en de twee heren worden veroordeeld om op hun kosten de gewraakte constructie af te breken op één maand tijd.

Toch was dat nog niet het einde van het L.P. want de beschuldigen gingen in appel. En het L.P. zette zijn onzeker bestaan voort. Carillonberichten van 14, 19, 23 en 28 december bewijzen dat. De Ostend Roller Hockey Club organiseerde o.l.v. de heer R. DE VRIÈRE een tweede liefdadigheidsfeest ten voordele van de slachtoffers van de zee. Op het programma : two-step, gymkana voor militairen, Amerikaanse aflossingswedstrijd over één uur met ploegen van vier man. Het was weer een voltreffer : veel volk, mooie toiletten, volzette piste, kokette versiering, muziek van het 3de linieregiment, vlotte organisatie.

En het pretpark ging actief het jaar 1912 in. Dat leren we uit de berichten van 25, 27 en 30 januari. Weer een liefdadigheidsfeest op 27 januari. Met een geweldig programma : een snelheidswedstrijd over 10 km met kampioenen uit Ieper, Gent, Antwerpen en zelfs een Duitser uit Passau. Ook een duel : schaatser tegen wielrenner. Verder barn-dance (=pas de quatre). Opnieuw een grote toeloop. Maar er waren twee schaduwvlekken : de gebrekkige verwarming en het late aanvangsuur (21u30). En op 3 februari alweer een liefdadigheidsfeest.

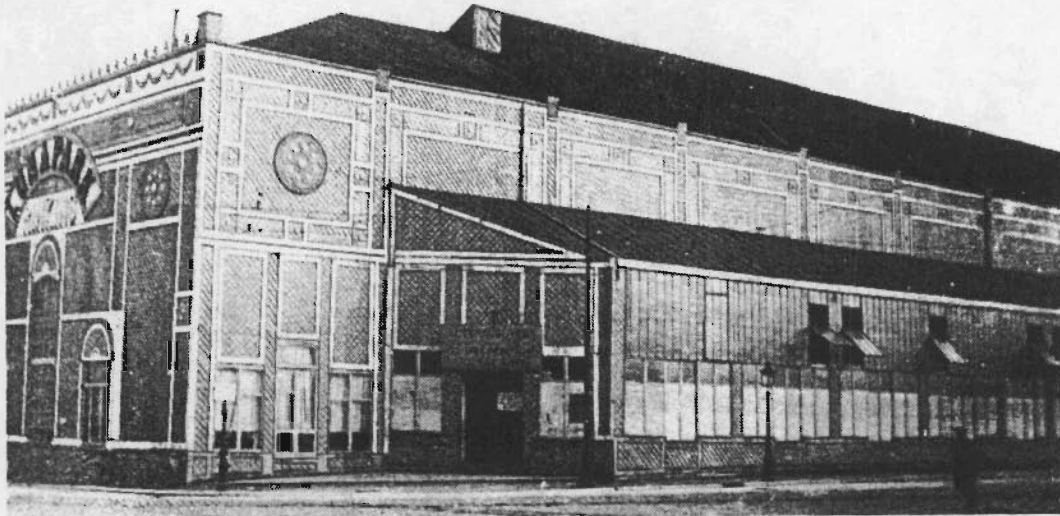
Bedriegelijk zijn al die mooi dagen. In de verte gromt het onweer. Op 9 maart meldt onze krant dat het tribunaal van Brugge uitspraak gedaan heeft in de L.P.-zaak. Alle argumenten van de verdediging zijn verworpen. Een uitstel van twee jaar, zgn. nodig voor de sloping, wordt geweigerd. De stad Oostende mag tot de afbraak overgaan, op kosten van eigenaar en aannemer, indien het gebouw niet neergehaald is binnen één maand.

Maar, alsof er niets gebeurd is, organiseert de directie op 23 maart een gala-avond om het winterseizoen af te sluiten. Met een gevarieerd programma. en de pret is nog niet uit. Op 25 april lezen we dat het L.P. opgeknapt is en op 11 juni horen we dat Lolotte, de schaatsende beer, voor de laatste keer is opgetreden. Hij vertrekt naar Engeland. Ter compensatie wordt het sensationele debuut van een jonge talentvolle schaatster (12 jaar oud) aangekondigd.

Berichten van 13 en 18 juli. Het L.P. was een tijdje gesloten maar op 13 juli opent het weer zijn deuren. De directie heeft uitgelezen schaatsleraars in dienst genomen en belooft leuke attracties voor het seizoen, meer dan 50 die elke week gedeeltelijk zullen vernieuwd worden. De tuinen zijn open van 10 u. tot middernacht. Zaterdag en zondag a.s. (20 en 21 juli) wordt een groot circusnummer opgevoerd in de tuinen. Dranken worden rondgediend door bevallige Zeelandse kelnerinnen in nationale klederdracht. Het wordt een soort Vlaamse kermis. En alle dagen : bal in open lucht.

Op 2 en 23 augustus weer propagandistische berichtjes. Het L.P. is volksgeliefd. De verlichte tuin met eigen attracties ziet er sprookjesachtig uit. De ideale piste is voortdurend bezet. De schaatsmeesters hebben het uiterst druk. In het L.P. is het heel gezellig.

De zomer gaat voorbij en het L.P. schijnt onaantastbaar. Op 12 oktober verheugend nieuws ! De heer J. JÉRÔME, de nieuwe "sympathieke directeur", deelt mee dat de Skating deze winter openblijft. Tegen 'n speciaal tarief. De toegang : 0,25 ₣ - met schaatsen : 1 ₣. Een abonnement voor 10 tickets kost 7,5 ₣, voor 20 tickets : 14 ₣.

A. VAN CAILLIE (met toelating)

De Skating zal open zijn : maandag, donderdag, zaterdag, zondag en feestdagen - 3 seances per dag.

Maar een ingezonden brief gooit roet in het eten (15 oktober). De Oostendse bevolking is niet zo blij met dat communiqué. Dat het L.P. 's winters open blijft schaadt de Oostendse handel. Waarom voert de stad het vonnis niet uit tegen "cette ignoble baraque qui dépare tout le quartier" ? De stad is te laks. Veel vreemdelingen, afgeschrikt door het lawaai van die Luna, zijn weggebleven. Ze zullen volgende zomer ook niet komen als die affreuzen barak niet afgebroken is. De burgemeester moet ingrijpen. De zaak is belangrijker dan hij denkt.

Maar 1912 gaat voorbij en volgens de berichten van 22 maart en 1 april is het L.P. nog springlevend. Tijdens de paasdagen kun je er BABY NELL gaan bewonderen, de jongste en kleinste schaatster ter wereld (6 jaar oud). Ze glijdt buitengewoon sierlijk en vaardig en voert met ongelooflijk gemak heel moeilijke oefeningen uit o.a. met de hoepel en ook dwars door brandende kaarsen. Ze krijgt dan ook veel applaus.

En toch is dat alles maar schijn. Maakt de juridische molen langzaam, hij knarst gestadig. Er is nu kordaat achter de schermen gewerkt. Twee berichten, als twee mokerslagen, verkondigen plots de definitieve ondergang van het L.P.

Op 6 september 1913 vernemen we dat de eigenaars van het L.P. over enkele dagen met de afbraak van het gebouw zullen beginnen. Volgens een overeenkomst tussen de staat en de heer MOURU DE LACOTTE moet dat werk voltooid zijn tegen 15 oktober a.s.

Drie maanden later (6 december 1913) nieuwe verrassing : het L.P. wordt niet afgebroken vóór 1916 maar rolschaatsen wordt er verboden en het orkestrion mag er niet meer spelen. In het gebouw kunnen nog uitsluitend sportexposities gehouden worden. Oostendse sportliefhebbers houden zich daar al mee bezig. Dat is het allerlaatste bericht in Le Carillon over dat excentrieke L.P. Als expositietent wordt het in de loop van 1914 nergens in het blad vermeld.

In het begin van de oorlog komt het L.P. nog eens in het nieuws, maar dan in L'Echo d'Ostende. Op 6 september vraagt die krant

Brand van het "Luna park"
Naïef olieverschilderijtje door G. VERKOUILLE - Oostende,
Heemkring De Plate.

zich af of men in dat groot gebouw niet talrijke vluchtelingen zou kunnen onderbrengen.

Maar de dagen van het L.P. zijn geteld. Twee maanden na de Duitse bezetting (15 oktober 1914) gebeurt het drama. Op 21 december brandt het L.P. volledig uit. De bekende oorlogskroniek "Oostende onder de Duitse bezetting" van A. ELLEBOUDT en Dr. G. LEFÈVRE vermeldt dat feit vrij uitvoerig (blz. 161-162). Het gerucht dat Duitse matrozen de brandstichters waren, wordt op 22 december door een bekendmaking van Stadtkommandant BITTINGER als volgt de kop ingedrukt : "...de dader heeft op de Kommandantur, in tegenwoordigheid van de hoofdcommissaris van politie, alles bekend en is wegens onvrijwillige brandstichting en lichamelijke verwonding aangehouden".

Wat was er gebeurd ? Uit het onderzoek ingesteld door commissaris E. DANNEEL bleek dat de brand te wijten was aan een grove onvoorzichtigheid van de conciërge. Deze had nl. aan Duitse soldaten, die schikkingen kwamen treffen voor het stallen van paarden, een zestal bokalen met buskruit uit een sporttentoonstelling laten zien. Een soldaat had een brandende lucifer tegen het buskruit gehouden maar het vlammetje doofde uit. Toen had de huisbewaarder op zijn beurt een lucifer aangestoken. Daarop volgde een ontploffing waardoor de soldaat in zijn gezicht verbrand werd en het gebouw weldra in lichter laaie stond. Het ging helemaal in de vlammen op met lichte ontploffingen veroorzaakt door de munitie die er lag. De villa's in de buurt bleven gespaard.

Zo ging dat populaire Lunapark, drie jaar tevoren door zijn stichter, ironisch genoeg "entièremment ignifugé" verklaard, knetterend ter ziele.

JAN DE CLERCK, KUNSTSCHILDER (7)

door Norbert HOSTYN

1915

Samen met tal van andere Belgische kunstenaars hield Jan DE CLERCK in maart 1915 een "Belgian Exhibition of Modern Art" in de Municipal Art Gallery te Kingston-upon-Thames. De catalogus vermeldde de namen van A. AMBRAMOVITZ, Robert BOUDRY, Gerard CEUNIS, Jan DE CLERCK, Léonard DE SELLIERS, Célestin JACQUET, Henri KOKKEN, Constant PERMEKE, Edgard TYTGAT en Fernand VERHAEGEN.

Het was Jan DE CLERCK die de openingsrede van deze tentoonstelling uitsprak. Tijdens zijn uiteenzetting drukte hij zijn intense bewondering uit voor de kunst van twee Engelse artiesten : zijn vriend Frank BRANGWYN (1867-1943), tevens voorzitter van de "Internationalis Artium Corporatio" en John SARGENT.

Jan DE CLERCK was met niet minder dan 10 werken vertegenwoordigd : "Kingston. Temps gris", "La Rade silencieuse. Ostende", "Repos forcé. Ostende", "Repos. Ostende", "La Laveuse. Ostende", "Le soleil jette...", "The first snow. Cheam village", "Evening at old Malden Smithy", "Impression du Soir" pastel en "Le Livre rouge" (tekening).

Het werk "Kingston. Temps gris" is niets anders dan het gekende schilderij "A rainy day at Kingston" uit 1915, in kleur afgebeeld in het kunstboek "Belgian Art in Exile", een uitgave van "COLOUR" (Londen, 1916).

Tijdens de tentoonstelling te Kingston schonk Jan DE CLERCK het werk aan de "Knox Guild" om het ten gelde te maken ten voordele van de Belgische soldaten en van het Rood Kruishospitaal te Malden. Tot op vandaag berust het doek in de verzamelingen van de Art Gallery te Kingston-upon-Thames.

Jan DE CLERCK's inzendingen naar het salon te Kingston werden kort besproken in "The Times" van 20 maart 1915 : "Of the group of pictures by Mr. Jan De Clerck, 'Kingston. Temps gris' and 'Evening at Old Malden Smithy' display high appreciation of atmosphere and light".

Tijdens zijn verblijf in Engeland zou Jan DE CLERCK ook tal van

voordrachten over artistieke onderwerpen gegeven hebben. Tevens was hij lid van de "Thames Valley Arts Club", een vereniging die kunstschilders, zowel beroeps als amateurs, uit de streek verenigde. DE CLERCK stelde tentoon in de salons van die Club.

Enkele werken uit 1915 : "Te Teddington" (Oostende, verz. Mevr. J. MAES) olie op doek; 92 x 60. - "Portret van Oscar De Clerck" (Oostende, verz. Mevr. J. MAES) olie op doek; 59 x 52.

Dit portret is uitgevoerd in een eigenaardige stijl, opgebouwd uit vierkante vlakjes die tot een levendige geheelindruk versmelten.

Deze doorgedreven technische prestatie nu, vinden we bijna letterlijk terug in het portret van Wilhelm UHDE anno 1907 door Robert DELAUNAY geschilderd (Toronto, privé-verzameling).

1916

Deelname aan een tentoonstelling in het museum te Folkestone, ingericht op initiatief van Paul LAMBOTTE. Bij de deelnemers vinden we namen terug als Amedée LYNEN, James ENSOR, Alice RONNER, Constant PERMEKE, Albert BAERTSOEN, Léon FREDERIC, Ferdinand KHNOFFFF en Victor GILSOUL. Jan DE CLERCK was erbij met "Vissersboot te Oostende" en "Weg in de winter" (1).

Te Londen schenkt hij zijn "Oostendse vissersvrouw" uit 1907 aan Minister VAN DE VELDE, ten voordele van liefdadige werken. Ten bate van het Rode Kruis te Rouen schonk hij de pastel "Avond te Brugge".

Enkele werken uit 1916 : "Hoekje aan de Thames" (aquapastel), werd gekocht door Sir YEO uit Londen en "In de schaduw", destijds in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende.

1917

Deelname aan een tentoonstelling te Christiana (Oslo) met een "Slopje te Nieuwpoort", een pastel uit 1905 en een "Oostendse sloep", een olieverf uit 1907.

Jan DE CLERCK schenkt acht aquarellen, diverse gezichtjes te Brugge en Nieuwpoort voorstellend aan Mevrouw MATTON, voor liefdadige werken te Londen.

Deelname aan het 23e Salon van de "Thames Valley Arts Club" met "Herinnering aan Nieuwpoort" (2) en aan de Belgische tentoonstelling te Rotterdam met "Binnenvaren", een olieverf uit 1907.

Uit 1917 ook, stamt het schilderij "De Schilder en zijn werk", ook genaamd "Omnia fugunt, ars manet" : de kunstenaar, vergaat net als iedereen, tot stof. Hij is vergankelijk. Zijn werk blijft echter, en daardoor is ook de kunstenaar vereeuwigd.

Het Londense tijdschrift "Colour" pakt uit met een speciale editie "Allies in Art". Daarin wordt in kleur Jan DE CLERCK's "Portret van Oscar De Clerck" afgebeeld. Oscar DE CLERCK zelf staat er vermeld met het beeldhouwwerk "Portret van Stokowsky".

De brief die volgt, en die we terugvonden in de papieren van Jan DE CLERCK (verz. MAES, Oostende), werd geschreven door de dichter Daan BOENS.

Daan BOENS (Oostende, 1893 - Gent, 1977), was een van Jan DE CLERCK's beste vrienden. Hij was een zoon van kleine middenstanders uit het Oostendse visserskwartier, was een knap student en stond anno 1914 ingeschreven in de Luikse universiteit, afdeling Wijsbegeerte en Kunstgeschiedenis.

BOENS zou het in 1925 na een korte politieke carrière in de Belgische Werkliedenpartij tot Volksvertegenwoordiger brengen.

In Jan DE CLERCK's nalatenschap staken meerdere dichtbundels van Daan BOENS met opdrachten in geschreven. Uit de brief die volgt leren we Daan BOENS kennen als een jongeman met dezelfde artistieke idealen als Jan DE CLERCK zelf.

To Jan De Clerck Esq.
"Beechcroft"
Worcester Park
Surrey - England

Daan Boens
Z. 68 - 11e Cie
AB 7C
Belgische Legerposterij 30 III 18
Z. 68 - 11e Cie 28 maart 1918

Beste Jan,

Ik geloof dat gij verloren zijt tusschen uwe munities en obussen, of laat u zelfs de zondag geen rust, en zit de inspiratie van het prachtig doek (dat gij bezig waart toen Hippolite het mocht bewonderen) zo in uw hoofd dat gij uwe goede vrienden vergeet ?

Ik moet u melden, en het verveelt mij grootelijks, dat de congés gesloten zijn, en dat ik dus wachten moet, en niet weet wanneer ik komen zal.

In alle geval, ik verwittig u, vóór ik kom. De zaken zijn hier raar.

Dit belet niet dat ik een Vlaamsche voordracht gereed heb voor de Belgica : "Moed in lijden", en een fransche : "L'art au front" voor de Artists' Committee. Een datum vaststellen is mij nu nog onmogelijk. Ik verlang nochtans om u allen weer te zien. Het moet een woensdag of donderdag zijn voor de Belgica. Een zondag zou zeker best passen voor de Artists' Committee.

Heb jij al nieuws van Oscar en zijn concours ? Ik ben al zoo benieuwd als jij allen zijn kunt.

Jan, weet jij dat men mij bij mijn laatste voordracht hier aan 't front voor een stamp-volle zaal, begroette als de beste der Vlaamsche dichters aan 't front. Dit doet me genoegen te zien, dat mijn ijveren een goeden uitslag heeft. Na den oorlog zullen mijn verzen gelezen worden, en veel ! Ge zult het zien.

Nu nog een vraag, die Section Archéologique aan 't front bestaat niet. Wat bestaat is een Hoogeschool te Hondshoote.

Etant ancien élève de l'Université de Liège (3 années d'Art et Archéologie) une étude approfondie de la philosophie m'étant

nécessaire pour la reprise de mes études après guerre, étant un jeune littéraire du quel on peut justement espérer les meilleurs résultats, je suis désireux, et je sollicite la faveur de pouvoir suivre le cours de philosophie (psychologie et morale) à l'Université de Hondschoote.

Zijt gij bij machte dat te vragen aan Constant, hem erop wijzende dat vorige vraag "visait la faculté de me préparer à la reprise des cours d'après guerre" ?

Doe gij die vraag, als het niet te veel is, Jan ? Ik zal ze van mijn kant doen. Louis schrijft mij altijd dat gij altijd van mij spreekt. Ik weet dat gij veel voor mij zoudt doen. Ik maak er dus misbruik van.

Nu ga ik slapen, and a lot of friendly kisses for yoy all !

Trouw,
Uw Daan.

-
- (1) The Museum Folkestone. Exhibition of Modern Belgian Pictures under the Auspices of the Belgian Ministry of Fine Arts, Folkestone, 1916, nrs. 85-86.
  - (2) The Thames Valley Arts Club. Catalogue of the Twenty-Third Exhibition, s.l., 1917, p. 12, nr. 30.

(vervolgt)

EIGENAARS VAN SCHILDERIJEN VAN JAN DE CLERCK MOGEN ZICH STEEDS MELDEN BIJ N. HOSTYN, STEDELIJKE MUSEA, WAPENPLEIN, OOSTENDE.
059/80.53.35 : ER WORDT ERNSTIG GEDACHT AAN EEN KUNSTBOEK OVER DE MEESTER.
OOK "SPONSORS" ZIJN WELKOM !

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

DE LIJNVISSERSMAATSCHAPPIJEN

In dit artikel wordt alleen maar gehandeld over het lijnvissen in zoetwater, er is dus in geen enkel geval sprake van zeevisvangst of hengelen op zee.

In Oostende waren er voor de eeuwwisseling en dit tot kort voor W.O. II, verschillende voornamen en gekende lijnvissersmaatschappijen.

Deze verenigingen organiseerden ieder jaar verschillende wedstrijden onder hun aangesloten leden. Ook werden er wedstrijden gehouden met andere clubs van Oostende of andere steden.

Deze wedstrijden werden voornamelijk gehouden in de vijvers van het Maria-Hendrikapark (beter gekend als het Bosje). Gedurende de wedstrijden in eigen clubverband, werd er dan gevist voor de titel van "Koning".

Bij andere wedstrijden met verschillende verenigingen was het vooral voor de prijzen en bekens dat er gevist werd.

De voornaamste Oostendse verenigingen voor de visserssport waren "DE OPLETTENDHEID EN GEDULD" en de "KARPERVISSERS" en nog enkele

andere. Ze waren allen in de omstreken gekend.

Bijna alle lijnvissermaatschappijen in Oostende waren gelegen in de onmiddellijke omgeving van het Bosje, vooral in de omringende wijken "Hazegras", "Meiboom", "Konterdam" en "Hospitaal".

Bij iedere wedstrijd werden er dan bekercs en medailles geschonken. Veel van deze medailles zijn er niet te vinden, daar ze vooral in het clubhuis van de vereniging tentoongesteld bleven.

De hieronder beschreven en afgebeelde medailles hebben in de loop der jaren een plaats gevonden in mijn verzameling. Ze belichten een ander facet van het maatschappelijk leven van onze stad.

1899 MEDAILLE VERGULD BRONS Ø 40 mm BOL & RING

R. OSTENDE

Stadswapen van Oostende boven 2 gekruiste takkenbundels.

V. 2 lauwertakken in kransvorm met middenin een tekst verdeeld over 4 lijnen :

. CONCOURS DE PECHE ./A LA/LIGNE/1899

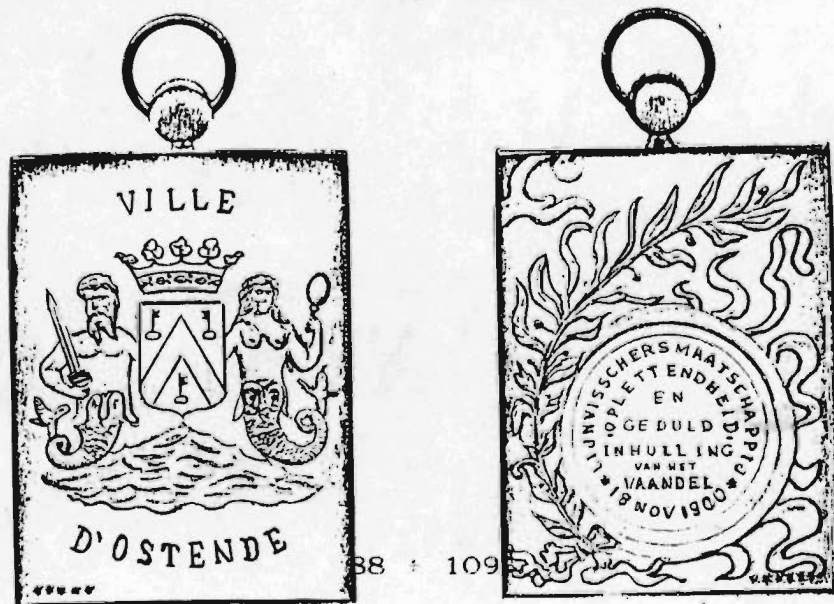
1900 MEDAILLE VERGULD BRONS AFM. 46/61 mm BOL & RING

R. Bovenaan VILLE en onderaan D'OSTENDE met in het midden het stadswapen van Oostende boven het water. In de linkerbenenhoek 5 ingeslagen rozen.

V. Een lauwertak links in het veld met rechts een medaillon met tekst verdeeld over 8 lijnen :

LIJNVISSERSMAATSCHAPPIJ/OPLETTENDHEID/EN/GEDULD/INHULDIGING/
VAN HET/VAANDEL/18 NOV 1900

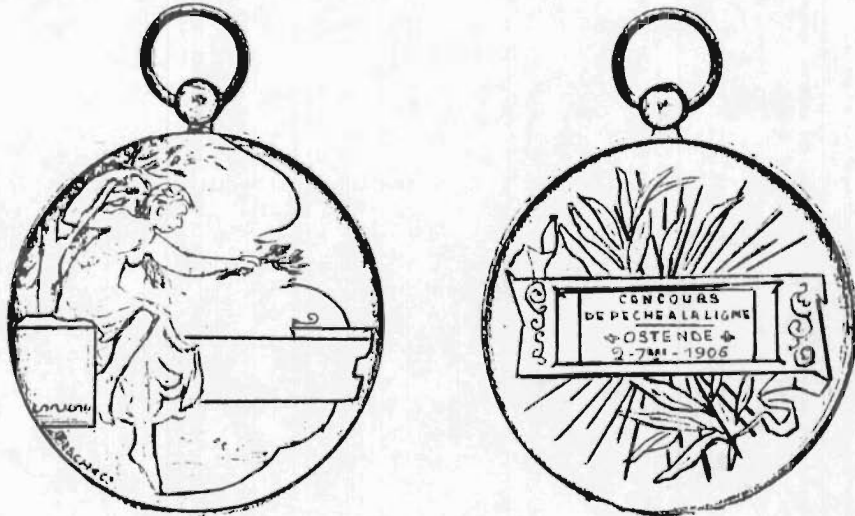
In de rechterbenenhoek 5 ingeslagen rozen.

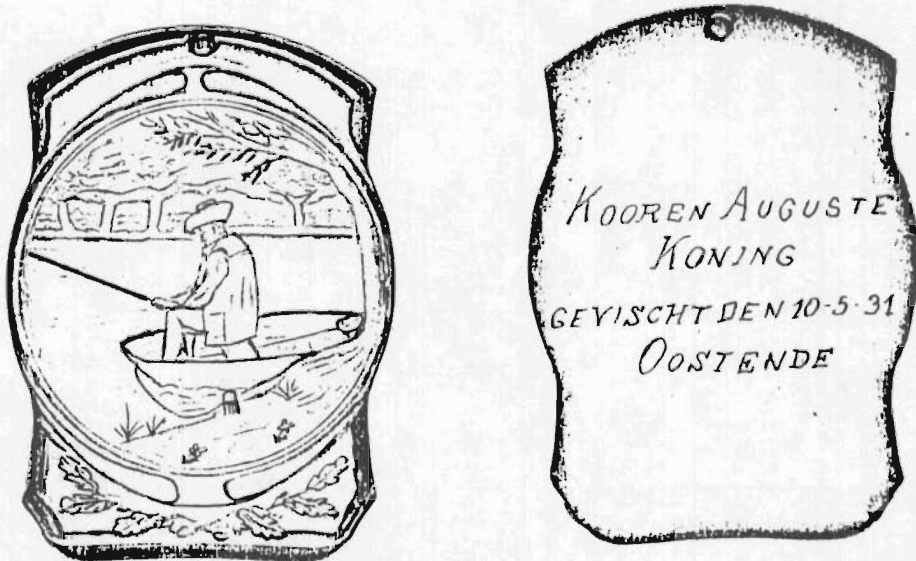
1906 MEDAILLE VERZILVERD BRONS Ø 51 mm BOL & RING

- R. Links een gezeten vrouw zich vasthoudend aan een boom met een lauwertak in de linkerhand. Versiering in Jugendstil, links onderaan FISCH & C°.
- V. Palmtakken en zonnestralen over het ganse veld met in het midden een sierrol met een tekst verdeeld over 4 lijnen :
CONCOURS/DE PECHE A LA LIGNE/*OSTENDE*/2 - 7me - 1906

1931 MEDAILLE IN BRONS AFM. 52/70 mm IN PLAKKETVORM

- R. Onderaan versiering met 2 eiketakken en verder rondom in Jugendstil. In het midden een tafereel van een visser in boot met op de achtergrond 6 bomen.
- V. Een tekst gegraveerd en verdeeld over 4 lijnen :
KOOREN AUGUSTE/KONING/GEVISCHT DEN 10-5-31/OOSTENDE

1935 MEDAILLE VERZILVERD BRONS AFM. 29/40 mm MET RING

- R. Versieringen in Jugendstil en lauwertakken in het midden. Een medaillon in het midden met een zicht onder water, 3 vissen in het riet.
- V. Versieringen in Jugendstil en lauwertakken in het midden. Een

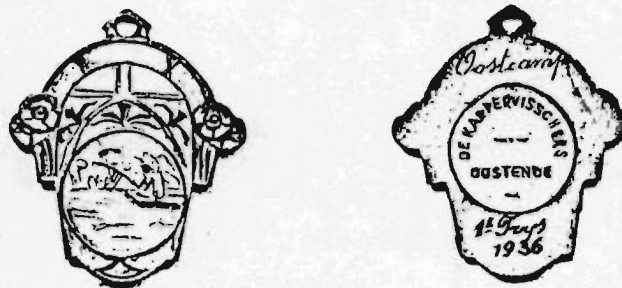
tekst verdeeld over 4 lijnen :
DE KARPERVISSCHERS/OOSTENDE/1935/KONING

1936 MEDAILLE VERZILVERD BRONS AFM. 32/36 mm RING

R. Versieringen met bloemen en takken boven het medaillon in het midden. Op deze medaillon een tafereel van een visser in een sloep.

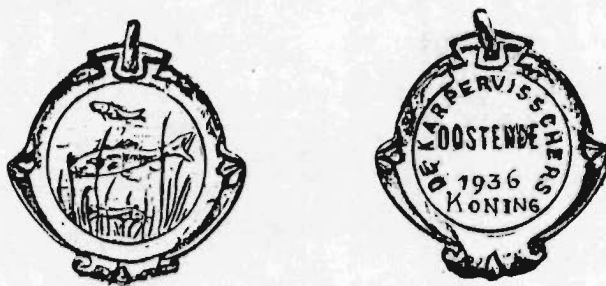
V. Een tekst verdeeld over 5 lijnen :
OOSTCAMP/DE KARPERVISSCHERS/OOSTENDE/1e PRIJS/1936

1936 MEDAILLE VERZILVERD BRONS Ø 32 mm MET RING

R. Versieringen rond een medaillon. In het midden van de medaillon een zicht op 3 vissen in het water en tussen het riet.

V. Versieringen rond een medaillon en in het midden een tekst verdeeld over 4 lijnen :
DE KARPERVISSCHERS/OOSTENDE/1936/KONING

1937 MEDAILLE VERZILVERD BRONS AFM. 26/36 mm MET RING

R. Lijnversieringen rond een medaillon. Op dit medaillon een tafereel van een visser in zijn sloep.

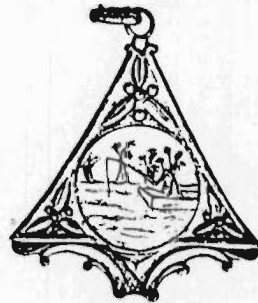
V. Een tekst verdeeld over 4 lijnen :
KONING/DE KARPERVISSCHERS/OOSTENDE/1937

1937 MEDAILLE VERZILVERD BRONS AFM. 35/36 mm MET RING

R. In de driehoeken een bloemmotief en in het midden een tafereel van een visser in zijn sloep.

V. Een tekst verdeeld over 5 lijnen :
1e PRIJS/DE KARPERSCHERS/OOSTENDE/OOSTENDE/1937

MEDAILLE VERZILVERD BRONS Ø 29 mm MET RING

R. Rondom versieringen en in het midden een tafereel van een visser in zijn sloep.

V. Een tekst verdeeld over 4 lijnen :
1e PRIJS/YPER/DE KARPERSCHERS/OOSTENDE

THEMATENTOONSTELLING

Van 23 april tot en met 25 juli 88 loopt in ons heemmuseum de thematentoonstelling "LITTERAIR TOERISME AAN DE KUST".

De heer SMISSAERT, ons bestuurslid, staat in voor de realisatie.

Meer over deze tentoonstelling in ons mei-nummer.

Openingsdata en -uren van ons museum : zie p. 88 ÷ 98.

**2 X DE
WITTE
NONNENSTRAAT**

De bijdrage over het orgel in de kerk te Zandvoorde nemen we in résumé over uit : A. FAUCONNIER & P. ROOSE, Het historisch orgel in Vlaanderen. IVa : Provincie West-Vlaanderen. Arrondissementen Brugge en Oostende, Brussel, 1986, p. 653-656 (1).

De Redactie

I. ORGEL

Auteur instrument : Fr. UREEL, Krombeke.
Bouwjaar : 1854, en uitbreiding in 1858.
Er werd gebruikt gemaakt van oudere orgelonderdelen.
Herstellingen : Jos. & P. LONCKE, Esen (volgens een naamplaatje op het orgel aangebracht).

II. INSTRUMENT

Dispositie

Dulciana 4	Cornet (ab cis')
Prestant 4	Salicional 4
Bourdon 8	Doublette 2
Fluit 4	Fourniture
	Basson-Hautbois 8

manuaalomvang : C - f'
geen pedaal

Pijpwerk

Het front heeft houten sierpijpen; vermolmd; zijn allen op een lat genageld (dus tot één geheel samengevoegd, dat nagenoeg onmogelijk uit te nemen is).

Van in origine een niet-sprekend front.

+ binnenpijpwerk :

Nota : omdat het front bijna niet uitneembaar is, kan het pijpwerk hier slechts bij benadering beschreven worden; een gedeelte pijpenmateriaal dateert van vóór 1854.

Cornet : op een aparte pijpenbank; eiken bankje, onderaan met bolusverf geschilderd; 8' gedekt met verschuifbare hoeden, enge mensuur; open 4'-koor, eerder prestantmensuur doch verwijderd naar de kleinste toe; de overige koren in fluitmensuur; onder- en bovenlabia zijn spits ingedrukt; het pijpwerk is gebuild en slecht gestemd.

4'-strijker (Dulciana of Salicional ?) : de grootste met expressions, de kleinste met de stemhoorn gestemd.

open 4' (welk reg. ?) : is in origine met de stemhoorn gestemd geweest.

Bourdon 8 : grenen baspijpen met eiken voorlagen, met bolus geverfd, vermolmd; verder metalen gedekten met verschuifbare hoed.

4' (welk reg. ?) : -

4' (welk reg. ?) : -

Doublette 2 : tamelijk wijde mensuur.

Fourniture : de samenstelling is waarschijnlijk reeds enkele malen gewijzigd.

Basson-Hautbois 8 : in de bas koppen met een soort overkraging; schalbekers in hoog tingehalte; ijzeren stemkrukken die thans verroest zijn; ingeslagen nummering.

Windlade

- eiken sleeplade.
- is thans achterstevoren geplaatst (de Cornet bevindt zich achteraan in de kast en het tongwerk vooraan achter het front).

Tractuur

- mechanische toets- en registertractuur.
- ijzeren registerwalsen.

Klaviatuur

- ingebouwd aan de prospectzijde.
- het toetsbeleg is nieuw.
- registertrekkers op een verticale rij aan weerszijden van het klavier.
- originele registernaamplaatjes.

Windvoorziening

- magazijnbalg.

III. ORGELKAST

- grenenhouten meubel, beschilderd met verschillende soorten eik-imitatie.
- de ornamenten zijn waarschijnlijk van een ouder orgel afkomstig.
- de harp als middenbekroning is geen sculptuurwerk maar een beschildering.
- orgel opgesteld terzijde op het doksaal, met de rugwand tegen de zijmuur; aan de rugwand zijn er deuren, wat er op wijst dat het orgel vroeger anders opgesteld stond.

IV. HUIDIGE TOESTAND (1984)

instrument : is in verval.
meubel : id.
onderhoud : nagenoeg geen meer.

V. ARCHIVALIA

Liber Memorialis / Parochiae B. Mariae Virginis / Zandvoorde /
Decanatus Ghistellensis.

blz. 32 :

6e Orgel : Hij wierd in 't oud kerkje gezet in 1854 door Frans
UREEL van Crombeke voor 1645 ₣.
In 1858 wierd er nog aan den zelfden 50 ₣ betaald voor
nieuwe spelen.
Dezen zelfden orgel wierd in 1910 geplaatst op het
nieuwe Hoogzaal en dient heden nog.

---

(1) zie bespreking in De Plate 1987/276.

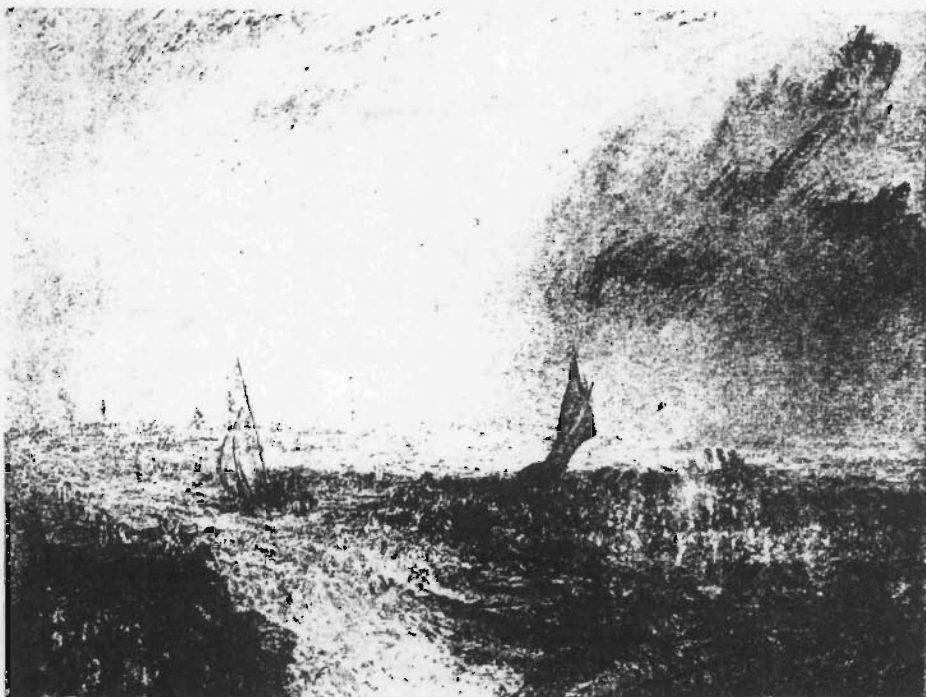
OOSTENDE OP EEN SCHILDERIJ VAN J.M. WILLIAM TURNER

door Norbert HOSTYN

TURNER (Londen, 1775 - Chelsea, 1851) is zonder twijfel Engeland's beroemdste en belangrijkste schilder. De absolute voorloper en profeet van het impressionisme, meer dan 40, 50 jaar voor datum !

In de Neue Pinakothek te München berust een schilderij van hem met als onderwerp de haven van Oostende. Het dateert uit 1844 en de afmetingen zijn 91,8 cm hoog bij 122,3 cm breed. In 1844

werd het door TURNER zelf tentoongesteld in de Royal Academy te Londen, alwaar het veel succes oogstte.

Links in beeld het "kopje" van het Oosterhoofd. Rechts daarvan de vaargeul en uiterst rechts tenslotte het Westerhoofd in perspectief. De zee is woest, de hemelpartij fel bewogen. Op het achterplan doemen - in witte tinten - de profielen van de stad op. Misschien wel het meesterlijkste schilderij dat ooit aan Oostende werd gewijd ?

Het schilderij is niet "naar de natuur", maar een herwerking van schetsen van oudere datum. Sinds 1802 kwam TURNER vaak naar het continent en deed daarbij uiteraard ook Oostende "gateway to England" aan !

Helaast hangt dit heerlijke schilderij te München en niet bij ons !

Lit. : M. BUTLIN & E. JOLL, The paintings of J.W.M. TURNER, New Haven & London, 1977, Nr 407. Neue Pinakothek, München, 1981 (met kleurfoto).

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (3)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Piet DOMBRECHT (hoorn)

Geboren op 24 maart 1947.

Studeerde aan de muziekconservatoria te Gent en te Amsterdam.

Hij behaalde de 1ste prijzen solfège, hoorn, transpositie, kamermuziek en muziekgeschiedenis.

Hij is leraar hoorn, didactiek en kamermuziek aan het Lemmensinstituut te Leuven, aan het Koninklijk muziekconservatorium te Gent en aan het conservatorium te Brugge.

Hij treedt regelmatig op met het Pentafoonblaaskwintet, - Modern Brass, - Reineke trio en het Simfoniekamerorkest.

Natuurhoorn speelt hij bij Octophorus, La Petite Bande, La Chapelle Royale en Les Musiciens du Louvre.
Hij trad op als solist te Los Angeles, Athene, Graz, Rome en Amsterdam.

1° Quintet opus 79 van August KLUGHARDT; 5 bagatelles van Dirk D'HAESE; Quintet opus 43 van Carl NIELSEN. Pentafoon Blaaskwintet met o.a. Piet Dombrecht, hoorn; Ivan Duval, hobo.
Opgenomen in Klankstudio Steurbaut te Gent.
Tersichore 1982 038; 1LP.

2° Zie : Paul Dombrecht nr 15.

3° Zie : Paul Dombrecht nr 16.

Stephan DOMBRECHT (orgel)

Geboren te Oostende op 14 augustus 1920.

Hij studeerde aanvankelijk aan het Stedelijk Muziekconservatorium van zijn geboortestad met als directeur Jules TOUSSAINT DESUTTER. Hij studeerde er piano en was reeds op zeer jeugdige leeftijd leerling in de hogere graad van Joseph VANROY.

Toch voelde hij zich meer aangetrokken tot het orgel en dit bij het aanhoren van het verbluffende orgelspel van Léandre VILAIN, de toenmalige organist van de Grote Kerk.

Zeer tegen de zin van zijn pianoleraar ging hij orgel studeren te Mechelen aan het Lemmensinstituut. Daarna in 1940 tot 1945 gaat hij zich vervolmaken aan het Koninklijk muziekconservatorium te Gent; hij studeerde er solfège, harmonie, contrapunt, orgel en muziekgeschiedenis.

Bij prof. Flor PEETERS behaalde hij de 1ste prijs orgel met onderscheiding en werd onmiddellijk daarna organist resp. in de Hoofdkerk te Menen, in 1947 te Geluwe. In 1950 werd hij definitief organist benoemd aan de Hoofdkerk te Oostende.

Jarenlang speelde hij er concerten en liet ook vreemde organisten optreden van internationale faam.

Stephan DOMBRECHT concerteerde in vele Belgische steden o.a. in de Sint-Baafskathedraal te Gent, de Sinte-Goedele te Brussel en vele tientallen andere, ook in Nederland.

Als solist trad hij meerdere keren op met het "Belgisch kamerorkest" onder leiding van Georges MAES.

Daarnaast was hij leraar aan het Conservatorium te Oostende. Hij dirigeerde het conservatoriumkoor gedurende 20 jaar.

Als componist werkte hij bijna uitsluitend voor de eredienst : koorwerken en koorbewerkingen.

Hij ging in 1985 op rust, maar zet steeds het concertleven verder.

1° Zie : Paul Dombrecht nr 1.

Ivan DUVAL (hobo, Engelse hoorn)

Geboren op 30 augustus 1950.

Kon. Muziekconservatorium van Oostende. Eerste prijs kamermuziek in 1971 en hoger diploma hobo in 1974 te Brussel.

Is solist bij het Orkest van de Opera voor Vlaanderen.

1° Zie : Piet Dombrecht nr 1.

2° Pro Civitate Brussel 1970 : Nationale muziekwedstrijd snaren, houtblazers, koperblazers met o.a. Cantilène et Divertimento van J. SEMLER-COLLERY.

Ivan Duval, hobo; met pianobegeleiding.

Alpha SP 6011; 1LP.

3° Een land waarin men leven kan van Louis DE MEESTER; tekst van Paul BERKEMAN.
Solisten; Gents Akademiekoor; Volksmuziek 't Kliekske; Hout-
blaasensemble met o.a. Ivan Duval, Engelse hoorn; o.l.v. M.
Van Gijsel.
Opgenomen in Klankstudio Steurbaut te Gent in 1976.
CBS 81533; 1LP.

Steve DUGARDIN

Geboren te Oostende op 9 augustus 1964.
Volgde het Stedelijk Muziekconservatorium te Oostende en nu het
Koninklijk Muziekconservatorium te Antwerpen om een eerste prijs
zang te kunnen behalen.
Is lid van het Koor van Aimée Thonon en van het Collegium Vocale
van Ph. Herreweghe.

1° Renaissance-polyfonie uit de Nederlanden : 19 liederen van
Roland DE LASSUS, Philippus DE MONTE en Giaches DE WERT.
Vokaal en instrumentaal ensemble Currende met o.a. Steve Dugar-
din, altus, o.l.v. E. Van Nevel.
Opgenomen in de Sinte-Elisabethkapel te Antwerpen op 13-16
maart 1986.
Eufoda 1104; 1CD.

2° Zie : Tonada nr 6.

Michel DUTRIEUE

1° Werk van F. GLORIEUX, F. LISZT en A. SKRJABIN voor piano,
Peter Ritzen, piano. Opnameleiding : Michel Dutrieue voor
het werk van F. LISZT.
R.G Internat. prod. 1985 002; 1LP (uitgave 1984).

Guy DUYCK (componist, dirigent, hobo)

Geboren te Gent op 28 april 1927.
Componist van marsen, kamermuziek, symfonisch werk en muziek
voor blaasorkest. Volgde Koninklijke Muziekconservatorium te
Gent en te Luik. Behaalde vele prijzen tussen 1945 en 1977.
1947 : hoboïst muziekkapel van de 1e Infanteriebrigade in Duitsland.
1959 : Leider Harmonie Vooruit Gent.
1963 tot maart 1978 : dirigent Muziekkapel van de Belgische Zee-
macht.
1963 : Directeur van de Stedelijke Muziekacademie te Ronse.
Concerten in binnen- en buitenland.

1° Vooruits roem : kantate van J. VAN DER MEULEN. Aëgir : gelegen-
heidscompositie, opgedragen aan Vooruit Gent van Guy Duyck.
Vooruit mars van J. VAN RICKSTAL. Van der Heggen-mars van
J. VAN DER MEULEN. Anseelemars van D. STERNEFELD. De Internatio-
nale, mars van F. DE GEYTER. Het versterkt koor "De Anseele-
vrienden" Gent; het Gemengd koor "Volharding" Dendermonde;
Harmonie Voouit Gent o.l.v. G. Duyck.
Opgenomen in 1971 t.g.v. Coop Vooruit 90 : 1881-1971.
C.V.G./01/2; 1LP.

2° Zie : Muziekkapel van de Belgische Zeemacht nr 3.

3° Zie : idem nr 4.

4° Zie : idem nr 5.

5° Zie : idem nr 6.

James ENSOR

- 1° De James Ensor suite (1931) van Flor ALPAERTS. Het Nationaal Orkest van België o.l.v. Louis Weemaels.
Decca LX 133017; 1 plaat 25 cm (uitgave 1952).
- 2° De James Ensor suite (1931) van Flor ALPAERTS. Het Nationaal Orkest van België o.l.v. Louis Weemaels (ook met uitvoering van ander werk).
Decca 173.019; 1LP (uitgave rond 1975).

Louis GASIA (kapelmeester, componist)

Geboren te Hoegaarden op 27 januari 1898. Overleden te Leuven op 15 september 1950.

Eerste prijs harmonie, contrapunt en fuga aan het Brussels Conservatorium. Bariton bij de Muziekkapel van het 4e Karabiniers en later bij de 1e Grenadiers. Luit.-Kapelmeester bij 3e Linie Regiment te Oostende. Na de oorlog 1e Kapelmeester bij de Zeemacht in 1947 tot in 1949 toen hij met rust ging.

Componeerde de Mars van de Belgische Zeemacht en de Mars van de Intendance. Meeste composities zijn voor blaasorkest, zoals Tervaete en Klerken ouvertures; Suite arabe; De Loteling en vele marsen. Dirigeerde een aantal harmonies en fanfares o.a. te Tervuren, Tienen en Zaventem. Was in 1949 directeur van de Muziekacademie van Tienen.

- 1° Zie : Muziekkapel van de Belgische Zeemacht nr 1.
- 2° Zie : idem nr 2.
- 3° Zie : idem nr 3.
- 4° Zie : idem nr 4.

Marc GRAUWELS (fluit)

Geboren in 1954 te Oostende.

Leerling van James Galway (Londen) en Christian Lardé (Parijs). Solist Orkest van de Nationale Opera te Brussel en van Orchestre symphonique RTBF. Leraar Muziekconservatorium te Brussel. Treedt op in de grote buitenlandse festivals over gans de wereld. In 1986 wordt hij gekozen als solo-fluit voor het Wereldorkest o.l.v. C.M. Guilini. Hij speelt ook jazz met het trio van Claude Bolling en tango met "De Geschiedenis van de tango" dat A. PIAZZOLA speciaal voor hem en G. Lukowski componeerde.

- 1° Voici une chanson ... 29 poèmes de Maurice CARÉME dits et chantés par J. Disenhaus sur des musiques de I. DISENHAUS. Muzikale begeleiding met o.a. Marc Grauwels, fluit.
Pavane ADW 7001; 1LP (uitgave 1978).
- 2° Deux interludes voor fluit, viool en klavecimbel van J. IBERT. 10 variaties voor fluit en klavecimbel van G. JACOB. Promenades voor fluit, viool en klavecimbel van B. MARTINU. Marlos grosso Brasileiras voor fluit; klavecimbel en magneetband.
Trio Baroque met o.a. Marc Grauwels, fluit. Opgenomen in 1980.
Pavane ADW 7035; 1LP.
- 3° Dum spiro spero :scénario musical voor fluit en magneetband van J. BRUZDOWICZ en ander werk. Marc Grauwels, fluit : electro-nische realisatie en opname in IPEM te Gent in 1981.
Pavane ADW 7064; 1LP.

- 4° Kwartet in re gr. voor contrabas, fluit, altviool en cello van J.M. SPERGER (en werk van ander componist). J.M. Rollez, contrabas; Marc Grauwels, fluit; P. De Clerck, altviool, E. Carlier, cello.
Pavane ADW 7051; 1LP (uitgave 1982).
- 5° 5 concerto's voor klavecimbel, fluit en viool. Trio Baroque, Maria Piech, klavecimbel; Marc Grauwels, fluit; Jan Poda, viool. Opgenomen in 1982.
Astoria DP 87019; 1CD.
- 6° Musique française pour flûte seule : Thème et variations sur les Folies d'Espagne van M. MARAIS. Suite n° 1 opus 25 van J. BODIN DE BOISMORTIER. Syrinx van Cl. DEBUSSY. Incantation n° 4 van A. JOLIVET. Image opus 38 van E. BOZZA. Danse de la chèvre van A. HONEGGER. Marc Grauwels, fluit.
Opgenomen in Sint-Bavo kerk te Chaumont in 1982.
Pavane ADW 7101; 1LP + 1CD.
- 7° Struggle for pleasure : Tourtour; Struggle for pleasure; Salernes; Close cover; Bresque; Gentleman of leisure Soft Verdict met o.a. Marc Grauwels, piccolo.
Les Disques du Crépuscule 205887; 1 mini LP (uitgave 1983).
- 8° The magic flute : Variations on a theme by Rossini van F. CHOPIN. Carmen fantasy van G. BIZET-F. BORNE. Symphonie concertante in F : Andante van J.B. BREVAL. Sonate in B : Andante-Allegro van G. ROSSINI. Dance of the blessed spirits van C.W. GLUCK. Fantasy on the Magic flute van W.A. MOZART-R. FOBBS. Variations on the European anthem. Marc Grauwels, fluit en -arrangementen : solo-spel of met : Polish Chamber orchestra - European Chamber orchestra.
Opgenomen in de Protestante Kerk Brussel - Koninklijke Kapel.
RTBF DMC 4013; 1 musicassette. DLP 2013; 1LP (uitgave 1987).
DCD 5013; 1CD (uitgave 1987).

(vervolgt)

MONUMENTEN, BEELDEN & GEDENKPLATEN TE OOSTENDE

door Norbert HOSTYN

XLVII - ONTVOERINGSCENE BOVEN DE CINE CAPITOLE, LANGESTRAAT

Aandachtige wandelaars hebben allicht al het grote basrelief (525 X 1200 cm !) opgemerkt boven de ingang van de vroegere Ciné Capicole in de Langestraat. Kitch zeggen de enen. Typisch vijftiger jaren zeggen de anderen. In elk geval een spectaculaire ontvoeringsscène bij de oude romeinen, strijdswagen en een vleugje erotiek inclus. Moeten we niet denken aan "Ben-Hur" ???

Dit basrelief, dat helaas door gebrek aan "recul" niet ten volle kan genoten worden is het werk van de Brugse beeldhouwer Michel POPPE (1). POPPE had sterke banden met Oostende : van 1934 tot 1940 was hij lesgever beeldhouwen aan de Oostendse kunstacademie. Als debutant had hij ook al meegewerkt aan het beeldhouwwerk voor de SS. Petrus- en Pauluskerk en in 1935 beeldhouwde hij een Sint-Paulusbeeld voor de Sint-Janskerk alhier.

(1) Brugge, 8.10.1883-23.12.1976. Studies aan de Brugse kunstacademie en bij Gustaaf PICKERY in diens atelier. Hij voltooide zijn opleiding bij de te Brugge wonende Britse beeldhouwer Alfred GILBERT. Zie : Bénézit, Arto 1979.

Uit het "ADDRESSBUCH DER JETZT BESTEHENDEN KAUFLEUTE UND FABRIKANTEN IN EUROPA", Nürnberg, 1817 - een vroege voorloper van de "Gouden Gids" publiceren we p. 343-344, handelend over Oostende

Ostende.

p. 343

Ein Seehafen mit 11,000 Einwohnern, 5 Stunden von Brügge, mit sehr bedeutendem Handel in allen Waaren. Es sind hier Zucker- und Salzraffinerien, Segeltuchfabriken, Holzmühlen, guter Schiffbau ic. Auch geschehen Ausrückungen auf den Stochfisch- und Heeringfang.

Commissionaire und Schiffsausrüster:

Adamson (James).	Corneau (H.)
Baes de Bal und Comp. (L.)	Declair (Carl).
Bal (Franz von).	Dolecluse und Sohn (J.)
Belleruche (Heinr. Friedr.)	Delmotte und Comp. (Ch.)
Bertram Derym und Comp.	Dovette (Jen. et James).
Borgers (Philipp).	Fottrel (John).

Ostende. Cortryk. (Niederlande).

p. 344

Gregorie und Comp (Georg).	Synaere, Gebrüder.
Lauwers (E.)	Vander Heyde (B.)
Macfeson (A. L.)	Van J seghem Water (A. J.)
Mafsaert (J. P.)	Van J seghem Allaert.
Serruys und Comp. (Jac.)	

Salzraffinerien:

De la Croix (E.)	De Riider (J.)
------------------	----------------

Tuchhandlungen:

Bargie (J.)	Paul (Joseph), mit Leinwand.
De Vander Leep.	Vandamme (J. B.)
Freymann.	

Mit Wein und Likör handeln:

Deny (M. C.)	Staessens (J.)
Deville (L.)	Van J seghem Sohn.
Heillin (J. B.)	Valcke (E.)
Huyghe (J.)	Verbecke (J.)

Mit Spezereyen und Landesprodukten:

Bocks (W.)	Janssens (M.)
Engels (Sebastian).	Sidron Belpaire.
Liebaert.	Van Guyk (M.)

STATION OOSTENDE, een schilderij

Het schilderij dat de achterste muur dekt van de snookerzaal in het Hotel-Restaurant NEW ATLANTIC op de Vindictivelaan (vlak over het station) is, waarschijnlijk, geschilderd door de vader van de Oostendse schilder Maurice BOEL. Het stelt het Oostends station voor.

Het lokaal werd op 23 januari 1949 ingehuldigd. De toenmalige uitbaatster was mevrouw KINT.

J.B. DREESEN

DE HAVEN VAN OOSTENDE IN 1888

In het Rijksarchief te Brugge, onder KAARTEN en PLANNEN nr. 1076, berusten drie mooie foto's van werken die in de haven van Oostende in 1888 werden uitgevoerd.

Het zijn zeer duidelijke foto's van 28 x 38,5 cm getrokken door Charles D'HOY, Gand.

Foto 1 draagt als onderschrift :

Travaux de construction de trois nouveaux postes d'accostage pour les paquebots-poste 1888.

Het is een zicht genomen vanaf de plaats waar nu de Demeybrug ligt met in beeld, de kaaimuur van de RMT in opbouw (de kaaimuur die tot tegen de Demeybrug komt), de haven in de richting van de Geule, het Kaaistation (gebouwd in 1871, zeer mooi) en een reeks huizen van onze kaai.

Foto 2 :

Travaux de rectification du canal de Bruges à Ostende 1888.

Een zicht genomen vanop de brug over de afleidingsvaart (huidige Brandariskaai, verbindingskanaal gegraven in de Hollandse periode als verbinding met de vaart op Brugge, gedempt in 1936). Men ziet een reeks gebouwen op de Oosteroever, de vuurtoren, het Kaaistation.

Foto 3 :

Construction d'un nouveau banc de carénage 1888.

Zicht van de graafwerken voor de kuisbank (tussen de huidige vismijn en de RMT dok). In de verte ziet men de twee havenstaketsels en enkele gebouwen die tussen vuurtoren en Geule lagen.

J.B. DREESEN

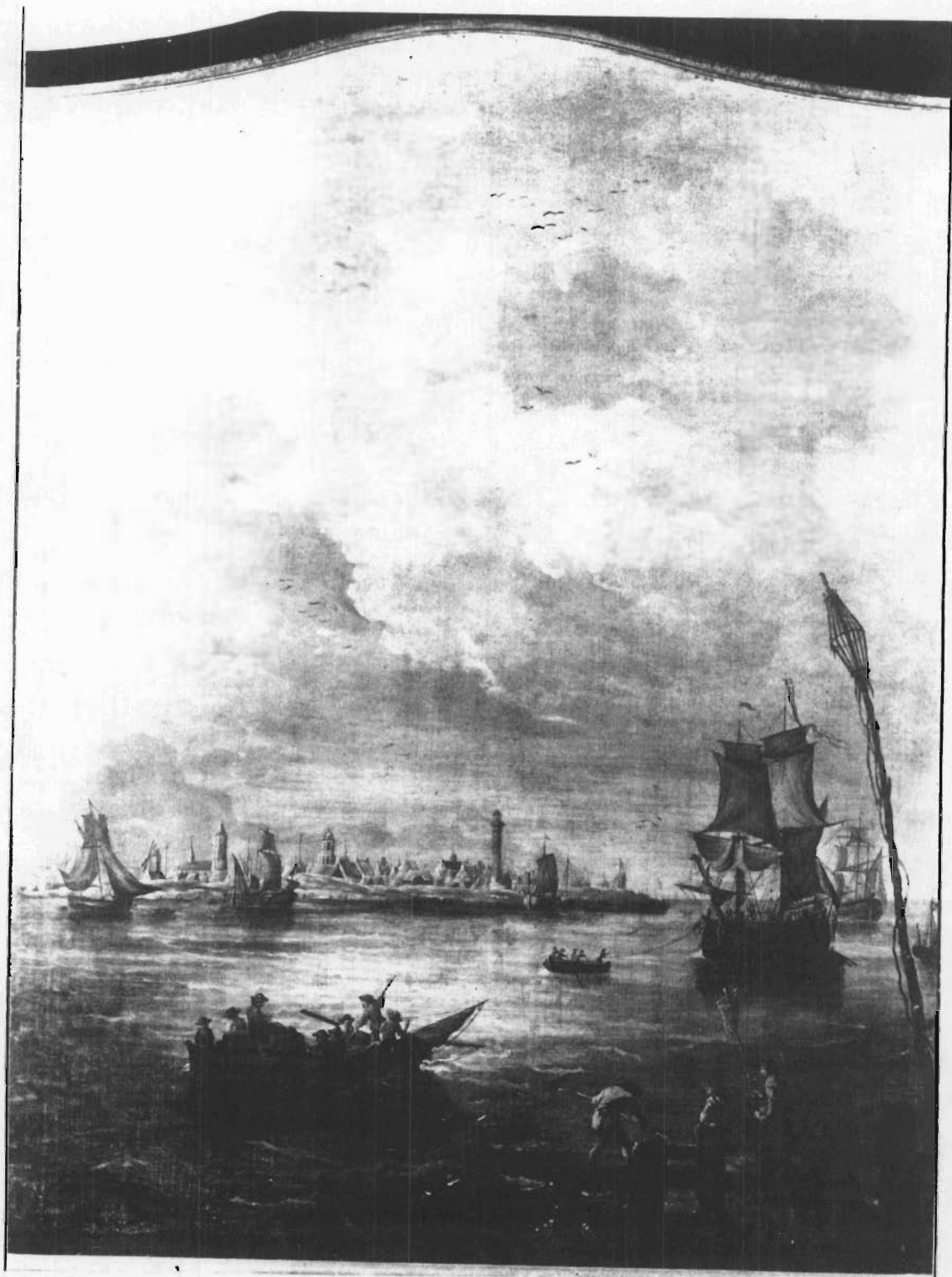
IN DIT NUMMER

- blz. 98 : J. COOPMAN : De laatse stuiver.
- blz. 99 : G. BILLIET : Het Oostendse Lunapark.
- blz. 105 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (7).
- blz. 108 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 113 : Orgels in groot Oostende (15)
- blz. 114 : N. HOSTYN : Oostende op een schilderij van W. Turner.
- blz. 115 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - collectie Ostendiana (3).
- blz. 119 : N. HOSTYN : Monumenten, beelden § gedenkplaten - XLVII.
- blz. 120 : Uit "Adressenbuch der jetzt bestehenden Kaufleute".
J.B. DREESEN : Station te Oostende, een schilderij.
- blz. 121 : J.B. DREESEN : De haven van Oostende in 1888.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

JAN GAREMIJN
De haven van Oostende
Brussel, privéverzameling.

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 5-8 Mei-Augustus 88

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

MEI- EN JUNI - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten :

A. EERSTE MEI - ACTIVITEIT

In de reeks KEN UW STAD een wandelvoordracht

op zaterdag 14 mei 1988 om 14 uur

met een bezoek aan de Kerk van de Dominikanen (de Paterskerk) in de Christinastraat onder leiding van ons Bestuurslid de heer Jean Pierre FALISE.

Gebouwd naar de plannen van de Gentse architect, August VAN ASSCHE, ingewijd op 23 september 1883. De kerk, die gewijd is aan de Heilige Catharina van Sienna, is een verkleinde weergave van de vroegere Dominikanenkerk van Gent die in de tweede helft van de 19de eeuw verdween maar die in haar tijd een uniek monument was in Europa. De kerk heeft een stemmig interieur en een schat van kerkelijke bezienswaardigheden. Hierover wordt U echter, op deskundige wijze, en uitvoerig ingelicht door onze kerkkenner bij uitstek de heer J.P. FALISE.

Een enige gelegenheid om op een degelijke manier kennis te maken met deze kerk.

Noteer deze datum in Uw agenda en mis hem niet. Zoals steeds zijn ook niet-leden van harte welkom. Bijeenkomst aan de kerk (Christinastraat) om 13u55 (let op : het bezoek begint om 14 uur en niet om 15 uur zoals aangekondigd in het jaarprogramma). Men zegge het voort.

B. TWEDE MEI - ACTIVITEIT

In de reeks AVONDVOORDRACHTEN een filmvoordracht die doorgaat

op donderdag 26 mei 1988 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6. De heer Hubert LABYT, architect, maar tevens kunstschilder en

cineast commentarieert en toont ons twee door hem zelf gemaakte 16 mm films over het thema

LEOPOLD II, URBANIST VAN OOSTENDE

Het eerste filmpje draagt als titel "SEASIDE VERNACULAR". Het toont de Engelse kuststeden Eastbourne en Brighton die Koning Leopold II destijds als voorbeeld nam voor de uitbouw van Oostende. Deze film haalde zilver in de nationale N.A.B. wedstrijd te Leuven in 1982.

Met de tweede film "AAN ONZE GENIALE BESCHERMER" maken we een historische wandeling doorheen de stad Oostende. Deze film werd bekroond met de "Zilveren Plus Medaille" in de nationale wedstrijd N.A.B. "Nederlandstalige Amateurfilm België" in 1987, met de "Medaille van Minister Dewael" als film met de beste culturele inhoud, met de 3de prijs in de reeks Documentaire Films tijdens het Benelux Festival 1987 te Oostende en met diverse andere Provinciale en Stedelijke prijzen.

Om een inzicht te krijgen van de invloed van Leopold II op Oostende en wat er nog van mooie zaken in Uw stad staan, moet U deze films beslist zien.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos ook voor niet-leden. Elk zegge het voort.

C. JUNI - ACTIVITEIT. JAARLIJKSE STUDIEREIS

Onze jaarlijkse studiereis gaat dit jaar door op :

zondag 12 juni 1988

Wij starten om 08u45 stipt voor het Vredegerecht op het Canada-plein.

Om kwart voor tien bereiken we Kortrijk waar we in het Gasthof DEN TUIN op een lekkere tas koffie vergast worden.

Een stadswandeling laat ons kennis maken met de belangrijkste monumenten uit de Kortrijkse geschiedenis. We bezoeken de Historische zalen van het Stadhuis met zijn prachtige schouwen en muurschilderijen. Op de Grote Markt houden we even halt aan het Belfort, waar Manten en Kalle de uren slaan. Honderd meter verder gaan we in een oase van rust middenin de stad het unieke begijnhof Sinte-Elisabeth binnen. We lopen over de bochtige kasseistraatjes, tussen de witgekalkte huisjes. In de nabijgelegen, 13de eeuwse O.L.Vrouwekerk, met haar rijk interieur, kijken we even naar de zoldering waar de gulden sporen hangen. Vooral de Gravenkapel, gebouwd in opdracht van Lodewijk VAN MALE, is fascinerend. Een stuk Vlaamse historie herleeft midden de muurschilderijen. Over de Leiebrug, langsheen de majestatische Broeltorens, kunnen we even binnenwippen in het Stedelijk Museum. Vooral een merkwaardige Keramiekverzameling en talrijke schilderijen van Roeland SAVERY zullen de aandacht trekken.

Om 12u30 steken we de voeten onder tafel in het Gasthof DEN TUIN waar men ons de volgende menu serveert :

- soep van de dag
- Kortrijkse bil met wat er bij hoort
- dessert

Drank is zelf te bestellen en te betalen.

Omstreeks 14 uur zetten we terug aan want om 14u30 worden we verwacht in het Nationaal Schoeiselmuseum te Izegem. Om 15u45 bezoeken we het Nationaal Borstelmuseum.

We besluiten deze gevulde dag met "een glasje en een plasje" in een van de oude Izegemse herbergen. Een vlotte terugrit brengt ons, traditiegetrouw, voor het avondmaal terug te Oostende.

Inschrijvingen gebeuren door storting van 700 Fr op postrekening 000-0507753-55

Jan Dreesen, Rode Kruisstraat 4
8400 Oostende

met vermelding : deelname aan de Kortrijkreis met... personen. In de prijs is inbegrepen, carreis, koffie bij aankomst, middagmaal en alle toegangen met begeleiding in groepsverband.

De inschrijvingen worden afgesloten op 1 juni. Er zijn maar 54 plaatsen voorzien. Zorg dat je erbij bent.

J.B. DREESEN

WILLIAM GOOLD

In zijn artikel over W. GOOLD ("De Plate februari 1988, p. 45) schrijft Dhr. D. VERSTRAETE in voetnota 2 dat ik de naam spel met OU. Hier moet een misverstand steken want niet ik, maar de klerk die het originele document neerpande spelt de naam zó, op die manier volgt hij de schrijftrant van de individuen zélf, ten bewijze waarvan hun eigen handtekeningen uit Oostendse documenten tussen 1714 en 1751. Hieruit blijkt ook dat een tak van de familie de vorm OO gebruikte (de opgegeven handtekeningen horen toe aan drie broers). Ikzelf heb de vorm OA nooit ontmoet, tot nu toe.

Het discussiepunt mag dan onbenullig lijken, het kan slechts de betrachting zijn van elkeen van ons, de geïnteresseerde lezer nauwkeurig voor te lichten. Dit is dan ook de enige bedoeling van deze aanmerking bij het artikel dat ik overigens hoogst interessant vond. Mogen er nog veel volgen.

Jan COOPMAN

Jacobus Goold
Anna Jacobella Goold
Jean Goold
John Goold
John Goold
Jan Goold
Stephen Goold
Jan Goold
Edward Goold
Ben Goold
Nils Goold

EEN MARKTLIED OVER
DE GEBROEDERS DE GRAVE

door Jef KLAUSING

De gebroeders DE GRAVE hebben met hun avonturen heel wat stof laten opwaaien over het land en tot buiten de grenzen. Er werd heel wat over hen geschreven, met inbegrip van een toneelstuk en het is dan ook begrijpelijk dat de marktzangers voldoende stof vonden in hun tegenkomsten om er liederen over te maken, te zingen en te verspreiden.

In de verzameling van R. HESSEL zit een lied over de "Triomfante-lijke terugkeer in België" van de Gebroeders DE GRAVE, dat hier weergegeven wordt.

Het lied moet gemaakt geweest zijn op het ogenblik dat het bericht van de genadeverlening gekend was, en nog vóór hun terugkeer in het land. De dichter heeft het immers over "stappen die aangewend worden om hen triomfantelijk te ontvangen" en verder is ook spraak van de moeder die hen te Boom opwacht. De moeder is, volgens de bronnen die ik heb kunnen raadplegen, overleden vóór hun terugkeer. Dat laat toe te veronderstellen dat het lied rond 1900 geschreven en verspreid is geworden. Men mag het bijgevolg aanzien als een der eerste litteraire (?) stukken die over de gebroeders DE GRAVE gepubliceerd werden.

Met de melodie zullen de liefhebbers-lezers zeker geen moeite hebben. Om de triomfantelijke terugkeer te bezingen, greep de dichter naar de melodie van het Belgische Volkslied, wat zeker wel paste bij de viering van deze "nationale helden".

ONSCULD DER GEBROEDERS DE GRAEVE
(Officieel erkend)
HUNNE TRIOMFANTELIJKE TERUGKEER IN BELGIË

1.

Wat blijde mare komt men in 't land ontvangen !
Men ziet hoe weer de onschuld zegepraalt,
Van twee gebroeders, die onschuldig gevangen,
Roemrijk hun vrijheid weër hebben behaald
In Frankrijk dat zij waren verwezen,
Over drie jaar onschuldig tot de dood
Door eene dwaling die nu is bewezen,
Voor d'arme jongens, wat een blijdschap groot ! (bis)

2.

Met vele vreugde werd die tijding vernomen
Door gansch het land, maar 't meest van al te Boom
Al door de moeder van dees twee brave zonen
Die in dit dorp gevestigd had haar woon,
En vroeger met haar broeders in Oostende
Door iedereen geacht werd en bemind;
Daarom men ook zooveel moeite aanwende
Voor de vrijheid harer zonen gezwind. (bis)

3.

Nu eindelijk den dag is aangekomen
Waarop hun onschuld openlijk erkend,
Door gansch Europa met vreugde wordt vernomen,
Heeft d'Overheid reeds stappen aangewend,

Om triomfantelijk hun te ontvangen,
't Oostende en in de gemeente Boom,
Waar dat hun brave moeder, met verlangen
Reeds 't uur verbeid van d'aankomst harer zoons ! (bis)

4.
Voor dees twee brave broeders wat een vreugde !
en wat triomf voor gansch ons Belgenland !
Dat zich in deze vrijheidsstelling verheugde,
Want hunnen naam was in elks hert geplant.
Ja niemand kon aan hunne schuld gelooven,
Waarvoor dat zij drij jaar hebben gezocht,
In Frankrijk bij moordenaars en boeven
Hetwelk hier maakte zoo een groot gerucht. (bis)

5.
Spiegelt u hier, gij brave jongelieden
En leeft altijd als de broeders De Graev'
In eer en deugd geacht door brave lieden
Wordt gij dan steeds, wanneer gij u houdt braaf
En als u dan een ongeluk komt treffen,
Komt vroeg of laat uw onschuld aan het licht,
Zoo gij in mijn gezang hier kunt beseffen
Dat ik te hunner eere heb gedicht. (bis)

Als dichter, zanger en uitgever is Cornelis JANSSENS vermeld.
JANSSENS werd geboren te Hoogstraten, over de datum is men niet
zeker : 1841 of 1851. Hij was schrijnwerker en werkte achtereen-
volgens te Gent, Antwerpen, Turnhout en tenslotte te Herentals.

Cornelis JANSSENS was een zeer vruchtbaar dichter. Hij schreef
niet enkel de teksten die hij zelf zong, hij maakte ook liederen
voor andere marktzangers.

Van 1895 trad hij op in het gezelschap van een of meer van zijn
zonen. Hij kon geen blad voor de mond houden en gedurende de
eerste wereldoorlog schreef, zong en verspreidde hij een spotlied
op Keizer Wilhelm II, waarvoor hij aangehouden werd en naar Duits-
land gedeporteerd. Hij stierf in gevangenschap te Neuhaus op 28
october 1918.

WERKEN IN DE MONTGOMERYDOK

De HYDRO SOIL SERVICES (HSS) een gezamenlijke onderneming (joint
venture) van DREDGING INTERNATIONAL uit Zwijndrecht en SMET BORING
uit Dessel, die ook als onderaannemer op de tunnelwerf in Dover
aanwezig zijn, voert op dit ogenblik versterkingswerken uit aan
onze Oostendse Vistrap.

Dergelijke havenrenovaties wordt ongeveer 60 % goedkoper geacht
dan nieuwbouw en bestaat uit het aanbrengen van korrosiebestendige
grondankers en het inspuiten onder hoge druk van cement in de
afkolvende of ondermijnde havenmuren.

Zo weet U meteen wat er op het "hefplatvorm" in de Montgomerydok
gebeurd en kunt U de dokumentatiemap over de haven van Oostende
met een gegeven bijvullen.

(Bron : De Standaard 12 + 13 maart 1988).

J.B. DREESSEN

door Ann CASIER

In de vele vorige afleveringen van deze bijdragenreeks, aanvankelijk verzorgd door Norbert HOSTYN, later overgenomen door Ann CASIER nadat ze een schitterende licenciaats-thesis aan het "Oostends Muziekleven 1852-1914" wijdde defileerden de vele grote en minder grote musici die het muziekleven ter Kursale hebben "gemaakt". Nu komt het orkest als dusdanig aan de beurt.

De Redactie

Samenstelling en evolutie

Bij de oprichting van het Kursaal in 1852 was er geen sprake van een eigen en vast symfonisch orkest. De muziek was aanvankelijk op ontspanning gericht, de bals werden in het begin verzorgd door een pianist eventueel met violist. De muziekkorpsen van de gast-regimenten verzorgden er wekelijks de concerten. Ook contacteerde de Kursaaldirectie af en toe een groep of een solist. In 1865 is er in de pers voor het eerst sprake van een Kursaalorkest (1). Dit orkest moest instaan voor de begeleiding van een aantal zangsterren op een Casinoconcert. De vier solisten waren de wereldberoemde Adeline PATTI, BRIGNOLI (eerste tenor aan het Italiaans theater van Parijs en aan Covent Garden), SCALESE (komisch zanger aan het Italiaans theater van Parijs en aan het theater van de Britse koningin) en AMADIO (eerste bariton aan het Napels theater). Ze zongen vooral aria's van Italiaanse componisten : BELLINI, ROSSINI, DONIZETTI, FLOTOW en VERDI. Het concert slaagde uitstekend en bracht dan ook 9.600 fr op.

Van het Casinoconcert van 2 september 1865 door het Kursaalorkest, met koor Cercle Caecilia en enkele solisten is het programma volledig bekend (2).

1. Ouverture du Cheval de bronze (orchestre)	AUBER
2. Choeur d'introduction de Lara (Cercle Caecilia avec accompagnement d'orchestre)	MAILLARD
3. Qui vive, romance (J. BUSSCHAERT)	L. AMAT
4. Les arpèges, caprices pour violon (Violon : YERNA, violoncelle : NEVEJANS)	VIEUXTEMPS
5. Air des Noces de Jeannette (A. LAMBELÉ)	MASSÉ
6. Choeur "Dans la forêt"	KUKEN
7. Fantaisie pour orchestre : "Un jour d'été en Norvège"	WIMMERS (sic i.p.v. WILMERS)
8. L'Angelus, chant (LAMBELÉ)	BENOIT
9. Réverie pour violon (YERNA)	VIEUXTEMPS
10. Duo de Sémiramide (LAMBELÉ, BUSSCHAERT)	ROSSINI
11. Mazurka (choeur et orchestre)	ROCHEBLAVE

In 1866, misschien reeds eerder, stond MERCK aan het hoofd van het orkest. In 1867 werd hij vervangen door SINGELÉE. Praktisch dagelijks gaf men een concert in het Kursaal en verder werkte het orkest mee aan de Casinoconcerten. Het seizoen liep van begin juli tot half september. In 1868 had men niet minder dan negen concerten per week : 5 symfonie- en 4 harmonieconcerten, om van de onvoorziene maar niet te spreken (3).

Uit hoeveel leden het orkest in deze periode bestond, is niet bekend. Erg talrijk waren ze waarschijnlijk niet. Hoewel de uitvoeringen meestal een goede kritiek kregen, werden het Kursaalorkest en het militaire harmoniekorps als twee rivaliserende groepen beschouwd (4).

De namen van de aanvoerders-solisten van iedere instrumentengroep (zie lijst op het einde van deze paragraaf) werden wel regelmatig vermeld, doch hoeveel lessenaars elke groep telde werd (angstvallig?) verzwegen. Dirigent SINGELÉE bracht veel stukken met solistische optredens. Zo'n werken werden waarschijnlijk ingeschakeld om de aandacht van het publiek te trekken. De naar voor gebrachte muziek werd nog te veel als ideaal conversatiekader gezien. Daarom maande L'Echo d'Ostende de mensen dan ook tot stilte aan, vooral tijdens de solo-passages (5). De laatste concerten van het seizoen 1870 werden door hulpdirigent ROGIER, de leider van het Casinodansorkest, geleid; dirigent SINGELÉE werd opgeëist door het Brussels Munttheater (6).

Daar het Kursaalorkest slechts in de zomermaanden functioneerde, hadden alle orkestleden nog een andere bron van inkomsten. De meeste onder hen waren leraar-instrument of ergens anders orkestlid en koppelden een vakantie aan zee met een aangename bijverdienste. Slechts een kleine minderheid onder hen waren Oostendenaars. Hun hoofdactiviteiten in 1872 zagen er als volgt uit (7) :

MAUHIN : viool-solo, lyrisch theater van Parijs.
SAUVEUR : piston, professor aan het conservatorium te Gent.
CRÉTIN : cello (eerste prijs conservatorium Brussel).
WILLAME : fluit, professor aan het conservatorium van Mons.
VANDER AA : klarinet, professor te Oostende.
EEMANS : hoorn (eerste prijs conservatorium Brussel).
BERNARD : hobo, koninklijk theater Luik.

De pers schreef over hen dat : het symfonieorkest een talrijk, uitgelezen en gedisciplineerd ensemble is, dat zich met liefdevolle perfectie identificeert met de schoonheid van het gespeelde werk (8). Deze bloemrijke taal was toch wat overdreven. Waarschijnlijk waren onder de orkestleden heel wat mensen die niet eens een eerste prijs hadden. Slechts een kleine minderheid van het publiek slaagde erin de goede bedoelingen van het orkest te volgen. Zo deed SINGELÉE tijdens een concert het orkest een tijdlang stoppen, vanwege het kabaal in de zaal (9). De krant opperde dat dit de ideale gelegenheid was om het rondwandelen tijdens de concerten te verbieden.

In 1874 kwam de 16-jarige, pas afgestudeerde Eugène YSAYE, als tweede violist, het orkest versterken. Hij werd bewonderd om zijn zeer expressief spel (10). In 1875 debuteerde het symfonieorkest op 16 juli en de zieke dirigent SINGELÉE werd vervangen door DUHEM en DUMON. Het volgend jaar speelde het orkest op de normale diapason (11). Met het formidabele spel van vioolsolist Eugène YSAYE en onder de vaardige leiding van DUHEM en DUMON boekte het orkest een pijlsnelle vooruitgang. Nochtans begon rond eind 1877-1878 een ware polemiek over de (on)-kunde van beide dirigenten. In een naamloos en een door A. TIBI ondertekend artikel, werden hun prestaties alsook de keuze van hun werken afgebroken. DUHEM en DUMON replikeerden met een lang artikel waarin ze hun verdiensten opsomden. Ze gaven de lijst met de componisten die gespeeld werden : BEETHOVEN, BACH, MENDELSSOHN en andere klassiekers en ook de Belgische componisten die ze niet vergeten waren. (12). Ondanks hun weerlegging op de aantijging dat ze enkel "oude

dingen zonder waarde" uitvoerden, startte het zomerseizoen 1878 in het nieuwe Kursaal met een nieuwe dirigent : Emile PERIER. Deze had uit de grote Belgische steden en uit Parijs een orkest van 65 elite-muzikanten geselecteerd. Bovendien wist hij opnieuw Eugène YSAÏE als eerste violist naar Oostende te lokken. De tweede dirigent werd LEUDET, lid van de Société des concerts de Paris en reeds 15 jaar aan de opera verbonden als viool-solist. Ook aan kamermuziek werkte hij actief mee. La Vedette van Marseille prees het symfonieorkest van 70 (sic) man met heel wat gekende solisten. Stilaan kwam men op het niveau van de internationale erkenning. Dat het muzikale korps bij de toeristen in de smaak viel, bleek uit het feit dat de symfonieconcerten verlengd werden tot 22 in plaats van tot 15 september 1878. Vanaf ditzelfde jaar grepen er per dag twee concerten plaats : meestal een harmonie- en een symfonieconcert, af en toe vervangen door een kamermuziek-uitvoering.

- (1) E.O., 19.08.1865 en 23.08.1865.
- (2) E.O., 02.09.1865.
- (3) E.O., 08.08.1868.
- (4) E.O., 15.07.1870.
- (5) E.O., 05.08.1870.
- (6) E.O., 14.09.1870.
- (7) E.O., 15.07.1872.
- (8) E.O., 20.07.1872.
- (9) E.O., 09.09.1873.
- (10) E.O., 10.09.1874.
- (11) E.O., 16.07.1876. Oostendenaar F. VAN POUCKE wou reeds rond de jaren 1860 een fixatie van de diapason, om verdere verhoging te vermijden. Hij wou de la vastleggen op 870 vibraties per seconde (435 Hz). In het Kursaal werd zijn wil gevolgd. In Brussel echter verloor hij zijn diapason-strijd tegen FÉTIS. F.O., 18.01.1860; 16.01.1862 en E.O., 28.12.1864. (binnen afzienbare tijd wijdt De Plate een bijdrage aan VAN POUCKE.
- (12) Samenvatting van de toestand en fragment uit het antwoord van DUHEM en DUMON in E.O., 23.12.1877; overgenomen uit Fédération Artistique.

TENTOONSTELLING "KERKSCHATTEN UIT OUDENBURG"

Ter gelegenheid van de opening van de gerestaureerde Romaanse Sint-Eligiuskerk te Ettelgem (Oudenburg) gaat een tentoonstelling door met als thema "Pronkstukken van het kerkelijk kunstpatrimonium uit Groot-Oudenburg" (kerken van Ettelgem, Oudenburg, Roksem en Westkerke en kloosters van Oudenburg, Roksem en Westkerke).

Kelken, cibories, ampullen, paramenten, enkele schilderijen, beelden, communiebanken zullen worden tentoongesteld. Daarbij worden educatieve aspecten aangehaald i.v.m. liturgie.

Een catalogus, waarvan de kostprijs later bepaald wordt, zal voorhanden zijn.

Plaats : kerk te Ettelgem.

Wanneer : dagelijks vanaf 2 juli tot en met 18 september 1988.

Openingsuren : van 10u tot 12u en van 14u tot 18u.

Toegangsprijs : 25 ₣ per persoon (kinderen onder de 12 j. gratis).

Gidsbeurten (ook 's avonds) kunnen aanvraagd worden. Tel.

059/26.60.27 en 059/26.71.71.

Jean Pierre FALISE

DE NORTH SEA YACHT CLUB

door J.B. DREESEN

Oostende telt een paar eminente jachtclubs. De oudste club is de R.Y.C.O. (Royal Yacht Club d'Ostende) die haar clubhuis in de achterhaven heeft. Zij dateert van 1847 en is meteen de oudste Belgische jachtclub, de derde oudste van Europa en de zevende op de wereldranglijst. Maar over deze club zullen we het hebben bij het verschijnen van een boek over deze, meer dan, eeuweling. Het wordt op dit ogenblik geschreven.

Vandaag stellen wij U de tweede oudste club van Oostende voor de NORTH SEA YACHT CLUB afgekort N.S.Y.C. Doordat haar clubhuis meer in het zicht staat (op de noordkant van de Montgomerydok) is ze beter bekend bij de Oostendse bevolking.

De N.S.Y.C. ontstond in 1947 als een afsplitsing van de R.Y.C.O. Een groep SNIPE zeilers (de "snipe" is een internationale klasse lichte zeilboot) met aan het hoofd de heren LOZE en GALLEYN waren van oordeel dat hun sectie onvoldoende aan haar trekken kwam bij grote broer, trok eruit en stichtte een nieuwe jachtclub onder de U reeds bekende naam.

Zij richtten hun eerste clubhuis in, links in de achterhaven, in een oude bunker, juist voor de Spuikombrug. Daar lag destijds ook de heliporterlandingsplaats van Oostende. Tegenwoordig wordt dit terrein gebruikt als buitenparking voor de Logistieke Groepering van de Zeemacht. De leden van de N.S.Y.C. zeilden op de Spuikom.

In 1949 zochten de clubleden wijdere horizons op. Zij kregen toelating een reeks balsavlotten te leggen in de noordwesthoek van de Montgomerydok en mochten er hun boten afmeren. Hun clubhuis verhuisde van de bunker in de achterhaven naar café-restaurant "La Bécasse" op de Kaai.

In 1950 kreeg de club, door toedoen van de heer Raymond BAUWENS (van de Pêcheries à Vapeur) een jachtpaviljoen (voorheen gebruikt in de Ardennen) ter beschikking dat zij op de Westhoek van de dok opbouwden als clubhuis.

Met geld van een legaat, dat koning Leopold II ter beschikking van de stad had gesteld voor allerlei werken, werd in 1956 het huidige clubhuis gebouwd. Dat hadden ze voor elkaar gekregen dank zij wijlen burgemeester Adolf VAN GLABBEKE. Door toedoen van Bruggen en Wegen werden in 1958 de balsavlotten vervangen door nieuwe vlotter die twintig jaar meegingen want ze werden eerst in 1979 door de Vlaamse Gemeenschap vervangen.

De N.S.Y.C. bleef groeien en bloeien en telt momenteel (1987) ± 360 leden waarvan 80 junioren, 90 werkende leden en de overigen aangeslotenen.

Jaarlijks richt de N.S.Y.C. diverse zeilwedstrijden in waar veel buitenlandse jachten aan meedoen. Elk jaar lopen ongeveer 400 vreemde boten de meerplaatsen van de N.S.Y.C. aan.

De meest bekende van de zeilwedstrijden die zij inrichten is de "OOSTENDE-HELGOLAND" race (in samenwerking met de R.Y.C.O.). Deze loopt over een afstand van twee maal 280 zeemijlen. Ruim bekend in de watersportwereld trekt de wedstrijd elk jaar veel volk. Vorig jaar kwamen niet minder dan 55 boten aan de start.

Deze "Transat des pauvres" zoals hij ook wel genoemd wordt start dit jaar op 12 juli 1988 om 11 uur.

Een andere gekende regatta is de "OOSTENDE BANK RACE" die elk jaar in mei gevaren wordt. Meestal nemen een 40 tal boten aan deze wedstrijd deel.

Einde mei, einde juli en de tweede week van september is de N.S.Y.C. gastheer van een reeks zeilwedstrijden die van Engeland naar Oostende lopen. Ook hieraan nemen tussen de 40 en 50 boten deel.

De voorzitter van een jachtclub wordt Commodore genoemd. De N.S.Y.C. heeft verschillende eminente commodores gekend.

Zoals gebruikelijk in België is Zijne Majesteit de Koning Ere-Commodore. Koning Boudewijn was zelfs jarenlang eigenaar van een DRAAK (kieljacht van 8,90 m dat tot een internationale wedstrijdklasse behoort) de "Elian" die in de wedstrijden meestal door een officier of onderofficier van de Zeemacht werd gevoerd.

Sedert 1947 namen achtereenvolgens de volgende commodores het roer van de N.S.Y.C. in handen :

- 1947 - G. TIMMERMANS D.S.C. (oud-commodore van de Zeemacht)
- 1966 - J.J. DECLOEDT (van de Baggerwerken Decloedt)
- 1972 - Capt. J.F. LAUREYS
- 1981 - J. DEWITTE (van Dewitte-Lietart)
- 1986 - J.J. DECLOEDT
- 1987 - D. BRUXELMAN (aannemer restauratie SS Peter en Pauluskerk)

De N.S.Y.C. heeft de belangrijkste sectie draken in het land, namelijk 18 stuks. De oudste boot van de reeks is de "Arion" BB 26 van de heer André LOZE, ere-directeur van de Zeevaartschool in Oostende. Zijn "Arion" werd 44 jaar geleden gebouwd in Nederland als de "Texel". De boot doet het, uiteraard met zijn bemanning, nog steeds zeer goed in de wedstrijden.

Binnen 9 jaar viert de N.S.Y.C. haar 50 jarig bestaan. De feesten zullen samen vallen met de viering van het 150-jarig bestaan van de R.Y.C.O. want de afscheiding gebeurde toen de R.Y.C.O. haar 100 jarig bestaan vierde.

In elk geval heeft de North Sea Yacht Club de wind in de zeilen en blijft voor de Oostendenaars en de vele toeristen elk jaar weer opnieuw een eerste klas blikvanger voor onze stad.

"PLANT EEN BOS" ACTIE - DE PLATE DRAAGT EEN STEENTJE BIJ

Op 18 maart, tussen 9u 's morgens en 9u 's avonds hielden de gewestelijke radio-omroepen van de BRT een actie "Plant een bos". Voor 20 Fr kon iedereen een boom kopen. Deze boom kon niet individueel gekocht worden maar zal geplant worden in één groot bos per provincie. De provincie mag het bos planten waar ruimte wordt gevonden en een bos gewenst is.

De heemkring "De Plate" deed zijn "boom" in het zakje en kocht voor 2.000 Fr = 100 bomen ! ! !

Jean Pierre FALISE

OUDE REGLEMENTEN

door Omer VILAIN

Niets is er zo leerzaam om een bepaalde tijdsgeest te begrijpen dan oude reglementen na te lezen. Ze zijn daarbij soms nog zeer leuk opgesteld, althans volgens onze huidige principes.

Zo troffen we een "Werkhuisreglement" aan, dat tussen 1912 en 1913 voor de Stedelijke Vakschool opgesteld was geworden. Het is een zeer uitgebreid document.

Toch willen we enkele voorschriften er uit overnemen, nl. :

- De leerlingen moeten eerbied en gehoorzaamheid aan al de Meesters en Ambtenaren van de school, zoowel binnen als buiten de school.
- De leerlingen moeten zich onderwerpen aan al de schriftelijke of mondelingen orders die zouden kunnen gegeven worden door de leeraars.
- Lui liggend op de banken, met makkers gespek houden is volstrekt verboden. De leerlingen moeten stilzweigend op hunne plaats blijven, in den stand die betaamt tot het verrichten van het werk dat hun bevolen is.
- De leerlingen moeten 5 minuten voor het signaal in de school zijn. De cursussen beginnen stipt op de bepaalde uren. De leerlingen beginnen dus onmiddellijk hunne bezigheden, zonder babbelen of rondlopen.
- De in- en uitgangen der school en der klassen zal altoos geschieden door de daartoe aangeduide deuren.
.....
- Jongens die per spoor moeten komen zullen een voorafgaande toelating moeten hebben van het Bestuur.
.....
- Het is bijzonderlijk verboden aan allen de lokalen en de wertuigen te vervuilen, te beschadigen, te vernietigen. De muren, vloeren, meubelen te besmetten met opschriften en teekeningen.
.....
- Het is verboden van voorwerpen te vervaardigen die niet uitsluitelijk door het bestuur toegestaan en goedgekeurd zijn en die niet tot leergang moeten dienen.
- Het is de leeraars hunnen plicht jacht te houden op het heimelijk maken van zulke voorwerpen.
- De leerlingen zullen hunne maatregelen nemen om naar den koer niet te moeten gaan gedurende de lessen en alzo de klas te storen.
- Het is verboden met twee aan een zelfde gemak te staan. Onzedelijke feiten brengen de oogenblikkelijke wegzending bij. De leeraars zullen bijzondere aandacht nemen op deze laatste feiten. De leeraars zijn belast met het uitvoeren van de tegenwoordige beslissingen. Zij zullen al hunne pogingen in het werk stellen om orde, netheid, welgemanierdheid in de klassen te doen heerschen. Zij zullen de jacht houden op slechte uitvoering, nalatigheid, ongehoorzaamheid en onbeschoftheid. Door hunne handelswijze zullen ze tot voorbeelden moeten dienen aan de jongens onder hun gebied.

Deze voorschriften, opgesteld door de Schoolcommissie, werden ondertekend door de Schepenen van Openbaar Onderwijs, tevens Voorzitter, G. VERHAEGHE. Het betreft hier Dr. Georges VERHAEGHE, die na zijn overlijden in 1936 zijn straatnaam zou krijgen.

door Robert LEROY

Jos HANNIKEN (componist, dirigent)

Geboren te Wierde (Namen) in 1912.

Muziekacademie te Anderlecht. Componist van verschillende marsen, waaronder de Rotarymars uit 1954, een symfonie, Vuurbal voor harmonie, suites en bewerking van Vlaamse volksliederen. Dirigent Muziekkapel Belg. Zeemacht tot in 1963.

- 1° Rotary march van J. Hanniken. Marche des diables rouges van MAMBOUR.
Musique des Guides o.l.v. S. Poulain.
Polydor 22817; 1 single.
- 2° Rotary March; Marche des vétérans du roi Albert 1er van J. Hanniken.
Musique militaire o.l.v. J. Hanniken.
Novelty Records N248; 1 plaat 78 t.
- 3° Défilé des cols bleus; Marche Commodore Timmermans van J. Hanniken.
Musique militaire o.l.v. J. Hanniken.
Novelty Records N247; 1 plaat 78 t.
- 4° Danse du sabre van A. KATSJATOERIAN-JAKMA. Espana cani van P. MARQUINA-J. Hanniken.
Musique militaire o.l.v. J. Hanniken.
Novelty Records N248; 1 plaat 78 t.

Christel en Koen KESSELS (piano)

Christel geboren op 15 maart 1960; Koen op 25 juli 1961.

1976 : stichting van hun pianoduo o.l.v. G. MAES.

1977 : 1e prijs in de Nationale wedstrijd van het Gemeentekrediet van België. Recitals in binnen- en buitenland. Opnamen voor de BRT. Koen Kessels is leraar kamermuziek aan het Koninklijk muziekconservatorium te Antwerpen. Musiceert met het Filharmonisch Orkest van Vlaanderen. Lid van het Hermes trio.

- 1° Gesänge für Männerstimmen : m.o.a. werk van F. SCHUBERT, A. DVORAK.
Le Petit orgue, zang; Christel en Koen Kessels, piano's.
Opgenomen in juni 1982.
Pavane ADW 7131; 1LP.

Jean LOUËL

Geboren te Oostende op 3 januari 1914.

Volgde conservatoria te Oostende, Brugge en Gent en tussen 1933-1937 : harmonie, contrapunt, fuga, piano, compositie en orkestdirectie bij vooraanstaande meesters. In 1941 ontving hij de virtuositeitsprijs van de Belgische regering voor klavier. In 1943 behaalde hij de Prijs van Rome. Na de 2de wereldoorlog bekwaamde hij zich als dirigent in het Parijse conservatorium. Was leraar, dirigent en directeur van de Brusselse Middagconcerten. componeerde meestal instrumentale muziek die aansluit bij het expressionisme.

- 1° 2de concerto voor viool en orkest van Jean Louël (gecomponeerd in 1971 als opgelegd stuk voor de Koningin Elizabethwedstrijd).

E. Volckaert, viool; Nationaal orkest van België o.l.v. J. Louël; (bevat ook werk van ander componist).

Opgenomen in Studio 1 van het Omroepcentrum A. Reyerslaan, Brussel.

Cultura 5072-4; 1LP (Hedendaagse Belgische muziek).

2° Toccata voor piano (1972) van Jean Louël. Louis Pas, piano (bevat ook werk van andere componisten).

Musica Belgica album 1.

Belgian Artist Promotion LBAP 0087; 1LP (uitgave 1986).

Georges MAES (violist, dirigent)

Geboren te Oostende op 26 mei 1914, overleden te Eeklo op 4 maart 1976. Volgde aanvankelijk de Stedelijke muziekschool te Ledeberg, dan Kon. Muziekconservatorium te Gent. In 1935 behaalt hij de Prijs van virtuositeit voor viool, wordt dan aangeworven door het Orkest van het Oostends Kursaal (blijft er 8 jaar) en werd orkestmeester van het Opera-Orkest te Gent. Volgt lessen voor compositie.

Stichter-primarius van het Haydnkwartet in 1946 dat tot 1958 blijft bestaan, het jaar waarin hij het Belgisch Kamerorkest opricht. In dat jaar wordt hij leraar kamermuziek te Brussel tot 1970, vervolgens te Gent. Directeur van het Muziekconservatorium te Oostende in 1960. In 1974 benoemd tot professor kamermuziek aan de Muziekkapel Koningin Elisabeth.

Zie : Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 11, Brussel, 1985.

1° Suite in vorm van een Franse ouverture opus 29 voor strijkorkest en klarinettenkwartet van W. KERSTERS.

Concertante bewegingen voor 2 klavieren en snaren van J. FONTYN. Solisten van het Belgisch kamerorkest o.l.v. G. Maes (met werk van andere componist, uitgevoerd door anderen).

Alpha DBM 141C; 1LP.

2° Divertimento voor fluit, hobo en snaren van J.-B. LOEILLET.

Sonate à cinq voor hobo en strijkers van H.-P. BRÉHY. Muziek voor snaren van M. POOT. Récréation de midi voor strijkers van R. CHEVREUILLE.

Belgisch kamerorkest o.l.v. G. Maes.

Alpha DB 62; 1LP.

3° Concerto grosso van P. CABUS.

Belgisch Kamerorkest en Klarinettenkwartet M. Hanssens o.l.v.

G. Maes (met werk van andere componist, uitgevoerd door anderen).

Alpha DB 130; 1LP.

4° Lamentatio secunda van J.-H. FIOCCO. Sonate a cinque van H.-P. BRÉHY. Sonate a quattro van P.A. FIOCCO. Concerto nr 6 voor fluit, viool, strijkorkest en basso continuo van H.-J. DE CROES.

Solisten van het Belgisch Kamerorkest o.l.v. G. Maes en viool voor (4).

Opgenomen in de studio van BRT te Brussel op 30.09.1968 en 13.10.1968.

Luister van de muziek in Vlaanderen LMV 30.001; 1LP.

5° Concerto voor blazerskwartet en kamerorkest van A. DELVAUX;

Solisten van het Belgisch Kamerorkest o.l.v. G. Maes (met werk van andere componisten en andere uitvoerders).

Alpha DBM-V 187; 1LP (uitgave 1973).

6° Concerti opus 3 nrs 6, 8, en 10 en opus 12 nr 1 voor viool en strijkers van A. VIVALDI.

Solisten van het Belgisch Kamerorkest o.l.v. G. Maes met o.a. G. Maes, viool; R. Corijn, altviool.

Decca 769-153.005 X; 1LP (uitgave 1973).

7° Concerto voor klavecimbel en strijkers van Jef MAES. Concerto voor piano en strijkers van R. VAN DER VELDEN. Soli en solisten van het Bel. Kamerorkest o.l.v. G. Maes.

Alpha DBM-N-226; 1LP (uitgave 1976).

8° Georges Maes : een aandenken.

Strijkkwartetten KV 387 en KV 458; Divertimento KV 137 van W.A. MOZART. Strijkkwartet nr 1 opus 11 van P. TSJAIKOFSKI. Concerto nr 6 voor viool, fluit en strijkers van H.-J. DE CROES. Concerto grosso opus 3 nr 10 van A. VIVALDI. Concert voor viool, hobo en strijkers van J.S. BACH. Divertimento voor strijkers van B. BARTOK.

Het Haydn kwartet met o.a. G. Maes, viool.

Solisten van het Belg. Kamerorkest met o.a. G. Maes, viool en leiding.

Opgenomen in 1958, 1969, 1972, 1973, 1975.

Fonds Georges Maes 6811010; 3LP's + gedenkboek (uitgave 1978).

Léon RINSKOPF

Zie : Nationaal Biografisch Woordenboek, deel 10, Brussel, 1983.

1° Sur la montagne opus 36 (1911) van Paul LEBRUN en ander werk.

Dit werk werd opgedragen aan Léon Rinskopf, directeur van de Muziekschool te Oostende en dirigent van het Kursaal-orkest. De eerste uitvoering van dit werk op 23 juli 1911 te Oostende werd echter gedirigeerd door de componist.

De Philharmonie van Antwerpen o.l.v. F. Terby.

Cultura 5078; 1LP.

(vervolgt)

LITERAIR TOERISME AAN DE KUST

In Vlaanderen is onze literatuur, meer dan bij voorbeeld in Nederland, veelal een kwestie van plaatsnamen en straten. Bijna elke vermaarde of bekend gebleven schrijver wordt geassocieerd met een streek, een stad, een dorp, een gehucht. Lier "is" Felix TIMMERMANS, Zichem "is" Ernest CLAES, de Kapellekensbaan in Aalst "is" Louis Paul BOON. Willem ELSCHOT doet denken aan Antwerpen, Herman TEIRLINCK aan Zuid-Oostvlaanderen en Brabant, Cyriel BUYSSE aan Nevele (bij Gent) en... Karel JONCKHEERE aan Oostende en de kuststreek.

Al die Zuidnederlandse letterkundigen hebben, het ligt voor de hand, ergens gewoond, geleefd, geschreven. Maar sommigen onder hen hebben, voor vrij lange of voor korte tijd, aan onze Noordzeekust verbleven. Zo is Felix TIMMERMANS met zijn familie jarenlang een trouwe vakantieganger geweest in Oostduinkerke; villa "Laagland" was er zijn vast vakantieverblijf. Heel wat Vlaamse letterkundigen kwamen er bij hem op bezoek en aldaar schreef hij de bekende roman "Boerenpsalm", één van zijn meesterwerken. Een blad, "De Badgast", genoemd, werd midden de dertiger jaren gesticht door de V.T.B. en uitgegeven voor de Vlamingen die hun verlof aan zee doorbrachten. De aanwezigheid van tal van andere Vlaamse schrijvers heeft in de loop der jaren mede een Vlaamse stempel op onze kustgemeenten helpen drukken.

Was het niet hoofdzakelijk om taalredenen, dat Marnix GIJSEN, anno 1976, Oostende verkoos om er voor de tweede maal in het huwelijk te treden ? Een andere grote naam, Louis Paul BOON, was in 1977 en 1978, jaar van zijn overlijden, om gezondheidsredenen in behandeling te Knokke bij de alombekende Dr. Herman LE COMPTE.

Vóór W.O. II verbleef Willem ELSCHOT, een schrijver die nu zo'n grote faam geniet in brede kringen, telken jare te Sint-Idesbald aan de Westkust, alwaar hij in de omgeving elke morgen uit vissen ging. Deze kustgemeente wordt, zij het vanuit het lokale café "De vogelzang" in zijn boek "Tsjip" beschreven. Wie, voornamelijk van de oudere generatie, kent niet de volksschrijver Abraham HANS; wist gij nog dat hij te Knokke overleden is in 1939 ? Gerard WALSCHAP, de vroeger gesmade schrijver en die dan later met grote prijzen bekroond werd, verbleef in de zomermaanden vóór 1940 zeer gaarne te Wenduine, waar o.m. de romans "Celibaat" en "Sybille" ontstonden en grotendeels geschreven werden.

En wat te zeggen van Karel VAN DE WOESTIJNE, onze belangrijkste dichter na Guido GEZELLE, die van 1920 tot 1925 te Oostende leefde en werkte; bekend gebleven is het vers : "Ik kom alleen, bij nacht, in deze zee-stad aan..." (uit : "God aan zee" (1926)). Het gezin VAN DE WOESTIJNE was voor de goede lucht en ten bate van de gezondheid van de twee kinderen te Oostende komen wonen en toen Karel VAN DE WOESTIJNE in 1925 Oostende verliet, werd hem het ereburgerschap van de stad aangeboden, een bewijs dat hij zich bij ons had weten bemind te maken. Een banket werd aangeboden en in zijn dankwoord staat te lezen :

"(...) Daar is natuurlijk de Zee, en, zonder dat hij in dichters-lijkheid vervallen wil, zult gij het de dichter niet kwalijk nemen dat hij hare aantrekkingskracht niet miskennen wil. Maar behalve de Zee, naast de Zee, aan de Zee, is daar de Stad, de beminlijke Stad en hare bewoners (...)"

De tentoonstelling zelf, in de brede zin omschreven als "Literair toerisme aan de kust", poogt, met behulp van uittreksels uit literaire boeken en door middel van weinig bekende, soms zeldzaam te noemen iconografie en/of dokumenten het verblijf te evoceren van een aantal van onze markantste Zuidnederlandse letterkundigen aan de Noordzeekust. Daarnaast wordt, maar dan eerder nevenschik-kend, licht geworpen op wat sommige buitenlandse literatoren dachten en schreven over de Belgische kust en meer in het bijzon-der over Oostende, de onvolprezen parel die koningin was en is van de badsteden.

Emiel SMISSAERT

THEMATENTONSTELLING "LITERAIR TOERISME AAN DE KUST" VAN ZATERDAG
23 APRIL TOT EN MET ZATERDAG 25 JUNI IN ONS HEEMMUSEUM

OPEN IEDERE ZATERDAG VAN 10u TOT 12u EN VAN
15u TOT 17u

VANAF 1 JULI TOT 30 SEPTEMBER IS HET HEEMMUSEUM IEDERE DAG (uitge-
nomen DE DINSDAG) OPEN OP DEZELFDE UREN

door Ed. VANALDERWEIRELDT

In 1898 werd een akkoord afgesloten tussen de Cockerilllijn en de "General Steam Navigation Company" uit Londen die een gecombineerde zeedienst in lijn stelden tussen Oostende-Tilbury en Londen. Kort na het verdrag stuurde de Londense maatschappij twee harer schepen, de "Swallow" en de "Swift", die tussen Oostende en Londen ingeschakeld werden. Deze eenheden bleven slechts in dienst tot het jaar 1900. De diensten en zaken werden toen geregeld in de burelen van Cockerill te Oostende. De twee teruggetrokken Engelse schepen werden in 1902 in Holland verkocht voor afbraak. Tussen 1900 en 1908 werd de dienst uitgevoerd uitsluitend door Belgische schepen.

In juni 1908 zond de Engelse maatschappij opnieuw een schip, de S.S. "Alouet" om de dienst te versterken welke op deze haven bleef varen tot einde 1913.

In 1912 kocht de Engelse maatschappij een strook grond op de hoek der Twee Bruggenstraat aan de voorhaven te Oostende waarop het huidige gebouw "De Bolle" werd opgericht. In het begin van 1913 was dit gebouw volledig afgewerkt, en werden de Engelse diensten er in onder gebracht. Architect was André DANIELS.

Waar komt de naam "De Bolle" vandaan ?

Toen in begin 1913 dit bestuursgebouw volledig was afgewerkt, werd een grote geelkoperen wereldbol op het gebouw geplaatst, welke het symbool van de "General Steam Navigation Company" verbeelde. Sedertdien werd dit gebouw door de Oostendenaars kortweg "De Bolle" genaamd.

Toen kwam de eerste wereldoorlog

In augustus 1914 werd het gloednieuwe gebouw door de "General Steam Navigation Company" verlaten die haar zaken naar Londen overbracht. Eerst werd het gebouw door de Belgische troepen bezet en daarna door het Duitse leger dat er een Duitse havendienst in oprichtte.

Na het vertrek der Duitsers was het gebouw slechts licht beschadigd, maar werd verder uitgeplunderd door de bevolking en de oprukkende troepen.

In 1919-1920 werd het gebouw hersteld en opnieuw als Compagniegebouw ingericht, doch ditmaal voor de Cockerilllijn. In 1925 bouwde Cockerill een nieuw gebouw en kwam aldus "De Bolle" vrij. Het gebouw werd aan het stadsbestuur verkocht. Toen stond het een tijd leeg en verlaten.

Het gebouw als woongelegenheden verhuurd

Rond dit tijdstip moest het beruchte "Kanonhotel" (Hotel des Thermes) op de Hendrik Serruyslaan, waarin tijdelijk enkele dakloze huisgezinnen waren ondergebracht, opnieuw vrijkomen.

Door de zorgen van de stad Oostende werden enkele gezinnen naar het huis "De Bolle" overgeplaatst, die er aan een goedkope prijs konden wonen.

Naar gelang de woningsnood werd opgeslorpt kwam het gebouw opnieuw vrij. Ondertussen brak W.O. II uit en werd het gebouw opnieuw door de Duitsers bezet.

Als bureel voor de werklozendienst ingericht

Na de bezetting 1940-45 werd dit gebouw ingericht voor de dienst van arbeidsbemiddeling en werkloosheid voor de havenarbeiders.

Op 15 september 1958 werd de werklozendienst overgebracht naar de oude brandweerkazerne op de Slijkenlaan en kwam het gebouw opnieuw vrij.

Naderhand werd het gebouw door het stadsbestuur te koop aangeboden, met een minimum instelprijs van 650.000 ₣, maar men vond geen kooplustigen. Het gebouw bleef ongebruikt en aan haar lot overgelaten, tot men opnieuw besloot het gebouw openbaar te verkopen. Dit vond plaats door de studies van de notarissen A. LACOURT en J. VINCKE op maandag 10 juni 1963 te 15 uur in het café "Prins Boudewijn", Sint-Sebastiaanstraat 22. De instelprijs was vastgesteld op 550.000 ₣. De openbare verkoop moest in één enkele zitting geschieden en zonder gewin van instelpremie. Maar gezien er geen belangstelling was kon de verkoop niet doorgaan.

Het gebouw werd opnieuw aan haar lot overgelaten tot het in 1964 verkocht werd voor de som van 550.000 ₣ aan een beschermcomité voor jonge vissers, die er een visserstehuis van maakte.

Hoe het visserstehuis tot stand kwam

Het Beschermcomité voor verlaten kinderen van het gerechtelijk arrondissement Brugge, had het lofwaardig initiatief genomen tot het oprichten van een tehuis voor de verlaten vissersjeugd. Dit initiatief vond zijn oorsprong - aldus de heer A. OPSTAELE, Raadsheer in het Arbeidshof te Gent, en een van de bezielers van een uitgebreide werking ten bate van de verlaten jeugd - in de toestand waarin sommige kinderen van het Koninklijk Werk "Ibis", dat in hoofdzaak sociaal gehandicapte jongens opleidt tot degelijke krachten ten behoeve van de zeevisserij, zich op een bepaald ogenblik geplaatst zien. De meeste kinderen dienen, eenmaal de leeftijd van 15 jaar bereikt, de school te verlaten : zij worden vrij spoedig als jongen aan boord van een vissersvaartuig aangemonsterd en moeten van dit ogenblik af, alleen in de wereld, zelf instaan voor hun huisvesting, kosten en andere levensvraagstukken. Dergelijke toestanden doen zich trouwens ook voor met kinderen die zich tot de visserij geroepen voelen en afhankelijk van de kinderrecht en van de Procureur des Konings. Hulp brengen aan die jonge mensen, die nog huis nog thuis hebben, en hun brood gaan verdienen in het zwaar vissersbestaan, ziedaar wat de nieuwe stichting "Vissershuis De Bolle" beoogt.

Op 22 november 1963 werd de V.Z.W. Visserstehuis "De Bolle" opgericht met als doel het oprichten van een tehuis voor jonge vissers.

De eerste raad van beheer was als volgt samengesteld :

André OPSTAELE, substituut procureur des Konings, voorzitter;
Hubert CAESTECKER, directeur van het K.W. IBIS, secretaris;
Jean SEGHERS, reder, penningmeester;
Gerard DANIELS, geneesheer;
Kamiel DEHOUCK, schepen van de stad Oostende;
Jean-Pierre DUQUENNE, reder;
Jan FELIX, advocaat;
John LAUWEREINS, schepen van de stad Oostende.

Het tehuis zal beheerd worden door een directeur-econoom die vaderlijk zal dienen op te treden ten overstaan van zijn vaste

gezinsleden. Deze kostgangers betalen slechts volgens de dagen waarop ze effectief in hun tehuis aanwezig zijn.

Het is dus deze V.Z.W. die in 1964 het huis "De Bolle" aankocht. Het huis verkeerde in een vervallen toestand en er dienden aanpassingen en herstellingswerken uitgevoerd te worden. Na een aanbesteding werden ze toevertrouwd aan de Oostendse aannemer, Louis DEBUSSCHERE voor de som van één miljoen ₣.

De werken werden op 5 augustus 1964 definitief aangevat en moesten in 70 werkdagen voltooid zijn.

Een nieuwe electriciteits- en verwarmingsinstallatie werd geplaatst en op de twee verdiepingen werden 18 kamers met nieuwe meubels ingericht. Verder een ontspanningszaal, een gezamenlijke eetplaats, een lichte woonkamer, een reeks stortbaden, een bergplaats voor jumpers en visserslaarzen.

De fondsen voor deze aanpassingswerken werden o.a. verzameld door het inrichten van liefdadigheidsavonden. Ook verenigingen, firma's en individuele personen schonken milde giften voor het visserstehuis.

In juli 1965 dook de "eerste klant" op in "De Bolle". In april 1966 hadden reeds dertien jonge vissers een onderkomen gevonden in hun tehuis.

In 1975 werd "De Bolle" door het Ministerie van Justitie erkend als inrichting voor de opvang van jongeren in het kader van de wet op de jeugdbescherming. Er werd een subsidiëring toegekend voor 15 jongeren en naast de jonge vissers kwamen er ook kinderen terecht die er door de jeugdrechter geplaatst werden.

In 1979 werd de subsidiëring verminderd en konden er nog 12 jongeren terecht.

Op dit ogenblik (april 88) zijn er 12 kostgangers, waaronder 4 vissers in het tehuis.

De vermindering van het aantal vissers heeft o.a. te maken met de verlenging van de leerplicht, het meer professioneel worden van de vissersstiel en ook met het feit dat het vissersleven minder aantrekkingskracht heeft.

Nota van de redactie : het laatste gedeelte van dit artikel werd verzorgd door J.P. FALISE.

CORRECTIE

In het april-nummer (artikel van R. LEROY, "Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving") sloop een storende fout op p. 116-117: het moet Ivan DUDAL zijn, i.p.v. Ivan DUVAL.

DE "BAZAR" VAN FOTOGRAAF LEBON,
VLAANDERENSTRAAT

ARCHIEFFONDS FAMILIE HOYS

BELANGRIJK VOOR OOSTENDE

door A. VAN ISEGHEM

Het "Office Généalogique et Héraldique de Belgique", ondergebracht in het Jubelparkcomplex te Brussel bewaart een archieffonds met stukken van de Oostendse familie HOYS, van groot belang voor de economische en maritieme geschiedenis van de stad.

Ziehier de inhoud (we nemen de Franse aanduidingen over);

Liasse n° 1

Papier de la succession d'Isidore HYE HOYS concernant l'affaire de la Compagnie d'Assurances sous la protection de la Sainte Trinité à Séville et l'affaire Sonsino à Séville.

Liasse de lettres de la Compagnie de la Sainte Trinité à Séville (1781-1786). Plusieurs de ces lettres sont singées par Norbert VERNIMMEN, et scellées de ses armes timbrées (un lion accompagné de trois étoiles : un lion naissant).

Liasse de lettres des firmes juives Manuel et Aug. LEVI SONSINO, datées de Livourne et de Moïse VITA MONTEFIORE (1780-1781).

Liasse de documents relatifs à diverses firmes de Londres et d'ailleurs.

Liasse de documents commerciaux divers.

Liasse n° 2

Correspondance commerciale de Laurent HOYS avec l'Angleterre, la Hollande, la France, l'Italie, etc. (300 lettres).

On y trouve l'envoi régulier de lettres de Londres et d'Amsterdam, les cours de la bourse, l'indication de la situation internationale, les événements militaires, etc. (1776-1795).

Liasse n° 3

Correspondance des HOYS.

Liasse de lettres d'Arnold HOYS, fils d'Arnold et de Cath. EMMERY;	
" " de J. Bte " " "	" "
	et epoux de M.T. DE BROUWER;
" " de Jacques " " "	" "
	chanoine de Ste Pharaïlde à Gand;
" " de Jeanne " fille "	" "
	ép. de W.J. VAN ISEGHEM et de H. VAN MOORSEL;
" " de Laurent " fils "	" "
	ép. d'Isab. FLANDERIN;
" " de J. Bte " " "	" et de M.T. DE BROUWER,
	ép. de M.T. BROERS;
" " de Laurent " " "	" "
" " de Cathérine fille "	" " ép. de J.B. VAN MOORSEL;
" " des descendants de H. VAN MOORSEL et de Jeanne HOYS.	

La plupart de ces lettres sont scellées aux armes timbrées des HOYS.

Liasse de lettres adressées à Louis BERNAERT, commissaire et armateur général de la Compagnie Impériale et Royale des Indes.

Liasse de documents relatifs aux épithaphes et pierres tombales des familles HOYS et FLANDERIN.

Liasse n° 4

Liasse correspondance des van MOORSEL-HOYS d'Ostende avec les VAN MOORSEL-HOYS de Rotterdam (début XIXe siècle) (116 lettres).

Liasse "Avaries de navires" (régime républicain).

Liasse n° 5

Mortuaires de la famille BERNAERT.

Un registre intitulé "Staet ten sterfhuyse van Jo. Maria Francisca BERNAERT bejaarde geestelijke dochter filia d'heer Ludovica gheprocreedt by jouffrouwe Anna VERBEKE gheboren bibbeb de stadt Ostende, ende overleden binnen dese stadt Brugge ter prochie van Sinte Anna op den 31 maart 1793 (un registre relié parchemin, ff. 104).

Un registre relié parchemin, non folié, intitulé "Staet ende inventaris van alle de goederen... devonden ten sterfhuyse van d'heer Louis BERNAERT in syn leven schepenen der stadt ende poort van Oostende, mitsgaders negociant aldaer, deser weerelt gepasseert binnen de voorseyde stede den 19 novembre 1741 saligher memorie, ende was den overledenen t' syner overlyden poorter der stadt Ghendt..."

Une liasse relative à la succession de Marie-Thérèse MAES, décédée le 18 avril 1796, fille de Jacques et de Marie-Françoise BERNAERT, fille de Laurent.

Cette liasse contient notamment une lettre datée de Bruges le 10 mars 1816, signée FLANDERIN, adressée à son neveu Jacques HOYS, à Gand, scellée d'un cachet cassé en cire rouge : écartelé aux 1.4. trois feuilles de houx ou de chêne; aux 2.3. un sautoir cantonné de 4 fleurs de lis. Heaume couronné. Cimier : un homme sauvage tenant de la dextre une massue appuyée sur l'épaule et de sénestre une rondache.

Une liasse intitulée "Tutelle François BERNAERT".

Une liasse intitulée "Tutelle des mineurs BERNAERT".

Une pièce porte le cachet décrit ci-dessus. Il semble porter, brochant en coeur, un écusson fascé ou à trois fascés.

Une liasse intitulée "Succession de Marie-Anne BERNAERT, fille de Louis et d'Anne VERBEKE, décédée en 1788.

Une liasse intitulée "Succession de Françoise BERNAERTS, décédée à Bruges en 1793".

Liasse n° 6

Mortuaire de François HOYS, décédé en 1851, fils de Laurent de d'Isabelle FLANDERIN.

Copie des lettres de François HOYS de 1805 à janvier 1816 (un reg. in-fol.).

Livre manuel de François HOYS, décédé en 1851 (1827-18..) (reg. in-fol.).

Déclaration de succession de François HOYS, décédé en 1851 (un reg. in-fol.).

Expertise des immeubles (un reg. in-fol.).

Une liasse de pièces relatives à la liquidation de deux créances à charge de la Compagnie Asiatique de Trieste et de Fiume, provenant d'une promesse faite par les directeurs de cette compagnie en 1783 et 1784 au profit de L. HOYS-FLANDRIN, liquidées en 1813, 1819, 1821 et 1826.

Diverses liasses relatives au décès de François HOYS (lettres de faire part, images mortuaires, etc.).

Liasse n° 7

Correspondance commerciale de François-Antoine HYE-HOYS (début de XIXe siècle) (plusieurs liasses).

Liasse n° 8

Correspondance adressée à Laurent Jean HOYS à Gand.

Une liasse de lettres de la veuve Ph. DARROT, de Paris, née Hélène CLAYA (1778-82) (le 23 novembre 1781 elle écrit qu'elle cède ses affaires à son gendre M. LE SECQ).

Une liasse de lettres de M. LE SECQ, de Paris, scellées de cachets aux armes royales de France, avec la légende "Ferme du Roi" (1782-1797).

Une liasse de lettres des frères SMITMER, banquiers à Vienne (1788-1791).

Une liasse de lettres de la firme LAVABRE DOENER et Cie. de Paris (1777-1785).

Liasse n° 9

Pièces comptables de Laurent HOYS (pièces comptables, contrats d'assurances, quittances, pièces de procédure, etc.).

Liasse n° 10

Lettres de Laurent HOYS, consul de Pologne à Nantes, depuis son retour de Nantes en 1776).

Lettres de son successeur AERTS, à Nantes et de divers autres, depuis 1776).

JAN DE CLERCK, KUNSTSCHILDERS (8)

door Norbert HOSTYN

1919

Terugkeer van de familie DE CLERCK naar het zwaar beproefde Oostende. In 4 jaar tijd bleek nogal wat verdwenen uit het woonhuis en ook uit Jan's atelier.

Anderzijds bracht Jan DE CLERCK uit Engeland toch tal van opmerkelijke zaken mee. Achteraf gezien kan gezegd worden dat zijn verblijf niet zonder invloed is geweest. Daar immers ontstonden toch topwerken als "Regendag te Kingston", "Wenende vissersvrouw" en "Decemberdag" (beide laatste in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende).

DE CLERCK ging volgens Karel JONCKHEERE erg fier op zijn "Engelse periode". Maar aldus de enigszins ironiserende JONCKHEERE, méér dan een foto van "A rainy day at Kingston" kon hij me niet tonen (1). Uit wat voorafgaat weten we dat er véél meer is geweest.

Terug thuis, en de vrede weergekeerd, werd al gauw overgegaan tot de heroprichting van "Kunst Genegen", nu in de zaal "Belgica" op het Hazegras. Er was weerom toneel, koor en orkest, maar nu ook een bibliotheek, een sectie "toegepaste kunsten" en een groep die de "cowboy's" heette.

In dit programma vinden we onmiskenbaar de stempel van Jan De CLERCK terug. DE CLERCK werd tot voorzitter van "Kunst Genegen" verkozen en bracht al gauw zijn vrienden-kunstenaars er naar toe : Daan BOENS, Achille GERBOSCH, Carlos LOONTIENS, de VAN MULLEMS...

Zo nu en dan kwam Daan BOENS gedichten declameren, of kwam Olga CALMEYN een zangrecital geven. Mevrouw VAN MULLEM verzorgde piano-quatremains samen met haar dochter Simonne en Carlos LOONTIENS (stadarchivaris-conservator) werd populair met zijn hypnose-séances tijdens allerlei feestjes. Was er een gelegenheidsorkest nodig, dan zorgde Achille ZANDERS daarvoor.

In januari 1920 voerde "Kunst Genegen" onder leiding van Jan DE CLERCK het drama "De armen van Parijs" van BRISEBARE & DENEU op. Af en toe weren er ook theateravonden ingericht in het Hospitaal.

In 1919 reisde Jan DE CLERCK samen met zijn vriend Eugène-Achille GERBOSCH naar Venezia.

1920

Een lange reis naar Bretagne bracht nieuwe thematiek in Jan DE CLERCK's oeuvre. Jaren na die reis, waarin hij Morbihan en Finistère aandeed, schilderde hij nog Bretoense thema's.

Tal van "Bretoense" werken zijn ons bekend :

- "Bretoense huizen" (1920, eertijds verzameling ENDERSBY, Londen).
- "Hoekje te Vannes" (eertijds verzameling MORIS, Liège).
- "Lavoir te Vannes" (eertijds verzameling E.H. A. NICAISE, Oostende).
- "Bretoense rotskust" (eertijds verzameling M. DEPRAETERE, Gent).
- "Bretoense uit Morbihan" (verzameling J. MAES, Oostende).

Stilaan was in Jan DE CLERCK het plan gerijpt om een actie te voeren ter nagedachtenis van Edmond LAPON, de Oostendse toondichter (1858-1901), die in eigen stad steeds een beetje miskend was geworden (2). In 1920 was LAPON bijna 20 jaar dood, en in Oostende was er alleen de "Cercle Lapon" die concertjes organiseerde en zo de naam LAPON wat in eer hield.

Opmerkelijk overigens hoe weinig muziek van LAPON diezelfde kring programmeerde ! Dat alleen is al tekenend.

Jan DE CLERCK moet zich ergens nauw verwant hebben gevoeld met componist LAPON. Als kind uit het visserskwartier was ook hij uit een niet-artistiek milieu opgeklimmen tot iemand met zekere naam in de artistieke wereld. En te Oostende was hij ook steeds de "eeuwige tweede" geweest, zo ondermeer toen hij het voor het ambt van muziekschooldirecteur moest afleggen tegen Léon RINSKOPF.

Binnen "Kunst Genegen" stichtte Jan DE CLERCK in november 1920 een "Comité voor het Monument Lapon", met als doel het oprichten van een klein monumentje om de gedachtenis aan de toondichter te vereeuwigen. Van in den beginne stond al vast dat Oscar DE CLERCK dit werk zou uitvoeren.

Jan DE CLERCK vond de volksvertegenwoordigers HAMMAN & D. SERRUYS bereid om als ere-voorzitters van het comité te fungeren. Jan

DE CLERCK nam zelf het voorzitterschap waar. Leden waren verder zijn broers Georges en Oscar, Daan BOENS, Albert BOUCHERY, Alphonse ELLEBOUDT, Carlos LOONTIENS, Théa MOREAU, Henri RAICK, A. SMISSAERT, Louis VAN BRANTEGHEM en Georges VERHAEGHE, Schepen voor Schone Kunsten. Er werd een intekenactie geopend (3).

Nog ten voordele van het Monument LAPON gaf "Kunst Genegen" op maandag 22 november 1920 een gala-avond. Er werd muziek uitgevoerd, ondermeer een ouverture van LAPON zelf. Jan DE CLERCK sprak over het leven en werk van de toondichter en Carlos LOONTIENS hield een causerie over "Oorspronkelijkheid in de kunst". De projectie van enkele LAPON-portretten besloot de avond (4). Het zou echter nog zeven jaar duren eer het monument er kwam.

Nog drukke dagen voor Jan DE CLERCK toen hij in december '20 met de toneelgroep van "Kunst Genegen" het stuk "De Hand Gods" van Jean DUCAJU opvoerde in het Casino de la Scala, Hertstraat, een gelegenheid waar normaal iets frivole zaken te zien waren.

(vervolgt)

-
- (1) Karel JONCKHEERE, Waar plant ik mijn ezel ?, Brussel-Den Haan, 1974.
(2) Zie De Plate 82/161-164.
(3) Le Carillon, 3 november 1920.
(4) Le Carillon, 28 november 1920.

OOSTENDSE LIEDERSCHAT : O HEER, ZEGEN DE ZEE

Cantate n.a.v. de

BLIJDE INTREDE

VAN DEN HEER

H E N D R I K B A E L S

ALS GOUVERNEUR

DER PROVINCIE WEST-VLAANDEREN

TE OOSTENDE

OP 12 NOVEMBER 1933

Woorden H. BAELS

Muziek J. KEURVELS

O Heer ! Voor wien de Zee, of brandt of kalmt naar wille
Ziet op ons naar gewezen, ziet op ons visscherswerk !
Uw kruis zij voor de zee een teeken om te stellen,
Uw kruis wees ons de hoop, het weze niet een zerk !

* * *

Wij zagen onze mannen ons kinders gaan ter zee,
Wij gaven brooze schuiten ons troost en liefde mée;
Wij vrouwen, voor ons mannen, wij buigen smeekend neder.
Wij Moeders roepen snikkend om onze kleinen weder.

* * *

Ze briescht en stormt de zee en slaat der sloepen boegen,
De masten kraken nêr de zeilen scheuren af,
Hoe zwart is 't al rond ons ! Hoe wreed en doodsche zwoegen,
Het zure stukje brood, we zoeken 't in een graf.

* * *

Wij zullen visschers zijn en lustig mede varen,
En hijschen 't korrenet gelâan met zilveren buit,
En giert dan eens de wind, en steigeren de baren,
Wij buizen op, hei sa ! en schetterlachen luid !

* * *

Wij schenken U ons kroost dat jaagt naar visschersoorden,
Gelijk de vader was, zóó wordt ons gansche bloed !
Bedaar uwe kleine zee met uwe meesterswoorden,
Zoo wordt de zee een bron die rustig leven doet.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

INTREDE VAN ALBERT & ELISABETH TE OOSTENDE

Oostende was op 5 juli 1902 in feeststemming, daar hun Koninklijke Hoogheden de Prinsen ALBERT en ELISABETH op die dag hun officiële intrede deden in onze stad.

De verwelkoming van de prinsen gebeurde door Burgemeester A. PIETERS, de schepenen A. LIEBAERT, A. VANIMSCHOOT en A. DEBREYNE, de Stadssecretaris A. VAN ISEGHEM en het voltallig schepencollege. Grote feestelijkheden waren georganiseerd en de diverse maatschappijen wedijverden voor de mooiste presentatie.

Bevlagging van de stad en vooral de opvoering van een koor, gevormd door 4.600 kinderen van de officiële scholen, die een hulde-lied brachten aan de bezoekende Prinsen.

Gedurende hun bezoek aan onze stad verbleven ALBERT en ELISABETH in de Villa "Osterrieth" gelegen op de hoek van de Northlaan en de Zeedijk.

In deze villa werd later hun 3de kind, Prinses MARIE-JOSÉ geboren en dit op 4 augustus 1906.

Ter gelegenheid van dit officieel bezoek aan Oostende werden er 3 medailles geslagen om deze gebeurtenis te herdenken.

De hieronder beschreven medailles werden dan geschonken aan de Prinsen, de voornaamste personaliteiten, het Stadsbestuur en de deelnemende maatschappijen.

1902 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS AFM. 40/64 mm MET KROON

R. Busten van Elisabeth en Albert naar links gericht. Onderaan links J. STIENON en rechts FISCH & Cie.

V. Een tekst verdeeld over 9 lijnen :
ENTREE OFFICIELLE/DE/LL.AA.RR./LE PRINCE/ ET LA PRINCESSE/
ALBERT/DE BELGIQUE/A OSTENDE/LE 5 JUILLET 1902

Deze medaille werd geschonken aan de Prinsen en de voornaamste personaliteiten.

1902 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS AFM. 58/40 mm MET RING

R. Busten van Elisabeth en Albert naar links gericht. Onderaan links J. STIENON en rechts FISCH & Cie.

V. Een tekst verdeeld in 9 lijnen :

ENTREE OFFICIELLE/DE/LL.AA.RR./LE PRINCE/ET LA PRINCESSE/
ALBERT/DE BELGIQUE/A OSTENDE/LE 5 JUILLET 1902

Deze medaille werd geschonken aan het Stadsbestuur en de gemeenteraadsleden.

1902 MEDAILLE IN VERZILVERD BRONS AFM. 58/40 mm MET RING

R. Busten van Elisabeth en Albert naar links gericht. Onderaan rechts FISCH & Cie.

V. Een tekst verdeeld over 9 lijnen :

ENTREE OFFICIELLE/DE/LL.AA.RR./LE PRINCE/ET LA PRINCESSE/
ALBERT/DE BELGIQUE/A OSTENDE/LE 5 JUILLET 1902

Onderaan rechts J. STIENON.

Deze medaille werd geschonken aan de deelnemende maatschappijen van de feestelijkheden.

door Norbert HOSTYN

In vorige bijdragen (1) zagen we hoe Oostende na 1914-1918 de uitbreiding zocht in Oostelijke richting, naar Bredene toe : de O.P.E.X. of - meer officieel - de "Vuurtorenwijk".

De O.P.E.X. - van in den beginne "psychologisch" van de rest van de stad "afgesneden" door het havengebied - is als het ware een op-zich staand geheel.

De wijk heeft trouwens nog heel wat van haar oorspronkelijk interbellum-karakter bewaard.

De overige uitbreidingen uit die tijd sloten uiteraard wél aan met de laat-19de eeuwse stad (2) : westwaarts het "Westerkwartier" (komt grosso-modo overeen met de H. Hartparochie), "De Blok" en "De Nieuwe Blok" (3), althans het gedeelte ingesloten door de "vork" Torhoutsesteenweg-Nieuwpoortsesteenweg; een wijk met in hoofdzaak maar niet exclusief meer volkse woningen (Sinte-Godelieveparochie) (4).

Naar het zuiden toe de wijk Sint-Jan en zuidoostelijk de "Conterdam".

Bij dit alles fungeert de Koninginnelaan zowat als scheidingslijn tussen het laat 19de eeuwse stadsdeel en de meer recentere woonwijken.

HET WESTERKWARTIER...

... begon haar opgang pas rond 1900. In 1906 was de groei van die stadswijk dermate gevorderd dat de stichting van een nieuwe parochie zich opdrong (5). Dit gebeurde in 1908. Aan de parochiekerk, de H. Hartkerk was men pas in 1914 beginnen bouwen. Oorlogsomstandigheden waren er de oorzaak van dat die kerk pas in 1927 voltooid zou geraken. De oorlog zette uiteraard ook een rem op de normale ontwikkeling van dit stadsdeel; maar de groei en bloei zou na 1918 echter snel hernemen.

SINT-JAN, CONTERDAM, MEIBOOM

De wijken van de Sint-Jansparochie (Blauw Kasteel, Boterput), voorheen een schaars bewoond gebied met hoevetjes, melkerijen, afspanningen, bewoond door lompenhandelaars en koetsiers, kregen vorm in de twintiger en dertiger jaren.

De kerk zelf werd in 1933 ingewijd (6).

De Sinte-Katharinaparochie (Conterdam) was al in 1912 opgericht, maar het was na 1914 pas dat deze volkse wijk achter het Maria-Hendrikapark en langs de spoorweg een sterke bevolkingstoename en dito bebouwing kreeg.

Achtergrondinformatie bij de Conterdam en de Meiboom is minder gemakkelijk te vinden. Voor wat volgt baseren we ons op een Zee-wacht-bijdrage van 04.09.1987, gesignd "Johan-Katrien".

Reeds vanaf 1744 was men begonnen de schorrelanden, later de Katharinapolder genoemd, uit te dijken. Hierbij moesten heel wat waterlopen gegraven worden. Deze kwamen allemaal samen aan "Den Conterdam" en vormden daar de Camerlinckse, die met de zee verbonden was door middel van sluizen. Tegen de dam of dijk van de Katharinapolder, woonden enkele boeren in verspreide boerderijen. Hun vee vond voedsel in de vette, drassige weiden. Steenovens

waren bovendien de grond aan het ontginnen. Toendertijd was dit gebied nog parochiaal afhankelijk van de moederkerk Sinte-Anna van Stene-dorp.

In 1877 waren er al enkele huizen gebouwd langsheen de Wateringsstraat (de Garre) en de Gistelsesteenweg. Tijdens de tweede wereldoorlog werden deze echter platgebombardeerd.

Bij de eeuwwisseling, en vooral tussen 1900 en 1914, stelden enkele steenoven-eigenaars hun grond te koop voor bouwdoeleinden. In korte tijd werd toen veel gebouwd, en de eigenlijke Konterdamkerk ontstond. In 1910 telde men zo op de Konterdam 203 huizen en op de Meiboom 122 huizen met een gezamenlijk inwonersaantal van om en bij de 2.000 bewoners. Het waren voornamelijk spoorweg- en havenarbeiders, militairen en enkele douaniers die er zich kwamen vestigen om alzo dicht bij hun werk te wonen.

Een nieuwe parochie

Als gevolg van deze toenemende bebouwingen en snelle bevolkingsaan-groei, werd in 1912 een afzonderlijke parochie Konterdam-Meiboom gesticht. Ze kreeg als patroonheilige "Sinte-Katharina" mee.

Het was E.H. Franciscus Gustavus DEVOS die op 1 april 1912 bij de bisschop van Brugge, Mgr. WAFFELAERT, geroepen werd. Hij kreeg de opdracht een nieuwe parochie op te richten te Stene-Konterdam, samen met de Meiboom. Meteen was E.H. DEVOS pastoor geworden, echter de armste van het bisdom, want zijn parochie was er één zonder kerk, pastorie en traditie.

De plechtige inhuldiging van pastoor DEVOS op zijn nieuwe parochie, greep plaats op 21 april 1912. De bevolking ontving hem met open armen en leefde in een echte feeststemming.

Tussen 1920 en 1940 werden dan de eerste huizen gebouwd langsheen de Steenovenstraat en de Vanderstichelenstraat, alsook langsheen de Zandvoordeschorredijkstraat.

In 1937 werd de kerk, eigendom van de kerkfabriek, opgericht in de Guido Gezellestraat.

-
- (1) Zie De Plate 86/23, 57, 70, 153 en 245.
  - (2) Waarvan het getekend vogelvluchtperspectief getekend door Ch. DE BRUGARDAN in 1878 een mooi beeld heeft (zie De Plate 86/17, 50, 76, 113, 177 en 215).
  - (3) O. VILAIN, Oostendse aardrijkskunde, in Langs de Oostendse Kateien, Oostende, 1974, p. 136.
  - (4) J.B. DREESSEN & G. VANDAMME, Geschiedenis van een parochie te Oostende : Sinte-Catharina vergaan... Sinte-Godelieve ontstaan, Oostende, 1984.
  - (5) men leze daarover : G. BILLIET, Omtrent de oprichting van de H. Hartparochie en de H. Hartkerk, in Ostendiana V, Oostende, 1986, p. 189 ev.
  - (6) Het essentiële over de geschiedenis van het stadsdeel dat overeenkomt met de huidige Sint-Jansparochie staat reeds te boek, zodat we er hier niet in-extenso dienen op in te gaan : E. DESCHEPPER, Geschiedenis van de Sint-Jansparochie te Oostende 1924-1974, Oostende, 1974.

(vervolgt)

uit een salon de terrasschilder :
de zon boven je haar is anglais
en denken bloedrood op je kaken
is getooid met hulst

haar sieraden in het teater :
au theisme, theiste, theëste

haar ogen denken in het blauw
maar de kleur van de hemel is lösch
en die steen is van shileen

een woord wordt iemand
-een teken op een kruis

een rondje doe je altijd
zonder ende

en je kleren kan ik ruiken
al sluit je af op een hoek

cut is cut is cute

kijk naar je lijk, je eigen tijd
bij de samanen die hun werk
niet afmaken en zich tooien met kralen

een dominee is een schilder
en een kwast is een gat
van hout dat niet past
het hout dat barst-

olpe is wat onbeholpen
de taal van de onnozelen in hun kol

het licht zuivert en wit het rood van de roos

en spreeuwen boven de cirkelstraat
roepen het woord
van de capucijn
dat is bruin of brune

De zon stijgt. En
het huis is tegen het buizen van de maan

De muren van het huis
zijn bakrood van wishfull thinking

Het dubbele zien :
de lippen van de maan

welke man beërft de maan-
welke maan beërft de man-
welke man beërft de maan-
welke maan beërft de man-

Het erf beërft de maan
(samson rood
is wat hij bast)

De vrede is een dagdief

Michel HUISMAN

* Uit : "PÖEZIEKRANT", tweemaandelijks tijdschrift, jaargang 7,
nr. 4, juli-augustus 1983, blz. 17.

Van een zeldzame prentkaart gesproken.....

IN DIT NUMMER

- blz. 125 : J. COOPMAN : William Goold.
- blz. 126 : J. KLAUSING : Een marktlied over de gebroeders De Grave.
- blz. 127 : J.B. DREESEN : Werken in de Montgomerydok.
- blz. 128 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVII.
- blz. 130 : J.P. FALISE : Tentoonstelling "Kerkschatten uit Ouden-
burg".
- blz. 131 : J.B. DREESEN : De North Sea Yacht Club.
- blz. 132 : J.P. FALISE : "Plant een bos" actie - de Plate draagt
een steentje bij.
- blz. 133 : O. VILAIN : Oude reglementen.
- blz. 134 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en
omgeving - Collectie Ostendiana (4).
- blz. 136 : E. SMISSAERT : Literair toerisme aan de kust.
- blz. 138 : E. VANALDERWEIRELDT : Ken uw stad... "De Bolle".
- blz. 141 : A. VAN ISEGHEM : Archieffonds familie Hoys, belangrijk
voor Oostende.
- blz. 143 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (8).
- blz. 145 : Oostendse liedereschat : O Heer, zegen de zee.
- blz. 146 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 148 : N. HOSTYN : architecten en architectuur te Oostende
tijdens het interbellum - 5.
- blz. 150 : M. HUISMAN : Oostende (zonder ende) tout court - Café
Ensor.

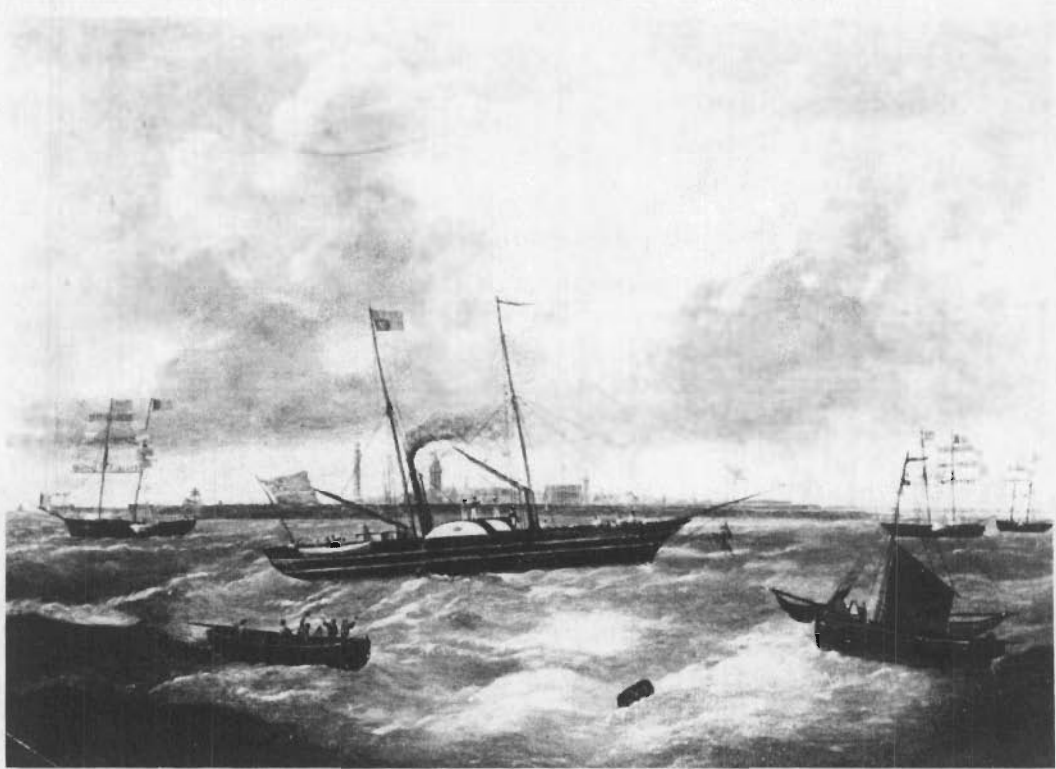
TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

VUE DE LA VILLE
 DE DIEU A LEURS
 Madame Marie Christine Comtesse Royale de Bragança
 et de Portugal, et Archiduchesse d'Autriche
 Duchesse de Bourgogne de Parme et de Toscane, etc.
 Gouvernante, Gouvernante et Capitaine

LE PORT D'OSTENDE
 H. LESSES ROYALES
 Monseigneur Albert Casimir Prince Royal de Sardaigne
 et de Calabre, Duc de Savoie-Touraine Grand Comte de Tarente, Grand de France
 Capitaine Général des Armées de Sa M. le Comte de Artois, etc. etc. etc.
 Capitaine des Vaisseaux de Sa M. etc.

Frans-Balthasar SOLVYNS - Gezicht op de stad Oostende en haar haven - anno 1780

Louis VERBOECKHOVEN - Aankomst van Queen Victoria te Oostende - anno 1843

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 9 - september 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

SEPTEMBER - EN OCTOBER - ACTIVITEIT

A. SEPTEMBER - ACTIVITEIT

1. De wandelvoordracht voorzien op zaterdag 24 september in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende werd om organisatorische redenen verplaatst naar zaterdag 26 november om 15 uur.
2. De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de de avondvoordracht die doorgaat

op donderdag 29 september 1988 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

Onderwerp : LITERAIR TOERISME AAN ONZE KUST

De spreker : de heer Emiel SMISSAERT, bestuurslid O.H.K. "De Plate", assistent-dienstleider Stadsbibliotheek Oostende.

Onder deze titel, wat zou daar nu onder kunnen schuilen ? Wat staat eigenlijk die avond op het "menu" ? Eenvoudigweg dit : het verblijf evoceren van een aantal markante Vlaamse letterkundigen aan de Belgische kust (essentieel na 1914-1918). Komen aan de orde vragen als :

- Welke invloed had dit oponthoud bij ons op hun literair werk ?
- Welke waren deze werken ?
- Waar zoal hebben ze een pleisterplaats gezocht en gevonden ?
- Wat dachten ze over, hoe "voelden" ze als kunstenaar en mens de zee, de duinen, het strand, kortom de typische sfeer aan de kust "aan" ?
- En andere "ditjes" en "datjes"...

Vanuit eigen inzicht en met logistieke steun van een jarenlange vertrouwde met onze eigen Vlaamse letteren, gaan wij samen stap-voor-stap kris-kras dit nog onontgonnen en onbekend thema verkennen, en dit op een toegankelijke manier.

Naast een aantal vooroorlogse beroemdheden (ik vermeld hier enkel STREUVELS en TIMMERMANS), zal de klemtoon hoofdzakelijk gelegd worden op schrijvers die pas na 1945 de volle maat van hun kunnen bereikten : mensen zoals een Hubert LAMPO, een Maria ROSSEELS, een Ward RUYSLINCK, om de laatst gelauwerde

Staatsprijswinnaar en grote dichter Anton VAN WILDERODE, niet te vergeten. En, benevens deze in het oog springende figuren, wordt ook aandacht besteed aan een paar dozijn letterkundigen die wel minder bekendheid genieten bij het groot publiek, maar die naam en faam hebben in het bonte wereldje van Vlaamse literatoren en de moeite lonen om met hen nader kennis te maken.

Stel u gerust : een grondige kennis van de Vlaamse letterkunde wordt niet vereist. Wel integendeel : er zal gepoogd worden vooraf iedere aangehaalde auteur kort maar afdoende te situeren in een voor ieder verstaanbare taal, doorspekt met een aantal gevatte anekdoten waar het pas geeft en iets luimigs waar het kan !

Als "dessert", - voordat de secretaris, zoals de traditie het wil, de "V.V.F. dankt voor de geboden gastvrijheid", de spreker "uitwift" en ieder zich paraat maakt voor een al even traditionele "rush" naar het cafeetje -, worden nog een aantal dia's "geserveerd".

Voor dit interessant, nog niet behandeld ku(n)staspekt, is de toegang tot de zaal zoals steeds vrij en kosteloos, ook voor niet-leden. En elke zegge het voort !....

E. SMISSAERT

§ § §

B. EERSTE OCTOBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de voordracht met documentatiemateriaal en dia's die doorgaat

op donderdag 13 oktober 1988 om 15 uur

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

Het onderwerp : DE DEVENTERKAART VAN OOSTENDE - 1560

De spreker : de heer J.B. DREESEN.

Met betrekking tot Oostende is de kaart van Jacques R. DEVENTER de oudst gekende. Deze kaart werd omstreeks 1560 in opdracht van FILIPS II geschilderd. Het origineel berust in Madrid.

De reproductie die wij meestal gebruiken is deze van REULENS. Hij gaf in de vorige eeuw een atlas uit met reproducties van al de kaarten die DEVENTER gemaakt had. V. FRIS schreef hierbij een commentaar die in een afzonderlijk deel van de atlas voorkomt. Zich baserende op de positie van de Kerkstraat en de Peperbus maakte FRIS een overdruk met de contouren van het Oostende op het einde van de 19de eeuw.

Daar dit een van de enige kaarten is waarop de bebouwing in en rond de stad voorkomt is ze van uitzonderlijk belang voor de studie van het Oostende uit de 16de eeuw. Dit belang is des te groter als men nagaat dat het beleg van Oostende tussen 1601 en 1604 de oorzaak is geweest van een totale verandering van onze stad.

Op basis van : - de beschrijving die VLIETINCK in zijn boek "Oud Oostende" over het uitzicht van de stad geeft
- de beschrijving die V. FRIS, op het einde van verleden eeuw maakte bij de Deventerkaart van onze stad

- een nauw gezette studie van de Ommeloper van 1559 met betrekking tot de Stede van Oostende, door hemzelf,

maakt onze secretaris de heer J.B. DREESSEN met ons een wandeling doorheen het 16de eeuwse Oostende en zijn onmiddellijke omgeving. Het wordt een wandeling boordevol gegevens over een stadsbeeld dat u nog niet kent. Onmisbaar in de kennis van elk rechtgeaard en bewust Oostendenaar.

Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn niet-leden en sympathisanten van harte welkom.

J.P. FALISE

NOG OUDE REGLEMENTEN

door Ivan VANHYFTE

Het Plate-artikel van O. VILAIN "Oude reglementen" (88/133) deed me onwillekeurig denken aan een ander anoniem reglement dat me ooit eens op een fotocopie werd bezorgd en dat - zo verzekerde men mij - ook in onze stad van toepassing was. De enige bronvermelding luidt : "Extrait du règlement d'entreprises, comptoirs, manufactures et chancelleries, de 1863 à 1872".

Règlement de bureau, à l'attention du personnel

1. Respect voor God, netheid en stiptheid zijn DE regels van het huis.
2. Voortaan zal ieder personeelslid van 6u 's morgens tot 6u 's avonds op post zijn. De Zondag is voorbehouden voor de religieuze dienst. Iedere morgen wordt gebeden in het hoofdbureau.
3. Vanieder wordt verwacht supplementaire uren te verrichten indien de directie dit nodig acht.
4. De kledij wordt eenvoudig gehouden. Het personeel draagt geen heldere pakken en loopt in behoorlijke kousen. Regenjassen en mantels zijn verboden op het bureau want daar wordt gestookt. Hoeden en zijden halsdoeken vormen bij slecht weer een uitzondering. Trouwens, het meebrengen, in de winter, van 4 pond (livres) kolen wordt sterk aanbevolen.
5. De oudste bediende is verantwoordelijk voor de netheid van de lokalen. De jongsten melden zich, 40 minuten vóór het gebed, bij hem en zijn steeds ter zijner beschikking.
6. Tijdens de diensturen is het verboden te praten op het bureau. Het strekt niet tot zijn eer wanneer een bediende sigaren rookt, alcoholische dranken neemt of vaak te zien is in biljartzalen of politieke middens.
7. Er mag gegeten worden tussen 11.30u en 12u; HOE DAN OOK MAG HET WERK NOOIT ONDERBROKEN WORDEN.
8. Een bediende is steeds bescheiden tegenover het cliënteel, zijn directie en de vertegenwoordigers van de pers.
9. Ieder personeelslid heeft de plicht op zijn gezondheid te letten. Het loon wordt niet uitbetaald in geval van ziekte. Er wordt dan ook aanbevolen een deel van het loon opzij te leggen opdat bij een werkonbekwaamheid en zijn oude dag, hij niet ten laste valt aan de gemeenschap.
10. Om te eindigen willen wij uw aandacht vestigen op de edelmoe- digheid van dit nieuw reglement. Wij durven dan ook hopen op een hoger arbeidsrendement.

Wellicht zit de Oostendse ambtenaar of bureaubediende op de rand van zijn stoel, bij het lezen van dit arbeidsreglement. Pas in de 20e eeuw zal de ondernemingsraad, het Comité voor Veiligheid en Gezondheid en de Collectieve Arbeidsovereenkomsten de belangen van de werknemers kunnen behartigen.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXXVII

HET SYMPHONISCH ORKEST VAN HET KURSAAL IN DE PERIODE 1852-1914 (2)

door Ann CASIER

In 1879 werd het symfonie-seizoen voor de 65 musici uitgebreid vanaf 6 juli tot eind september (1). De eerste violist was Ovide MUSIN en tweede dirigent werd F. DEMOL, directeur van de plaatselijke muziekschool. Telkens een buitengewoon concert plaats had, was het publiek - uitzonderlijk - misstijl (2).

Dirigent PERIER ging zelf muzikanten engageren (3). Zo werd de jonge Johan SMIT aangeworven als violist en zou jarenlang een gevierd solist zijn te Oostende.

In 1881 startte de reeks symfonieconcerten op 3 juli, dag van de stedelijke kermis. Het orkest zag er toen als volgt uit (4) : er waren 12 eerste violen, 10 tweede violen, 5 altviolen, 5 celli en 5 contrabassen; van de houtblazers waren er telkens twee : de kopers waren samengesteld uit 4 hoorns, 2 kornetten, trompetten, trombones en een tuba. Aan het orkest werd nog een piano en een harp toegevoegd. Van enig slagwerk is geen sprake. Blijkbaar had PERIER het moeilijk dit jaar om een concertmeester aan te duiden, want SMIT en DESSAUX (vioolsolo van het Gents orkest) wisselden om de week als viool-solist. Een aantal leerkrachten van de Oostendse muziekacademie speelden natuurlijk ook mee in het orkest : HAES (cello), VANDER AA (fluit), LIMBOR (altviool) en PIERKOT (piston). Onder de cellisten bevonden zich ook nog VANDER SCHAGEN en MARIOTTI, die in Parijs kamermuziek beoefenden samen met C. SAINT-SAENS. De contrabassist WARLIMONT was professor aan het conservatorium te Gent en de trompettist MEURON aan het conservatorium van Luik. L'Echo d'Ostende was enthousiast over de solo-fluitist VUYLSTEKE. Hij bleek zeer juist en virtuoos te spelen, overwon alle moeilijkheden en bij hem was geen naar gesis in de vlugge passages (5).

In 1883 schreef de krant L'Indépendance dat Oostende, zoals alle grote steden, nu ook zijn Massenet-concert gekregen had, maar ook nog dat het Kursaalorkest echter zeer degelijk speelde en niet, zoals zoveel andere orkesten, zuiver tot het genot van het publiek (6). MASSENET zelf schreef trouwens aan PERIER dat hij zelden met zo'n gedisciplineerd en correct orkest gewerkt had. Ook Théodore RITTER spaarde zijn lof niet. Zijn enthousiaste brief roept de vriendschappelijke sfeer op die er in het seizoen-orkest heerste (7).

Mon cher Perier,

Je viens d'éprouver, tout à l'heure, une des plus grandes joies de ma carrière de compositeur, la joie d'entendre ma musique exécutée par un orchestre hors ligne !
Rendez moi le service, mon cher et éminent collègue, d'être mon interprète auprès de ces Messieurs, afin de leur dire combien, depuis mon arrivée à Ostende, j'ai été touché, non seulement de leur accueil si cordial, mais encore de

leur ardeur à travailler et à rendre mes oeuvres dont le succes d'aujourd'hui leur revient en majeure partie.
 Heureux l'artiste privilégié qui dirige de pareils artistes;
 heureux l'orchestre qui possède à sa tête un tel chef !
 A vous tous et du fond de mon coeur, mes remerciements
 les plus reconnaissants,

(signé) Theodore RITTER

Ook de tweede dirigent, sinds 1884 Joseph MICHEL, was zeer geliefd bij orkest en publiek. Daar niet alle orkestmusici zich steeds vanaf 1 juli konden vrijmaken om naar Oostende te komen, duurde het veelal tot half juli eer PERIER de volledige falanx kon dirigeren (8).

La Saison d'Ostende vond dat het Kursaalorkest best kon rivaliseren met de beste orkesten van Brussel, Londen en Parijs; een zeldzame zaak voor een badstad (9). De muzikanten, die men elk jaar opnieuw probeerde terug te krijgen, waren solisten uit alle grote centra. Het publiek kwam graag naar de concerten, doch aandachtig luisteren was er nog steeds niet bij (10). Typisch waren ook de pseudo-liefhebbers - mensen die meestal zelf geen noot muziek kenden - doch zich lieten opmerken door luidruchtig commentaar en overdreven applaus.

Een goede gewoonte die steeds weer sensatie verwekte te Oostende, was : een componist met vakantie, hier zijn eigen werk te laten dirigeren. Zo stond op 22 augustus 1887 "Espagna" op het programma, geleid door CHABRIER zelf (11).

Bij het begin van het concertseizoen werd dikwijls de lijst van elke instrumenten groep vermeld. In 1888 werd voor het eerst gewag gemaakt van de paukenist : GOSSIAUX (12). Een concertweek in het Kursaal zag er meestal als volgt uit (13) :

maandag	: 15.30h harmonieconcert (3e linie o.l.v. SIMAR)
	19.30h symfonieconcert
dinsdag	: 19.30h symfonieconcert
woensdag	: 15.30h harmonieconcert
	19.30h gemengd concert : orgel en symfonieorkest
donderdag	: 15.30h groot symfonieconcert met medewerking van een solist
	19.30h harmonieconcert
vrijdag	: 15.30h gemengd concert : orgel en symfonieorkest
	19.30h symfonieconcert
zaterdag	: 15.30h harmonieconcert
	19.30h symfonieconcert
zondag	: 15.30h symfonieconcert
	19.30h groot symfonieconcert met medewerking van een solist.

Bij het afscheidsconcert dit seizoen, 23 september 1888, werd dirigent Emile PERIER niet minder dan twaalf maal terug geroepen (14).

In 1889, na de dood van J. MICHEL, stond cellist J. DE SWERT als tweede dirigent naast E. PERIER. De orkestrepetities hadden 's morgens plaats en het was wel hard werken om zo'n uitgebreid repertorium in zo'n korte tijdsperiode op niveau te brengen (15). De bekende gezichten bleven ook dit jaar in het orkest. In 1890 werd de concertmeester QUEECKERS de waardige opvolger van SMIT. De zomermaanden waren erg druk voor de muzikanten, vooral voor diegenen welke ook nog in het theaterorkest speelden. Bijna het ganse jaar 1890 was Jules DE SWERT ziek en was het in feite

Désiré PRYS die de namiddagconcerten dirigeerde (16). In 1891 echter werd de Gentenaar Léon RINSKOPF de rechterhand van PERIER. Dit jaar ook veranderde PERIER, naar de Parijse mode, de plaatsen in het orkest. De fluiten kwamen op de eerste rij met daarachter de violen. Daardoor veranderde niet alleen de aanblik, maar ook de klank (17). De fluiten overheersten nu echter. Daarom werden ze de week daarop weer naar hun oorspronkelijke plaats gestuurd. "Et bien, à ces flûtes, il a dit 'Flûte'" (18). Tot grote vreugde van het concertpubliek keerde J. SMIT in 1893 als solo-violist terug. De concerten mét solist kenden hoe langer hoe meer succes. Er werd gediscussieerd of het al dan niet onbeleefd was als ook de orkestleden mee applaudiseerden voor die solist. Drongen ze daarmee al dan niet hun mening op aan het publiek (19) ?

In juli 1894 werden, na ellenlange discussies, de avondconcerten verplaatst van 19.30h naar 20.00h. De vergadering van de Oostendse gemeenteraad stelde dat het concert niet langer mocht duren dan tot 21.15h. Er mochten dus door het orkest geen bisnummers meer gebracht worden, maar de fel toegejuichte nummers moesten de volgende dag opnieuw gebracht worden (20). In 1895 hernamen de concerten opnieuw om 19.30h, maar werden op 6 augustus een kwartier later gehouden. Er kwam protest omdat de concerten té vroeg begonnen.

In 1896 startten de concerten reeds op 14 juni. Het orkest was 80 man sterk en speelde ook veel beter en homogener dan het vorige jaar (21). Het bestond uit twee harpen, 14 eerste violen, 12 tweede violen, 7 alten, 6 celli, 6 contrabassen, 3 fluiten, 2 hobo's, 1 engelse hoorn, 3 klarinetten, 3 fagotten, 4 hoorns, 2 trompetten, 2 cornetten, 2 trombons, 1 tuba, 5 slagwerkers en 1 pianist-begeleider. Die 6 celli waren toch niet voldoende om bepaalde themata te doen uitkomen. Concertmeester J. SMIT werd onder meer geprezen voor zijn uitvoering van Walthers Preislied uit de Meistersinger van Nürnberg van WAGNER in een viooltranscriptie. Toen hij echter afwezig was voor het "artistiek" concert van 6 augustus 1896, werd hij vervangen door twee violisten : MACKEN en WILLEMS. De uitvoering was erg verward. Het was alsof niemand uit het orkest ertoe in staat was dit nummer alleen uit te voeren. Het kleinste verschil in uitvoering of interpretatie tussen de twee violen was merkbaar en het geheel klonk dan ook afschuwelijk. Wellicht was het beter door drieën uitgevoerd geweest (22).

-
- (1) E.O., 08.05.1879
  - (2) E.O., 03 en 31.08.1879.
  - (3) E.O., 29.01.1880. PERIER bevond zich toen te Luik om artisten aan te werven.
  - (4) S.O., 03.07.1881.
  - (5) E.O., 04.08.1881.
  - (6) Overgenomen uit E.O., 09 en 19.08.1883.
  - (7) Afgedrukt in S.O., 08.08.1884.
  - (8) S.O., 18.07.1885.
  - (9) S.O., 30.06.1887.
  - (10) S.O., 21 en 30.07.1887.
  - (11) S.O., 24.08.1887.
  - (12) S.O., 01.07.1888.
  - (13) De belangrijkste concerten werden door E. PERIER geleid, de overige door J. MICHEL. Soms werd nog een orgelauditie ingelast of kwamen andere groepen of solisten optreden. In elk geval was de week telkens goed gevuld.

- (14) S.O., 29.09.1888.
 (15) S.O., 21.08.1889.
 (16) Désiré PRYS was de orkestchef van het dansorkest in het Kursaal en het Casino. Deze taak liet hij dit seizoen over aan zijn broer Nestor.
 Jules DE SWERT stierf in februari 1891. E.O., 24.02.1891.
 (17) S.O., 21.07.1891.
 (18) S.O., 29.07.1891.
 (19) S.O., 17.08.1893.
 (20) S.O., 27.07.1894.
 (21) C.O., 18.06.1896.
 (22) S.O., 08.08.1896.

SINTE-CATHARINA-WEST

door J.B. DREESEN

Toen we voor enkele jaren een boek publiceerden over de Sinte Godelieve-parochie te Oostende (1) gebruikten we als historische voorloper een, in 1584, verdwenen parochie die aan de Heilige Katharina was toegewijd en die op 1,5 km ten zuidwesten van Oostende lag. De kerk van deze Sinte Catharina-parochie had, in vogelvlucht, op slechts 350 m, in zuidoostelijke richting, van de huidige Sinte Godelievekerk gestaan.

Ons baserende op VLIETINCK (2) hadden we, in onze publicatie, als naam voor deze parochie SINTE CATHARINA-TER-STREEP gebruikt. VLIETINCK (3) had, in tweede instantie, ook de naam SINTE CATHARINA-WEST gebruikt maar gaf hiervoor één referte.

Bij een nauwkeurig onderzoek van de gekende, en nieuw gevonden, bronnen over deze parochie zien we ons verplicht de, door ons gebruikte, naam voor deze parochie te herzien. Op de 98, hierna-volgende, vermeldingen van de Sinte Catharina-parochie in 's Heer Woutermans-Ambacht die we, voor de periode van 1222 tot 1584, tot nogtoe konden optekenen komt de vermelding SINTE CATHARINA-TER-STREEP slechts eenmaal voor.

Anderzijds heeft een nauwkeurige studie van de "Ommeloper van 's Heer Woutermans-Ambacht" uit 1559 ons toegelaten vast te stellen dat Sinte Catharina ten zuiden van TERSTREEP had gelegen en daarvan dus nooit geen deel had uitgemaakt.

De in de lijst voorkomende vermeldingen van de Sinte Catharina-parochie werden voor een gedeelte opgetekend uit de originele teksten of publicaties. Dit wordt aangegeven door vermelding van de referte. Indien de referte voorafgegaan wordt door de naam Vlietinck of De Flou wil dit zeggen dat ze uit VLIETINCK (4) of DE FLOU (5) werden overgenomen zonder nazicht van het stuk zelf.

1222. aug. Capella Ste Katerine	Arch. Dep. Nord. Lille. 59H96 fol 116-117 nr 237
1265. ...decimam de Bredenay et de Sancta Katerina	- Arch. Dep. Nord. Lille. Inv. Godefroy nr 567-569 - Fragmenta 1 blz 75
1271. Ste Catherine	R.A. Brugge. Chart. O.L.V. Brugge nr 274 prov.

1282. Sainte Catharina Feys-Vandecasteele. Hist. d'Oudenburg blz 77.
1285. Sinte Catharina Vlietinck. Oud Oostende blz 64. in verband met het uitdiepen en verwijden van enen watergang
1291. Gauthier die Vos van Sinte Katelinen R.A. Brugge. Charters Vrije, blauw, verschil. nrs. tussen 1291 en 1352 komt deze naam een 14-tal malen voor als schepen van het Vrije.
1292. ...binnen der prochie van Sint Katelinen west Vlietinck. Oud Oostende blz 26. volgens Vlietinck gaat het hier om de, tot dan toe, oudste acte, verleden voor de schepenen van Oostende. Berust in het archief van het bisdom Brugge.
1300. ...in sinte katelinen west H. Geestrol. Brugge
1302. In sinte katelinen west Rekeningen Potterie. Brugge.
1304. van sint katelinen west De Flou. Chart 198. Arch. Brugge.
1305. In Woemanbocht in die prochie S. Katerine west van de dunen. R.A. Brugge. Inv. Arch. I. 200. blz 193.
1306. Sancte Katherine west R.A. Brugge. Inv. Arch. I. 219. blz. 238.
1309. Wouter die Vos van Sinte Katelinen R.A. Brugge. Chart. nr 6772 blauw.
1330. Sainte Catherine près Ostende Feys-Vandecasteele. Hist. d'Oudenburg I. blz 643.
1330. Sta Katerina West Emulation 22 (1870) blz 208.
1342. ...en la paroisse de Sinte Katelinen R.A. Brugge. Charters Vrije. nr. 4753. blauw.
1346. Gauthier die Vos de Sinte Katelinen échevin du Franc R.A. Brugge. Charter Vrije. nr 7145. blauw.
1346. Gauthier die Vos de Sinte Katelinen R.A. Brugge. Charter Vrije. nr 3269. blauw.
1349. Sinte Katharina (Oostende) - met retro-actum 1336 - R.A. Brugge. Oud kerkarchief O.L.V. Brugge blz 115.
1349. Sint-Katelijne Schouteet. Regesten op oorkonden, deel 3, nr 132.
1351. inde prochie de Sinte Katelinen R.A. Brugge. Chart. Chartreuzinnen. 4018. blauw.
1355. ...te S. Katheline 't Steene bi Oostende Cart. L. de Male 2. blz 239.
1356. De disch van S. Kateline West R.A. Brugge. Cartysus fol. 80.
1357. ...ende binder prochie van sinte katelinen De Flou. Cart. N. Clooster 12.

1358. ...in de prochie van Sinte-Catelenen in sher Woutermansambacht
Car. L. de Male blz 272.
1361. ...in parochia Sancte Katherine west
In La Flandre 1867-68. blz 264-265.
1368. inde prochie van Sinte Katelenen West
De Flou. Relieven Brugghe.
1370. in parochia Sancte-Katherine west
Flan. I. 265.
1374. Sinte Katelijne in Woutermansambacht
Schouteet. Regesten op oorkonden. deel 3. nr 621.
1384. Sinte Catharina-ter-Streep Vlietinck. Oud Oostende blz 19 met verwijzing naar Inv. Arch. Dep. Nord II blz 581, stuk opgemaakt voor 1384.
1388. En le pareche de s. kateline west, oost del église.
De Flou. Espier Bruges. f. 70.
1388. En la paroche de s. kateline ten Steene zuud oost del eglise
De Flou. Espier Bruges. f. 90.
1399. In sinte katelenen West De Flou OLV f. 94.
1399. In sinte katelenen west in ser woutermansAmbacht
De Flou. Register nr 167. f. 94.v.
1403. Slypen en S. kathelyne west De Flou. Inv. S. Don. 131.
1410. Binder prochie van Sinte kathelenen west
De Flou. Cart. OLV. Brugge. f. 267.
1418. die van Sinte Katelenen Vlietinck. Oud Oostende blz 38.
1421. inde prochie van sinte kathelenen
De Flou. Leenen Ghisene f. 30.
1423. ...van Sinte Kateline bi Oosthende
Poortersboeken Brugge blz 153.
1425. In Sinte Katelenen west De Flou. Goed. S. Trudo. f. 26.v.
1425. Sint Katherine (Oostende) R.A. Brugge. Oud kerkarchief.
OLV. Brugge 21.
1433. Tot ande noordtzijde van der priestrage van Sinte Catelenen
Feys-Vandecasteele. Hist. d'Oudenbourg 2. blz 77.
1434. infra limites parochie Sancte Caterine West
Cartul. d'Ostende 291.
1435. Leengoed Sinte Catharina Coutume du Bourg de Bruges blz 322.
1436. ...pastoor van Sinte Catharina
Vlietinck. Oud Oostende blz 40.
1440. ...der kerke van Sinte Kathelenen
Vlietinck. Oud Oostende blz 40.
1443. binnen den prochie van sinte Catelenen
- Feys-Vandecasteele. Hist. d'Oudenbourg 2. blz 77.
- Vlietinck. Oud Oostende blz 64-66
- R.A. Brugge. Charters Vrije nr 367.

1446. Den prochiepape van S. Kateline Vlietinck. Oud Oostende blz 69.
1450. Slypen ende S. Katelyne West De Flou. Inv. S. Donat. f. 131.
1452. tusschen der kercke van sinte katelinen west lande ende...
De Flou. Cart. Magd. Brugge.
1455. Cura et parrochia Sancte Katherine west...submersa est
Ann. Eccles. 1911 blz 446.
1455. Sancta Katharina west Emulat. 1911. blz 11.
1455. Sancta Katharina west Ann. Eccles. 40.449.
1455. A curato de ste Katharina west
De Flou. Heffing. 3. Thiende.
1462. in sinte kateline De Flou. Rek. S. Godel. f. 100 v.
1463. in sinte kathelyne west De Flou. San Salv. f. 7.
1463. inde prochie sinte katheline west
De Flou. S. Salv. f. 7.
1463. inde prochie (van) sint kathelyne west
De Flou. S. Salv. f. 7.
1468. in sinte kateline De Flou. Rek. S. Godel. f. 101 v.
1469. In sinte cateline De Flou. Rek. S. Godel. f. 114 v.
1472. inde prochie van Sinte-Kateline West
R.A. Brugge. Chart. Chartreuzinnen nr 3477 blauw.
1478. in Sint Katerina R.A.Brugge. Burg van Brugge nr 73
1479. in sinte catheline De Flou. Rek. S. Godel. f. 267 v.
1490. a Sainte Catherine près d'Ostende
Feys-Vandecasteele. Hist. d'Oudenbourg 1. blz 249.
1499. Inde prochie van sinte kathelynen
De Flou. Terr. Kerk. Bredene. f. 18.
1500. in Sinte Cahtarina parochie Vlietinck. Oud Oostende blz 147.
1503. in sinte Kateline West Stadsarchief Brugge. Legger kerk Leffinge 43.
1511. in sinte kateline prochie De Flou. Rek. S. Godel. f. 3 v.
1513. inde prochie van Sinte Kateline West
R.A. Brugge. Chart. Chartreuzinnen. nr 5235 blauw.
1517. Sancta Catharina West R.A. Brugge. Nieuw kerkarchief 37
1517. St. Kattryn Verheerlyckt Vlaanderen 1. 190.
1527. Sinte Cathelinen west R.A. Brugge. Nieuw kerkarch. 373.
1532. In sinte kathelyne prochie De Flou. Renteboek. S. Godel. f. 218 v.
1543. In Sinte Catharina parochie Vlietinck. Oud Oostende blz 147.
1550. S. Katheline west by S. Mariekercke
De Flou. Legh. Chartr. Brugge f.2
1550. In st Katheline west De Flou. Legh. Chartr. Brugge f.

1550. In S. Katheline west De Flou. Legh. Chartr. Brugge f.223.
 1550 In St. Katheline west De Flou. Legh. Chart. Brugge f. 215
 2 maal.
 1553. Cathelyne Vlietinck. Oud Oostende, op
 kaart omstr. Oostende.
 1556. In St Katelyne west De Flou. OLV. Oostende 4 ver-
 meldingen
 1559. Sint Katharina bij Oostende Vlietinck. Oud Oostende blz 63.
 1559. Sinte Cathelyne West R.A. Brugge. Watering Blankenber-
 ge nr 517.

dit is de Ommeloper van 's Heer Woutermansambacht van 1559
 waarvan 358 bladzijden betrekking hebben op Sinte Catharina.
 In de tekst worden de vormen Cathelyne en Kathelyne doorheen
 gebruikt.

1562. Sinte Cathelyne West Cartulaire d'Ostende 195.
 1567. ...en la parroiche de Ste cathelyne west
De Flou. Comput. bon. S. Don. f.2.v.
 1568. Sinte Katelyne Vlietinck. Oud Oostende blz 196.
 1567. ...ligghende in Sinte Cathelyne West
Vlietinck. Oud Oostende blz 41.
 1569. Sinte Cathelyne West Vlietinck. Oud Oostende blz 41.
 1570. Sinte Catherina West R.A. Brugge. Nieuw Kerkarchief
 nr 404.
 1571. S. Catherine Kaart van het Vrije, van Pourbus.
 1571. Sinte Catharina West R.A. Brugge. Nieuw Kerkarchief
 nr 405.
 1575. Sanctae Catharinae West-Ostendam
 Emulation. 17.344.
 1577. Ecclesia de Ste Catharina R.A. Brugge. Chart. 4166 blauw.
 1579. Cappellania B. Mariae in Sancte Catharina West
De Flou. Lib. Semin. f. 51.
 1583. S. Catelin Spiegel der scheepvaart. Zee-
 kaart Vlaamse kust.
 1584. S. Cathelyne Biekorf 1964 blz 346-347.

De opsomming eindigt, opzettelijk, in 1584 omdat de parochie van
 Sinte Catharina werd verlaten bij de Grote Vloeiing in dat jaar,
 waarbij een groot gedeelte van de omgeving van Oostende onder
 water kwam te staan. De naam blijft echter voortleven in woord
 en geschriften tot, minstens, 1761, jaar waarin de bisschop
 van Brugge, CAIMO, de parochiale bevoegdheid van Sinte Catherina
 verdeelde tussen Stene en Mariakerke.

De meest voorkomende schrijfwijze, in deze tijd, is Sinte Catharina
 West (Sinte Kathelyne West), met ongeveer een 50-tal vermeldingen.

Dit bevestigt wat M. COORNAERT schreef in zijn bijdrage over
 de Historische Geografie van het West-Vrije (6) :

"Vermoedelijk is St-Katarina als eerste dochterparochie uit
 Zandvoorde afgesplitst. Dit dorp ontstond op de zuidoever van

de Terstreep, ca. 5 km ten noordwesten van Zandvoorde. De CAPELLA SANCTAE KATERINAE verschijnt in 1222. Om de genoemde parochie te onderscheiden van St-Katarina bij Assebroek zn St-Katarina-buiten-Damme, gaf men een bijzonder bepaling : SINTE KATELINE WEST".

Om redenen van wat voorafgaat zullen we in de volgende bijdragen nog uitsluitend de naam SINTE CATHARINA-WEST gebruiken.

Een vraag die men zich kan stellen is welk belang de Sinte Catharina-parochie kan hebben als ze in 1584 verdwenen is ? Het antwoord ligt voor de hand. Het huidige Oostende werd, na 1394, praktisch volledig gebouwd op de gronden van deze verdwenen parochie. De studie ervan kan in grote mate bijdragen tot een betere kennis van de geschiedenis van Oostende.

-
- (1) J.B. Dreesen-G. Vandamme. Geschiedenis van een parochie te Oostende. Sinte-Catharina vergaan... Sinte-Godelieve ontstaan. Oostende 1984.
  - (2) E. Vlietinck. In OUD OOSTENDE 1897. blz 19... eindelijk SINTE-CATHARINA-TER-STREEP (T'estreep) met verwijzing naar Inventaire des archives du Départ. du Nord II blz 581, stuk opgemaakt voor 1384.
  - (3) E. Vlietinck. In OUD OOSTENDE 1897. blz 35... De parochie Sinte-Catharina - ook onder de naam van Sinte-Cahtarina-ter-streep en Sinte-Catharina-West bekend was - was gelegen tussen Oostende en Mariakerke - links van de huidige Nieuwpoortse Steenweg - en van deze laatste parochie door het Testreepvlietje gescheiden. ...met verwijzing naar blz 19 en de Pouillé van 1330 verschenen in Emulation 1870.
  - (4) E. Vlietinck. Het oude Oostende en zijn driejarige belegering. Oostende 1897.
  - (5) K. De Flou. Woordenboek der Toponomie. Brugge 1933 deel XIV. blz. 605 - deel XVIII Bronnen.
  - (6) M. Coornaert. In "West-Vlaamse archaeologica" tijdschrift, jaargang 1, 1985 blz 2 tot 15.

LEOPOLD II en OOSTENDE

Dat Leopold II grootse plannen had voor onze stad is geen geheim, dat er veel van die plannen uitgevoerd werden hebben we kunnen zien, vooraleer er veel moois verdween tengevolge van de laatste oorlog en - van wat de oorlogvoerenden nog hadden laten staan - door "wijze" en (vooral) "vooruitziende" stadsbestuurders.

Er zijn heel zeker meer plannen geweest dan er uitgevoerd werden; zo kan men in het "Handelsblad van Antwerpen" van 6 februari 1896 het volgende kleine berichtje lezen :

Oostende, 6 februari

"Naar het schijnt is de Koning voornemens te Mariakerke eene ijzeren kerk te laten bouwen, in den trant van die, welke in het koninklijk domein van Laeken is opgericht. Zij zou voor parochiekerk dienen".

Jef KLAUSING

DE OUDE SS. PETRUS & PAULUSKERK, KORT NA DE BRAND VAN AUGUSTUS 1896

HET LIEDJE VAN "MIETE KLOKKE"

door Jean Pierre FALISE

Toen ik, in voorbereiding van het bezoek aan de "Paterskerk" de geschriften van Pater Joannes GEERTS doorliep, vond ik volgende anecdote, die bewijst dat de pater niet van een zekere humor was gespeend.

Wij schrijven 1877. De paters Dominikanen hebben in de Christinastraat een kapel laten bouwen en die kapel was bekroond met een klein klokje....

"Waren de Paters geliefd, bemind door het grootste deel der bevolking er waren toch ook vijanden. Madame VAN LOO, die juist naast de Paters woonde muntte uit door haar haat. De arme sloor immers werd 's morgens te vroeg uit haar slaap gewekt door het kleine klokje van de kapel en spande een proces in ! En wat ongelooflijk schijnt, de rechter gaf madametje VAN LOO gelijk, vindt ook dat men de slaap van de vrouw door klokkengelui niet mocht storen en verbood in het vervolg de klok te luiden vóór acht uur in de morgen. Onnodig te zeggen dat de bevolking van Oostende niet tevreden was en al spoedig werd de naam van VAN LOO herdoopt in MIETE KLOKKE. Maar ongelukkig die de naam van Miete Klokke achter haar riepen want ze daagde de roepers voor de politierechtbank; immers zij aanzag de naam van Miete Klokke als een scheldnaam.

Een liedje werd gemaakt :

In Grootmoeders tijden
Toen vond men geen Mieten
Die vragen 't verbod
Der klokken te luiden
Ter ere van God
En die aan den priester
Haar huis en haar woon
Als moeder ging sterven
Hardnekkig verboon

Het liedje werd door heel Oostende gezongen en was zeer populair".

En Pater GEERTS, die de geschiedenis van het klooster schreef in 1937 (hij was toen 69 jaar en sedert 1915 in het klooster te Oostende) voegt er aan toe :

"Het historietje van Miete Klokke staat nergens geboekt; door verschillende ouden van dagen werd het mij verteld en het stukje van dat liedje werd voor mij gezongen door de Eerw. Heer Kanunnik L. ASSELOOS, secretaris van het Bisdome Brugge".

NOG NOOIT ONS MUSEUM BEZOCHT ? !

NIET MEER UITSTELLEN. NU DOEN !

DE LEDEN HEBBEN GRATIS TOEGANG

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604

De bevoorrading van Oostende in 1601

Vanaf de eerste maanden van het beleg van Oostende was het voor de Staten Generaal zeer duidelijk dat de bevoorrading en de verdediging van deze belegerde vesting een financiële aderlating zou zijn en tevens een mensen verslindend monster.

De Staten Generaal oordeelden dat de financiële druk evenwel te dragen was en besloot de som van liefst 4.000.000 Florijn uit te trekken ter financiering van de eerste behoeften van deze bevoorrading.

Ze vaardigden een wet uit, die de Hollandse provincies verplichtten hun aandeel in deze kosten te helpen dragen.

Zo zagen de diverse provincieraden zich genoodzaakt nieuwe taken aan hun bewoners op te leggen zoals :

- 1) een taks van 1 Florijn werd geheven op alle schouwen van ieder huis.
- 2) een taks van 25 Sols op iedere grote kruik smeer.
- 3) een taks van 25 Sols op ieder centenaar kaarsen.
- 4) de invoerrechten werden overal verhoogd.
- 5) de diverse ministeries moesten ook hun bijdrage leveren in deze kosten.
  - de munitiemagazijnen werden verplicht buskruit en lonten te leveren, alsook de nodige kanonnen en vervangingsdelen en ook de geweren.
  - de Marine van Zeeland kreeg de opdracht voor de aankoop van 300.000 rijshoutbundels en het vervoer naar de vesting van Oostende.

Na verschillende maanden werden al deze nodige materialen eindelijk ingescheept en naar Oostende gebracht teneinde nog verdere onnodige verspillingen tegen te gaan. Daar deze inzameling van bevoorradingsmiddelen in de Noordelijke Provincies met een zekere nonchalance, zelfs onverschilligheid werd uitgevoerd, lieten de Staten Generaal de rest van deze zonodige bevoorrading met nog meer haast naar de vesting verscheppen.

In de periode van 29 augustus tot 17 september 1601 werden er 181 schepen in de haven van Oostende gelost. Op 16 oktober was dit aantal reeds opgelopen tot 315 schepen van alle tonnemaat.

Deze schepen die de grote nood in het belegerd Oostende zouden verlichten, waren geladen met geschut van verschillend kaliber, affuiten en kogels, geweren, buskruit en lonten, rijshout en planken, levensmiddelen, bier en wijnen, brandstoffen en vooral de zonodige verse troepen.

Financiële steun ontvingen de Staten Generaal nog van de Engelsen en de Fransen; ook werd troepensteun door deze twee landen toegezegd en gestuurd.

Om deze enigzins betreurende gebeurtenis te herdenken werd er een koperen penning geslagen in het muntatelier van Middelburg (Toren in de randtekst langs de versozijde).

- R. INCVRIA . CVRAS . PARIT .
(Zorgeloosheid baart zorgen).
Een schip zonder zeilen en roer, stuurloos op de golven.
Een afspiegeling van Oostende en de gebeurtenissen omtrent
de bevoorrading.
- V. LVCTOR . ET . EMERGO . (Toren) 1601
(Vechten en bovenblijven)
Gekroond wapenschild van Zeeland.

VERGETEN OOSTENDSE KUNSTENAARS

Pieter-Bernard VAN HUMBEECK

In onze voorbije reeks artikels over Oostendse kunstenaars van weleer ontbrak beeldhouwer Bernard VAN HUMBEECK, die van 1947 tot 1951 beeldhouwen doceerde aan de Oostendse Kunstacademie. De expositie "Beeld & Vorming" in het Museum voor Schone Kunsten (februari 1988) was een gelegenheid om een aantal sculpturen van Bernard VAN HUMBEECK te presenteren. Voor vele bezoekers bleken ze een aangename verrassing !

Van hem enkele biografische gegevens, ter beschikking gesteld door zijn zoon Walter :

Geboren te Mechelen op 5 februari 1888. Begon als leerling beeldhouwer in de meubelnijverheid. Volgde tot op gevorderde leeftijd les aan de Stedelijke Kunstakademie te Mechelen. Doorliep alle klassen tekenen en boetseren, ornament en levend model, met 1ste prijzen van uitmuntendheid. Werkte verscheidene jaren bij zijn gewezen leraar beeldhouwer Boudewijn TUERLINCKS. Na een periode als zelfstandige kwam hij te werk bij beeldhouwer Ernest WIJNANTS en blijft daar tot 1947. Hij komt dan bij zijn zoon wonen te Oudenburg en wordt leraar aan de Kunstakademie te Oostende. Hij overleed te Oostende op 7 augustus 1965.

Bernard VAN HUMBEECK sculpteerde veel voorwerpen op bestelling : sierschouwen, Mariabeeldjes, meubels, kapelletjes, schildhouwende leeuwjes, etc.

In zijn persoonlijk werk vinden we kinderportretjes, vissersfiguren, vrouwenaakten, dieren... zowel in hout als marmer. Alles in een rustige klassiek-figuratieve stijl.

Norbert HOSTYN

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (5)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

France SPRINGUEL (celliste)

Geboren te Oostende op 25 september 1956.

Kon. Muziekconservatorium te Oostende. Europese prijs in Pro Civitate. Eerste prijzen aan Muziekconservatorium te Brussel. Volgde meester cursussen bij beroemde cellisten. Verschillende belangrijke onderscheidingen en prijzen in het buitenland, alsook concertreizen over gans de wereld. Echtgenote van Rudolf WERTHEN, dirigent van I Fiaminghi Ensemble, waar zij ook lid van is.

1° Sonate voor cello opus 8; Duo voor viool en cello opus 7 van Z. KODALY.

France Springuel, cello; R. Werthen, viool.

Opgenomen door Klankstudio Steurbaut Gent (in 1982 ?)

Terpsichore 1982 003; 1LP.

2° Le Quattro stagione (de vier jaargetijden) opus 8 van A. VIVALDI voor viool, strijkers en klavecimbel door I Fiaminghi o.l.v.

R. Werthen met o.a. France Springuel, cello.

René Gailly Internat. Prod. CD 86013; 1CD (uitgave 1986).

3° 3 concerto's van J. HAYDN voor cello en strijkers door I Fiaminghi o.l.v. R. Werthen met o.a. France Springuel, cello.

R. Gailly Internat. Prod. CD 87033; 1CD (uitgave 1987).

Marie-Christine SPRINGUEL (violiste)

Geboren te Oostende op 14 februari 1955.

Kon. Muziekconservatorium te Oostende en te Brussel. Eerste prijs viool bij M. RASKIN in 1970 en eerste prijs kamermuziek in 1979. Gegradueerde van de Muziekkapel Koningin Elisabeth in 1974. Laureate Pro Civitate en Tenuto. Is of was lid van verschillende muziekensembles. Deed concertreizen over gans de wereld. Sinds 1977 lerares viool in Oostends Muziekconservatorium.

1° Zie : Paul Beelaerts nr 1.

Daniël VANHESTE (cellist)

Geboren te Oostende op 22 november 1951.

Begon zijn muzikale studies aan het Oostends conservatorium waar hij de regeringsmedaille voor cello en kamermuziek behaalde.

Hij bekam de Prijs Bulcke-Kenipel en werd laureaat in de Pro Civitate wedstrijd.

In het Koninklijk Conservatorium te Gent bekam hij o.a. een 1e prijs kamermuziek en hoger diploma cello. Momenteel is hij verbonden aan het Nationaal orkest; hij is lesgever aan het Koninklijk Conservatorium te Brussel. Hij treedt op met ensembles en maakt deel uit van de Trio Arcati, een pianotrio, en van Camerata Leodiensis. Deed radiopnamen met het Daphnisensemble.

1° L'oeuvre pour orgue van Henry DUMONT. H. Schoonbroodt aan het orgel van St-Jacques le majeur te Clermont sur Berwinne. Met solisten van Camerata Leodiensis met o.a. Daniël Vanheste, cello.

Opgenomen in 1976.

Musique en Wallonie MWL 505; 1LP.

- 2° Messe solennelle opus 12 voor 3 stemmen met begeleiding van orgel, harp, cello en contrabas van César FRANCK met o.a. Daniël Vanheste, cello.
Opgenomen in Sint-Markuskerk te Ukkel, 3-5 maart 1976.
Musique en Wallonie MW 21; 1LP.
- 3° Concerti nrs 1 en 2 voor viool en orkest; Quatuors à cordes nr 52 en 92 van D.P. PIELTAIN. Camerata Leodiensis & Quatuor Martin met o.a. Daniël Vanheste, cello.
Opgenomen in Pellenberg-Leuven, 2-5 mei 1978.
Musique en Wallonie MW 31/32; 2LP.
- 4° Trio opus 9 nr 1 van Ludwig VAN BEETHOVEN. Serenade opus 10 van E. VON DOHNANYI, voor strijkers. Trio Arcati : Ludwine Beuckels, viool; Kris van Severen, altviool; Daniël Vanheste, cello.
Opgenomen door Klankstudio Steurbaut Gent (in 1984 ?).
Terpsichore 1982 009; 1LP.

Christian-Adolphe WAUTERS (componist)

Geboren te Oostende op 11 januari 1953.
Koninklijk Muziekconservatorium van Brussel en volgde compositie bij H. ROELSTRAETE. Muziekhistoricus, muziekcriticus, letterkundige, persmedewerker. Behaalde verschillende prijzen, zowel voor muziek als voor literatuur. Onder zijn composities kent men "Pro luce nobilis sum : hommage à Ensor opus 35" van 1985 voor orkest, dat opgevoerd werd in het Casino Kursaal t.g.v. het Ensorjaar.

- 1° Zie : Muziekkapel van de Belgische Zeemacht nr 5.
- 2° Missa in duplicibus van H. DUMONT. Missa Solemnis van H. KRAFT.
Missa de angelicus, Vlaams anoniem werk uit de 15de tot 17e eeuw.
Sint-Franciscuskoor uit Izegem o.l.v. E. Rosselle. Opgenomen in 1984.
Muzikale directie C.-A. Wauters.
EMS SB 023.

Jozef WAUTERS (fluitist, componist, kapelmeester)

- 1° Zie : Muziekkapel van de Belgische Zeemacht nr 5.
- 2° Zie : idem nr 6.
- 3° Zie : Gustave De Brauwer nr 1.

VRAGEN

- De Heer JANSSENS
Schaperijkreekstraat 16 - Oostende
zoekt duidelijke foto's van het HÔTEL DE LONDRES - ALBERT I
WANDELING (nabij Zeeheldenplein).

Wie kan helpen wendde zich rechtstreeks tot de vrager.

- De Heer J. OLSEN
Pr. Stefanieplein 39 - Oostende
vraagt waar het HOTEL RICHELIEU gelegen was.

Wie kan helpen wendde zich rechtsteeks tot de vrager.

Met dank aan alle eventuele "helpers" !

JAN DE CLERCK, KUNSTSCHILDER (9)

door Norbert HOSTYN

1921

In zijn eigen atelier stichtte Jan DE CLERCK zijn eigen, bescheiden kunstschool. Zijn leerlingen waren jonge amateur-kunstschilders, mensen die hij al vroeger kende : Maurice CAMERLICNK, Jacques ASAERT, Frans EYLAND, R. DEN DUITSCHÉ, Emile WILKIN...

Deze hele zaak lijkt te weinig levensadem te hebben bezeten om van de grond te komen. Jan DE CLERCK bracht zijn pupillen wat technieken en stijlkenmerken bij, sprak ze over zijn stokpaardje : de auteursrechten, leerde hen bepaalde praktische behendigheden, zoals marmerimitatie schilderen.

Jan DE CLERCK aarzelde niet om met enige penseeltrekken de werkstukken van zijn leerlingen te verbeteren.

Emile-Henri WILKIN (° Oostende, 2 juni 1905) was de enige van dit groepje die wat naam zou maken als kunstschilder. WILKIN stelde later enkele keren tentoon in de Galerij "Studio" te Oostende, marines vooral. Het Museum voor Schone Kunsten te Oostende bezit van hem een sterk op Jan DE CLERCK geïnspireerde "Werf onder de sneeuw".

1923

---

maart-april : deelname aan het salon van de "Cercle Artistique Brugeois" met "Portret van Oscar De Clerck", "Rust" en "Avond" (1).

Regelmatig was Jan DE CLERCK jurylid bij de jaarlijkse wedstrijden voor zandsculpturen die door de Daily-Mail werden ingericht.

In augustus 1927 was Jan DE CLERCK weerom jurylid, net als James ENSOR. Op 22 augustus 1927 schonk deze aan Jan DE CLERCK een exemplaar van zijn partituur "Marche des Rotariens Ostendais" met opdracht :

"Pour Jan De Clerck
en souvenir d'un banquet plantureux
et mirifiques offert aux membres du jury
des enfants sculpteurs de sable
James Ensor
Ostende, 22 aout 1927".

1924

Tentoonstelling te Liège op verzoek van het "Comité de l'Union Anglo-Belge de Liège" (2).

1925

Toen de schrijver-dichter Karel VAN DE WOESTIJNE in 1925 Oostende verliet, werd hij gehuldigd. Jan DE CLERCK, die VAN DE WOESTIJNE blijkbaar persoonlijk niet kende, bood hem een geschenk aan, hoogstwaarschijnlijk een van zijn eigen werken.

Karel VAN DE WOESTIJNE stuurde hem een dankbrief.

Oostende, 16 februari
Hofstraat, 25

Hooggeachte Heer De Clerck,

Laat mij toe, u diep te bedanken voor het
schoone geschenk dat gij mij door bemiddeling van
Dr. Verhaeghe hebt laten overhandigen ter gelegenheid
van het huldebetoon waarmee men mij heeft vereerd.
Dit geschenk heeft mij te dieper getroffen, dat wij
voor elkander onbekenden zijn. Een dergelijke blijk van
sympathie is in zijne kieschheid zeldzaam : mijne erken-
telijkheid is er te grooter om.

Ik hoop U persoonlijk te ontmoeten en te mogen
bedanken nog vóór mijne afreis uit Oostende.
Inmiddels bid ik U te gelooven aan al mijne
hoogachting.

Karel van de Woestijne

Op 25 maart liet Georges SCHMITZ een belangrijk artikel over
Jan DE CLERCK afdrukken in het Oostends blad "Le Carillon".
Georges SCHMITZ, groot bewonderaar van DE CLERCK, vertelde daarin
hoe graag hij de meester aan 't werk zag in zijn atelier, luidop
uiting gevend aan de gevoelens die hij de personages in zijn
werk toedacht.

In augustus schonk Jan DE CLERCK een "Oostends hoekje" en een
"Vissersweduwe" aan de "Foyer des Invalides de la Guerre" te
Brussel, voor hun liefdadige kunsttentoonstelling.

Uit 1925 ook, dateert het belangrijke schilderij "Vissersvrouw".

We zien de vrouw, staande op de kaai, met een visser, de netten
en de boten als achtergrond. Ze draagt drie trouwringen : twee
maal werd ze weduwe. De vrouw kent het lot der vissers, bepaald
door de onverbidde zee. Toch blijft haar blik levenslustig.
Al heeft het werk iets naïef in stijl, het stijgt torenhoog
uit buiten locale anecdotiek.

(vervolgt)

-
- (1) Cercle Artistique Brugeois. Catalogue du Salon du 1923,
Brugge, 1923, nrs 42-44.
  - (2) A.D., A Liège, in Le Soir, 16 oktober 1924, p. 1.
Le maître contemporain, in Le Carillon, 14 oktober 1924.

EEN VERJAARDAG

Enkele maanden geleden vierde de heer Florimond CORSELLIS zijn
85e verjaardag. Toen in november 1954 onze heemkring gesticht werd
was hij één van de stichtende leden. Hij was toen muzikaal adviseur.
Alhoewel hij sedert verschillende jaren geen deel meer uitmaakt van
het bestuur is hij, tot en met vandaag, lid gebleven van onze kring.
Wij wensen de heer CORSELLIS nog vele jaren, een goede gezondheid
en een stevige "Proficiat" !

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

"AAN ZEE"

door François COOPMAN

In alle stilte verscheen er in Nederland een werk dat vanwege zijn "Oostendse inhoud" onze bijzondere aandacht verdient.

De auteur, Eric DE KUYPER (1), brengt ons taferelen uit zijn kinderjaren en in het bijzonder van de zomervakanties die hij met zijn familie doorbracht in Oostende, kort na de 2e wereldoorlog, toen onze stede zich traagjes herstelde van de zware verwoestingen haar toegebracht door de Luftwaffe, de R.A.F. en de Duitse bezetters.

Achtereenvolgens beschrijft de auteur het leven op een "appartement garni" (garni betekende dat de woning voorzien was van meubelen geschilderd in het afzichtelijk Oostends groen), de strandgenoegens op de "grote strange" (de kinderen speelden de hele dag aan de rand, waar water en zand telkens wisselende patronen schiepen), de eerste tentoonstelling van Chinese kunstvoorwerpen, georganiseerd door missiepaters (omdat China in die tijd weer eens zo nodig door het missiewerk ondersteunde diende te worden op weg naar de bekoring), de grote strandspelen van het dagblad "Le Soir" (het was allemaal doorstoken kaart, steeds wonnen de Oostendenaars). Ook de liefdes perikelen van zijn broer en zus komen aan de beurt ! Zijn zuster werd zelfs verliefd op een rasechte Oostendenaar, gezegend met een hyper romantische engels naam (what's in a name) en zij kwam zo onder de indruk van zijn atletische gaven dat ze in het huwelijk traden, trouwens een zeer gelukkig en vruchtbaar huwelijk.

Deze Oostendse Don Juan doet het nu veel kalmer aan (op alles komt er sleet) en hij zit nu dagelijks te mijmeren in een grote glazen kooi, met weemoed terugblikkend op die zwoele zomeravonden toen hij met zijn "handen-lopen, hoofdstandjes en salto's" het hart veroverde van een Brusselse schone !

Zelfs de "butterpit" komt aan de beurt (een zeldzame verschijning in de Oostendse literatuur) en dat de auteur deze Oostendse wijk situeert als een "dorp ergens buiten Oostende" zal niemand hem kwalijk nemen. Er komen weliswaar nog enkele schoonheidsfoutjes in voor; onze fameuse "drie gapers" noemt hij "het paard" maar de auteur zal als jochie wel onder de indruk gekomen zijn van Leopold II, te paard ! De auteur beweert ook dat de Oostendenaars nooit op het strand kwamen; de "kleine strange", in de zomermaanden volzet door de inwoners van het visserskwartier, zal hij wellicht nooit bezocht hebben.

"Aan Zee" is een werkje dat zeker aan te bevelen is en ook zijn plaats mag innemen in het "Ostendiana Fonds". Het werd uitgegeven door "Sun, Nijmegen, 1988 onder het nummer ISBN 90-9168-281-9, prijs 390 ₣.

---

(1) Eric DE KUYPER, geboren in 1942 te Brussel, was docent filmtheorie aan de Universiteit van Nijmegen. Hij is thans onderdirecteur van het Nederlands Filmmuseum. Hij publiceerde talloze artikelen en essays over film, opera, dans en media in diverse Franse en Nederlandse tijdschriften, o.a. in Versus waarvan hij redacteur is. Eerder verscheen van zijn hand "Filmische Hartstochten", een studie naar de hedendaagse verschijningsvorm van de liefde. Hij maakte ook drie films : "Casta Diva", "Naughty Boys" en "A Strange Love Affair".

THEMATENTOONSTELLING

Tot en met 8 oktober loopt in ons museum de thematentoonstelling "OOSTENDSE KIESPROPAGANDA IN HET VERLEDEN".

Aan de hand van allerlei dokumenten en pamfletten geeft onze ondervoorzitter, de heer Omer VILAIN, een overzicht van de "kiesstrijd" te Oostende.

Nu wij opnieuw voor gemeenteraadsverkiezingen staan is het zeker de moeite waard deze tentoonstelling te bezoeken.

GEDURENDE DE MAAND SEPTEMBER IS HET MUSEUM ALLE DAGEN (uitgenomen op DINSDAG) OPEN VAN 10u TOT 12u EN VAN 15u TOT 17u

---

OOSTENDSE DRUKKERS : PAULUS ROOSE

Ca. 1714/1715 zou te Oostende een drukker met die naam actief geweest zijn te Oostende. Hij woonde te Oostende in de Vier Evangelistenstraat.

Zijn naam komt voor op een inschrijvingsformulier voor een reis naar Oost-Indië, bewaard in het A.R.A. te Brussel (ref. : Raad van Financiën, Nr 8.603).

Bron : brief van Fr. BLOCKMANS, Stadsarchivaris te Antwerpen aan Ger SCHMOOK, Bibliothecaris te Antwerpen, 7.5.1948.

Norbert HOSTYN

BOUWTOELATINGEN 1780-1794 :

EEN MERKWAARDIGE REEKS IN HET OOSTENDS STADSARCHIEF

In 1985 kon u tijdens een thematentoonstelling in ons museum reeds visueel kennis maken met deze boeiende archiefbundel, één van de zeldzame archivalia van vóór 1940 die de brand van het stadsarchief Oostende (S.A.O.) overleefde (1).

Ter aanvulling nu, een overzichtslijst van de inhoud van dit bundel, dat berust op volgend adres :

S.A.O.
Norbert Hostyn
Feest & Cultuurpaleis
Wapenplein
8400 - Oostende
059/80.53.35

en geklasseerd is in de reeks "archiefdozen" onder het trefwoord "Bouwaanvragen 18e eeuw".

In de komende jaargangen publiceren we af en toe een van deze bouwaanvragen in "De Plate".

---

(1) Zie De Plate 85/14.

STADSARCHIEF OOSTENDE - BOUWTOELATINGEN 1780-1794

Volgnr	Datum	Eigenaar	Straat
1	 1780	Isabelle de Coker	St François straete
2	16 11 1780	Joannes van Damme	.....
3	12 07 1781	Schottey (Bailliu)	Linberghsstraed & Witte Nonnenstraed & Capellestraed
4	12 07 1781	Adriaen Corneliss	Nieuwe straete
5	19 07 1781	Thomas de Roo	Schipperstraete
6	19 07 1781	Joannes de Cock	Capellestraete
7	19 07 1781	Jacobus de Jonge	Lijnbaenstraete (Oostzijde)
8	09 08 1781	Babara Ketels	Over het Klooster der Conceptionnisten
9	09 08 1781	Jacobus Van Waefelghem	't Eynd van de Capellestraete
10	16 08 1781	Charles Michel	.....
11	30 08 1781	Joseph Cosyn	Weststraete (Noordzijde)
12	30 08 1781	Joannes De Keyser	Schipperstraete (Oostzijde)
13	06 09 1781	Joannes Spilliaert	Capucynestraete (Noordzijde)
14	20 09 1781	Antone Battengé	Straet loopende van de vischmarkt naer de Oostmolen, aan de zuydzijde
15	20 09 1781	Jean Baptiste Liebaert	Op de vest ..... van de Kernemelckstraete bij de boomkens, op de Noord en Oostzijde
16	11 10 1781	Joannes Beele	In de straete recht over d'Aerme schole (Oostzijde)
17	17 01 1782	Philippus van Ypere	Capucynestraete (Oostzijde)
18	11 02 1782	Franciscus de Bosschere	Noordzijde Langestraete makende de hoek naer de Platte Forme
19	11 03 1782	Jacobus Willem	Oostzijde Linbaenstraete tussen de huizen van Antonius den Tand en Paula Bogaert
20	18 03 1782	Jacobus de Clercq	Recht over de Capucynekercke
21	18 03 1782	Jean Baptiste Liebaert	Kernemelckstraete
22	18 03 1782	Wwe Blomme	Oostzijde Sterrestraete tusschen de huizen van Pieter De Mulder en Jfr Anna Dutster

23	20 06 1782	Rochun Vercnocke	Groote Markt (Noordzijde) van Westen het huis van Jfr Wed. Jacques Cosyn en van Oostende het huis van Jacobus Capron
24	05 08 1782	Ferdinanda Bockhout	Solferprietstraete nevens het huis van Capt. Francis La Grande, maekende de hoek van de Witte Nonnenstraete
25	21 09 1782	Wwe Joes Loosen	Nevens de Berme bij de gewesene Kaeypoorte
26	28 09 1782	Marie Consales	Schippershuysstraete (Oostzijde) nevens het Schippershuys.
27	14 10 1782	Bossaert	Bij de Platte Forme (Westzijde)
28	14 10 1782	Ignatius Clarisse	Op het hof van Sieur Baeteman makende de hoek van de straete leidend naer de Grote Kercke ende naer de Bassin de carénage
29	16 11 1782	Joseph Rogier Quartier	Op den vaeg eerdeken dicht bij den steenput op het plein contra of nevens het Arsenael
30	19 11 1782	Franciscus Kimpe	Weststraete (Noordzijde) van Oosten het huys van Emmanuel Lefevre en van Westen het huys van Joachim de Jaegher
31	14 02 1783	Jacobus Rotsaert	In het hof van Alardus Baeteman op de Noordzijde van de straete genaemd de Wereld Uyt
32	14 02 1783	Joannes Royet	Op Partye van de hof van Allardus Baeteman op de Noordzijde van de straete genaemd Wereld Uyt
33	15 03 1783	Schipper Carel Thibout	Solferprietstraete (Zuydzijde) tusschen huys van Wwe Anteunis en van Frans Quion
34	22 03 1783	Zwarte Zusters	Nevens hun clooster
35	10 04 1784	Ludovicus Ocket	Op terreyn gelegen in quarré E sub nr 5 der geslegte Fortificatiën
36	11 04 1783	Liebaert & Jfr Wwe Leep & d'Heer Leeps	Op de erven der geslegte Fortificatiën in quarré F sub nrs 1 en 3
37	12 04 1783	Joannes Denis	In zekere Zyde straete loopende van de Kernemedlkstraete naer de Vesten op de Noordzijde van diere van Oosten het huys van Schipper Joannes De Roo en van Westen het huys van N. Aspeslag

38	21 06 1783	Carolus Vitse	Op grond der geslegte Fortificatiën in Quarré D sub nummers 4-5-6 en 7
39	 1784	G. Herries & G. Keith en Compagnie	Rue St Joseph et Rue Christine
40	13 05 1784	Pieter Pieters	Achter de Vischmarkt in 't Casand op de Noordzijde, van Oosten de Schipperstraete
41	06 09 1784	Joannes Dendeyn	In de Breede Steegenstraete (Zuydzijde)
42	07 08 1784	Carolus Vitse	Ste Christinestraete (Oostzijde- van Zuyden Ludovicus Ocket en van Noorden Pieter Marten
43	18 01 1785	Charles Pacquet	Noorzijde straete gaende van de Breede Stegers naer den Platten Forme
44	27 01 1785	Andries Baetens	Lynbaenstraete
45	18 02 1785	Jacobus Huyaert	Zuydzijde Weststraete van Oosten het huys van Jfr Wwe Hoys digt bij de Groote Markt
46	18 02 1785	John Fottrell	Westkant St Fanciscusstraete
47	11 03 1785	Joannes De Weerd	Zuydzijde Witte Nonnenstraete makende hoek van de Keernemelckstraete
48	15 03 1785	Pieter Weysen	Westzijde St Joris straete bezuyden het huys van Paschal Bockman
49	12 04 1785	Capn. Angelus Leep	Quarré F sub nr 12
50	15 04 1785	Carolus Vitse	Thomas straete (Westkant) van zuyden het huys van Ludovicus Ocket an van noorden het huys van Schipper Janssens
51	15 04 1785	Jodocus van Iseghem	(Brouwerie St Jacob) Op de hoek van de Groote Kerckstraete en de Zwarte Nonnenstraete
52	19 04 1785	Gebroeders Suys	Westcant van de Thomasstraete van Noorden Sr Ludovicus Ocket
53	09 05 1785	Jacobus Nicolaus Ocket	Carré F der geslegte Fortificatiën face maekende op den Bassin ofte Keyserskaeye van Westen abouteenrende aen den huys van Capn. Angelus Leep.
54	12 05 1785	Joseph Gobyn	Oostkant Christinestraete van zuyden het huys van .....
55	20 05 1785	Guillielmus Bonnel	Kernemelckstraete nevens het huys genaemd St Pieter maekende de hoek alleen

56	20 05 1785	Carolus Vitse	Westcant Christinestraete makende de hoek van de St Albert straete
57	27 05 1785	Capn. Joannes Cornelis	Langs de Keyserskaeye omtrent den Blauwen Huyse
58	03 06 1785	Procureur/Notaris De Bal	Op het hof van de gewesene Oostendsche Compagnie ten voorhoofde langs de Westcant van de Capellestraete nevens het huys van Sr Vercoutre Flangegan en nevens de afgebrande Capelleken.
59	24 06 1785	Frans Minne en Pieter	Vandenkerckhove Archisuchessestraete op Westzijde nevens Georges Fister
60	26 08 1785	Claeys	Noordzijde van de straete leydende van de Vischmarkt naer de Vesten
61	03 07 1785	Gebroeders Suys	St Thomasstraete (Westzijde)
62	02 06 1788	Carolus De Potter	St Alberstraete nevens het Actionnarishuys en Paulus Pasch.
63	13 06 1788	Antone De Clerck	Oostzijde van de Schipperstraete tusschen Joannes Vandenkerckhove en Joseph Willems.
64	25 02 1790	Antonius Caboter	De Venstenstraete, hoek De Bene = Nieuwe straete
65	06 10 1790	Frans Van Hercke	Nieuwe Stad
66	 1791	Pieter Tratsaert	In het klein straeten achter het huys genaemd DE VLAAMSCHE VLAGGE in de Capucynestraete, maekende den hoek van de Platte Forme
67	13 05 1791	Joēs Priem	Bij de Casernen
68	19 05 1791	Lauwereyns	.....
69	22 07 1791	W.J. Van Iseghem	Koninglieke straete
70	17 02 1792	Jfr Benoit	Weststraete
71	17 05 1793	Michiel Dagelet	Oostzijde van de straete loopende van de Groenselmarkt naer den Platten Forme en abouteerende van Noorden het huys van Thomas Braeke
72	21 06 1793	... ..	Beestemarckt
73	07 03 1794	Bd Gomber	In de straete der Religieusen Conceptionnisten
74	20 03 1794	Joannes De Meester & Wed. van Balthazar De Backer	Schipperstraete

75	02 05 1794	J. Maeckegem	... ..
76	08 05 1794	Jacobus Pruyssenaere	In de Lynbaenstraete op de hoek van de Kleyne Kerkstraete
77	.. ..	Joannes Van Den Hove	St Sebastiaenstraete
78	.. ..	Sieur Dossaert	... ..
79	.. ..	Hendryk Liefmans	St Sebastiaenstraete
80	.. ..	Cornelis Holm	Cay straete
81	.. ..	Sieur Decomiens	St Sebastiaenstraete
82	.. ..	Heer Wieland	Nieuw Oostende
83	.. ..	C. Claeys	Kaeystraete met zijgevel in de Kleyne Kerckstraete
84	.. ..	?	St Françoisstraete
85	.. ..	Baes Billiard	... ..
86	.. ..	Sieur Godferneaux	... ..
87	.. ..	J. Verdonck	St François straete
88	.. ..	Pinot	Nieuwe Stad en Rue du Carénage
89	.. ..	Jacobus De Ridder	Nieuw Oostende
90	.. ..	Schipper Joannes Courtois	... ..
91	.. ..	Quille De Moor	Cleene Kerckstraete
92	.. ..	Jacobus Loosen	Kernemelckstraete (Oostzijde)
93	.. ..	Jacobus Maes	St Sebastiaenstraete
94	.. ..	Mr Herries	Face aux ramparts qui vont être démolies
95	.. ..	Frans Pison	St Albert straete en de Werfstraete
96	.. ..	.....	Straete loopende naer de Blauwe trappen - de Platte Forme en de Vesten.
97	.. ..	L. Vernaek	Polderstraete en de Hoesterstraete
98	.. ..	Joannes Verpoorten	Tauwmaekersstraete (Carré H nr 15) en de Brigantinstraeete (Carré H nr 15)
99	.. 'w.	Gaspard	Bij de Kaypoorte
100	.. ..	Ocket	Capucynestraete

101	.. .. .	Franciscus Van de Steene	Capellestraete
102	.. .. .	Sieur Olleviers	Langestraete
103	.. .. .	Jacobus Lanesis	St François straete
104	.. .. .	Helena Besire	... .. .
105	.. .. .	Louis Vernaek	... .. .
106	.. .. .	Jfr Verbeke	... .. .
107	?	Joannes Nootman	... .. .
108	.. .. .	B. Vanderheyden	... .. .
109	.. .. .	Isabella Verleyn = Wwe Ocket	Lynbaenstraete
110	.. .. .	Gebroeders Suys	... .. .
111	.. .. .	Frans Pinson	Goedewyndstraete
112	.. .. .	Joans Van Hee	Tusschen te twee marcten
113	.. .. .	C. Claeys	Kleyne Kerkstraete
114	.. .. .	Henricus Brock	Goedewyndstraete
115	.. .. .	Cornelis Huilmand	... .. .
116	.. .. .	Wwe Lauwers	St Françoisstraete
117	.. .. .	Jacobus De Meye	In het Cazant
118	.. .. .	P. Carbon	... .. .
119	.. .. .	Hermanus Dixon	... .. .
120	.. .. .	Joannes Reck	... .. .
121	.. .. .	Wed Til(man)Suys	Weststraete
122	.. .. .	C. Claeys	... .. .
123	.. .. .	B. Delplanque	... .. .
124	.. .. .	Joannes Pieter Suys	Nieuwe Stad
125	.. .. .	F. Mouqué	... .. .
126	.. .. .	Antonius Crekillie	Op de PLatte Forme
127	.. .. .	Henricus De Grand	Nieuwe Stad
128	.. .. .	Michiel De Mulder	Groote Markt

KURSUS HEEMKUNDIGE VORSERS

8 oktober - 19 november 1988

Het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde biedt U in het najaar een cursus lokale geschiedenis aan. Het heeft plaats in het auditorium van het Klein Seminarie in Roeselare — er is parkeergelegenheid — van 8 oktober tot 19 november 1988, telkens van 14 tot omstreeks 17 uur.

Datum	Onderwerp	Lesgever
08-10-88	Archiefonderzoek	Dr. Klaas Maddens
	Paleografie	Dr. Klaas Maddens
15-10-88	Bibliografie	Lic. Paul Vandepitte
	Pers en Historiografie	Prof. Dr. R. Van Eenoo
22-10-88	Instellingen	Dr. Jacques Mertens
	(Wereldlijke en Gerechtelijke Instellingen (Kerkelijke)	Prof. Dr. Michel Cloet
05-11-88	Volkskunde	Prof. Dr. Stefaan Top
	Naamkunde	Dr. Frans Debrabandere
12-11-88	Genealogie	Dr. Jur. Michiel De Bruyne
19-11-88	Demografie	prof. Dr. Chr. Vandenbroeke
	Getuigschriftuitreiking	
	Receptie	

Inschrijvingsvoorwaarden:

Per namiddag: 200 Fr. Wie inschrijft voor de hele cursus betaalt 1.000 Fr. (syllabus inbegrepen). - De syllabus met de lesteksten is ook afzonderlijk te krijgen voor de prijs van 500 Fr. De inschrijving dient vooraf te geschieden door overschrijving van het verschuldigd bedrag op rek. 000-0158746-54 van het Westvlaams Verbond van Kringen voor Heemkunde te Roeselare, met vermelding "Heemkursus 1988" of de "Data van de les(sen)" plus "syllabus".

Wie alle lessen volgt ontvangt een getuigschrift.

IN DIT NUMMER

- blz. 155 : I. VANHYFTE : Nog oude documenten.
- blz. 156 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVII.
- blz. 159 : J.B. DREESSEN : Sinte-Catharina-West.
- blz. 164 : J. KLAUSING : Leopold II en Oostende.
- blz. 165 : J.P. FALISE : Het liedje van "Miete Klokke".
- blz. 166 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 167 : N. HOSTYN : Vergeten Oostendse kunstenaars.
- blz. 168 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - Collectie Ostendiana (5).
- blz. 170 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (9).
- blz. 172 : J. COOPMAN : "Aan Zee".
- blz. 173 : N. HOSTYN : Oostendse drukkers : Paulus Roose.
- blz. 173 : Bouwtoelatingen 1780-1794 : een merkwaardige reeks in het Oostends stadsarchief.

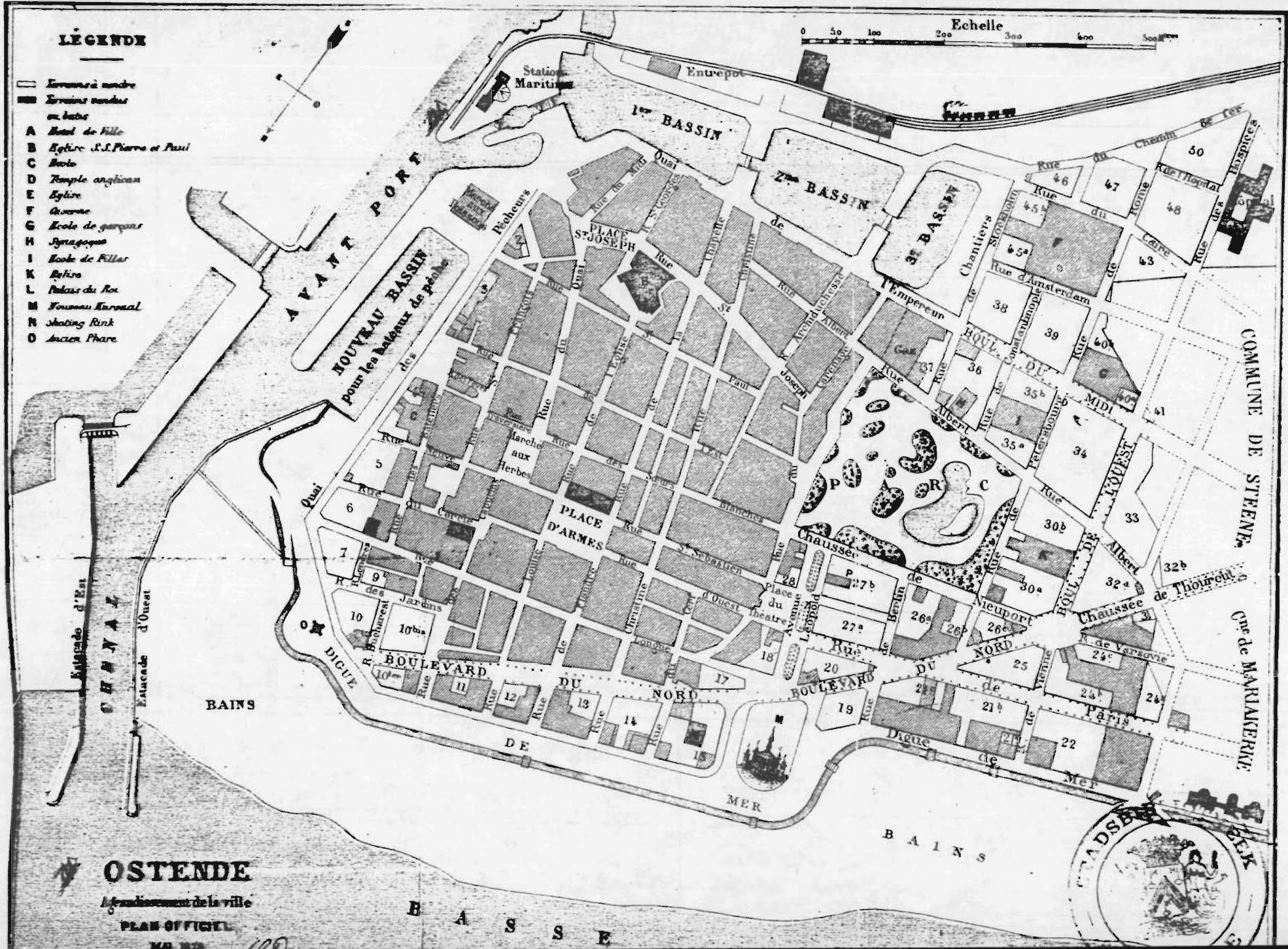
TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

LÉGENDE

- Terrains à vendre
- Terrains vendus
- ou bâtis
- A Bât de Filles
- B Eglise S.S. Pierre et Paul
- C Bâtis
- D Temple anglican
- E Eglise
- F Casernes
- G Ecole de garçons
- H Synagogue
- I Ecole de Filles
- K Bâtis
- L Palais du Roi
- M Nouveau Hospital
- N Mating Park
- O Ancien Phare

Echelle 0 50 100 200 300 400 500

88 : 182

OSTENDE IN 1876

OSTENDE

Agrandissement de la ville
PLAN OFFICIEL

B A S S E

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 10 - oktober 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

TWEEDE OCTOBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een paneelgesprek dat doorgaat op

donderdag 27 oktober 1988 om 23u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

Het onderwerp : DE OORSPRONG VAN OOSTENDE

Gespreksleider : de heer J. MERTENS Rijksarchivaris te Brugge

Paneelleden : de heer COORNAERT, historicus
de heer BILLIET, Dr. Phil.
de heer FARASYN, historicus
de heer VILAIN, Hoofdbibliothecaris Stedelijke
Bibliotheken

In 1964 werd het duizendjarig bestaan van de stad Oostende gevierd. Hoe de inrichters aan die "1000" kwamen is een raadsel. Waarschijnlijk stond het als symbool voor "heel lang geleden". Zelfs het Algemeen Rijksarchief te Brussel deed mee. De catalogus van de hierbij horende tentoonstelling, vermeld als eerste tekst die van Jacques MEYERUS waarvan VLIETINCK het bewijs geleverd had dat het niet om Oostende te doen was maar om Hoogstade. De volgende stukken spreken over TESTREP, ons allen welbekend, en IN ORIENTALIS FINI IN TESTREP. De oudste ambtelijke tekst waarin Oostende vernoemd wordt - blijkt een oorkonde te zijn op juni 1267 verleend door Gravin Margareta van Constantinopel en haar zoon Graaf Gwijde van Dampierre.

Bijna een kwart eeuw na deze viering loont het zeker de moeite even na te gaan wat we meer weten over dit onderwerp en meteen een paar zaken recht te zetten die in 1964 werden verteld.

Wij hebben de heer J. MERTENS, Rijksarchivaris te Brugge bereid gevonden als gespreksleider te fungeren van een paneel dat uit personen bestaat die een aardig stukje over Oostende weten.

Aan de hand van deze braintrust kan, met een hand op het hart, gepeild worden naar de mogelijkheid dat Oostende ouder is dan het jaar 1267.

Een gesprek dat U als rasecht (en zelfs als aangespoelde Oosten-
denaar) niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en
kosteloos ook voor niet leden. Elke zegge het voort en zorgt
erbij te zijn.

J.B. DREESEN

NIEUWBOUW VOOR DE "BERG VAN BARMHARTIGHEID" (1888-1891)

door J.G. DE BROUWERE

Toen Charles DE SORGHER op 06.04.1886 zijn vader (1) als
directeur van de Berg van Barmhartigheid opvolgde (2), "erfde"
hij een bloeiende instelling. Deze caritatieve -want dat was
het pandjeshuis voor onze voorouders - had nl. in 1885 een winst
geboekt van 2.274,69 (goud)frank. Maar toch waren er aspecten
die aan de directeur geen voldoening gaven. De gebouwen, in
de Jozef II straat, waren niet aangepast, en de schikking der
lokalen was een grote hinder. Jacques DE SORGHER had daar vaak
zijn beklag over gemaakt, maar de heren van de "Commission admi-
nistrative" gaven daar nooit gevolg aan. Hadden ze dat overigens
gekund? Oostende lag midden in de vestingen als geklemd, en
uitgebreide bouwgronden waren er binnen de stad niet.

Charles was amper een paar maanden in dienst, of er deed
zich een ernstig incident voor: in de "Mont de Piété" werd
ingebroken, en nogal veel gestolen (3). Voor de directeur was
dat geen prettig geval, maar ten slotte een gunstige zaak. Hij
kon nu bewijzen dat het gebouw voor zijn doel niet deugde. Hij
kon ertoe komen, de leden van de Bestuurscommissie daar van
te overtuigen, - en het College van Burgemeester en Schepenen
eveneens (4). Er was immers een gelukkig toeval: na afbraak
van de vestingen hadden de Domeinen grond te koop, en er waren
nieuwe straten gepland. Door dit samentreffen van omstandigheden
kon DE SORGHER de heren overreden. Hij had zelfs een geschikte
ligging uitgekozen, in de nieuwe Londenstraat (5) namelijk.

Daar, in de Londenstraat, op de Oostzijde, lag een perceel,
dat geschikt leek, om er een nieuw "pandjeshuis" op te bouwen.
Het was 296,88 m² groot (6). Charles DE SORGHER drong véél aan,
en ten slotte kwam het zover. Op 16.09.1888 besloot de "Commis-
sion administrative" van de Domeinen, dat perceel aan te kopen
tegen de prijs van 25 (goud)frank de m², om er "un bâtiment
formant maison d'habitation (7) avec magasins et bureaux atte-
nants" op te richten. De Gemeenteraad keurde het geheel goed,
en de "Commission administrative" kon nu de toelating tot de
aankoop aanvragen (8). Deze werd verleend bij Koninklijk Besluit
dd. 05.12.1888 (9). Van nu af kon alles vlug vooruitgaan.

Samen met de stedelijke diensten maakte DE SORGHER een plan
op, en er werd een aanbesteding uitgeschreven. Zeven aannemers
deden een bod. De hoogste vroeg 42.200 (goud)frank, de laagste
echter pas 37.178. En hij heette Louis LOONTIENS. De Commissie
besloot het gebouw op te richten in haar zitting van 01.03.1889
(10). Ondertussen was de grond afgekocht geweest tegen 7.593
(goud)frank.

De "Commission administrative" had, op 16.09.1888 besloten
alles met eigen gelden te bekostigen, - ze had nl. een incasso
van 141.598,90 (goud)frank. Maar dat leek niet haalbaar. Er

moest een lening aangegaan, een lening met hypotheek op het nieuwe onroerend goed. De lening bedroeg 40.000 (goud)frank, en werd aangegaan tegen de interest van 4,5 %. In de Gemeenteraad werd eerst gedacht dat dit een veel te hoge interest was en dat de begroting van de instelling daardoor al te zeer zou belast worden. Maar uiteindelijk kon alles worden goedgekeurd (11).

Met het bouwen werd onmiddellijk begonnen, en einde 1891 kon Charles DE SORGHER samen met zijn instelling het nr 7 in de Londenstraat betrekken. Maar, zo hij daar ruim woonde, dan was het toch niet gratis. Aan de Commissie betaalde hij een jaarpacht van 600 (goud)frank (12), wat wel een hoge pachtprijs was (13).

- (1) Jacques-Jean DE SORGHER overleed op 31.03.1886.
- (2) Bulletin communal de la Ville d'Ostende, 1886, blz. 121, en Echo d'Ostende van 08.04.1886.
- (3) Het ganse verloop van de diefstal, én van de aanhouding der dieven te Duinkerke, én ook het terugvinden van een deel der gestolen panden, wordt uitvoerig verhaald in Echo d'Ostende van 12, 19 en 22 juli 1888.
- (4) De "Commission administrative" van de Berg van Barmhartigheid (later officieel genaamd Leenbank) was een ondergeschikt College waarvan de leden benoemd werden door de Gemeenteraad; zie de Wet over de herinrichting der bergen van barmhartigheid van 1848, in : Verzameling der Wetten en Koninklijke Besluiten, 1848, nr 21, blz. 574-584.
- (5) Zie Ary SLEEKES (Karel SEYS). Oude Oostendse straten en gebouwen. Oostende; s.d. (1960), blz. 84.
- (6) Bulletin...Ostende, 1888, blz. 366-367.
- (7) DE SORGHER had eigenlijk geen moeite gehad, om de leden van de Commissie ervan te overtuigen, dat het gebouw beter bewaakt ware, zo iemand met verantwoordelijkheid (de directeur) zou inwonen.
- (8) Bulletin...Ostende, 1888, blz. 367.
- (9) Echo d'Ostende, 1888, 13 december.
- (10) Bulletin...Ostende, 1889, blz. 72-73.
- (11) Ibidem, blz. 71.
- (12) Ibidem.
- (13) Het verhaal hoorde ik van Charles DE SORGHER zelf : hij was grootvader van mijn vrouw. Dank zij het op steekkaarten brengen van de Oostendse bladen in de Stadsbibliotheek, kon bijna alles gecontroleerd worden, en dit zonder grote moeite.

THE OSTEND TRADE TO MOKA AND INDIA (1714-1735). The merchants and supercargos.

Onder deze titel verscheen er, van de hand van de heer Jan PARMENTIER, een zeer interessante bijdrage in het gekende Engelse tijdschrift THE MARINERS MIRROR 73ste jg. nr 2 mei 1987.

Ook buiten ons land wekt de geschiedenis van onze stad belangstelling. Voor onze kring is de heer PARMENTIER sedert enkele jaren geen onbekende meer. Regelmatig brengt hij ons een zeer interessante, en druk bijgewoonde, voordracht over het maritiem verleden van onze stad.

J.B. DREESEN

DE FEESTELIJKE AANSTELLING VAN EEN HOOFDMAN
IN DE SCHUTTERSILDE SINT-ANDRIES EN SINTE-BARBARA (1788)

door Ivan VANHYFTE

Op 9 juni 1676 werd de Gilde der haakbuschutters onder de naam "de busse" gesticht. De eerste hoofdman was generaal en gouverneur van Oostende, don Diego Gomez SPINOSA.

Op 25 juli 1788 werd, bij algemeenheid van stemmen, een andere bekende tot deze functie verheven : burgemeester André VAN ISEGHEM. De aanstelling zelf vond plaats op de Keizerskaai (nu Vindicative-laan) in "het Sint-Andries" dat in 1786 werd opgetrokken en dat fungeerde als zetel van de gilde.

Nog nooit was die 24 augustus 1788 iemand met zoveel luister geïnstalleerd, wat ons het aanzien van de nieuwe hoofdman laat vermoeden.

's Morgens verzamelde iedere confrater, uitgedost in een scharlakenrood uniform met bavaroise opslagen en kragen; een witte bombazijnen gilet en effen broek; witte kousen...

Kapitien DE NÈVE viel bijzonder op door zijn goud op de epauletten. Vóór het huis van de gevierde nodigden 14 militaire muzikanten, onder slaande trommels en zwaaiende vaandels, en 3 stuks kanonnen, hem uit te willen volgen naar de parochiekerk voor een plechtige eremis.

Na de celebratie trok het gezelschap naar de grote gildezaal waar, op een kostbaar tapijt, de erezetel centraal opgesteld stond, omgeven door stoelen waarop de notabelen en hun dame plaatsnamen. "Verklaert gij op woord van manne waerheyt de constitutien, wetten, privilegien, charters en gebruyken deezer Gilde te zullen handhaven?" vraagt griffier Francis DE BAL. "Jae, doch van soo vele als die niet contrarie zijn aen de wetten van den Lande, die van den Heere en de wet deser stede" luidde het antwoord. Een drievoudige acclamatie; telkens gevolgd door kanonsalvo's dreunt door de zaal. Daarop wordt een "Eerdicht" voorgelezen, in de stijl van Vergilius' Aeneas, dat later in een versierde lijst ten huize wordt opgehangen. Het feest kan nu pas beginnen. Een buitengewone schieting vond in de namiddag plaats, gevolgd om 21.30u door een schitterend souper waarvoor een Brugs restaurateur instond. Op een tafel waaraan 200 gasten plaatsnamen, stonden naast witte faïence-borden, het zilverwerk en de kandelaars die de confraters elk hadden meegebracht.

Om 23 u werden tafels en stoelen opzij geschoven voor een invitation à la danse "die geopend door den heer hoofdman dansende eene minuë met de huisvrouw van den heer generael DE RINDSMAUL (zie Plate-artikel 88/84) waerop nog eenige andere minuets zijn gevolgd ende dan de quadrillen, colonnen, valsen enz. tot den vier uren 's morgens wanneer dit luisterlijk bal is geeindigt om des anderen daegs naer de prijsvogelschietinge weder ernomen te worden...". Onder een pletsende regenvlaag in de vroege morgen reden koetsen op en aan om ieder naar huis te brengen.

Velen van het gezelschap waren niet uitgeslapen toen ze om half twee stoetsgewijs de hoofdman en koning via de Sint-Georgestraat en de Kerkstraat, de markt overstaken naar de Weststraat, "door de poorte naer de gaeiperse". 21 salvo's startten de schieting, dan de "eereschoote" van de hoofdman, gevolgd door telkens 9 knallen van een afgeschoten vogel. Enkel de verfrissende drank

van citroensap en amandelmelk was toegelaten... want de avond was nog lang ! Al het overgeblevene van de vorige avond werd om 20.30 u opgediend aan een ruime tafel waaraan "...alleenlijk alle de Daemes wierden gezet". De ceremoniemeesters vonden het passend dat "de confraters met de gewonelyke beleefdheid een stuk uit de vuist eten en zullen wijn drinken als hun lustende was...".

Vóór het bal om 22 u begon, verzocht de hoofdman over te gaan tot de prijsuitreiking die de griffier op zich nam. De winnende confraters mochten uit de handen van de echtgenote van de nieuwe koning hun prijs in ontvangst nemen.

En vermits alle goeie dingen uit drie bestaan, eindigt mijn verhaal in rederijkerssfeer : "...Den 26sten omtrent den avond hebben eenige confraters hun begeven naer den Gildenhove, alwaer zij nog vindende eenige goede spijsse ende wel bijzonderlijk van den besten wijn, dezelve hebben opgeëeten ende naer discretie gedronken. Waermede een einde van die luysterlijke feeste is gemaekt...".

OOSTENDSE FILATELIE

SCHILDERIJ VAN EDWARD HAMMAN OP ITALIAANSE POSTZEGELS....

I due francobolli da cent. 20 (rosso) e da L. 2,55+2,00 (verde-grigio) emessi dalle Poste italiane nel 1937 per il Bicentenario stradivariano.

(foto P. Ferraroni)

ED. HAMMAN, *Stradivarius dans son atelier* (1859 c.), da una fotografia degli inizi del secolo già della signora Elena Stradivari (coll. L. Bisiach - Venegono Superiore di Varese).

(Ripr. P. Ferraroni)

In een vorige bijdrage (1) peilden we naar de juiste naam van deze parochie. Aan de hand van een reeks archiefmateriaal kan het bestaan ervan aangetoond worden van 1222 tot 1584, datum waarop het dorp verlaten werd omdat de omgeving van Oostende door de Staatsen op kunstmatige wijze geïnundeerd werd.

Een vraag die we ons kunnen stellen is deze naar de omvang van deze parochie. Het voorlopig antwoord hierop is te vinden in de Ommeloper van s' Heerwoutermans Ambacht van het jaar 1559, van de hand van Marck MEULENBEKER "landtmeter vanden Vryen" (2).

Deze Ommeloper geeft de situatie weer in het voornoemde jaar, dit is 35 jaar voor het verdwijnen van het dorp. In de eeuwen voordien moet Sinte Catharina-West groter zijn geweest vermits het nieuwe Oostende vanaf 1394, voor een groot gedeelte, werd opgericht op de gronden van Sinte Catharina-West (3). Er hebben oudere ommelopers bestaan want in bepaalde stukken is er sprake van een ommeloper uit de 15e eeuw. Die werd tot nu toe echter nog niet gelokaliseerd.

Zoals beschreven in de Ommeloper van 1559 omvatte Sinte Catharina-West het 25ste, 26ste, 27ste, 28ste, 29ste, 30ste, 34ste, 35ste en 36ste begin (4). In het 25ste begin lagen enkele percelen die tot Zandvoorde behoorden (6 gemeten 3 lijnen en 95 roeden). In het 26ste begin lagen ongeveer 160 gemeten (minder dan de helft van het begin) die bij Bredene zuidwest behoorden terwijl ook in het 27ste begin enkele percelen bij Bredene zuidwest behoorden.

Teneinde de begrenzing van Sinte Catharina-West zo juist mogelijk weer te geven halen we voor elke van de genoemde beginnen telkens de volledige inleiding aan zoals die door Marck MEULENBEKER verwoord werd. Dit stelt de lezer in de mogelijkheid enkele toponiemen, die voor de meeste kenners van de Oostendse geschiedenis geen onbekenden zijn, nauwkeuriger te situeren.

De gegevens verwerkten we op een deel van de reproductie van de kaart van het Brugse Vrije zoals die in 1847 door "M. le Chevalier MARCHAL" gecopieerd werd van de kaart van POURBUS (geschilderd in 1562 en herschilderd tussen 1596 en 1601 door Pieter CLAEYSSENS). Deze kaart hangt in de benedenzaal van het Brugse stadhuis en omvat het volledige Brugse Vrije. De reproductie van de heer MARCHAL verscheen, samen met een beschrijving, onder de titel "Notice sur la carte du Franc de Bruges" als een bijlage aan "Emulations" van 1847.

Op het hierbijgevoegde kaartje werd de nummering van MARCHAL niet weerhouden maar aangepast aan de in de Ommeloper gebruikte namen.

Mijn dank gaat naar de heer Daniel FARASYN die, door me in de beginfase, een door hem getekende en bijgewerkte kaart van 's Heerwoutersmans Ambacht op schaal 1/40.000ste ter beschikking te stellen, me in de mogelijkheid stelde, de verschillende "beginnen" nauwkeurig te situeren.

Hier volgen dan de inleidingen van de "beginnen" die betrekking hebben op Sinte Catharina-West.

XXV(st)e beghin in S(in)te Kathelyne, zuudt zuudtwest.

Beghinnende noordtwest over van den voors(eide) p(er)cheelen, noordtwaert over den heerwech, tusschen den heerwech die van steene naer den keingaert loopt ande zuudtzyde, den waterganck ande noordtzyde ende andt oosthe(ende), metten westh(ende) ande zydelinghen, metten noordtwesth(ende) r an trattegat e(nde) anden houc daer.

Totaal 472 gemeten 2 lynen waarvan 7 gemeten en 95 roeden tot Zandvoorde behoorden.

XXVI(st)e beghin. Sinte kathelyne, zuudtoost en(de) oost.

Beghinnende noordt jeghens over tlaetste voor(seit) stick noordtwaert over den waterganck, tusschen den dycwech ende den heerwech beede ande noordtoostyde, den waterganck ande zuudtzyde ende ant westhende metten oosth(ende) anden keynjaert ende es den houc daer thof e(nde) casteel van Sinte cathelyne in staet daer.

Totaal 350 gemeten 20 roeden waarvan 161 gemeten tot Bredene behoorden.

XXVII(st)e beghin Sinte Cathelyne oost.

Beghinnende noordtwaert over vanden laetsten voors(eide) p(er)cheelen noordtwaert over de heerwech, tusschen de heerwech ande zuudtzyde e(nde) anden keyngaert e(nde) tbeloop daer.

Totaal 343 gemeten 2 lynen en 62 roeden waarvan 64 gemeten 2 lynen en 25 roeden tot Bredene zuidwest behoorden.

XXVIII(st)e beghin Sinte Cathelyne, suudtwest int dorp.

Beghinnende bet west van de laetste voorseide percheelen zuudtwest by de kercke van Sinte Cathelyne tusschen den dycwech ande noordtzyde den waterganck ande zuudtoostsyde metten zuudtwesthender ande zydelinghen en es tbeloop daer de taverne van Sinte Cathelyne in staet daer.

Totaal 62 gemeten 1 lyne 11 roeden.

XXIX(st)e beghin Sinte Cathelyne, zuudtwest - de wulvehouc.

Beghinnende westwaert over vanden voors(eide) p(er)cheelen, westwaert over de grooten sluisvliet, tusschen den dycwech an de noordtzyde, de cleene zydelinghe ande zuudtz(yde) ende andt westh(ende), metten oosth(ende) an de zydelinghe jeghens den sluisvliet metten noordtoosth(ouc) ande snouxhuelbrugge e(nde) es tbeloop daer.

Totaal 249 gemeten 1 lyne en 59 roeden.

XXX(st)e beghin Sinte Cathelyne, west.

Beghinnende west noordtwestwaert over van den laetste voors(eide) p(er)cheelen noordtwaert over den dycwech, tusschen den dycwech an de zuudtz(yde), het stereepvlietkin ande noordts(yde) metten westh(ende) ande cleene zydelinghe jeghens tgeheet vanden ambogte ende metten oosth(ende) anden groote sluisvliet e(nde) es tbeloop daer p(iet)er daens ende aernoud f(iilius) adam zwadde beede inne wuenen.

Totaal 207 gemeten 1 lyne 24 roeden.

Noot. Het XXXIste, XXXIIste en het XXXIIIste begin behoorden tot Mariakerke en waren onderscheidelijk 170, 35 en 36 gemeten groot.

XXXIV(st)e beghin Sinte Cathelyne, noordtwest.

Beghinnende zuudtwest van daer zuudtwaert over beede laetste voorseide p(er)cheelen beloop tusschen den ouden oostenschen waterganck ende den oude sluisvliet beede an de noordtzyde, den dycwech ande zuudtzyde, metten westhende ande zydelinghen ende metten oosthende anden ouden waterganck metten zuudtwesthender ande snoucshuelbr(ugghe) metten noordtwesth(ender) jehens over tkerkhof van Sinte Cathelyne ende es tbeloop daer.

Totaal 101 gemeten 67 roeden.

XXXV(st)e beghin Sinte Cathelyne, oost van de kercke.

Beghinnende oostwaert over vanden voor(seiden) stick, oostwaert an(den) oosthenschen waterganck, tusschen den nieuwen oostenschen waterganck ande noordsts(yde) ende an beeden tkerkhof van Sinte Cathelyne ende den dycwech ande zuudts(yde)ende es thoucshin daer de priestrage in staet, daer de prochiepape in wuendt (5).

Totaal 5 gemeten 33 roeden.

XXXVI(st)e beghin Sinte Cathelyne, noordtwest ten noordtoost.

Beghinnende oostwaert over vanden laetste voors(eiden) sticke, oostwaert en noordtwaert over den voors(eiden) oostenschen waterganck, tusschen den nieuwen oostenschen waterganck jehens den dycwec en jehens tlaetste voors(eide) beloop ande zuudts(yde) den ouden oostenschen waterganck ende de dyckergracht jehens de ouden waterganck metten oosthende anden heerwech e(nde) es tbeloop daer c(hrist)offels v(er)helst inne wuent.

Totaal 182 gemeten.

We tellen de gevonden waarden op en vinden :

25ste begin	465 gemeten	1 lijn	5 roeden
26ste begin	189 gemeten		20 roeden
27ste begin	279 gemeten		37 roeden
28ste begin	62 gemeten	1 lijn	11 roeden
29ste begin	249 gemeten	1 lijn	59 roeden
30ste begin	207 gemeten	1 lijn	24 roeden
34ste begin	101 gemeten		67 roeden
35ste begin	5 gemeten		33 roeden
36ste begin	182 gemeten		

Totaal

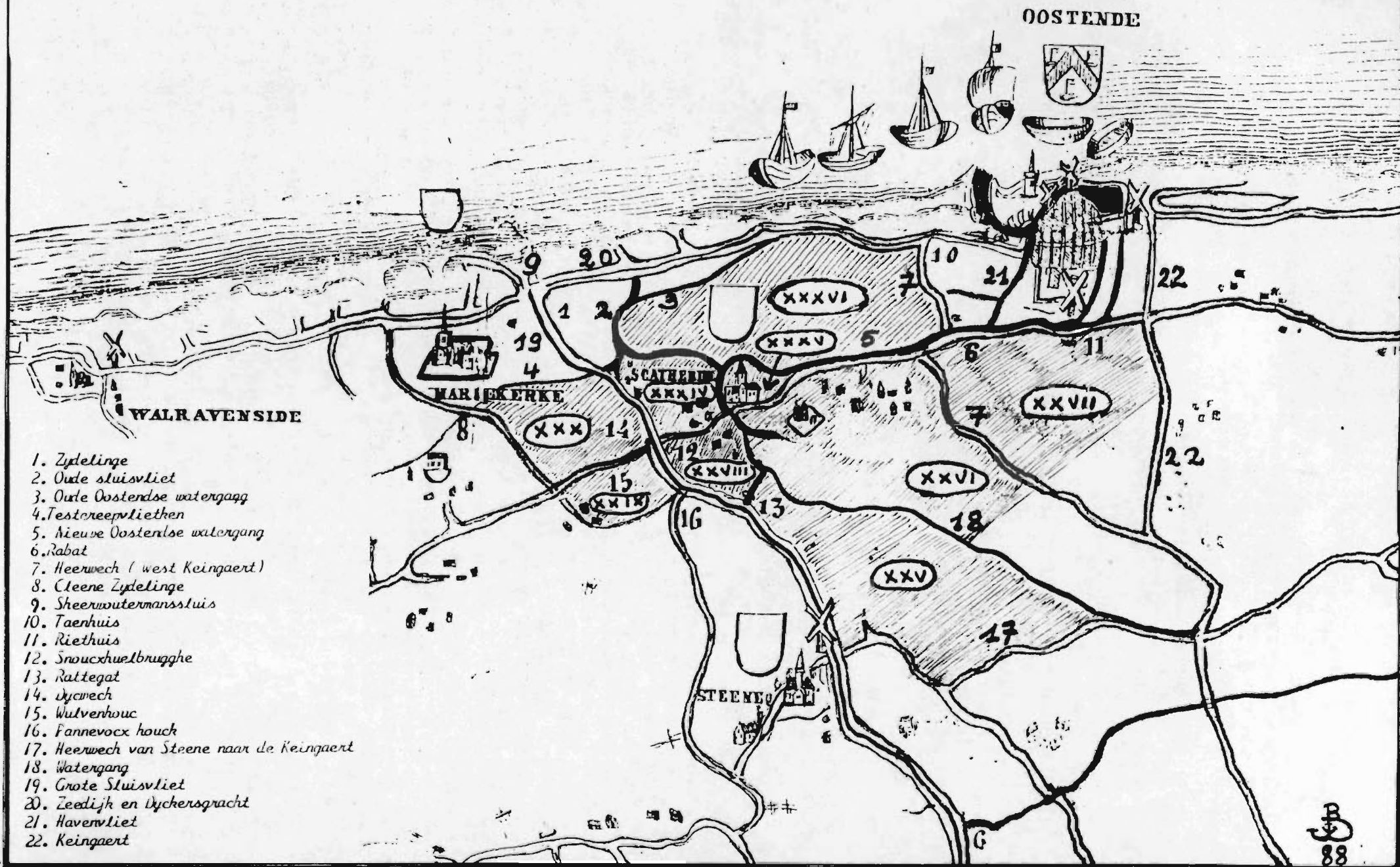
 1.841 gemeten 56 roeden

100 gemeten = 44 ha.

Voor een totaal van 1841 gemeten geeft dit 810 ha.

In voor ons herkenbare grenzen wordt dat de Steense Dijk vanaf de molen van Stene tot aan de Hoge barriere, vandaar, in de richting van de kerk van Mariakerke tot tegen de Nieuwpoortsesteenweg ter hoogte van de Dorpstraat.

Van de Dorpstraat langs de Nieuwpoorstesteenweg tot aan de Steense Dijk. Vandaar in lijn tot aan de Limburgstraat op de zeedijk. Vervolgens langs de Zeedijk tot aan de Kemmelbergstraat. Van hier, door de Kemmelbergstraat en de Rogierlaan tot aan de Amsterdamstraat. Van achter de Sint-Jozefkerk in de richting van de Amsterdamstraat tot halverwege de havengeul achter het Kaaistation. Midden in de havengeul tot halverwege de Logistiek en de Koninklijke Jachtclub. Vandaar in rechte lijn tot aan het President Kennedy-rondplein en vandaar tot aan het begin van de Zilverlaan. Als laatste grens wordt de Zilverlaan gevolgd tot aan de snijding met de Steense Dijk.

Dit was, bij benadering, de parochie van Sinte Catharina-West in 1559.

Welke zijn nu de eerste gevolgtrekkingen die we op basis van dit plan en de beschrijving van de diverse beginnen kunnen doen ?

1. Het grondgebied van 's Heerwoutermans Ambacht werd aan de westzijde niet overal begrensd door de Zydellinghe (bij benadering overeenstemmende met de huidige Steense Dijk). Vanaf de Wulvenhoek (de hoek van de Steense Dijk tussen de Dennenlaan en de Limbalaan) werd de begrenzing gevormd door de "Cleene Zydellinghe" die van de genoemde hoek in een boog naar de huidige Duinkerke weg liep om vervolgens langs de A. Chocqeelstraat en het verlengde hiervan tot tegen de duinen van Mariakerke liep, even ten westen van het huidige kerkje.

Hierdoor lagen het 29ste en 30ste begin van Sinte Cathelijne en het 31ste begin (van Mariakerke) van 's Heerwoutermansambacht over wat we nu de Steense Dijk noemen en naar onze opvattingen tot Kamerlinksambacht behoorde. Dit is in tegenspraak met de op dit ogenblik geldende opvatting nl. dat 's Heerwoutermansambacht begrensd werd door de Steense Dijk. Sinte Mariakerke, west, verschijnt voor het eerst in een ommeloper van Kamerlinckx Ambacht in 1628 (6).

2. Uit de beschrijving van de diverse noordelijke "beginnen" van het ambacht, dit zijn het 31ste, 32ste en 33ste van Sinte Mariakerke en het 30ste, 34ste en 36ste van Sinte Cathelijne blijkt dat de OUDE OOSTENDSE WATERGANG (van 1285) noordelijker lag dan de NIEUWE OOSTENDSE WATERGANG (van 1443). Dit is in tegenspraak met diverse auteurs over Oostende die de watergang van 1285 en die van 1443 beiden ten zuiden van de huidige stad situeren.

Volgens de beschrijving van de ommeloper van 1559 loopt de Oude Watergang in het 36ste begin dood tegen de duinen. In de beschrijving van de noordelijke percelen van het 36ste begin leest men halverwege van "een groote crom(m)e driehoucte plaetse" toebehorende aan "Onser Vrouwegilde in Oostende" en "aan de kercke, den disch, de pastoor en de koster van Oostende". Dit stuk grenst : "metten noordth(ende) an den OUDEN OOSTENSCHEN WATERGANCK e(nde) ande dyckersgracht...". In de verdere, oostelijk gelegen percelen is er geen sprake meer van de Ouden Oostenschen Waterganck maar uitsluitend van de dyckersgracht als noordelijke grens van het 36ste begin.

Zeer opmerkelijk is dat een denkbeeldige verlenging van het uiteinde van deze Oude Oostendse Watergang (zoals voorgesteld op de kaart van Pourbus) onder de duinen door, aansluit op de LEET, de binnenhaven van de eerste Oostendse haven. Het staat vast dat deze binnenhaven in 1445 gegraven werd in de bedding van de Leet, de waterloop die noordelijk lag van de in 1390 aangelegde dijk van het Brugse Vrije.

Rekening houdend met; de eerder geringe oppervlakte van Sinte Mariakerke gespreid over het 31ste, 32ste en 33ste begin; de scheiding tussen het grondgebied van Sinte Mariakerke en Sinte Cathelijne in het 30ste en 31ste begin door het Terstreepvlietken en de verdere scheiding tussen deze parochies in het 32ste en het 34ste begin en in het 33ste en 36ste begin door de Oude Sluisvliet en de Oude Oostendse Watergang doet het vermoeden rijzen dat de voornoemde Oude Sluisvliet en een deel van de Ouden Oostendse Watergang niets anders zijn dan de in 1285 uitgediepte en verbreedde Terstreepvliet (7).

Zij zouden dan het oostelijk uiteinde gevormd hebben van de Terstreepvliet die het eiland Testerep scheidde van het vasteland. De loop van deze scheiding vanaf de Steense Dijk tot aan Nieuwpoort werd door AMERYCKX vrij nauwkeurig bepaald op basis van de aanduidingen op de Ferariskaart (8). Met betrekking tot de geschiedenis van Oostende zou dit een zeer belangrijke vaststelling kunnen zijn.

3. Oost- en westkainaertweg zijn namen die waarschijnlijk, voor het eerst, voor facilititeit of ter onderscheiding, in de 19de eeuw uit de pen van de historici zijn gevloeid. De in de ommeloper gebruikte naam is KEINGAERD of KEINJAERT voor wat nu de Oost-Keinjaert wordt genoemd. De huidige West-Keinjaert werd gewoon HEERWECH genoemd. Op basis van een kaart uit 1776 kunnen we stellen dat het noordelijk uiteinde van de Keinjaert opgenomen werd in de in 1584 ontstane geul (9).
4. Uit de configuratie van Sinte Catherina-West en het daarop aansluitend 37ste begin (Westschependom) en het 38ste begin (Stede van Oostende; zuidpolderken en Oostschependom) blijkt duidelijk dat het huidige Oostende op grondgebied werd gebouwd dat bijna integraal tot de parochie van Sinte Catharina behoorde. Opmerkelijk is ook dat de Stede van Oostende (samen met het zuidpolderken en het Oostschependom) in 1559 beschreven werd in de Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht.
5. Bij nadere bestudering van de hoofdwegen van de omstreeks 1750 ingedijkte Sinte Catherinapolder blijkt dat onze voorouders zich bij de aanleg ervan lieten leiden door oudere plannen.
  - a. Zo correspondeert de STEENE STRAETE (huidige Zilverlaan) in grote mate met de in de ommeloper beschreven "heerwech van Steene naer de Keingaert". Het referentiepunt is hier de plaats van de molen van Stene en de richting van de Zilverlaan.
  - b. Het noordelijke deel van de GISTEL STRAET (opgenomen in de Verenigde Natielaan met als vervolg de Gistelse steenweg) correspondeert bij benadering met de in de ommeloper beschreven Heerwech west van de stad. Deze heerwech liep langs de huidige Edith Cavelstraat en de Rogierlaan naar de Zeedijk.
  - c. Op basis van de vermoede plaats van de kerk van Sinte Cathelyne (10) mogen we met grote mate van zekerheid aannemen dat het tracé van de Leffingestraat tussen het Sinte Catherinplein en de Elisabethlaan, alsook het inmiddels in de bouwzone opgenomen deel van deze straat tussen de Elisabethlaan en de Prins Roselaan en de Prins Roselaan zelf, op de plaats liggen van de in de ommeloper genoemde Dycwech.
6. Een vaststelling van taalkundige aard is het gebruik van UE in plaats van het huidige EU ; zoals bv in Marck MEULENBEEKER, inne WUENT, SNOUCXHUELBRUGGHE en anderen.

Noten en verwijzingen

- (1) SINTE-CATHARINA-WEST in het tijdschrift De Plate, september 1988.
- (2) Rijksarchief Brugge. Watering Blankenberge nr 517.
Fonds Jonckheere nr 1290.
- (3) Edw. VLIETINCK. Het oude Oostende. Oostende 1987, blz 28 t/m 41.

- (4) De omlopers omschrijven alle percelen van een waterschap en groeperen deze in "blokken". De grenzen van een blok, bestaande uit wegen, watergangen en/of dijken, worden aan het hoofd van een groep percelen uitvoerig omschreven, waarbij de aanhef onveranderlijk luidt "Dit beghint...". In de oudste ommelopers zijn deze blokken in margine genummerd zodat de gewoonte ontstond een bepaalde groep percelen met een rangnummer aan te duiden. Onder invloed van de eerste woorden der omschrijving sprak men toen van het zoveelste "beghin". Naar E. GOTTSCHALCK. Historische Geografie van West-Zeeuwsvlaanderen.
- (5) Priestrage = priesterhuis. Zie VERDAM. Middelnederlands Woordenboek.
- (6) Rijksarchief Brugge. Ommelopers collectie Peper. nr 363.
- (7) Edw. VLIETINCK. Het oude Oostende. Oostende 1897. blz 64.
- (8) Dr. Ing. J. AMERYCKX. Biekorf 1955. blz 267.
- (9) Rijksarchief Brugge. Watering Blankenberge. nr 646.
- (10) Tijdschrift De Plate, october 1974. blz 11 en 12 en 84/99 en 84/100.

OOSTENDSE MUZIEKGESCHIEDENIS - XXXVII

HET SYMPHONISCH ORKEST VAN HET KURSAAL IN DE PERIODE 1852-1914 (3)

door Ann CASIER

In 1897 werd het orkest gedeeltelijk hernieuwd en gewijzigd, vanwege enkele zwakke instrumentale partijen. De snaren werden hierbij versterkt (1). Edouard DERY werd SMITS opvolger. Hij was tevens eerste violist aan het Munt-orkest (2). De veranderingen waren blijkbaar verbeteringen, want de krant Carillon d'Ostende vond het symfonieorkest dit jaar zeer goed en homogeen (3).

Op 12 juni 1898 opent het symfonieseizoen opnieuw, maar voor het eerst zonder de oude dirigent PERIER. Eerste dirigent RINSKOPF, bijgestaan door Pietro LANCIANI, vulde het orkest opnieuw aan : 15 eerste violen, 13 tweede, 15 celli en contrabassen, in evenwicht met de blazers, vormden een gedisciplineerd orkest (4). Ook een aantal leerlingen van de Oostendse muziekacademie nam plaats in het orkest. Jammer genoeg ontbraken in het begin van het seizoen nog de harpen.

Ook Cécile CHAMINADE sprak zeer lovend over de tachtig orkestmusici; het waren goede zichtlezers, ijverig en intelligent. Hun leider kon zijn gevoel op hen overdragen en zo de werken levendig maken (5). Jammer voor het orkest was de publiciteit dit jaar erg slecht : er grepen opvoeringen plaats die niet vooraf aangekondigd waren en aangekondigde programma's werden niet uitgevoerd (6). In 1899 was er op de vergrote estrade plaats voorzien voor 106 man : 20 eerste violen, 17 tweede violen, 14 alten, 15 celli, 10 contrabassen, 3 fluiten, 3 hobo's, 3 klarinetten, 3 fagotten, 2 trompetten, 2 kornetten, 4 hoorns, 3 trombones, 1 tuba, 5 slagwerkers (cimbalen, grote trom, trommel, triangel, pauken) en 2 harpen (7). Daarnaast ook nog twee dirigenten, een pianist-begeleider en een organist. Het Kursaalorkest kon stilaan tot de belangrijkste van Europa gerekend worden. Uit de honderd muzikanten zijn er 17 leerlingen of oud-leerlingen van de Oostendse muziekacademie (8). Het orkest werd gefeliciteerd door Joseph DUPONT, dirigent van de Concerts Populaires en Arthur NIKISCH, dirigent van het Filharmonisch orkest van Berlijn (9). Geen enkele badstad had zo'n

groot orkest : 112 uitvoerders zorgden vanaf 10 juni 1900 en dit gedurende vijftien weken voor een dagelijks muzikaal festijn.

In 1902 stond RINSKOPF voor een falanx van 120 muzikanten : 42 eerste violen en tweede violen, 15 alten, 15 celli, 10 contrabassen, 4 harpen en een goed blazerskorps (10). Alle goede artisten waren gebleven. Het jaar daarop werden er twee symfonieconcerten per dag gegeven met bovenop twee orgelrecitals per week. s' Avonds om 20.00h had telkens een concert plaats onder leiding van RINSKOPF met het volledige orkest, om 16.00h dirigeerde LANCIANI het gereduceerde orkest.

In 1904 werden een tiental nieuwe eerste violisten aangeworven, gerecruteerd uit de beste laureaten van de koninklijke conservatoria (11). Overigens bleef de samenstelling van het orkest ongewijzigd en dus zeer goed. De Franse klaviervirtuoos Louis DIÉMER prees in een brief aan RINSKOPF de begeleiding van het orkest in het door hem uitgevoerde pianoconcerto van SAINT-SAENS (12).

De buitenlandse concertreizen die het Kursaalorkest vanaf 1905 ondernam, bewezen meer dan voldoende zijn Europese vermaardheid. In 1905 werden de beginuren van de concerten opnieuw veranderd : om 14.30h en 20.30h : symfonieconcerten, meestal allebei met een solist. Om 11.00h, later ook om 12.00h en om 17.00h gaf Léandre VILAIN zijn orgelconcert(en).

Het seizoen 1906 werd door de 150 Kursaalmusicici ingezet met nieuwe kostuums (13). Dit jaar bleef het gereduceerd orkest, onder leiding van LANCIANI, in oktober voortspelen. De eerste violist werd Geza DE KRESZ. Hoewel de uitvoeringen zeker niet slecht waren, lokten ze toch weinig volk (14). Het muzikale seizoen stierf eind oktober wegens het gebrek aan belangstelling. Op 23 maart 1907 startte reeds het volgende seizoen : twee symfonieconcerten en een orgelrecital daags. De repetities waren slechts drie dagen vooraf begonnen (15). Doch vanaf 1 juni dit jaar was het orkest opnieuw compleet. Iedere voormiddag had om 10.30h een algemene repetitie plaats, meestal onder de leiding van RINSKOPF. Op zondag 29 september van dit jaar werd het slotconcert gegeven. Het orkest dat meer dan zes maand gespeeld had, was de laatste avond nog even fris als de eerste. Die avond brachten de muzikanten een ovatie aan hun dirigent. Hij stond immers borg voor de goede uitvoeringen en leidde zijn orkest met soms wat overdadige autoriteit, met intelligentie en kennis van zaken (16). 1907 had het meest uitgebreide concertseizoen. Deze jaren behoorden tot het hoogtepunt van het bijna 150-koppig Kursaalorkest. Samenwerking met talrijke nationale en internationale artisten was schering en inslag. Vele solisten vonden het een eer te Oostende te mogen optreden. Die zes maand muzikaal genot, werd de volgende jaren opnieuw ingekrompen tot een viertal.

In 1908 werd DERU vervangen door de nieuwe concertmeester E. LAMBERT. De Belgische componist E. BLITZ, directeur van een muziekschool te New-York, noemde het Kursaalorkest kortom het beste ter wereld (17). Deze overdrijving berustte toch ergens op een grond van waarheid : het Kursaalorkest moest immers niet onderdoen voor vele grote falanxen. In 1909 kregen de bezoekers tussen 1 en 31 mei en tussen 24 september en 20 oktober een harmonieconcert aangeboden en wekelijks een extra orgelconcert. Tussen 1 juni en 24 september werden de toeristen vergast op twee concerten daags : 's namiddags met een orkest van 67 man en 's avonds een 123-man sterk korps. Daartussen kwam nog een orgelrecital. Het balorkest dat 's avonds speelde had een bezetting van 30 man.

Tussendoor werden in het Kursaal ook nog een aantal harmonieconcerten gegeven, naast een 150-tal andere op verschillende plaatsen in de stad. Minstens eenmaal in de week greep een klassiek concert plaats. Op nagenoeg elk concert werd een solist uitgenodigd, meestal een zanger of zangeres. Op zondagavond echter was de gast steeds een beroemdheid uit de muziekwereld. Programma's werden steeds gratis uitgedeeld. De musici verdienden minstens 240 ₣ per maand en dit vanaf de eerste repetitie (18).

Gedurende de winter van 1910 werden bijna geen concerten gegeven. De winterconcerten te Brugge trokken heel wat volk. Oostende echter kon zich financieel geen winterconcerten veroorloven. Spijtig voor een stad met zo'n bekwame dirigent. Vanaf juni echter kon hij zich tenvolle uitleven. Op de ochtendrepetities was het zeer interessant, beide "Kapelmeister" te vergelijken : RINSKOPF met accuraatheid en zelfzeker, LANCIANI eerder zacht. Ook na het orgelrecital was een bijkomende repetitie vaak noodzakelijk (19).

Zangeres FINZI-MAGRINI van Madrid, onderbrak zelfs haar rustperiode om te Oostende te komen zingen. De aantrekkingskracht van het Kursaal en het voorrecht er onder RINSKOPFs leiding te werken, lokten haar aan (20).

In het jaar 1910 nam men de gewoonte de deuren te sluiten telkens een stuk begonnen was. De tafels werden weggenomen en de stoelen in rechte rijen geplaatst. Het Kursaalpersoneel hoopte dat de aanmaningen niet rond te wandelen zouden opgevolgd worden.

Ook de Hongaarse dirigent Jenő HUBAY was vol lof over het orkest (21). De concerten volgden mekaar zo snel op, zodat wel eens de tijd ontbrak het nog beter te doen. De criticus Arthur MAQUAIRE, de man die beweerde dat RINSKOPF "alles" hoorde, zegde : "Zijn aandacht was voortdurend gescherpt, zijn arm en zijn blik deden wonderen. Het kleinste foutje bij één van de 150 orkestleden werd uitgezuiverd" (22). Het was een bijna onmogelijke opgave voor beide dirigenten om smetteloze muziek te brengen op de 193 dag- en 103 avondconcerten van dit seizoen (23).

In juni 1911 trok RINSKOPF naar het buitenland onder meer Engeland en Italië, om solisten te contracteren. In Milaan boden zich enorm veel zangeressen in zijn hotel aan (24).

Na de plotse dood van LANCIANI werd begin 1912 een examen uitgeschreven voor tweede dirigent. Elke kandidaat die naar Oostende kwam kreeg een subsidie om een orkest van minstens 20 uitvoerders samen te stellen volgens eigen keuze. Drie stukken moesten uitgevoerd worden : een opgelegd werk, een stuk naar keuze en een werk op zicht (25). Paul GOOSSENS werd aangesteld.

Het tarief voor de muzikanten van de twee orkestpartijen was in het Kursaal hetzelfde als overal elders in België. Bij een engagement voor één maand werd 300 ₣ verdiend, voor twee maand 260 ₣ en voor drie maand 240 ₣ (26).

Het werk van de uitvoerders werd in 1912 nog maar eens verzwaard. 's Morgens om 11.30h een ochtendconcert onder de leiding van fluitist STRAUWEN. Om half vier een concert met GOOSSENS, om vijf uur een orgelrecital en om half negen nog een concert met eerste dirigent RINSKOPF. De toeristen hadden dus keuze uit vier voorstellingen daags, waarvan drie symfonieconcerten. Hoe later op de dag, hoe groter de orkestbezetting werd en hoe zwaarder het repertoire. Zeker voor elk wat wils.

In 1913 werd het Paasseizoen verzorgd door het gereduceerd symfonieorkest onder leiding van STRAUWEN. Dertig muzikanten zorgden voor

1944...

ROYAL PALACE HOTEL ▲

"PETIT NICE" ▼

(FOTO MICHAËL; S.A.O)

twee concerten daags, van 22 tot 30 maart. Die concerten werden gevolgd door een 350 à 400 luisteraars (27). Vanaf Pinksteren echter startte het Kursaal opnieuw met vier concerten daags : 2 orgelrecitals en 2 symfonieconcerten (28).

Ook in 1914 werd het Paasseizoen verzorgd en startte de concertenreeks vanaf mei. Na een kleine twee maand was het orkest compleet : 150 muzikanten gedirigeerd door RINSKOPF (29). Eind juli 1914, toen de Duitsers België reeds binnen gevallen waren, gingen de voorstellingen nog een tijdje door. Veel toeristen waren al verdwenen, de nog aanwezigen waren verstrooid en angstig (30). De geëngageerde solisten en het orkest bleven paraat. Zonder aandachtig publiek hadden de uitvoeringen weinig zin en mochten alle orkestleden huiswaarts keren (31).

-
- (1) E.O., 11.04.1897.
  - (2) S.O., 06.06.1897.
  - (3) C.O., 26.09.1897.
  - (4) S.O., 12.06.1898.
  - (5) S.O., 30.08.1898.
  - (6) C.O., 15.10.1898.
  - (7) E.O., 16.03.1899 en S.O., 11.06.1899.
  - (8) S.O., 23.07.1899.
  - (9) S.O., 23.07.1899.
  - (10) E.O., 24.06.1902.
  - (11) E.O., 21.06.1904.
  - (12) S.O., 04.09.1904.
  - (13) S.O., 04.06.1906.
  - (14) E.O., 06.10.1906.
  - (15) E.O., 23.03.1907.
  - (16) E.O., 01.10.1907.
  - (17) S.O., 22.08.1909.
  - (18) C.O., 25.11.1909.
  - (19) S.O., 29.06.1910.
  - (20) S.O., 31.07.1910.
  - (21) C.O., 23.08.1910.
  - (22) C.O., 17.09.1910.
  - (23) C.O., 20.09.1910.
  - (24) E.O., 08.06.1911 en C.O., 13.06.1911.
  - (25) E.O., 25.02.1912.
  - (26) E.O., 13.06.1912.
  - (27) C.O., 20.09.1913 en 01.04.1913.
  - (28) C.O., 10.05.1913.
  - (29) S.O., 21.06.1914.
  - (30) S.O., 28.07.1914.
  - (31) S.O., 07.08.1914.

LANTAARNS TE OOSTENDE

Wist u dat er in 1960 te Oostende nog drie lantaarns stonden van de 7.355 die in juli 1935 waren geteld ?

Dit staat te lezen in een artikeltje over "Verdwenen beroepen" verschenen in de jubileumuitgave van "Het Laatste Nieuws" (dinsdag 7 juni 1988).

Eén van deze beroepen is dit van lantaarnaansteker !

Jean Pierre FALISE

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

FERNAND RAYÉE

De heer Fernand RAYÉE zag het levenslicht te Oostende op 11 augustus 1908 en is er overleden op 10 februari 1975 op 66-jarige leeftijd.

Hij was gehuwd met juffrouw Marie-Louise DELANGHE, eveneens geboren te Oostende op 29 oktober 1907 en er overleden op 23 september 1982 op 74-jarige leeftijd.

De heer Fernand RAYÉE had een handelspand, gelegen op de Alfons Pieterslaan nr 87 te Oostende. Hij was sedert 1937 aangesloten lid van de schuttersvereniging "WILLEM TELL" van Oostende.

In 1962 werd hij dan ook door deze maatschappij gehuldigd voor zijn zilveren jubileum als effectief lid. Ter dezer gelegenheid werd hem een verzilverde medaille geschonken om deze gebeurtenis te herdenken.

1962 MEDAILLE IN VERZILVERD NIKKEL Ø 50 mm.

R. Omkransing door een lauwerkroon. Gekroond wapenschild van Oostende met 2 bogen en een sierrol met een legende :
WILLEM TELL OOSTENDE

V. Een tekst verdeeld over 3 lijnen :
RAYÉE F./25 JAAR LID/1.1.1962

ANTONIUS LEFEVERE

De heer Antonius LEFEVERE zag het levenslicht te Fockenberge in 1776; hij is overleden te Oostende.

Hij was gehuwd met juffrouw Maria CLAEYS, geboren te St.-Folkerain in 1776.

De heer LEFEVERE was herbergier van beroep en baatte een herberg uit die gelegen was in de Sulferstokstraat 13 te Oostende (tegenwoordig beter gekend als de Ooststraat, het gedeelte tussen de Aartshertoginnestraat en de Kapellestraat).

In zijn herberg werd op 14 juli 1850 feest gevierd door de Oostendse "SOCIÉTÉ ROYALE ST. SEBASTIEN". Ter dezer gelegenheid werd de heer Antonius LEFEVERE vereremerkt door de Sebastiaansgilde voor zijn geleverde prestaties bij deze maatschappij.

1850 ZILVEREN MEDAILLE Ø 60 mm MET VASTE RING

R. Gekroond wapenschild van St.-Sebastiaansgilde met een tekst verdeeld over 3 lijnen :

LE JOUR DE FÊTE/A. LEFEVERE/LE 14 JUILLET 1850.

V. Een tekst verdeeld over 6 lijnen :

SOUVENIR/DE LA FAMILLE DE FEU/M.J. DE RIDDER CHEF/HOMME DE LA SOCIÉTÉ/ROYALE DE ST SEBASTIEN/OSTENDE.

LOUIS BLONDEEL

De heer Louis BLONDEEL zag het levenslicht te Oostende in 1816. Hij was de zoon van de heer Franciscus BLONDEEL, geboren te Koolkerke in 1786 en van Mevrouw Suzanne BREEMS, geboren te Oudenburg in 1781.

Louis BLONDEEL volgde zijn vader op als slager en baatte verder de beenhouwerij uit in het ouderlijk huis gelegen in de Kapellestraat nr 51 te Oostende.

Als 7-jarige knaap en leerling van de "ÉCOLE PRIMAIRE DE MR. L. VITSE" werd hem op 9 september 1823 door de "RÉGENCE D'OSTENDE" de "PRIX DE MÉRITE" uitgelooft.

Bij deze prijsuitreiking werd hem een zilveren medaille geschonken om deze gebeurtenis te herdenken.

1823 ZILVEREN MEDAILLE MET OMKRANSING Ø 37 mm

R. Een tekst verdeeld over 7 lijnen :

A/L. BLONDEEL/AGÉ DE 7 ANS/ÉCOLE PRIMAIRE/ DE MR L. VITSE/LE 9 7bre/1823.

V. Een tekst verdeeld over 5 lijnen :

PRIX/DE MÉRITE/DÉCERNÉ PAR/LA RÉGENCE/D'OSTENDE.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (6)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

b) Ensembles

BLIJ ZIJN Jongerenkoor

Gesticht in maart 1972 door Erik NAERT, dirigent.
Repertorium : eigentijdse Nederlandstalige liturgische liederen.
Optredens te Lourdes, Ukkel, De Haan en Oostende.
Het koor bestaat uit jongens en meisjes, vanaf de leeftijd van 12 jaar. Het heeft een eigen begeleidingsgroep met dwarsfluit, viool, klarinet, klokkenspel en gitaren.

1° De zon doorheen de wolken zien : Op het schuimend water; Heer ontferm U heer; Antwoord mij; Soms als de kinderen; Reik je handen (Jo Deensen - Ray Vernier); Wees gegroet Maria; Open handen; Handen en voeten; Kom sla je handen; Regenboog; Zegen Uw volk; Dank U wel.

Jongerenkoor Blij zijn Zandvoorde, zang en eigen instrumentale begeleiding.

Baltic LP 720; opname (1977 ?); 1LP.

2° Kerstmis in ons dorp : Zalig kerstfeest; Kleine ezel; Wie is er geboren; Nu sijt wellekome; Jezus mijn kindeke; Ieder jaar met kerstmis; Stille nacht; Komt alleen; Kleine sneeuwvlok; Aan het kerstekindje; Kling klokjes; Ballade voor een kerstdag; Ere zij God; Een mens om mee te leven; Door de liefde.

Jongerenkoor Blij zijn Zandvoorde, zang en eigen instrumentale begeleiding.

Indigo 2000/821; 1LP.

3° Zingen voor de dag van morgen : Waarom alleen; Here der Heren; Wij willen leven; Korenaren; 'k Prijs Uw naam; Luister naar de wind; Waar vind ik een plaats; De liefde; Zeg mij; Jezus is een goede herder; Midden in een wereld; Danklied voor onze ouders; Gaat nu allen heen.

Jongerenkoor Blij zijn Zandvoorde; zang en eigen instrumentale begeleiding.

Opgenomen door Hi-Fi home Brugge (in 1982) t.g.v. tienjarig bestaan.

Inderdisc INT 10.037; 1LP.

MARSMUZIEK

Muziekkorps van het 3de Linierregiment verzorgt vanaf 1887 de militaire muziek te Oostende tot aan W.O. II.

1° Marche du 3 ème Régiment de Ligne (comp. : STEENBRUGGEN)
Musique des Guides belges o.l.v. S. Poulain.
Columbia DCB 36; 1 plaat 78 T.

2° Marche du 23 ème Régiment de Ligne (comp. : MOREAU)
Musique des Guides belges o.l.v. S. Poulain.
Columbia DCB; 1 plaat 78 T.

DE MUZESCHUIT Mariakerke

In 1969 opgericht in de Duinenkerk te Mariakerke. Ontkoppeling van jeugd en volwassenen in De Muzeschuit en Ter Duinen Kantorij.

De Muzeschuit is opgesplitst in een kinderkoor (8-12 j.) o.l.v. Nele DUFAIT; een middenkoor (12-15 j.) en een gelijkstemmig jeugdkoor (15-23 j.).

- 1° De Muzeschuit zingt Vlaamse koormuziek : Alma redemptoris; Ave regina coelorum van L. DE VOCHT; Hodie Christus natus est van Jos WUYTACK; Missa-Paschalis van J. VAN NUFFEL; Van minnen ben ik nu; Mijn hartlijk lief van J. CLEMENS NON PAPA; Blijdschap van L. MORTELMANS; De tondeldoos van P. SCHOLLAERT. De Muzeschuit Mariakerke o.l.v. Mia Cops. Christine Verhelst, orgel; Suzanne Decré, piano. MSTD 5395; 1LP.

MUZIEKKAPEL VAN DE BELGISCHE ZEEMACHT

Opgericht in 1947.

Kapelmeesters : Louis GASIA vanaf 1947; opgevolgd door Jos. HANNIKEN; Guy DUYCK van 1963 tot maart 1978; opgevolgd door Jozef WAUTERS, die sinds 1960 deel uitmaakte van de Muziekkapel als fluitist-solist, leider tot 1987. Op 20 augustus 1987 wordt hij opgevolgd door Dirk ACQUET die vanaf november 1983 deeluitmaakte van de muziekkapel van de Rijkswacht als tenorsaxofonist.

Alle leden zijn laureaat van een Kon. Muziekconservatorium.

- 1° Marche officielle de la Force navale; Marche officielle du Bataillon Libération van Louis GASIA.

La Musique de la Force navale belge o.l.v. Louis Gasia.

Magic 4157; 1 plaat 87 T.

- 2° Zeemansliederen = Chants du marin : Kapitein Bart; Vertrek naer Island; Daar was een meisje loos; Het afscheyd; Kaperslied; La Danaë; Au 31 mois d'Août; Pauvre marin; Le grand coureur; Les trois marins de Groix.

Het Mannenkoor St.-Barbe o.l.v. Willy Van Poucke.

De pijpers en tamboers Muziekkapel Zeemacht; muzikale arrangementen en orkest Eddy Dorsan.

Opgenomen in 1971 en uitgegeven door Neptunus te Oostende t.g.v. 25 jaar Zeemacht.

Belgaphone LPS 1005; 1LP.

- 3° 25 jaar Muziekkapel van de Belgische Zeemacht = 25 ans Musique de la Force Navale belge : Défilé der blauwe kragen van J. HANNIKEN; Arnhem van A.E. KELLY; Mars der Belgische Zeemacht van Louis GASIA; Blow it again van CARON-CAPRI; Mars der Veldartillerie van Guy DUYCK; Marine's march; Strike up the band van G. GERSHWIN; Thoroughly modern Millie van J. VAN HEUSEN; Wade in the water; Hey, look me over van C. COLEMAN; Marchin the blues van B. PAIGE; Brasses to the fore van H.L. WATERS; American patrol.

Muziekkapel o.l.v. Guy Duyck.

Opgenomen in 1972 of 1973.

Decca 790/193.503X; 1LP.

- 4° Zeemacht = Force Navale : On the quarter deck van K.J. ALFORD; Anchors aweigh van A. ZIMMERMAN; Blaze away van A. HOLMANN; Hands across the sea van J.P. SOUSSA; Navy rhapsody van Guy DUYCK; Belgische militaire wals van L. FRÉMAUX; The Lo-boys; Ingrid; A.G.C. mars van G. DUYCK; Militaire tango van E. KÖTSCHER. Muziekkapel van de Belgische Zeemacht o.l.v. G. Duyck.

Opgenomen in 1977 of 1978.

Omega 193550; 1LP.

- 5° Flemish music for brass and organ : Concerto (1962) van A. MEULEMANS; Postludium (1959) van L. DE MEESTER; Laudes Mariae

coelorum reginae (1968) van R. BELMANS; Choralfantaisie sur "Christ the Lord has risen" opus 101 (1960) van F. PEETERS; Diafonia Maestosa opus 24 (1982) van Christian-Adolphe WAUTERS. J. Valach, orgel in St.-Pieters-Banden kerk te Torhout. Blazers van de Muziekkapel van de Belg. Zeemacht o.l.v. Jozef Wauters. Pavane ADW 7151; 1LP.

6° Muziekkapel van de Belgische Zeemacht : Mars van de Belgische Zeemacht van Louis GACIA; Viva centenary van P. WEEMAELS; Arlequino van Roland CARDON; Vice-Admiraal Van Dijck mars van Jozef WAUTERS; A Leroy Anderson portrait; Mechlin's tower van J. SEGERS; Salut à l'armée van J. DELAET; The jazzsinger van N. DIAMOND. Muziekkapel o.l.v. J. Wauters. Pyramid P 85.101L; 1LP.

7° De tijd van de waanzin : klank en lichtspel van Ronse door Louis DE MEESTER; verteld door J. Geldhof en N. Baert; muziek door Muziekkapel van de Belgische Zeemacht o.l.v. Guy Duyck. Opgenomen te Ronse op 21 mei 1972. Flashbird 30205; 1LP.

8° Mars van de Belgische Zeemacht van Louis GACIA. Muziekkapel van de Belgische Zeemacht o.l.v. Guy Duyck. Op LP : Groeten West-Vlaanderen (zie verder). Dureco Benelux 66061.

* * *

aanvulling : France SPRINGUEL

4° Gezongen landschap van Johan VERMINNEN met o.a. Gezongen Landschap; reizigers voor Amsterdam; Mijn moeder (*); Paulien; Brieven uit Latem. J. Verminnen, zang; met begeleiding door het kamerorkest I Fiamminghi waaronder France Springuel, cello. (*) met o.a. Sylvain Vanholme, koorlid. RCA PL71 669; 1LP; uitgave 1988.

HET OUD ARCHIEF VAN DE COMMISSIE VAN OPENBARE ONDERSTAND OOSTENDE

In 1975-1976 werd door het V.V.F. Oostende, Eddie VAN HAVERBEKE en zijn ploeg, het oud archief van de C.O.O.-Oostende in bewaring genomen en geordend.

Ter informatie voor geïnteresseerden de in 1976 opgestelde lijst met nieuwe nummering.

De Redactie

Nieuw Nr	Oud Nr	Titel
1	66	Oud Resolutieboek
2	27	Uittreksel, uit het Oud Resolutieboek
3	67	Resolutieboek
4	69	idem
5	15	Rekening van de Disch
6	70	Correspondentie van de Disch
7	83	idem
8	28 bis	Inkomsten van de Disch

Nieuw Nr	Oud Nr	Titel
9	37	Nieuw Grootboek
10	29	Leerlingen van de Studentenschool
11	21	Catalogus van Jaargetijden
12	22	In- en uitgaven van kinderen in het Armenhuis
13	16	Rekening van de Armenschool
14	11	Rekening van de Disch en Armenschool
15	17	idem
15 bis	18	idem
16	16	idem
17	68	idem
18	12	idem
19	13	idem
20	14	idem
21	39	Kasboek van de Disch
22	40	idem
23	36	Inkomsten van het Nieuw Hospitaal (18e eeuw)
24	49	Register van ontvangsten en uitgaven van het hospitaal
25	38	Grootboek van het Godshuis
26	43	Uitgaven van het Godshuis
27	42	Rekeningen van het Godshuis
28	35	Memorieboek van het Godshuis
29	89	Register van opnamen en ontslag uit het Hospitaal
30	20	Lijst van opgenomen wezen
31	72	Register van de Deliberaties van het burgerlijk hospitaal
32	73	idem
33	74	idem
33 bis	75	idem
34	76	idem
35	77	idem
36	78	idem
37	79	idem
38	80	idem
39	81	idem
40	82	idem
41	-	idem
42	-	idem
43	-	idem
44	-	idem
45	-	Processen verbaal van de vergaderingen van het Weldadigheidsbureau
46	-	idem
47	-	idem
48	-	idem
49	-	idem
50	-	idem
50 bis	-	idem
51	-	idem
52	-	idem
53	-	idem
54	-	idem
55	-	idem
56	41	Maison Dieu pour les Vieillards : Régistre des entrants et sortants
57	47	Register van ontvangen en uitgedeelde stoffen
58	24	Régistre des enfants mis en pension à charge des hospices

Nieuw Nr	Oud Nr	Titel
59	23	Régistre des enfants mis en pension à charge des hospices
60	60	Register van ontvangsten en uitgaven van gods- en weeshuizen
61	61	Rekening van de ontvanger van gods- en weeshuizen
62	62	idem
63	63	idem
64	26	Rekening van de werkplaats voor kantwerk
65	31	Register van uitgaven voor vervoer
66	-	Compte rendu par le receveur des hospices civils
67	-	idem
68	-	idem
69	-	idem
70	-	idem
71	84	Register met afschriften van briefwisseling
72	85	idem
73	86	idem
74	-	idem
75	-	idem
76	87	idem
77	-	idem
78	77	Register van ontvangsten en uitgaven
79	45	idem
80	30	Register van ontvangsten van het hospitaal
81	95	Répertoire Général de l'Administration des Hospices
82	-	Afschrift briefwisseling
83	-	idem
84	-	idem
85	-	idem
86	-	idem
87	-	idem
88	-	Lettres d'avis
89	-	Copieën Correspondentie
90	-	idem
91	-	idem
92	71	Register van Resoluties
93	96	Resoluties in Hospitaal
94	97	idem
95	6	Comptes Courants pour les Militaires traités à l'hopital civil
96	9	Recette et Dépense de l'hopital Militaire d'Ostende
97	7	Compte de Recette et Dépense de la Commission des Hospices Civils pour l'hopital Militaire d'Ostende
98	78	idem
99	-	Register van Steungelden "Secours extraordinaires"
100	-	Register van Buitengewone bijstand
101	-	Register van uitgedeelde kleren
102	-	Gedrukte lijsten van begunstigden
103	-	Register met afgescheurde ticketten
104	-	Toekenning van bijstandsgeld
105	-	Hulpgelden
106	-	Asiles - Ecoles - Colonies de bienfaisance

Nieuw Nr	Oud Nr	Titel
107	-	Gedrukte ticketten voor hulpbehoevende
108	-	idem
109	-	Register met maandelijks hulpgeld
110	2	Register Franse militairen Hospitaal Oostende
111	91	Régistre des individus décédés à l'hôpital civil d'Ostende
112	9	Register opgenomen zieken
113	93	idem
114	-	idem
115	-	idem
116	-	idem
117	-	idem
118	94	Lijsten van uitbestedingen
119	-	idem
120	-	Lijst van personen geplaatst in gestichten buiten de stad
121	-	Etats de frais
122	-	Register van aanvragen om steun
123	-	Bureau van weldadigheid Rekendienst
123 bis	-	Grootboek van uitgaven
124	-	Bureau van weldadigheid
125	-	idem
126	-	idem
127	-	idem
128	-	idem
129	-	Buitengewone ontvangsten van de gods- en weeshuizen
130	-	Comptabilité des fonds particulier
131	-	Demandes de Secours
132	-	Opname van niet Oostendenaars
133	88	Lijst van opgenomen zieken
134	1	Lijst van Militairen in het hospitaal opgenomen
135	4	Régistre d'entrée de sortie et de décès d'hôpital militaire et civil
136	5	Etat des journées de traitement à l'hôpital des militaires
137	90	Register der zieken in burgerlijk hospitaal
138	-	idem
139	28	Lijsten van begunstigde van de disch
140	25	Register van weeskinderen
141	94	Aliénés et orphelins
142	46	Register van Inkomsten en Uitgaven
143	-	Uitgaven van het hospitaal
144	-	Inkomsten en uitgaven van de burgerlijke Godshuizen
145	-	Inkomsten en uitgaven

RECHTZETTING

Er is een storende fout geslopen in het artikel "Aan Zee" van F. COOPMAN.

Op blz. 88/172, 22ste lijn, moet men lezen "Engelse" i.p.v. engels.

door Norbert HOSTYN

De interbellumarchitectuur in het Oostende gerekend binnen haar begrenzings van voor W.O.I beperkte zich noodzakelijk tot enkele tientallen los van elkaar staande verwezenlijkingen. Ze wisselden in het stadsbeeld af met 19de eeuwse, 18de eeuwse en enkele schaarse 17de eeuwse gebouwen.

Willen we een beter beeld krijgen van hoe tussenoorlogs Oostende bouwde, dan moeten we onze aandacht verleggen naar de aan die begrenzings palende jongere stadsdelen (1).

Deze komen zoals reeds gezegd overeen met de parochies Sinte-Godelieve, H. Hart en deels Sint-Jan. Als hoofdaders noemen we de Stuiverstraat, de Leffingestraat, de Nijverheidstraat, de Nieuwlandstraat, de Gerststraat, de Gelijkheidstraat, de Frère-Orbanstraat en de Prinsenlaan.

Een wandeling doorheen die straten en zijstraten is op dt gebied nog heel leerrijk (misschien stof voor een wandelvoordracht, Jan DREESEN ?).

* * *

Vanuit urbanistisch standpunt blijken die stadsdelen helaas weinig interessante laat staan originele stedenbouwkundige oplossingen te bieden.

Bekijken we dit stadsdeel even op kaart; dan zien we dat de meeste straten uit deze wijken evenwijdig lopen met de Torhoutsesteenweg die uiteraard reeds bestond en die samen met de Stuiverstraat als "slagader" voor deze wijken dient.

Van West naar Oost lopen evenwijdig met de Torhoutsesteenweg : Oostendse Haardstraat, Overvloedstraat, Werkzaamheidstraat, Verenigingstraat, Spaarzaamheidstraat, Broederlijkheidstraat, Honoré Borgersstraat, Eendrachtstraat en Sint-Catharinapolderstraat, Vrijheidstraat en Nijverheidstraat, Nieuwlandstraat, Gerststraat en Tarwestraat.

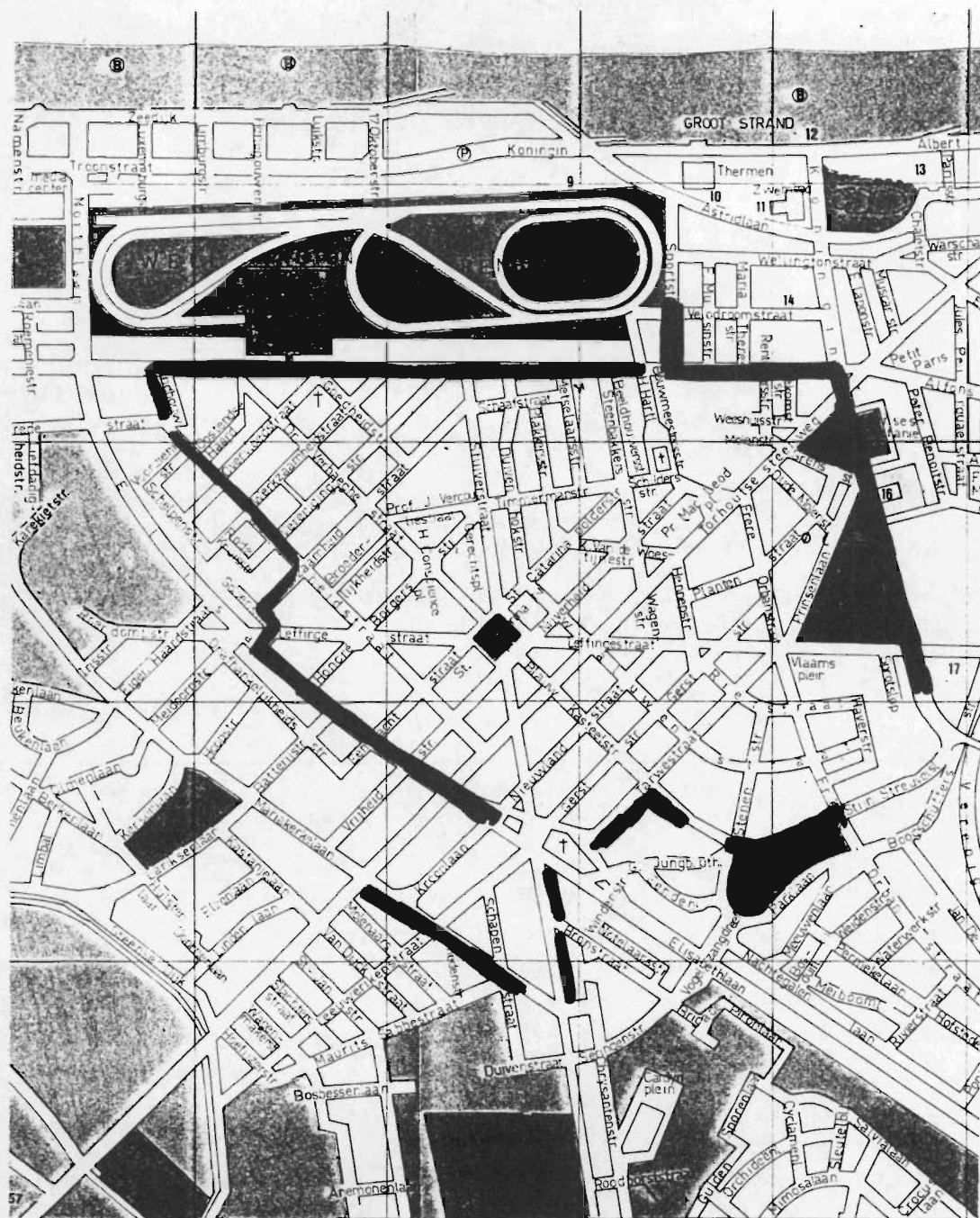
In een hoek van 90° op deze straten, van Noord naar Zuid : de Goedheidstraat, de Dr. Verhaeghestraat, de Blauwkasteelstraat, Gelijkheidstraat en Zwaluwenstraat.

Duivenhokstraat, Plakkersstraat, Steenbakkersstraat, H. Hartlaan echter lopen parallel met de Stuiverstraat. Schaafstraat en Timmermansstraat staan er haaks op. De Stuiverstraat was toen reeds een eeuwenoude weg in dat stadsgebied : ze dwarste de historische Catharinepolder van Noord naar Zuid.

Al met al een fel "geaccidenteerd" dambordpatroon daar; met eindeloos-lang lijkende, soms vervelende straten; straatpatronen zonder verrassingen.

---

(1) Zie stadsplan. In vet zwart is bij benadering het bedoelde stadsdeel begrensd.

Kaartkijkend zien we ook dat het Catharinaplein zowat het centrale punt is van de hier aan bod zijnde stadsuitbreiding : het kruispunt tussen Stuiverstaat en Leffingestraat. Sterpunt waar maar liefst 8 straten op samenkomen. Ter plekke zien we een parkje - een rustpunt in feite; maar niets dat dit plein als "centrum" van de tusseoorlogse stadsuitbreidingen accentueert.

(vervolgt)

HET HEEMMUSEUM IS GEDURENDE DE MAAND OCTOBER OPEN

IEDERE ZATERDAG VAN 10u TOT 12u EN VAN
15u TOT 17u

LIDGELD 1989

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring De Plate is voor 1989 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 ₣
Steunend lid :	500 ₣
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 ₣

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin.

Let op : gezien de steigende kosten van port en fotoreproductie zagen wij ons verplicht de bijdrage van de aangesloten leden dit jaar op 400 ₣ te brengen (besluit van de Gewone Statutaire vergadering van 4 juni 1988).

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "HET LEOPOLDSPARK" gekozen.

In de mate van het mogelijke zal de kalender meegestuurd worden met het decembernummer van het tijdschrift.

Jean Pierre Falise
Peningmeester

THEMATENTOONSTELLING

Vanaf 15 oktober loopt in ons museum de thematentoonstelling "Peningen en vlaggen van Oostendse verenigingen".

Uit de rijke verzameling van de heer Edwin LIETARD worden een 27 tal medailles van vaandelinhuldigheden van Oostendse verenigingen tentoongesteld.

Deze medailles zijn terzelfdertijd maatschappijmedailles en omvatten de periode van 1888 tot 1938.

Enkele vaandels (verzameling De Plate) die betrekking hebben op deze verenigingen zullen eveneens tentoongesteld worden.

Verder zal deze collectie aangevuld worden met medailles en penningen uit de verzameling van De Plate zelf.

Bij iedere medaille is een kaartje gevoegd met de nodige uitleg.

TENTOONSTELLING MILITAIR HOSPITAAL OOSTENDE

Het militair hospitaal van Oostende zal een tentoonstelling organiseren ter gelegenheid van het feit dat het 75 jaar geleden vanuit het stadscentrum verhuisde om het huidig complex in gebruik te nemen.

Deze tentoonstelling gaat door van 5 november tot en met 13 november in het hospitaal zelf.

De openingsuren zijn als volgt voorzien :

weekdag : van 16 Hr tot 20 Hr

week-end + 11 november : van 10 Hr tot 12 Hr
van 14 Hr tot 18 Hr

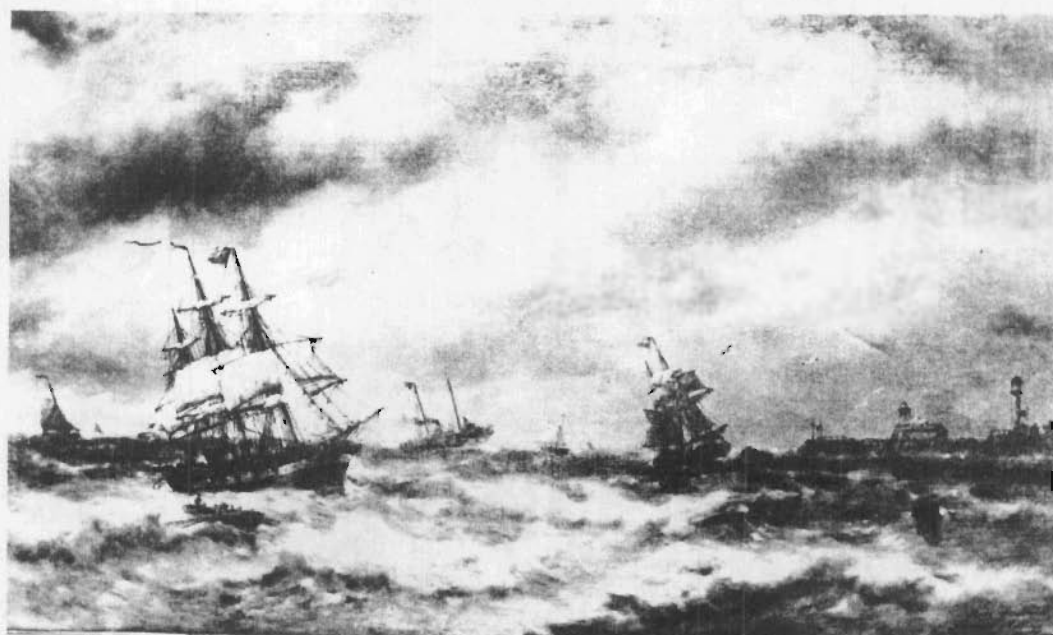
L'incendie de l'Eglise Saint-Pierre à Ostende (14 août 1896) —

1896. — Un incendie a ravagé l'église St Pierre et Paul. Cette vue a été prise du côté Nord. La tour que l'on aperçoit subsiste encore. Les Ostendais l'appelle «Peper-bus». Cette lithographie, signée F. Gaillard a paru dans «Le Globe illustré» et «Le Patriote illustré» du 23 août 1896.

IN DIT NUMMER

- blz. 184 : J.G. DE BROUWERE : Nieuwbouw voor de "Berg van Barmhartigheid" (1888-1891).
- blz. 185 : J.B. DREESEN : The Ostend trade to Moka and India (1714-1735).
- blz. 186 : I. VAN HYFTE : De feestelijke aanstelling van een hoofdman in de schuttersgilde Sint-Andries en Sinte-Barbara (1788).
- blz. 188 : J.B. DREESEN : Sinte Catharina-West (1222-1584) : grenzen en oppervlakte.
- blz. 194 : A. CASIER : Oostendse muziekgeschiedenis - XXXVII.
- blz. 197 : J.P. FALISE : Lantaarns te Oostende.
- blz. 198 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 200 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - Collectie Ostendiana (6).
- blz. 202 : Het oud archief van de Commissie van Openbare Onderstand Oostende.
- blz. 206 : H. HOSTYN : Architecten en architectuur te Oostende tijdens het interbellum - 6.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

François MUSIN - Schepen op de rede van Oostende

Théodore WEBER - Gezicht in de Oostendse havengeul

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER: SECRETARIS:

A. VAN ISEGHEM
IJzerstraat 1
8400 OOSTENDE

J.B. DREESEN
Rode Kruisstraat 4
8400 OOSTENDE

PENNINGMEESTER:

J.F. FALISE
H. Serruyslaan 78/19
8400 OOSTENDE

REKENING:

750-9109554-54 of
000-0788241-19

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 11 - november 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

NOVEMBER - EN DECEMBER - ACTIVITEIT

A. EERSTE NOVEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot de volgende activiteiten.

Door een opname in de kliniek en een daarop volgende operatief ingrijpen is onze vriend en bestuurslid Walter MAJOR een tijd lang uit de beweging.

Om redenen hiervan verplaatsen we de geplande voordracht over het "Watervliegveld van Oostende" naar het volgende jaar. We wensen Walter MAJOR een spoedig en algeheel herstel en een spoedige terugkeer in ons midden.

Een diavoordracht die doorgaat

op donderdag 24 november 1988 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr. Colenstraat 6.

Onderwerp : HET VERANDERDE AANSCHIJN VAN OOSTENDE (1977-1987)

De spreker : de heer Marcel VAN ALDERWEIRELDT

Het is verwonderlijk hoeveel er in een stad, in relatief korte tijd, kan veranderen. Bijzonder Oostende is hiervoor gekend. Een afwezigheid van een maand is soms al voldoende om je verwonderd te doen opkijken en te zuchten : "Hoe... hebben ze dat ook al afgebroken".

Marcel heeft als Oostendenaar in hart en ziel, steeds zijn fototoestel in aanslag. Geen verandering in het stadsbeeld ontsnapt zijn speurend oog. Tussen zijn grote verzameling van stadsbeelden, selectioneerde hij een reeks die de veranderingen aangeven tussen 1977 en 1987. En geloof me vrij er zijn er heel wat.

Marcel VAN ALDERWEIRELDT is met zijn vader "Wardje" de auteur van een onlangs verschenen kijkboek "OOSTENDE VAN TOEN".

Zijn voordracht wordt U warm aanbevolen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom.

J.B. DREESEN

B. TWEEDE NOVEMBER - ACTIVITEIT

Een wandelvoordracht in het Museum voor Schone Kunsten, Feest- en Cultuurpaleis, 2de verdieping, Wapenplein, Oostende op

zaterdag 26 november 1988 om 15 uur

in het kader van de tentoonstelling

FRANÇOIS MUSIN - MARINESCHILDER

Oostende 1820 - Sint Joost ten Node 1888

onder leiding van Stadsconservator en bestuurslid van de Plate de heer Norbert HOSTYN.

Een eeuw geleden overleed de Oostendse marineschilder François MUSIN te Sint Joost ten Node. Wij hebben het vergeten : maar MUSIN was in zijn tijd één van de gerenommeerde marineschilders in Europa en Noord en Zuid-Amerika. Een echte beroemdheid. Nu nog worden zijn zeezichten duur betaald in de bekende veilingshuizen en in de meest gereputeerde kunsthandels. Deze tentoonstelling krijgt nog meer waarde door de grote inbreng van uit privécollecties. Hier krijgt U zaken te zien die U waarschijnlijk maar eens in Uw leven zult zien.

Dit alles wordt afgewandeld met de deskundige uitleg verstrekt door de heer Norbert HOSTYN. Het is een "must" voor elke echte of vermeende Oostendenaar. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos, ook voor niet leden.

J.B. DREESEN

C. EERSTE DECEMBER - ACTIVITEIT

Jaarlijks souper met een krans van volksliederen van Oostende en de kust, gevolgd door een dansavond, die doorgaat

op vrijdag 9 december 1988 om 19 uur

in het restaurant van het KONINGINNEHOF, Maria-Hendrikapark ('t Laiterietje int Bosje).

Om 19 uur wordt het aperitief geserveerd. Tegen 19u30 steken we de benen onder tafel waarop men ons de volgende menu opdiert :

Garnaalroomsoep met prei
Kabeljauw met fijne groenten en portosaus
Warme appeltaart
Koffie

Aperitief en souper worden opgeluisterd door de LOVESTARS uit Bredene met een reeks volksliederen van Oostende en de kust. Ingaande op een wens die reeds sedert ettelijke jaren door verschillende van onze leden geopperd werd strekken wij, na het souper, de beentjes. Onder de aangename tonen van de Bredense formatie wordt ten dans geleid. Ondanks leeftijd en andere klachten zullen we deze animatie volhouden tot 00u30.

De deelname in de kosten voor deze uitstekende maaltijd en het optreden van de formatie de LOVESTARS, met een reeks volksliederen en de daarop volgende dansavond, in het zeer mooie kader van het Koninginnehof, bedraagt 600 ₣ (zeshonderd) per persoon. Hierin zijn begrepen de prijs voor aperitief, maaltijd en het optreden van de formatie.

De inschrijvingen gebeuren door storting van het gestelde bedrag op rekening :

000-0507753-55
Jan Dreesen
Rode Kruisstraat 4
8400 Oostende

met vermelding "Deelname aan souper, kleinkunst en dansavond voor x personen" en dit vóór 1 december 1988.

Dit is een enige gelegenheid, om in aangenaam gezelschap, onze jeugdijaren in het "Laiterietje" te herbeleven. We rekenen stellig op Uw deelname en elk zegge het voort.

J.B. DREESEN

VERZAMELING "DOODSANCTJES"

Onze zustervereniging de V.V.F., beschikt in haar lokaal over een unieke verzameling bidprentjes - ook wel doodsanctjes genoemd - van ca. 400.000 stuks, allen mooi alfabetisch geklasseerd in een aantal metalen archiefkasten die zich in de leeszaal van dit Oostendse Centrum bevinden. Heel wat Oostendse families kunnen hun voorouders in deze interessante verzameling terugvinden.

Zoals we kunnen vaststellen worden deze familiekundige documenten met veel eerbied behandeld; we durven dan ook een warme oproep doen aan onze leden om de in hun bezit zijnde prentjes aan de V.V.F. te schenken.

* * *

VERZAMELING OUDE "TROUWBOEKJES"

Het Centrum voor Familiekunde van de V.V.F.-Oostende beschikt over een kleine verzameling "trouwboekjes" of huwelijksboekjes, documenten die heel wat genealogische informatie bevatten en dus uiteraard nuttige bronnen zijn voor stamboomonderzoek.

De V.V.F.-Oostende is van plan deze verzameling uit te breiden en vanzelfsprekend ter beschikking te stellen van de talrijke bezoekers van het Oostendse Centrum voor Familiekunde. Er wordt dan ook een oproep gedaan om de oude huwelijksboekjes van familieleden en/of vrienden in Uw bezit aan de V.V.F. te schenken, ze zullen er met zorg en veel eerbied bewaard worden. U kan deze best opzenden aan het V.V.F.-Centrum voor Familiekunde, Kan. Dr. L. Colensstraat 6 te 8400 Oostende

---

EEN OOSTENDENAAR PUBLICEERT IN LIMBURG

Van de hand van ons geacht medelid, de heer Luc FRANCOIS, die onlangs doctoreerde in de Menswetenschappen, verscheen in het tijdschrift LIMBURG (67ste jg nr 1-2/1988), tijdschrift van de Federatie van Geschied- en Oudheidkundige Kringen van Limburg, een uitgebreide bijdrage over de in Sint Truiden geboren LAMBRECHTS Charles (1753-1823) die het in de Franse tijd tot minister van het Directoire bracht en na een zoveelste zuivering senator werd.

Blij te lezen dat Oostende, Limburg niet los laat.

J.B. DREESEN

EN NOG OUDE REGLEMENTEN

door François COOPMAN

Gezien driemaal scheepsrecht is houd ik eraan een "mild arbeidsreglement uit 1873" te laten hernemen in De Plate ter aanvulling van de reglementen reeds verschenen in de nrs. 88/133 (O. VILAIN) en 88/155 (I. VANHYFTE).

Dit stukje archief was te lezen in de tentoonstelling "100 jaar Socialistische Beweging" die plaats greep in het Oostends Feestpaleis op 16 en 17 maart 1985.

Het verschilt in feite niet veel van het "reglement" reeds verschenen in het nr. 88/155. Het draaide toen immers allemaal rond hetzelfde thema, nl. veel plichten en weinig rechten voor de werknemers.

1. Vanaf heden dient het personeel van 6 uur 's morgens tot 6 uur 's avonds aanwezig te zijn. Het morgengebed wordt elke morgen gezegd in het hoofdbureau.
2. De kledij behoort eenvoudig te zijn : geen helgetinte kleuren en behoorlijke kousen. Uitzonderlijk bij slecht weer zal het dragen van halsdoek en hoeden toegelaten worden.
3. Het spreken tijdens de werkuren is verboden. De bediende die sigaren rookt, alcoholhoudende dranken gebruikt, geregeld biljartzalen of politieke middens bezoekt wordt beschouwd als zijnde verdacht in deugd, eerlijkheid en nauwkeurigheid.
4. Het nutten van maaltijden is toegelaten tussen 11u30 en 12 uur, dit echter zonder het werk te onderbreken.
5. Elk personeelslid dient zijn gezondheid in acht te nemen. De maandwedge zal niet uitbetaald worden in geval van ziekte. Aan elkeen wordt aangeraden een belangrijk gedeelte van zijn verdiensten te sparen ten einde in geval van werkonbekwaamheid op hoge ouderdom niet ten laste te vallen van de gemeenschap.
6. Tot besluit vestigen wij uw aandacht op de mildheid van deze nieuwe schikkingen. We hopen dat de prestaties hierdoor aanzienlijk zullen verhogen.

Hoofdbrok in dit novemhernummer zijn een reeks op rij gezette jeugdherinneringen van onze trouwe medewerker Germain BILLIET.

Zijn vlotte pen maakt het tot een vlotlezend geheel, dat vooral bij onze oudere lezers tot mijmering zal aanzetten.

Veel leesgenot !

De Redactie

MIJN EERSTE SCHOOLJAREN

door Germain BILLIET

I. BIJ DE ZUSTERS IN DE STEENBAKKERSSTRAAT (1913-1919)

"Wij eerselen naar ons graf" schreef ooit de begaafde en ons te vroeg ontvallen Norbert FONTEYNE (1904-1938) in "Kinderjaren". Wij "aarzelen" inderdaad, in de etymologische betekenis van het woord, en wijken dus achteruit met het gezicht naar onze jeugd. Naar dat paradijs waarin we zorgeloos en vol levenskracht stoeiden, paradijs dat langzaam in de nevel verdwijnt.

Hoe glanst onze schooltijd nog na, ook al zijn talloze gebeurtenissen uit die jaren spoorloos uitgewist. De stroomversnelling na W.O. II heeft onnoemelijk veel verzwolgen of grondig gewijzigd. Zodat herinneringen, hoe gering ook, de vroegere sociaal-economische achtergrond kleurig kunnen belichten.

Eigenlijk ben ik veel te laat aan deze reminiscenties begonnen. Ik had ze twintig, dertig jaar vroeger moeten neerpennen. Dan had ik mijn geheugen aan dat van (nog frisse) leeftijdsgenoten kunnen toetsen. Maar als jongere mens zit je te zeer in de greep van de actualiteit. Over een verleden dat om zo te zeggen nog in handbereik ligt, maakt men zich niet druk. Och, het is al zo dikwijls gezegd : men waardeert maar wat men verloren heeft. En de drang om mijn schooltijd te boekstaven praamt mij. Of, zoals ik eens las : "le courant des souvenirs d'enfance m'aspire".

Ruim tien jaar geleden heb ik enkele van mijn oudste schoolbelevissen neergeschreven (cf. De Plate, oktober 1976). Ze hier aanvullen is uiterst moeilijk want na 70 is zoveel uit je jeugd sterk vervaagd of compleet vergeten.

De oudste levenservaringen die ik kan ophalen hebben niets met de school te maken. Ik noteer er hier een paar omdat ze dateren uit mijn bewaarschoolperiode en iets van het vroegere Oostende memoreren.

Mijn eerste herinnering gaat heel waarschijnlijk terug tot 1914 en zit vast aan de "Cinéma des Familles", gelegen in onze buurt : Nieuwpoortsesteenweg 67 (waar later het Tramhuis was gevestigd). In een klein zaaltje achteraan, met balkon, werden van in de eerste helft van 1912 filmvoorstellingen gegeven. Het nieuwe medium was zijn triomftocht begonnen. In 1914 bestonden er in Oostende trouwens al 6 bioskopen : Pathé (1911), Palace (1912), Cinéma des Familles (1912), Scala (1912), Royal (1913) en St-Sébastien (1914). Mijn dertien jaar oudere zuster mocht (of moest) mij, vier jaar oud, wel eens meenemen naar dat fancy-land. Zo blijven nog filmbeelden in mijn geheugen hangen van personages met lange zwarte haren en vreemde kleren. Het waren geen vrouwen, zoals ik eerst dacht, maar Indianen. In dat dwergcinemaatje heb ik spannende filmavonden beleefd de eerste jaren na W.O. I.

Met de tweede herinnering zitten we al in de oorlog. Ik zie nog, op de armen van mijn zuster gezeten, van achter een gordijn op de eerste verdieping van nr 77 Nieuwpoorstesteeweg (mijn geboortehuis) een colonne Duitse soldaten aanmarcheren. Dat kan 15 of 16 oktober 1914 geweest zijn.

Het derde feitje is enkele maanden jonger. Op wandel met mijn zuster door de Koninginnelaan, richting zeedijk, kwam ik tussen de Wellingtonstraat en de (huidige) Astridlaan bij een

chaotisch terrein waar verwrongen ijzer dooreen lag. Een apocalyp-
tisch gezicht. Dat waren de ruïnes van het fameuze lunapark
dat daar in 1911 was opgetrokken en op 21 december 1914, door
een onbegrijpelijke onvoorzichtigheid van de conciërge, volledig
was uitgebrand. (Zie mijn bijdrage "Het Oostendse Lunapark",
De Plate, maart 1988).

En nu mijn eerste schooljaren.

Ik vertelde al dat ik (geboren 28 mei 1910) van 1913 tot
1919 naar school ging in de Steenbakkersstraat bij de zusters
van Sint-Jozef die in september 1903 daar een school hadden
geopend.

Mijn gewone weg liep van de Nieuwpoorstesteeweg, eerst nr
77 en vanaf 1 januari 1915 nr 89 (rechtover de Sportstraat),
door de toenmalige "Ijsput", braakliggende grond die ooit voor
ons, bengels van 7 à 12 jaar, een geliefkoosd speelterrein was
(zie ook mijn opstel : "Omtrent de oprichting van de H. Hartparo-
chie..." in Ostendiana V, 1986). Telkens passeerde ik twee opval-
lende constructies. Eerst, als een dreigend monster, de plumpe
kalkmolen van aannemer H. SMIS die door de oorlog de opbouw
van de H. Hartkerk had moeten stopzetten. Daarna de vierkante
torenloze kerk die de Ijsput domineerde. Ik bleef op veilige
afstand van de stinkende Catharinakreek (toen nog open en bloot,
een ware cloaca), kwam in de Steenbakkersstraat voorbij het
snoepwinkeltje van Celientje (hoek Timmerman- en Catharinapolder-
straat) en stapte dan het schoolgebouw binnen.

Groter geworden ging of kwam ik vaak terug door de Steenbakkers-
straat, d.w.z. het gedeelte tussen de school en de Nieuwpoortse-
steeweg. In tegenstelling met de Ijsput was dat een echte straat.
en nog altijd roept ze sterk mijn kinderjaren op. Al is er heel
wat veranderd, veel van het oude vertrouwde staat er nog. Komende
van de Nieuwpoorstesteeweg draaide ik rond het gammele hoekhuis
met het jaartal 1892. In 1978 werd het afgebroken en vervangen
door de moderne kapperszaak "Coiffure Capri". Ontegensprekelijk
een verfraaiing. Weg is ook aan de overkant de publieke fontein
waar ik vaak water haalde, in twee emmers met een hoepel. Gebleven
is aan de oostkant, de belachelijk smalle stoep langs die schamele
arbeiderswoningen met donkere woonkelders en een halve verdieping.
Onvervalste getuigenissen van de vroegere armoede. Een aantal
exemplaren, o.a. nr 16 tot 22 zijn nu verworpen tot krotten.
Aan de westkant stonden er, van achteren, naar de Metselaarsstraat
toe, kleine huisjes. Als het poortje van de hellende gang of
garre open stond kon ik ze zien, geheimzinnig lokkend in de
diepte. Die achter nr 31 zijn nog bewoond, die tussen nrs 57
en 67, zowel aan de straatkant als achteraan, zijn verdwenen.
Mij trof ook altijd, aan de oostzijde van de straat, de breuk
in de rooilijn, tussen nr 40 en 50. Eerst veel later heb ik
de verklaring daarvan geleerd. Die gebouwen, een paar meter ach-
teruit gezet, zijn jonger dan de andere in de straat. Ze dateren
nl. van na de inlijving van Mariakerke bij Oostende (1 juli 1899)
en moesten dus de reglementen van stedenbouw volgen. Zo draagt nr
46 als bouwdatum : 1906.

Ik kan hier geen afscheid nemen van de Steenbakkersstraat
zonder twee namen te vermelden die er onafscheidelijk mee verbon-
den waren. Twee haast magische formules bijzonder populair om
hun volkse koddige klank. Je sprak ze uit van puur plezier :
Aste Scharre en Stanse Kodde.

De eerste, met haar Byzantijns-orthodoxe voornaam, Anastasie-SCHARRE (Oostende 31.10.1860) - overleden in haar evacuatieverblijf Eeklo 13.09.1944) woonde dicht bij de Timmermanstraat. Klein van postuur en eerder onopvallend was zij een van die taaie visvrouwen (nu een uitgestorven ras) die met een steekkarretje urenlang door de straten sjouwden en, welbespraakt, hun waren aan de man brachten. Wij behoorden ook tot haar klanten.

Een veel kleuriger figuur was Stanse Kodde, alias Hortense ESSCHENTIER (Eernegem 19.10.1876 - Oostende, 4.06.1972). Hoe ze aan dat "Kodde" gekomen is, weet ik niet. Zij was heel kort na W.O. I naar Oostende gekomen, woonde een tijdje op de Nieuwpoortsesteenweg, vlak bij de Steenbakkersstraat en tenslotte in die straat zelf nr 6. In onze buurt groeide zij uit tot een folkloristisch monument. Forsgebouwd, oersterk, zo goed als onverwoestbaar, geen voorbeeld van netheid, een uitdaging voor de hygiëne, boezemde zij ons, kleine jongens, tegelijk vrees en ontzag in. Zij is tenslotte gestorven bijna 96 jaar oud.

En nu de school.

Als bevoorrechte Vlaamse Belg zat ik in de Franse d.w.z. betalende afdeling. Hoeveel de vergoeding bedroeg voor lessen en boeken, daar heb ik helaas geen benul van. Als kind wist ik dat natuurlijk niet en in latere jaren heb ik daar nooit naar gevraagd.

Vele bijzonderheden over de zusters die in mijn afdeling bedrijvig waren heb ik niet onthouden. Margriet BONTE (°17.09.1904) die twee huizen van ons afwoonde en de Jozefienenschool bezocht tot 1918, kon hier en daar mijn geheugen bijwerken. De Franse afdeling, opgericht in 1910, was van in 't begin in handen van soeur Adeline, soeur Cunégonde en soeur Eudoxie. Later is daar soeur Albertine bijgekomen. De tweede en de derde gaven les aan de "hogere" klassen en alleen aan meisjes. Soeur Adeline regeerde over de bewaarschool en ongetwijfeld ook over het eerste en mogelijk over het tweede studiejaar. Aan soeur Albertine moet later de derde klasse toegewezen zijn.

In elk geval heb ik mijn eerste lessen gekregen van soeur Adeline, alias Celine SABBE uit St. Eloois-winkel (1882-1975), een kranige en bijzonder verdienstelijke quasi legendarische figuur. Zoals zovelen vroeger : niet gediplomeerd, maar met degelijke bekwaamheid en 'n genereuze inzet van haar persoonlijkheid. Zij bleef in het klooster van bij de stichting (1903) gedurende 72 jaar, en is er ook gestorven in haar 93ste jaar. Met haar indrukwekkende staat van dienst kon zij, zoals haar doodsprentje vermeldt : "een halve stad als haar oud-leerlingen beschouwen". Die rijzige donkerharige meesteres leerde ons de klinkers spellen met een eenvoudig melodietje. Eerst de losse vocalen : a, e, i, o, u, op zijn Oostends uitgesproken. Daarna gecombineerd met de mond vriendelijke labiale b : ba, be, bi, bo, bu. Herhaald met een lichte variatie klonk dat in solfègecode aldus :

do do do re mi
do si do la sol
sol fa mi re do
la mi fa re do

Dat blijft een onvergetelijk deuntje uit mijn vroegste schooltijd.

En wat kan ik verder nog vertellen over die zes zorgeloze jaren bij de Jozefienen ? Ach, het is bijna allemaal verneveld.

Mijn klaslokaal kwam aan de straatkant uit. Ik herinner me nog een groot bord en een torenhoog telraam. Tot onze studieinstrumenten behoorden de griffel (gewoonlijk "touche" genoemd), de lei en een sponsje. Uit verregaande belangstelling voor dat nuttig schrijfgerief zijn we eens met een bendje binnengedrongen in de onvoltooide, lege en dus mysterieuze, H. Hartkerk om er een schalie te gappen.

Soeur Adeline, die een hele schare kleuters onder haar bewind had, hield er kordaat de tucht in. Als ze het nodig oordeelde, liep ze de klas rond met een pot bloempap en een kwast. Ze dreigde daarmee loslippige monden toe te smeren en daarvan waren de kinderen bang.

Het laatste jaar (en mogelijk ook het voorlaatste) heb ik les gekregen van soeur Albertine, alias Eveline DECALF. Zij was afkomstig uit Dikkebus (8.03.1873 - Oostende 31.01.1954) en kwam met zes andere zusters op 21 september 1903 de kloostergemeenschap stichten in de Steenbakkersstraat. Zij staat mij, helaas, minder scherp voor de geest dan soeur Adeline. Alles wat ik mij van soeur Albertine nog herinner dat is haar ernstig voorkomen en... haar vooruitstekende tanden.

Ook van het leven op school is mij niet bijster veel bijgebleven. Ik hoor nog de scherpe klepper, pedagogische castagnetten, waarmee de zusters het einde van de speeltijd betekenden en ons maanden stilzwijgend in de rij te gaan staan.

En ik zie nog de speelplaats gescheiden van het klaslokaal door een minuscuul bloemenhofje. Die speelplaats was ruim genoeg voor peuters maar in werkelijkheid een schortje groot. In het midden stond er een boom. We dansten er soms rond en zongen dan van : "de boom en de boom en de goddelijke boom en de boom die stond in d'èerde en hij riep de mannetjes te pèerde". Dat laatste begrijp ik nog altijd niet. Er volgde nog iets van : "schellevis kruipt deure...". Ook al niet te verstaan. De rest van het liedje is mij ontgaan. We speelden er ook "remballer" : een eenvoudig balspel. Zoals zoveel andere spelen door een Frans woord aangeduid.

Onlangs heb ik dat eerste, nederig en benepen speelhoekje weer opgezocht. Het is onkenkelijk verwerkt in het complex van de inrichting die zich in 1923 begon uit te breiden en na W.O. II een explosieve groei kende. In 1956 verrees, naast de basis-school, de St-Lutgardisberoepsschool en in 1961 de afdeling moderne humaniora waarvan mijn jongste dochter van 1963 tot 1969 de leergangen volgde. Het mosterdzaadje uit 1903 had zich krachtig ontwikkeld.

's Zondags gingen we ook in 't klooster naar de mis want eerst in 1924 werd er in de nieuwe kerk gecelebreerd. Tot kapel dienden een paar klaslokalen. Daartoe werden elke week de scheidingspanelen open- en toegedraaid door schrijnwerker CATTRYSSE uit de Torhoutsesteenweg. De zusters geholpen door een aantal leerlingen hadden toen de handen vol. De zaternamiddag werden de schoolbanken opzij geschoven en kerkstoelen in de plaats gezet. De zondagnamiddag ging het andersom.

Ik herinner me ook nog de voedselbedeling tijdens de oorlogsjaren. In het kader van de Amerikaanse hulpverlening werd op school drie keer in de week een rantsoentje uitgedeeld. De ene keer kregen we stuk rijsttaart, de andere keer een roggebroadje met rozijnen en de zatermorgen soep. Vooral dat (vrij ongewone) rijsttaartje smaakte mij.

Soms was er geen school wegens gebrek aan verwarming. Dat moet ongetwijfeld het geval geweest zijn tijdens de strenge winter van 1917. Ik weet nog dat ik dat jaar eens met mijn zuster mee mocht naar "'t Bosje" waar het op de toegevroren vijvers wemelde van schaatser, Oostendenaars en Duitsers.

Meer dan eens werden we thuis gehouden wegens de beschieting van af het Nieuwpoortse front. De weg naar en van school was dan niet zonder gevaar want niet zelden sloegen granaatscherven in de Ijsput neer.

Van de zeldzame opwinde activiteiten "extra muros" kan ik nog één feitje aanhalen. Het dateert waarschijnlijk uit 1918. Zoals vele anderen hielden wij thuis ook konijnen en geregeld ging ik eten trekken voor de knagelijntjes. Meestal in de vrij toegankelijke hippodroom. Maar op een keer trok ik met een dappere collega naar een dorado aan de (onbebouwde) overkant van de school. Waar nu de Sporthal Pax ligt, strekte zich toen een verleidelijk klaverveld uit. Gewapend met 'n zakje kropen we angstig onder de afsluitdraad door. Nauwelijks hadden we een handvol geplukt of daar zagen we plots de "boer" afkomen. Hals over kop namen we de vlucht en bereikten met hamerende hartslagen de veilige Steenbakkersstraat. Toen heb ik de draagwijdte van het vijfde gebod "wacht u van stelen" ten volle begrepen.

Van mijn schoolkameraadjes uit die tijd kan ik mij haast niemand meer voorstellen. Ik bezit nog een oeroude foto waarop 56 kinderen staan, gerangschikt in 4 rijen waarvan de twee onderste 23 meisjes tellen. In het midden van de onderste rij houdt een meisje een bordje met als opschrift : "Oostende H. Hart-Bewaarschool 2de klas". Dat moet 1915 geweest zijn. Alleen van de jongetjes herken ik een viertal gezichtjes. Maar ik weet geen naam. Een leuk, een roerend document. Spes patriae ! Hoeveel verwachtingen zijn daarvan in vervulling gegaan ? Die kleuter daar, de vijfde van rechts op de tweede rij van boven, met zijn matrozenpakje, dat ben ik.

Van latere klasgenootjes herinner ik mij (uit mijn buurte) de vroeg gestorven Oscar VAN DER GHOTE (1919-1929) en de gebroeders OLLIEUZ : Leon (1910-1975) en Raymond (1909). Een paar weken geleden vroeg ik hem om bijzonderheden over onze eerste school. Maar ook hij bewaart slechts luttele herinneringen aan die Jozefientijd.

Nog duikt voor mij het blonde gebrilde gezicht op van een klasmakkertje die bijna altijd met grote ronde ogen, vlezige lippen en kwijlende mond voor zich uit keek. Ik was vies van hem.

En er waren zoals gezegd, ook meisjes. Voor één van hen, Jean-not, een zwartje, had ik bijzondere belangstelling. Wat is er van haar geworden ? Gone with the wind !

Uit die prehistorie heb ik als het ware een archaeologicum bewaard nl. 2 deeltjes van een "Leergang der Fransche taal voor Vlaamsche katholieke scholen" door J. PIRA, Br. D. (Broeder van Liefde) 2e deeltje, 16e uitgave, 47 blz., Brugge, K. Beyaert, 1913 - en van idem : het 3de deeltje, 11e uitg. 48 blz., Brugge, 1908. Zo te zien onooglijk zielige brochuurtjes, maar toen een waardevol bezit. Van lilliputachtig formaat : 11 bij 17,5 cm. Een troostloze bladspiegel zonder enige illustratie. Uitgesproken moraliserend met talrijke aanhalingen uit het Oud Testament.

Met elementaire grammaticale toelichtingen o.a. over "het loochend woord ni", de betekenistrappen" (degrés de signification = onze trappen van vergelijking) over de vorming van het féminin der adjectifs" met vele "oefeningen om in het féminin over te brengen" en een dubbele vertalende woordenlijst. In taalkundig, pedagogisch en sociaal-historisch opzicht hebben die handboekjes ook hun documentaire waarde. Uit de oefeningen citeer ik enkele stichtende zinnetjes. Barmhartig, zonder commentaar.

Jezus Christus is geboren het jaar vierduizend en vier na de schepping der wereld.

Ik had geen geld in de tasch mijns kleeds.

Ziedaar de zakdoeken dezer vrouw en de halsdoeken dezes mans.

Die gierigaards zijn onvruchtbare boomen.

Uwe twee jongere zusters zijn klapsters en lachsters.

Het hoofd van den onwetenden mensch is een droge spons.

Wees nooit ledig opdat de duivel u altijd bezig vinde.

Ik wilde dat gij dit geluk gehad haddet.

Ik twijfel of uwe moei dit bevolen hebbe.

De eerste christenen hadden maar één hart.

Suzanne was onplichtig; ook beweest Daniël dat zij het was.

De luchtreiziger draagt ballast mede bestaande uit kleine zakken zand, om de daling te vergemakkelijken.

Mon oncle a plus de vingt francs dans sa poche.

La lecture des romans est pernicieuse à la jeunesse.

Je merkt het : sinds die tijd hebben we toch een stukje weg afgelegd.

In die boekjes heb ik mijn eerste Frans gestudeerd. Ik zie me nog oefeningen zitten maken daaruit. Aan een tafel in de rechterhoek van de kruidenierswinkel die mijn moeder (weduwe) hield. Het kan 1918 geweest zijn. Die memorable tafel staat nu in onze waskelder en het gebeurt dat mijn nostalgieke hand er strelend over gaat.

Omdat het in september 1918 nog oorlog was, heb ik ook het schooljaar 1918-1919 in de Steenbakkersstraat uitgedaan. Daarna was het voor de negenjarige jongen die ik toen was, hoog tijd om naar een grotere school over te stappen. Dat vroeg geen lange palabers. Mijn moeder liet mij voor het jaar 1919-1920 inschrijven in de Leopoldschool in de Constantinopelstraat (die weldra Ieperstraat zou heten).

Houd ik van mijn eerste school uit de Steenbakkersstraat slechts weinige herinneringen over, het zijn uitsluitend goede. Ik kan mijn stem niet mengen in het koor dat schimpt op het onderwijs verstrekt door kloosterzusters. Alsof daar geen flinke leerkrachten onder schuilden ! Alsof de kleren de man (of de vrouw) maken ! Alsof alleen een diploma degelijkheid waarborgt ! Voor mijn nieuwe (en naar het heette veel serieuzere) school was ik trouwens uitstekend voorbereid want in de Ieperstraat kon ik vlot mee. Mijn resultaten waren daarvan het beste bewijs.

II. IN DE LEOPOLDSCHOOL (1919-1920)

De dagelijkse tocht naar de Ieperstraat verbreedde vanzelfsprekend mijn topografische horizon. Nu trok ik via de Nieuwpoortsesteenweg stadswaarts, voorbij Petit Paris (toen helemaal geen druk kruispunt) en langs de Boulevard du Midi (in het Oostends klonk dat ongeveer als "boevaberdie". Niemand zei : Alfons Pieterslaan). Daarna volgde ik ofwel de Gentstraat (langs de St.-Jozefskerk) ofwel de Romestraat en deed dan nog een stukje Amsterdamstraat.

Hoeveel indrukwekkender dan het eenvoudig instituut der Jozefienen was die Leopoldschool ! Het was een van de pronkstukken van ons stedelijk lager onderwijs. Deze stadsjongensschool werd in 1898 voltooid en in 1899 geopend. Onder het wapen van de stad, hoog boven de ingang, pronkt het bouwjaar nog in zijn Latijnse gedaante. Gebouwd in een stadsgedeelte waarvan de bevolking snel aangroeide kende de school al gauw een grote toeloop. In 1904 waren er 630 leerlingen voor 13 klassen. Die welsprekende cijfers lees ik in : "150 jaar stedelijk lager onderwijs Oostende" (1987) van Huguette VANDEN WEGHE, een boekje dat (ook als informatiebron) mij erg teleurstelt. Grandeur et décadence was ook het lot van die instelling. Na W.O. II liep het leerlingenaantal gestaag terug zodat ze vanaf september 1975 als stedelijke lagere school opgegeven werd.

Mijn nieuwe school imponeerde door hoge luchtige klaslokalen, door de geweldige turzaal, nl. een ruime overdekte binnenplaats met balkon en door een grote speelplaats. Maar veel meer kan ik over het gebouw niet vertellen want ik ben er maar één jaar gebleven. Tegenover mijn lange collegetijd is dat avontuur in de Ieperstraat voor mij van weinig betekenis geweest. Ik heb er dan ook slechts schaarse herinneringen aan overgehouden.

Ik zat er in de 4de klas A gehouden door meester Romain BECU, afkomstig uit Schore (1865 - Oostende 1938). Niet bijzonder vriendelijk maar flink en streng. Hij droeg snor en sik en werd wegens zijn baardje "luzeboard" genoemd. Nooit vergeet ik dat hij, heel in 't begin, toen hij hoorde dat ik van de Steenbakkersstraat kwam, mij vroeg : "Wat heb jij de hele oorlog gedaan ? Onder maseurs rokken gezeten ?". Dat vond ik een afschuwelijke veronderstelling. Die ludificatie had ik helemaal niet verdiend. Des te minder daar ik - wat hij noch ik toen vermoedde - ooit les zou geven aan een van zijn kleinzoons. Een pittige illustratie van wat GOETHE (in Faust I) noemt : "des Lebens labyrinthisch irren Lauf". Die kleinzoon, Hugo VAN SIELEGHEM, later leraar aardrijkskunde en collega geworden, is nu ook al gepensioneerd.

Over de didactische methodes van mijn grimmige meester is mij alleen de lange rieten stok bijgebleven waarmee hij rebelse armen bewerkte. Naar een eeuwenoud recept aanbevolen in "De Bouc vanden Ambachten" (uit de 14e eeuw) : "Hebby kinderen so castijdt se met roeden". Het magere schuchtere maseurskind heeft hij nooit moeten bastonneren.

Nog word ik iets van de vreemde sfeer gewaar toen tijdens het verteluurtje sommige winternamiddagen. Ik weet niet meer welke sprookjes en verhalen ik daar gehoord heb. In de invallende schemering uitgesproken riepen ze in elk geval een mysterieuze wereld voor mij op.

Van de andere leerkrachten is de enige die uit dat verre deemsterland opduikt : meester Arthur HAUCHARD (Oostende 1889-1956). Ik zie hem nog komen aangestapt met een zekere zwieren nonchalance. Gewapend met een fluitje dirigeerde hij bij een of andere feestgelegenheid de muzikale ontboezemingen van de schoolgemeenschap. Wij galmden o.m. "O Vaderland..." uit en vooral "Naar Wijd en Zijd", het plechtige lied dat wij, in andere omstandigheden, desacraliseerden :

De tijd spoedt (h)een
en Baekelandt is twee
en z'n wuuf en z'n dochters is zeven...

Enkele rafels geleerdheid in de Leopoldschool opgedaan blijven nog in mijn geheugen hangen. "Torricelli heeft de barometer uitgevonden" - "Te laat is een lelijk woord" - "Een stukje kaas zo groot als een boon voedt zoveel als een liter van het beste bier". Dat laatste was ongetwijfeld bedacht door een vurige alcoholbestrijder die nog geen Guinness geproefd had.

Uit die onheuglijke tijd heb ik toch nog twee documenten overgehouden. Hoe ik aan het eerste gekomen ben, weet ik niet meer. Het is een "Nederlandsch Leesboek voor lagere en middelbare Scholen", (leesboek C), samengesteld door H. VAN KALKEN, leraar aan de Brusselse normaalschool. Uitgegeven bij Lebègue, in Brussel, z.j. maar waarschijnlijk daterend van vóór 1914, 300 blz groot en met 45 pentekeningen geïllustreerd. Een handboek dat, naar taal en inhoud, voor die tijd een degelijk niveau haalde en torenhoog boven het ouderwets geleuter van Broeder PIRA uitrees.

Het bevatte prozastukken en verzen niet alleen van Vlaamse schrijvers zoals H. CONSCIENCE, de gezusters R. en V. LOVELING, J. VAN BEERS, E. HIEL, G. ANTHEUNIS, J. DAUTZENBERG, Is. TEIRLINCK, Anton BERGMANN, R. STIJNS maar ook van Noordnederlanders zoals J.P. HEYE, A. DE GENESTET, A.W. STARING, N. BEETS, J. PERK. Op de aantrekkelijke en gevarieerde inhoud volgden eenvoudige gevatte taal oefeningen.

Over het concreet gebruik ervan weet ik helaas bitter weinig. Wel hoor ik nog, emotieloos gedeclameerd, de vreselijke verzen van Consciences zachtmoedige schoonzoon Gentil ANTHEUNIS (1840-1907). Leeftijdgenoten van mij herinneren zich misschien nog de eerste van de zes strofen :

't Zijn droeve tijden als de oorlog loeit,
als menschen men slacht lijk dieren,
als menschenbloed bij beken vloeit,
als vrede en liefde liggen geboeid;
als haat
en kwaad
als nood
en dood
grijzen en vloeken en tieren.

Gelukkig heeft onze dichter geen twee wereldoorlogen moeten beleven.

Verder speelt mij nog door het hoofd het stuk : "Hoe de Lange Wapper de jongens plaagde". De Antwerpse kwelgeest die met zijn lange benen van uit de modder onder een brug opdook, gemetamorfoseerd als kleine knaap zich bij de straatjongens voegde en ze bij het "hoedjeschop" tegen een (gecamoufleerde) ijzeren pot deed trappen, ze bij het hoepelen afmatte of hun kniekers afsnoopte en dan met een sarrende schaterlach weer onder de brug verdween.

Die Lange Wapper deed me onweerstaanbaar denken aan de "Stroatenoajer", een soort van spook waarmee mijn moeder me vroeger dreigde : hij naaide nl. de straten toe voor kinderen die 's avonds te laat naar huis kwamen. Het Oostends Woordenboek van R. DESNERCK kent die boeman ook.

Veel dierbaarder is mij het tweede document : onze klasfoto met de 28 leerlingen. Rechts staat meester BECU, de linkerhand in een zakje van zijn vest waaraan traditioneel zijn horlogeketting vastzit. De jongen in het midden van de onderste rij laat het klassiek bordje zien met de even klassieke belijdenis van ons toen negentigjarig knechtschap : Ville d'Ostende
Ecole Léopold

1920

Daar zit ik, op de eerste rij, de tweede van links. De armen braafjes gekruist zoals de anderen. Gestreepte sokken, korte broek, boven het donkerblauw jasje het smalle gezicht, dunne naar voren gekamde haren.

Zo zag ik er dus uit : zevenenzestig jaar geleden. Hoe vreselijk rap zijn ze voorbijgegaan ! Mij schiet de aanhef te binnen van de elegie van Walther VON DER VOGELWEIDE, de beroemde Duitse minnezanger uit de 13de eeuw :

Owê war sint verswunden alliu miniu jâr !
Ist mir mîn leben getroumet, oder ist ez wâr ?

De allermenselijkste klacht van alle tijden !

Vele gezichten op de foto komen mij nog vertrouwd voor maar alleen op drie ervan kan ik een naam zetten. De derde van links, bovenaan, is Marcel BENTEIN (1908-1979). Hij is vóór en na W.O. II croupier geweest in het Oostends casino en heeft tussenin een tijdje het café "Koek en Hesp" (destijds in de Euphr. Beer-naertstraat, 71) opengehouden. Zijn zoon, Lucien BENTEIN (nu leraar zedeleer) heb ik onder mijn leerlingen gehad.

Op de middelste rij ken ik er twee. De vierde van links is Louis HAYMAN (1908). Ik had hem meer dan zestig jaar niet meer gezien. Tenslotte trof ik hem in de stadsbibliotheek en sprak hem van de klas van meester BECU. Ja, die herinnerde hij zich. Toen ik hem de foto toonde, herkende hij zichzelf niet meer maar moest eindelijk toegeven dat hij het was. De vijfde van links is Robert WANKET (1908-1981), een buurjongen want hij woonde toen Nieuwpoortsesteenweg 93. Zijn vader die barbier was, knipte mijn haren.

De eerste van rechts, op de eerste rij, heette hij niet DE GROOTE ? Hij had iets artistieks over zich en schreef een bijzonder mooie hand.

Met de hele rest heb ik geen contact meer gehad. Ze kijken allen zo levensgretig, zo vol verwachtingen. Wat is hun ten deel gevallen ? Hoevelen ervan lopen hier nog rond ? Zwijgende foto ! Verbijsterend getuigenis van de onverbiddelijke tijd !

Met de grote vakantie van 1920 eindigde voor mij dit intermezzo in de Leopoldschool. Ik heb er zwakke maar geen negatieve indrukken van bewaard. Van de algemene schoolsfeer kan ik niets ongunstigs zeggen. Mij zijn geen uitingen van sectarisme of antiklerikalisme bijgebleven.

Was het wegens mijn goede resultaten ? Was het op aandringen van de parochiegeestelijkheid, vooral dan van onderpastoor C. VAN BESIEN, nogal bemoeizuchtig in die zaken ? Wellicht waren het beide factoren die mijn overgang bewerkten naar een school met een klinkende naam : 't College ! Wat er ook van zij, vanaf september 1920 werd ik "Collegeschieter" en wel voor negen volle jaren !

december 1987

LEGENDE BIJ DE FOTO'S

BOVEN : Zusters van St.-Jozef - Steenbakkersstraat
2e klas bewaarschool - 1915

de 5e van rechts op de 2e rij van boven
is Germain BILLIET

ONDER : Leopoldschool 4e A - 1920

helemaal rechts : meester Romain BECU (1865-1938)
bovenste rij, 3e van links is Marcel BENTEIN (1908-1979)
de middelste rij, 4e van links is Louis HAYMAN (1908)
id 5e van links is Robert WANKET (1908-1981)
de onderste rij, 2e van links is Germain BILLIET (1910)

WIE KENT DE ANDERE GEZICHTEN ?

III. HET KLEIN COLLEGE (1920-1923)

De derde en laatste fase van mijn lager onderwijs verliep in het Klein College, gelegen aan het oostelijk einde van de E. Beernaertstraat waar het zich nog bevindt. Ik kan er heel wat meer over vertellen dan over de Leopoldschool. Toch ben ik na meer dan 65 jaar veel vergeten en mijn relaas hier is dus ook onvolledig. Een paar gegevens heb ik gehaald uit "Een Collegemeester vertelt" door R. HOUWEN (1979). Meer inlichtingen hoorde ik uit gesprekken met twee hoogbejaarde oud- onderwijzers van de school, nl. G. MAHIEU en J. SARRACIJN.

De weg naar die school was voor mij het grootste gedeelte vertrouwd. Nieuw was het stuk vanaf de Romestraat. Ik volgde dus de A. Pieterslaan (Wat een face-lifting heeft die boulevard sindsdien ondergaan !) en liep voorbij de Ieper- en de Stockholmstraat. Daarna passeerde ik links de "goaze" "nl. de oude gasfabriek gebouwd in 1843-1844, waar nog tot oktober 1924 gas geproduceerd werd, cf. "Gas, Elektriciteit en Water te Oostende" door A. VANDENAUWEELE, 1982, p. 37 en 43) en rechts "de derde basing" met de scheepswerven aan de zuidkant. De verwaarloosde oevers van het dok, waar allerlei materiaal lag (vooral aan de noord- en westkant) waren smerig, soms intrigerend en vormden een speelterrein voor kinderen uit het gebuurte. Van het "Panorama" was er nog geen spraak want dat werd pas in 1924 opgericht.

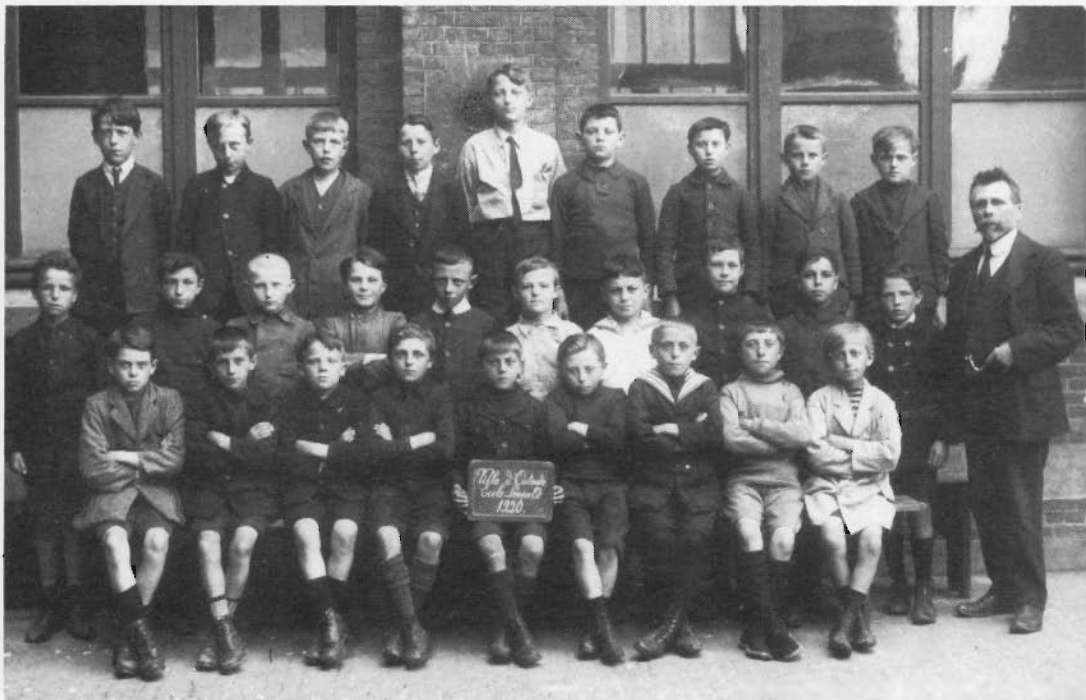
Ik draaide de Aartshertoginnestraat in ("d'Aksjesjessestroate") langs wijlen het Hotel des Thermes, toen, kort na de oorlog, opgepropt met gezinnen. Dat was het fameuze "Kanonhotel", zo genoemd naar de talloze kachelpijpen die uit de gevel staken. Nu is dat legendarisch hotel gemetamorfoseerd tot "Palmer House" en staat er beneden, op de hoek, een BP-station. Na een klein stukje E. Beernaerstraat (met dat klein spekkewinkeltje" rechts)

ZUSTERS VAN SINT-JOZEF, STEENBAKKERSTRAAT 2^e KLAS BEWAARSCHOOL - 1915

5^e van rechts op 2^e rij van boven is Germain Billiet

LEOPOLDSCHOOL 4^e A - 1920

Helemaal rechts: meester Romain Becu (1865-1938); bovenste rij, 3^e van links: Marcel Bentein (1908-1979); middenste rij: 4^e van links: Louis Hayman (1908); IB: 5^e van links: Robert Wanket (1908-1981); onderste rij, 2^e van links: Germain Billiet (1910). Wie kent de andere gezichten?

kwam ik, links, aan mijn school. Aan de overkant lag het geheimzinnig ontoegankelijk oergeleerd Groot College. Geen spek voor onze bek. Door de poort kwam je direct op de speelplaats. Links, uitkomend op de E. Beernaertstraat, lagen de klassen, gelijkvloers en op de verdieping. Een trap met een balkon bovenaan leidde daar naartoe en naar de kapel.

Al bewaar ik helemaal geen slechte herinneringen aan het Klein College, toch was het eerste contact ermee voor mij een ontgoocheling. Ik kwam, met een uitstekende uitslag, uit de 4de klas van de Leopoldschool en verwachtte dus een normale promotie naar de 5de. Maar, klein en schuchter, werd ik naar de 3de verwezen en onderging dat als een onrechtvaardigheid en een vernedering. Teleurgesteld kwam ik thuis en zei dat ik niets nieuws op de school leerde, dat ik alles al kende. Gelukkig duurde mijn verdriet maar enkele dagen. De jonge en flinke meester Germain MAHIEU (in zijn tweede dienstjaar toen) bij wie ik terecht gekomen was, had een juistere diagnose van mijn vorderingen gesteld en bepleitte mijn zaak bij de directeur. Met goed gevolg, want ik schoof dadelijk op naar de 4de. Dat was nog een tegenvaller maar minder pijnlijk.

Hoe was dat slordig geblunder te verklaren? De hoofdoorzaak, volgens G. MAHIEU, was de grote toeloop van leerlingen zodat het toewijzen van een klas soms haastig en ondoordacht gebeurde. Van 253 leerlingen in 1919, was de schoolbevolking in 1920 gestegen tot 305.

De gezaghebbende figuren uit die periode die me nog voor de geest staan, zijn weinig talrijk. Veel ervan is mij ontgaan. Sommige biografische details heb ik gevonden in het bisschoppelijk archief in Brugge. Verder in "Ne pereant. Necrologisch jaarboek der geestelijken uit het bisdom Brugge" door J. GELDHOF, uitg. Brugge, 1966 e.v.

Daar was allereerst de directeur Jozef VANDEN ABEELE (Veurne, 13.08.1887 - Roeselare 26.03.1965). Ik herinner me hem als een dunne gebilde donkerharige ietwat mysterieuze man. Al op 8 januari 1912 - een paar weken na zijn priesterwijding - was hij naar het Oostends (Groot) College gezonden als leraar van de 4de handelsklas en als hulpsurveillant. Tijdens de oorlog 1914-1918 fungeerde hij als aalmoezenier o.a. in Veurne, De Panne, Koksijde en kwam "overladen met eretekens" (cf. Ne pereant II, p. 18-21) uit de oorlog terug naar Oostende waar hij in 1919 tot directeur van het Klein College bevorderd werd. G. MAHIEU getuigt van hem dat hij autoritair kon optreden en dat hij graag pronkte met de foto, ostentatief geplaatst op zijn bureau, waarop hij heel voordelig in militair uniform "belast en beladen" geconterfeit stond. Een vorm van ijdelheid die hij met andere gewezen aalmoezeniers deelde.

Ten voordele van onze gedecoreerde spreekt volgend oorlogsfeit, mij meegedeeld door Joris SARRACIJN die het uit de mond van Joz. VANDEN ABEELE zelf gehoord heeft. De anekdote betreft ook Karel DUBOIS (Oostende, 15.07.1895 - Roeselare, 17.11.1956), de later bekende promotor van de Katholieke Actie in West-Vlaanderen. Als brancardier werd K. DUBOIS op 2 oktober 1918 bij het kasteeltje "Koekuit", op een drietal km oostelijk van Moorslede, zwaar gekwetst "terwijl hij op een vooruitgeschoven post bezig was met een gekwetste" (cf. Ne pereant IV, 1967, p. 119). Een bovenbeen was gebroken en het andere getroffen door een kogel. K. DUBOIS werd naar Wulveringem vervoerd waar de dokters oordeelden

dat één been moest afgezet worden. Aalmoezenier Joz. VANDEN ABEELE, daar op inspectie, pleitte om de operatie uit te stellen. Dat werd toegestaan met het gevolg dat de toestand van het been zo zeer verbeterde dat amputatie niet meer nodig bleek. K. DUBOIS zou voor de rest van zijn leven manken maar mocht - dank zij J. VANDEN ABEELE - zijn twee benen behouden.

Als leerling heb ik niets van het autoritaire en van de ijdelheid van directeur VANDEN ABEELE ondervonden. Wel is er tussen hem en mij iets bijzonders gebeurd dat ik straks verklap. Op 20 oktober 1922 werd hij tot principaal benoemd van het herop te bouwen St.-Bernarduscollege in Nieuwpoort. Daar heeft hij zich 19 jaar lang verdienstelijk gemaakt. In 1941 werd hij pastoor in Dadizele en twee jaar later in Oostrozebeke waar hij tot kort vóór zijn dood, 22 jaar lang gebleven is. In Oostende werd hij opgevolgd door zijn soepeler en vriendelijker broer Joris (Veurne, 23.01.1892 - Oostende, 27.05.1980) die al sinds april 1919 in het Groot College alhier werkzaam was als leraar en surveillant.

Die Vanden Abeeles, zonen van de koster van de St.-Niklaaskerk in Veurne, hadden hartveroverende lapnamen. Jozef heette "de Bosaap" en Joris "Pudemule". Wie zei daar dat de jeugd niet taalcreatief is ?

Over Germain MAHIEU (Oostkamp, 16.02.1900) bij wie ik slechts een paar dagen gezeten heb, kan ik niets vertellen. Ten minste niets uit die verre tijd. Van alle kanten heb ik gehoord dat hij een knap en streng onderwijzer was met stevig gezag. R. HOUWEN (o.c. p. 40-43) spreekt alleen met lof over hem. In 1960 ging MAHIEU met pensioen en verblijft nu, weduwnaar geworden, in het nieuwe comfortabele rustoord van het O.C.M.W. in Ichtegem waar ik hem al een paar keer opgezocht heb. Een bezadigde verstandige verteller, haast 88 jaar oud, met een merkwaardig trouw geheugen.

Mijn eerste echte collegemeester was Modest STEVENS (1871-1954). Hij was eerst werkzaam geweest in het St.-Lodewijkscollege in Brugge en was in 1920 naar Oostende gekomen omdat het Klein College hier, als aangenomen school sinds 1919, voor hem financieel gunstiger was.

Ik herinner me weinig over hem maar het is niets dan goeds. Hij was afkomstig uit het landelijke Godveerdegem (nu deelgemeente van Zottegem) en toen dus 50 jaar oud. Hij bleef in Brugge wonen en nam elke dag de trein naar Oostende. 's Morgens kwam hij gezapig op school toe, met zijn bolhoed, zijn paraplu aan de arm en zijn boekentas. Een vaderlijke figuur, zacht en vriendelijk. Om zijn sikje werd hij "gitsje" genoemd, wat niet als scheldnaam bedoeld was. Het was beslist geen lichte taak orde en tucht te houden onder die 62 knapen, verdeeld in twee afdelingen. Toch hield hij onze bende, in dat volgepropte lokaal, ordentelijk in de hand. Hij hanteerde geen roede, zoals meester BECU, maar pitste of, zoals wij zeiden, "tsjoepste" met zijn duim tegen het hoofd van woelgeesten of speelvogels. Een onschuldig bedrijf dat hij begeleidde met een monkel en een goedaardige aanmerking.

Geregeld gaf hij geheugenlessen. Twee gedichten heb ik onthouden, twee schoolsuccessen toen. Het eerste is "De Kapitein en zijne Moeder" van onze K. LEDEGANCK, een sentimenteel blijmoedige geschiedenis in 11 strofen. Ik ken nog de aanhef :

"Mijn dierbare dochter, als de haan
ons morgen uit de slaap zal wekken,
laat ons alras reisvaardig staan :
wij zullen ver, zeer verre gaan,
en 't regiment voorbij zien trekken".

Want daar is je broer bij, zegt de moeder. En dan gaan ze op stap "uren, uren wijd". Als de troep voorbijtrekt, merken ze de zoon niet op. Catastrofe dus ! "de moeder zeeg van smart ter zij". Maar dan komt het happy end. Het meisje herkent hem plots : "Dat kruis van eer... die blote degen...". Haar broer was, na al die jaren, tot kapitein bevorderd.

Het tweede, van de hand (naar ik meen) van de Groningse rijme-
laar Jan GOEVERNEUR (1809-1889) heet "De Pijpekop". Het is een
romantische anekdote in dialoogvorm die als volgt begint :

Dag oudje, smaakt het pijpje goed ?
Wat rookt die kop mooi door.
't Is echte meerschium naar het schijnt.
Zeg dan, wat vraagt g'ervoor ?

Maar het oudje weigert de pijp te verkopen : een geschenk
van zijn kapitein die viel bij Waterloo. Hij wijst het huis
aan waar zijn chef woonde en dan blijkt dat de kooplustige de
zoon is van die kapitein. Ontroerd besluit de oud-soldaat :
"de pijpekop krijgt gij eens als ik sterf".

R. HOUWEN, die wel tien jaar na mij in de klas van meester
STEVENS terecht kwam, noemt hem een zeer geduldig en koekegoed
man die weinig gezag uitstraalde (o.c. p. 33-35). Dat laatste
kan ik niet onderstrepen. Ik bewaar aan M. STEVENS het ongeschon-
den beeld van een beminlijk mens. Hij stierf kinderloos en
ligt begraven op het stedelijk kerkhof in Brugge, Baron Ruzette-
laan. Op de sobere grafsteen (vak 56, graf 94) staat alleen :
Familie Stevens-Sansens.

Na de grote vakantie van 1921 viel onze uitgebreide familie
van 62 leden totaal uiteen. Door de omstandigheden werden daarvan
slechts 9 leerlingen weer klasgenoten van mij en dat dan in de
7de. Met de anderen verloor ik geleidelijk alle contact. Van de
volgenden bewaar ik nog een herinnering.

Robert CAMPANA (°1911). Met zijn muzikale Italiaanse naam.
Hij is kapitein geworden op een van de Tilburyboten en daarna di-
recteur van de onderneming. Zijn zoon Roch had ik later in mijn
klas.

Gaston DEWULF (°1910). Van M. STEVENS kreeg hij veel "tsjoep-
tsjes". Hij resideert nog in zijn apotheek, M. Joséplein 5.

Adhémar GERARD (°1912). Ook al met een welluidende naam en
eveneens apotheeker. Lange jaren exploiteerde hij "De Olifant"
in de Kerkstraat.

Georges GYSELEN (°1910). In mijn ogen toen een benijdenswaar-
dige kerel. Hij bezat veel boeken en bezorgde mij spannende
Indianen- en speurdersverhalen. Ha, die lectuur uit de rozevingere
dageraad van mijn leven ! Pawnee Bill, het Opperhoofd der Wasca-
na's ! Nooit vergeet ik die titel, zo wijd als de prairie. Nick
Carter, de onverschrokken detective. Lord Lister, de gentleman-
inbreker. Maciste, de Italiaanse he-man.

André QUACKELBEEN (°1911). Een naam die niet strookte met
zijn degelijkheid en zijn stevig postuur. Hij maakte carrière

bij de spoorwegen en werd tenslotte stationschef in De Pinte en in Adinkerke.

Franz MOLL. Met die z en die dubbele l in zijn naam en afkomstig van Welkenraad. Drie punten die hem interessant maakten. Mysterieus naar Oostende overgewaaid en onnaspeurbaar verdwenen.

Als uit (ongewilde) weerwraak voor dat verplichte overzitten in de 4de, behaalde ik de eerste plaats en mocht - was het een compensatie ? - de 5de overslaan en direct overgaan naar de 6de. Zo won ik mijn verloren jaar terug.

In 1921-1922 kreeg ik dus les van meester Maurits PROOT (Moere, 4.12.1897 - Oostende, 28.07.1982) die al sinds 1920 als schoolhoofd met klas optrad. Veel jonger en dynamischer dan M. STEVENS straalde hij ontzag uit. Hij was pas 24 en nog niet getrouwd. Met grote beslistheid hield hij zijn 48 kornuiten in bedwang. Bij het minste onraad begon hij opgewonden te ijsberen en dan waren we bang van hem. Met dreigende ogen, groot als dikke knikkers (vandaar zijn lapnaam "bolkète") liep hij speurend rond. Zijn vlezige lippen onder zijn snor krulden dan vervaarlijk alsof hij met grote apetijt iemand van ons ging verslinden. Meer dan eens schoot zijn hand uit met pijnlijke trefzekerheid. Het schijnt dat, na zijn huwelijk, zijn gezag geleidelijk afnam.

Zijn invloed op mij bleek hieruit dat ik zijn schrift probeerde na te bootsen. Vooral zijn e's die hij met een afhankelijk staartje een pronkerig karakter gaf. Ik vond ze bijzonder geleerd. In de volgende klas heb ik die pretentieuze appendix wijselijk weggelaten.

Voor meester PROOT mocht ik een paar keer een gewijde boodschap doen : hosties halen bij de Dominikanessen van het St.-Vincentius Ferreriusgesticht (aan de Nieuwpoortsesteenweg, waar nu de St.-Jozefskliniek ligt). Een vererende opdracht, vond ik. Die witte ouweltjes waren natuurlijk niet gewijd, maar in 't besef van hun bijzondere bestemming, behandelde ik de blikken doos waarin ze zaten met de grootste omzichtigheid. Wat zijn de tijden veranderd ! Hoe heeft Vaticanum II hier huisgehouden ! Nu mogen profane handen ongeremd geconsacreerde hosties hanteren.

Van de leerlingen uit de 6de die niet met mij verder trokken, duiken er nog enkelen uit de nevels voor mij op.

Raymond BOURGOIGNIE (1909-1976) die zo mooi voorzong in de kapel.

Jerome BRACKX (°1908) een fijn tekenaar en een groot dierenvriend.

Jef VANSLEMBROUCK (1909-1987). Hij stichtte met zijn zusters het Alfa-hotel in Mariakerke. Na W.O. II ging hij ver over de zee een hotel openhouden in Durban waar hij ook gestorven is.

Na dat 6de studiejaar ging ik, in plaats van naar de 6de in het Groot College - wat normaal zou geweest zijn - naar de 7de (in het Klein College) waar - vreemd genoeg - ook een aantal leerlingen uit de 5de toekwamen. Andere klasgenoten van de 6de stapten over naar de 6de in het Groot College. Waarom die uiteenlopende oriëntatie ? Waarschijnlijk voor een rationele verdeling der leerlingen over de bestaande klassen. Maar het geheel was toch een geheim der goden. En daarmee was ik 't kind van de rekening geworden : mijn gewonnen jaar ging opnieuw verloren.

Wat de lesgevers betreft werd 1922-1923 een bewogen jaar want ieder trimester kregen wij een andere meester. De eerste was de bovengemelde Joris SARRACIJN. Hij was in Veurne geboren (12.08.1897) als oudste zoon van een bakker en had zich in 1914 als jonge vrijwilliger bij het Belgisch leger aangemeld. Door contact met brancardiers waren bij hem hogere aspiraties ontwaakt en wilde hij onderwijzer worden. Na een paar jaar zelfstudie legde hij in juli 1920 voor de centrale examencommissie in Gent met succes de eerste proef voor de onderwijzersakte af. Omdat er leerkrachten te kort waren werd hij dadelijk door directeur Jozef VANDEN ABEELE in dienst genomen. Ongetwijfeld met het vooruitzicht dat hij ook in de volgende (definitieve) proef zou slagen.

Zo kreeg J. SARRACIJN het 7de studiejaar toegewezen in september 1920 en ook in september 1921. Tijdens de grote vakantie in 1922 bood hij zich aan voor zijn tweede en in essentie didactische proef. Maar hiervan had de Veurnse bakkerszoon geen deeg. Want zo grillig is het bestaan : J. SARRACIJN die al twee jaar ervaring had en als een degelijke leerkracht bekend stond, werd onbekwaam gevonden en afgewezen. Volgens G. MAHIEU hielden de juryleden niet van kandidaten die geen normaalschool gevolgd hadden. Maar het College liet J. SARRACIJN niet dadelijk los. Hoe de vork in de steel zat, weet ik niet. In elk geval zou hij het eerste trimester van het schooljaar 1922-1923 nog onderwijzen.

Aan de noordkant van onze speelplaats was er, via een minuscuul tuintje, toegang tot een groot huis dat uitkwam op de Jozef II-straat. Dat ruim gebouw (nr 25 in de straat) dat heel wat college-bedrijvigheid heeft gekend, is al sinds 1948 bewoond door Lou ASPESLAGH en zijn vrouw, Lia TIMMERMANS. In 1974 is het hun eigendom geworden.

Een hoge gelijkvloerse kamer van dat huis, aan de straatkant, was als leslokaal ingericht. Daar kwam in september 1922 J. SARRACIJN ons instrueren. En al bezat hij geen volledig diploma, van meet af aan nam hij met grote toewijding, kunde en gezag onze klas, 28 man sterk, in handen. Vooral in de wereld van de cijfers vonden wij hem een kei.

Hij was 1,83 m groot, mager, hoekig, een atletisch type die met overtuigingskracht machtig gesticuleerde. Wij hielden allen van die rijzige zachtmoedige geweldenaar. Achteraf heb ik hem geassocieerd met de monumentale figuur van Johannes de Doper uit GRÜNEWALDS pathetische Kruisiging die ik, vele jaren na de Sarracijnse lessen, in Colmar bewonderd heb. De langlijvige wijdbeense Doper die met een reuzevinger demonstratief naar het bord, pardon naar de Gekruisigde wijst, dat was Joris SARRACIJN. De forse man is nu negentig jaar geworden en beent nog geregeld door Oostende. Zijn bezielde onderricht eindigde met de kerstvakantie van 1922. Begin Januari 1923 nam hij een betrekking aan bij de "Hypothecaire Kredietbank van Oostende", toen gelegen in de Kaaistraat. Hij is er onafgebroken 40 jaar werkzaam geweest tot aan zijn pensionering.

Zijn heengaan verwekte bij ons verslagenheid. Roland CASTELEIN bekende dat hij toen traantjes gelaten heeft. In januari 1923 werd onze meeslepende meester opgevolgd door Jozef MASQUELIER (Poperinge, 19.06.1892 - Ieper, 10.03.1969). Dat was een regelrechte ramp. De kersverse leraar was brancardier geweest aan het front en eerst op 23 december 1922 tot priester gewijd. Op 5 januari werd hij bij ons voor de leeuwen gegooid. Schuw, verlegen,

onhandig, zonder elementair psychologisch inzicht en bovendien wantrouwig, kreeg hij het eigenlijk harder te verduren dan de 28 snaken die hij voor zijn geleuter probeerde te interesseren. Het is hem drie maanden lang, niettegenstaande donderbuien en straffen, niet gelukt.

Algauw noemden wij hem, (onhandig) zinspelend op zijn naam, "Makreel". Hoe plomp hij te werk kon gaan bewijst volgend voorvalletje door Rol. CASTELEIN onlangs nog opgerakeld. Op zekere dag passeerden Rolands broer Jan en diens kameraad - die al, ongenaakbaar, in 't Groot College zaten - voorbij onze klas. Juist vóór het raam riepen ze luidop en herhaaldelijk blasfemierend : "Makreel !". Roland die de stem van zijn broer herkende, werd rood. Makreel kreeg dat in de gaten en doorzag de wandaad. Na de les mocht Roland op zijn knieën met uitgestrekte armen in zijn onschuldige handen twee zware woordenboeken torsen. Zo strafte Makreel heiligschennis.

Met een zucht van verlichting constateerden wij na de paasvakantie van 1923 dat Makreel verdwenen was. Gespeend van doceertalenten heeft hij na de Oostendse vuurproef, nog 5 jaar vagevuur doorstaan (zo vermoed ik) in het college van Menen. In 1928 werd hij coadjutor in Wijnendale, in 1929 onderpastoor in Kortrijk (St.-Rochus) en tenslotte pastoor : in 1943 in Vinkem en in 1952 in Klerken waar hij na 5 jaar ontslag nam en in Ieper ging uitrusten.

Onze derde en laatste lesgever tijdens dat beroerde schooljaar 1922-1923 was directeur Jozef VANDEN ABEELE die eind oktober 1922 zijn broer Jozef was opgevolgd. Over het lesgeven van onze nieuwe preceptor herinner ik me alleen dat het door zijn gezag en grotere bekwaamheid probleemloos verliep. Dadelijk deed hij Makreel vergeten maar niet meester SARRACIJN die, niet alleen op mij, een sterke en weldoende invloed had nagelaten.

Joris VANDEN ABEELE heeft verder een lang en actief leven geleid. Na zijn directeurschap was hij van 1933 tot 1941 rector van de Kapucijnenkerk en onderpastoor op St.-Pieter en Paulus alhier. In volle oorlog werd hij pastoor op St.-Antonius (Opex) waar hij, soms in bijzonder dramatische omstandigheden, zijn Samaritaanse natuur ten volle openbaarde. Van 1952 tot 1963 was hij pastoor in Nieuwpoort en keerde daarna terug naar Oostende als aalmoezenier van de Zusterkens der Armen (Pontonstraat). In 1971 (hij was toen 79 !) ging hij eindelijk op rust in Nieuwpoort waar hij in het voorjaar van 1978 zijn diamanten priesterjubiläum vierde. Hij is tenslotte in de H. Hartkliniek in Oostende gestorven, ruim 88 jaar oud.

Nu kom ik tot dat speciale feit waarop ik hierboven zinspeelde. Op zekere dag nodigde directeur Jozef VANDEN ABEELE mij uit de volgende zondagnamiddag naar zijn kamer te komen. Die lag ergens op de eerste verdieping van het al vermelde gebouw aan de Jozef II-straat, waar we beneden les hadden. Dat avontuur beleefde ik in 1922, heel waarschijnlijk in september of oktober toen in de 7de zat.

Met lichte schrik en toch enigszins gevleid ging ik er naartoe. De directeur wilde mij spreken ! Ik wist volstrekt niet waarover. Maar dat bleek algauw. Tot mijn verwarring en ontsteltenis vroeg hij mij of ik geen priester wilde worden. In welke bewoordingen hij mij over een geestelijke carrière sprak, heb ik natuurlijk niet onthouden. Maar ik zie nog de doos pralines waarmee hij het

onderhoud suikerde. Terwijl ik ervan snoepte voelde ik mij ongemakkelijk door de vreemde sfeer die na die akelige vraag in zijn bureau ging. Priester worden? Ik had nog helemaal geen toekomstplannen. Gelukkig duurde die confrontatie niet lang. Wat ik precies geantwoord heb, kan ik ook niet meer zeggen. Het was in elk geval negatief. Ik heb er geen nadeel van ondervonden en de directeur heeft niet meer aangedrongen. Dat was de eerste en ook de nadrukkelijkste poging om mij aan te zetten een soutane te dragen. Meteen was het de zoveelste illustratie van het primaire streven der bisschoppelijke colleges: priesters vormen (cf. Vic DE DONDER, Kom eens naar mijn kamer, 1986, p. 82 e.v.). Ongetwijfeld moeten er meer kandidaten geweest zijn naar wie onze directeur toen hengelde. In het geciteerde "Ne pereant", II, p. 18-21, onderstreept J. GELDHOF dat Jozef VANDEN ABEELE, als principaal van het St.-Bernarduscollege in Nieuwpoort, "in bijna iedere student een mogelijke priesterroeping zag". Zijn recruiteringsijver aldaar was zo groot, zegt J. GELDHOF, dat het Nieuwpoortse College genoemd werd "refugium peccatorum" (toevlucht der zondaars).

In 1921, dus in mijn eerste collegejaar, deed ik mijn plechtige communie. Daarvan heb ik nog bitter weinig onthouden. Ik werd van thuis in het nieuw gezet en kreeg daarbij een hoedje opgedrongen dat ik, verontwaardigd, nooit gedragen heb. Mijn meter schonk me een grote-mensen-cadeau: een zakhorloge met ketting (klassiek in die tijd) en dat is mij jarenlang nuttig geweest.

Aan die plechtigheid ging natuurlijk het catechismusonderricht vooraf. Voor onze opvoeding een onmisbare basis die in het Groot College nog enkele jaren door repetitie verstevigd zou worden. Van die catechismus, in taalopzicht een onding, ben ik het meeste vergeten. Maar onvergetelijk blijft voor mij een vraag en een antwoord die samen als tekst een beschamende illustratie vormen van het taalgeknoei waarmee de christelijke lering, dat hoofdvak, aan Vlaamse kinderen in die tijd onderwezen werd. Hier gaat die.

Vraag: In wat manier geschiedt blasphemie?

Antwoord: Als men God of zijn heiligen iets toeschrijft dat tegen hunne eer is of iets loochent dat hun toekomt of van de zelve spottsgewijze spreekt.

In wat manier geschiedt blasphemie? Die groteske vraag vond ik later een geschikte formule om iets stupieds af te straffen.

In de loop van 1922 werd op school propagande gevoerd voor de Eucharistische Kruisstocht, kortweg E.K. De propagandist daarvan was E.H. LOWIE, een zalvende verschijning met vreselijk dikke lippen. Een van de doelstellingen van de beweging was de dagelijkse communie te bevorderen. Ook daarvan weet ik eigenlijk niets meer. Het schijnt dat de recrutering elitair was. Alleen "de besten" kwamen in aanmerking. Waarschijnlijk was ik er ook bij want ik las het lijfblad van de E.K., nl. "Zonneland" - in mijn ogen toen vriendelijke lectuur - en ik ken nog twee strofen van het E.K.-strijdlied:

In dichte drommen staat, o Heer,
uw kruisleger bereid,
in d'ogen de gloed van uw ogen gebrand
en hakend naar de strijd.

Met ijzere wil geharnast staan
uw trouwe strijders pal,
de lippen nog rood van uw kostbare bloed
dat zwakken stalen zal.

Ook het refrein klonk niet minder martiaal :

Heil Jezus, onze Koning !
U zweren wij den eed
te stormen na U met het Kruis in de vuist
tot daverend dreun' onze zegekreet.

Van zo'n bloeddorstige paeen moest iedere vijand op de vlucht slaan. Naar het schijnt werden sommige kruisridders door hun eigen lied afgeschrikt. De oppositie (zo heb ik achteraf gehoord) noemde die E.K. de Ezelsclub.

Wat ik verder nog weet over de algemene economie van het Klein College is gauw samengevat. G. MAHIEU heeft me hierbij geholpen.

Het schooljaar zette in omstreeks 15 september en werd besloten met de prijsuitdeling. In 1919, 1920 en 1922 was dat begin augustus, in 1921 en 1923 respectievelijk 27 en 31 juli. De lessen begonnen om 8u45 en eindigden om 11u45. Ze werden hervat om 13u45 en duurden tot 16u30. Na de speeltijd volgde er van 17 tot 18 u studie. De ruimte voor die geestelijke concentratie werd met een hocus-pocus gereedgemaakt : tussen twee klaslokalen op de verdieping werd een scheidingspaneel omhoog geduwd en klaar was kees. Op dondernaamiddag gingen we soms wandelen, d.w.z. gaan spelen op het strand. De zaterdagnamiddag waren we vrij.

BIJ DE FOTO

O.L.V. COLLEGE. VOORBEREIDENDE AFDELING PLECHTIGE COMMUNIE 1921

links : J. DESMET (1874-1951), principaal
rechts : J. VANDEN ABEELE (1887-1965), directeur

Van de 54 communicanten (die tot verschillende klassen behoorden) ken ik er 39. Het zijn, van boven naar onderen en van links naar rechts :

- 1e rij : 3. M. PROVOOST, 4. J. VERMOTE, 8. H. VANDEN BERGHE,
9. E. LECLUYSE, 10. J. BILLIET
- 2e rij : 1. J. GHYOOT, 3. J. RODTS, 4. C. DRUYVE, 5. F. GADEYNE,
6. E. HENDRICKX, 7. R. BOURGOIGNIE, 8. L. MOLLEMANS,
9. D. BAILLEUL, 10. H. DENOLF, 11. J. VANSLEMBROUCK
- 3e rij : 1. A. HEDDEBOUW, 3. Ch. ROELEN, 5. P. CARBON,
6. L. LONCKE, 7. G. BILLIET, 8. L. KOK, 9. A. BOVIT,
12. G. DEWITTE
- 4e rij : 1. E. HAECK, 2. J. HUYGHEBAERT, 3. M. VAN CRAEYNEST,
6. M. LAMBRECHT, 7. A. DAVID, 8. J. DESMET, 9. P. STOCKÉ
- 5e rij : 1. Fr. ASPESLAGH, 2. R. CASTELEYN, 3. M. BENS, 4. F. ABICHT,
5. N. ALBERECHT, 6. J. GYSELEN, 7. J. NOYEN,
8. M. DEWULF, 9. A. STEVENS

WIE KENT DE ANDERE GEZICHTEN ?

O.L.V. COLLEGE VOORBEREIDENDE AFDELING PLECHTIGE COMMUNIE - 1921

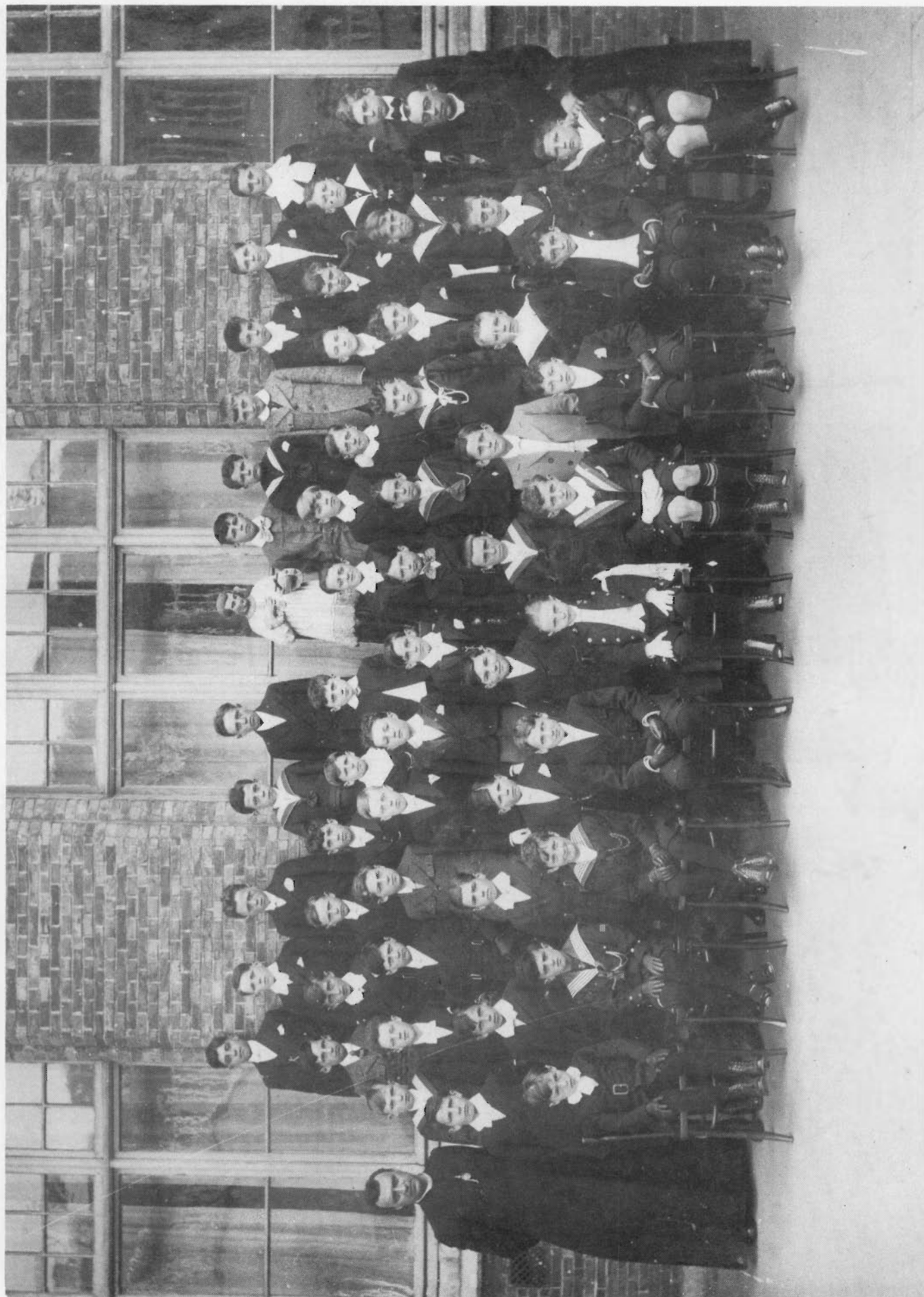

FOTO: Asaert-Pierloot

Alle dagen was er, het eerste half uur, catechismusles en 's namiddags van 16 tot 16u30 Gewijde (ook genoemd Heilige of Bijbelse) geschiedenis. Op school was er geen verplichte mis, zelfs de zondag niet. Er waren ook geen retraites. Die "dagen van genade" waren gereserveerd voor het Groot College. Wel werden er soms triduüms gehouden gepredikt door de beruchte Redemptoristen. Bij die gelegenheid kwam de hele schoolgemeenschap samen in de kapel. Maar dat alles is mij door het hoofd gewaaid. Lijfoefeningen, zoals lichamelijke opvoeding toen heette, had weinig om het lijf. Dat beperkte zich hoofdzakelijk tot wat stappen en lopen op de speelplaats en wat armgezwaai. Van zwemmen was er geen spraak omdat ook gedeeltelijk bloot taboe was. Ter gelegenheid van de Oostendse kermis gingen we soms naar een circusvertoning. Er werd schoolgeld geïnd (het jaar 1919-1920 bedroeg dat 7 ₣ per maand) en ook de boeken moesten (gedeeltelijk) bekostigd worden.

Op school heerste er beslist veel orde en tucht. Meester PROOT, schoolhoofd, hield daar de hand aan. Met onverzettelijkheid hanteerde hij op de speelplaats een nijldige bel. Bij het eerste gerinkel moesten we stilstaan en zwijgen, bij het tweede onze plaats innemen in de rij om naar de klas te gaan.

Wat deden we op de speelplaats? Lopen en springen: haasje over, verstopperij ("katsje duuk"). Vooral "arrivé", een spel met een (door een aftelliedje aangeduide) vangman die moest proberen anderen aan te tikken (vangen) voordat ze de overkant (van de speelplaats) bereikten (waar ze "arrivé" waren) en met de aangetikten de overblijvenden moest te pakken krijgen. Van "driekadee" ken ik de spelregels niet meer. Je moest (meen ik), met één arm op de rug, drie keer tegen de hand van een tegenstander slaan en weglopen voor dat hij je kon aanraken. Een vrij ruw nummertje was: "één, twee, drie, dikke vette Ciesen boembas!". Dat ging zo. Drie of meer jongens stonden gebogen achter en tegen elkaar, drie of meer anderen moesten op de rug van hun kameraden springen en er zich handhaven tot de laatste het refreintje: "één, twee, drie, enz." uitgekraaid had. Herhaaldelijk buitelde dat labiele boeltje onder gejoel (en niet altijd zonder pijn) tegen de stenen. We voetbalden ook, het liefst met een balletje, maar vaak met een gewoon stukje hout. Of we imiteerden sporthelden zoals Victor LINART, de Belgische stayerskampioen uit die tijd.

Soms werd de harmonie verstoord door een plots opduikend bakkeleitje. Zo herinner ik mij dat ik met R. REGISTER op de vuist ging. Door een lucky punch deed ik hem achterover tuimelen. Hij krabbelde recht om mij neer te bliksemen maar ik werd gered door de bel (van meester PROOT). Of een klasmakker bracht iets ongewoons of mysterieus mee. Zekere morgen trakteerde Rol. CASTEIN (zoon van een slager) ons op een vies ding. Plots rolde hij een stuk krantenpapier open en liet het zien: "da's de pies van een zwien!". Een schokkende anatomische les.

Niet geneigd tot buitensporigheden ging ik na de school gewoonlijk recht naar huis. In "den Iespit" (tussen de Nieuwpoortsesteenweg en de H. Hartkerk) en in de "Vielodrom" (aan de overzijde van de Nieuwpoortsesteenweg) had ik gelegenheid genoeg om te spelen en te ravotten. Ook in de hovingen achter de galerijen (ruim tien jaar vóór de bouw van het Thermenpaleis) konden we ons hartje ophalen. We liepen er, mekaar uitdagend, tientallen

rondjes, klauterden op de grote gesculpteerde leeuwen en vazen (er staan er nog enkele) of speelden verstoppertje tussen de wilde rozen waarvan de we bottels aten, onbewust van hun rijkdom aan vitamine C.

Toch is het dicht bij de school dat ik eens een spannend avontuurtje beleefd heb. Het moet in 1922 of 1923 geweest zijn. Al geruime tijd lagen op de westelijke oever van de derde "bassing" afgedankte ijzeren sluisdeuren te roesten. Enkele meters buiten het vieze water. Er kleefden nog mosselen aan, zeepokken, wier en onduidelijke zeeprodukten. Een opgedroogde smerige boel maar tempterend want de holten in die geraamten gaapten verlokkelijk. Aangepord door het voorbeeld van een paar onverschrokken kameraadjes, ben ik door die halfduistere stinkende sluisschachten gekropen, schuin naar beneden. Met kloppend hart, een beetje fier om mijn durf maar paniekerig : als die gedochten eens het water ingleden ! Gelukkig duurde dat tochtje naar die akelige onderwereld maar kort. Zo moeten de afschuwelijke poorten van de hel eruit zien, heb ik nadien gedacht. Hoe ik na die speleologische oefening in horizontale zin, thuis de klerencontrole doorstaan heb, weet ik niet meer.

Voor een literair lichtpunt in mijn herinneringen zorgde Willy VELGHE. Hij was de zoon van een zeeloods en dus welgesteld. Om zijn uitstekende uitslag in het vorig schooljaar (5de C 1921-1922) had hij als beloning - zo heb ik altijd begrepen - de volledige werken van H. CONSCIENCE gekregen. Een koninklijk geschenk in die tijd. Opnieuw mijn klasmakker geworden in de 7de was hij zo vriendelijk mij een groot aantal boeken van de man die ons volk leerde lezen, te lenen. Zo verslond ik dan : "De Leeuw van Vlaanderen", "Jacob van Artevelde", "Hlodwig en Clothildis", "Het Goudland", "De Koopman van Antwerpen", "Baas Gansendonck", "Een O te veel", "De arme Edelman", "De Plaag der dorpen", "De Gierigaard", e.a. Kritiekloos geraakte ik in de ban van het heroïsche, onderging ik de charme van het idyllische en kreeg meteen een letterkundig stortbad. Ik ben W. VELGHE daarvoor altijd dankbaar geweest.

In dat laatste jaar werd ik mijn status van "Collegeschieter" meer en meer bewust. Het besef groeide in mij dat ik tot een gemeenschap behoorde die belagers kende, nl. de "Natteneeschietters". Het scheen nodig te zijn die minderwaardigen af en toe duidelijk te maken dat het College in elk opzicht van een hogere kwaliteit was. Die solidariteit en die rivaliteit wilden zich het liefst uiten met doorslaande argumenten en zo werden nu en dan bendjes gevormd die bereid waren de heilige oorlog uit te vechten. Ik herinner mij dat we eens op een avond - het was al donker - na de studie door de E. Beernaertstraat langs het Leopoldpark trokken op zoek naar de gojim, de giaours, de ongelovige honden. Wij, de Moedsjaheddin uit die dagen, voelden ons sterk want in onze rangen stapte onze Jan Breydel mee : Gerard VAN EESSEN, een lange potige kerel, de zoon van een smid uit de Wellingtonstraat. Gelukkig zorgde Mars of Athena ervoor dat we nergens vijandelijke troepen troffen. Het is dus niet tot een Auseinandersetzung gekomen maar de afkeer voor alles wat met "de Nattenee" te maken had, bleef.

Uit mijn laatste jaar in het Klein College schiet mij nog een detail te binnen. In maart 1922 werd principaal Joz. DESMET (de latere pastoor deken van Oostende) - die we nooit te zien kregen - bevorderd tot inspecteur van het lager onderwijs. Hij werd vervangen door Hilaire TANGHE (1883-1947) die ik weldra,

in het Groot College, nader zou leren kennen. Tijdens het schooljaar 1922-1923 kregen wij zekere dag bezoek van de nieuwe big boss. Ik weet nog goed dat hij onze klas (het 7de studiejaar dus) "de retorica van het Klein College" noemde. We begrepen dat maar half maar voelden ons geflatteerd.

Aan de hand van de palmares van 31 juli 1923 overloop ik even de lijst van mijn klasgenoten die toen het 7de verlieten. Het zijn schimmen die de revue passeren. Met 13 van de 28 heb ik nog langere of kortere tijd contact gehad. Ernest JANS, Willy VELGHE, Charles CONSTANDT, Carlos VANDEN DRIESSCHE, Louis SNAUWAERT, Karel GALEYN, Jan QUATANNENS vond ik na de grote vakantie terug in de 6de Latijnse. Gingen naar de 6de handelsklasse : Remi PONJAERT, de later bekende regisseur Remi VAN DUYN (Oostende, 27.01.1910 - Saint-Tropez 16.05.1983), wiens zuster met Joris SARRACIJN trouwde. Raymond VOETEN, een goeie dikkerd, maar hartziek en vroeg gestorven (Oostende, 24.06.1909-17.04.1948), Louis COUCKE, altijd zo keurig verzorgd. Ach, waar is de tijd dat ik eens bij hem thuis met zijn meccano mocht spelen (Oostende, 15.06.1910-05.01.1968), Nestor ALBERECHT (Veurne, 16.05.1910), die blonde sloeber uit de Veld - pardon Peurquaetstraat. Hij heeft vroeg Oostende verlaten voor het Brusselse.

— Roland CASTELEIN (Oostende, 30.09.1910), gepensioneerd leraar H.T.I, hier al een paar keer vermeld. Waarschijnlijk ook Jules DESMET (Oostende, 04.02.1910). Hij woonde in het nu verkrottende hoekhuis Nieuwpoortsesteenweg - Dorpsstraat (Mariakerke) en heeft zich later als apotheker gevestigd in Roeselare. De 15 anderen zijn spoorloos uit mijn horizon verdwenen.

— Hier neem ik afscheid van 't klein College en van mijn lager onderwijs. Uit die tijd bewaar ik alleen prettige herinneringen. De korte teleurstelling bij de kennismaking met die school had tenslotte geen betekenis. Ook heeft het onderricht mij nooit ontmoedigd of afkerig van de lessen gemaakt.

Ik weet dat de schooltijd op zeer uiteenlopende manier ervaren wordt. De levensomstandigheden, de persoonlijkheid van de leerkracht, de ontvankelijkheid of kwetsbaarheid van de leerling zijn daarbij doorslaggevend. De bijzonder lezenswaardige "Bloemlezing", uitgegeven ter gelegenheid van de tentoonstelling "De lagere School in België van de middeleeuwen tot nu" (Brussel, A.S.L.K. galerij, oktober 1986 - januari 1987) geeft daar treffende illustraties van. Ik citeer hier twee tegengestelde voorbeelden.

Op ontroerende wijze uit Jean MERGEAI (°1927) zijn diepgevoelde bewondering en dankbaarheid voor de dorpsonderwijzer bij wie hij acht jaar lang tot een kritisch opmerker gevormd werd ("...Le maître nous répète que notre oeil doit toujours rester aigu, vigilant...rester attentif au spectacle de l'univers... l'intelligence a pour devoir de toujours poser des questions" - cf. Bloemlezing, p. 321-322, fragment uit : Du Temps de ma Maison, 1966).

Daartegenover staat de smartelijke bekentenis van de overgevoelige N.E. FONTEYNE die, getraumatiseerd door de school, zich alleen negatief erover uitlaat. Vernederd en bespot heeft hij in de school het leed geleerd. Ze heeft hem niet verrijkt. Levensschoonheid of kindergeluk heeft hij er niet gevonden. Ze heeft hem enkel de eerste bitterheid doen kennen en een minderwaardigheidscomplex gegeven. (cf. Bloemlezing p. 289-291, fragmenten uit "Kinderjaren", 1938).

Dat ik al die jaren van mijn lager onderwijs graag schoolgegaan heb, dat ik geen echte problemen gekend en mij gelukkig heb gevoeld, kwam misschien ook door het feit dat mijn kritische zin niet genoeg ontwikkeld was. Mijn zgn. humaniorastudiën die nu volgden in het Groot College zouden daar verandering in brengen.

Januari 1988

VEILING 1989

Op donderdag 26 januari 1989 gaat de jaarlijkse Veiling van De Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø ø

LIDGELD 1989

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring DE PLATE is voor 1989 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 ₣
Steunend lid :	500 ₣
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 ₣

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 24 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Let op : gezien de stijgende kosten van port en fotoreproductie zagen wij ons verplicht de bijdrage van de aangesloten leden dit jaar op 400 ₣ te brengen (besluit van de Gewone Statutaire vergadering van 4 juni 1988).

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "HET LEOPOLDSPARK" gekozen.

In de mate van het mogelijke zal de kalender meegestuurd worden met het decembernummer van het tijdschrift.

Jean Pierre Falise
Penningmeester

THEMATENTOONSTELLING

Tot en met 7 januari 1989 loopt in ons museum de thematentoonstelling "Penningen en vlaggen van Oostendse vereniging".

Deze tentoonstelling werd samengesteld uit de rijke verzameling van de heer LIETARD aangevuld met medailles en penningen uit de verzameling van De Plate zelf.

Enkele vaandels (verzameling De Plate) die betrekking hebben op deze verenigingen zijn eveneens tentoongesteld.

HOE UITGESTREKT WAS MARIAKERKE IN 1559 ?

door J.B. DREESEN

In een vorige bijdrage behandelden wij de uitgestrektheid van Sinte-Catharina-West (1) 25 jaar voor de Grote Vloeiing van 1584.

Wij haalden, pro memorie, ook de drie "Beginnen" (2) aan waaruit op dat ogenblik SINTE-MARIEKERKE (het huidige Mariakerke) bestond.

In het kader van een betere kennis van de omgeving van Oostende voor het Beleg van 1601-1604, loont het de moeite hier nader op in te gaan. Sinte-Mariakerke behoorde in 1559 integraal tot 's Heerwoutermansambacht en bestond uit het 31ste, 32ste en 33ste Begin, die ten noorden van Sinte-Catharina-West lagen.

Net als in onze bijdrage over Sinte-Catharina-West halen we ook voor Sinte-Mariakerke de volledige inleiding aan, voor elk van die beginnen, zoals die in de Ommeloper van 's Heerwoutermansambacht van 1559 verwoord werd.

Txxxi(st)e Be(ghin) Sinte Mariakerke oost (3)

Beghinnende noordtwaert over vanden voors(eide) sticke noordt over testereepvlietkin tusschen testereepvlietkin ande zuudts(yde) den dyckersgracht ende de dune al an de noordts(yde), metten westhende ande cleene zydelinghe jeghens tgheschet vanden ambochte, ende metten oosthende ande groote sluisvliet, metten noordtoosth(ende)r an sheerwoutermanssluus, ende es thouc(x)kin daer de kercke ende tdorp van sinte Mariakercke in staen.

Somma 177 gemeten 2 lynen 90 roeden.

Txxxii(st)e Be(ghin) Sinte Mariakerke oost theyllandt

Beghinnende oostwaert over vanden laetsten voors(eide) p(er)cheelen oostwaert over den grooten sluisvliet, tusschen den dyckersgracht jeghens den zeedyck ande noordtzyde den sluisvliet ande zuudth(ende) ende ant oosth(ende)e metten westhende ande zydelinghen, metten noordtwesth(ende)r an sheerwoutermans sluus ende es tbeloop daer tambocht huus ende twerchhuus van sheerwoutermans ambocht in staen gheheeten theylandt.

Somma 42 gemeten 16 roeden.

Txxxiii(st)e Be(ghin) Sinte Mariakerke oost De poorth(ou)c

Beghinnende oostwaert over vanden voors(eide) sticke oostwaert over den houden sluisvliet, tusschen den dyckersgracht jeghens de zeedyck ende de dune al ande noordtzyde den oude oostenschen waterganck ande zuudtzyde ende zom andt oosthende metten westh(ende)r anden sluisvliet ende heet den poorthouck.

Somma 36 gemeten 31 roeden.

De totale oppervlakte van Sinte-Mariakerke bedroeg dus :

177 gem. 2 lyn. 90 roed. + 42 gem. 16 roed. + 36 gem. 31 roed. = 256 gemeten en 37 geroeden of afgerond 256 gemeten.

Vergeleken met het grondgebied van Sinte-Catharina-West (1841 gemeten) is dit een kleine oppervlakte.

We moeten echter rekening houden met het landverlies dat Sinte-Mariakerke leed in de eeuwen voordien.

Een benaderend idee daarvan krijgen we als we het landverlies aan de kust nagaan op de vermindering van belasting, bepaald in het TRANSPORT van 1408 (4) door verliezen aan de zee, door het tolmzand (5) en door de bedijking. In een van de Charters (6) verzameld door GILLIODTS-VAN SEVEREN lezen we : "Dans le sher Woutermans ambacht à l'ouest d'Ostende jusqu'au Camerlinx 300 mesures qui ont été emprises pour les digues" (vertaling : In sheer Woutermans ambacht, ten westen van Oostende tot aan het Camerlinx ambacht 300 gemeten die gebruikt werden door de bedijking).

Vermits het hieraan voorafgaande TRANSPORT van 1309 dateert kunnen we dit verlies situeren in een periode van 100 jaar.

Indien we de "beginnen" die west van Oostende, tussen de Havenvliet en de grens van Camerlinckx ambacht liggen en die aan de duinen grenzen, naar hun oppervlakten samentellen

31ste begin	178 gemeten	Sinte Mariekerke
32ste begin	42 gemeten	Sinte Mariekerke
33ste begin	36 gemeten	Sinte Mariekerke
36ste begin	182 gemeten	Sinte Catharina-West
37ste begin	68 gemeten	Westschependom van Oostende

krijgen we een totaal van 506 gemeten (afgerond 500). Dit is 2/3de meer dan het in een eeuw verloren gegaan gebied (300 gemeten). Indien wij een lijn trekken van een punt ten zuiden van de kerk van Sinte Mariekerke (iets ten noorden van de snijding van het Terspreepvlietken en de Cleene Zydellinghe) tot aan het punt waar de Havenvliet zich aftakt van de Oostendse Watergang, dan krijgen we een rechte lijn die bij benadering de zuidgrens vormt van de voornoemde 31ste, 32ste, 33ste, 36ste en 37ste beginnen. Trekken we een lijn, ten noorden van de kerk van Sinte Mariekerke langs de dijk en de dijkergracht achter de duinen, naar Oostende, dan krijgen wij bij benadering de noordergrens van dit gebied.

Volgens de foutentheorie van GAUSS compenseren de stukken boven en beneden de zuid- en noordgrens van het stuk elkaar in grote mate.

De Cleene Zydellinghe vormt de westzijde en de Havenvliet de oostzijde van dit gebied dat bij benadering 500 gemeten (506) groot is. Dit gebied vormt een liggende trapezium waarvan Sinte Mariekerke en Oostende (de Havenvliet) de kleine zijden zijn. Dit gebied is 2/3de groter dan het gebied dat tussen het TRANSPORT van 1309 en dat van 1408 verloren ging (300 gemeten).

Vormen wij aan de noordkant van dit gebied een trapezium waarvan de kleine zijden 2/3de kleiner zijn dan die van het zojuist beschreven gebied, dan is dat ongeveer de grootte van het stuk dat in honderd jaar verloren ging. Getekend op de noordkant van het eerste trapezium, loopt de noordkant ervan ter hoogte van de zee kant voor de duinen. Het aldus omschreven gebied geeft ons een idee van de landverliezen in 100 jaar (7).

De vergelijking en de verhouding is niet volledig juist. Normaal zouden we ook nog rekening moeten houden met de landverliezen tussen 1408 en 1560, datum waarop de kaart getekend werd. Bij gebrek aan parameters is dit echter voorlopig onmogelijk te bepalen.

Op basis van bovenstaande mogen wij veronderstellen dat de grens van Sinte Mariekerke, honderd jaar vroeger, lag waar op de kaart van 1560 de grens van hoog en laag water lag.

De basis van deze kaart is een reproductie van de kaart van POURBUS (1560) naar "le Chevalier BARSHARDT" 1877.

De iets donkere beginnen ,genummerd met omrande romeinse cijfers geven het grondgebied aan van Sinte-Catharina-West.

XXXVII ste Begin
Westschependom van Oostende

XXXI ste Begin

XXXIIste Begin

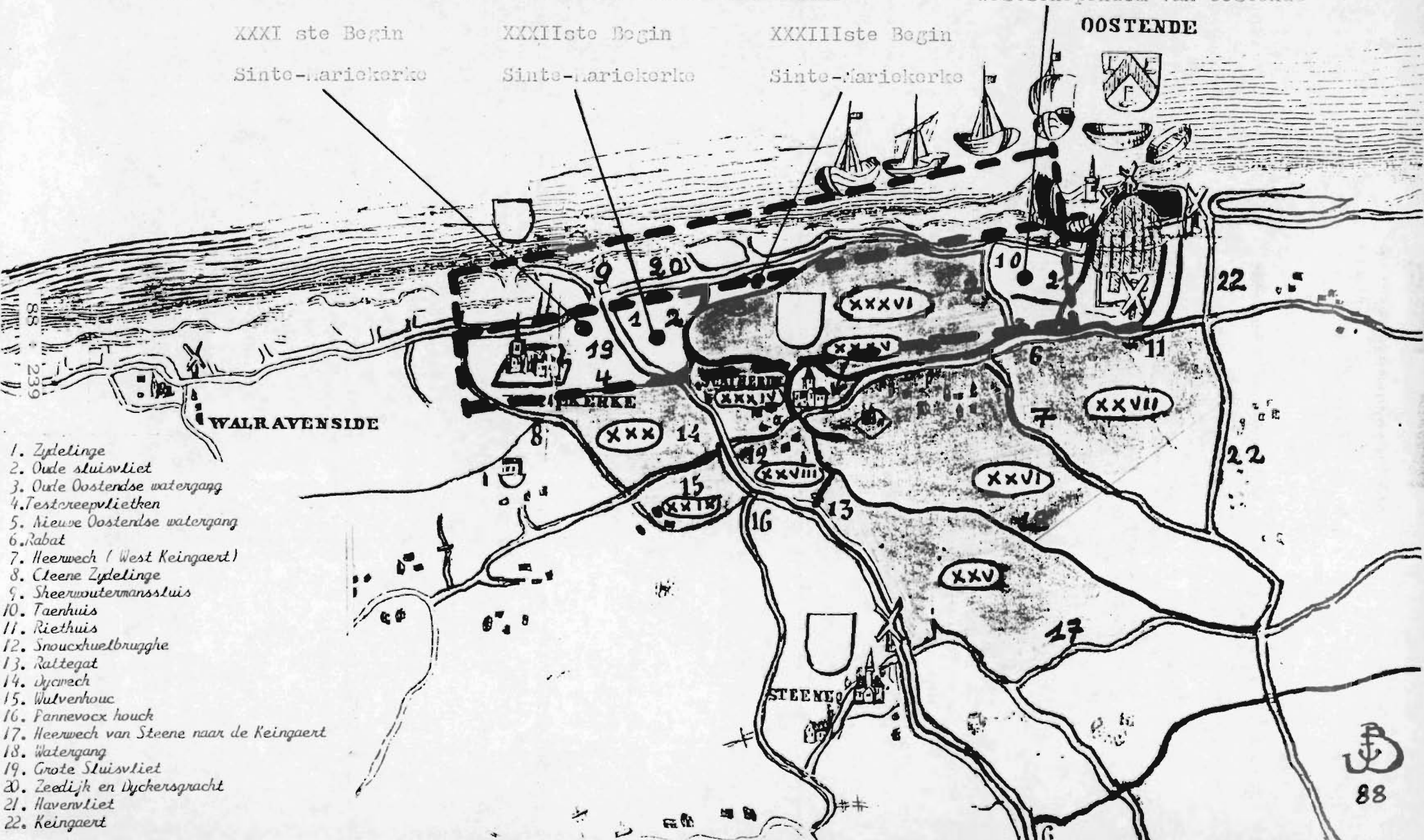
XXXIIIste Begin

OOSTENDE

Sinte-Mariakerke

Sinte-Mariakerke

Sinte-Mariakerke

1. Zydelinge
2. Oude sluisvliet
3. Oude Oostendse watergang
4. Testcreepvlietken
5. Nieuwe Oostendse watergang
6. Rabat
7. Heerwech (West Keingaert)
8. Cleene Zydelinge
9. Sheerwoutermanssluis
10. Faenhuis
11. Riethuis
12. Snoucshuelbrugge
13. Rallegat
14. Dycnech
15. Wulvenhouc
16. Pannevoxc houc
17. Heerwech van Steene naar de Keingaert
18. Watergang
19. Grote Sluisvliet
20. Zeedijk en Dychersgracht
21. Havenvliet
22. Keingaert

Sinte Mariekerke verloor aldus in 100 jaar meer dan de helft van zijn grondgebied.

- (1) Tijdschrift De Plate oktober 1988. J.B. DREESEN. Sinte Catharina-West.
- (2) De omlopers omschrijven alle percelen van een waterschap en groeperen deze in "blokken". De grenzen van een blok, bestaande uit wegen, watergangen en/of dijken, worden aan het hoofd van een groep percelen uitvoerig omschreven, waarbij de aanhef onveranderlijk luidt "Dit beghint...". In de oudste ommlopers zijn deze blokken genummerd in margine zodat de gewoonte ontstond een bepaalde groep percelen met een rangnummer aan te duiden. Onder invloed van de eerste woorden der omschrijving sprak men toen van het zoveelste "beghin". Naar E. GOTTSCHALCK.
- (3) Dit moet, lettende op de verdere aanduidingen in de tekst, waarschijnlijk SINTE MARIEKERKE WEST zijn.
- (4) TRANSPORTEN, voornamelijk van 1309 en 1408. De verordeningen waarmee de overheid eenieders aandeel in de zg. grondbelasting bepaalde.
- (5) Tolmzand = stuifzand of stuifduinen.
- (6) GILLIODTS-VAN SEVEREN. Inventaire de chartres IV. 2 septembre Brughe up ten andren dach van september int jaer cccc ende acht.
- (7) Zie kaart in bijlage.

'T KIND MOET EEN NAAM HEBBEN
OF NAAMGEVING TE OOSTENDE 1800-1988 (deel 2)

door Norbert HOSTYN

1925

Zo'n 7 jaar na W.O. I en in volle interbellum. We noteerden systematisch alle 1ste voornamen in het register der geboorten, en wel vanaf de index op familienamen. We beperkten ons tot de letters A tot De Gryse.

Dit leverde ons 226 personen op. Genoeg om ook hier de trends te zien. Bij de jongens scoren Roger, Roland, Fernand en Georges het hoogst. Bij de meisjes houdt Marie hardnekkig stand. Daarnaast waren er nogal wat Simonnes, Denise's en Georgette's.

JONGENS (OP 123 VOORNAMEN)

Roger : 12	Julien : 2
Roland : 7	Michel : 2
Fernand : 6	Omer : 2
Georges : 6	Oscar : 2
André/Andries : 5	Raymond : 2
Emiel : 4	Auguste : 1
Robert : 4	Dieudonné : 1
Willy : 4	Edgard : 1
Albert : 3	Etienne : 1
François : 3	Eugeen : 1
Henri : 3	Frédéric : 1
Jean : 3	Florent : 1
Louis/Ludovicus : 3	Gaspard : 1

Marcel : 3	Gustave : 1
Maurice : 3	Herman : 1
Petrus/Pierre : 3	Hugo : 1
Alfons : 2	Laurent : 1
Arthur : 2	Leontius : 1
Edouard : 2	Paulus : 1
Gabriël : 2	Philippe : 1
Gilbert : 2	René : 1
Hubert : 2	Simon : 1
Jacques : 2	Theodorus : 1
Joseph : 2	Theophiel : 1
	Walter : 1

MEISJES (OP 103 NAMEN)

Simonne : 9	Christina : 1
Marie : 8	Damienne : 1
Denise : 4	Diana : 1
Georgette : 4	Elise : 1
Germaine : 3	Emma : 1
Joanna : 3	Ester : 1
Liliane : 3	Eugenia : 1
Yolande : 3	Françoise : 1
Alice : 2	Gabrielle : 1
Bertha : 2	Heather : 1
Elisabeth : 2	Irène : 1
Elza : 2	Jeanne : 1
Jacqueline : 2	Jenny : 1
Josine : 2	Laure : 1
Lucienne : 2	Lea : 1
Madeleine : 2	Leopoldine : 1
Martha : 2	Ludwina : 1
Odette : 2	Lydie : 1
Rachel : 2	Noëla : 1
Renée : 2	Nora : 1
Rosa : 2	Marguerite : 1
Victoire : 2	Mariette : 1
Yvonne : 2	Nelly : 1
Adrianna : 1	Paula : 1
Agnes : 1	Régina : 1
Aline : 1	Rosette : 1
Angèle : 1	Rosina : 1
Anna : 1	Solange : 1
Annette : 1	Suzanne : 1
Céline : 1	

IN DIT NUMMER

blz. 213 : J.B. DREESEN : Een Oostendenaar publiceert in Limburg.

blz. 214 : F. COOPMAN : En nog oude reglementen.

blz. 215 : G. BILLIET : Mijn eerste schooljaren.

blz. 237 : J.B. DREESEN : Hoe uitgestrekt was Mariakerke in 1559 ?

blz. 240 : N. HOSTYN : 't Kind moet een naam hebben of naamgeving te Oostende 1800-1988 (deel 2).

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

ENSOR HAEGHEMAN & CIE
N° 1, RUE DE FLANDRE. EN FACE DE L'HOTEL DE FLANDRE.
OSTENDE.
MAGASIN DE COQUILLAGES EN GROS ET EN DÉTAIL,
FLEURS PARFUMÉES EN COQUILLES.
VASES DE CHINE, CORAUX DE NAPLES
BIJOUTERIES D'ALGER, DE TUNIS,
CONSTANTINOPLÉ, etc.   CORRESPONDANCE ET AGENCE DI-
RECTES AVEC SINGAPORE, HONG-KONG
MATANZAS, NASSAU, etc.
SUCCURSALE DIGUE DE MER, N° 1,
BLANKENBERGHE.
Anvers, Imp. veuve De Backer, rue Zirk.

IM NAMEN DES REICHSSTATTHALTERS IN WIEN

BEEHRT SICH DIE ALBERTINA ZUR

ERÖFFNUNG DER AUSSTELLUNG
DAS GRAPHISCHE WERK JAMES ENSORS

AM MONTAG, DEM 28. SEPTEMBER 1942, UM 11 UHR

IN DEN RAUMEN DER ALBERTINA, I., AUGUSTINERBASTEI 6, EINZULADEN

DER DIREKTOR
A. REICHEL

Die Einladung gilt am Eröffnungstage für 2 Personen

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.F. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 17 Nr. 12 - december 1988

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

DECEMBER - ACTIVITEITEN

A. Voor onze eerste decemberactiviteit op vrijdag 9 december 1988 om 19 uur in het Koninginnehof verwijzen wij naar de aankondiging in het novemhernummer van ons tijdschrift. Het gaat hier over het jaarlijks souper met een krans van volkssliederen van Oostende en de Kust, gevolgd door een dansavond.

B. TWEEDE DECEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat

op donderdag 15 december 1988 om 20u30

in de conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6.

Onderwerp : DE OOSTENDSE GUINEAVAART (1715-1719)

De spreker : de heer Jan PARMENTIER, licentiaat in de geschiedenis

In deze lezing licht de heer PARMENTIER een stukje onontgonnen koloniale geschiedenis toe. De Guineavaart was immers niet zo groots opgezet, slechts drie expedities, en allesbehalve succesvol in vergelijking tot de Oost-Indiëvaart.

Deze expedities kaderden in de Oost-Indië trafiek omdat het dezelfde initiatiefnemers waren, alhoewel het Oostendse aandeel sterker vertegenwoordigd was (vnl. P.F. WOELAERTS en Jan de SCHONAMILLE).

We beschrijven voornamelijk de financiële (de geldschietters), de maritieme (de schepen, de uitrusting, de bemanning) en de commerciële (heenlading) aspecten om deze ondernemingen op te zetten. Uitgebreid belichten we dan het reisverloop, de handelsactiviteiten en de moeilijkheden met de Hollanders en de piraten. Vooral de conflicten met de Hollandse W.I.C. gaven aanleiding tot wederzijdse confiscaties van schepen en sleepten aan tot 1732. Deze moeilijkheden noopten de Zuidnederlandse handelaars zich te beperken tot onrechtstreekse handel op Guinea via Zeeland en Frankrijk.

Zoals u ziet eens te meer een fijnstelling op een van de ongekende aspecten van onze maritieme geschiedenis. De heer PARMENTIER kennen wij als een uitstekend conferencier die over een uitgebreide kennis over onze vroeg-koloniale geschiedenis

beschikt. Eens te meer het neusje van de zalm dat u als rechtgeaard Oostendenaar niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet leden van harte welkom. Men zegge het voort.

ONZE EERSTE ACTIVITEIT IN JANUARI 1988

Wij nodigen u nu reeds uit tot een wandelvoordracht op

ZONDAG 8 JANUARI 1989 OM 10u30

in het museum voor Schone Kunsten, Feest- en Cultuurpaleis, 2de verdieping, Wapenplein, Oostende, onder leiding van de heer Norbert HOSTYN, bestuurslid en stadsconservator, voor een bezoek aan de tentoonstelling

GUST MICHIELS

ceramiek
steensculpturen
schilderijen
grafiek

Ons geacht medelid, vriend en kunstenaar Gust MICHIELS werd onlangs vijfenzestig. Hij heeft er 40 jaar (1947-1987) kunstenaarsschap opzitten, maar denkt bijlange nog niet aan stoppen. Deze tentoonstelling is dan ook geen eigenlijke retrospectieve maar een blijk van de kracht, het vermogen en de inspiratie die Gust MICHIELS aan zijn vijfenzestigste nog kan tentoon spreiden.

Gedurende de rondleiding zal de kunstenaar zelf en de heer Norbert HOSTYN ons inleiden tot de tentoongestelde werken.

De toegang is vrij en kosteloos, ook voor niet leden. Noteer het nu reeds in uw agenda.

J.B. DREESEN

UNIEKE PRENTKAARTENTENTONSTELLING

Een prentkaartententoonstelling met als thema's "KUSTTRAM, SPOOR EN LUCHTVAART" en "MARIAKERKE en RAVERSIJDE" grijpt plaats in het lokaal van het

Hotel Duinroos, Dorpstraat te Mariakerke

op 10, 11 en 12 december van 9 u tot 20 u

Deze unieke verzameling is samengesteld door ons lid Willy PIETERS. Vrije toegang.

Omer VILAIN

BENOEMING

Zopas vernemen wij de benoeming van ons lid, de heer Raymond BOUCKENOOGHE, tot vice-consul van Guatemala.

Onze hartelijkste gelukwensen !

A. VAN ISEGHEM
Voorzitter

"MONS PIETATIS / MONS CARITATIS"

DE "BERG VAN BARMHARTIGHEID" : BETEKENIS EN ROL TE OOSTENDE

door J.G. DE BROUWERE

In het frans : Mont de piété en Mont de charité. Die benamingen sluiten misverstand uit. In het nederlands heten ze beide "Berg van Barmhartigheid". Dit kan wél tot verwarring leiden.

De eerste berg, "Mont de piété" (later Berg van Barmhartigheid, en nog later Bank van Lening of Leenbank) is wel het bekendste van beide instituten. Het is namelijk het "pandjeshuis", in de Oostendse volksmond echter de "woeker" genaamd. In de opvatting van onze voorouders was die instelling echter een soort bureau van weldadigheid. Het is bekend, dat de Oostendse Berg van Barmhartigheid heringericht werd bij Koninklijk Besluit van 31 oktober 1826, maar pas op 18 februari 1829 door de Stadsregering van een reglement werd voorzien, en definitief werkzaam was vanaf 1831.

De tweede berg, "Mont de charité", is iets helemaal anders. De bedoeling is niet meer de levenden te helpen, maar wel de doden fatsoenlijk te begraven, - de arme doden nl. In het begin was die berg een broederschap, op 02 september 1761 gesticht door de toenmalige Deken van Oostende, Emmanuel DA GAMBA, - maar onder de benaming Mons Calvariae, Kalvarieberg. Het is deze confrérie die de Kalvarie liet oprichten, die nu nog aan de voet van de Peperbusse bestaat. De confrérieleden voorzagen dat monument met een epitaphium voor DA GAMBA.

Op 14 februari 1810 werd de broederschap gelaïciseerd. De Municipaliteit organiseerde die nu tot "eene Commissie onder de naam van Berg van Barmhartigheid, die alleenlijk tot doel zal hebben het doen begraven van behoeftigen, die binnen deze Stad zullen komen te overlijden".

In 1828 kwam een reorganisatie. Op 16 juni 1828 keurde het Bestuur van de Gods- en Wezenhuizen een nieuw reglement goed. Er zou nu een Commissie komen, bestaande uit vier leden, benoemd door de verenigde Besturen van de Gods- en Wezenhuizen enerzijds en van Weldadigheid anderzijds. Burgemeester Jan Baptist SERRUYS keurde het nieuwe reglement goed op 19 juni 1828, mits een aanpassing. De Gedeputeerde Staten van de Provincie West-Vlaanderen van hun kant, hechtten er hun goedkeuring aan op 17 juli 1828. De aanpassing was, dat de genaamde Verenigde Besturen een voordrachtenlijst zouden voorleggen, en dat de gemeenteraad (toen was dat de Regering) de leden zou aanstellen.

Het geheel ziet er uit als een uitvaartverzekering. Wie inschreef betaalde een contributie van 5 centen (tien centiem) per maand en per familie, bij inschrijving echter 1,20 Fr plus de maandelijksse bijdrage. Maar niet ingeschreven behoeftigen genoten, principieel, van dezelfde voordelen.

Kleine wijzigingen werden op 1 januari 1849 aangebracht : de maandelijksse bijdrage zou voortaan 12 centiem bedragen, en het inschrijvingsgeld 2,-- Fr. Voorts moest de Commissie een "knaap" in dienst nemen, die "voor de bidderij van een convooidienst niet hoger (zal) mogen eischen dan vijf franken, en wel minder, en voor de onbejarigen niet meer dan twee franken". Op 01 januari 1854 werd het loon van de "messenger" vastgesteld op 12,-- Fr per maand, én een jaarlijkse gratificatie van 20,-- tot 30,-- Fr.

De knaap had dus geen casueel meer, maar een vaste jaarlijkse vergoeding van 174,-- Fr maximaal.

De Knaap, die verantwoordelijk was voor het materiaal, moest elke morgen naar de Burgerlijke Stand gaan, om navraag te doen, of er overlijdens van behoeftigen waren, en daar eventueel de nodige formaliteiten vervullen. Hij kon dus lezen en schrijven.

Toen de Berg van Barmhartigheid/Mont de charité op 02 september 1861 zijn eeuwfeest vierde, bestond het uit één voorzitter, vier leden-omhalers (membres-quêteurs) en één secretaris-penningmeester. De leden-omhalers moesten om de drie maand in stad rondgaan, en dan de meewaardigheid van de medeburgers zodanig verwekken, dat ze voor de Berg geld gaven. Die omhalingen brachten jaarlijks tussen de 2.000 en 3.000 Fr op.

Maar hoe gebeurden die uitvaarten dan wel ? Met de Kerkfabriek werd op 08 oktober 1810 overeengekomen, dat die uitvaarten met een Mis om 8 uur 's morgens zouden plaats vinden, en dat Mis en uitvaart samen 10,05 Fr zouden kosten. Op 22 november 1822 werd de prijs tot 11,41 Fr opgevoerd, maar er werd nu bepaald, dat "le convoi se fera par MM. le Curé et deux Vicaires, sacristain et trois chantres". Eén klasse, één uitvaart om acht uur in de morgen ! De lijkst werd op een berrie door vier dragers getorst, én voorafgegaan door een banierdrager in uniform. Op 01 januari 1852 werd besloten de dragers door een "corbillard" te vervangen : een lijkwagen, vanwege de afstand tot aan het nieuw kerkhof (daar waar nu het Prinses Clementinaplein gelegen is).

De jaarlijkse afrekening van de Mont de charité moest bij de Verenigde Besturen van Gods- en Wezenhuizen en van Weldadigheid worden ingediend, en door de Gemeenteraad worden goedgekeurd. De goedkeuring wordt in het "Bulletin administratif de la Ville d'Ostende" gepubliceerd, - maar voor het laatst in 1866. Wat niet belet, dat het Almanach du commerce et de l'industrie de la Ville d'Ostende, Quatrième année, rédigé et publié par Aug. STRACKE, 1892-1893 (Oostende, Typo-lithographie de l'Hôtel d'Allemagne, 1892), op zijn blz 40 de leden van de Commissie opsomt, onder de rubriek "Etablissement de Bienfaisance".

Er bestaat in het Fonds Ostendiana van de Stedelijke bibliotheek een goed boekje over de Mons Caritatis : Notice sur le Mont de charité à Ostende. Oostende, Cazeau-Mechelare, (1867 ?), vermeld in Vanderjeugd onder nr 465. De registers van beraadslagingen van het Bestuur van Gods- en Wezenhuizen worden bewaard in het archief van het "Documentatiecentrum voor Familiekunde" te Oostende.

WENSKAARTEN

De uitgeverij EREL brengt naar jaarlijkse traditie een reeks wenskaarten voor het eindejaar op de markt. De onderwerpen zijn gezichten op het Oostende van toen : prijs 30 Fr/stuk.

Deze wenskaarten, alsook deze die in de voorbije jaren gepubliceerd werden (in totaal een 30-tal onderwerpen), zijn te koop in de uitgeverij EREL, Sint-Sebastiaanstraat en aan de balie van het Heemmuseum.

door J.B. DREESEN

De slechting of doorsnijding van de oostduinen - en meegaande de Bredenedijk - destijds de "coupure", ook nog "le trou" en in latere oorkonden de "vloeiing" geheten was een zeer belangrijk feit in de geschiedenis van Oostende.

Ze greep plaats in 1584, bracht de Geule teweeg en lag aan de basis van het ontstaan van de huidige haven.

Er zijn weinig auteurs die de Vloeiing van 1584 vermelden. VAN METEREN en BOWENS vermelden het feit als zodanig zonder opgave van een jaartal. VLIETINCK vermeld het gebeuren uitvoerig en geeft als jaartal 1584 op (1).

De bedoeling van deze bijdrage is een overzicht te geven van de, tot nog toe gekende, gegevens met betrekking tot deze gebeurtenis.

Voorafgaandelijk plaatsen wij het gebeuren in een kader "naar plaats" en "naar omstandigheden".

"Naar plaats" heeft betrekking op twee historisch geografische aspecten.

In de ontstaansgeschiedenis van Oostende is er spraak van het oostelijk uiteinde van een langgerekt schorreneiland TESTEREP (later ook TERSPREEP genoemd). Dit eiland was van het vasteland gescheiden door een brede kreek die vanuit de Ijzer, in noordoostelijke richting en parallel met de kustlijn, diep in het binnenland drong en tussen Oostende en Bredene opnieuw de open zee bereikte (2).

De monding van deze kreek vereenzelvdigden wij in een vorige bijdrage met de LEET, de waterloop die zich aan de zuidkant van het oude Oostende bevond (3).

Deze kreekmonding kreeg de tijd niet volledig te verlanden want ze werd omstreeks 1200, of iets voordien, van de zee afgesloten met een dijk waarmee de zeekant van het oude Oostende beschermd werd (4).

Deze, afgesloten, kreek vormde ten zuiden van de stad een laagte waarin, in 1445, de eerste Oostendse haven werd gegraven (5).

De afgedamde monding werd achteraf gedeeltelijk gebruikt om er een sas te graven dat dienstig was als spuikom voor de binnenhaven (6). De dijk op deze plaats, ter hoogte van een kleine woonkern BLUTSYDE, bleef in de daaropvolgende eeuwen een zorgenkind dat regelmatig extra zorg vroeg (7).

Dit zou de plaats worden waar de Staatsen, in 1584, de duinen zouden "slechten of kraken", om hierdoor de zee toegang te geven tot het binnenland om van Oostende als het ware een eiland te maken (8).

"Naar omstandigheden" heeft betrekking op het politiek-militair klimaat van dat ogenblik.

Deze periode werd in onze streken gekenmerkt door een harde godsdienststrijd tussen Filips II en de Calvinisten. Vanaf 1568 maakten de Calvinisten zich meester van een groot deel van de Zuidelijke Nederlanden. De hertog van Parma trachtte vanaf 1581 de monarchie in de Nederlanden te redden. In een snel tempo wist hij in de Zuidelijke Nederlanden de ene stad na de andere te bedwingen.

In hun verdediging brachten de Staatsen het primitiefste hulpmiddel in het spel, de kunstmatige inundatie. In 1583 werden stelselmatig, in gans Kustvlaanderen, een reeks dijken doorgestoken waardoor uitgestrekte delen van het land onder water kwamen te staan (9).

Het doorsteken van de dijk en het afslechten of kraken van de duinen aan de oostkant van Oostende, moet dan ook gezien worden in het kader van een hele reeks soortgelijke operaties in gans Kustvlaanderen. Dat het gebeuren te Oostende minder aandacht kreeg vanwege de auteurs uit die tijd is waarschijnlijk te wijten aan het eerder geringe effect van deze ingreep in het beginstadium. Het is slechts na een tweede doorsteking, in 1601, ten westen van de stad, en de daarop volgende driejarige belegering (1601-1604), dat de ganse operatie aan belang ging winnen.

Chronologisch overzicht van de bijzonderste punten van het gebeuren.

1583. De Staatsen steken de dijken door te Blankenberge, te Sluis en op andere plaatsen in het Vrije. Zij doen ook een poging om de Bredenedijk te Oostende door te steken maar worden hierin verhinderd door de troepen van de Prins van CHIMAY (10).

1584. De Staatsen steken de dijk aan de oostkant van de stad en slechten er de duinen af. Het bewijs van het jaartal wordt gegeven door een vijftal vermeldingen op kaarten uit 1725, 1776 en 1789 (11).

Op de vraag, in welke periode van het jaar dit gebeurde, kan aangehaald worden dat er omstreeks 1 oktober 1584 zeer onstuimig weer was op de Schelde en bij de hoge vloed de stad Hulst groot gevaar liep. De inwoners wisten, met veel moeite, het water buiten de stad te houden (12).

Storm en springtij zijn, en waren het toen ook, de meest geschikte omstandigheden om een dijk door te steken, indien het in de bedoeling ligt het hinterland onder water te zetten. Slecht weer op de Schelde geeft logischer wijze ook slecht weer op onze kust.

Tussen 1584 en 1589. Een plan van Oostende uit de "British Library" geeft een beeld van het inbraakgebied ten oosten van de stad dat vooralsnog zeer gering van omvang is. Het plan draagt geen ander jaartal dan de, in potlood aangebrachte, aanduiding 1590 die achteraf op het origineel werd aangebracht. Deze aanduiding kan niet juist zijn want een ander plan uit hetzelfde bezit, met jaaraanduiding 1590, geeft een heel ander beeld van de omgeving van de stad (13).

1585. In november 1585 zijn er enkele verslagen van storm en hoge tijd in Vlaanderen, Oost-Zeeland en Zuid-Holland (14).

1586. In een schrijven aan Aarshertog ALBRECHT rapporteerde Seignieur DE LA MOTTE... "...que les vents et les hautes marées ont, depuis que je vous ait rendu visite, relargy et emporté la digue que les enemy d'Ostende ont fait du coté de Blankenberghe de 250 pieds, et au milieu du trou à bass mer y demeure trois pieds et demi d'eaux, large environs de soixante dix pieds.... enz" (15).

1587. In twee brieven van Ch. d'ARENBERG aan Alexander FARNESE (25/8 en 17/10 van 1587) is er sprake van de Coupure (de plaats van de inbraak) te Oostende en de noodzaak om er een fort te bouwen (16).

Waarschijnlijk zag d'ARENBERG op dat ogenblik reeds in dat er gevaar bestond dat de Staatsen, de zich uitbreidende, Geul als haven zouden gaan gebruiken.

1590. Een ander plan uit de "British Library" duidelijk getekend 1590, geeft een beeld van de Geule en haar vertakkingen ten oosten en ten zuiden van de stad (17).
1593. Nog een ander plan uit de "British Library", duidelijk getekend 1593 geeft, net als het voorgaande plan, een beeld van de Geule en haar vertakkingen ten oosten en ten zuiden van de stad. Al de waterlopen zijn breder geworden (18).
1593. Omstreeks 24 november 1593 laat de Engelse Gouverneur van Oostende de dijk ten westen van de stad doorsteken om na te gaan hoe diep het land bij een militaire inundatie onder water kwam te staan (19).
1594. Door een hoge vloed in 1594 liep de stad, als gevolg van het doorsteken van de dijk in november van het jaar voordien, veel schade op. Waarschijnlijk werd de dijk na dit gebeuren terug gedicht, want men hoort niet meer van schade, maar zeven jaar later wordt de hele operatie overgedaan (1601) (20).
1599. Uit een verslag met betrekking tot de keuze van een plaats voor een drietal forten rond Oostende, blijkt het landschap tussen Zandvoorde en Oostende gedeeltelijk onder water te komen bij hoogwater. De toestand is, mits enige afdammingen, niet onoverkomelijk voor de bouw van een fort ter plaatse (21).
1600. Een kaart uit het Algemeen Rijksarchief geeft een duidelijk beeld van het overstromingsgebied rond Oostende dat zich klaarblijkelijk heeft uitgebreid (22).
1600. Van 27-6 tot 16-10-1600 gebruiken de Staatsen voor het eerst de Geule als haven. Dit voor de bevoorrading en de aftocht van het leger tijdens de "Tocht in Vlaanderen" (slag bij Nieuwpoort). In die tijdspanne kwamen 521 schepen toe in de haven en vertrokken er ook weer uit (23).
1601. Op 5 juni van dat jaar begon de belegering van Oostende door de Spaanse troepen, om te eindigen op 22 september 1604 (24).
1601. Doorsteek van de Geule naar de oosterse stadsgracht teneinde deze laatste als binnenhaven te gebruiken. Het laden en lossen in de Geule werd te gevaarlijk vanwege de beschietingen van de Spanjaarden (25).
1601. De Staatsen steken, ten westen van de stad, de Grote dijk door. Dit gebeurde, bij een hoog tij op 23-8-1601, na de raad te hebben ingewonnen van de oudste inwoners. Volgens de getuigen spoelde alles weg en werd tot aan de Sluisvliet van het Albertusfort alles onder water gezet. Bij de duinen van Albertus zonk men een half been in de vochtige grond. Sinte-Clara scheen te midden van een meer te liggen. Om naar de redouten van Valdez, Farias, Sint-Jacob, Sint-Marie en Sint-Franciscus te trekken, schoot men tot boven de knieën in het water (26).
- 1601-1604. Gedurende de ganse tijd van het beleg gebruikten de Staatsen de Geule en de stadsgracht als binnenhaven voor de aan- en afvoer van hun personeel en materiaal. Gouverneur VERE zag, naar hij schreef, dikwijls meer dan honderd schepen liggen (27).

Conclusie : Een militaire beslissing van de Staatsen, in een algemeen plan van kunstmatige inundaties, was er de oorzaak van dat de zee toegang kreeg tot het hinterland van Oostende langs een plaats die hiervoor, geografisch, het best geschikt was. De uitwerking van deze eerste inundatie in 1584 werd geaccentueerd door een tweede doorsteek ten westen van de stad in 1601. De combinatie van deze twee gebeurtenissen en het eroderende effect van het in en uit trekkende water bij elke getijverandering lag aan de basis van het ontstaan van de tweede en huidige haven van Oostende.

Dat deze operatie, toendertijd, minder weerklank vond was te wijten aan het eerder geringe resultaat in de eerste jaren en het feit dat ze plaats vond op een ogenblik dat er, in hetzelfde domein, over gans Kustvlaanderen veel spectaculairder resultaten werden geboekt.

NOTEN

- (1) Van Meteren. Historie der Nederlanden. 1665. fol. 339 ak.
Bowens. Nauwkeurige beschrijving... 1792.I. blz. 36.
Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 239 e.v.
- (2) Verhulst. Het landschap in Vlaanderen. 1964. blz. 27.
- (3) Dreesen. De Plate. October 1988.
- (4) Coornaert. West-Vlaamse Archaeologica I. 1985. blz. 5.
- (5) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 66 e.v.
- (6) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 70.
Van Deventer. Plan van Oostende. 1560.
- (7) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 42.
Vlietinck. Cartulaire d'Ostende. 1901. blz. 192.
Feys. Van de Castele. Histoire d'Oudenbourg. 1872. blz. 46 en 462.
- (8) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 240.
- (9) Diwald. Strijd om de wereldzeeën. blz. 171 en 172.
Gottschalk. Stormvloeden...II. 1958. blz. 218 e.v.
- (10) Emulations 1844. blz. 128.
- (11) R.A. Brugge. K.P. nr. 342; B.W. nr. 646 en 655.
- (12) Gottschalk. Stormvloeden...II. 1958. blz. 218 e.v.
- (13) British Library. Plan Ostende. z.d.
- (14) Gottschalk. Stormvloeden...II. 1958. blz. 218 e.v.
- (15) R.A. Brugge. Liasse 260.
- (16) R.A. Brugge. Liasse 260.
- (17) British Library. Maps 186. hi(51).
- (18) British Library. Maps 186. hi(44).
- (19) Van Meteren. Historie der Nederlanden. 1599. boek XVII fol. 337.
- (20) Van Meteren. Historie der Nederlanden. 1599. boek XVII fol. 337.
- (21) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 270.
- (22) Algemeen R.A. Brussel. Cliché CP 538.B.
- (23) Cox. Van den tocht in Vlaanderen. 1986. blz. 44, 93, 94 en 105.
- (24) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 279 e.v.
- (25) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 284.
- (26) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 283.
- (27) Vlietinck. Het oude Oostende... 1897. blz. 283 e.v.

Leopold II
bezoekt de
schuttersgilde
Sint-Sebastiaan.
28 juli 1902.

door Gerard VANDAMME

Onlangs herlas ik de interessante bijdrage die verscheen in de Plate Jg 16 nr. 9, sept 87.

In de 2e alinea van hoofdstuk VIII blz. 218, ben ik gestruikeld over enkele onduidelijkheden en/of onnauwkeurigheden.

Het gaat hier over de door het Concordaat van 1801 opgelegde hervorming van de parochies in het bisdom en in de dekenij Gistel. Daarin wordt Oostende als 20e en de Kapucijnenkerk als de 22e parochie voorgesteld.

De schrijver heeft het over de grenslijn tussen die twee parochiegebieden, die "steunt op de aloude indeling met de Sinte-Catharinakerk" (bedoeld parochie) "door middeleeuwse fusie met Oostende verenigd".

Naar mijn mening is dit ergens een onnauwkeurige interpretatie. Vermoedelijk bepaalde genoemde grens eerder het ambtsgebied van de toenmalige pastoors van de twee kerken die Oostende vanaf 1434 telde.

De eerste kerk van Oostende ($\pm$ 1071) bevond zich in het zeewaartse oude Oostende, dat door de grote overstroming van 1394 werd overspoeld, en daarom later geleidelijk verlaten werd. Er werd meer landinwaarts een nieuw stadskwartier opgebouwd (op de plaats van de huidige "Peperbus").

De nieuwe stadsuitbreiding en de kerkbouw gebeurden echter op het grondgebied van de toenmalige Sinte-Catharinaparochie. Dit was aanleiding tot jarenlange betwistingen waarbij zelfs de paus moest tussenkomen (1).

Het gebied rond de nieuwe kerk is blijkbaar van Sinte-Catharina afgescheiden geworden en bij Oostende gevoegd. Over het hoe en het wanneer ontbreken mij gegevens.

De oude kerk behield echter nog bepaalde tijd een pastoor en een ambtsgebied, maar verarmde gaandeweg na het oprichten van de nieuwe parochie (1). De kerk verdween definitief ten gevolge van het beleg (1601-1604).

De door de schrijver vermelde scheidingslijn kan m.i. niet slaan op een grens tussen de parochies Oostende en Sinte-Catharina, maar eerder op deze tussen het oude parochiegebied van Oostende en het nieuwe, dat voordien tot Sinte-Catharina behoorde.

De Sinte-Catharinaparochie zelf is nooit rechtstreeks met Oostende gefusioneerd. Ze bleef officieel bestaan tot in 1761, toen ze bij beslissing van bisschop Joannes CAIMO werd afgeschaft en verdeeld tussen de parochies Mariakerke (gedeelte noord van de Leffingestraat) en Stene (gedeelte zuid van de Leffingestraat).

De parochiekerk zelf was echter ingevolge oorlogsomstandigheden en overstromingen sinds 1584 (de grote vloeijing) verlaten. De kerk werd in de volgende periode verwoest, na het beleg van Oostende niet meer hersteld, en afgebroken (2) (3).

Waar de schrijver het heeft over de ligging van de Sinte-Catharinakerk is hij zeer onnauwkeurig, om niet te zeggen onjuist.

Verschillende vrij recente opgravingen en opzoekingen hebben uitgewezen dat deze kerk quasi zeker te situeren is in de noordwestelijke hoek van het huizenblok begrensd door resp. de Dr. Verhaeghe- Honoré Borgers- Gelijkheid- en Broederlijkheidstraat. De juiste plaats "in situ" kon nog niet vastgesteld worden wegens de daar bestaande bebouwing (3).

* * *

Ook op blz. 221 ontdekte ik een kleine tegenstrijdigheid : Napoleon overnachtte volgens schrijver in 1812 bij burgemeester LANSZWEERT.

Volgens de mij beschikbare gegevens logeerden Napoleon en Marie-Louise op 20 mei 1810 in het huis van een E. LANSZWEERT in de Kaaistraat nr. 6 (4). Als burgemeester van Oostende is alleen Jean-Baptiste LANSZWEERT (geb. 1768) bekend, wiens ambtstermijn liep van 13 november 1830 tot 12 oktober 1836 (5) (6). Van 25 april 1805 tot 1814 was André VAN ISEGHEM burgemeester van Oostende (6).

Bronnen :

- (1) E. VLIETINCK : het Oude Oostende, 1897.
- (2) G. BILLIET : O.L.Vrouw ter Duinen, 1981.
- (3) J.B. DREESEN & G. VANDAMME : Geschiedenis van een parochie te Oostende : Sinte-Catharina vergaan, Sinte-Godelieve ontstaan, 1984.
- (4) G. BILLIET : Oostende in de Franse tijd, De Plate 7e jg. nr. 10, okt 1978, blz. 13.
E. BAELS : Oostende onder het Frans Bewind, 1982, blz. 67.
- (5) W. MAERVOET : Biografische gegevens nopens Oostendse politici 1830-1914, IX, De Plate 13e jg. nr. 1 Jan 1984, blz. 22.
- (6) Stadsarchief Oostende : lijst der burgemeesters van Oostende. Deze lijst verscheen in een verkiezingsfolder van burgemeester J. GOEKINT in 1982.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

FRANS DEBEAU

De heer Frans DEBEAU zag het levenslicht te Oostende op 8 december 1870 en is er eveneens overleden.

Hij was gehuwd met Juffrouw Maria BECU, overleden te Oostende in 1930.

De familie DEBEAU was woonachtig in de Kapucijnenstraat nr. 11 te Oostende.

Zoals zijn vader was Frans DEBEAU in de visserij en was eerst visser-stuurman en later ook visser-reder.

Zoals het in de periode van 1880 tot 1910 gewoon was dat de organisatie ter bevordering van de zeevisserij wedstrijden uitschreef, genoot Frans DEBEAU dan ook van deze maatregel. Hij won 2 prijzen, nml. in de winter 1899-1900 en in de winter 1901-1902.

Door het Oostends stadsbestuur werden hem 2 medailles geschonken om deze premiewinsten te herdenken.

De hieronder beschreven en afgebeelde medailles zijn deze die Frans DEBEAU heeft ontvangen.

1900 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE

Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste palmtakbundsels.

- V. 2 lauwertakken in kransvorm met een rondschrift en een tekst verdeeld over 7 lijnen op een medaillon in het midden :
WEDSTRIJD TOT AANMOEDIGING DER VISSCHERIJ 2e CATEGORIE/3e
PREMIE/TOEGEKEND AAN/STUURMAN/FRS. DEBEAU/WINTER/1899-1900

1902 MEDAILLE IN VERGULD BRONS Ø 50 mm MET BOL EN RING

R. OSTENDE

Gekroond wapenschild van Oostende boven 2 gekruiste palmtakbundsels.

- V. 2 lauwertakken in kransvorm met binnenin een medaillon met een rondschrift en een tekst verdeeld over 7 lijnen :
WEDSTRIJD TOT DE AANMOEDIGING DER VISSCHERIJ 1e CATEGORIE/6e
PRIJS/TOEGEKEND AAN/STUURMAN/François DEBEAU/WINTER/1901-1902

CESAR EVERAERT

De heer Cesar EVERAERT werd geboren te Oostende op 7 september 1896 en is er overleden op 73 jarige leeftijd op 9 september 1969.

Hij was gehuwd met Juffrouw Marcella VANDENBERGHE, geboren te Oostende op 27 februari 1897 en er overleden op 86 jarige leeftijd op 26 september 1983.

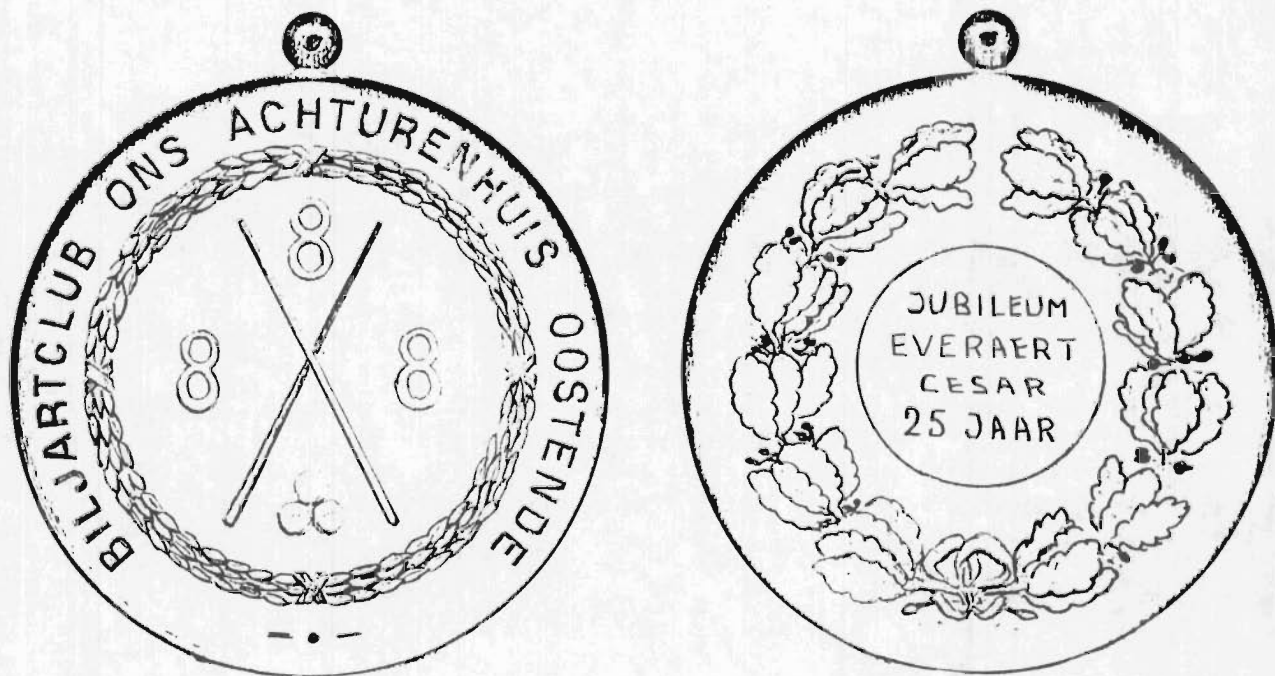
Van beroep was Cesar EVERAERT werktuigkundige. In zijn vrije tijd was hij een verwoed biljarter en ging regelmatig zijn partijtje spelen in het 8 Urenhuis in de Langestraat te Oostende.

Hij werd door deze Biljartmaatschappij dan ook geëerd en herdacht met een medaille voor zijn prestaties en zijn 25-jarige effectieve aansluiting als lid bij deze biljartkring.

De hieronder beschreven en afgebeelde medaille is deze die Cesar EVERAERT heeft ontvangen.

MEDAILLE IN BRONS Ø 80 mm MET BOL EN RING

- R. Een rondschrift "BILJARTCLUB ONS ACHTUREN HUIS" een omkransing met een lauwerkroon met binnen 2 gekruiste keu's met in de 3 hoeken een 8 en in de onderste hoek 3 biljartballen.
- V. 2 eikentakken in kransvorm met midden een tekst verdeeld over 4 lijnen in een medaillon :
- JUBILEUM/EVERAERT/CESAR/25 JAAR

RENAAT DESCHREVEL

De heer Renaat DESCHREVEL zag het levenslicht te Stavele op 25 november 1873 en is overleden te Oostende.

Hij was gehuwd met juffrouw Florentine DE RYCKE, geboren te Oostende op 5 februari 1876.

Renaat DESCHREVEL was toezienaar van de Stadswaterdiensten van Oostende.

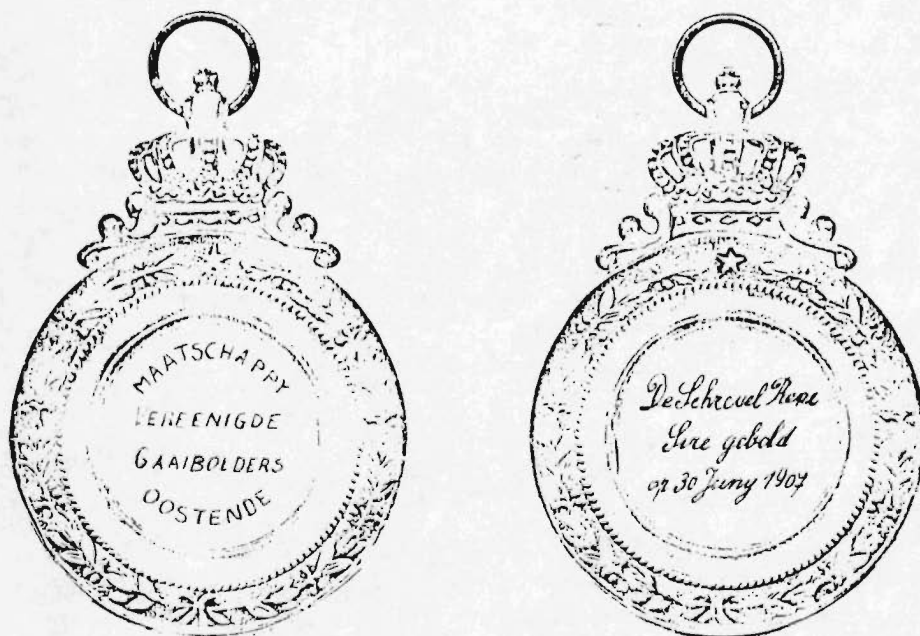
Hij was een fervent bolder en was lid van een van de plaatselijke boldermaatschappijen van Oostende, nml. de "Vereenigde Gaaibolders".

Hij veroverde op 30 juni 1907 de titel van Sire en werd ter deze gelegenheid gehuldigd door de maatschappij.

De hieronder beschreven en afgebeelde medaille is deze die werd geschonken aan Renaat DESCHREVEL voor het behalen van zijn Siretitel.

1907 MEDAILLE IN ZILVER Ø 54 mm MET KROON EN RING

- R. Omkransing door 2 lauwertakken en middenin een tekst verdeeld over 4 lijnen :
MAATSCHAPPIJ/VEREENIGDE/GAAIBOLDERS/OOSTENDE
- V. Omkransing door 2 lauwertakken en middenin een tekst verdeeld over 3 lijnen :
DESCHREVEL RENE/SIRE GEBOLD/OP 30 JUNI 1907

NIET TE DURE BOEKEN EN BROCHURES OVER LOKALE GESCHIEDENIS

Nog verkrijgbaar bij de "Vlaamse Vereniging voor Industriële Archeologie" (V.V.I.A.), Postbus 30, Postkantoor Maria-Hendrika-plein, 9000 Gent (tel. 056/35.91.02) :

- M.A. ARNOULD (e.a.), De plaatselijke geschiedschrijving : wenken voor de vorsers (herz. uitg., 1966, 46 blz.) : 90 fr.
- M.A. ARNOULD (e.a.), De plaatselijke geschiedschrijving : leidraad voor de auteurs. Aanvullingen 1 (1969, 138 blz., ill.) : 180 fr.
- Th. E. FELT, Researching, writing and publishing local history (1983, 179 blz.) : ca. 500 fr

= een handboek voor alle aspecten van het historisch onderzoek, alsook de wijze van publiceren : vanaf het samenstellen van het manuskript tot en met de contacten met de uitgever/drukker, de layout, de marketing, aspecten van copyright, enz.

E. SMISSAERT

ORGELS IN GROOT OOSTENDE - HET ORGEL IN DE H. HARTKERK

door Norbert HOSTYN

Over de kerk - het gebouw - publiceerden wij reeds eerder in "De Plate" (6e jg. nr 10, okt 77, blz. 3-16), in het artikel over architect Gustaaf VANDAMME, architect van dit prachtig neo-romaans kerkgebouw.

Over de kerk en de parochie verscheen een fundamenteel artikel in "Ostendiana V" (1986), van de hand van Germain BILLIET.

* * *

Tot op heden kende de H. Hartkerk 2 orgels.

Het eerste was een instrument van Frans VOS uit Zichem, gebouwd in 1924.

Het had volgende dispositie :

<u>Gr. Org.</u>	<u>Récit</u>	<u>Péd.</u>
Montre 16	Diapason 8	Sousbasse 16
Bourdon 16	Salicional 8	Contrebasse 16
Montre 8	Cor de nuit 8	Flûte basse 8
Bourdon 8	Voix céleste 8	Bombarde 16
Flûte harmonique 8	Flûte octaviante 4	
Violon 8	Flûte écho 4	
Prestant 4	Piccolo 2	
Doublette 2	Basson-Hautbois 8	
Fourniture 3 r	Trémolo	
Trompette 8		
Bombarde 16		Accouplements

manuaalomvang : C - g'''

pedaalomvang : C - f'

Toen de kerk tijdens bombardementen in W.O. II beschadigd werd, leed ook het orgel beschadigingen. De herstellingen werden gedaan door J. LONCKE uit Esen (1942).

In de late zestiger jaren was het instrument echter zó vervallen dat totale ombouw zich opdrong.

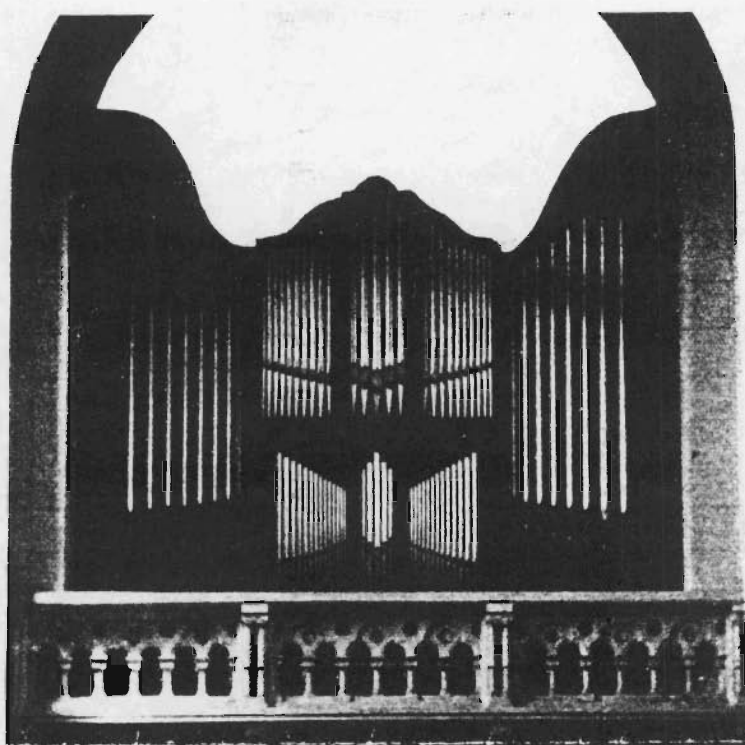
Dit gebeurde in 1976 in de ateliers van orgelbouwer LONCKE te Zarren-Werken. Adviseur was P. FRANÇOIS, architect J. DENORME.

De plechtige wijding en inspelning had plaats op zondag 13 juni 1976. Het concert werd verzorgd door Stefaan DOMBRECHT, orgelist van SS. Petrus & Paulus, en diens zoon, de vermaarde hobovirtuoos Paul.

Het tweede orgel heeft volgende dispositie :

<u>Voetwerk C-f'</u>	<u>Hoofdwerk C-g'''</u>	<u>Onderwerk C-g'''</u>
Principaalbas 16	Prestant 8	Prestant 4
Gedekte bas 16	Holpijp 8	Gedekt 8
Octaafbas 8	Prestant 4	Kwintadeen 8
Gemshoorn 8	Roerfluit 4	Roerfluit 4
Koraalbas 4	Nazaard 2 2/3	Oktaaf 2
Mixture 4 r. 2 2/3	Oktaaf 2	Terts 1 3/5
Trompet 16	Seskwialter 2 r.	Larigot 1 1/3
	Vulwerk 4 r. 1 1/3	Cymbel 3 r. 1
	Cymbel 3 r. 2/3	Kromhoorn 8
	Trompet 8	
	Klaroen 4	

Het vroegere meer romantisch karakter is nu vervangen door een meer barok klankkarakter

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (7)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

SHOWBAND W.I.K. Willen is Kunnen

Opgericht in 1951 door Albert MILH, als muzikale begeleiding van de gelijknamige turnvereniging. In korte tijd hadden zij een enorm succes en kreeg de muziekafdeling een eigen beheer.

Zeer vele optredens in binnen- en buitenland, deelname aan taptoes, waar zij eerste prijzen behaalden. In 1966 De Gouden Roos te Antwerpen; 1974 Winnaar Open Championship of the Ealing Band Contest in Londen; 1983 Winnaar te Leuven van Fedekam Nationale showwedstrijd.

Dirigenten : van 1962-1975 Herman VERMEIRE (toen tamboermajoor Muziekkapel Belg. Zeemacht). Van 1976 tot nu : Norbert GROOTAERD. W.I.K. is de inrichter sinds 1968 van het Internationaal Drumband-festival te Oostende.

1° Showband W.I.K. : Fanfare van N. GROOTAERD. Y.M.C.A. van H. BELOLO e.a. Broadway tunes van C. PORTER & G. GERSHWIN. On the beach; Quick step van N. GROOTAERD. Brasilia tropical. Latin rhythms. Afro tunes. Medley nr 2. Auld long syne.

Showband W.I.K. o.l.v. en arrangementen van N. Grootaerd.
Opgenomen in 1979.

Bestseller 1A 034-23916; 1LP.

2° W.I.K. Jewels : Hornline express. Somewhere over the rainbow. Before the parade van J. HERMAN. You never walk alone van RODGERS-HAMMERSTEIN. When Johnny comes marching home. Showboat-selectie van J. KERN. Gonna fly now van B. COUNTY. 76 trombones van H. WILSON. Farewell song van K. VLAK. De fabriek. Orange blossom special. Caravan. Sophisticated lady van D. ELLINGTON. Song for Lilian van H. VAN LIJNSCHOTEN. Nuts van N. GROOTAERD. The A-team van POST-CARPENTER. Can't take my eyes of you van CREWE-GAUDIO. In the mood van J. GARLAND. Showband W.I.K. o.l.v. en arrangementen van N. Grootaerd. Opgenomen in 1985 of 1986. ES 46.804; 1LP.

TONADA, TONADILLA, TONADISSIMA, TONADISSIMO

Jeugd- en kinderkoren van het Koninklijk Lyceum van Oostende. Tonada staat o.l.v. Aimée THONON sinds 1961. Tonadilla werd gesticht door haar in 1966. Tonadissima is een vokaal ensemble als voortzetting van Tonada, gesticht in 1974.

Behaalden vele prijzen in binnen- en buitenland en deden vele concertreizen in Europa en er buiten.

Aimée THONON studeerde aan het Koninklijke Muziekconceratorium te Gent. Stichtte een privaat muziekinstituut te Oostende. Zij kent een internationale reputatie.

- 1° Harlekijntje's clublied van Freddy FEYS op tekst van Jo DEENSEN; De kop met de gouden eieren van Arlette VANHESTE op tekst van Jo DEENSEN. Linda, zang; met Koor Aimée Thonon. Uitgave door Oostends Jeugdtheater James Ensor, 1973. Baltic 6827; 1 single.
- 2° Tonada en Tonadilla koor : De leeuwerik van H. DAEMS. Geschichten aus dem Wienerwald van J. STRAUSS. Voor 't kankussen van E. HULLEBROECK. Nachtegaal van W. VAN INNIS. La petite fille sage van F. POULENC. Oostendse liedjes & Het nestje arrangementen F. ROVER. Poppemieke slaapt van E. HULLEBROECK. Prière du matin van H. BERLIOZ. Brautwerbung van B. BARTOK. Koren o.l.v. Aimée Thonon; Orkest o.l.v. Fr. Sunder. Decca LPD 238X345; 1LP (1973 ?).
- 3° Tonada Tonadissima : Chinj-a-ring-chaw van A. COPLAND. Ahi che quest occhi miei van PALESTRINA. Boer Vermandel van J. MERTENS. Het viel eens hemels dauwe : Ned. volkslied. Onze poes van H. DAEMS. Ja so singt man nur in Wien van J. STRAUSS. Barcarole van J. OFFENBACH. Meine Kükchen van G. GUSEJULI. Das klingt so herrlich van W.A. MOZART. La berceuse du petit Zebu van J. IBERT. A Highland lad : Schots volkslied. Poeziesjtje van I. STRAVINKSKI. Spaanse suite van M. DE JONG. Löwenzahn van A. KNAB. Kindje van H. DAEMS. Die Winter is vergangen : Ned. volkslied. Ick sag adieu van J. CLEMENS NON PAPA. See the gipsy van Z. KODALY. Koren o.l.v. Aimée Thonon. P. Monballieu, gitaar; L. Wulfowicz, piano. Opgenomen in het Casino-Kursaal Oostende : 20 & 24 maart 1976. Discus 6837; 2 LP's.
- 4° Visserslied door Koor Aimée Thonon. Op LP : Hier spreekt men Oostends. Omega OM 333.103X (zie verder).
- 5° Visserslied door Koor Aimée Thonon. Op dubbel elpee : Hier spreekt men Oostends. Omega DA 247/48 (zie verder).

- 6° Aimée Thonon : 25 jaar koorleiding Tonadilla en Tonada, Tonadissima en Tonadissimo : Tonadillalied; Maja Pjesnja van H. DIERENDONCK. Klein wiegelied van A. PRUD'HOMME. Kerstwiegeliedje van J. MERTENS. Oude prent van A. VAN DE MOORTELE. Ave Maria van C. FRANCK. Smolenskaya doroga van A. PACHMOETOVA. Cintec de leagân van N. LUNGU. Kalinka. Amor vittoriosa van G. GASTOLDI. Magnificat van A. VIVALDI. Ave verum van F. POULENC. Schenkt man sich Rosen in Tirol van C. ZELLER. De wolken : Engelwortel van V. NEES. The turtle dove.
Koren o.l.v. A. Thonon en Tonadilla o.l.v. Steve Dujardin.
 Opgenomen door Studio Kritz Kuurne in 1986.
 KRM 854; 1LP.

KLASSIEKE MUZIEK OPGENOMEN BUITEN OOSTENDE

GISTEL

- 1° Van Peteghemorgels : met o.a. Sonates in C van D. SCARLATTI. Versus primi toni Vlaams anoniem 18e eeuw voor orgel; opgenomen in de Sint-Niklaaskerk te Moere (Gistel). Versetten uit Messe des doubles van J. FETIS voor orgel; opgenomen in Sint-Jansgasthuis (College) te Veurne.
 Kamiel D'Hooghe, orgel.
 CBS 73620; 1LP (uitgave 1977).
- 2° Historia der Auferstehung Jesu Christi voor soli, koor, strijkers en continuo.
 Musica Polyphonica o.l.v. L. Devos; Kamiel D'Hooghe op het Van Peteghemorgel van de Sint-Niklaaskerk te Moere (Gistel).
 Opname in Mei 1980.
 Erato STU 71390; 1LP.
- 3° Werk van M.-A. CHARPENTIER : Zie Paul Beelaerts nr 2.

KNOKKE-HEIST

- 1° Funeral anthem van G.F. HÄNDEL voor koor en orkest.
 Gemengd Koor Cantabile Knokke-Heist; Het Vlaams Jeugdorkest van Brussel o.l.v. J. Maertens.
 Europ Records ER 3030; 1LP + tekst (uitgave 1976).

NIEUWPOORT

- 1° Beiaardklanken uit de O.L. Vrouwtoren te Nieuwpoort : Nieuwpoorts beiaardlied. Een resem zeemansliederen. 't Een en 't andere van Vermandere. De sterte van Verbant. Inleiding op GIS.E.A. Fantasia op Ic arm haesken. Vertellingen van Jan Mulder. Fantasia op A.G.E.A.
 Paul Bourgois, stadsbeiaardier, bewerkingen en eigen composities.
 Uitgave in 1985 door VVV Nieuwpoort.
 NLP 198564.

OOSTDUINKERKE

- 1° Kerstklanken : zie Paul Dombrecht nr 1.

VEURNE

- 1° Van Peteghemorgels : zie Gistel nr 1.
- 2° Ode aan de Westhoek, suite voor orgel opgedragen aan Kamiel D'Hooghe van Robert STEYAERT.
 K. D'Hooghe, op het orgel in de Sint-Walburgakerk te Veurne.
 Uitgave Documentatiecentrum voor orgel te Veurne.
 DOC 3; 1LP (uitgave 1980 ?).

- 3° Galante orgelmuziek uit de Nederlanden : werk van J.B. BOUTMY, K.G. GEILFUS en Ph. POOL.
Robert Deleersnyder op het historisch Van Peteghemorgel in het Sint-Jansgasthuis te Veurne; opgenomen in 1984.
DOC 7; 1LP (orgels in de Westhoek nr 1).
- 4° Zuidoostelijke orgelmuziek : werk van J.K. KERLL, G. MUFFAT, P.A. ALBRECHTSBERGER, J.C.F. FISCHER, P.A. ESTENDORFFER, J. PACHELBEL.
Robert Deleersnyder op het historisch Van Houtte-orgel te Booitshoeke (Veurne); opgenomen in 1985.
DOC 10; 1LP (orgels in de Westhoek nr 2).
- 5° Oude Kerstmuziek = Noël's anciens : werk van M. CORETTE, L. DAQUIN, C. BALBASTRE, J. DANDRIEU, N. LEBÈGUE.
Anne Froidebise op het orgel van Bolland; opgenomen in 1984.
DOC 8; 1LP.

ZUIENKERKE

- 1° Werk van Abraham VAN DEN KERCKHOVEN.
Jozef Sluys op het historisch orgel te Zuienkerke.
Zephyr Z03; productie Schott Frères Brussel; 1LP (uitgave 1979 ?).
(Organa Belgica).

* * *

aanvulling : BLIJ ZIJN Jongerenkoor

bijvoegen na inleidende tekst :

Erik NAERT wordt in 1988 opgevolgd door Marie Claire LE JEUNE.

STADSGENOTEN IN RECENTE PUBLICATIES

BERTINO : Over Bertino, alias Albert LINGIER, de populaire naoorlogse volkszanger verscheen een licenciatuursverhandeling door Ann DECORTE (K.U.L., 1988; promotor : prof. S. TOP).

Maurice BOEL : n.a.v. zijn retrospectieve in het Museum voor Schone Kunsten te Oostende werd een gedrukte catalogus uitgegeven met teksten van N. HOSTYN & F. EDEBAU (+) (48 blz; ill. in kleur en z/w).

Erasmus DE BRAUWER (Kaper) : artikel van Walter DE BROCK, in Het Visserijblad, mei 1988, p. 40 e.v.

Jan DE CLERCK (kunstschilder) : geïllustreerd artikel in "Noordzeemagazine".

James ENSOR : in catalogus "Pastelle und Zeichnungen des Belgischer Symbolismus", Frankfurt (Frankfurter Kunstverein), 1988.

Willy FINCH (kunstschilder) : geïllustreerd artikel in "Noordzeemagazine".

Thomas GOURNAY (Kaper) : artikel van Walter DE BROCK, in Het Visserijblad, juli 1988, p. 29 e.v.

François MUSIN : catalogi :

- Marines en Strandscènes van de 19de - begin 20ste eeuw, Knokke (Casino), 1988.
- F.M., Oostende (Museum voor Schone Kunsten), 1988 (12 kleurill., talrijke z/w; 84 blz; tekst N. HOSTYN).
- Het Visserijblad, oktober 1988.

Constant PERMEKE : catalogus "Expressions Flamandes 1900-1930",
Villeneuve d'Ascq, 1988.

Léon SPILLIAERT

- zie ENSOR ("Pastelle").
- zie PERMEKE ("Expressions").

Léon STORCK : artikel van Karel VAN DEUREN : "Henri Storck. De
cineast als getuige van zijn tijd" in Vlaanderen, 37, 2, maart-
april 1988, p. 18/98 - 19/99 (speciaal nr. over de Vlaamse film.

Liliane VAN DEN BROUCKE (kunstschilderes) : Het Visserijblad,
juli 1988.

Robert VANHESTE (kunstschilder) : Het Visserijblad, juli 1988.

De Redactie

BOEKEN

R. LEROY, Bibliografie van de filatelie in België, Antwerpen
(R. Editions), 1988 (2e aangevulde en verbeterde uitgave) (D/1988/
2791/2)

Om twee redenen vermelden we dit naslagwerk in "De Plate" : de
auteur is niemand minder dan Robert LEROY, bibliothecaris in
de Stedelijke Bibliotheek en - uiteraard - eminent filatelist.

In het boekwerk vinden we - tweede reden - alles terug wat ooit
over de filatelie te Oostende en omgeving is verschenen in België
of in het buitenland.

Dit alles netjes terug te vinden onder trefwoorden als "Oostende",
"Oostende Dover", "Middelkerke". Een must dus voor verzamelaars
van "Ostendiana", van poststukken allerhande in betrekking tot
Oostende en natuurlijk voor elke ernstige filatelist !

Norbert HOSTYN

Prijs : 1495 ₣. Bij de uitgever, St.-Katelijnevest 34, 2000
Antwerpen of in de lokale boekhandels.

BIBLIOGRAFIE VAN OOSTENDE

In de septembercatalogus van de "Rare and out of print Maritime
books" van Frank Smith uit Newcastle upon Tyne noteerden we het
volgende aanbod :

Terry C.S. (Ed). OSTENDE AND ZEEBRUGGE April 23 May 10, 1918.
The dispatches of Vice-Admiral Sir Roger Keyes, K.C.B., K.C.V.O.
and other narratives of the operation. O.U.P. 1st 1919. 224 pp
ill. maps. ind. 132 X 194. VG.

20.00 Pounds

Marder "Keyes dispatches of 9 may and 15 june 1918, the narratives
issued through the Press Bureau on 26 April and 13 May 1918,
and the German Admiralty's accounts".

Voor de liefhebbers van de "Vindictivestory".

J.B. DREESEN

door Norbert HOSTYN

1927

Tijdens de zomer werd Jan DE CLERCK gehuldigd naar aanleiding van zijn dubbeltentoonstelling te Oostende : Galerij "Moderne" in de Langestraat en Galerij "Ocean" in de Leopoldlaan. Hendrik BAELS, Minister van Landbouw en Openbare Werken, en E. MOREAUX, Burgemeester van Oostende waren erevoorzitters van het inrichtend comité. Voorzitter was Georges VERHAEGHE, Schepen van Onderwijs en Schone Kunsten te Oostende.

Het eerbetoon had plaats op 27 juli 1927 in de Galerij "Ocean". Vele vrienden waren daarvoor opgekomen. Als eerste hield letterkundige en kunsthistoricus Maurice DE PRAETERE een toespraak. Hij wees op de kwaliteiten van Jan DE CLERCK : zijn onafhankelijkheid tegenover het academisme, zijn techniek waarvan elk bereikt niveau de springplank was voor hoger, nieuwer, beter. DE PRAETERE vond het een onmogelijke zaak Jan DE CLERCK bij een welbepaalde kunstrichting onder te brengen : realist, cubist, futurist, luminist, impressionist, symbolist, expressionist... hij was alles tegelijk.

DE PRAETERE wees ook op de onverbreekelijke banden die er bestonden tussen Jan DE CLERCK en Oostende : de zee, de vissershaven met haar mensen... Het was een wereldje dat Jan DE CLERCK nauw aan het hart lag. Uit het alledaagse gebeuren puurde de meester grootse visies met diepere dimensie.

Na DE PRAETERE sprak de Brusselse letterkundige Victor BAUTHIÈRE. Nadien dankte Schepen VERHAEGHE de twee sprekers en deelde mee dat hij aan de stad zou voorstellen om DE CLERCK's "Vissersvrouw" te kopen voor het Museum.

's Avonds was er dan nog een feestmaaltijd in het "Hotel de la Commerce". Om beurten werden er toasts uitgebracht door Maurice DE PRAETERE, Victor BAUTHIÈRE, Schepen VERHAEGHE en kunstschilder Achille VAN SASSENBROUCK. James ENSOR sloot zich schriftelijk bij de viering aan.

Uit 1927 dateert, naast de gewone marines, bosgezichtjes en landschappen, meestal in "aquapasteltechniek", het belangrijke doek "De grote zus", een werk uit zijn folklorereeks.

* * *

In augustus 1927 kwam Oscar DE CLERCK klaar met het commemoratief basreliëf Edmond LAPON. In september kon overgegaan worden tot de hulde en onthulling.

Een groep schoolkinderen had een gelegenheidskantate op tekst van Alphonse MAES en op muziek gezet door BOEHME ingestudeerd voor de viering in het Leopoldpark.

Jan DE CLERCK ging over tot de onthulling van het monumentje en hield een toespraak. Na een gelegenheidsspeech van de Burgemeester, belichtte TOUSSAINT DE SUTTER de figuur van Edmond LAPON. Mevrouw VAN MULLEM sprak in naam van het conservatoriumkoor.

Het koor zelf stond opgesteld achter een bomengroep en zong een fragment uit "Les Suppliantes" (1). Het mag gezegd dat de LAPON-hulde een op voorhand verloren zaak was. LAPON, die nooit een

Ostende, 27 juillet 1927

Messieurs les membres du comité de la manifestation Jan van Oostende

Votre honnête circulaire m'invite à participer à la manifestation organisée pour louer le plus ostendais de nos peintres. C'est là, messieurs, un beau geste de confiance et d'appréciation.

Malheureusement, un travail compliqué, musical, pictural et l'estomac me condamne ~~malheureusement~~ à l'abstinence, mais, avec vous, je veux saluer discrètement le confrère actif et entreprenant, le rare chercheur de jeunesse et d'illusion.

Saluons aussi et de bon cœur de Clerck, Junior, le Benjamin original et sympathique de la sculpture nouvelle.

Je félicite le brave Jan Van Oostende et ses membres protecteurs et du comité

James Pryor

hele grote roem had gehad, sprak de mens uit 1927 niet veel meer aan. Het monument zelf heeft slechts korte tijd in het park gestaan. Nu is het ingemetseld in de muren van de inkomhall in het muziekconservatorium.

In november '27 stelde Jan DE CLERCK tentoon in de "Union Anglo-Belge" te Liège. Tijdens de vernissage op zondag 27 november waren er toespraken door de heren MORIS en BAUTHIÈRE. Nadien analyseerde René VERDEYEN, Professor aan de Universiteit te Liège, het werk van DE CLERCK. Een lunch rondde de vernissage af.

1928

Uitgave van het rijk geïllustreerde huldealbum Jan DE CLERCK. Het bevatte losse bijdragen van Karel JONCKHEERE, Carlos LOONTIENS, Victor VAN HOUTTE, Hendrik BAELS, V. BAUTHIÈRE, M. DE PRAETERE, Jean LAENEN, H. CROSS, E. LEGIER, Paul DE KEYSER, M. VAN GELUWE en een overzicht van DE CLERCK's voornaamste werken. Nadien hebben tal van kunstjournalisten, critici en sprekers telkens opnieuw dit huldeboek uitgeput, tot in den treurens toe.

Op 22 december opende DE CLERCK's tentoonstelling in de Galerij "'t Moleken", Nederkouter, 19 te Gent. De tentoonstelling was ingericht door een comité waarvan Hendrik BAELS en Baron RUZETTE erevoorzitters waren; R. VAN POTTELSBERGHE was voorzitter.

Tijdens de vernissage waren er voordrachten door Paul DE KEYSER en Jean LAENEN (2). Deze van DE KEYSER verscheen integraal in "De Duinengalm" van 4 januari 1929.

De tentoonstelling
en de betooging
Jan De Clerck te Gent

Rede van Dr. P. Dekeyser, Hoogleraar, ter gelegenheid van opening der Tentoonstelling van de werken van Jan De Clerck, te Gent, op 22 December.

Dames, Heeren,

Het ware overmoedig van mijnentwege na het onlangs verschenen Jan De Clerck-album, waarin tal van eminente mannen den lof verkondigden van den Oostendschen Meester, nog nieuwe lauweren te willen winden om de slapen van dezen stille in den lande. "Omnis fugunt... Ars manet" is zijn welsprekende leus en die leus indachtig zullen we ons beperken tot zijn kunst, het blijvende van hem zelf.

Die kunst van Jan De Clerck is trouwens symptomatisch voor onze tijd en als ik zeg onzen tijd, dan denk ik aan de veelbewogen vijf-en-twintig eerste jaren van onze eeuw.

We weten wel dat de tijd een verduldige stramien is, waarop onze fantazie soms vrij willekeurige motieven kan borduren, maar het wil ons evenwel voorkomen dat het eerste kwart van de 20ste eeuw, voor ons geestesoog reeds een eigen physionomie heeft ontwikkeld.

Het is natuurlijk nog te vroeg deze physionomie in al hare fijnheden uit te teekenen, maar de groote lijnen liggen alvast voor het grijpen in de kunst van dien tijd, ook in de kunst van Jan De Clerck.

Als zooveel van zijn tijdgenooten is Jan De Clerck uitgegaan van een impressionistische visie van de wereld, die een groote

bekoorlijkheid moest hebben voor een visionnaire droomersnatuur als de zijne.

Al zijn eerste werken stonden in het teeken van dien impressionistischen roes : de realiteit aldoor opnieuw te verwerken in gevoelige, ragfijne kleurvlakjes en streepjes tot er van het beeld niets meer overblijft dan een mistgordijn van water en lucht, waarin menschen en dingen zweven als ontheven van alle aardsche materialiteit.

Een schoone droom, maar een opiumdroom, die op den langen duur den wil fnuikt en de scheppende hand ontzenuwt van die hoogere idealen koestert dan het oplossen van technische raadsels op het uitvoeren van artistieke salet mortali.

Heel vroeg, vroeger als vele anderen in ons land, heeft Jan De Clerck tegen het neo-impressionistische opium-schuiven gereageerd en omdat hijzelf in de impressionistische zielsuitrafeling zoo'n virtuositeit had bereikt, viel het hem doorgaans moeilijk aan de verleiding van de picturale veruiterlijking van teeder-besnaard egocentrisch gemoedsleven te ontsnappen. Zijn reddende engel was zijn zoekende, nooit rustende geest, die hem telkens uit het moeras der al te menschelijke voldaanheid over volbracht werk hielp.

Zoo ontweek hij het noodlot van zoovele begenadigden op het gebied der kunst : de herhaling ! Jan De Clerck stelde er, van meetaf aan, een eer in zich onder geen voorwendsel te herhalen.

Zijn zoeken, zijn tasten, heeft hem op velerlei paden geleid, die na hem met pretentieuze ...ismen werden beplakt, maar die voor hem slechts de waarde hadden van experimenten, die hem niet vermochten te doen afwijken van een zelfstandige voorstelling van zijn gedachteleven.

In het Jan De Clerck-album heb ik half-schertsend die zelfstandigheid willen prijzen als Jan De Clerck-isme. Maar wezenlijk die zelfstandigheid is de grondtrek van zijn karakter als mensch en als kunstenaar.

Zich zelf te zijn, zoo volledig mogelijk, zich zelf ten slotte te kunnen objectiveren in een kunstwerk, zoodat het zich aan den toeschouwer opdringt als iets eigens, iets individueels, iets organisch, iets dat men niet zoo gauw vergeet na een kennismaking, dat voor den kunstenaar een rijk-wellende bron wordt van esthetische genieting en artistiek welbehagen, is dat niet een mooie overwinning voor een artiest ?

En dat is het wel wat Jan De Clerck in een hardnekkig en moeizaam streven naar expressie in sommige van zijn na-oorlogse werken heeft weten te bereiken : een eigen artistiek rythme, geen angstvallige analyse meer, maar kloeke synthese, een schoone eenheid achter sterk gekoördineerde gestalten waarin de toevalligheden schuil gaan in landschappen.

Is Jan De Clerck een expressionist ? Mijn dunkens, ja, hij is het, in de beste beteekenis van het woord overigens, want voor het expressionisme artistieke mode werd was hij al expressionist.

Zoals hij thans de zee, de zeelui, het haven-leven en het kaai-bedrijf van onze Vlaamsche kust plastisch vertolkt, er eigen expressie in legt, in een nieuw schoonheids-rythme uit paart, doet het hem in frischheid, volkschheid, humor en diepte, geen tweede na.

Ik weet het wel : Jan De Clerck, hier te Gent schier een onbekende, is de eenige niet. Daar is de groote James Ensor, daar is Permeke !

We kunnen veel, zeer veel goeds denken van Ensor en van Permeke en toch ook veel goeds vinden in het werk van een derden, minder bekenden Oostendschen meester. Zegt het oude Vlaamsche spreekwoord niet : "Onbekend maakt onbemind !"

Om die reden waren we gelukkig dat een Gentsch komiteit het werk van Jan De Clerck, na Brussel, na Luik en na Oostende, in een overzichtelijke tentoonstelling nader tot het Gentsch kunstminnend publiek heeft willen brengen.

De edele en eerlijke kunst van Jan De Clerck verdient ten volle die waardeering !

Het zou mij bijzonder aangenaam zijn indien mijn korte rede, in alle nederigheid, hiertoe had kunnen bijdragen; in het werk van Jan De Clerck herkennen velen van zijn generatie het beste van zich zelf !

(vervolgt)

---

(1) Hulde aan Edmond Lapon, in De Zeewacht, 17 september 1927.

(2) Jean LAENEN. Brussels kunstcriticus en auteur van kinderboeken : "Ali et son sifflet magique", "Chant Hindou" en "Contes Exotiques".

EEN UITZONDERLIJK FOTOGRAFISCH DOCUMENT (1)

DE AUTOCHROOM VAN HET INTERNATIONAAL MILITAIR
SCHERMTORNOOI TE OOSTENDE IN 1908

door Jean Pierre FALISE

Van 26 juli tot 2 augustus 1908 was Oostende het toneel van een gebeuren dat weliswaar in die tijd niets bijzonder was, er vonden toen immers talrijke paardenrennen (2), wedstrijden en diverse concerten plaats, maar dat volgens een plaatselijk dagblad uit die tijd "La Saison d'Ostende" toch als een vermakelijk en kleurrijk spektakel bestempeld kon worden.

Het ging om het internationaal militair schermtornooi, een competitie die meer dan 120 officieren samenbracht, waarvan de helft Belgen en de andere helft afkomstig uit acht verschillende landen : Frankrijk, Nederland, Italië, Verenigd Koninkrijk, Rusland, Oostenrijk-Hongarije, Zweden, Denemarken.

Op zaterdag 1 augustus was er voor de officieren die deelgenomen hadden aan het tornooi een receptie in het chalet van de koning. Op die receptie werd aan koning Leopold II een schitterende autochroom (3) aangeboden die de dag voordien werd genomen vòòr de Galerie Royale. De autochroom zou het werk geweest zijn van de fotograaf DEMEUNYNCK (4).

Eén van de grote troeven van die autochroom is juist de kleur ervan en de reële weergave in kleuren van talrijke gala-uniformen van 8 keizerrijken of koninkrijken van Europa en de Franse republiek. Die weergave was in die tijd zeer zeldzaam en die kleurenfoto vormt dan ook een uniformologische schat van buitengewone waarde (iets om een verwoed verzamelaar voor de rest van zijn leven te laten dromen !...).

De autochroom is afkomstig uit de archieven van Luitenant-generaal Joseph HELLEBAUT, Minister van Oorlog van 1907 tot 1912. Hij werd, in kleuren, op de achterflap van het tijdschrift Forum gepubliceerd

met vriendelijke toestemming van de heer Yves HELLEBAUT, één van zijn nakomelingen.

Aangezien de Plate nog niet in kleuren verschijnt zijn we bijgevolg niet in de mogelijkheid deze autochroom hier af te drukken. Iets voor later misschien ! !

-
- (1) Artikel door Luitenant J. de Cartier d'Yves, verschenen in het militair tijdschrift FORUM, 18e jg. nr. 2, maart-april 1988.
  - (2) Enkele jaren voordien, in 1902, werd in Oostende de befaamde internationale Militaire Raid Brussel-Oostende gelopen, die zo beroemd is gebleven in de annalen van de paardensport. (zie De Plate, 5e jg., nr. 3, november 1975, blz. 3-6).
  - (3) In 1903 vroegen de gebroeders Auguste en Louis LUMIERE een octrooi aan voor hun "AUTOCHROME" procédé. Ze brachten het in de handel vanaf 1907. Dit procédé was één van de eerste procédé's voor kleurenfotografie dat bevredigende resultaten opleverde.
  - (4) Over DEMEUNYNCK, zie De Plate 9e jg., nr. 3, maart 1980, blz. 80/49.

SINTE-CATHARINA-WEST

door Jan COOPMAN

Op 22 juli 1752 kwamen de "hoofd gecommiteerde" van de Sinte-Catharinapolder bijeen bij Notaris Jan Antoon BLONDEEL : het waren de heren Andreas LANDSTWEERDT, Franciscus Josephus KEMPE en P.J.F. VAN BERBLOCK, gewezen schepenen.

Zij verklaarden op verzoek van E.H. Jozef LA BULCKE, pastoor van Mariakerke, dat Hare Majesteit in 1726 een oproep had laten doen tot al de eigenaars, om elk eigendom van land op te geven en te bewijzen, gelegen "in de vloyende schorren omtrent dese stadt met cominatie van versteeckynghen".

De landen die eertijds toebehoorden aan de pastorij van Sinte-Catharina werden niet opgegeven. Daardoor vervielen deze landen aan Hre Majt. als vacante landen door niemand opgeëist, volgens vonnissen van 7 mei 1726 en 13 januari 1727 die de "versteeckynghen" afgekondigd hadden. Deze en de andere vacante stukken werden bij Hr. Majts. oktrooi van 9 mei 1744 volgens oud gebruik en dijkrecht, in volle eigendom afgestaan aan "de Generaliteyt van Ghelande" of vereniging van grondbezitters die de schorren op hun "alderwaerste oncoste" hadden bedijkt, en vervolgens, voor hun rekening verpacht zonder dat de pastoor van Mariakerke daar nu nog enig deel in had.

Op die manier ging door verzuim nog een spoor van de parochie Sinte-Catharina de mist in.

Bron : R.A. Brugge. Notariaat BLONDEEL. nr. 826. akte 48.

AUGUST STRACKÉ

door François COOPMAN

De levensloop van A. STRACKÉ werd reeds door de heer G. BILLIET uitvoerig beschreven in verschillende nummers van "De Plate".

Wegens zijn talrijke verdiensten werd A. STRACKÉ, door Oostende, ondermeer vereerd met een straatnaam (1). Ook werd hij indertijd door Koning Albert I, uitgenodigd aanwezig te zijn op het huwelijk van Kroonprins Leopold (de latere Leopold III) met prinses Astrid, prinses van Zweden, een eer die niet zo maar aan "gelijk wie" werd toegekend. Dat A. STRACKÉ als "business man" door diverse instanties aangesproken werd mag blijken uit het volgende.

Ter gelegenheid van een officieel staatsbezoek van de Duitse Keizer Willem II aan België, op 2 en 3 augustus 1890, had men het inzicht de stad Oostende (2) en zeker alle stedelijke en gouvernementele gebouwen te bevlagen met de Duitse en Belgische nationale vlag. Gezien echter de Zeecommissaris (3) over geen Duitse vlag beschikte werd hem, door de Minister van Spoorwegen, Post en Telegraaf, de toelating verleend een Duitse vlag aan te kopen. De Zeecommissaris deed een beroep op de diensten van A. STRACKÉ die hem prompt een vlag van 3 op 5 meters bezorgde voor de prijs van 39 mark, omgezet in Belgische valuta 48,75 Fr (4). Hedendaags betalen wij 21 Fr voor een Duitse mark !

De Duitse Keizer die op 2 augustus aan boord van het Keizerlijk yacht "Hohenzollern" in Oostende (5) aankwam werd met een nog nooit geziene pracht en praal ontvangen. De lokale pers beschreef de ontvangst en de daarbij horende feestelijkheden als "quelque chose de phénoménal".

Ter ere van de Keizer had A. STRACKÉ de gevel van zijn hotel "d'Allemagne", gelegen in de Kaaistraat, met de nationale vlaggen versierd en had er ook een opzienbarende verlichting aangebracht. Op zondag 3 augustus bood A. STRACKÉ de Belgische en buitenlandse journalisten een feestmaal aan en de daaropvolgende dag werden zij door de vrijgevige hotelhouder uitgenodigd op een zee-excursie naar Dover.

Als ex-landgenoot van de Duitse Keizer had A. STRACKÉ zijn beste been voorgezet en ook zijn steentje bijgedragen tot een feestelijk onthaal dat een massa volk lokte naar Oostende en door de nationale en buitenlandse pers uitvoerig gecommentarieerd werd.

-
- (1) Op één of twee na de kleinste straat van Oostende ?
  - (2) Uitzonderlijk was het wel dat niet de hoofdstad maar wel Oostende belast werd het Staatsbezoek te organiseren.
  - (3) Letterlijke vertaling van "Le Commissaire Maritime". Hedendaags is die functie gekend als "de Waterschout".
  - (4) Zie factuur in bijlage. Let ook op de excuus onderaan de factuur. Het was nog het tijdperk van wellevendheid en welgemanierdheid ! Salonfähigkeit zal wel dagelijkse kost geweest zijn ten huize van A. Stracké.
  - (5) Toen het statig yacht, volledig in het wit geschilderd, de haven binnenvoer werd er een eresaluut van 101 kanonschoten afgevuurd.

Bronnen : - Le Carillon van 6 november 1926
- L'Echo d'Ostende van 7 augustus 1890

Fol.

Ostende,

Hôtel d'Allemagne

Note pour le Commissariat maritime.

A. Stracké. ^a Ostende.
24. rue du quai

	Frs.	Ctms.
Juillet 30. (Propriété allemande) 3 Mètres sur 5. au prix de 39 Mark = 48.75.		

raison N° 12 en date du 29 juillet 90
2e Rue. N° 12.

un pavillon national
allemand / 3 m. 4 / 5 m.
au prix de 39 mark.

Veuillez excuser le crayon; il fallait s'en servir pour avoir la copie.

ENSOR ACHTER HET IJZEREN GORDIJN

door Freddy DUFIT

Een reis naar de D.D.R., Polen en Tjecho-Slowakije, bracht ons op het spoor van "Ensor achter het Ijzeren Gordijn".

Na een dag snuisteren in de verschillende boekenantiekwariaten in Krakau, ontdekten wij de mooie Poolse catalogus over een tentoonstelling van Belgische Kunst XIX-XX eeuw onder de benaming : STUKA BELGIJSKA konca w. XIX-XX w met een voorwoord van de toenmalige Belgische ambassadeur in Warschau, Graaf Hadelin DE MEEÛS D'ARGENTUEIL

Van data en jaartal echter niets te vinden. Gelukkig maar, als we intussen vernamen (dixit onze Poolse gids) dat alle uitvoer van kunstboeken van vóór 1945 verboden is. Opzoekingen in "James Ensor Proeve van gecommeterieerde bibliografie" van Hubert DE FRANCE gaven ook geen resultaat. In elk geval is deze catalogus de moeite waard voor "Ensorfans". Ze vermeldt zeven schilderijen, waarvan drie met afbeelding, namelijk :

De maskers en de dood 1897
Dame met de paraplu 1880
Russische muziek 1880

alsook 11 etsen, waarvan vier met afbeelding, namelijk :

De dood vervolgt de kudde 1896
De kathedraal 1896
Christus bedaart de storm 1886
De baden te Oostende 1899

Onze opzoekingen in de "gouden" stad Praag kende één succes met het Tjechisch boek "DEJINY UMENA" vertaald uit het Duits door Peter HRIVNAK in 1978. Het oorspronkelijk boek "Geschichte der Kunst" werd geschreven door Michael V. ALPATOV in 1960. Het boek toont, naast een korte beschrijving over Ensor, het schilderij "De daken van Oostende".

Intussentijd vernamen wij ook het bestaan van de museumcatalogoog "Gemäldegalerie Neue Meister" - Staatliche Kunstsammlungen Dresden D.D.R. 1977.

Het museum bezit het schilderij "Stilleven met rode kool" en deze wordt uitgebeeld in dit niet te versmaden boek.

Ensor kent "geen grenzen", zelfs de Muur en het Ijzeren Gordijn heeft hij overschreden ! Was hij indertijd, langs zijn etsen en geschriften niet de voorloper van de "perestrojka" en "glasnost" op eigen bodem ! ! !

INDEX 1988

Traditiegetrouw publiceert "De Plate" voor de geïnteresseerde lezers een inhoudstafel § indices op de voorbije jaargang.

U kunt ze bestellen door 125 ₣ te storten op rekening 750-9109554-54 van "De Plate" met vermelding "Index 1988". U kunt uiteraard ook rechtstreeks terecht in de museumshop.

Index 88 verschijnt in de loop van de maand Januari.

LIDGELD

Wie in zijn tijdschrift een stortingsbulletin vindt is nog niet in orde met zijn bijdrage 1989 (laatste storting door ons ontvangen op 1 december).

Indien u verder wenst lid te blijven van "De Plate" en ons tijdschrift te ontvangen vragen wij de som van

- 400 Fr als aangesloten lid
- 500 Fr als steunend lid
- 1.000 Fr als beschermend lid

te willen storten op rekening 750-9109554-54.

ø ø ø

VEILING 1989

Op donderdag 26 januari 1989 gaat de jaarlijkse Veiling van "De Plate" door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø

ONS HEEMMUSEUM

ZAG U REEDS ONZE THEMATENTOONSTELLING PENNINGEN EN VLAGGEN VAN OOSTENDSE VERENIGINGEN ?

Het museum is geopend iedere zaterdag van 10u tot 12u en van 15u tot 17u.

HET IS EVENEENS GEOPEND OP DEZELFDE UREN VAN 26 DECEMBER TOT EN MET 8 JANUARI UITGENOMEN OP 27 DECEMBER, 1 EN 3 JANUARI.

IN DIT NUMMER

- blz. 245 : J.G. DE BROUWERE : De "Berg van Barmhartigheid" : betekenis en rol te Oostende.
- blz. 247 : J.B. DREESEN : Oostende : chronologie van de vloeiing in het jaar 1584.
- blz. 251 : G. VANDAMME : Enkele bemerkingsen bij "De Geschiedenis van de Kapucijnen en de Kapucijnenkerk te Oostende".
- blz. 252 : E. LIETARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 255 : E. SMISSAERT : Niet te dure boeken en brochures over lokale geschiedenis.
- blz. 256 : N. HOSTYN : Orgels in groot Oostende - het orgel in de H. Hartkerk.
- blz. 257 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - Collectie Ostendiana (7).
- blz. 260 : Stadsgenoten in recente publicaties.
- blz. 261 : N. HOSTYN : Boekbespreking.
J.B. DREESEN : Bibliografie van Oostende.
- blz. 262 : N. HOSTYN : Jan De Clerck, kunstschilder (10).
- blz. 266 : J.P. FALISE : Een uitzonderlijk fotografisch document.
- blz. 267 : J. COOPMAN : Sinte-Catharina-West.
- blz. 268 : F. COOPMAN : August Stracké.
- blz. 270 : F. DUFAIT : Ensor achter het Ijzeren Gordijn.

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

DANK-BEWYS,

AEN ONZEN ZORGVULDIGEN EN ONVERMOEYDEN MEESTER

LOUIS VITSE,

Gezongen op den plégtigen PRYS-KAMP,

Op heden 24 AUGUSTUS 1814.

(1.)

TOt slot van zoo een schoone Feeste,
Waer ider zyn loon heéft ontfæn
Voor zyn besten zoo t' hebben gedaen;
Dat men nu al zy bly van geeste. (*bis.*)
Ouders, Vrienden, al die hier komt te wézen,
Deéz' schoone Feeste met vreugd bywoond,
En wiens Kinders nu zyn Gekroond, } *bis.*
Gy zyt te saem weerdig geprézen.

(2.)

VEéle Geluks nu weérde Schoolieren,
Onder Meester VITSE's bestier,
Wiens hoofden nu vreugdig alhier
Men ziet met Lauweren verçieren. (*bis.*)
Wilt in de Wysheyd te saemen volheerden
Tot uw Ouders en Vriendens vreugd,
Verçierd daer door uw jonge jeugd, } *bis.*
Zoo blyft gy gedueriglyk in weérden.

(3.)

GEdankt zy onzen Meester verheven,
Die ons in de Geleerdheyd voed,
Hy zal staen in ons hert en gemoed
Zoo lang wy t' saemen zullen leéven. (*bis.*)
Wy wenschen te saem, hy leéft lange jaeren,
Geduerig in voorspoedigheyd,
Aenveérd onze genegendheyd, } *bis.*
Men wilt anders niet als uw welvaeren.

(4.)

Dank moet men ook d'Heer Meyer wyzen,
D'Heeren Adjointen ook alhier,
Voor hunne zorg en goed bestier,
De Jongheyd te doen onderwyzen. (*bis.*)
Laet ons te saem allen Lof hun geéven,
Die zorgen voor de jonge jeugd,
Roepen te saem met veéle vreugd } *bis.*
'T Edel Magistraet lange mag leéven.

(5.)

Anschouwers hier, nu al met eeren,
Die getuyge zyt deézer Feest,
Hoe dat hier zoo wel minst als meest
Belooning krygt voor wel te leeren. (*bis.*)
Dank geéft men U ook hier op het eynde,
Voegd uw stemmen nevens ons al,
Te roepen t' saem met bly geschal, } *bis.*
Lange leéft de Meyerie van Oostende.

Tot OOSTENDE, uyt de Drukkerye van B. - D. BRICK.

"DE PLATE"
tijdschrift van de
Oostendse Heemkring
"DE PLATE"
v. z. w.

tijdschrift onder redactie van

Norbert HOSTYN
Emile SMISSAERT

Jean-Pierre FALISE

Inhoudstafel &
Registers op de
17de jaargang

1988

ANONIEM

- Extract uit "Addressbuch der jetzt bestehenden Kaufleute und Fabrikanten in Europa" (Nurnberg, 1817) : p. 120
- Het oud archief van de Commissie van Openbare Onderstand Oostende : p. 202-205

BILLIET GERMAIN

- Laatste jaren en dood van August Stracké : p. 56-63
- Het Oostendse Lunapark 1911-1914 : p. 99-105
- Mijn eerste schooljaren : p. 215-236

CASIER ANN

- Oostendse muziekgeschiedenis :

XXXVI - De vaste dirigenten van het symphonieorkest van het Kursaal

- ◊ J. Dumon : p. 15
- ◊ Duhem & Dumon : p. 16
- ◊ Emilie Perier : p. 17
- ◊ H. Leudet : p. 44
- ◊ François-Marie De Mol : p. 44
- ◊ Désiré Prys : p. 44
- ◊ Joseph Michel : p. 45
- ◊ Jules Deswert : p. 45
- ◊ Léon Rinskopf : p. 45
- ◊ Nestor Prys : p. 45
- ◊ Pietro Lanciani : p. 79
- ◊ Auguste Strauwen : p. 79
- ◊ Paul Goossens : p. 79

XXXVII - Het Symphonisch Orkest van het Kursaal in de periode 1852-1914 : p. 128-130; p. 156-159; p. 194-197

(vervolgt in 1989)

CLYBOUW KAREL

- Gevelankers te Bredene en Oostende : p. 17-19

COOPMAN FRANÇOIS

- En nog oude reglementen : p. 214
- August Stracké : p. 268-269

COOPMAN JAN

- De Laatste Stuiver : p. 98
- Sinte-Catharina-West : p. 267

DE BROUWERE J.G.

- Nieuwbouw voor de "Berg van Barmhartigheid" (1888-1891) : p. 184-185
- De "Berg van Barmhartigheid". Betekenis en rol te Oostende : p. 245-246

DREESEN JAN

- Activiteiten : p. 1, 39, 67, 97, 123, 153, 183, 211, 243
- Jaarverslag 1987 : p. 23-32
- Was James Weddel, de Britse Zuidpoolonderzoeker, een Oostendenaar ? : p. 20-21
- Het verzet aan onze kust : p. 63-64
- Oostende in de kunst te Oslo (Erich Heckel) : p. 74
- Oostende en de Brabantse Omwenteling : p. 84
- Station Oostende. Een schilderij (Louis Boel ?) : p. 120
- De haven van Oostende in 1888 (foto's in R.A. Brugge) : p. 121
- Werken in de Montgomerydok : p. 127
- De North Sea Yacht Club : p. 131
- Sinte-Catharina-West : p. 159
- Sinte-Catharina-West (1222-1584) : grenzen en oppervlakte : p. 188-193
- Een Oostendenaar publiceert in Limburg (over L. François) : p. 213
- Hoe uitgestrekt was Mariakerke in 1559 ? : p. 237
- Chronologie van de vloeïing in het jaar 1584 : p. 247-250

DUFAIT FREDDY

- Ensor achter het ijzeren gordijn : p. 270

FALISE JEAN-PIERRE

- Het liedje van "Miete Klokke" : p. 165
- Lantaarns te Oostende : p. 197
- Een uitzonderlijk fotografisch document : de autochroom van het Internationaal Militair Schermtornooi te Oostende in 1908 : p. 266-267

FARASYN DANIEL

- Proef tot identificatie van de tunnels in de bouwput van de ondergrondse parking waargenomen : p. 5-7
- Oostendse huisnummers : p. 40-42
- Vondsten in de bouwput van de ondergrondse parking : p. 69-71

FAUCONNIER A & ROOSE P (naar -)

- Orgels in groot Oostende - Het orgel in de Kapucijnenkerk : p. 14-15
- Het orgel in de O.L.Vrouw kerk te Zandvoorde : p. 113-114 (redactioneel bewerkt)

HOSTYN NORBERT

- Reeks architecten en architectuur te Oostende tijdens het Interbellum : p. 148-149; p. 206-207 (vervolgt in 1989)

- Vergeten Oostendse kunstenaars : Pieter-Bernard Van Humbeeck : p. 167
- Oostendse drukkers : Paulus Roose : p. 173
- Bouwtoelatingen 1780-1794 : een merkwaardige reeks in het Oostends Stadsarchief : p. 173-180
- Orgels in groot Oostende. Het orgel in de Kapucijnenkerk : p. 14-15
- Orgels in groot Oostende. Het orgel in de H. Hartkerk : p. 256-257
- 't Kind moet een naam hebben. Of naamgeving te Oostende 1800-1988 : p. 85-88; p. 240-241 (vervolgt in 1989)
- Ensoriana : p. 15, 22, 242, 263, 266
- Jan De Clerck, kunstschilder : p. 53-54; p. 76-78; p. 105-108; p. 143-145; p. 170-171; 262-266 (vervolgt in 1989)
- Oostende op een schilderij van J.M. William Turner : p. 114-115
- Monumenten, beelden & gedenkplaten te Oostende :
  - XLIV : gedenkplaat Jozef Verhelle : p. 21
  - XLV : Gedenkplaat overlijden Koningin Louise-Marie : p. 21
  - XLVI : Lastdrager door Jan Maes : p. 22
  - XLVII : Pallas door Luc van Soom : p. 22
  - aanvullingen : p. 22
  - XLVIII : Ontvoeringsscène boven de Ciné Capitole in de Lange-straat : p. 119

(vervolgt)

HUISMAN MICHEL

- Oostende (gedicht) : p. 150

KLAUSING JEF

- Een liedje over de Kapellestraat : p. 55, 88
- Oostendse liedereschat. Op de vismarkt ben ik geboren : p. 75
- Een marktlied over de gebroeders De Grave : p. 126
- O Heer zegen de zee (cantate uit 1933) : p. 145-146
- Leopold II en Oostende : p. 164

LEROY ROBERT

- Reeks. Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving. Collectie Ostendiana :
  - ° Inleiding : p. 49
  - ° Paul Beelaerts : p. 50
  - ° Roland Cardon : p. 50
  - ° Roland Coryn : p. 50
  - ° Gustave De Brauwer : p. 51
  - ° Ephrem DELMOTTE : p. 51
  - ° Jules Toussaint De Sutter : p. 51
  - ° Hilde Dombrecht : p. 71
  - ° Paul Dombrecht : p. 72
  - ° Piet Dombrecht : p. 115-116
  - ° Stephan Dombrecht : p. 116

- Steve Dugardin : p. 117
  - Michel Dutrieue : p. 117
  - Guy Duyck : p. 117
  - James Ensor : p. 118
  - Louis Gasia : p. 118
  - Marc Grauwels : p. 118
  - Jos Hanniken : p. 134
  - Christel Kessels : p. 134
  - Koen Kessels : p. 134
  - Jean Louël : p. 134
  - Georges Maes : p. 135
  - Léon Rinskopf : p. 136
  - France Springuel : p. 168, 202
  - Marie-Christine Springuel : p. 168
  - Daniël Vanheste : p. 168
  - Christian-Adolphe Wauters : p. 169
  - Jozef Wauters : p. 169
  - Jongerenkoor "Blij Zijn" : p. 200, 260
  - Marsmuziek : p. 200
  - De Muzeschuit, Mariakerke : p. 200
  - Muziekkapel van de Belgische Zeemacht : p. 201
  - Showband W.I.K. : p. 257
  - Tonada, Tonadilla... : p. 258
  - Klassieke muziek opgenomen buiten Oostende : p. 259-260
- (vervolgt in 1989)

LIETARD EDWIN

- Reeks. Oostendse numismatiek
    - Edmond Picard : p. 43
    - Regatten gehouden te Oostende : p. 80
    - De lijnvissersmaatschappijen : p. 108-112
    - Intrede van Albert en Elisabeth te Oostende : p. 146-147
    - Beleg van Oostende 1601-1604 : p. 166
    - Fernand Rayée : p. 198
    - Antonius Lefevere : p. 198
    - Louis Blondeel : p. 199
    - Frans Debeau : p. 252
    - César Everaert : p. 254
    - Renaat Deschrevel : p. 254
- (vervolgt in 1989)

LOEBELL J.W.

- Reisebriefe. Uittreksel over Oostende anno 1835 : p. 64-65

OPSTAELE PIET

- Théodore, François, Michel Hamman (1792-1875) : p. 89-95

SMISSAERT EMILE

- Genealogische repertoria : p. 19
- Literair tourisme aan de kust : p. 136

VANALDERWEIRELDT E & FALISE J.-P.

- Ken uw stad : De Bolle : p. 138

VANDAMME GERARD

- Enkele bemerkingen bij de "Geschiedenis van de Kapucijnen en Kapucijnenkerk te Oostende" : p. 251

VANHUYFTE IVAN

- Nog oude reglementen : p. 155-156
- De feestelijke aanstelling van een hoofdman in de Schuttersgilde Sint-Andries en Sinte-Barbara (1788) : p. 186-187

VAN ISEGHEM AUGUST

- Archieffonds familie Hoys : belangrijk voor Oostende : p. 141

VERBANCK RICHARD

- "Blutsyde" en "Ter Cuere" ook een Oostendse aangelegenheid : p. 8-13

VERSTRAETE D

- William Goold : p. 45-49 (aanvulling door J. COOPMAN : p. 125)

VILAIN OMER

- De Taalkwestie in de Gemeenteraad : p. 54
- Oude reglementen : p. 133

BOEKBESPREKINGEN

- Ter Cuere Jaarboek 1986
(J.B. Dreesen) : p. 13
- A VAN CAILLIE : Oud Oostende in Beeld III
(N. Hostyn) : p. 42
- R PIERLOOT : Het vroegere Mariakerke en Raversijde
(A. Van Iseghem) : p. 52
- L VAN ACKER : Het ontstaan van de Handelskamer te Oostende 1803
(art. in Biekorf, 87, 4, p. 375 e.v.)
(N. Hostyn) : p. 75
- ERIC DE KUYPER : "Aan Zee"
(François Coopman) : p. 172
- JAN PARMENTIER : The Ostend Trade to Moka and India (1714-1735).
The merchants and supercargos
(J.B. Dreesen) : p. 185
- ANN DECORTE : Bertino : p. 260
- NORBERT HOSTYN : Maurice Boel : p. 260
François Musin : p. 260
- Expressions Flamandes (over Permeke & Spilliaert) : p. 261
- ROBERT LEROY : bibliografie van de filatelie in België
(N. Hostyn) : p. 261

ICONOGRAFIE

- Restauratie van de SS. Petrus & Pauluskerk : p. 23
- Straatje zonder einde : p. 53
- Bonenstraat - Cadzandstraat : p. 53
- Oesterputten Stichert - Stracké : p. 59
- August Stracké : p. 61
- Onthulling plaket E. Bulcke : p. 66
- Medailles Regatten : p. 83
- Zeeheldenplein 1944 : p. 85
- Petit Nice : p. 85
- Rottigni, vue de la ville et bassins d'Ostende 1834, (litho; detail) : p. 96
- Lunapark : p. 103-104
- Medailles lijnvissersmaatschappijen : p. 109-112
- Witte Nonnenstraat : p. 113
- W.M. Turner : Haven van Oostende : p. 115
- J. Garemin : Haven van Oostende : p. 122
- De Bazar van Lebon in de Vlaanderenstraat : p. 141
- Prentkaart broeders Beernaert : p. 151
- F.B. Solvijs : Gezicht op Oostende : p. 152
- L. Verboeckhoven : Aankomst van Queen Victoria : p. 152
- De oude SS. Petrus & Pauluskerk, kort na de brand van 1896 : p. 165
- Stadsplan 1876 : p. 182
- Edward Hamman's "Stradivarius" op Italiaanse postzegel : p. 187
- Zeedijk in 1944 : p. 197
- Brand van de SS. Petrus & Pauluskerk : p. 209
- Haven van Oostende (schilderij van Musin en Weber): p. 210
- Ensoriana : p. 242
- Klasfoto's :
  - Zusters van Sint-Jozef (1915) : p. 225
  - Leopoldschool (1920) : p. 225
  - O.L.V. College (1921) : p. 233
- Leopold II bezoekt de Schuttersgilde Sint-Sebastiaan (28.07.1902) : p. 251
- Lofdicht Louis Vitse (1814) uit de drukkerij B.D. Bricx : p. 272
- Afbeeldingen medailles : p. 147, 167, 198-199, 253-255

INDEX OP DE PERSOONSNAMEN

Niet opgenomen zijn de componisten wiens werken werden gespeeld in het Kursaal.

A

ACQUET, Dirk : 201
ADAMSON, 120
ALBERT I, Koning : 146
ANDRIESEN : 45
ANNEESSENS, Ch. : 14
ANNEESSENS, Jules : 14

B

BACHUSIUS, Christiaan : 45
BACKER, Thomas : 46
BAELS, Hendrik : 145
BAES : 120
BAETENS, Andries : 176
BARGIE, J. : 120
BATTENGÉ, Antoine : 174
BAUWENS, Agnes : 46
BECU, Romain : 221
BEELAERTS, Paul : 50
BEELE, Joannes : 174
BEERNAERT, Gebr. : 151
BELLEROCHE : 120
BELPAIRE : 120
BENOIT : 177
BERTINO : 260
BERTRAM : 120
BESIRE, Helena : 179
BEURENS, Johannes : 180
BILLIARD : 178
BLOMME : 174
BLONDEEL, Jan-Antoon : 267
BLONDEEL, Louis : 199
BOCKHOUT, Ferdinande : 175
BOCKS, B. : 120
BOEL, Maurice : 260
BOENS, Daan : 107
BONNÉ, Guillielmus : 176
BORGERS, Philippe : 120
BOSSAERT : 175
BRICX, B.D. : 272
BROCK, Henri : 179
BROUWER, Eversen : 45
BRUXELMAN, D. : 132

C

CABOTER, Antonius : 177
CAESTECKER, Herbert : 139
CAIMO, Joannes : 251
CARBON, P. : 179
CARDON, Roland : 50
CHAMINADE, Cecile : 194
CLAEYS : 177
CLAEYS, C. : 178, 179

CLARISSE, Ignatius : 175
CORNEAU, H. : 120
CORNELISS, Adr. : 174
CORNELIS, Joannes : 177
CORNET DE WAYS RUART : 100
CORIJN, Roland : 50
COSYN, Joseph : 174
COURTOIS, Joannes : 178
CREKILLIE, Antonius : 179

D

DAENS, Pieter : 189
DA GAMBA, Emmanuel : 244
DAGELET, Michiel : 177
DANIELS, Gerard : 139
DE BAL : 120
DE BAL, Notaris : 177
DEBEAU, Frans : 252
DE BOSSCHERE, Franciscus : 174
DE BRAUWER, Erasmus : 260
DE BRAUWER, Gustave : 51
DECALF, Eveline : 218
DECLAIR, Ch. : 120
DE CLERCK, Anton : 177
DE CLERCK, Jan : 53, 76, 105, 143, 170, 260, 262
DE CLERCK, Oscar : 76
DE CLERCQ, Jacobus : 174
DECLOEDT, J.J. : 132
DE COCK, Joannes : 174
DE COKER, Isabelle : 174
DECOMIENS, N. : 178
DE GRAND, Henri : 179
DE GRAVE, Gebr. : 126
DEHOUCK, Kamiel : 139
DE JONGE, Jacobus : 174
DE KEYSER, Joannes : 174
DE KEYSER, Pieter : 46
DELAHADE, M. : 48
DELAVILLETTE, Judocus : 46
DELBOUILLE, Louis : 6, 71
DELECLUSE, J. : 120
DELMOTTE, Ch. : 120
DELMOTTE, Ephrem : 51
DELPLANQUE, B. : 179
DEMEESTER, Joannes : 177
DE MEYE, Jacobus : 179
DEMOL, François-Marie : 44
DEMOOR : 40
DE MOOR, Quille : 178
DE MULDER, Michiel : 179
DENDEYN, Joannes : 176
DENIS, Joannes : 175
DENY, M. : 120
DE POTTER, Carolus : 177
DE RIDDER, Jacobus : 178
DE ROO, Thomas : 174
DESCHREVEL, Renaat : 254
DE SORGHER, Charles : 184

DEVETTE, J. : 120
DEVILLE : 120
DE VRIÈRE : 54
DE WEERD, Joannes : 176
DEWITTE, J. : 132
DILLEN, Julien : 22
DIXON, Hermanus : 179
DOMBRECHT, Hilde : 71
DOMBRECHT, Paul : 72
DOMBRECHT, Piet : 115
DOMBRECHT, Stefaan : 15, 116
DOSSAERT, N. : 178
DUDAL, Ivan : 116
DUFAYT, Nele : 201
DUGARDIN, Steve : 117
DUHEM : 16
DUMON, Jean-Joseph : 15
DUQUENNE, Jean-Pierre : 139
DUTRIEUE, Michel : 117
DUYCK, Guy : 117

E

ELSCHOT, Willem : 137
ENGELS, Sebastiaan : 120
ENSOR, James : 118, 170, 242, 260, 270
EVERAERT, Cesar : 254

F

FELIX, Jan : 139
FILLEGON : 46
FINCH, Willy : 260
FLORENS, Adriaan : 47
FONTAINE, L. : 100
FOTTREL, John : 120, 176
FOTTRELL, N. : 180
FREYMANN : 120

G

GAREMYN, Jan : 122
GASIA, Louis : 118
GOBYN, Joseph : 176
GODFERNEUX, N. : 178
GOMBER, Bd. : 177
GONZALES, Marie : 175
GOOLD, Edmond : 47
GOOLD, William : 45, 125
GOOSSENS, Paul : 79
GOURNAY, Thomas : 45, 260
GRAUWELS, Marc : 118
GREGORIE, Georges : 120

H

HAMMAN, Edouard : 187
HAMMAN, Theodore, F. M. : 89
HANNIKEN, Jos. : 134
HASELBACH, Wilhelmina : 58
HECKEL, Erich : 74

HEILLIN, J.B. : 120
HERRIES, G. : 176, 178
HOLM, Cornelis : 178
HOYS, familie : 141
HUILMAND, Cornelis : 179
HUYAERT, Jacobus : 176
HUYGHE, J. : 120

J

JANSEN, Maarten : 46
JANSSEENS, M. : 120
JANSSENS, Michiel : 48
JOETS, Karel : 48

K

KEMPE, Franciscus : 267
KESSELS, Christel : 134
KESSELS, Koen : 134
KETELS, Barbara : 174
KIMPE, Franciscus : 175

L

LANCIANI, Pietro : 79
LANDSTWEERDT, Andreas : 267
LANESIS, Jacob : 179
LAUREYS, J. F. : 132
LAUWEREINS, John : 139
LAUWEREYNS : 177
LAUWERS, E. : 120
LAUWERS, N. : 179
LEBON : 141
LEEP : 175, 176
LEFEVERE, Antonius : 198
LE JEUNE, Marie-Claire : 260
LEOPOLD II, Koning : 251
LEUDET, H. : 44
LIEBAERT : 120, 175
LIEBAERT, Jean-Baptist : 174
LIEFMANS, Hendrik : 177
LOEBELL, Joh. Wilh. : 64
LOONTIENS, Carlos : 9
LOPPENS, Karel : 9, 10
LOUISE-MARIE, Koningin : 21, 22
LOOSEN, Jacobus : 178, 180
LOOSEN, Joes : 175
LOUEL, Jean : 134
LOWIE, E.H. : 231

M

MAC FESON : 120
MAECKEGEM, J. : 178
MAES, Georges : 135
MAES, Jacobus : 178
MAHIEU, Germain : 226
MALOU : 69
MARCHAL : 188
MASSAERT, J. L. : 120

MEULENBEKER, Marc : 188
MICHEL, Charles, 174
MICHEL, Joseph : 45
MILH, Albert : 257
MINNE, Frans : 177
MOENTACK, Jacob : 45
MOUQUÉ, F. : 179
MOURLON : 69
MOURU DE LACOTTE : 100
MUSIN, François : 260

N

NAERT, Eric : 200
NOOTMAN, Joannes : 179

O

OCKET : 178, 179
OCKET, Jacobus : 176
OCKET, Ludovicus : 175
OLLEVIERS, N. : 179
OPSTAELE, André : 139

P

PACQUET, Charles : 176
PAUL, Joseph : 120
PEES, Sarah : 20
PERIER, Emile : 16, 156
PERMEKE, Constant : 261
PICARD, Edmond : 43
PIETERS, Pieter : 176
PIETERSEN, Nanna : 45
PINOT : 178
PINSON, Frans : 179
PISON, Frans : 178
POPPE, Michel : 119
POURBUS, Pieter : 9
PRIEM, Joos : 177
PRUYSSENAERE, Jacobus : 178
PRYS, Désiré : 44
PRYS, Nestor : 79

Q

QUARTIER, Joseph : 175

R

RAEMAECKERS : 101
RAYÉE, Fernand : 198
RECK, Joannes : 179
ROOSE, Paulus : 173
RO TSAERT, Jacobus : 175
ROYET, Joannes : 175
RYCKAM, Joannes : 45
RYCKEMAN : 46

S

SCHOTTEY : 174
SCHULZE, Fritz : 58

SEGHERS, Jean : 139
SERRUYS : 120
SIDRON : 120
SMIS-VALCKE : 6
SPILLIAERT, Joannes : 174
SPILLIAERT, Léon : 261
SPRINGUEL, France : 168, 202
SPRINGUEL, Marie-Christine : 168
STAESSENS, J. : 120
STORCK, Henri : 261
STRACKÉ, August : 56, 268
STRAUWEN, Auguste : 79
SUYS : 176
SUYS, Gebr. : 179
SUYS, Johannes-Pieter : 179
SUYS, Tilman : 179
SYNAEVE : 120

T

TETUT : 41
THIBOUT, Carel : 175
THONON, Aimée : 258
TIMMERMANS, Félix : 136
TIMMERMANS, G. : 132
TOUSSAINT DE SUTTER, Jules : 51
TRATSAERT, Pieter : 177
TURNER, J. M. W. : 114

U

UREEL, Fr. : 113

V

VALCKE : 120
VAN BERBLOCK, P. J. F. : 267
VAN CUYCK, M. : 120
VAN DAMME, Joannes : 174
VANDAMME, J.B. : 120
VANDEN ABEELE, Jozef : 225
VANDENBROUCKE, Liliane : 261
VAN DEN HOVE, Joannes : 178
VANDERHEYDE, B. : 120, 179
VAN DER LEEP : 120
VAN DER LEPP, Joachim : 48
VAN DE STEENE, Firmin : 179
VAN DEVENTER, J. : 5, 9
VAN DE WOESTYNE, Karel : 137, 170
VAN HEE, Johannes : 179
VAN HERCKE, Frans : 177
VANHESTE, Daniël : 168
VANHESTE, Robert : 261
VAN HUMBEECK, Pieter-Bernard : 167
VAN ISEGHEM : 40, 45, 120
VAN ISEGHEM, Jodocus : 176
VAN ISEGHEM, W. J. : 177
VAN LOO : 165
VAN SOOM, Luc : 22
VAN TIENEVELD, Dierick : 46

VAN WAEFELGHEM, Jacobus : 174
VAN YPERE, Philip : 174
VERBEKE, J. : 120
VERBEKE, N. : 179
VERCNOCKE, Rochus : 175
VERDONCK : 45
VERDONCK, Hendrik : 95
VERDONCK, J. : 178
VERHELLE, Jozef : 21
VERLEYN, Isabella : 179
VERMEIRE, Herman : 257
VERNAEK, L. : 178
VERPOORTEN, Joannes : 178
VITSE, Carolus : 176, 177
VITSE, Louis : 272

W

WAUTERS, Christian-Adolphe : 169
WAUTERS, Jozef : 169
WEDDEL, James : 20
WEDDLY, Archibald : 20
WEYSSEN, Pieter : 176
WIELAND, Auguste : 75
WIELAND, N. : 178
WILLAERT, Pieter : 45
WILLEM, Jacobus : 174

Z

ZWADDE, Aernoud : 189

INDEX OP DE TREFWOORDEN

- Almanachs : 120
Arbeidsreglement : 133, 155, 214
Architectuur : 148, 173, 206
Armenhuis : 202
Atlanticwall : 197
- Berg van Barmhartigheid : 92, 184, 245
Blutsyde : 8
Bolle (de) : 138
Bouwaanvragen : 173
- C.O.O. : 202
- Disch : 202
- Filatelie : 187
- Gevelankers : 17
Godshuis : 202
- Handel : 45
Handelskamer : 75
Haven : 121, 122, 127, 152, 210
H. Hartkerk : 156
Hospitaal : 202
Huisnummers : 40
- Internationaal-militair Schermtornooi 1908 : 266
- Kamer van Koophandel : 75, 93
Kapucijnen : 251
Kapucijnenkerk : 14
- Laatste stuiver : 98
Leopoldpark : 5, 69
Leopoldschool : 220
Letterkunde : 136, 150, 272
Lunapark : 99
- Mariakerke : 52, 237
Monumenten : 21, 119
Muziek : 15, 44, 49, 71, 79, 115, 128, 134, 156, 168, 194, 200, 257
- Naamgeving : 85, 240
North Sea Yacht club : 131
Numismatiek : 43, 80, 108, 146, 166, 198, 252
- Oesterputten : 59
Onderwijs : 215
O.L.Vrouwe College : 224
Oostende 1584 : 247
    1789-1790 : 84
    1834 : 96
    1835 : 64
    1876 : 182
    1944 : 85
Orgels : 14, 113, 256

Peperbusse : 165, 209
Poëzie : 150, 272
Post : 113

Raversijde : 52
Regatta's : 80

Schuttersgilde Sint-Andries & Sinte-Barbara : 186
Schuttersgilde Sint-Sebastiaan : 250
Sinte-Catharina-West : 159, 188, 267
S.S. Petrus & Paulus : 23, 165
Souvenirwinkels : 139
Sport - Yachting : 131
    Schermen : 266

Taalkwestie : 54
Ter Cuere : 8
Tweede wereldoorlog : 197

Variétés (Aux) : 88
Verzekeringsmaatschappij van vissersboten : 90
Vloeiing 1584 : 247
Volksliederen : 55, 75, 126, 145, 165

Zandvoorde : 113
Zeeparking : 5, 69
Zusters van Sint-Jozef : 215

Wil de Oostendse vismijn straks niet tot het archeologisch ertgoed behoren dan moet dringend werk gemaakt worden van de plannen die nu van verschillende zijden het stadhuis binnen dwarrelen.

INDEX OP DE STRAATNAMEN

Namen met een * zijn niet meer in gebruik. De nieuwe naam staat tussen haakjes.

Aartshertoginnestraat : 177
Adolf Buylstraat : 89
Albert I Promenade : 85, 196-197

Beestemarkt (*) : 177
Bonenstraat : 53
Breede steegenstraete (*) : 176
Brigantijnenstraat : 178

Cadzandstraat : 53
Christinastraat : 177
Clementinaplein : 22

Euphr. Beernaertstraat : 6, 41

Goedewindstraat (*) : 179
Groentenmarkt : 177
Guide Gezellestraat : 149

Hendrik Serruyslaan : 5, 40

Kaaistraat : 42, 174, 268
Kapellestraat : 42, 88, 174
Kapucijnenstraat : 174
Karel Janssenslaan : 5
Keizerskaai (*) (Vindictivelaan) : 176
Kernemelkstraat (*) (Christinastraat) : 174
Kleine Kerkstraat (*) : 178
Koninklijke straat : 177

Langestraat : 5, 21, 41, 119, 174
Léon Spilliaertstraat : 66
Leopold II laan : 5, 69
Lijnbaanstraat : 174
Londenstraat : 184
Louisastraat : 5, 174
Lijndraaijerstraat : 6

Mac Leodplein : 22

Nieuwstraat : 174

Oesterstraat (*) (Oesterbankstraat) : 178
Ooststraat : 42, 174

Platformstraat : 174
Polderstraat (*) : 178

Schipperstraat : 42, 174
Sint-Albertstraat (*) (Euphr. Beernaertstr.) : 177
Sint-Franciscusstraat : 178
Sint-Jorisstraat (*) (Dekenijstraat) : 177
Sint-Jozefstraat (*) : 176
Sint-Sebastiaanstraat : 178

Sint-Thomasstraat (*) : 176
Slijkenssteenweg : 138
Solferprietstraat (*) (Sint-Paulusstraat) : 175
Sterrestraat (*) : 174
Stockholmstraat : 22
Straatje zonder Einde : 53

Touwmakersstraat (*) (Lijndraaiersstraat) : 178

Vensterstraat (*) : 177
Verlaatstraat : 58
Vier Evangelistenstraat (*) : 173
Vindictivelaan : 186
Visserskaai : 127
Vlaanderenstraat : 88, 140-141, 174, 242

Wapenplein : 5, 41, 174
Wereld uyt straat (*) : 175
Wurfstraat (*) : 178
Weststraat (*) (Adolf Buylstraat) : 175
Witte Nonnenstraat : 40, 112-113, 174

Zijdestraat (*) : 175
Zuidstraat : 5
Zwarte Nonnenstraat (*) : 176

De bloedige vissersopstand te Oostende

Rijkswachters te paard trachten de woedende menigte in bedwang te houden. Op de achtergrond de masten van de zeilvaartuigen, rechts op de tekening omgesmeten manden vis en een vrouw die stenen van de grond raapt.